CONFERENCE BOOK

AKADEMİ
1. ULUSLARARASI
GÖÇ ÇALIŞMALARI
KONGRESİ

BARCELONA
25 - 28 OCAK 2023

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MIGRATION STUDIES

January 25 - 28, 2023

Barcelona

ISBN : 978-625-6393-17-2

Academy Global Publishing House

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MIGRATION STUDIES
JANUARY 25 - 28, 2023
BARCELONA

Edited By
ASSIST PROF. DR. GÜLTEKIN GÜRÇAY

CONGRESS ORGANIZING BOARD
Head of Organizing Board: Assit. Prof. Dr. Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member:: Prof. Dr. Hülya Çiçek Kanbur
Organizing Committee Member:: Prof. Dr. Raihan YUSOPH
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Hajar HUSEYNOVA
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Könül Səmədova
Organizing Committee Member: Aynurə Əliyeva
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Sevinc Sadıqova
Organizing Committee Member: Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Könül Səmədova
Organizing Committee Member: Dr. Amaneh Manafidizaji

All rights of this book belong to Academöy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Academy Global–2023©

Issued: 15.02.2023
ISBN: 978-625-6393-17-2

CONFERENCE ID

ACADEMY 1ST INTERNATIONAL CONFERENCE ON MIGRATION STUDIES

DATE – PLACE
JANUARY 25 - 28, 2023
BARCELONA

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & PUBLISHING

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Georgia - Czech Republic – Russia - Sri Lanka – Kazakhstan – Morocco – Bangladesh – Iran – Prague - South Africa – Egypt – Albania – Canada – Sweden - Spain. – Austria – Italy – Greece - France – UK – Espana – Bulgaria - Bosnia and Herzegovina – Macedonia – Poland – India – Taiwa – Sudan – Japan – Ecuador – Australia - Azerbaijan

PRESENTATION
Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION
48 Papers From Turkey And 57 Papers From Other Counteries

LANGUAGES
Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia

Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə - Azerbaijan

Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan

Prof. Dr. Burcu Semin AKEL - Türkiye

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia

Aynurə Əliyeva - Azerbaijan

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan

Doç. Dr. Abdulsemet AYDIN – Türkiye

Doç. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Türkiye

Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria

Prof. Dr. Ali BILGILI – Türkiye

Prof. Dr. Naile BİLGİLİ - Türkiye

Prof. Dr. Başak HANEDAN - Türkiye

Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania

Doç. Dr. Abbas GHAFFARI – Iran

Dr. Gültekin GÜRÇAY – Türkiye

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA - Azerbaijan

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan

Dr. Dody HARTANTO - Indonesia

Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran

Prof. Dr. Həcər Hüseynova - Azerbaijan

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazakhstan

Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan

Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan

Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria

Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR - Türkiye

Doç. Dr., İradə Kərimova - Azerbaijan

Prof. Dr. Emine KOCA – Türkiye

Prof. Dr. Fatma KOÇ - Türkiye

Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU - Türkiye

Prof. Dr. Natalia LATYGINA - Ukraina

Sonali MALHOTRA - India

Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan

Prof. Muntazir MEHDI - Pakistan

Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan

Assist. Prof. K. R. PADMA – India

Doç. Dr. Sevinc Sadıqova - Azerbaijan

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Türkiye

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan

Doç. Dr. Könül Səmədova - Azerbaijan

DR. Bhumika SHARMA - India

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan

Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia

Assoc. prof. Ivaylo STAYKOV, Bulgaria

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia

Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam

Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia

Prof. Dr. Raihan YUSOPH -Philippines

Prof.Dr. Akbar VALADBIGI - Iran

Dr. Yang ZİTONG - China

ACADEMY 1st INTERNATIONAL CONFERENCE ON

MIGRATION STUDIES
January 25 - 28, 2023
Barcelona

Conference Organizing Committee

Dr. Gültekin Gürçay
Dr. Amaneh Manafidizaji
Prof. Dr. Hülya Çiçek Kanbur
Prof. Dr. Həcər Hüseynova
Doç. Dr. Könül Səmədova
Doç.Dr. İradə Kərimova
Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə
Doç. Dr. Sevinc Sadıqova
Dr. Zemfira Abbasova
Aynurə Əliyeva
Dr. Mehdi Meskini Heydarlou

Join Zoom Meeting
https://us02web.zoom.us/j/89752601349?pwd=bUdRT1VyMm9aWEtJc0JNczdDcG92dz09

Meeting ID: 897 5260 1349
Passcode: 25280123

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via https://zoom.us/join site, enter ID instead of "Meeting ID
- or Personal Link Name" and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

28.01. 2023	11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 897 5260 1349	**Passcode: 25280123**

HALL: 1 SESSION: 1	MODERATOR: **Doç. Dr. Haydar Çoruh**
Doç. Dr. Haydar Çoruh	IMMIGRANTS FROM SYRIA TO TURKEY AND TURKISH PEOPLE'S PERSPECTIVE TO SYRIANS (POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYDIN Dr. İlyas KARA	AVRUPA ÜLKELERİNE YÖNELİK İŞÇİ GÖÇLERİ VE TÜRK DİASPORASININ OLUŞUM SÜRECİ
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYDIN Dr. İlyas KARA	FRANSA'DA YAŞAYAN TÜRK VE FRANSIZ ÖĞRENCİLERİN GÖÇ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ BELİRLENMESİ
Albina Chingiz HASHİMOVA	IMPROVING REGULATION OF POPULATION MIGRATION PROCESSES IN AZERBAIJAN
Fahmı BABAYEV	RUSYA FEDERASYONU'NUN GÖÇ POLİTİKASI İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN GÖÇ POLİTİKASINI GÜVENLİK PERSPEKTİFDEN DEĞERLENDİRİLMESİ
Doç. Dr. Çağatay BENHÜR MA Metehan ERASLAN	THE COMMUTATION BETWEEN TURKEY AND GERMANY IN THE SECOND WORLD WAR AND THE TURKISH PRESS
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Kayhan	TURKISH MIGRATIONS TO IRAQ, SYRIA AND PALESTINE DURING THE SELJUK PERIOD
Dr. Gürdal ÇETİNKAYA Dr. Erdal KORKMAZ	AN EXAMPLE OF FORCED MIGRATION: NAİM SÜLEYMANOĞLU'S ASYLUM FROM BULGARIA TO TURKEY

28.01. 2023	11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 897 5260 1349	**Passcode: 25280123**

HALL: 2 SESSION: 1	MODERATOR: **Prof. Dr. Sureyya Yigit**
Prof. Dr. Sureyya Yigit	WHAT CAUSES MIGRATION?
PINAR ARAS, Doç. Dr. SAİT YILDIRIM	TERSİNE GÖÇ OLGUSUNUN BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: IĞDIR İLİ ÖRNEĞİ
Hale Nur ALTAN Muhammet Musa BUDAK	GENERAL ASSESSMENT OF GERMANY'S MİGRATİON HİSTORY
Öğr. Gör. Dr. YAŞAR TURNA Prof. Dr. ABDULVAHAP ÖZCAN	THE RELATIONSHIP BETWEEN MIGRATION AND POVERTY IN THE UK: VAR ANALYSIS
Prof. Dr. İRFAN KALAYCI	GLOCAL MIGRATION AND POVERTY INTERACTION: THE SITUATION IN THE WORLD AND IN TURKEY IN THE LIGHT OF THEORIES
Assoc. Prof. ENGİN ÇELEBİ	THE EFFECT OF PUBLIC RELATIONS PRACTICES ON IMMIGRANTS
Doktora Öğrencisi Erol AKYILDIRIM	HEDONİST İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KAPİTALİZMİN GÖÇ ÜZERİNDEKİ FAKTÖRLERİN İRDELENMESİ
Öğr. Gör. Abdullah ELMAS	DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN EGE DENİZİNDE YUNANİSTAN TARAFINDAN GERİ İTİLMESİNİN AİHM KARARLARI IŞIĞINDA ANALİZİ
Doç. Dr. Muhammet Özdemir Doç. Dr. Burcu Gezer Şen	THE AMERICAN DREAM, IMMIGRATION, AND SOCIAL PHILOSOPHY
Prof. dr. Minehanım Nuriyeva Tekeli	TÜRKMEN NÜFUSUNUN ÖN KAFKASLARA TARİHİ GÖÇLERİ

28.01. 2023 11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 3 SESSION: 1	MODERATOR: **Doç. Dr, MURAT AKKAYA**
Assoc. Prof. Dr. BUKET BULUK EŞİTTİ	EXAMINING THE EFFECTS OF SYRIAN ASYLUM SEEKERS IN TURKEY ON TOURISM FROM THE PERSPECTIVE OF ACCOMMODATION MANAGERS
MURAT KARA	EKONOMİK TEMELLİ ULUSLARARASI GÖÇÜ ÖNLEMEDE PAZARLAMAYA DÜŞEN GÖREVLER
Doç. Dr, MURAT AKKAYA	THE RELATIONSHIP BETWEEN INTERNATIONAL MIGRATION AND MACROECONOMIC INDICATORS: AN ANALYSIS
Dr. Emre AYDİLEK	BİR KAMU POLİTİKASI ANALİZİ: TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ
Assoc. Prof. Dr. Erkan ARSLAN Graduate Student Sevdenur ÖZTÜRK Graduate Student ŞeydaYAĞLI	MIGRATION MANAGEMENT AND THE IMPACTS OF INTERNATIONALMIGRATIONS ON ADMINISTRATIVE STRUCTURE IN TÜRKİYE: A SURVEY ON MINISTRY ORGANIZATIONS
AYŞEGÜL TAŞKESEN	ECONOMIC AND SOCIAL EFFECTS OF MIGRATION ON THE HOMELAND (SOURCE COUNTRY)
Uzm. Volkan BUGUR Dr. Hasan AKAY	THE IMPACT OF SYRIAN MIGRATION ON THE ECONOMY AND SOCIAL LIFE IN TURKEY
Öğr. Gör. ALİ ÇİÇEK	SURİYELİLERİN EKONOMİK ENTEGRASYONU VE İŞ GÜCÜ PİYASASINA KATILIMI
Öğr. Gör. ALİ ÇİÇEK	YEREL YÖNETİMLERİN GÖÇ POLİTİKALARI: ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
Doç. Dr. İhsan KURTBAŞ	KENTLERİN BUHRANLI GÖÇ KÜMELERİ: Apartman Gettoları
Öğr. Gör. CİHAD DOĞAN	SURİYELİ GÖÇMENLERİN İŞ HAYATINDAKİ ROLÜ: MOBİLYA SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA
Associate Professor, BEKİR EŞİTTİ	''OUR COUNTRY- YOUR DESTINATION'': TOURISM AND IMMIGRATION IN MARMARA TURKEY

28.01. 2023 11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 4 SESSION: 1	MODERATOR: **Doç. Dr., FAHRETTİN GEÇEN**
Dr. Öğr. Üyesi CEYHUN UÇUK	GASTRONOMİK GÖÇ: GÖÇ'ÜN MUTFAK KÜLTÜRÜNE ETKİSİ
Doç. Dr. Rasim SOYLU Doç. Dr. Mustafa DİĞLER	KARA WALKER RESİMLERİNDE GÖÇ İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ
Öğr. Gör. Sinan KESKİN Doç. Dr. Hüseyin MERTOL	SURİYELİ SIĞINMACILARIN TÜRK MUTFAĞINA ETKİLERİ
Dr. Öğretim Üyesi, FAHRÜNNİSA KAZAN	ÇİZGİ FİLMLERDE GÖÇMEN TEMSİLİ: HEİDİ ÖRNEĞİ
Doç. Dr. Tarık YAZAR Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN	THE SUBJECT OF MIGRATION IN THE PROCESS OF CREATING SOCIAL AWARENESS REFLECTION ON POSTER DESIGNS AND THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SIGNIFIER AND THE SIGNIFIED
Doç. Dr. Metin UÇAR	GÜNCEL SANAT PRATİĞİNDE "GÖÇ" KAVRAMI
Doç. Dr., FAHRETTİN GEÇEN	RESİM SANATÇILARINDAN İBRAHİM BALABAN'IN GÖÇ İÇERİKLİ ESERLERİNİN İRDELENMESİ
Doktora Öğrencisi, MELİHA TATLİ	NURSEL DURUEL'İN "GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA" ADLI ÖYKÜSÜNDE GÖÇ OLGUSU
Dr. BURCU ÖZTÜRK	A READING IN THE CONTEXT OF LEE'S PUSH AND PULL THEORY: TRANSIT
Doç. Dr., FAHRETTİN GEÇEN Doç. Dr. ,TARIK YAZAR	ALİ DÜZGÜN'ÜN ESERLERİNDE KENTLEŞME VE GÖÇ TEMASI
Doç. Dr. Mustafa DİĞLER Doç. Dr. Rasim SOYLU	ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA GÖÇ OLGUSU'NUN MURAT AKSOY'UN RESİMLERİNDEKİ YANSIMASI

28.01. 2023 11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 5 SESSION: 1 MODERATOR: **Assoc. Prof. Dr. Sevgi IŞIK EROL**

Arş. Gör. Sıla GÜL Arş. Gör. Fatma YILDIRIM Prof. Dr. Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN	EFFECTS OF IMMIGRATION ON FEMALE REPRODUCTIVE HEALTH AND SEXUAL HEALTH
Yüksek Lisans Öğrencisi BUSEM ÇOBAN ÖZDEMİR Doç. Dr. HATİCE ZEKAVET KABASAKAL	EXAMINATION OF GENDER STUDIES CONDUCTED FOR SYRIAN REFUGEE WOMEN WITH TEMPORARY PROTECTION STATUS
Assoc. Prof. Dr. Sevgi IŞIK EROL	GÖÇ VE KADIN İŞGÜCÜ
Ph.D Matilda LIKAJ	ALBANIAN AND KOSOVA UNIVERSITY YOUTH CURRENT EMIGRANTION CASE: A COMPARATIVE STUDY
Doç. Dr., Bünyamin SARIKAYA	MİLLİ EĞİTİM DERGİSİNİN "TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA GÖÇMEN EĞİTİMİ" ÖZEL SAYISI ÜZERİNE BİR İNCELEME
Dr. Öğr. Üyesi Hatike KOÇAR UZAN	THE CLIMATE CRISIS AND CLIMATE REFUGEES

28.01. 2023	11: 00 – 13:00 Time zone in Turkey (GMT+3)
Meeting ID: 897 5260 1349	**Passcode: 25280123**

HALL: 6 SESSION: 1	MODERATOR: **Dr. Ahmet TOKMAK**
Assistant Professor, HAKAN KOLÇAK	IDENTITY RIGHTS OF IMMIGRANT COMMUNITIES: THE BRAZILIAN EXAMPLE IN LIGHT OF THE 1988 CONSTITUTION
Res. Assist. KAAN YİĞENOĞLU	THE EFFECTS OF MIGRATION-INFORMATION CAMPAIGNS ON MIGRATION DECISIONS
Dr. Ahmet TOKMAK	KIRIM TÜRKLERİNİN ZORUNLU GÖÇÜ VE TARİHSEL OLARAK KIRIM TATAR DİASPORASI
Dr. Ahmet TOKMAK	İŞGÜCÜ ANLAŞMALARININ GÖLGESİNDE GÖÇ YOLCULUĞU: TÜRK DİASPORASI' NIN OLUŞUM SÜRECİ
Dr. Öğr. Üyesi, İBRAHİM FEVZİ GÜVEN Arş. Gör., MEHMET ARİF TÜRKDOĞAN	EVALUATION OF THE SERBIA, HUNGARY, AND AUSTRIA MEMORANDUM OF NOVEMBER 16, 2022, IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN UNION'S MIGRATION POLICIES ON THE WESTERN BALKAN ROUTE
Doktora Öğrencisi, İSMAİL MURSÜL	AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK SÜRECİ UYUM ÇERÇEVESİNDE AB VE TÜRKİYE GÖÇ STRATEJİK PLANLARININ ARŞILAŞTIRILMASI

28.01. 2023 14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 1 SESSION: 2 MODERATOR: **Ming Guan**

Shorena Tsiklauri	THE METHODOLOGY OF OUT-MIGRATION IN GEORGIA
aroslav Žák, Aleš Florian	GREEN BRIDGES AND THEIR MIGRATION POTENTIAL
A. V. Dolzhikova	LABOUR MIGRATION IN RUSSIA IN THE CONTEXT OF RUSSIA'S NATIONAL SECURITY PROBLEM
Ming Guan	MIGRATION AMONG MULTICITIES
Dinesha Siriwardhane, Indralal De Silva, Sampath Amaratunge	SRI LANKA – MIDDLE EAST LABOUR MIGRATION CORRIDOR: TRENDS, PATTERNS AND STRUCTURAL CHANGES
Amal Jmaii, Damien Rousseliere, Besma Belhadj	INTERNAL MIGRATION AND POVERTY DYNAMIC ANALYSIS USING A BAYESIAN APPROACH: THE TUNISIAN CASE
B.K. Kalshabayeva, A.S. Seisenbayeva	REPATRIATES IN THE KAZAKHSTAN: THE PROBLEMS OF MIGRATION AND ADAPTATION TO THE HISTORIC HOMELAND
Mohamed Hanine, Abdesadik Bendarag, Omar Boutkhoum	DATA MIGRATION METHODOLOGY FROM RELATIONAL TO NOSQL DATABASES
Shamima Akhter, Siegfried Bauer	HOUSEHOLD LEVEL DETERMINANTS OF RURAL-URBAN MIGRATION IN BANGLADESH
M. Bayareh, S. Mortazavi	MIGRATION OF A DROP IN SIMPLE SHEAR FLOW AT FINITE REYNOLDS NUMBERS: SIZE AND VISCOSITY RATIO EFFECTS

28.01. 2023 14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 2 SESSION: 2 MODERATOR: **Vartan Agopian**

Vartan Agopian	USING MUSIC IN THE CLASSROOM TO HELP SYRIAN REFUGEES DEAL WITH POST-WAR TRAUMA
Prince Mugoya, Collins Oduor Ondiek, Patrick Kanyi Wamuyu	A RESEARCH ON DETERMINING THE VIABILITY OF A JOB BOARD WEBSITE FOR REFUGEES IN KENYA
O. E. Eberechi, G. P. Stevens	LEGAL THEORIES UNDERPINNING ACCESS TO JUSTICE FOR VICTIMS OF SEXUAL VIOLENCE IN REFUGEE CAMPS IN AFRICA
Sarah Vuningoma Maria Rosa Lorini, Wallace Chigona	THE USE OF MOBILE PHONES BY REFUGEES TO CREATE SOCIAL CONNECTEDNESS: A LITERATURE REVIEW
N. Elgendy N. Hussein	TRACING SYRIAN REFUGEES URBAN MOBILITIES: THE CASE OF EGYPT AND CANADA
C. O'Brien Chloe Reiss	CONTEXT, CHALLENGES, CONSTRAINTS AND STRATEGIES OF NON-PROFIT ORGANISATIONS IN RESPONDING TO THE NEEDS OF ASYLUM SEEKERS AND REFUGEES IN CAPE TOWN, SOUTH AFRICA
Enkelejda Koka Denard Veshi	ILLICIT RETURN PRACTICES OF IRREGULAR MIGRANTS FROM GREECE TO TURKEY
Robert M. Russo	SECURITY, SECURITIZATION AND HUMAN CAPITAL: THE NEW WAVE OF CANADIAN IMMIGRATION LAWS
Zohreh Bang Tavakoli, Shuktika Chatterjee	THE MEDIATING ROLE OF LEVEL OF EDUCATION AND INCOME ON THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICAL IDEOLOGY AND ATTITUDE TOWARDS IMMIGRATION
Hans Lödén	SWEDISH: BEING OR BECOMING? IMMIGRATION, NATIONAL IDENTITY AND THE DEMOCRATIC STATE
E. Bárcena-Martín, S. Pérez-Moreno	REGIONAL DIFFERENCES IN THE EFFECT OF IMMIGRATION ON POVERTY RATES IN SPAIN

28.01. 2023 14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 3 SESSION: 2 MODERATOR: **Craig Loschmann**

C. Asarkaya, S. Z. Siretioglu Girgin	IMMIGRATION AND GENDER EQUALITY – AN ANALYSIS OF THE LABOR MARKET CHARACTERISTICS OF TURKISH MIGRANTS LIVING IN GERMANY
Marialuisa Gennari, Giancarlo Tamanza Ilaria Montanari	DEVELOPMENT OF PERSONAL AND SOCIAL IDENTITY IN IMMIGRANT DEAF ADOLESCENTS
Sapfo A. Mortaki	FOUR DECADES OF GREEK ARTISTIC PRESENCE IN PARIS (1970-2010): THEORY AND INTERPRETATION
N. Damenia, E. Kharaishvili, N. Sagareishvili, M. Saghareishvili	WOMEN'S EMPLOYMENT ISSUES IN GEORGIA AND SOLUTIONS BASED ON EUROPEAN EXPERIENCE
Philippe Fauquet-Alekhine, Elena Fauquet-Alekhine-Pavlovskaia	THE INTERSUBJECTIVE DYNAMIC REGARDING COMMERCIAL FAILURES OF FOREIGN MIGRATION OF BRANDS IN FOOD INDUSTRY
Dominykas Broga	CAN WE SECURE SECURITY?
Craig Loschmann	THE GLOBAL CRISIS, REMITTANCE TRANSFERS, AND LIVELIHOODS OF THE POOR
A. Gagat-Matuła	FAMILY RELATIONSHIPS AND COPING WITH THE STRESS OF YOUNG PEOPLE FROM MIGRANT FAMILIES WITH CEREBRAL PALSY
Pearl K. Atuhaire, Sylvia Kaye	THROUGH THE LENS OF FORCED DISPLACEMENT: REFUGEE WOMEN'S RIGHTS AS HUMAN RIGHTS

28.01. 2023 14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 4 SESSION: 2 MODERATOR: **A. Gagat-Matuła**

Nazira B. Boldurukova	MIGRATION ASPECT IN THE REALIZATION OF THE CHINESE "GOING OUT POLICY" STRATEGY
Jordan Georgiev Deliversky	SMUGGLING OF MIGRANTS AS AN INFLUENTIAL FACTOR ON NATIONAL SECURITY, ECONOMIC AND SOCIAL LIFE
Lejla Mušić	GENDER DIMENSION OF MIGRATIONS INFLUENCED BY GENOCIDE AND FEMINICIDES AROUND THE GLOBE
Lejla A. Bexheti Visar S. Shehu Adrian A. Besimi	MIGRATION FROM COMMERCIAL TO IN-HOUSE DEVELOPED LEARNING MANAGEMENT SYSTEMS
Alae El Alami Mohamed Bahaj	SCHEMA AND DATA MIGRATION OF A RELATIONAL DATABASE RDB TO THE EXTENSIBLE MARKUP LANGUAGE XML
A. Gagat-Matuła	0 SOCIAL SUPPORT AND QUALITY OF LIFE OF YOUTH SUFFERING FROM CEREBRAL PALSY TEMPORARILY ORPHANED DUE TO EMIGRATION OF A PARENT
Jordan Georgiev Deliversky	MEASURES FOR LIMITING CORRUPTION UPON MIGRATION WAVE IN EUROPE
Shorena Tsiklauri, Avtandil Sulaberidze, Nino Gomelauri	URBAN AND RURAL POPULATION PYRAMIDS IN GEORGIA SINCE 1950S
Monoranjan Maibam, Arundhati Maibam, Bojen Akoijam	MYTHS OF THANGAL ORIGIN FROM AN ANTHROPOLOGICAL PERSPECTIVE
Ya-Fen Lee, Yun-Yao Chi, Cing-Hong Hung	CONSIDERATION FACTORS OF MOVING TO A NEW DESTINATION FOR COASTLAND RESIDENTS UNDER GLOBAL WARMING

28.01. 2023 14: 00 – 16:00 Time zone in Turkey (GMT+3)

Meeting ID: 897 5260 1349 **Passcode: 25280123**

HALL: 5 SESSION: 2 MODERATOR: **Anwar Hassen Tsega**

Bogdan Walek, Cyril Klimes	A METHODOLOGY FOR DATA MIGRATION BETWEEN DIFFERENT DATABASE MANAGEMENT SYSTEMS
Anwar Hassen Tsega	THE NEXUS BETWEEN MIGRATION AND HUMAN SECURITY: THE CASE OF ETHIOPIAN FEMALE MIGRATION TO SUDAN
Vincent Fromentin	MIGRATION AND UNEMPLOYMENT DURATION: THE CASE OF THE OECD COUNTRIES
E. Kharaishvili, M. Chavleishvili, M. Lobzhanidze N. Damenia, N. Sagareishvili	PROBLEMS OF YOUTH EMPLOYMENT IN AGRICULTURAL SECTOR OF GEORGIA AND CAUSES OF MIGRATION
Chao Qi, Fuyang Peng, Bo Deng, Xiaoyan Su	THE STUDY ON MIGRATION STRATEGY OF LEGACY SYSTEM
Rimpi Rani	INTERNATIONAL MIGRATION OF HIGHLY SKILLED INDIAN PROFESSIONALS: A CASE STUDY OF INDIAN IT PROFESSIONALS IN JAPAN, PRELIMINARY RESULTS
Z. Charvat	DEMOGRAPHIC PROGRESSION IN THE ZLIN REGION
Jonathan Palatz Cedeño	POSSIBILITIES OF BUILDING REGIONAL MIGRATION GOVERNANCE DUE TO THE VENEZUELAN DIASPORA IN IBERO-AMERICA (2015-2018)
Yasser k. Ali, Hesham N. Elmahdy, Sanaa El Olla Hanfy Ahmed	OPTIMIZING MOBILE AGENTS MIGRATION BASED ON DECISION TREE LEARNING
R.Narchal	MIGRATION LONELINESS AND FAMILY LINKS: A CASE NARRATIVE

Content

Confeence ID

Scientific & Review Committee

Program

Content

Oral Presented Papers In The Confernce

SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇMENLER VE TÜRK İNSANININ SURİYELİLERE BAKIŞ AÇISI (OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİYLE) 1
Haydar Çoruh

AVRUPA ÜLKELERİNE YÖNELİK İŞÇİ GÖÇLERİ VE TÜRK DİASPORASININ OLUŞUM SÜRECİ 26
Mehmet AYDIN, İlyas KARA

FRANSA'DA YAŞAYAN TÜRK VE FRANSIZ ÖĞRENCİLERİN GÖÇ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ BELİRLENMESİ 28
Mehmet AYDIN, İlyas KARA

IMPROVING REGULATION OF POPULATION MIGRATION PROCESSES IN AZERBAIJAN 30
Albina Chingiz HASHİMOVA

RUSYA FEDERASYONU'NUN GÖÇ POLİTİKASI İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN GÖÇ POLİTİKASINI GÜVENLİK PERSPEKTİFDEN DEĞERLENDİRİLMESİ 52
Fahmı BABAYEV

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE İLE ALMANYA ARASINDAKİ NÜFUS MÜBADELESİ VE TÜRK BASINI 53
Çağatay BENHÜR, Metehan ERASLAN

SELÇUKLULAR DEVRİNDE IRAK, SURİYE VE FİLİSTİN'E TÜRK GÖÇLERİ 55
Hüseyin Kayhan

ZORUNLU GÖÇE BİR ÖRNEK: NAİM SÜLEYMANOĞLU'NUN BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE İLTİCASI 65
Gürdal ÇETİNKAYA, Erdal KORKMAZ

WHAT CAUSES MIGRATION? 68
Prof. Dr. Sureyya Yigit

TERSİNE GÖÇ OLGUSUNUN BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: IĞDIR İLİ ÖRNEĞİ 88
PINAR ARAS, SAİT YILDIRIM

ALMANYA'NIN GÖÇ GEÇMİŞİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ 94
Hale Nur ALTAN, Muhammet Musa BUDAK

İNGİLTERE'DE GÖÇ VE YOKSULLUK ARASINDAKİ İLİŞKİ: VAR ANALİZİ
YAŞAR TURNA, ABDULVAHAP ÖZCAN 96

GLOCAL MIGRATION AND POVERTY INTERACTION: THE SITUATION IN THE WORLD AND IN TURKEY IN THE LIGHT OF THEORIES
İRFAN KALAYCI 98

THE EFFECT OF PUBLIC RELATIONS PRACTICES ON IMMIGRANTS
ENGİN ÇELEBİ 110

HEDONİST İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KAPİTALİZMİN GÖÇ ÜZERİNDEKİ FAKTÖRLERİN İRDELENMESİ
Erol AKYILDIRIM 111

DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN EGE DENİZİNDE YUNANİSTAN TARAFINDAN GERİ İTİLMESİNİN AİHM KARARLARI IŞIĞINDA ANALİZİ
Abdullah ELMAS 112

Possibilities of Building Regional Migration Governance due to the Venezuelan Diaspora in Ibero-America (2015-2018)
Jonathan Palatz Cedeño 126

Optimizing Mobile Agents Migration Based on Decision Tree Learning
Yasser k. Ali, Hesham N. Elmahdy, Sanaa El Olla Hanfy Ahmed 127

Migration Loneliness and Family Links: A Case Narrative
R.Narchal 128

Türkmen nüfusunun Ön Kafkaslara tarihi göçleri
Minehanım Nuriyeva Tekeli 129

EXAMINING THE EFFECTS OF SYRIAN ASYLUM SEEKERS IN TURKEY ON TOURISM FROM THE PERSPECTIVE OF ACCOMMODATION MANAGERS
BUKET BULUK EŞİTTİ 134

EKONOMİK TEMELLİ ULUSLARARASI GÖÇÜ ÖNLEMEDE PAZARLAMAYA DÜŞEN GÖREVLER
MURAT KARA 143

BİR KAMU POLİTİKASI ANALİZİ: TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ
Emre AYDİLEK 148

TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ VE ULUSLARARASI GÖÇLERİN İDARİ YAPIYA ETKİLERİ: BAKANLIK TEŞKİLATLARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME
Erkan ARSLAN, Sevdenur ÖZTÜRK, ŞeydaYAĞLI 162

GÖÇÜN ANAVATAN (KAYNAK ÜLKE) ÜZERİNDEKİ EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ
AYŞEGÜL TAŞKESEN 165

SURİYE GÖÇÜNÜN TÜRKİYE'DE EKONOMİYE VE SOSYAL HAYATA ETKİLERİ
Volkan BUGUR , Hasan AKAY 173

SURİYELİLERİN EKONOMİK ENTEGRASYONU VE İŞ GÜCÜ PİYASASINA KATILIMI
ALİ ÇİÇEK 175

YEREL YÖNETİMLERİN GÖÇ POLİTİKALARI: ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
ALİ ÇİÇEK 177

KENTLERİN BUHRANLI GÖÇ KÜMELERİ: Apartman Gettoları
İhsan KURTBAŞ 191

SURİYELİ GÖÇMENLERİN İŞ HAYATINDAKİ ROLÜ: MOBİLYA SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA
CİHAD DOĞAN 192

'OUR COUNTRY- YOUR DESTINATION': TOURISM AND MIGRATION IN MARMARA TÜRKİYE
BEKİR EŞİTTİ 193

GASTRONOMİK GÖÇ: GÖÇ'ÜN GAZİANTEP MUTFAK KÜLTÜRÜNE ETKİSİ
CEYHUN UÇUK 203

ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA GÖÇ OLGUSU'NUN MURAT AKSOY'UN RESİMLERİNE YANSIMASI
Mustafa DİĞLER, Rasim SOYLU 205

KARA WALKER RESİMLERİNDE GÖÇMENLİK İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ
Rasim SOYLU, Mustafa DİĞLER 221

Suriyeli Sığınmacıların Türk Mutfağına Etkileri
Sinan KESKİN, Hüseyin MERTOL 238

ÇİZGİ FİLMLERDE GÖÇMEN TEMSİLİ: HEİDİ ÖRNEĞİ
FAHRÜNNİSA KAZAN 248

TOPLUMSAL FARKINDALIK YARATMA SÜRECİNDE GÖÇ KONUSUNUN AFİŞ TASARIMLARINA YANSIMASI VE GÖSTEREN-GÖSTERİLEN İLİŞKİSİ
Tarık YAZAR , Fahrettin GEÇEN 249

GÜNCEL SANAT PRATİĞİNDE GÖÇ KAVRAMI
Metin UÇAR 262

ALİ DÜZGÜN'ÜN ESERLERİNDE KENTLEŞME VE GÖÇ TEMASI
Fahrettin GEÇEN, Tarık YAZAR 275

RESİM SANATÇILARINDAN İBRAHİM BALABAN'IN GÖÇ İÇERİKLİ ESERLERİNİN İRDELENMESİ 285
FAHRETTİN GEÇEN

NURSEL DURUEL'İN "GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA" ADLI ÖYKÜSÜNDE GÖÇ OLGUSU 293
MELİHA TATLİ

LEE'NİN İTME-ÇEKME KURAMI BAĞLAMINDA BİR OKUMA: TRANSİT 299
BURCU ÖZTÜRK

GÖÇÜN KADINLARIN ÜREME VE CİNSEL SAĞLIĞINA ETKİLERİ 301
Sıla GÜL, Fatma YILDIRIM , Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜ'NE SAHİP SURİYELİ MÜLTECİ KADINLARA YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN TOPLUMSAL CİNSİYET ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ 309
BUSEM ÇOBAN ÖZDEMİR, HATİCE ZEKAVET KABASAKAL

GÖÇ VE KADIN İŞGÜCÜ 320
Sevgi IŞIK EROL

ALBANIAN AND KOSOVA UNIVERSITY YOUTH CURRENT EMIGRATION CASE: A COMPARATIVE STUDY 330
Ph.D Matilda LIKAJ

MİLLİ EĞİTİM DERGİSİNİN "TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA GÖÇMEN EĞİTİMİ" ÖZEL SAYISI ÜZERİNE BİR İNCELEME 348
Bünyamin SARIKAYA1

İKLİM KRİZİ VE İKLİM MÜLTECİLERİ 355
Hatike KOÇAR UZAN

GÖÇMEN TOPLULUKLARIN KİMLİK HAKLARI: 1988 ANAYASASI IŞIĞINDA BREZİLYA ÖRNEĞİ 357
HAKAN KOLÇAK

THE EFFECTS OF MIGRATION-INFORMATION CAMPAIGNS ON MIGRATION DECISIONS 359
KAAN YİĞENOĞLU

İŞGÜCÜ ANLAŞMALARININ GÖLGESİNDE GÖÇ YOLCULUĞU: TÜRK DİASPORASI' NIN OLUŞUM SÜRECİ 360
Ahmet TOKMAK

KIRIM TÜRKLERİNİN ZORUNLU GÖÇÜ VE TARİHSEL OLARAK KIRIM TATAR DİASPORASI 363
Ahmet TOKMAK1

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN BATI BALKAN ROTASINA YÖNELİK GÖÇ POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE 16 KASIM 2022 SIRBİSTAN, MACARİSTAN VE AVUSTURYA MUTABAKATININ DEĞERLENDİRİLMESİ 365
İBRAHİM FEVZİ GÜVEN , MEHMET ARİF TÜRKDOĞAN

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK SÜRECİ UYUM ÇERÇEVESİNDE AB VE TÜRKİYE GÖÇ STRATEJİK PLANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 381
İsmail Mursül

The Methodology of Out-Migration in Georgia
Shorena Tsiklauri 396

GREEN BRIDGES AND THEIR MIGRATION POTENTIAL
Jaroslav Žák, Aleš Florian 397

LABOUR MIGRATION IN RUSSIA IN THE CONTEXT OF RUSSIA'S NATIONAL SECURITY PROBLEM 398
A. V. Dolzhikova

Migration among Multicities
Ming Guan 399

Sri Lanka – Middle East Labour Migration Corridor: Trends, Patterns and Structural Changes 400
Dinesha Siriwardhane, Indralal De Silva, Sampath Amaratunge

Repatriates in the Kazakhstan: The Problems of Migration and Adaptation to the Historic Homeland
B.K. Kalshabayeva, A.S. Seisenbayeva 401

Data Migration Methodology from Relational to NoSQL Databases
Mohamed Hanine, Abdesadik Bendarag, Omar Boutkhoum 402

Household Level Determinants of Rural-Urban Migration in Bangladesh
Shamima Akhter, Siegfried Bauer 403

MIGRATION OF A DROP IN SIMPLE SHEAR FLOW AT FINITE REYNOLDS NUMBERS: SIZE AND VISCOSITY RATIO EFFECTS 404
M. Bayareh, S. Mortazavi

Using Music in the Classroom to Help Syrian Refugees Deal with Post-War Trauma
VARTAN AGOPIAN 405

LEGAL THEORIES UNDERPINNING ACCESS TO JUSTICE FOR VICTIMS OF SEXUAL VIOLENCE IN REFUGEE CAMPS IN AFRICA 406
O. E. EBERECHI, G. P. STEVENS

THE USE OF MOBILE PHONES BY REFUGEES TO CREATE SOCIAL CONNECTEDNESS: A LITERATURE REVIEW 407
Sarah Vuningoma, Maria Rosa Lorini, Wallace Chigona

Tracing Syrian Refugees Urban Mobilities: The Case of Egypt and Canada
N. Elgendy, N. Hussein 408

Context, Challenges, Constraints and Strategies of Non-Profit Organisations in Responding to the Needs of Asylum Seekers and Refugees in Cape Town, South Africa 409
C. O'Brien, Chloe Reiss

ILLICIT RETURN PRACTICES OF IRREGULAR MIGRANTS FROM GREECE TO TURKEY 410
Enkelejda Koka, Denard Veshi

Security, Securitization and Human Capital: The New Wave of Canadian Immigration Laws 411
Robert M. Russo

The Mediating Role of Level of Education and Income on the Relationship between Political Ideology and Attitude towards Immigration 412
Zohreh Bang Tavakoli, Shuktika Chatterjee

Swedish: Being or Becoming? Immigration, National Identity and the Democratic State 413
Hans Lödén

Regional Differences in the Effect of Immigration on Poverty Rates in Spain 414
E. Bárcena-Martín, S. Pérez-Moreno

Immigration and Gender Equality – An Analysis of the Labor Market Characteristics of Turkish Migrants Living in Germany 415
C. Asarkaya, S. Z. Siretioglu Girgin

Development of Personal and Social Identity in Immigrant Deaf Adolescents 416
Marialuisa Gennari, Giancarlo Tamanza, Ilaria Montanari

Four Decades of Greek Artistic Presence in Paris (1970-2010): Theory and Interpretation 417
Sapfo A. Mortaki

The Intersubjective Dynamic Regarding Commercial Failures of Foreign Migration of Brands in Food Industry 418
Philippe Fauquet-Alekhine, Elena Fauquet-Alekhine-Pavlovskaia

Can We Secure Security? 419
Dominykas Broga

The Global Crisis, Remittance Transfers, and Livelihoods of the Poor 420
Craig Loschmann

Family Relationships and Coping with the Stress of Young People from Migrant Families with Cerebral Palsy 421
A. Gagat-Matuła

THROUGH THE LENS OF FORCED DISPLACEMENT: REFUGEE WOMEN'S RIGHTS AS HUMAN RIGHTS 422
Pearl K. Atuhaire, Sylvia Kaye

Migration Aspect in the Realization of the Chinese "Going Out Policy" Strategy
Nazira B. Boldurukova 423

Smuggling of Migrants as an Influential Factor on National Security, Economic and Social Life
Jordan Georgiev Deliversky 424

Gender Dimension of Migrations Influenced by Genocide and Feminicides around the Globe
Lejla Mušić 425

Migration from Commercial to in-House Developed Learning Management Systems
Lejla A. Bexheti, Visar S. Shehu, Adrian A. Besimi 426

Data Migration between Document-Oriented and Relational Databases
Bogdan Walek, Cyril Klimes 427

Social Support and Quality of Life of Youth Suffering from Cerebral Palsy Temporarily Orphaned Due to Emigration of a Parent
A. Gagat-Matuła 428

Measures for Limiting Corruption upon Migration Wave in Europe
Jordan Georgiev Deliversky 429

Urban and Rural Population Pyramids in Georgia Since 1950s
Shorena Tsiklauri, Avtandil Sulaberidze, Nino Gomelauri 430

Myths of Thangal Origin from an Anthropological Perspective
Monoranjan Maibam, Arundhati Maibam, Bojen Akoijam 431

Consideration Factors of Moving to a New Destination for Coastland Residents Under Global Warming
Ya-Fen Lee, Yun-Yao Chi, Cing-Hong Hung 432

A Methodology for Data Migration between Different Database Management Systems
Bogdan Walek, Cyril Klimes 433

The Nexus between Migration and Human Security: The Case of Ethiopian Female Migration to Sudan
Anwar Hassen Tsega 434

Migration and Unemployment Duration: The Case of the OECD Countries
Vincent Fromentin 435

PROBLEMS OF YOUTH EMPLOYMENT IN AGRICULTURAL SECTOR OF GEORGIA AND CAUSES OF MIGRATION
E. Kharaishvili, M. Chavleishvili, M. Lobzhanidze, N. Damenia, N. Sagareishvili 436

Indian IT Professionals in Japan, Preliminary Results
Rimpi Rani 437

Demographic Progression in the Zlin Region
Z. Charvat 438

Amerikan Rüyası, Göç ve Toplumsal Felsefe
Muhammet Özdemir, Burcu Gezer Şen 439

SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE GELEN GÖÇMENLER VE TÜRK İNSANININ SURİYELİLERE BAKIŞ AÇISI

(OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNLERİYLE)

IMMIGRANTS FROM SYRIA TO TURKEY AND TURKISH PEOPLE'S PERSPECTIVE TO SYRIANS

(POSITIVE AND NEGATIVE ASPECTS)

Doç. Dr. Haydar Çoruh

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,
haydarcoruh@hotmail.com, ORCİD: 0000-0002-7632-9721

2010 Yılında başlayan Arap Baharı'nın bir sonucu olarak ortaya çıkan Suriye İç Savaşı sonrasında ülkemize gelen yaklaşık 3,5 milyona yakın Suriyeli göçmen bulunmaktadır. Bu göçmenler Avrupa Göç Kanunları müktesebatına göre doğrudan göçmen statüsünde değil, Türkiye'nin meseleye bakış açısıyla yani geçici göçmen statüsünde bulunmaktadırlar. Ancak gerek siyasi sebeplerle ve gerekse yanlış bilgilendirmeler sebebiyle ülke insanı göçmenler konusunda pek çok fraksiyona bölünmüş durumdadır. Göçmen severler kadar, göçmenlerden nefret edenlerden tutun, göçmenlerin kalıcı olmasını düşünenler kadar, bir an önce ülkemizden gitmelerini isteyenlere kadar bir çok kesim ortaya çıkmıştır.

Bu tebliğde Türk insanının göçmen konusuna nasıl baktığı ve bu bakışın perde arkasında olduğu varsayılan siyaset, politika ve propagandaya bağlı problemler üzerinde durularak, bu problemlerin aşılmasında ortaya çıkan düğüm ve çözümler üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arap, Bahar, Göç, Suriye, Türkiye, Avrupa.

ABSTRACT

There are approximately 3.5 million Syrian immigrants who came to our country after the Syrian Civil War, which emerged as a result of the Arab Spring that started in 2010. According to the acquis of European Migration Laws, these immigrants are not in the status of direct immigrants, but from the point of view of Turkey, in other words, they are in the status of temporary immigrants. However, due to both political reasons and misinformation, the people of the country are divided into many factions on the issue of immigrants. There are as many groups as immigrant lovers, those who hate immigrants, those who think that immigrants will be permanent, and those who want them to leave our country as soon as possible.

In this paper, it will be focused on how Turkish people view the immigrant issue and the problems related to politics, politics and propaganda that are assumed to be behind the scenes, and the knots and solutions that arise in overcoming these problems will be emphasized.

Keywords: Arab, Spring, Migration, Syria, Turkey, Europe.

Giriş

2010 yılında başlayan Arap Baharı, etkileri ve kapsayıcılığıyla daha uzun yıllar konuşulmaya devam edecek bir sürecin yaşanmasına sebep olmuştur. Bu olaydan en fazla etkilenen ülkeler şüphesiz Kuzey Afrika ülkeleri ve Ortadoğu ülkeleri olmuştur. Bu ülkelerin hemen tamamı İslam coğrafyasının birer parçası olması hasebiyle de ayrı bir ehemmiyet taşımaktadırlar. Olayın başından sonuna kadar demokratik değişimlerin talep edildiği bir süreç olsa da etkilenen ülkelerin hiçbirine demokrasi gelmediği gibi hemen tamamı ya işgal altındadır, ya savaştadır veya kargaşanın hakim olduğu istikrarsız ve yönetimleri tartışılan ülkeler haline gelmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında Arap Baharı denilen bu süreç, bir bahardan ziyade kaos, şiddet, terör ve savaşların yaşandığı bir dönemin adı olarak tarihteki yerini almıştır.

Tunus'ta başlayan ve hızla Libya, Mısır gibi zengin Arap ülkelerini kaosa sürükleyen Arap Baharı, Suriye söz konusu olunca sonu gelmeyen bir iç savaşa dönüşmüş ve milyonlarca insan ülkelerini terk ederek Türkiye, Ürdün, Irak ve Avrupa ülkelerine göçmek zorunda kalmışlardır. Suriye'nin hemen tamamında hissedilen Arap Baharı sendromu kısa bir süre sonra bir ülkenin haritadan silinmesine ve birkaç parçaya bölünebilecek yeni bir oluşuma doğru sürüklenmeye başlamıştır. Bu aşamada Suriye'nin geleceği orada yaşayan ve ülkeyi idare etmekte olan yönetimlerin tasarrufundan çıkarak sürgüne giden halkına kucak açan ülkelerin tasarrufuna geçmiştir.

Bu bildiride Suriye'den göçerek Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin Türk halkı arasında elde ettiği konum ve Türk halkının Suriyeli mültecilere yönelik olumlu ve olumsuz bakış açıları ele alınacaktır.

1. Suriyelilere Yönelik Türk Halkı Algısı Üzerine Araştırmalar

Bildiriyi sunmaya başlamadan önce bu konuda daha önce yapılmış olan çalışmalardan en önemlilerine bir göz atmak yerinde olacaktır:

1. Dursun Yılmaz, Mehmet Akif Günay, "Türk Toplumunda Suriyeli Sığınmacı Algısı" adlı çalışmada 522 katılımcı üzerinden düzenlenen bir anket ile Türk halkının Suriyeli sığınmacılara bakışını tutum ve söylemlerini ortaya koymaya çalışılmıştır (Yılmaz –Günay, 2022: 117-139).

2. Şeyda Ayvaz, "Berlin'deki Türk Göçmenlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Görüş Ve Tutumları Üzerine Bir Çalışma: Berlin/ Almanya Örneği" (Ayvaz, 2019) adlı çalışmada ise Almanya'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin iç savaş sonrası Suriye'den Almanya'ya göç etmiş Suriyeli mültecilere ilişkin görüş ve tutumları incelenmiştir.

3. Murat Erdoğan, "Türkiye'de Yaşayan Suriyeli Mültecilere Yönelik Medya Algısı" (Erdoğan, 2017:1-27) adlı çalışmada öncelikle hukuki ve sosyolojik bağlamda "mülteciliği", ardından Aralık 2016 itibari ile Türkiye'deki mültecilerin sayısal ve sosyolojik durumu, son olarak da Türk medyasının mülteciler konusundaki tavrı analiz edilmektedir.

4.Ali Fuat Ersoy, Mehtap Ala, Suriyeli Sığınmacı ve Mültecilere İlişkin Görüşler: Osmaniye'de Nitel Bir Araştırma (Ersoy, 2019: 1343-1356), adlı çalışmada Osmaniye ilinde yabancı göçmenlerin yoğun yaşadığı mahallelerde 17 birey ile yüz yüze yapılan görüşmeler sonucunda sığınmacıların bir tehdit olarak görüldüğüne dair bir sonuç elde edilmiştir.

5. Müzeyyen Pandır, İbrahim Efe, Alaaddin F. Paksoy, "Türk Basınında Suriyeli Sığınmacı Temsili Üzerine Bir İçerik Analizi" (Pandır-Efe- Paksoy, 2015, 1-26) adlı çalışmada 2011-2015 yılları arasında Suriyeli sığınmacıların Türk basınında genellikle yoksul ve yardıma muhtaç kimseler olarak gösterildikleri gibi toplum güvenliği için de bir tehdit olarak gösterilmektedirler ("Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara.., 2014) adlı çalışmada Türk kamuoyunda Suriye'den sığınmacı alımına son verilmesi konusunda bir uzlaşma olduğu görüldüğüne işaret edilmektedir. Görüşülen kişilerin % 86'sının Suriye'den sığınmacı alımına son verilmesi gerektiğini söylerken, Suriye'den gelecek ek sığınmacıların kabul etmeye devam edilmesini düşünenlerin oranıysa ise %11'de kaldığı belirtilmektedir.

7. Sevil Bal Kızılhan, "Yerlilerin Gözüyle Suriyeli Mülteciler: Ankara Örnek Mahallesi" (Kızılhan, 2019) adlı çalışmada Suriyelilerin yerli halk ile olan mekânsal, ekonomik, sosyal alanlarda birlikte yaşamanın getirmiş olduğu zorlukları karşılama konusunda yaşadıkları çatışmalar ve maruz kaldıkları dışlanmalar tartışılmaktadır.

8. Mine Gözübüyük Tamer, "Trabzon Kamuoyunun Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilere Bakış Açısı" (Tamer, 2016: 180-211) adlı çalışmada yapılan anketler sonucunda Trabzon halkının büyük çoğunluğunun Suriye'den savaş sebebiyle kaçan ve ülkemize sığınan Suriyelilerin ülkeye kabulünün din kardeşliği ve tarihsel bir sorumluluk olduğunu ve bu bağlamda Suriyeliler konusunda toplumsal kamuoyu düzeyinin son derce yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında Suriyelilerin gelişinin devam konusuna olumsuz bakılmakta olduğu ancak sığınanların ülkelerine gönderilmesi konusuna ise son derece olumsuz bakıldığı beyan edildiği belirtilmektedir.

9. Kerem Morgül, Osman Savaşkan, Burcu Mutlu, "İstanbul'da Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Algı Ve Tutumlar: Partizanlık, Yabancı Karşıtlığı, Tehdit Algıları Ve Sosyal Temas" (Morgül- Savaşkan- Mutlu, 2021), adlı çalışmada İstanbul'da yaşayan Suriyeli sığınmacılara karşı başlangıçta Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'nın ortaya koyduğu "İslam Kardeşliği, muhacir, ensar" anlayışının bir süre işlediğini ancak ardından başlatılan partizanlık, yabancı karşıtlığı, tehdit algıları ve sosyal ilişkilerde kültürler arası iletişim zorlukları gibi hususlar bu insanlara karşı bir isteksizlik ve muhalefetin doğmasına sebep olduğu ifade edilmektedir. İstanbul kamuoyunda giderek artan olumsuz bakış açısının nedenlerini ortaya koymak gerektiğinde başlıca etkenlerden ilkinin demografik değişkenler, ikincinin siyasi söylemler ve en etkileyicisinin ise milliyetçilik ve yabancı karşıtlığı gibi hususlar olduğu ifade edilmiştir.

10. Elif Yüksel Oktay, Bahar Menteşe, Gülhan Güven, *Türkiye'de Halkın Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakış Açısı: Yalova İli Örneği* (Oktay- Menteşe- Güven, 2019), adlı çalışmada da başlangıçta misafir ve gelip geçici bir statüde olacakları düşünülen Suriyeli sığınmacıların zaman içerisinde artan sorunları ve Türk halkı ile olan kültürel çatışmaların bir süre sonra istenmeyen kitle olarak algılanmalarına sebep olduğuna dikkat çekilmektedir. Çalışmada bütün olumsuzluklara rağmen Yalovalı katılımcıların %28 gibi azımsanmayacak bir bölümünün Suriyelilerin korunmasına devam edilmesi hususunda rey verirken, savaşa rağmen ülkelerine dönsünler ifadesine katılmayanların oranı ise %57,3 olarak saptanmış olması Türk

halkının büyük ekseriyetle Suriyelileri misafir etme konusunda kesin kanaat bildirmiş durumdadır. Ancak anketten çıkarılan ilginç bir sonuç olarak "Suriyelilerin ülkemizi sığınak olarak kullanmamalı" ifadesine katılanların oranının düşük olmaması onlara yönelik algının ne kadar olumsuz olduğunu gösterdiği iddia edilmiştir ki, bu anket değerlendirmesindeki taraflı olumsuz yargı olarak dikkatlerden kaçmamaktadır.

Yukarıda verilen çalışmalar doğrultusunda kamuoyu ve kamuoyunu oluşturan medyanın taraflı olumlu veya olumsuz yöndeki algı operasyonlarına rağmen ülkemizde Suriyelilere karşı büyük bir endişe, isteksizlik ve dışlamanın olmadığı anlaşılmaktadır. Bilakis Türkiye'de, Suriyelilerle olan ilişkilerin dini birliktelik, tarihsel kardeşlik ve gelecekte kurulacak yeni bir dünyanın mümessillerini temsil edecek olmaları açısından korunmaları, misafir edilmeleri ve ülkelerine savaş ortamında asla gönderilmemeleri gerektiğine inanan büyük bir çoğunluğun olduğu aşikârdır.

2. Türkiye'de Suriyelilerin En Yoğun Yaşadığı Kentler ve Kamuoyu Algısı

Suriyelilerin nüfus yoğunluğu olarak en fazla bulundukları iller arasında İstanbul, Balıkesir, İzmir, Konya, Adana, Mersin, Kilis, Hatay, Gaziantep ve Şanlıurfa bulunmaktadır. Bu şehirlerimizdeki Suriyelilere bakış açısı, tüm Türkiye'yi yansıtmıyor olsa da büyük oranda ülkemizdeki mültecilere bakış açısı hakkında bir fikir vermektedir. Bu 10 şehirde kamuoyu nezdinde yapılmış anketler üzerinden Suriyeli algısına bakmakta fayda telakki edilmektedir.

Tablo 2. Yıllara Göre Ülkemize Sığınan Suriyeli Sayısı

22 Aralık 2022 tarihinde güncellenen rakamlara bir göz atıldığında ülkemize 2011-2022 yılları arasında toplam 3.543.837 Suriyeli mülteci sığınmıştır. Bu mülteciler ülkenin yoğun olarak güney kesimlerinde yerleşik görünüyor olsa da büyük oranda İstanbul, İzmir, Konya, gibi metropolitlerde ikamet etmektedirler ve az miktarda da olsa diğer illerde de bulunduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Bununla beraber tebliğin konusu itibariyle aşağıda verilen grafik dikkate alınarak Türkiye'de Suriyelilerin en yoğun olarak yaşadıkları şehirlerde kamuoyunun duyarlılığı ve algısı dikkate alınarak bir tanımlama yapılmaya çalışılacaktır (Boylu-Işık, 2020: GİGM, 2020).

Tablo 3. Türkiye'de Suriyeli Barındıran En Yoğun Şehirler

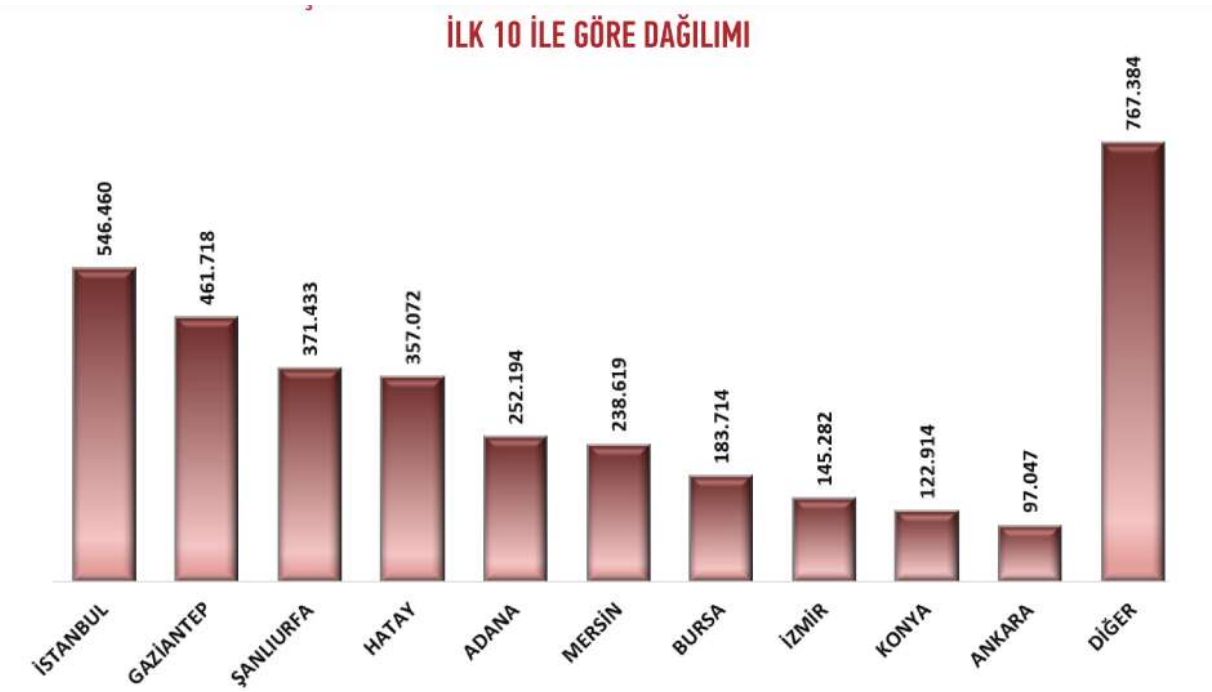

Kaynak: https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (22.12.2022 tarihi itibariyle)

1) İstanbul: İstanbul, Türkiye'deki Suriyeli nüfusun en yoğun olarak yaşadığı iller arasında birinci sırada yer almaktadır. Tablo 3'te de görüleceği üzere İstanbul'da yaklaşık 546.460 Suriyeli göçmen vardır. Bu sayı başka illerde kayıtlı olup da İstanbul'da yaşayan Suriyeli sayısıyla yaklaşık 1 milyonu bulduğuna dair iddialar mevcuttur. Bu iddialardan biri de Uluslararası Göç Örgütü'ne aittir (Morgül vd., 2021: 9). İstanbul iline yönelik bu mülteci ilgisi 2016 yılından itibaren bir takım engellerle durdurulmaya çalışılmıştır. Bu politik değişim 2019'dan itibaren kamuoyunda da göçmenlere yönelik tavır değişikliğiyle kendini göstermiştir. Bunun bir neticesi olarak da kayıtsız veya kaydı başka illerde olan göçmenlerin İstanbul'dan çıkarılmasına, göçmen nüfusun yoğun olduğu Fatih ve Esenyurt gibi şehirlerde yeni ikamet izni verilmemesine yönelik yeni kararlara imza atılmıştır (Morgül vd., 2021: 9). Bu politik ve siyasi kararları örgütleyen çeşitli STK'ların ve belediyelerin kamuoyunu yönlendirmek suretiyle 2010-1019 yılları arasında az çok kurulmuş olan "din kardeşliği" sistemini ortadan kaldırmaya yönelik girişimler sonucunda Türk vatandaşlarının büyük çoğunluğunun Suriyeli sığınmacıların ülkelerine geri dönmeleri yönünde bir görüş birliği sağladığına dair algılar oluşturulmaktadır. Bu algıların bir sonucu olarak İstanbul'da yapılan anketlerin sonunda çıkan bulgular, dini ve tarihi ortak geçmişe rağmen Suriyelilerin ötekileştirildiğini, ancak %32.10'luk bir azınlığın Suriyelileri kendilerinden biri olarak gördüğüne işaret etmektedir (Morgül vd.,

2021: 102). Bu oran Suriyelileri din kardeşi olarak görenler arasında %60.07 civarlarına yükselirken, din kardeşlerini reddedenlerin oranları ise %5.08'e kadar düşmektedir. Suriyelileri tehdit olarak gören, nüfus açısından giderek bir dengesizliğe sebep olacaklarını iddia edenler, "çarşaf veya kapalı" giyim tarzlarını modern yaşam için tehdit sayanlar gibi olumsuz tavır sergileyenlerin oranı ise Ak Parti ve HDP seçmenlerine nazaran CHP ve İyi Parti seçmenleri arasında oldukça yaygındır (Morgül vd., 2021: 103).

İstanbul'da yaşayanların büyük çoğunluğu Suriyeliler ile doğrudan ilişki kurmak istemez, yaşadıkları yerlerde Suriyeli yaşamasından rahatsız olmayacaklarını beyan edenlerin oranı %27,10, bir Suriyeli ile komşu yada arkadaş olabileceğini belirtenlerin oranı %26 olduğunu, buna mukabil ilişki kurmada en açık olanların HDP'li, en kapalı olanların ise CHP'li olduğuna dair veriler olduğu belirtilmektedir (Morgül vd., 2021: 103). İstanbulluların Suriye'deki çatışmaların devam ettiği şu günlerde mültecilerin nerede yaşamasını istersiniz sorusuna verilen cevaplardan çoğunluğu güvenli bölgelere yerleştirilsinler derken, %20'lik bir kısmın ise güvenlikleri önemsenmeden sınır dışı edilmelerini istemiştir ki bu seçmenin çoğunluğu İyi Parti ve CHP'li seçmen olması ilginç bir veridir. İstanbulluların çoğunluğunun ise Suriyelilere yardımların, sağlık hizmetlerinin, eğitime dayalı hizmetlerin devam etmesinden yana tavır koydukları görülmektedir (Morgül vd., 2021: 104). Ancak şartlı vatandaşlık verilmesi konusuna sadece %26'lık bir kesim olumlu yaklaşırken geri kalan kısmı MHP, İyi Parti ve CHP oluşturmakta ve karşı çıkmaktadırlar (Morgül vd., 2021: 104).

Bütün bu veriler İstanbulluların yoğun bir şekilde Suriyelilere insani desteklerin verilmesine devam edilmesine ancak en kısa zamanda kendi ülkelerine veya sınırların dışında güvenli bir bölgede yerleştirilmelerine destek verdikleri görülmektedir.

2) Balıkesir ve Gaziantep:

Hakan Ömer Tunca tarafından "Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Toplumun Güvenlik Algısına Etkisi: Gaziantep ve Balıkesir Örnekleri" (Tunca, 2019) adı altında hazırlanan doktora tezinde Balıkesir ile Gaziantep'te Suriyeli sığınmacıların Türk halkı ile kaynaşma sürecinde oluşturdukları güvenlik kaygısı sorgulanmıştır. Bu çalışmada Balıkesir söz konusu olduğunda şu hususlar dikkat çekmektedir:

Tunca tarafından kullanılan verilerde doğrudan bir nüfus oranına tespit edilememiş olmakla beraber, anket yapılırken baz alınan veriler "Halen Gaziantep ve Balıkesir illerinin nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu merkez ilçelerine bağlı mahalleler araştırılmış, Gaziantep

merkez ilçe Şahinbey‘e (902.424 kişiyle en yoğun (Nüfus Bilgileri, 2018) bağlı 187 ve Balıkesir merkez ilçe Karesi‘ye (178.105 kişiyle en yoğun (Nüfus Bilgileri, 2018) bağlı 69 mahalle tespit edilmiştir (Haritamap, 2018)” (Tunca, 2019:70) şeklinde ifade edilmiştir. Bu bilgiler ışığında anket sonuçları şu şekilde gerçekleşmiştir:

Çalışmada Gaziantep ve Balıkesir ile ilgili sorulara verilen cevaplardan birkaç örnek verecek olursak: Suriyeli sığınmacıların Türk halkının güvenliğini katıldıkları darp, kavga ve gasp gibi suçlara iştirakleri sebebiyle Gaziantep’te halkın güvenliğini tehdit edenlerin oranı %92,00 iken Balıkesir’deki oran %56,90 olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Suriyeli sığınmacılardan kaynaklı adam/çocuk kaçırma olaylarına yönelik duyumlardan hareketle aile güvenliğini tehditte görenlerin oranı Gaziantep’te %86,80 iken, Balıkesir’de %55.10 civarındadır. Yine Suriyeli sığınmacıların gelişinden kaynaklı olarak hırsızlık/kundaklama olaylarından endişe duyanların sayısı Gaziantep’te %89,30 iken Balıkesir’de bu algı %56.40 civarında olduğu gözlemlenmiştir. Suriyeli sığınmacı kadınların parasal değer olarak görülmesiyle fuhuş artmaktadır sorusunu doğrulayanların oranı Gaziantep’te %79,60, Balıkesir’de %51,10 olarak geçekleşmiştir. Dışarı çıktığında kendini güvende hissetmeyenlerin oranı Gaziantep’te %80,30, Balıkesir’de ise %43,20’dir. Ülkenin her yerinde dağınık yaşamaları sebebiyle terör olaylarının her yerde olabileceğini düşünenlerin oranı Gaziantep’te %69,60, Balıkesir’de %58,70 şeklinde elde edilen sonuçlar uzayıp gitmektedir(Tunca, 2019: 97-98). Tunca’nın ortaya koyduğu bu anket çalışmasının sonucunda, tehdit ve algı konusunda Suriyeli sığınmacıların Balıkesir’de Türk halkı ile kurdukları ilişkilerin ikinci şehir olan Gaziantep’e nazaran daha olumlu sonuçlar verdiğini, Gaziantep’te daha yüksek güvenlik tehditleri olduğu algısı oluşurken, Balikesir’de bu algının çok düşük seyrettiği ortaya çıkmıştır (Tunca, 2019: 99). Bu durum Türkiye genelinde Suriyeli sığınmacıların göç kaynağından uzaklaştıkça ve yoğunluk azaldıkça tehdit algılarının azaldığını, kaynağa yaklaştıkça ve yoğunluk arttıkça tehdit algılarının çoğaldığını göstermektedir.

Gaziantep ve Balıkesir’de Suriyeli sığınmacıların Sosyo-Ekonomik ve Kültürel açıdan Türk halkı arasında büyük sorunlar yarattıklarına dair algının Gaziantep’e nazaran Balıkesir’de daha az olduğu görülmektedir. Bu algı içerisinde sosyal adaleti bozdukları, haksız rekabet yarattıkları, kayıtsız çalıştıkları, kayıtsız iş yeri açtıkları ve sık sık dilencilik yaptıkları, ekonomiye bir katkılarının olmadığı, erkeklerin uygunsuz davranışlarla Türk kadınlarını rahatsız ettiklerine yönelik şikâyetlerde Gaziantep’in Balıkesir’e nazaran daha yoğun olduğu gözlemlenmektedir (Tunca, 2019: 102).

Siyasi güvenlik algısı konusunda ankete katılımcılara sorulan 7 sorudan 6'sında Gaziantep'li katılımcılar Suriyelileri Balıkesir'dekilere göre daha büyük tehdit olarak kabul ettikleri ifade edilirken, 7. Soru "Suriyeli Sığınmacılar gelecekte azınlık olmaktan çıkıp Türkiye topraklarından hak iddia edebilir diye endişem yoktur." Sorusuna verilen cevap ilginç bir şekilde sorunun kaynağına yakın olmasına rağmen Gaziantep'te değil, endişenin büyük oranda Balıkesir'de olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tunca, 2019:103).

Sonuç olarak Gaziantep'te yaşayan %16,70 oranındaki Suriyeli nüfusa nazaran %0,19 oranında nüfus barındıran Balıkesir karşılaştırıldığında fiziki güvenlik, sosyo-ekonomik ve kültürel güvenlik ve siyasi güvenlik konularında Gaziantep'te yaşayan Türklerin Balıkesir'de yaşayanlara nazaran Suriyelileri daha büyük tehdit algıladıkları tespit edilmiştir. Gazianteplilerin Suriyelileri fiziksel güvenlik yönünden daha büyük tehdit olarak algılarken, diğer konularda her iki şehirde de benzer sonuçlar elde edilmiştir. Buna karşılık Suriyeli vatandaş sayısı fazla olan Gaziantep'teki tehdit algısının bu şehirdeki iç içe yaşamın bir sonucu olduğu anlaşılmıştır (Tunca, 2019:150-151)[1].

4) İzmir:

İzmir son yıllarda illegal yollardan Avrupa'ya geçmeye çalışan göçmenlerin Asya'daki son durağı haline gelmiştir. Suriyeli göçmenlerin bu kervana katılışı ise 2010 yılında başlayan Arap Baharı sonrasında olmuştur. Ancak AB'nin yasakları sebebiyle İzmir'e gelen Suriyeli göçmenlerin büyük bir bölümü 2014-2015 yılları arasında Konak ilçesi Basmane semtinde ikamete başlamışlardı. Ucuz otelleri ve bakımsızlığı sebebiyle göçmenleri çekmeye başlayan bu merkezde 150 bin civarında bir mülteci yerleşmiş görünmektedir. Göç İdaresi Genel müdürlüğü verilerine göre 2016'da İzmir'deki Suriyeli göçmen sayısı 99.701 kişi olmuştur (Çalışkan-Kaya, 2021: 32-56).

[1] Balıkesir'de yayınlanan Yaşam Gazetesi'nin 10 Mayıs 2022 tarihli haberinde Göç İdaresi tarafından yayınlanan veriler verilmiştir. Bu verilere göre Balıkesir'in 20 ilçesinde yaşayan Suriyeli sayısı 5052 olarak kayıtlara geçmiştir. Haberde diğer iller arasında İstanbul: 542.602, Hatay: 433.124, Şanlıurfa: 430.003, Adana: 256.468, Mersin: 242.935, Bursa: 184.363, İzmir: 149.839, Konya: 123.627, Kilis: 107.214 şehirlerine ait bilgiler paylaşılırken, Gaziantep'teki oran belirtilmemiştir (Yaşam Gazetesi, https://www.bandirmayasam.com.tr/gundem/balikesir-deki-suriyeli-sayisi-belli-oldu-61889 , Erişim: 10.10.2023, 10: 51).

Tablo. 4 İzmir Merkez İlçelerinde Yaşayan Suriyelilerin Sayısı

S. No	Merkez İlçe	Suriyeli Mülteci	İlçe Nüfusu	Suriyeli Mülteci Oranı
1	Konak	32.718	363.181	9,01%
2	Karabağlar	28.131	480.790	5,85%
3	Bornova	24.716	442.839	5,58%
4	Buca	13.250	492.252	2,69%
5	Bayraklı	7.754	314.402	2,47%
6	Gaziemir	1.555	136.273	1,14%
7	Çiğli	1.344	190.607	0,71%
8	Karşıyaka	971	342.062	0,28%
9	Narlıdere	140	66.269	0,21%
10	Balçova	65	78.442	0,08%

Kaynak: Çalışkan-Kaya, 2021: 38.

Bu tablodan da anlaşıldığı üzere Suriyeli mülteci yoğunluğu merkez ilçelerden merkez dışı ilçelere doğru bir akışın başladığı söylenebilir. Bu kaymada tarımsal alanlarda daha fazla iş imkanı olması ve ucuz işgücü sağlayan Suriyelilerin tercih edilmesi etkili olduğu söylenebilir. Ancak bu durum yerli işgücü ile mülteciler arasında yavaş yavaş bir gerginlik yaşanmasına başlanmıştır. Suriyeliler tarım dışında en fazla tekstil sanayinde yer bulabilmektedirler. Biraz da inşaat işçiliği yapabilmektedirler. Başka bir deyişle mülteciler ile yerli nüfusun birbirine mesafeli duruşu saha görüşmelerinden elde edilen bulgulara göre Suriyelilerin kentsel mekanlardan izole edilmesinin temel sebebi, yerel halkın bunların ekseriyetinin kötü ve dezavantajlı koşullarda yaşamaları sebebiyle ilişki kurmaktan kaçındıkları söylenebilir (Çalışkan-Kaya, 2021:52-53). Bununla beraber Suriyeliler İzmir'de diğer illere nazaran daha rahat bir yaşam sürdürmektedirler. Öyleki çok az ırkçı, yabancı düşmanlığı gibi durumlarla karşılaşmaktadırlar. Bununla beraber daha çok eğitim ve istihdamla ilgili problemler yaşadıkları görülmüştür. Münferit olaylarda Suriyeli olduğu için bazı akranlar tarafından dışlandıkları, kötü gözle bakıldıkları gibi şikâyetler alınmıştır. (Gelekçi- Meçik, 2022: 217).

İzmir'de yapılan anketlere katılandan Suriyeli 5 katılımcıdan 3'ü dolandırıcılık, emek sömürüsü ya da iş bulamama gibi durumlardan en az biriyle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Suriyeli katılımcıların karşılaştığı en önemli sorun ise ırkçılıkla baş etmek olmuştur. Toplumsal dışlanma, katılımcılar üzerinde iki yapılı etnik bir algı meydana getirmiştir. Çoğunlukla göçmen sosyal ve kültürel belleğinde "bizlik" duygusu bir dayanışma ağı yaratırken Suriyeliler arasında bu durum negatif bir etki yaratmaya başlamış görünmektedir. Medya ve çevreden gelen söylentiler sebebiyle Suriyeli katılımcılar sürekli kendilerinin de

insan olduğu vurgusunu yapmış ve birey olarak görülmek istediklerini belirtmişlerdir. Hatta Suriyeli katılımcılar kendilerine yakıştırılan *Suriyeli* ifadesi ile istenmeyen insan ilan edilmelerinden de duydukları rahatsızlığı çoklukla dile getirmiştirler (Gelekçi- Meçik, 2022: 218).

Suriyelilerin bir diğer korkusu ise eğitim durumuna göre insani haklardan yararlanıp yararlanamayacakları hususunu oluşturmaktadır. Bu konuda devletin olumlu ve ısrarlı tutumuna karşı özellikle İzmir genelinde Suriyeli imajından dolayı kendilerinin okullarda istenmeyen adam ilan edildiklerinden yakınan Suriyeli katılımcıların, bunun da ötesinde kendi insanlarının dahi bu konuda birbirinden rahatsızlık duyma gibi yeni bir durumun oluştuğu gözlemlenmektedir. Özellikle Ortaokul-Lise mezunları arasında Suriyelilerden yine Suriyelilerin rahatsızlık duyması gibi yeni bir psiko-sosyal durum hasıl olmuştur. Bunun başlıca sebebi olarak ise medyada çıkan olumsuz haberlerden rahatsız olan Suriyelilerin, kendilerini ayrıştırmak istemesi olarak yorumlanmıştır (Gelekçi-Meçik, 2022: 218).

İzmir'de yapılan bir diğer anket ise "Hemşirelik öğrencilerinin savaş mağduru bireylere bakış açısı (Korkmaz-Ateş- Ardahan, 2021: 151-158)" üzerine olmuştur. Bu çalışmada İzmir genelinde hemşire öğrencilerinin savaş mağduru bireylere bakışı, birinci sınıf öğrencilerinin ve dördüncü sınıf öğrencilerinin konuya genellikle ya kararsız veya olumsuz baktıkları görülmüştür. Ayrıca bu deneklerin tamamı hastalıkların savaş mağduru bireyler tarafından taşındığını ve yayıldığını ileri sürmüşlerdir. Yine savaş mağdurlarının toplum içerisinde serbest dolaşımı meselesine ise genel olarak olumsuz baktıkları tespit edilebilmektedir (Korkmaz-Ateş-Ardahan, 2021: 153).

5) Konya:

Suriyeli sığınmacıların Konya'ya gelişleri genellikle hemşehrilik bağları üzerinden gerçekleşmiştir. Suriyeliler aşiretler halinde kalabalık guruplar şeklinde hemşehrilerinin bulunduğu mahallelere yerleşmişlerdir. Konya'yı tercih sebeplerinin başında ise Konya'nın dindar bir şehir olması ve hemşehrilik bağları gösterilmiştir. Diğer bir araştırmada ise Konya halkı dindar olduğu kadar yardımsever ve misafirperver, güvenlik, huzur, iş, sağlık, eğitim, ulaşım gibi imkânların diğer şehirlerden çok daha iyi olmasıdır. Bu sebeplerden bir diğeri ise iklim ve coğrafya benzerliği yanı sıra kültürel yakınlık da etkili olmuştur. Ancak bu iyimserliğe rağmen Suriyelileri istemeyen ve onları dışlayan mahalleler de mevcuttur. Şükran ve Şems Mahallesi kozmopolit yapılarıyla bu konuda önde gelmektedir. Her iki mahallenin adı asayiş olaylarıyla sık sık gündeme gelir. Bu durumdan duyulan rahatsızlık genelde Suriyelilere mal

edilir ve yoldan geçenleri sözle-gözle taciz ettikleri, apartman yaşantısının kurallarına uymadıkları, çöplerini camdan aşağı fırlattıkları, perdelerinin sürekli açık olduğunu, uygunsuz vaziyette dışarı çıktıklarını, geç vakitlere kadar gruplar halinde dolaşarak gürültü yaptıklarını, kavga çıkardıklarını, alışverişte hırsızlığa yöneldiklerini, madde kullanan veya ticaretini yapanlar olduğu ifade edilmesi Suriyelilerden rahatsızlık duyulduğu ifade edilmektedir (Alptekin-Ulutaş, 2018: 97). Konya'da Suriyelilere karşı en önemli tehdit genellikle barınma konusunda çıkmaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden biri kiralanan evlerin çoğunlukla birden çok aileye mesken haline getirilmesidir. Bu şekilde kiralanan evlerde ortaya çıkan problemler ya kiracı malik arasında çatışmalara veya kiraların hızla artırılmasına sebep olmaktadır. Yapılan Anketlere de yansıyan bu durum genellikle Suriyeliler kadar ev sahiplerinin de şikâyetçi olduğu bir durumdur (Alptekin-Ulutaş, 2018: 98). Bütün bunlar Suriyelilerin Konya genelinde diğer şehirlere nazaran daha az şikâyet konusu oldukları ve daha az toplumsal baskı gördüklerini göstermektedir. Yani Konya'da örtülü bir uyum süreci yaşanmakta olup bunun da en önemli destekçisinin şehirde yaşayan dindar toplum yapısının olduğunu söylemek mümkündür.

6) Mersin:

Mersinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar ülke genelinde yayılanların toplamının %5,58'ini oluşturmaktadır (Sertkaya-Özdemir, 2021: 10). İl içerisinde yaşayan Suriyelilerin en çok tercih ettiği ilçeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo. Suriyeli Sığınmacıların Yerleşim İçin Mersin'de En Çok Tercih Ettikleri İlçeler

İlçeler	İlçe Nüfusu	İlçelerdeki Suriyelerin Nüfusu	Suriyelilerin Nüfusunun Toplam Nüfusun İçindeki Yüzdesi
Akdeniz	**264.618**	**68.284**	**25,80%**
Anamur	65.920	953	1,45%
Aydıncık	11.088	70	0,63%
Bozyazı	26.840	305	1,14%
Çamlıyayla	8.679	5	0,06%
Erdemli	140.331	12.995	9,26%
Gülnar	25.865	75	0,29%
Mezitli	**194.019**	**26.623**	**13,72%**
Mut	62.853	237	0,38%
Silifke	119.303	6.481	5,43%
Tarsus	339.676	40.808	12,01%
Toroslar	**296.582**	**25.733**	**8,68%**
Yenişehir	**258.694**	**16.754**	**6,48%**

Kaynak: Sertkaya-Özdemir, 2021: 10.

Bu ilçeler arasında Akdeniz, Tarsus, Mezitli, Toroslar ve Yenişehir'in en yoğun Suriyeli nüfus barındırdıkları anlaşılmaktadır. Mersindeki mülteci nüfusunun %86,49'u bu ilçelerde yaşamaktadır (Sertkaya-Özdemir, 2021: 11). Mersin'deki Suriyeliler genellikle küçük

dükkanlar, fırınlar, market, kafe, dönerci, terzi kuyumcu, küçük atölyelerde tekstil, takı, toka, çanta ve ikinci el spot mağazalar gibi işlerle uğraşmaktadırlar. Mersin ilinin Suriye ile geçmişten gelen Lazkiye ve Mersin akrabalık ilişkileri bu Mersin ilinin tercihinde önemli bir rol oynamış olması şehirde Suriyelilere karşı ciddi bir reddetmeyle karşılaşılmamış olması çalışmanın en önemli noktasıdır denilebilir (Sertkaya-Özdemir, 2021: 14). Bununla beraber Suriyelilerin kendi aralarındaki kavgalar şehir genelinde haber konusu olması dışında Türk halkından onlara yönelik bir sıkıntının kayda geçmemiş olması da ilgi çekicidir (ensonhaber.com, 2016, 14 Nisan).

7) Kahramanmaraş

Bekir Güzel tarafından, "Yerel Halkın Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Yönelik Tutumunun Araştırılması: Kahramanmaraş Örneği" adlı çalışma Kahramanmaraş ilinde yaşayan Suriyeliler ile yerel halk arasındaki algı problemini araştırmak amacıyla başlatılan araştırmaya toplamda 405 kişi katılmıştır (Güzel, 2021:164). %37'sini kadınların, %63'ünü erkeklerin oluşturduğu bu anket çalışmasında yerel halkın Suriyelilere yönelik tutumunda altı farklı değişkenin yer aldığı gözlemlenmiştir. Bu değişkenler cinsiyet, medeni durum, yaş, gelir getirici bir işte çalışma, ailedeki kişi sayısı ve memlekettir. Çalışmanın sonucundan elde edilen ilk bulgular cinsiyete göre bir farkındalığın bulunmadığıdır. Çünkü Türkiye'nin diğer illerinde cinsiyet Suriyelilere karşı tutum belirleyici en önemli hususlardan biri haline geçebilmiştir. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve Adana'da kadınların erkeklerden daha fazla, Aydın ve Düzce illerindeki erkeklerinde kadınlara oranla Suriyelilere yönelik daha olumsuz bir algıya ve tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Oysaki bu durum Kahramanmaraş'ta yaşanmamış olmasının en önemli ölçeği kadınların ankete katılım oranının düşük olmasıyla açıklanabilir (Güzel, 2021:169).

Bir diğer değişken ise gelir getirici bir işte çalışma durumudur ki bu değişken dede çalışan katılımcılar ile çalışmayanların Suriyelilere yönelik tutumunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Oysa ki medya araçlarında buna yönelik oldukça fazla kaygı verici haber yer almaktadır. Özellikle Suriyelilerin şehirlerdeki işsizliğin temel taşı olarak medyada gösteriliyor olması, Kahramanmaraş özelinde çökmüş bir yargı olarak tespit edilmiştir. Ankara, Hatay, Urfa, Mardin, Gaziantep de bu yargı %86 gibi çok yüksek bir oranda iken, Kahramanmaraş'ta çalışan ve çalışmayan arasında bir farka yol açmamıştır. Bununla beraber işsizlik yüzünden suçlama burada da Suriyelilere yönelik söz konusudur ancak diğer şehirlerdeki kadar yüksek oranlı değildir (Güzel, 2021:170). Mesela son beş yılda Suriyelilerden dolayı iş kaybına uğradınız mı sorusuna katılımcıların sadece %6,4'ü evet diyerek Suriyelilerin pandemi ve diğer

sebepler arasında 6. sırada yer aldığını görmek ilginç bir sonuçtur. Gerçekten de Türkiye 'de son 5 yılda işsizlik oranı %13,7'ye gerilemiş olup, bu oran içerisinde Suriyelilerden kaynaklı bir artış veya eksilmenin olduğunu söylemek oldukça yanlış bir yargı olduğu buradaki sonuçlardan anlaşılmaktadır (Güzel, 2021:170). İş konusuna bağlı olarak Kahramanmaraş'ta yapılan ve mümessilleri esnaf olan bir anket çalışmasında özel sektör kategorisi değerlendirilmiş, burada da Suriyelilerin sebepler arasında olduğuna dair puanlar oldukça düşük düzeyde seyretmektedir. Oysaki aynı durum Bolu genelinde büyük farkla Suriyeliler üzerinden kendini göstermiştir. Bu husus medya üzerinden bir algı operasyonuna dönüştürüldüğünde diğer illerde olduğu gibi Kahramanmaraş'ta da yerel halkın Suriyelilere yönelik olumsuz algı ve tutumlarında yükselişler görmek mümkündür(Güzel, 2021:172).

Kahramanmaraş'a yakın illerden Hatay, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa ve Kilis illerinde yerel halkın Suriyelilerden duyduğu rahatsızlığın temelinde aylık ortalama gelir değişkeninin var olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu illerde Suriyelilere yönelik algı ve tutumun sadece gelir düzeyi ile ilgili değil, farklı faktörlerin de buna etki ettiği gözlemlenmiştir. Bu aşamada siyasi olarak yapılan açıklamalar ve buna medyanın çanak tutması, yerel halk ile Suriyeliler arasındaki en önemli problem olarak kayıtlara geçmiştir (Güzel, 2021:173-174).

Kahramanmaraş'ta yapılan anket çalışmalarının önemli bir sonucu ise Suriyeliler ile tanışık olma, konuşma, görüşme iş yapma gibi hususlar yerel halkın mültecileri kabullenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu konuda olumlu veya olumsuz temas durumu Suriyelilerle olan ilişkilerin iyi ve kötü tarif edilmesinde önemli bir etken olarak tespit edilmiştir (Güzel, 2021:175).

Bütün bu değerlendirmelerin bir sonucu olarak yerel halkın Kahramanmaraş'ta Suriyelilere yönelik tutum puanının oldukça düşük seyrettiğini söylemek mümkündür. Burada en belirleyici hususlar meslek ve aylık gelir olduğu aşikârdır.

8) Adana:

Adana ile ilgili 2017'de yapılan bir analiz çalışmasında Göç İdaresi kayıtlarına göre şehirde toplam 166.043 Suriyeli yaşamaktaydı. Bunların dışında kayıtsız olarak bulunanlarla toplam Suriyeli sayısı 150.000'in üzerinde olduğu varsayılmıştır (Yılmaz, 2017: 109).

Adana'da yaşayan Suriyeliler arasında kayıt dışı ve ucuz işgücü sağlayanlar, yerli halkın tepkisini çekmekte, yerli halkta hâlihazırda yüksek olan işsizlik oranının Suriyelilerin gelişiyle arttığı yönünde bir algı oluşturulmuştur. Bu algı işverenler arasında da oldukça yaygın bir kanı

uyandırmıştır ki, kayıt dışı Suriyelileri çalıştıran şirketlerin maliyetleri düşerek haksız rekabete sebep olduklarından şikâyetçidirler. Bu durum şimdilik bir gerilime sebep olmamış olsa da ileride büyük sorunlara gebe olduğu da bir gerçektir (Yılmaz, 2017: 110).

Yerel halkın bir diğer şikâyeti ise Suriyelilerin zaman içerisinde kendi dükkanlarını açması, bu dükkânların vergiye tabi olmaması esnaf arasında ikilik yaratmakta ve haksız rekabete yol açmaktadır. Bu durum yerel esnafın Suriyeli esnafa ve sığınmacılara yönelik tepkilerini artırmaktadır (Yılmaz, 2017: 110).

Suriyelilerin gelişiyle artan ev fiyatları da yerel halkın, Suriyelilere karşı tepki geliştirmesinde önemli sebeplerden biridir. Suriyelilerden önce şimdiki kadar ev fiyatlarının artmadığını iddia edenler de vardır (Yılmaz, 2017: 110).

Adana'nın hemen her mahallesinde yaşayan Suriyelilerin büyük bir kesimi dar kesimli ailelerin ikamet ettiği güney mahallelerinde oturmaktadırlar. Yerel halk ilerde bu mahallelerden ayrı bir Suriyeli mahallesinin oluşmasından endişe ettiklerini ifade etmektedirler(Yılmaz, 2017: 110).

Yerel halkın bu endişelerine rağmen henüz bir kutuplaşma yaşanmamış olsa da özellikle Adana'da yoğun olan Alevi Araplar gibi milliyetçi kesimlerin de Suriyelilerden rahatsız olduğu, buna rağmen merhamet duygusunun ağır basıyor olması bu rahatsızlığı törpülemektedir. Bütün bunlara rağmen anket süresince yapılan görüşmeler sonucunda Adana yerli halkının ekseriyetinin Suriyelilere yardım etmekte olduğu ve etmeye devam edeceklerini belirtmeleri de manidardır (Yılmaz, 2017: 111).

Adana'nın bu etnik yapısına karşılık iki ayrı Adana'dan da bahsetmek yerinde olacaktır. Kuzey ve güney Adana. Kuzeyde varlıklı insanlar yaşarken, güneyde orta ve düşük gelirlilerin yaşadığı ifade edilmektedir. Suriyelilere yardım konusunda kuzeylilerden ziyade güneydekilerin daha atak oldukları, hatta kendisi yardıma muhtaç olanların bile yardım kampanyalarına maddi ve manevi destek verdikleri görülmüştür(Yılmaz, 2017: 111).

9) Kilis:

2017 yılında Kilis nüfusu yaklaşık 130.655 kişiydi. Suriye'de yaşanan iç savaşın ardından şehirde yerel nüfusun bir buçuk katından fazla yeni bir nüfus ile karşı karşıya kalındı. Kilis'te Elbeyli ve Öncü Pınar konteyner kentlerinde 19 Haziran 2017 tarihinde 33.296 Suriyeli barınırken, 29 Haziran 2017 tarihi itibariyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre

126.708 mültecinin yaşadığı Kilis'te, toplam kayıtlı ve kayıtsız mülteci sayısının 130 binin üzerinde olduğu ifade edilmektedir (Yılmaz, 2017: 95).

Kilis yerel halkı artan Suriyeli nüfustan endişe duymakta ve demografik yapının giderek yerel halk aleyhine bozulmakta olduğunu ileri sürmektedirler. Hatta Kilis Ticaret Odası'nın iddiasına göre şehir nüfusundan fazla, Avrupa Birliği'nin 2017 verilerinden bile daha çok sığınmacı kabul edilmiş olduğunu, bunun ileride büyük sorunlar yaratabileceğini belirtmişlerdir. Şehrin asıl yerlilerinin Türk kökenli olmasına rağmen, yeni yerleşimcilerin ağırlıklı olarak Arap kökenli olması, Kilis'teki demografik yapıyı tamamen kontrolden çıkaracak bir seviyeye ulaşmış olduğuna inanılmaktadır (Yılmaz, 2017: 95).

Suriye'deki iç savaşın ekonomik olarak etkilediği şehirlerin başında gelen Kilis'te savaş öncesinde var olan ticari canlılık yerini ekonomik çöküntüye terk ederek, pek çok nakliye şirketinin iflas ettiği, Ortadoğu ülkeleriyle Suriye üzerinden yapılan ticaret de sona ermiştir. Bunun yanı sıra Suriyelilerin kayıt dışı çalışması, denetimsiz işyeri açmaları, sınır dışından getirdikleri malları pazarlamaları, vergi ve sosyal güvenlik pirimi sorunları olmadığı için haksız rekabet etmeleri yerel halk arasında Suriyelilere yönelik tepkilerin artmasına sebep olmaktadır (Yılmaz, 2017: 96).

Suriyeli sığınmacıların çoğalması Adana gibi Kilis'te de konut sıkıntısının ortaya çıkmasına, kiraların artmasına ev konut fiyatlarının artmasına sebep olmuştur. Bu durum ev sahiplerini memnun ederken, yerel halkın büyük tepkisini çekmektedir. Bu zorluklar karşısında pek çok Kilisli şehri terk ederek başka yerlere göç etmek zorunda kalmışlardır (Yılmaz, 2017: 96).

Kilis halkı, büyük bir merhamet örneği göstererek gücünün üzerindeki Suriyeli sığınmacıyı şehirlerinde ağırlamak konusunda son derece fedakârca bir tutum sergilemiştir. Ancak zaman içerisinde sayının beklenilenin üzerinde bir yoğunluğa uluşması üzerine bu merhamet duygusu yerini endişeye bırakmıştır. Bunun başlıca sebebi, artan nüfusun yanı sıra şehrin alt yapısının bu büyüklükteki bir göç hadisesini kaldıracak kadar kuvvetli olmamasıdır. Hastahaneler ve diğer kurumlarda yerel halkın güvenliğini sıkıntıya sokacak görüntüler ortaya çıkabilmektedir (Yılmaz, 2017: 97).

Kilis halkı ile Suriyeliler arasında özel bir çatışma veya gerilim bulunmamaktadır. Ancak sorunların her geçen gün biraz daha artması Suriyelilere yönelik ser tepkilerin

konulmaya başlanması Suriyelilerin artık kent için bir yük olduğu fikrinin yayılmasına sebep olmuştur.

Bu problemin bir bölümünü de trafikteki Suriyeli araçlar oluşturmaktadır. Kimlik belgesi sorunları dışında, kazalarda Suriyelilerin sigortasız araç kullanmaları hasar gören malın tazmini konusunda sorunlar oluşturmaktadır (Yılmaz, 2017: 8).

Kilis'te kadınlara dayalı sorunlar da yerel halk ile Suriyeliler arasında büyük sorunlar yaşanmasına sebep olmaktadır. Suriyelilerdeki çok eşlilik şehirde çok fazla kabul görmemekte, fuhuş, çocuk gelinler, genç Suriyeli kadınların Türklerle evlendirilmesi gibi toplumsal konular da yerel halkı rahatsız eden bir başka unsurdur (Yılmaz, 2017: 99).

Kilis'in sınır şehri olması sebebiyle Suriyelilerin denetimsiz sınır geçişleri büyük sorun oluşturmaktadır. Bu denetimsiz durum emniyet, asayiş, can güvenliği açısından endişeler yaratmaktadır. İnsan kaçakçılığı, fidye isteme gibi hususlar yerel halkı kaygılandırmaktadır (Yılmaz, 2017: 99).

Sonuç olarak Kilis, merhamet duygusu bol, insanı fakir ancak kavga ve gürültüden uzak bir kültüre sahip olması Suriyelilerin oluşturduğu sistem dışı bir yaşam tarzına uzun süre dayanamayacak bir yapı göstermektedir. Bununla beraber Kilisliler demografik yanını bozulması, ev fiyatlarının artması, iş imkânlarının azalması, sınır ticaretinin ortadan kalkması ve Suriyelilerin denetimsiz bir şekilde ticari, ahlaki ve ekonomik uğraşılarla uğraşması gibi meselelerden büyük sıkıntı duymaktadır. Buna rağmen sahip olduğu merhamet duygusu doğrudan bir tepki konulmasının önüne geçmektedir.

10) Şanlıurfa:

Sekiz yıldır Suriyeli sığınmacılara ev sahipliği yapan Şanlıurfa'da Suriyeli mültecilerin genel olarak kültürel uyum süreci sorununu aşamadıkları düşünülmektedir. Araştırmacı ve Elektrik ve Elektronik Mühendisi Ahmet Doğan tarafından hazırlanan "Şanlıurfa'daki Yerel Halkın Suriyeli Sığınmacılara-Mültecilere Yönelik Algısı, Mart 2019" (Doğan, 2019) adlı çalışmasında yerel halk arasında en önemli problemin güvenlik olduğuna vurgu yapmaktadır. Yerel halk arasındaki bir diğer algı ise kültür farklılığı ve davranış normlarının uyumsuzluğun başlıca sebepleri olarak görüldüğünü, sığınmacıların Türkiye'deki işsizliğin artmasındaki en büyük sebeplerden biri olarak da görüldüğünü ileri sürmektedir (Doğan, 2019: 7-8). Şanlıurfalı katılımcıların da Antakya'daki katılımcılar gibi ilk başta merhamet ve yardım duygularının zirve yaptığını, ancak zamanla mekanın paylaşılmaya başlanmasıyla ortak bir yaşamın onlarla

daha da güçleştiğine inanılmaya ve bu duyguların giderek kaybolduğuna işaret etmektedir. Bunun yanı sıra Suriyelilere vatandaşlık verilmesi ve maaş bağlanması gibi asılsız haberler ve yeterli istihdamında yaratılamamış olması yerel halkta ciddi endişeler yaratmıştır (Doğan, 2019: 7-8). Şanlıurfalı katılımcıların önemli bir bölümü Suriyelilere bir güvenlik sorunu olarak bakması ve ülkelerine geri gönderilmelerini istemesi, medyanın Suriyeliler aleyhinde yürüttüğü kampanyaların bir sonucu olsa gerek (Doğan, 2019: 8-9).

Sosyal ve kültürel algılar açısından Suriyelilere yönelik toplumsal algının nasıl olduğunu tespit için sorulan sorulardan biri olan "Suriyeli Sığınmacıların-Mültecilerin Türkiye'de bulunmasını nasıl değerlendiriyorsunuz" sorusuna, katılımcıların %26'sının insani gerekçelerle, %23'ü misafirperverlikle, %9'u dini gerekçelerle olumlu cevap verirken, %13'ünün ise Türkiye'de bulunmalarını olumlu karşıladığını ancak kaygılarının olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Urfalı katılımcılara sosyal ve kültürel açıdan uyum sağlayıp sağlamadıkları sorulduğunda genel olarak uyum sağladıklarını düşünenlerin oranı %18 olurken, düşünmeyenlerin oranı ise %33, bundan sonra uyum sağlamazlar diyenler ise %16 da kalmıştır (Doğan, 2019: 10-11).

Sonuç olarak Şanlıurfa'da bir yanda savaştan uzaklaşmak için ülkesini terk eden mağdur ve mazlum durumdaki Suriyeli sığınmacılar, diğer tarafta bu yabancı topluluktan endişeli ve sahip olduğu imkânların zarar göreceğinden korkan yerel halk bulunmaktadır. Bu itibarla en fazla üzerinde durulan konu güvenlik olup, Şanlıurfa'daki toplumsal yapı tarafından sığınmacıları suçlamak için kullanılan bir delil haline gelmiştir. Yerel halkın %84'ü sığınmacıları tehdit görürken, %16'lık kısım ise kararsızlardan oluşmaktadır (Doğan, 2019: 26).

11) Hatay

"Yerli Halk ve Suriyeli Sığınmacıların Birbirlerine Karşı Tutumları Üzerine Bir Alan Araştırması: Hatay Antakya Örneği" (Güleryüz, 2021: 53) isimli bu çalışma, Suriyeli sığınmacılara yönelik oluşturulmuş olan sosyal, ekonomik, kültürel algı ve tutumların analizini kapsamaktadır. Bu amaçla 15 kişi yerel halktan, 10 kişi ise Suriyeli sığınmacılardan seçilen örneklem grubu kullanılarak totalde 25 kişi ile derinlemesine mülakat yapılarak gerçekleştirilen bir anket çalışmasıyla Hatay'da 2020 Göç İdaresi verilerine göre yaşayan 453.283 Suriyeli sığınmacıya yerel halkın bakış açısı ölçülmüştür (Güleryüz, 2021: 58). Bu anket çalışması, merhamet ve acıma sebepli tutumlar başlığı altında yapılan anketin sonuçları birbirine zıt iki görüş ortaya çıkarmıştır. Savaşın başlarında gelen sığınmacıları bu duygularla karşılayarak

olumlu yaklaşanların Antakya'da sayıca artan Suriyelilere şimdilerde geçim endişesi ve güvenlik kaygılarıyla olumsuz yaklaştıkları gözlemlenmiştir. Bu bakış açısına iki tarafta da Arapça ortak dil ve akrabalık bağlarına rağmen Suriyeli sığınmacılara karşı giderek artan bir antipati yerleşmiş durumdadır (Güleryüz, 2021: 71).

İkinci bir başlık ise "güven duyulmayan tutum ve davranışlar: gitmeye niyetleri olmadığı düşüncesinin yaygın olduğu" ile ilgilidir. Antakya halkının sığınmacılara karşı güven duygusunun avantaj-dezavantaj, uyum-uyumsuzluk gibi kavramlar göz önüne alındığında yerel halktan katılan görüşmecilerin verdikleri cevaplar, genel olarak sığınmacıların farklı kültür ve toplumsal yapıda oldukları, bu sebeple de kendilerine güven konusunda tedirginlik yaşandığı, ilk zamanlarda sayıca az oldukları için bir sorun oluşturmayacaklarının düşünüldüğü, ancak şimdilerde demografik olarak oldukça hareketli bir toplum olmaları birlikte yaşam konusunda her iki taraf için de bir takım olumsuzluklar getirdiği ifade edilmektedir (Güleryüz, 2021: 78).

Üçüncü bir başlık ise, Suriyelilerin nankör olduğu yönündedir. Katılımcıların çoğu yaptıkları iyilik karşılığında Suriyelilerin beklendiği şekilde davranmadıklarını, pek çoğuna iş, aş ve eşya verenlerin olmasına rağmen Türkleri sevmedikleri yönünde algılar olduğu ifade edilmektedir (Güleryüz, 2021: 79). Bir ara başlık olarak Nankörlüğün son halkasının Türkiye'yi paravan ülke olarak kullanarak buradan Avrupa ülkelerine gitmek istedikleri yönünde bir algı oluşmuş ve bu çok yaygındır. Oysaki Suriyeli sığınmacılarla yapılan anket çalışmasının sonucunda ankete katılan 10 kişiden hiçbiri Türkiye'yi bir geçiş güzergâhı olarak kullanmak veya Avrupa'ya gitmeyi dahi düşünmediklerini ifade etmişlerdir (Güleryüz, 2021: 81).

Dördüncü bir başlık ise minnet duygusu, mecburiyet algısı ve yabancılık çekmeme gibi hususları içermekte olup, Antakya halkı Suriyeli sığınmacıların geçen süre içerisinde entegre sorunlarını aştıklarını, Türkiye'ye hiçbir şekilde yabancılık çekmediklerinin hatta uyum sürecinin fazla, zararlı ve tehdit edici boyutlara ulaştığını söylemişlerdir. Bu görüşün biraz daha ileri safhasında ise Suriyeli sığınmacılara ikinci derece vatandaşlık teklif ederek, Türkler gibi yaşamamaları gerektiğini ileri süren katılımcılar da olması, Antakya halkının tamamını temsil etmese de içlerinde ırkçı söylemlere sahip insanların olduğu algısını oluşturmaktadır. (Güleryüz, 2021: 82-84).

Beşinci bir başlık ise "Toprak Haini, Vatan Haini Suriyeliler" algısıdır. Antakya halkı Suriyelilerin savaştan kaçtığını, kalıp ülkelerini savunmaları gerektiğini ifade ettikleri gözlemlenmektedir (Güleryüz, 2021: 85).

Altıncı bir başlık ise "her yerde Suriyelilerin olduğu, alıştıklarını, misafirlikten kalıcı olmaya yöneldiklerini" ifade eden yerel halk Suriyeli sığınmacıları Türkiye toplumunun kültürüne ve ahlaki değerlerine aykırı olarak ifade etmektedirler. Onlara göre Suriyeliler güvenliği tehdit eden, ahlaki değerleri olumsuz şekilde etkileyen kişilerdir. Katılımcılardan bir ikisi de Suriyeli sığınmacıları şiddet yanlısı, kadınlarını döven kişiler olarak ifade etmektedirler.

Bütün bu ifadeleri yakından takip eden ve meseleye Hatay'da yaşayan ve hem kamuoyunda, hem siyasette ve hem de akademik düzeyde çözüm arayan ve konuyla ilgili elden geldikçe bilimsel malzemeler üretmeye çalışan biri olarak, ülkemizde Suriyeliler ile olan siyasi, dini ve sosyo kültürel kardeşliğin büyük oranda siyasiler tarafından ortaya atılan olumsuz algılarla bozulduğunu söylemem yanıltıcı olmayacaktır. Bu açıdan bakıldığında mahallesinde Suriye Alimler Derneği olan bir vatandaş olarak aynı camiyi, aynı sokağı, aynı bakkalı, aynı marketi, aynı hastahaneleri kullandığımız bu misafirlere bakış açısının oldukça çelişkili sebeplere dayandığını söylemek gerekmektedir.

Suriyeliler gelmeden önce Odabaşı Mahallesinde her gün bir hırsızlık olayı ve her gün bir gürültü patırtının yaşandığı bir ortam var iken, Suriyelilerden sonra yaklaşık 5 yıldır mahallede bir tek hırsızlık olayı olmadığını gözlemlemek ve sokaklarda hiçbir şekilde gürültü ve patırtının yaşanmıyor olması doğal olarak sorunların Suriyeliler olmadığını göstermektedir. Aksine onlar geldikten sonra mahalleden ayrılanların asıl sorunların kaynağı olduğu yargısını ister istemez doğrulamaktadır. Suriyelilerin bulundukları mahallelerde sorun olduklarına dair yargıların da pek doğru olmadığını söylemek yerinde olacaktır. Hatay genelinde ve Antakya özelinde Suriyelilerden kaynaklı sorunlarla ilgili adli vakalar incelendiğinde, yerli ahaliye nazaran oldukça düşük bir oran ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu da sorunların Suriyelilerden kaynaklanmadığını tersine bir çeşit olumsuz propagandanın kurbanı yapılmak istendikleri ve ülkenin siyasi gündemini meşgul etmek için Suriyelilerin bahane edilmeye çalışıldığını ortaya koymak mümkündür.

Tablo 1. Suriyeli Göçmenler ve Yerel Halk tarafından İşlenen Suçlara İlişkin Veriler

Adli Olay	2014	2015	2016	2017 (ilk 6 Ay)
Türkiye Geneli	1.870. 374	1. 858. 120	1. 876. 816	956.306
Suriyeli Göçmenler	10.352	13. 557	14. 457	7.157

Kaynak: https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017.

İçişleri bakanlığının verilerine göre 2014-2017 yılları arasında Suriyelilerin karıştıkları asayiş olayları oranı 1,32 olarak açıklanırken, bu tarihten 22.10.2018 tarihine kadar ki oran ise 1,46 olarak gerçekleşmiş olduğu tespit edilebilmektedir (Kızmaz, 2018: 398). Bu oran

Türkiye'deki Suriyelilerin suça meyilli olmadığını, haklarında çıkarılan iddiaların kasıtlı olduğunu ve siyasi nedenlere bağlı olduğuna en önemli kanıt olarak sunulabilir.

Kaldı ki, 2010 yılında Antakya'da henüz savaş bu derece hissedilmediği dönemlerde Antakyalıların hemen tamamı yaz tatillerini Halep'te geçirirlerken, ticari ilişkilerini ise genellikle Suriye'nin şehirleriyle yaptıkları bilinen bir gerçektir. Antakyalılara Türkiye'nin turistik yerleriyle ilgili sorulan sorularda sınıfta kalınırken, Suriye'nin bütün şehirlerindeki turistik tesisler hakkında akla gelmeyecek bilgilere sahip oldukları bizzat tetkik edilmiştir. Hatta Antakya'dan veya Hatay'ın sınır ilçelerinden Halep'e günübirlik gidip gelişler çok yaygındı. Hatay'daki kara paranın kaynağı da Suriye olması sebebiyle, Antakya'da Suriyeliler Türkiye'nin her hangi bir yerindeki kişiden çok daha itibarlı sayılırdı. Bu gerçekler ortada iken özellikle Türkiye'nin en ucunda, Suriye'nin yanı başında bulunan Hatay'da ve özel olarak da Antakya'da Suriyelilere karşı geliştirilen olumsuz yargıların tamamının siyasi olduğunu söylemek mümkündür. Söylentilerin aksine Suriyelilerin sanayi, inşaat, mobilya, gıda ve daha başka birçok alanda bizzat Antakyalılar tarafından istihdam ediliyor olması da bu iddianın açık bir göstergesidir.

Bu konuda yapılan akademik çalışmalara bir göz atıldığında Hatay ilinde gerçekleştirilen anket çalışmalarının sonuçlarına bakıldığında Suriyeli göçmenlerin suçluluk algılarıyla ilişkin olarak sorulan "Suriyelilerin gelişiyle suç oranları nasıl değişti?" sorusuna verilen cevapların %62,5'inde arttığı, %37,5'unda ise herhangi bir değişiklik olmadığı şeklinde olması (Kızmaz, 2018: 392-431), olumsuz yargı belirtenlerin politize edilmesinden dolayı bu cevabı verdiklerini ve yaygın olarak ileri sürülen iş gücü imkanlarının Suriyeliler sebebiyle azaldığı iddiasından kaynaklandığı aşikardır.

Sonuç

Türk kamuoyunda Suriye'den sığınmacı alımına son verilmesi konusunda bir uzlaşma olduğu görülmektedir. Görüşülen kişilerin yüzde 86'sı Suriye'den sığınmacı alımına son verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Suriye'den gelecek ek sığınmacıları kabul etmeye devam edilmesini düşünenlerin oranıysa ise yüzde 11'de kalmıştır.

Bu konuda parti tabanları arasında önemli farklar da görülmektedir. Ankete katılan AKP seçmenleri göçmen sayısının sınırlanması gerektiğini düşünürken; CHP ve MHP seçmenlerinin birinci tercihi açık farkla sığınmacıların ülkelerine hemen geri gönderilmesi yönünde tecelli etmiştir. Araştırma çalışmasında katılımcılara Türkiye'nin Suriye'den gelen göçmenler konusundaki seçenekleri sıralandı ve kendileri için en fazla hangisinin tercih edildiği soruldu .

Görüşülen kişilerin yüzde 31'i gelecek sığınmacılar için sınır belirlenmesi ve bu sınır geçildiğinde sığınmacı alınmasına son verilmesi yönünde görüş belirtti. Suriye'den sığınmacı alınmasına hemen son verilmesi görüşüne katılanlar yüzde 25 olurken, hem sığınmacı alınmasına son verilmesi hem de mevcut sığınmacıların iadesi görüşüne katılanların oranı yüzde 30 oldu.

Suriye'den gelecek sığınmacı sayısının sınırlanması gerektiğini savunan bu üç görüşün toplamı yüzde 86'yken, katılımcıların yüzde 11'iyse sığınmacı alımına devam edilmesi gerektiğini savundu. Türkiye'nin Suriye'den gelecek sığınmacılar konusundaki politika alternatifleri konusunda parti tabanları arasında farklılıklar görülmektedir. Öncelikle, Suriye'den gelece sığınmacıları koşulsuz olarak alınmasını savunanların oranı ankete katılan AKP ve BDP seçmeleri arasında yüzde 20 olarak görülmüş, başka bir deyişle genel kitlenin iki katı oranında çıkmıştır. Bu seçeneği en az tercih edenlerse CHP (% 0.7) ve MHP (% 4.4) seçmenleri olmuştur. Bu seçmenler arasında Suriye'den gelen sığınmacıları koşulsuz almaya devam etme seçeneğini tercih edenler neredeyse bulunmamaktadır. Ankete katılan AKP seçmenlerinin en fazla tercih ettikleri politika alternatifi % 37 ile gelecek sığınmacı sayısının sınırlanması ve sonrasında sığınmacı alımına son verilmesi olmuştur. Ankete katılan CHP seçmenleri arasında bu seçenek sadece yüzde 26 oranında belirtilmiştir. CHP ve MHP seçmenlerinin en fazla tercih ettiği seçenek, Suriye'den sığınmacı alımına son verilmesi ve mevcut sığınmacıların ülkelerine geri dönmelerinin sağlanmasıdır. Ankete katılan CHP ve MHP seçmenlerinin yarısına yakını için en fazla tercih edilen seçenek Suriyeli sığınmacıların bir an önce geri dönmesinin sağlanması olmuştur.

Eğer parti tabanlarını karşılaştıracak olursak, AKP seçmenlerinin Suriyeli sığınmacılar konusunda daha açık, CHP ve MHP seçmenlerinin daha kapalı bir politikayı tercih ettiklerini söyleyebiliriz. BDP seçmenlerini ise bu iki uç arasında orta noktaya konumlandırabiliriz.

Başlıca demografik değişkenler incelendiğinde bu konuda kadınlar ve erkekler arasında bir fark görülmemekle birlikte, gençlerin Suriyeli sığınmacılar konusunda daha açık bir politikayı tercih ettikleri söylenebilir. 18-24 yaş arasında sığınmacı alımına koşulsuz devam edilmesi kanısında olanların oranı yüzde 15, belirli bir sayıya ulaşana kadar alınmaya devam edilmesini savunanların oranıysa yüzde 40'tır. Aynı soru EDAM tarafından bir dış politika uzmanlar paneline yöneltilmiştir. 119 uzmanın katıldığı çalışma3, uzmanlar için birinci tercihin Suriye'den sığınmacı alınmasına şimdiden son verilmesi olduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan uzmanların üçte biri bu görüşteyken, diğer görüşlerin arasında net bir tercih olmadığı görülmektedir. Uzmanlar arasında Suriye'den gelen göçmenlere karşı daha açık bir tutum tercih

edenlerle daha kapalı bir tutum tercih edenlerin oranının hemen hemen aynı olduğu görülmektedir[2].

Kaynaklar

Kızmaz, Z. (2018). "Suriyeli Sığınmacılar: Güvenlik Kaygıları ve Suç", *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:2, s. 392-431.

Çalışkan, A.-Kaya, G. (2021). "Suriyeli Mültecilerin Sosyo-Mekansal Kümelenmelerin İzmir Özelinde Analizi", M. Bulut & C. Aksoy, Sugiyama & K. Şahin (Ed.), *The Different Approaches of Academic Disciplines to the Phenomenon of Migration*, Ankara, s. 32-56.

Gelekçi, K. A. – Meçik, O. (2022). "Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Göç Hareketlerinde Sosyal Sermaye Etkisi: İzmir ve İstanbul Örneği", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı: 80, s. 199-229.

Korkmaz, E. K.-Ateş, E.-Ardahan, M. (2021). "Hemşirelik Öğrencilerinin Savaş Mağduru Bireylere Bakış Açısının Belirlenmesi", Sağlık ve Toplum, Sayı: 31/2, s. 151-158.

Alptekin, K.- Ulutaş, D. A.- Gündüz, D. U. (2018). "Konya'da Geçici Koruma Altında Yaşayan Suriyeliler Üzerine Bir Çalışma", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* ,Yıl: 18, Sayı: 40/2, s. 87-114.

Sertkaya, Ö. D.-Ozdemir, F. (2021). "Mersin'de (Akdeniz, Mezitli, Toroslar ve Yenişehir) yaşayan Suriyeliler: Sosyo-Kültürel Yapı Ve Entegrasyon Süreci", *Cografya Dergisi*, Sayı: 42, s.1-15.

"Mersin'de Çöp Kavgası: 1 Ölü". (2016) ensonhaber.com

Güzel, B. (2021). "Yerel Halkın Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Yönelik Tutumunun Araştırılması: Kahramanmaraş Örneği", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı: 81, s. 151-183.

Güleryüz, Z. (2021). Yerli Halk ve Suriyeli Sığınmacıların Birbirlerine Karşı Tutumları Üzerine Bir Alan Araştırması: Hatay Antakya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, SBE, Karaman.

[2] "Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakış Açısı", *Türkiye'de Dış Politika Ve Kamuoyu Anketleri*, 2014/1, s. 1-3. https://edam.org.tr/wp--ontent/uploads/2014/01/EdamAnket2014.1.pdf

Doğan, A. (2019). "Halkın Suriyelilere, Suriye'ye Müdahaleye ve Suriye'den Gelenlere Yönelik Algı ve Bakışı", https://www.researchgate.net/publication/332448161_Sanliurfa'daki_Yerel_Halkin_Suriyeli_Siginmacilara-Multecilere_Yonelik_Algisi

(2014). "Türk Kamuoyunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Bakış Açısı", *Türkiye'de Dış Politika Ve Kamuoyu Anketleri*, 2014/1, s. 1-3. https://edam.org.tr/wp--ontent/uploads/2014/01/EdamAnket2014.1.pdf

Yılmaz, L. Y. (2017). *Yerel Halkın Türkiye'deki Suriyelilere Bakışı: Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay Ve Adana Örnekleri*, Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, SBE, Konya.

AVRUPA ÜLKELERİNE YÖNELİK İŞÇİ GÖÇLERİ VE TÜRK DİASPORASININ OLUŞUM SÜRECİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYDIN[1], Dr. İlyas KARA[2]

[1] Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-4552-1913

[2]Milli Eğitim Bakanlığı, - ORCID ID: 0000-0003-4755-0037

ÖZET

Göç, geçmişten bugüne insanlığın gündeminde yerini korumuş olan bir kavramdır. Çünkü insanlar çeşitli nedenlerden dolayı yaşadığı yeri değiştirme gereği duymuştur. Göçler kimi zaman zorunlu nedenlerden dolayı meydana gelmiş kimi zaman da insanların tercihine bağlı olarak oluşmuştur. Ayrıca göçün nedenleri gibi sonuçları da oldukça kapsamlıdır. Çünkü göç bireyleri, ekonomiyi, toplumu, yaşam alanlarını ve doğal çevreyi doğrudan etkileyen olumlu veya olumsuz sonuçları da beraberinde getirmektedir. Göçün en önemli sonuçlarından biri de *"diasporaların"* oluşumudur. Yunanca olan *dia (için, dolayı)* ve *sporos (tohum)* sözcüklerinden oluşan *"diaspora"* kelimesi, *"saçılmış tohumlar"* manasına gelmektedir. Bu kelime tarih boyunca anlamını aşarak değişik boyutlara ulaşmış ve bu değişim günümüzde de tartışılmaya devam etmiştir. Kelime, günümüzdeki kullanımında *"etnik grup"*un eş anlamlısı olarak algılanacak kadar gevşek tanımlanmıştır. Dolayısı ile böyle bir kavramın sınırlarını belirlemek oldukça zordur. Diaspora kavramının kelime anlamına bakıldığında Oxford sözlükte, anlam olarak, anavatanlarından başka ülkelere çalışmak ve yaşamak için göç etmiş kişilerin kastedildiği görülmektedir. Bir diğer anlamıyla diasporanın, kendi vatanları dışında yaşayan halkları ve grupları ifade etmek için kullanıldığı anlaşılmaktadır. Diasporanın Türk Dil Kurumu'ndaki anlamı incelendiğinde Oxford sözlükle benzer anlamlar içerdiği görülmektedir. Türk Dil Kurumu diaspora kavramını *"herhangi bir milletin ve din mensuplarının ana vatanları dışında azınlık olarak yaşadıkları yer"* olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda göç ve diaspora birbiriyle yakından ilişkili iki önemli kavramdır. Özellikle son yüzyılda göç olaylarındaki artış ve bu göçlerin sonuçları düşünüldüğünde bu kavramlara yönelik çalışmaların önemi daha net görülmektedir. Ancak ilgili alan yazın incelendiğinde Avrupa'ya yönelik işçi göçlerine ve Türk Diasporasına yönelik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Oysaki başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın çeşitli ülkelerine 1960'lı yıllardan itibaren işçi göçleri yaşanmıştır. Avrupa'ya giden bu bireyler, bir süre çalıştıktan sonra anavatanları olan Türkiye'ye geri dönmeyi planlasalar da aile birleşimi politikası ile ailelerini yanlarına almalarıyla birlikte

Avrupa'da kalıcı hale gelmişlerdir. Ailelerin genişlemesi ve işçi göçlerinin artması ile birlikte Avrupa'daki Türklerin sayısı her geçen gün artmış ve günümüzde 6 milyon civarına ulaşmıştır. Avrupa'da kalıcı olmaları Türklerin kimliklerini korumaları gerekliliğini ortaya çıkarmış ve buna yönelik çalışmalar işçi göçlerinin hemen ardından başlatılmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada Avrupa'ya yapılan işçi göçlerinin tarihi ve Türk Diasporasının oluşum sürecinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç Tarihi, Avrupa, İşçi Göçleri, Türk Diasporası

FRANSA'DA YAŞAYAN TÜRK VE FRANSIZ ÖĞRENCİLERİN GÖÇ KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARININ BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYDIN[1], Dr. İlyas KARA[2]

[1] Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-4552-1913

[2]Milli Eğitim Bakanlığı, - ORCID ID: 0000-0003-4755-0037

ÖZET

Göç insan yaşamını her alanda etkileyen ve bireylerin yaşamında çok ciddi değişimlere neden olabilen çok önemli bir olaydır. Çünkü göç, yalnızca bir yer değiştirme hareketi değil aynı zamanda bir sosyo-kültürel geçiş sürecidir. Göç eden bireyler özellikle toplumsal yaşantılarında yaşadıkları bu geçiş sürecinde uyum problemleri ile karşı karşıya kalabilmekte ve akabinde toplumsal, siyasal, ekonomik ve psikolojik sorunlar yaşayabilmektedir. Çocuklar özelindeki göç durumu incelendiğinde ise aileleri ile birlikte ya da tek başlarına göç yolculuğuna maruz kaldıklarında bu kararda söz sahibi olmamaları ve gelişim çağını henüz tamamlamamış olmaları dolayısıyla çok daha riskli konumdadırlar. Hatta göçü kendisi yaşamamış ancak annesi, babası veya ataları göçü yaşamış çocukların dahi göç olgusuna bakışı diğer çocuklardan daha farklı olduğu bilinmektedir. Çünkü bir bireyin, ailenin veya topluluğun göç ettiği yere tamamen uyum sağlayabilmesi ve yaşanan olumsuz etkileri atlatabilmesi bazen yüzyıllar gerektirebilmektedir. Bu bağlamda göç yaşamış bir topluluğun üyesi olan çocuklarla göç yaşamamış yerleşik bir topluluğun üyesi olan çocukların göç kavramına bakışı çok farklı olabilmektedir. Azınlık grupların içerisinde yaşadıkları topluma entegre olabilmeleri ve toplum içerisindeki birlik beraberlik duygusunun geliştirilebilmesi için geleceğin aktif vatandaşları olacak olan öğrencilerin göç kavramına yönelik düşüncelerinin incelenmesi büyük öneme sahiptir. Ancak ilgili alan yazın incelendiğinde bu bağlamda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle Avrupa'da yaşayan bireylerin göç kavramına ilişkin düşüncelerini ele alan çalışmalar yok denecek kadar az olduğu tespit edilmektedir. Bugün 6 milyon civarında Türkün yaşadığı bir coğrafya olan Avrupa'da bu konuya yönelik bir çalışmanın yapılmamış olması ilgili alan yazında önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Fransa'da Türklerin yoğun olarak yaşadığı ülkelerden biri konumundadır. Günümüzde Fransa'da 800.000 civarında Türk yaşamaktadır. Dolayısı ile Fransa'da bulunan ve göç yaşamış bir topluluk olan Türklerin göç kavramına yönelik düşünceleri ve bakış açısı merak konusu olmaktadır. Aynı zamanda göç kavramına yönelik Fransız ve Türk öğrencilerin bakış açılarının karşılaştırılması sonucu

çıkacak benzerlikler ve farklar bir diğer merak konusudur. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada Fransa'da yaşayan Türk ve Fransız öğrencilerin göç kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Türk, Fransız, Öğrenci, Metafor

IMPROVING REGULATION OF POPULATION MIGRATION PROCESSES IN AZERBAIJAN

Albina Chingiz HASHİMOVA
Azerbaijan State Academy Of Physical Education And Sport, Baku (Azerbaijan)
https://orcid.org/0000-0002-9866-5865

ABSTRACT

Reform processes gaining momentum in the republic testify to the increasing importance of social changes. "In the Strategic "Road Map" for the perspective of the national economy of the Republic of Azerbaijan, the task of increasing the efficiency of programs in the field of social policy is set.

In modern conditions, in the context of globalization, there is a very important need to study the trends of labor migration, to study the participation of Azerbaijan in the migration processes in the world, to determine the interrelationships of economic and illegal migration in the republic, and to evaluate its impact on the socio-economic development and demographic situation of the country. At the same time, it is required to make changes in the migration policy based on the development of effective measures for the regulation of migration processes, taking into account the changing internal and external conditions in the development of Azerbaijan, by revealing the directions of the influence of population migration on the employment level in Azerbaijan, justifying the ways of its improvement.

Provision of rapid socio-economic development in Azerbaijan, expansion of international communications in the fields of energy and transport, at the same time, the geopolitical position of our country has led to further intensification of migration processes in the context of globalization. At the same time, as a result of the visa-free travel regime of our country with a number of countries, the number of foreigners passing through the territory of our republic in transit or arriving for a short period of time, who want to go to third countries, or who want to live in the country without legal grounds has increased. All this has become an objective necessity of implementing a migration policy in accordance with national interests, improving and developing the system of regulating migration processes, coordinating the activities of state bodies, as well as international cooperation in this field in terms of ensuring the development and security of the country.

Keywords: Migration process, migration policy, migration regulation, forced migration, socio-economic development.

INTRODUCTION

While improving the regulation of migration processes, first of all, the directions and mechanisms of the implementation of migration policy in our republic under the current conditions should be studied from a scientific and theoretical point of view, and the impact of those processes on socio-economic development, demographic situation and employment should be evaluated.

In order to evaluate the impact of migration processes on socio-economic development, demographic situation, and employment, it is necessary to approach it in two directions:

1. Problems caused by internal migration.
2. Consequences of foreign migration.

The problems caused by internal migration in our republic are mainly related to the flow of population from villages to cities. The main reason for this was the relatively weak development of regions in our country until 2008. As a result of the adoption and implementation of three state programs related to the socio-economic development of the regions, significant progress has been made in the face of the regions, in the significant improvement of their socio-economic infrastructure, many jobs have been opened, and the level of employment has increased.

The creation of an improved competitive environment for the development of entrepreneurship in the regions has stimulated the development of the regions. The construction of more socio-economic, cultural and tourism facilities has stopped the flow of the population, especially young people, to the city, and has encouraged the opposite process. The younger part of the population started to give priority to higher or secondary education and professional training in their regions. At one time, the occupation of Nagorno-Karabakh and 7 districts around it by the Armenian invaders was also related to the flow of the population living in those regions, especially young people with working ability, abroad in search of profit. The emptying of the border regions in this way inevitably created a certain opportunity for Armenian bandits to occupy those regions. Therefore, the issue of economic security of regions, including border regions, should be kept in the government's focus, and complex measures should be increased to prevent the flow of population from those regions to other places. One of such measures is the construction of socio-economic, cultural, sports and tourism facilities there, as well as salary, tax, credit, price, social, insurance, etc. for people to stay and work there permanently. increasing such benefits.

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE MIGRATION POLICY IN AZERBAIJAN.

The positive changes in the socio-economic development of Azerbaijan not only reduced the number of people who left the country, but also led to the return of people who had left the country, as well as the mass flow of foreign tourists to our country. Azerbaijan already hosts international level events. All this allowed the strengthening of the political and economic power of our country and the rise of its international reputation.

Economic, social, cultural and demographic factors are of great importance in the regulation of migration processes. However, there is no basis for absolutizing the role of any of those factors, for example, emphasizing economic factors and trying to say that the market economy will regulate all problems by itself. On the other hand, the social factor and the social state phenomenon, the state policy that serves to improve the social condition of people in the modern world, and the claims about regularization of migration processes are not based on scientific ideas. Both migration policy and other functions of the state are the exclusive activity of the sovereign nation-state.

The main means of migration regulation include state policy, legislation and administrative infrastructure. Politics determines the attitude and strategy of the state at the highest level. The legislation provides the framework and limits for the regulation and implementation of the state in the field of migration, and acts as a concrete practical expression of the migration policy. The

administrative infrastructure coordinates various functions related to migration management within the framework of common operational responsibility and control.

Migration processes have a number of features as a management object:

- "sensitivity" to changes in various factors, especially management effects;
- element of high inevitability;
- the need to create territorial differentiation of the "level of feeling life" in the broad sense of the complex of people's socio-economic living conditions;
- the possibility of management in two points - exit regions (formation of population migration directions) and regions where migrants are settled (assistance in the adaptation process);
- the necessity of informational support for making management decisions aimed at the participants of migration processes.

The most important areas of migration management are:

1. Development direction of migration management. This helps to effectively use the development potential of migration in the interest of the state and society as a whole, as well as individual citizens.

2. Supporting migration. This helps to ensure minimum time lost during the free cross-country movement of people and safe and convenient travel in accordance with the relevant authorization documents.

3. Regulation of migration. It provides and helps the state and society to be aware of who is coming and going to the country's territory and to prevent illegal activities.

4. Management of forced migration. It helps people to get out of life-threatening and emergency situations and then return to their places of residence.

The set of basic principles guided by the country during the management of external and internal migration processes acts as a migration policy.

In the long-term perspective, as indicated in the concept of the Government's migration policy, the main goal of this policy in our republic is to regulate migration flows, eliminate the negative impact of migration processes that cause complications, identify and evaluate the causes that lead to an extraordinarily large number of migrations, and prepare a set of preventive measures for their elimination, migrants of their rights for the unhindered realization of the necessary environment, as well as humane treatment of persons seeking asylum in the country.

The concept also states that the priority directions of the state's migration policy include the following:

- improvement of the existing legal framework and creation of new ones that will ensure the protection of the basic rights and freedoms of migrants in accordance with international norms and the country's constitution;
- consistent implementation of measures aimed at comprehensively solving the problems of refugees and internally displaced persons;
- preparation of backup action programs for emergency situations;
- creation of a modern control system for migration processes and a unified information base;
- implementation of state incentive measures aimed at preventing "brain drain" from the country;
- protection of the internal labor market from the interference of illegal immigrants;
- determining the country's immigration quota;

- development of tourism and transit migration;
- establishment of mutual communication with emigrants, Azerbaijani community and diasporas;
- preventing illegal migrations.

It is an indisputable fact that the national security concept of any country is formed based on various goals depending on its geographical position, its place in the system of international relations, natural and labor resources, scientific and intellectual potential. The current globalization process, along with all its progressive aspects, has turned the management of external and internal migration based on flexible mechanisms into one of the important problems in terms of the national security of states.

The sharp difference in the standard of living of the population of developed market economies and backward countries is considered one of the important factors that create migration processes. People who cannot achieve a normal living situation in their own countries try to settle in developed countries, legally or illegally, in order to get high-income jobs.

At the same time, the processes resulting from national, racial and regional conflicts, emergency situations and natural events also cause mass migration of people from one country to another. The dangerous situation is related to the fact that people widely use not only legal, but also illegal migration routes. In other words, by going to any country legally, without obtaining the right to live and work, they grossly violate existing laws and norms of civil coexistence, and create problems in the local labor market.

Illegal migration processes caused by globalization pose obvious problems for the national security of states. The situation is aggravated by the fact that illegal migrants are often wanted by law enforcement agencies for various serious crimes. Therefore, every normal state tries to prevent illegal migration in terms of strengthening both the internal labor market and national security, and manages this area based on the necessary mechanisms.

The signing of the "Contract of the Century", which played the role of a locomotive in the economic development of our republic, made it possible to accelerate the flow of foreign investment to the country, to create an improved business and investment environment, to develop the national labor market, to open permanent jobs, and especially to strengthen the interest of labor migrants in our republic.

The analysis of the experience of implementing targeted programs in our republic over several years shows the advantage of applying the program-targeted approach to the implementation of migration policy. The main ones are the following:

- the possibility of simultaneous development of several directions;
- implementation of a systematic approach;
- organization of interaction of various departments at the level of the republic and its regions;
- possibility of quick and effective redistribution of funds.

It is necessary to gradually develop a complex program for the regulation of migration processes:

The first stage consists of the development of a scientifically and economically justified concept of migration policy. Its intermediate directions are as follows:

- creation of conditions for free interterritorial redistribution of population and labor resources (providing territorial mobility of the population):

- carrying out a thoughtful selective immigration policy based on the attraction of immigrants of a certain quality on a scale determined for the country and on a legal basis:

- providing assistance for the adaptation of those relocated to a new place of residence, including social assistance to forced migrants:

- implementation of immigration control and counter-influence on illegal migration of a criminal nature.

The second stage consists of the creation of mechanisms for the implementation of a unified state policy of regulating migration processes in the territory of Azerbaijan:

- elimination of "defects" in spheres such as complex and universal migration legislation, immigration and arrival in the territory of Azerbaijan, development of a unified classification of the category of migrants:

- system of economic and administrative-legal measures of state regulation of migration flows:

- system of guaranteed forms of state aid to the category of forced migrants:

- centralization of republican and local budget funds allocated for solving the problems of separate categories of migrants for the purpose of more effective use.

The solution of migration problems in Azerbaijan should be carried out by a single executive body, the structure of which should correspond to the complexity and complexity of the management of migration processes.

More complex management of migration processes occurs when solving the problems of mass emergency exit of the affected population. The practical solution of such migration problems requires the following for their more successful solution:

- forecasting the migration situation in the more problematic regions based on the analysis of the complex of socio-economic conditions and ethnic processes:

- in case of a mass exodus of migrants, to have an appropriate enterprise of the migration infrastructure:

- to be able to attract resources promptly and to have the opportunity to interact with other republican and local executive authorities.

The use of flexible models of migration accounting for different categories of foreign nationals and stateless persons, especially accounting by their official place of residence, is very important. It is required to abandon the practice of annual re-registration of foreign citizens, to maximally simplify the administrative procedures for establishing and deregistration of residence registration for them. In addition, it is necessary to create legal preferences for citizens of the CIS participating states. Thus, the migration map should include granting the right to work to CIS citizens not only due to living in Azerbaijan, but also to those who come from countries with which Azerbaijan signed an agreement on the visa-free regime.

Migration policy can lead to higher effectiveness based on ensuring effective coordination of administrative-legal, financial-economic and social-psychological influence methods. It is necessary to include the following among the important directions of the formation of a new migration policy model that can respond to innovation-oriented economy and adequate threats and challenges of the 21st century:

1. Migration of Azerbaijani citizens abroad based on the adoption of the migration code of the Republic of Azerbaijan, improvement of the national legal framework, implementation of the visa regime with the CIS countries and the conclusion of bilateral intergovernmental

agreements for the provision of social rights to citizens working in the two countries, preparation of the conditions for Azerbaijan to join international legal acts on the protection of the rights of migrants and making changes in the legislation in the field of labor migration related to the migration of foreign citizens to our country; simplification of citizenship procedures for some categories of citizens.

2. Formation of effective mechanisms for the protection of priority employment rights of Azerbaijan's labor market and citizens of the country based on the creation of the Ministry of Migration Processes, increasing the effectiveness of the interaction of republican and regional authorities, and strengthening migration control to the state borders and the entire territory of the country; imposing strict sanctions on transport organizations that bring illegal migrants; strengthening control over the use of illegal labor force; increasing the responsibility of foreign citizens who try to live illegally in our country; the formation of effective control over the use of foreign labor force by employers and their compliance with the conditions of this use established by legislation.

3. Forming a unified information space that allows republican and local authorities to have an effective interaction by implementing timely information exchange;

4. Creation of incentives for migrants who went abroad in the past, and primarily highly qualified migrants, to return to their homeland;

5. Development of international cooperation in order to improve the regulation of the process of involvement and use of foreign labor force. Thus, the problems of counter-effect of illegal migration have significant regional characteristics.

Summarizing the above, the following conclusions can be reached in this section:

1. The analysis of the experience of the implementation of targeted programs in our republic made the application of the program-targeted approach to the implementation of the migration policy a necessity. In fact, this testifies to the possibility of simultaneous development of several directions, the implementation of a systematic approach, the organization of the interaction of various departments at the level of the republic and its regions, as well as the possibility of rapid and effective redistribution of funds.

2. In the first stage of the development of the complex program for the regulation of migration processes, the creation of conditions for the free interterritorial redistribution of the population and labor resources (providing the territorial mobility of the population) acts as the first intermediate direction of the scientifically and economically justified concept of the migration policy. The second intermediate direction consists in carrying out a thoughtful selective immigration policy based on the attraction of immigrants of a certain quality on a legal basis and on a scale assigned to the country. Other directions of the scientifically and economically based concept of migration policy should consist of providing assistance to the adaptation of those transferred to a new place of residence, including social assistance to forced migrants, as well as the implementation of immigration control and countering illegal migration of a criminal nature.

3. In the second stage of the development of the complex program for the regulation of migration processes, it is envisaged to create mechanisms for the implementation of a unified state policy for the regulation of migration processes in the territory of Azerbaijan. We believe that here, first of all, complex and universal migration legislation should be developed, "defects" in spheres such as immigration and arrival to the territory of Azerbaijan should be

eliminated, and a unified classification of the category of migrants should be developed. After that, a system of economic and administrative-legal measures of state regulation of migration flows across the republic, as well as a system of guaranteed forms of state assistance to the category of forced migrants should be created. At the end of this stage, for the purpose of more effective use, measures should be taken to centralize the republican and local budget funds allocated for solving the problems of separate categories of migrants. We believe that the solution of migration problems in the republic should be implemented by a single executive authority, whose structure should correspond to the complexity and complexity of the management of migration processes.

4. In order to solve the problems of the mass emergency exit of the population affected by the migration processes, first of all, the migration situation in the more problematic regions should be predicted based on the analysis of the complex of socio-economic conditions and ethnic processes. On the other hand, in the event of a mass exodus of migrants, the state should have the ability to promptly attract resources to the relevant enterprise of its migration infrastructure and interact with other republican and local executive authorities.

DEVELOPMENT OF RECOMMENDATIONS TO ELIMINATE THE NEGATIVE IMPACT OF POPULATION MIGRATION ON DEMOGRAPHIC PROCESSES

It is of particular importance to determine the positive and negative consequences of the socio-economic consequences of migration processes for three parties:

1. Positive outcomes for host countries include:

- provision of labor resources to labor shortage regions and areas;
- increase of economically active population for countries with small population and low density;
- for entrepreneurs - strengthening of competition in labor markets, thereby increasing the quality of labor resources and lowering the price of labor;

2. Negative consequences for host countries include:

- outflow of funds in the form of transfers of migrants;
- for countries with high population density - demographic problems in the form of migrations, high birth rate among migrants;
- for hired workers - a decrease in the market price of labor, displacement of the local population from workplaces in different spheres and fields;
- the need for additional state measures to control illegal migration;
- difficulties in adaptation of migrants to another culture;
- an increase in social tension and the risk of social conflicts with the participation of migrants.

3. Positive results for the abandoned (donor) countries include:

- decrease of unemployment level;
- increasing the income of the population due to the transfers of migrants;
- for countries with high population and high density - gradual solution of demographic problems.

4. Negative consequences for abandoned (donor) countries include:

- non-receipt of taxes from migrants' incomes;

- growth of demographic problems for countries with low population density, number and negative dynamics;

- the need for additional state policy aimed at retaining labor resources and returning migrants.

5. Positive outcomes for migrants:

- receiving higher incomes;
- expansion of opportunities for self-realization;
- acquisition of new personal and professional experience.

6. Negative consequences for migrants:

- temporary or final losses according to the social environment;
- the necessity of adaptation to new living conditions;
- the risk of going beyond the right field boundary.

The mentioned results show the need for the implementation of a certain system of measures - migration policy - before the public administration bodies of the donor and recipient countries, which allows them to use the advantages of the migration processes, solve the emerging problems and minimize the risks.

Migration policy is measures taken by the state to regulate migration issues. Migration policy is interconnected with various aspects of state regulation of economy and social sphere. These aspects include foreign economic policy, employment policy and social policy.

The complexity of the migration policy lies in the fact that the measures envisaged here are more favorable for one group of the population, and relatively less favorable or completely unfavorable for another group.

Developing a balanced migration policy is considered an important strategic task for most of the developed countries receiving migration flows, as well as for donor countries. Effective development of national economic systems will be possible when mitigating migration and taking advantage of opportunities for free movement of natural resources between countries and regions.

Effective deployment of productive forces in Azerbaijan and full use of the investment potential of individual regions are of great importance from the point of view of the country's economic development. Ensuring the socio-economic development of the country is possible on the basis of comprehensive consideration of the natural-economic, demographic, ecological and other conditions and characteristics of the regions. From this point of view, the appropriate placement of productive forces in the country implies the development of the economy in the regions through the effective use of natural resources, labor resources and other opportunities. The optimal location of production on the territory of the country ensures the efficient use of natural resources, improvement of the employment level of the population, increase of labor productivity and increase of efficiency of production on the basis of economical use of economic resources, socio-economic development of economic regions.

Investigating the current state of production location across the country is necessary for identifying investment opportunities in individual regions, identifying factors that prevent the activation of existing investment potential, and developing measures to neutralize the impact of these factors.

It is characteristic for the Republic of Azerbaijan that the productive forces are located unevenly on the territory. Thus, in 2020, the share of Baku city, where 23.0 percent of the

country's population lives, in the total output of the product was equal to 64.5 percent, and its share in industrial output was equal to 84.9 percent. Therefore, increasing their socio-economic development levels by fully and effectively using the economic potential existing in the economic regions in modern times is defined as one of the strategic directions of the economic reforms carried out in the country. It is for this reason that in the "State Program for Socio-Economic Development of the Regions of the Republic of Azerbaijan (for 2004-2008)" carried out in 2004-2008, the regional balance of economic development in the regions, and the further improvement of the social welfare and standard of living of the population in the regions , the consistent and coherent implementation of measures aimed at the dynamic development of the country's economy, especially the non-oil sector, was reflected as important issues of state importance. According to this program, 10 economic regions have been identified in the country, excluding Baku.

Currently, the successful implementation of the oil strategy has led to the formation of necessary funds for financing the development of economic regions. In this regard, the state programs adopted for the development of the regions have been implemented and are being implemented.

The solution to all the above-mentioned problems depends to a large extent on the success of the country's migration policy.

The acceleration of globalization processes in the world economy is observed with the increase in the flow of international labor migration, which covers almost all countries of the world. Those who consider labor migration to be an integral part of life and who say that this process will definitely develop in the future are not at all wrong.

The solution of migration problems is impossible without the close interaction of the management of migration processes with the economic policy carried out in the country, including the policy carried out at the regional level. This allows to determine the necessary demand of the national and regional labor markets, as well as measures of economic stimulation of the migratory flow of the population in the necessary scales and directions. On the other hand, migration policy is to a large extent social policy, as migration processes are not only the result of "positive" attractive factors, but also social failure.

Management of migration processes is closely related to demographic policy. Migration is considered an important component of the demographic situation in most countries, and its role is particularly large in Azerbaijan.

State migration management should take into account the country's geopolitical interests, as the population of individual regions, its national and confessional (religious) composition has always been considered either a means or an object of expansion. Regardless of the policy, it is necessary to take into account bilateral relations with different countries, the existence of partnership and alliance relations with them in the foreign migration policy. Population migration is closely related to ethnic processes and their management should be carried out in interaction.

In the system of management of migration processes, one can include situational analysis and forecasting of migration among the necessary elements, so that effective management is impossible without developing measures appropriate to the current situation aimed at early warning of negative trends and consequences of spontaneous development of migration processes for the state, society and a specific person. Taking into account the complex

interrelationship system of prospective development parameters expressed in the socio-economic policy strategy of the country and its regions, the general system of demographic forecasts, it is especially important to make a forecast for determining the action strategy of the state, and to determine the ethno-political situation in individual regions of the country.

According to experts, the main dangerous sign of demographic crises is the decline in the birth rate and the catastrophic level of population mortality, including the high mortality rate among men and the increase in the number of deaths among children. In addition to having a negative impact on the country's recovery from the crisis, the negative changes in the demographic processes become a source of real danger for the state's geopolitical interests and directly affect its national security.

Among the indicators of the state, the demographic situation in the country has a special role. The point is that the demographic situation is also an indicator of the country's development. In any country where demographic processes develop in a healthy framework, that country actually develops stably. No, if there are serious problems in this area, in all cases it affects the socio-economic, socio-political life of this state.

If we evaluate the demographic processes in Azerbaijan, we will see that the situation in this area is unique. Due to known reasons, in the first years of independence, the demographic situation was worse. As a result of Armenia's occupation of our lands and displacement of our compatriots from their ancestral lands, about 1 million Azerbaijanis became refugees and internally displaced persons. Since the conflict has not been resolved, that situation remains. Most of those refugees settled in cities. Also, the collapse of the USSR led to a sharp decline in production, breaking economic ties, closing factories and factories. As a result, an army of tens of thousands of unemployed was created. In those times, widespread unemployment led a part of the population to go abroad in search of work. Azerbaijanis mainly went to Russia, Turkey and other countries. In addition, there were those who turned to European countries and America. Of course, the root of this migration process was mainly the unemployment factor. In other words, mass unemployment encouraged people to migrate abroad. But the demographic problems were not only related to labor. There were other factors here. The fact is that the closed country of the former USSR limited the free travel of people. People lived with the desire to get to know other countries, to live, work, study and travel there. All this, of course, could not affect the demographic situation in the country. Especially the regions felt it more. In fact, there has always been a migration from the countryside to the city. This has shown itself more prominently in Azerbaijan since the 50s of the last century. The migration of young people from the villages to the city has had a negative impact on the development of the regions. This in itself has led to the emergence of a number of social complications. The concentration of the region's population in cities led to a decrease in the labor force in the regions, which in turn led to a decrease in labor productivity. In some villages, no one was left except the elderly. Most of its young men and other able-bodied people either left the country or went to foreign countries in search of earnings. As a result, thousands of older girls remained in the villages and could not start a family. This is indeed a very painful subject. Because for certain objective and subjective reasons, girls cannot actively participate in the migration process. That is, more men participate in this process. This inevitably leads to imbalance.

In fact, population is the number one issue on earth. Because most of the processes taking place on earth are directly related to population and demographic problems. Because the rapid increase of the population on earth is very exciting for people, experts, and certain relevant international institutions. At the rate that people are increasing on Earth, the Earth is not ready to support them. The material resources and capabilities of the world do not allow this. In the mid-1960s, the population in the former USSR was growing rapidly, especially in the Muslim republics. Therefore, they used various means to reduce the rate of population growth. There are a number of ways to prevent growth. One of them is the way of enlightenment. At the same time, measures implemented in the medical field, reproductive health, etc. such matters belong here. However, there are scientific ways to prevent rapid growth. The UN often makes predictions about the number of people on earth. Those predictions are also manifested in Azerbaijan. What is happening now? In a number of European countries, population growth has almost stopped. There are countries where population growth is decreasing every year. Although some countries maintain the pace of population growth, this is due to migrants from other countries. This in itself is not desirable for the country. Thankfully, population growth in Azerbaijan is positive. For comparison, let's note that in the 1960s in Azerbaijan, one family had 4.5 or more children, but now it is around 1.5. In general, population growth in Azerbaijan has not yet reached a dangerous level. Statistics show that our population growth is normal compared to many foreign countries.

International institutions think more about the growth of the population in terms of quality than the growth of the population in the world: the main issue is based on this. In particular, national independence is necessary mainly because it helps to increase the quality of the population in the country. By what parameters is quality determined? The UN has directly related recommendations, coefficients, norms and standards. Although we have a certain critical attitude towards those norms. Three main conditions and parameters should be determined for the improvement of the quality of the population. First, is the population becoming physically healthier? Second, is the population getting richer from a moral point of view? Thirdly, is the creative attitude of the population gradually increasing? When these three conditions are positive, the quality of the population gradually improves. Of course, all this is not fixed at once and with one team. For this, first of all, the economic situation should be improved. Now we should use the improvement of the economic situation to work so that all three of the parameters listed above develop in a positive direction. It is true that some work is being done in this direction, but it has not yet reached the desired level. On the other hand, it is interesting to see how the urbanization process is progressing in the country. The agricultural sector in our country is strong and we have arable land. Therefore, we should focus strongly on the development of the agricultural sector. It is not by chance that the President of the country, Ilham Aliyev, often emphasizes the importance of developing human resources in his speeches. We should also direct the agricultural sector to the development of the non-oil sector. In fairness, we must admit that some attention is also paid to the agricultural sector. However, all of them are still not at the desired level. We have not been able to achieve harmonious development in the country yet. We should try to achieve harmonious development in the country with specific scientific methods and on the basis of scientific assurance. For this, our demographic indicators have both a positive and a negative side. The negative side is that most of the rural population has gathered in Baku city. All of these are solvable issues. The main

thing is that there is a desire to solve these issues. These should be by developing specific implementation mechanisms based on the activity program prepared with scientific assurance. First of all, we should work to make life in the village more vibrant, and the population to move from Baku to the regions. Our compatriots are scattered in many countries of the world. Some of them are engaged in very useful work for Azerbaijan. However, there are also citizens whose living standards are difficult. There is a great need for them to return to their regions and villages. We have a number of plots of land suitable for production. If attention is paid to the use of these lands, a number of demographic problems will begin to be solved. A desirable demographic situation will be obtained in the country.

Taking into account the above, the following conclusions can be drawn for this section:

1. The return to Azerbaijan of those who left our republic and went abroad to earn a profit is of great importance in providing labor resources to the regions and areas where there is a labor shortage. Especially for sparsely populated and low-density regions, this leads to an increase in the economically active population.

However, this cannot be said about foreign citizens who are not Azerbaijanis. Their arrival in Azerbaijan, being favorable for entrepreneurs in the best case, leads to the strengthening of competition in our domestic labor market, thereby increasing the quality of labor resources and lowering the price of labor. The representation of foreign citizens as highly qualified personnel or foreign investors interested in our country with foreign investment plays an important role in the socio-economic development of our republic. However, foreign companies that unfairly allow a large by-election in relation to our local personnel who perform the same work as foreign qualified personnel should be kept under constant control and appropriate measures should be taken. On the other hand, during the migration of foreign citizens to our country, the negative results are manifested in the departure of money from our republic in the form of migrants' transfers, a decrease in the market price of labor, and the displacement of local people from their jobs in different spheres and fields. At the same time, there is a need for additional state measures to control illegal migration in the republic, difficulties arise in the adaptation of migrants to our culture. It is no exception that with the participation of migrants, social tension may arise and the risk of social conflicts may increase.

2. Despite the fact that the number of people leaving Azerbaijan as a donor country has decreased significantly, the occurrence of this process in a certain sense has a positive effect on the decrease of the unemployment level in the republic and the gradual solution of demographic problems. On the other hand, this situation leads to the growth of demographic problems in the republic, the necessity of additional state policy aimed at the return of migrants.

3. Developing and implementing a balanced migration policy is considered an important strategic task for Azerbaijan. The effective development of the national economic system is possible when mitigating internal and external migration and taking advantage of the opportunities for free movement of natural resources in relation to other countries and regions.

4. The solution of migration problems depends to a great extent on the close functional coordination of the management of migration processes with the economic policy carried out in the country, including the policy carried out at the regional level. This will make it possible to justify the necessary demand of the national and regional labor markets, as well as measures of economic stimulation of the migration flow of the population in the necessary scale and directions.

IMPROVEMENT OF STATE MIGRATION POLICY MECHANISMS IN THE FIELD OF POPULATION EMPLOYMENT

Evaluating the positive and negative consequences of an event like migration is a very complex issue. It is of great importance to develop a theoretical method for the development of quantitative measurement methods. This method makes it possible to draw attention to the lack of migration capacity in each country and to adequately cover the positive and negative effects of international migration by taking into account the multifaceted forms of their manifestation in accordance with any socio-economic situation. In this regard, the results are, first, to the standard short-term (static) effects in the labor market; secondly, it is necessary to divide the financial results for the state and the corresponding effects affecting economic growth.

To evaluate the general economic consequences of migration, they choose the following group of people: the migrants themselves, the workers who have always lived there (migrants occupy their market), who compete with them, and the group of entrepreneurs, as well as other people who are part of the permanent population. The standard method of neoclassical theory, based on consideration of changes in migration and demand and supply in the labor market, with the use of suitable supply and demand curves, is now widely used to measure the current results.

The most important indicator of the country's immigration capacity is the state of its labor markets, the ratio of supply and demand is based on them. According to the standard (neoclassical) theory, there is a certain interaction between the wage level in the labor market and the employment level of the population in each country.

The country of emigration clearly suffers losses after the departure of migrants: the losses of entrepreneurs cannot be less than the gains of workers. One gets the impression that the receiving countries and the migrants themselves gain in this process, while the countries of emigration lose. The world at large is winning because freedom of migration allows people to go to countries where their creativity can be greatly appreciated.

Foreign migration causes the paradoxes of middle incomes that it creates. The fact is that the gain of the countries to which the flow of migrants is directed and the loss of the countries to which they migrate (exit) reveals a factor called average-income paradoxes. In other words, these paradoxes run counter to our intuitive understanding of the consequences of migration for national income per capita, or "average income." Intuition may lead us to ask the following two questions: 1) If the income of migrants in the new country is less than the income of other workers, then will their appearance not lead to a decrease in average income? If so, how does this fit with the conclusion about the benefits for countries of immigration? 2) If the income of migrants "at home" is below the average level, then will their departure lead to an increase in the average income in their country? How can this be reconciled with the losses of the country of emigration? However, what was said above about average incomes is correct, true, and no matter what, there are no contradictions here. The current analysis is based on the real assumption that the income of a typical migrant is close to the average income in the country of departure rather than the country of origin. Numerous studies have shown that international migrants typically have about average earning potential in their home countries prior to exit and

are not among the poor. Low-income groups in poor countries usually lack the perspective, financial means, and information to engage in large-scale international migration. International migrants are often relatively adventurous people from different classes. To highlight a possible paradox in the consequences of migration, it can be assumed that emigrants had below-average incomes in their home countries. Two paradoxes of average incomes occur in such a placement of labor supply: the receiving country loses in average income, but gains in total income, while the labor exporting country gains in average income, but loses in total income. In addition, the recipient country gets a net gain for all permanent residents (as well as migrants), but at the same time, average income falls there, while in the donor country there is a fall in income for all permanent residents; however, the average income is increasing. The key to finding all these paradoxes is considered to be that migrants and their incomes are included in the calculation of the average income in the donor-country before the exit of the migrants; but ultimately it is taken into account in the calculation of the average income in the recipient country. First, let's look at the country of immigration. Permanent workers here may lose some of their income due to easy competition, especially from low-skilled migrants. Nevertheless, some authors optimistically assure that there is no competition, because migrants only take jobs that permanent resident workers refuse. This is not really the case, and competition for jobs has some role. Entrepreneurs, landowners, etc. as a rule, they absorb the emergence of migrants - their labor, their demands for housing, food and services. If they didn't win, then we can hardly explain why the majority of people in this category are so active in supporting anti-immigration lobby groups. Local entrepreneurs, etc. the gain outweighs the loss of labor caused by competition, and permanent residents generally receive some benefit from the presence of immigrants in their country. Migrants themselves absorb a lot. The decrease of the average income level in the country is the illogicality in determining the number of the working population, that is, the mirage caused by the fact that migrants are excluded from the accounts before their arrival and included in the accounts after their arrival. If we specify the size of the labor force either by including migrants before or after arrival, or by excluding them in both cases, we get the following exact result: average income in the receiving country rises in both ways of calculating the size of the labor force. The paradox of the donor country can be resolved in the same way. If we specify the number of workers after both arrival and departure of migrants, we can come to the conclusion that the average income in the country decreases. If we accept a broader and more consistent interpretation of the size of the labor force, which includes both arrivals and departures of migrants, then countries lose in this case.

The results of many foreign studies show that the impact of immigration on the labor market in general is not statistically significant, but it is a frequent and positive phenomenon. This effect varies over time and space between ethnic and socio-occupational groups of the local population and depends on structural parameters. Thus, in the early 1990s, the research conducted by E. Sorensen in the United States confirmed the low significance and ambiguity of the response of the employment and wages of the main ethnic groups of the local population to the increase in the number of different categories of immigrants.

This aspect of the effect of immigration is related to the fact that in some cases, economic migrants directly compete with the local population due to their profession and qualifications, and in other cases, they fill the niches that are complementary (that is, complementary) to the niches of the local population in production processes. The low impact of immigration on the

labor market in general can be explained by its segmentation, which limits the replacement of local workers with foreigners, and by the diversity of the employment spheres of local and foreign workers. Immigrants usually actively seek and expand their labor, social, economic and territorial niches that are not occupied by natives. This is the case even in the case of unemployment, because it is structural in nature.

As noted by K. Zimmermann, immigration strengthens the flexibility of the labor market and even has a positive effect on it at a high level of unemployment. This is often explained by the influx of foreign labor. In places of concentration of migrants, its higher level is often not registered compared to the average unemployment rate of the country. At the same time, the importance of the state's role in regulating the flow of immigrants should not be underestimated.

When assessing the impact of international migration on the national labor market, it is important to consider its flexibility. Those who affirm that the flow of foreign labor deprives the local population of jobs and exacerbates unemployment problems overlook that the economy as a whole and the labor market differ in certain flexibility and elasticity. The number of jobs in a particular country is not recorded. The demand for labor force may arise as a result of the growth of the population that needs to be met, or as a result of the economic policy of the government aimed at the appropriation of new territories, the development of certain areas, as well as, on the contrary, as a result of the decrease in the number of the population and the lack of labor resources (for example, the creation of demand for domestic servants, elderly care workers, etc.).

It is also important to take into account that the socio-economic benefit from foreign labor migration depends not only on the quantitative and qualitative characteristics of its flow, but also on the socio-economic situation in the country, the structural and dynamic characteristics of its economic structure, as well as the choice of socio-economic policy, the threat of time and depends on the consideration of their calls. In addition, it is necessary to take into account the possibility of foreign profits and losses in the short-term and long-term periods.

Management of labor migration processes within the framework of the complex migration policy of Azerbaijan, in our opinion, should be one of the priority directions and should include the following:

- regulation of labor movement;
- regulation of migration control;
- direction of labor migration flows;
- creation of a single normative-legal base;
- implementation of measures to increase the competitiveness of the labor force.

In the short term, the impact of international migration on the national economy often depends on the situation in the labor market. Depending on the demand and supply of labor force, three types of labor market conjuncture can be distinguished:

1) labor shortage, when the labor market feels a lack of labor supply;

2) labor surplus, when there is a large number of unemployed in the labor market and, accordingly, an oversupply of labor force;

3) equilibrium, when the demand for labor force exactly matches the supply for it. Other things being equal, foreign labor migration leads to a complicated situation in the case of a high level of unemployment in the country. However, it is also important to consider the nature of

unemployment. It can be cyclical (conjunctural) caused by economic weakness, or structural unemployment related to the changing structure of the economy and the labor market.

The impact of immigration on the state budget is usually greatly underestimated and is ambiguous and differential in nature. Depending on the nature of migration, the length of stay and specialization of migrants in the host country, and sometimes their age, it is differentiated at the national and local levels in the long and short term. According to studies based on materials from the United States and Canada, the average immigrant receives fewer social benefits and pays more taxes than the average representative of the native population. The net financial balance of budget revenues and expenses due to the arrival of immigrants has a positive effect on the state treasury. In particular, temporary labor migrants, who do not need education, pensions, and sometimes even medical care, lead to clearly noticeable savings in social costs.

In order to obtain correct conclusions about the impact of international migration on the national economy, it is necessary to take into account the limitation of the standard method. This method involves the analysis of the impact of international migrants on the balance of the labor market in the country based on the assessment of the interaction of the demand and supply of labor in the short term. The correct interpretation of the current impact on the macroeconomic situation presupposes the use of the method of considering changes in the interaction of aggregate demand and aggregate supply in the economy in the context of immigration capacity in the country. However, the current interpretation often ignores it, which leads to wrong judgments and controversial conclusions that make the positive or negative effects of international labor migration absolute.

During the analysis of the impact of the migration flow on the macroeconomic balance in the short term within the framework of the immigration capacity, it is necessary to take into account the occurrence of the following effects that have a corresponding effect on the aggregate demand and aggregate supply: First, the attraction of cheaper foreign labor stimulates a decrease in the level of prices in the national economy, and the gross domestic product (GDP) leads to lower production costs. Second, employed migrants act not only as additional producers but also as additional consumers. Their flow leads to an increase in consumption, investment and government spending. Thirdly, the greater the integral effect of the interaction of the two existing effects under the same conditions, the more migrants are involved in economic activity (they have more income and the demand will be greater) and vice versa.

Reducing the shortage of labor resources based on the attraction of foreign labor within the capacity of immigration becomes an important factor in increasing economic productivity and output of GDP per employed person. An increase in total labor productivity can be achieved when the increase in the number of employees can lead to favorable changes in the employment structure involving even low-production workers. During the involvement of labor migrants in the economy of developed countries, one can choose the following long-term reasons that can lead to an increase in the production of GDP per worker. First, the attraction of highly qualified personnel and entrepreneurs, including investors, due to immigration leads to an increase in the quality of human capital, as well as an increase in investments in the case of investment immigration. Second, the flow of low-skilled labor may be accompanied by related effects. This effect is based on the improvement of the employment structure in connection with the elimination of the shortage of low-skilled workers and, on this basis, the emergence of

opportunities for local workers to engage in work that is more suitable for their level of education and professional training. Thirdly, the attraction of international migrants indirectly leads to the improvement of the structure of employment and the increase of the quality of human capital, leading to the increase of occupational, territorial and socio-economic mobility of labor resources. Fourth, migration leads to the international transfer of knowledge with important economic values, whether it is small trade secrets, farming experience or modern technologies. Usually, only a fraction of the economic benefits from knowledge accrue to migrants and those who receive their services. Most of the profits go to other people in that country. Thus, migration can provide the receiving country with the "transfer" of knowledge outside the market from the country of migration.

Significant cost savings in industries and enterprises where the cheap labor of immigrants is widely used lead to an increase in the income of entrepreneurs and, as a rule, to an increase in investment activity. In the 1960s and 1970s, industries employing large numbers of foreigners in the FRG and France experienced a faster replacement of labor with capital than in other sectors. Furthermore, by increasing the mobility of labor, immigrants provide the owners of capital with some savings in the costs required to advance capital. However, in some cases, the use of cheap foreign labor delays the modernization of production. In the AFR, for example, in the 1960s and 1970s, the use of immigrant labor in small construction, coal mining, shipbuilding, steelmaking and textile enterprises with old equipment did not lead to the renewal of production. These industries, which attracted mostly foreign workers in the 1980s, suffered huge losses during the restructuring years. In general, immigration supplies not only the human capital necessary for production (manpower, special knowledge, high and sometimes rare professional qualifications, management experience, attempts at business success, etc.), but also investment resources by saving part of its costs and has a positive effect on the development of production. plays a role. Immigration not only helps the traditional industries that are an integral part of the host country's economy, but also "feeds" the newest high-tech sectors with highly qualified specialists that act as the locomotive of the entire economy.

On the whole, the aspect common to all types of migration is the labor factor, that is, the most important condition for migrants to settle and adapt to new places of residence is the need to solve their problems related to employment. Therefore, all types of migration inevitably affect the state of the national and local labor market by changing the balance of supply and demand for labor.

A sharp increase in the quality of human capital, socio-economic and territorial mobility is required in the future for the stable and dynamic growth of Azerbaijan's economy and the strengthening of its competitive positions in the world. In addition, the change in the volume of labor resources involved in the coming period will have a significant impact on the dynamic and structural parameters.

The conducted studies show that the development of production and processing enterprises has been boosted as a result of significant investments in the republic's economy, and a large number of new enterprises and permanent jobs have been opened in the regions.

As a result of the reforms, the share of the private sector in the gross domestic product increased from 74 percent in 2010 to 80 percent in 2020, and equaled 75.3 percent in employment.

In recent years, the number of legal entities in the country has increased, and in 2020, 6,266 new legal entities engaged in entrepreneurial activity were registered, and their number increased to a total of 100,829 (Table 1).

Entrepreneurial entities that have started their activities cover all areas of the economy. 53.4 percent of new enterprises in the country were registered in Baku, and 46.4 percent in other regions. Most of the enterprises are wholesale and retail; repair of cars, motorcycles; agriculture, forestry and fisheries; construction; processing industry; worked in the fields of professional, scientific and technical activities.

Table 1

The number and structure of business entities operating in Azerbaijan

Years	Total entrepreneurship subjects	legal entities		physical person	
		Number	%	Number	%
2010	279457	70287	25,2	209170	74,8
2015	400349	93416	23,3	306933	76,7
2016	440232	75632	17,2	364600	82,8
2017	511107	78966	15,5	432141	84,5
2018	541007	86010	15,9	454997	84,1
2019	614423	94563	15,4	519860	84,6
2020	677735	100829	14,9	576906	85,1
2020 compared to 2010. %-with	242,5	143,5		275,8	

Thus, regarding the distribution of business entities in the country, it is known that 13.5 percent of them are legal entities, and 86.5 percent are individuals.

Studies show that Azerbaijan is increasingly becoming an attractive country for foreigners, and the number of labor migrants interested in our republic to find a good job is increasing every year. Observations show that foreigners work in different sectors of the economy in Azerbaijan. They are mostly highly paid professionals working mainly in the energy and service sectors. Nevertheless, there are quite a lot of workers and their number is increasing. However, at the same time, as the president of the country mentioned, we must further strengthen our migration policy and create a very strict system. Every incoming foreign national entering the country must register.

In general, sharp differences in different levels of development - some countries have more attractive labor markets, are known for their high wages, are famous for their liberal business environment, are represented by free economic zones, and other such factors stimulate migration processes. That is, people who cannot find a suitable job in their own country, are not socially secure, and have a low standard of living, see the way out in migrating to other countries.

President of the country I. According to Aliyev, today we should regulate migration issues even more seriously, labor market regulation issues should be resolved at a high level, the rights of the country's citizens should be more seriously protected, good conditions should be created

for citizens coming from abroad, but first of all, the citizens of the republic should be provided with jobs.

We believe that when attracting foreign investment to the country, using local workforce and local resources, material and labor costs should be expressed in the same quantity in the calculation and payment of the final product, having the same productivity. If cheap resources are used in the payment of wages and the calculation of production costs, then the payment fee and price differences should be transferred to the state budget.

During the contract with foreign companies, providing employment to the local population, determining the share of the manufactured product in the territory of the republic should be evaluated from the point of view of general economic interests. In the consumer market, it is important that foreigners have the same conditions as the local population. If the labor differences between foreigners and Azerbaijani citizens working in the same company are characterized by the quantity of labor and its productivity, then the index of the prices of material and moral goods consumed by foreign citizens relative to income should be adjusted to the indices in the consumer market of the country where those companies belong. The consumption volume arising from the price difference should be included in the tax base according to the existing value tax of the country.

In our opinion, allocations to the social protection fund for the reproduction of workers and employees working in companies, as well as the use of scientific potential, should be made taking into account the per capita pension fund.

As a result of unemployment in Azerbaijan, population welfare problems and migration trends are occurring. It is an indisputable fact that in the process of world integration, the migration of the working population is a natural process and widespread as a form of integration and cooperation. Some politicians, especially representatives of the national bourgeoisie, characterize this process as an abnormal economic development. However, those who approach this process from the position of liberal views rightly consider the migration of labor force as a normal case for free competition and development. It is believed that even though social tension increases, higher profits are economically important. However, the migration and settlement of the population to other countries aggravates natural growth and family problems, and the number of young people who are not married in rural areas increases. On the other hand, the flow of profits to the republic in terms of population migration leads to the expansion of the private economy, increases the foreign currency brought to the republic, and creates an additional financial source for the development of the household economy in the country.

Prof. A.Q. Alirzayev rightly points out that the characteristics of Azerbaijan's competitiveness are its highly qualified labor resources and the low cost of labor force. Indeed, in recent years, the dynamics of natural population growth has outstripped the growth of jobs, which has resulted in labor migration. At the same time, the displacement of 20% of the population and the lowering of the standard of living have also reduced the standard of living.

Prof. A.S. According to Shekaraliyev, there is a great need to develop a system of measures for the protection of the national labor market, the implementation of the policy of labor protectionism in order to save jobs and prevent mass unemployment. Those measures set important tasks before the state authorities during the formation of financial, technological, structural, industrial, export-import policies, such as taking into account the interests of local producers, attracting investments to stimulate and ensure productive employment.

In the long-term period, the possibility of obtaining scientific-technical and natural-territorial rent in the conditions of the decrease in the number of working-age population, which is an important distinguishing feature of the development of the economy of Azerbaijan, is immigration to the country.

Is considered highly dependent on the involvement of resources. Increasing the productivity of the national economy and GDP output per capita will be largely determined by the improvement of the production-economy structure of employment. The technological complexity of Azerbaijan's economy and the considerable diversity of its resource-territorial potential will lead to the formation of complex interrelationships between the quality of labor resources and national labor productivity. Because the productivity of national labor depends to a great extent on the territorial distribution of labor resources and their number, which in turn determines the possibility of using the country's scientific-production and natural territorial potentials.

The natural-territorial and technological diversity of farming conditions in Azerbaijan has led to the fact that the reduction of the labor resource deficit based on the involvement of foreign labor force at the limit of immigration capacity has become an important factor in increasing the productivity of the economy and the output of GDP per employee. It is possible to achieve an increase in total labor productivity when the increase in the number of employees is able to bring about favorable changes in the structure of employment in the conditions of Azerbaijan, even when unskilled workers are involved. Due to the production of additional scientific-technical and natural-territorial rent, the following long-term reasons can be distinguished that lead to the increase of GDP production per employee during the involvement of labor immigrants in the economy of Azerbaijan:

1. Attracting qualified and, above all, highly qualified specialists to work allows to save on their education costs and to achieve an effect due to the improvement of the quality structure of employment. For example, more than 40% of PhDs in engineering and computer science in the United States come from abroad; 25% of university teachers are also immigrants. According to estimates, the net gain from attracting a "mid-level" scientist in the field of natural sciences to the country amounted to more than half a million dollars in the 1990s. In this regard, as a result of the use of "intellectual migrants" of the receiving countries, there is a very large cumulative saving in the field of education and scientific training of personnel. For Azerbaijan, this resource is considered limited due to the fact that the population lags far behind developed countries in terms of living standards.

2. Even the involvement of low-skilled foreign labor force can improve the structure of employment in the country. Migrants at the bottom of the employment ladder can directly increase employment at the top of the ladder. At this time, there is an opportunity for local residents to return to the specialized labor market and take a job that matches their education.

3. The involvement of labor migrants, which helps to eliminate the labor force deficit, allows to master new territories and their natural resources, to implement progressive structural changes in the economy

4. In modern conditions, the shortage of labor resources in Azerbaijan is the main factor that prevents the formation of competitive innovation-type territorial production structures. The influx of labor force into the country allows to increase the level of concentration of labor resources and to get an additional effect from the clustering of its economy and the development

of territorial-production complexes, as well as to avoid falling into the demographic-territorial traps that appear during the migration of the population from unfavorable regions.

The increase in employed immigrants stimulates the rise in the number of specialized jobs, because migrant workers act as consumers at the same time. They need a house and apartment to live in, so they also need additional construction. They must be fed, so additional jobs will be created in the sphere of production and distribution of food products. They have to use public transport to get to their workplaces, so extra buses, drivers, etc. is required. If the number of migrants is large, then these jobs can also be numerous. Thus, when they arrive in the country where they work, migrant workers spend part of the money they earn on goods and services produced there, which helps create jobs for others.

1. Regulation of the movement of the migrating population in order to ensure effective employment of the population, taking into account the characteristics of the formation of the labor market in individual regions, the correct registration and employment of the able-bodied population who have forcibly fled to our republic from various territories of the former union, and the economically active population in the sphere of employment creation of a self-management mechanism, development of targeted complex programs for individual areas to provide employment to the population, etc. the implementation of measures is also important.

2. In an economy with a lack of labor, immigration helps to increase labor supply and competition in labor markets, increase the level of demands for workers, increase the competitiveness of the national economy by attracting cheaper labor, increasing competition in the labor market and increasing the socio-economic mobility of the population. and causes a decrease in the level of production costs of the product.

3. The low territorial mobility of the population becomes a factor of limited implementation of effective territory-area changes in the country's economy. Attracting labor migrants capable of high mobility contributes directly to the increase of territorial mobility.

4. The activation of the country in the world labor market stimulates the implementation of structural changes in the economy conditioned by the development of foreign economic relations, commodity trade, the attraction of foreign capital, efficient technologies production methods and the use of foreign experience.

5. With the expansion of the production volume and the domestic market, the possibilities of obtaining rent from the positive scale effect increase.

Thus, in the strategic perspective, the dynamics of the productivity of the national economy will depend not only on the improvement of the quality of the used labor resources, but also on their number. Eliminating the shortage of labor force due to the involvement of immigrants will be considered an important factor in increasing productivity. In order to realize the comparative advantages of the Azerbaijani economy, it is important to fundamentally change the attitude towards the immigration resource as a low-value and insignificant resource, to implement dynamic and structural changes of the national economy in the context of the immigration challenge and the growth of the role of immigration in its development.

REFERENCES

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası. Bakı, “Qanun”,2006.
2. Azərbaycan Respublikasının dövlət miqrasiya idarəetmə siyasəti konsepsiyası. 13

iyul, 2004// Vətəndaşlıq və miqrasiya haqqında normativ-hüquqi sənədlər toplusu. Bakı "Qanun", 2007.

3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Proqramı(2006-2008-ci illər) // Vətəndaşlıq və miqrasiya haqqında normativ-hüquqi sənədlər toplusu. Bakl, "Qanun", 2007.

4. "Miqrasiya proseslərinin idarəolunmasında "bir pəncərə" prinsipinin tətbiqi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 4 mart 2009-cu il tarixli 69 saylı Fərmanı.

5. Azərbaycanın demoqrafik göstəriciləri 2016, (Statistik məcmuə). Bakı, 2016, 480 s.

6. Abdullayev F. Müasir Azərbaycan dövlətinin miqrasiya siyasəti və beynəlxalq əməkdaşlıq. Bakı, "Elm və Təhsil", 2009, 328 s.

7. Əlirzayev Ə.Q. İslahatlar və sürətlənmə strategiyası şəraitində Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf problemləri: təcrübə, meyllər və perspektiv istiqamətlər. Bakı, "Adiloğlu", 2005.

8. Əliyev Ə. Müasir beynəlxalq hüquqları, əhali və miqrasiya problemləri,Bakı, 2007, 488 s.

9. "Miqrasiya proseslərinin öyrənilməsinə dair" seçmə statistik müəyiyənin nəticələri haqqında HESABAT, Bakı – 2010, 366 s.

10. Muradov Ş.M., Baxış Ç.Ə. Azərbaycan Respublikasında etno-demoqra- fik proseslər: tarixi dəyişikliklər və reallıqlar. Bakı, 2013, 135 səh.

11. http://az.wikipedia.org/wiki/Miqrasiya

12. http://e-qanun.az/files/framework/data/16/f_16046.htm

13. http://www.respublica-news.az/2010/04/21/9626/

14. www.azstat.org

RUSYA FEDERASYONU'NUN GÖÇ POLİTİKASI İLE TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN GÖÇ POLİTİKASINI GÜVENLİK PERSPEKTİFDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Fahmı BABAYEV

ORCID: 0000-0003-0956-055X

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Uluslararası İlişkiler DR Öğrencisi

ÖZET

Göç meselesi tarih boyunca önemi korumaktadır. Göç sorunsalının bu kadar yaygınlaşmasına ise neden ise son yıllarda yaşanmış gelişmelerdir. 2022 yılı Uluslararası Göç Örgütü raporuna göre 26,5 milyon mültecinin olduğuna dikkat çekmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Stratejik bakımından ve aynı zamanda da Akdeniz ve Orta Doğu bakımından da önemini korumuştur. 2011 yılından itibaren Türkiye ev sahipliğini üstlenmiştir. 2019 yılında Türkiye'de yaşayan Suriyeli sayısı 3 milyon 644 bin olurken, 2020 yılında ise 3 milyon 538 bin üzerinde olmuştur

Rusya Federasyonu göç bağlamında değerlendirilmektedir. Burada amaç, Rusya Federasyonu göç bağlamında nasıl politika izlemiş olduğunu tespit etmektedir. Bilindiği üzere Rusya Federasyonu göç meselesi bağlamında önemi korumaktadır. Rusya Federasyonu en çok göç alan ülke olması ile seçilebilmektedir. Bu çalışmanın temel sorunsalı Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonunda göç sorununun nasıl seyir izlediğini belirtmektedir. Araştırma yöntemi nitel araştırma türüne dayanmaktadır. Bu çalışmamda Türkiye Cumhuriyeti ile Rusya Federasyonun göç meselesi araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Türkiye Cumhuriyeti Göç Meselesi Rusya Federasyonu Göç Meselesi

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRKİYE İLE ALMANYA ARASINDAKİ NÜFUS MÜBADELESİ VE TÜRK BASINI

Doç. Dr. Çağatay BENHÜR [1], Bilim Uzmanı Metehan ERASLAN[2]
[1] Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, - 0000-0002-0962-9038
[2] - 0000-0002-8233-1086

ÖZET

1939 yılında başlayan İkinci Dünya Savaşı, şüphesiz son yüzyılın gördüğü en kanlı savaşlardan biri olmuştur. Birçok insanın hayatını kaybettiği savaşta, çatışmaya katılsın ya da katılmasın bütün devletler siyasi ve ekonomik olarak sarsılmış, savaşın yıkıcı etkilerini derinden hissetmiştir. Birinci Dünya Savaşı'nın acı tecrübeleri Türkiye'yi bu savaşta daha gerçekçi politikalar izlemeye itmiş ve Türkiye, fiili bir çatışmaya dahil olmamıştır. Ancak savaş içerisinde değişen dengeler Türkiye'nin dış politikasında değişiklikler yapmasına sebep olmuştur. Nitekim, savaşın ilk yıllarında Avrupa'da bir Alman realitesi mevcutken, 1943 yılı ile beraber savaş Müttefikler lehine dönmüş ve Almanya güçten düşmüştür. Müttefiklerin savaşa dahil olması yönündeki ısrarları neticesinde Türkiye, ilk hamle olarak 2 Ağustos 1944 tarihinde Almanya ile siyasi ve iktisadi ilişkilerini kesme kararı almıştır. Türkiye'nin almış olduğu kararın hemen ardından Türkiye'de ikamet eden Almanların Almanya'ya gönderilmesi ve Almanya'daki Türklerin de Türkiye'ye gelmesi kararlaştırılmış ve bu durum hemen uygulamaya geçirilmiştir. Alınan karar ve yaşananlar Türk basını tarafından ilgi ile takip edilmiş, aynı zamanda gün gün gazetelerde konu ile ilgili haberlere yer verilmiştir. İlk gün Türk basını tarafından *Memleketimizdeki Alman tebaasına topraklarımızı terk etmeleri için 10 gün mühlet verildi, Almanya'daki tebaamızı da geri çağırdık* başlığıyla kamuoyu aydınlatılmıştır. Ayrıca Türkiye'den göç edecek Almanların yanlarında götürebilecekleri kişisel eşyalar ve bununla ilgili şartların olduğu, vilayetler tarafından yayınlanan tebliğler de Türk basınında yer almıştır.

Türkiye'nin savaşa diplomatik olarak girişi şeklinde değerlendirebileceğimiz ve Türk basını tarafından heyecanla karşılanan kararın neticelerini incelemek amacıyla Türk basınından seçilen Akşam, Cumhuriyet ve Ulus gazeteleri taranmıştır. Bu sayede Türkiye ile Almanya arasında gerçekleşen mübadelenin ayrıntıları, Türk basınının bu olaya bakış açısı ve aynı zamanda olayın kamuoyuna nasıl yansıdığı takip edilebilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mübadele, Türkiye- Almanya İlişkileri, İkinci Dünya Savaşı, Göç, Zorunlu Göç

THE COMMUTATION BETWEEN TURKEY AND GERMANY IN THE SECOND WORLD WAR AND THE TURKISH PRESS

ABSTRACT

The Second World War, started in 1939, was undoubtedly one of the bloodiest wars of the last century. Many people lost their lives in the war, all states were affected politically and economically, whether they participated in the conflict or not, and deeply felt the devastating effects of the war. The harsh experiences of the First World War led Turkey to pursue more realistic policies in this war and Turkey was not involved in an actual conflict. However, the changing balances during the war caused Turkey to make changes in its foreign policy. As a result of the insistence of the Allies to join the war, Turkey decided to end its political and economic relations with Germany on August 2, 1944. Following the decision taken by Turkey, it was decided that the Germans residing in Turkey would be sent to Germany and the Turks in Germany would come to Turkey, and this decision was immediately put into practice. The decision taken and the events were followed with interest by the Turkish press, and at the same time, they took place in the newspapers daily on the subject. In addition, the personal belongings that the Germans who will migrate from Turkey can take with them and the communiqués regarding these belongings published by the provinces were also included in the Turkish press.

In order to evaluate the results of the decision to end the relations, which was seen as Turkey's diplomatic entry into the war and which was enthusiastically welcomed by the Turkish press, the newspapers Akşam, Cumhuriyet and Ulus selected from the Turkish press were examined. In this way, the details of the commutation between Turkey and Germany, the perspective of the Turkish press on this event, and how the event was reflected to the public were followed.

Keywords: Commutation, Relations between Turkey and Germany, Second World War, Migration, Forced Migration

SELÇUKLULAR DEVRİNDE IRAK, SURİYE VE FİLİSTİN'E TÜRK GÖÇLERİ

TURKISH MIGRATIONS TO IRAQ, SYRIA AND PALESTINE DURING THE SELJUK PERIOD

Hüseyin Kayhan*

Özet

1040'da İran'da Büyük Selçuklu Devleti kurulduktan sonra Selçuklu hâkimiyeti Arap dünyasında hızla yayılmıştı. 1055'te Bağdat'ın alınmasıyla Irak'ın kontrolü sağlanmış, Sultan Alparslan zamanında (1063-1072) 1071'de yaşanan Malazgirt zaferinden bir yıl sonra 1072 yaz mevsimi ile birlikte Anadolu yoğun bir Türkmen yerleşimine sahne olmuş, aynı hızla Türkmenler Suriye ve Filistin'e de girerek hâkimiyet kurmaya başlamışlardı. Sultan Melikşah zamanında (1072-1092) Atsız ve kardeşleri tarafından Suriye ve Filistin'i içine alan bir Türkmen devleti kurulmuştu.

Türkmenleri bu yeni coğrafyaya yönelten sebeplerden biri de Büyük Selçuklu Devleti'nin milli politikaları çerçevesinde onları Irak, Suriye ve Filistin'e göçe mecbur bırakmasıydı. Bu durum Türkmenler arasında huzursuzluğa sebep olmakta, onları isyancı Selçuklu meliklerinin çevresinde toplanmaya zorlamaktaydı. Göç ettirilenler Sultan Melikşah'ın 1092'de ölümünden sonra bulundukları yerlerde feodal birtakım Selçuklu devletleri, beylikler ve atabeylikler oluşturmaya başladılar. Böylece Suriye ve Filistin'de, Irak'ta iki ayrı Selçuklu devleti ile Dimaşk, Erbil ve Musul'da atabeylikler, Sehrizor'da Kıfcakogulları (1098-1204'den sonra), Sincar'da Bekçioğulları (1096-1128), Halep'te Yarukoğulları Beyliği (1128-1232) gibi irilik ufaklı birçok Türkmen devleti ortaya çıktı. Bunlar Türk yerleşimlerinin siyasi temellerini oluşturdular.

Anahtar Kelimeler: Selçuklular, Türkmenler, göç, Irak, Suriye.

Giriş

Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun kurulmasından önce Ortadoğu'daki Arap coğrafyasına Türkmenlerin ilgilerinin olduğu görülmektedir. Bu meyanda ilk olarak Irak bölgesi bu Türkmenlerin saldırılarına ve yerleşmelerine sahne olmuş, bunu sonraki zamanlarda Suriye ve Filistin bölgeleri takip etmişti.

* Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi. ORCID 0000-0001-9036-3312

Kaynakların *Oğuzların Irak kolu* olarak tanıttıkları Türkmen toplulukları ile ilgili ilk bilgiler 1029 tarihinden itibaren başlamaktadır. Onların bu tarihte kuzey Irak'taki askeri faaliyetleri kısa süre içinde dağılan yaz bulutuna benzetilmektedir. Bu tarihte Irak'taki Arap emîrlerinden Ukayloğlu Karvâş Sinn'e doğru gitmiş ve çevresindeki yerli Arap emîrlerine mektuplar yazarak onlardan Türkmenlere karşı yardım istemişti. Sadece Hille Emîri Dübeys b. Mezyed bütün Ukayloğullarıyla beraber ona yardıma gitmiş, diğerleri ise küçük yardımcı kuvvetler göndermişler, fakat bunlar da savaşa yetişememişlerdi. Çünkü Karvâş, Ukayloğulları ve Dubeys'in yardımını sağlar sağlamaz Musul üzerine yürümüştü. Bunun haberi Oğuzlara ulaşınca Musul'daki Türkmenler Tell-Afer, Bûmariyye ve o havalideki diğer kasabalara çekilmişlerdi. Türkmen beylerinden Anasıoğlu ve Boğa'nın reisliğinde Diyarbekir'de bulunan Oğuzlara haber gönderip. Araplar'a karşı kendilerine yardım etmelerini istemişler, onlar da derhal yardıma koşmuşlardı. Karvâş ordusuyla Accâc denilen yerde konaklamış, Türkmenler de yaklaşık iki fersah mesafedeki Ra'su'l-Eyyil'de karargâh kurmuşlardı. 20 Ramazan 420/2 Ekim 1029 sabahı başlayan savaşta Türkmenler ilk başta galip gelmişlerse de sonunda yenilmekten kurtulamamışlardı. Araplar Türkmen beylerinin çadır ve obalarını ele geçirmişler, bütün mallarını ganimet olarak almışlardı. Karvâş, daha sonra Oğuzları Nusaybin'e kadar takip ettikten sonra geri dönmüştü. Türkmenler ise Diyarbekir'e gidip şehri yağmalamışlar, daha sonra Armenia ve Anadolu'ya gidip oraları da yağma etmişler, buradan Azerbaycan'a gitmişlerdi. Karvâş etrafındaki Arap emîrlerine mektuplar yazıp zaferini müjdelemişti. Urmiye hâkimi İbn Rebîbüddevle'ye yazdığı mektupta Oğuzlardan üç bin kişiyi öldürdüğünü bildirmişti. İbn Rebîbuddevle Karvâş'ın elçisine: *«Tuhaf şey! Bunlar benim ülkemden geçerken üzerinden geçmek zorunda oldukları köprüye adam koyup onları saydırdım. Maiyyetleriyle birlikte sayıları otuz bin küsurdu. Bu bozgunu müteakip dönüşlerinde ise sayıları beş bini bile bulmuyordu. Buna göre ya öldürüldüler, ya da başka bir şekilde helâk oldular.»* demişti.[1] Burada Türkmenlerin Kuzey Irak'ı ele geçirmek için ne kadar büyük kuvvetlerle hareket ettikleri ve yenilgiden sonra Türkmenlerin bir kısmının savaş alanından uzaklaşarak süratle Irak içlerinde başka bir yöne veya Anadolu'ya hareket ettiğini görmek gerekmektedir.

1. Tuğrul Bey Zamanında Irak'a Türkmenlerin Yerleşimleri

Selçuklu hâkimiyetinin Ortadoğu'yu kontrol altına alması ile muazzam bir Türkmen göçü da yaşanmıştı. Bunlar kimi zaman yerli halklarını yaşadıkları yerleşim yerlerini yağmalamakta ve büyük zararlar vermekte idiler. Bu zararları önlemek amacıyla Selçuklu

[1] İbnu'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, Çev. A. Özaydın, A. Ağırakça, *İslâm Tarihi, İbnu'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Târîh Tercümesi*, İstanbul, 1987, IX, 301-302.

sultanları Türkmenleri denetimli olarak mecburi iskâna tabi tutmuşlardı. Bu cümleden olarak, Melik İbrahim Yınal, 450/1058-59'da Tuğrul Bey'e isyan ettiğinde, desteğini sağladığı Türkmenlere, *sultan olduğu takdirde kendilerine yurtlarını bırakıp Irak ya da başka yerlere gitmelerini emretmeyeceği* yolunda yemin etmişti.[2] Bu politikanın gerisindeki sebeplerden birisi de ticaretin düzenli yapılabilmesi için yolların güvenliğini sağlamak olmalıdır.[3]

Sultan Tuğrul Bey zamanında da Kuzey Irak'ta Musul ve çevresi Türkmenlerin hakimiyet ve yerleşim yerlerinin merkezi olarak görünmektedir. Bunu Selçuklu Devleti'nin koordine ettiği anlaşılmaktadır. 435/1043-44 yılında Mervanî emîri Türkmenlerle barış yapmış ve tutsak aldığı Mansur'u serbest bırakmıştı. Türkmenler Musul'u kuşatmışlar fakat şehir hâkimi Karvaş onları bozguna uğratmıştı. Musul halkı Karvaş'a karşı isyan edip onu tutsak almışlar, bununla birlikte Karvaş ve halk geri dönüp gelen Türkmenlere Musul'u teslim etmişlerdi. Türkler, şehirdeki kadınlara saldırılarda bulununca halk onlara saldırıp bir kısmını öldürmüşler ve Karvaş'ı serbest bırakmışlardı. Bunun üzerine Türkmenler geri dönüp saldırıya geçerek şehir halkından pek çoğunu öldürmüşlerdi. Karalar giyen Karvaş, Arapları toplayıp Türkleri yenilgiye uğratarak pek çoğunu yok etmişti. Mervanî emîri de geri kalan Türkleri Azerbaycan üzerinden Erzen'e göndermişti. Onlar Erzen'de kendilerini buraya gönderen Mervanî askerlerini yağmalamışlar ve Erzen topraklarını talan ederek Vaspuragan valisi Stephan'ı tutsak alıp Azerbaycan'a girmişlerdi. Buka Bey, Ebû Kalicar ile savaş halinde olan Tuğrul Bey'in yanına gitmişti.[4] Bu durum Kuzey Irak'a saldırıların Sultan Tuğrul Bey tarafından organize edildiğini göstermesi açısından önemlidir.

2. Sultan Alparslan zamanında Suriye ve Filistin'e Türk Yerleşimi

Karahanlı hakanının oğlu Melik Harun, babasına kızarak Selçuklularla birlikte Orta ve Yakın-doğu"ya gelip buralarda mücadeleye atılmıştı. Anadolu'da Bizanslılara karşı mücadele ettikten sonra davet üzerine Kuzey-Suriye'ye giderek Haleb hâkimi Mirdasoğlu Atiyye'nin hizmetine girmişti (457/1064-65).[5] İsmi belirtilmemekle birlikte, Harun"un kardeşlerinden birinin oğlunun 463/1071 tarihinde Filistin'de Kurlu Bey ile beraber mücadelelerde bulunduğu

[2] Sıbt İbnu'l-Cevzî, *Mirâtu'z-Zemân fî Târîhi'l-Â'yân*, Tahkik M. E. Hinn, K. M. el-Hakkat, Beyrut, 2013, XIX, 61.

[3] H. Kayhan, "Selçuklu sultanlarının Irak'ta uyguladıkları ekonomi politikaları", *Birinci Uluslararası Selçuklu Tarihi Coğrafyası Sempozyumu Bildiri Kitabı Suriye, Irak, Filistin*, Konya, 2020, 678.

[4] Azimî, *Târîhu'l-Azimî*, Çev. A. Sevim, *Azimî Tarihi (Selçuklularla İlgili Bölümler)*, Ankara, 1988, 6; Urfalı Mateos bu olayı 1045-46 yılında göstermekte ve mücadeleye katılan diğer Türkmen beylerini de Boğa ve Anasıoğlu olarak tanıtmaktadır (bkz. Urfalı Mateos, *Urfalı Mateos Vekayi-nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162)*, Çev. H. D. Andreasyan, Ankara, 1987, 82-84).

[5] İbnu'l-Adîm, *Zubdetu'l-Haleb min Târîhi Haleb*, Nşr. S. Dahan, Dimaşk, 1951, I, 295; A. Sevim, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Ankara, 1989, 46-47; H. Kayhan, "Selçuklular devrinde Türkmenlere komuta eden Türk aristokratları", Ortadoğu'da Türkmenler (Irak – İran – Suriye) Sempozyumu Bildirileri, Bilecik, 2016, 425.

anlaşılmaktadır. Haleb Mirdâsî emîri Mahmud b. Nasr tarafından yardıma çağırılanlar arsında onun da bulunduğunu belirtmek gerekmektedir.[6] Melik Harun, yiğit ve cesur birisi idi. Enerjikliği ve asaleti sayesinde Türkmenler Suriye'deki ilk yağma akınlarını onun liderliğinde yapmışlardı.

1069/70 yılında, Navekiyye adlı kalabalık bir Türkmen kitlesinin Filistin'e gelip yurt tuttuğunu görüyoruz. Bilindiği üzere Navekiyye Türkmenleri, sultan Alparslan'ın eniştesi (Gevher Hatun'un kocası) Erbasgan'ın kumandası altında, öteki Selçuklu prens ve emirleriyle Anadolu'da Bizans'a akınlarda bulunuyordu. Başhuğları Erbasgan'ın Bizans'a sığınması üzerine, ona bağlı Navekiyye Türkmenleri, başka beylerin önderliğinde Bizans'a akınlarını sürdürürlerken, bunlardan bir kısmının bilinmeyen nedenlerle Kurlu et -Türkî, Uvakoğlu Atsız ve kardeşleri, Şöklü ve Hanoğlu Harun'un adı belirtilmeyen bir yeğeninin yönetimleri altında, Mısır Fatımilerinin hâkimiyetindeki Filistin'e gelerek istila ve fetih hareketlerini bu ülkede sürdürdüklerini ve burasını yurt tuttuklarını görüyoruz.[7] İbnu'1-Adîm'in, "Filistin'e giren ilk Türk unsuru" olarak vasıfladırdığı bu Navekiyye Türkmenleri, başbuğu durumunda olduğu anlaşılan Kurlu Bey ile adlan geçen öteki beylerin yönetimlerinde, 3-4 hin çadır halkı oldukları halde, Taberiyye gölünün doğusundaki verimli Belka topraklarını ele geçirerek buralara yerleşmişler ve burada bulunan Arapların mal ve zahirelerini depo ettikleri Numan kalesini ele geçirmişlerdir. Daha sonra bu Türkmenler, batı yönüne hareketle Taberiyye üzerinden güneye inerek bugünkü İsrail sınırlarında bulunan ve Kudüs'ün aşağı yukarı 50 km. batısındaki Remle yörelerini fethederek buraya yerleşmişlerdi. Böylece, Kurlu Bey'in yönetiminde, başkenti Remle olan Selçuklulara tabi bir Türkmen Beyliği kurulmuştu.[8]

Filistin'de kurulan beyliğin esas unsurunu oluşturan Navekiyye Türkmenleri hakkında ayrıntılı bilgi veren tek kaynağımız Sıbt İbnu'l-Cevzî, bunlardan bir kısmının Vadi'l-kurra ve Timar'a dek uzandıklarını kaydetmektedir.[9] Suriye ve Filistin'deki söz konusu Türkmen kitlelerini hiçbir Fatimi kuvveti buralardan çıkaramadığı gibi, Haleb bölgesini yönetimleri alımda bulunduran Mirdasoğulları emîrleri de bunlara karşı ciddi hiçbir harekette bulunamamışlardı.

Anlaşılmaktadır ki, Anadolu'daki Türk fetih ve yerleşme hareketlerine paralel olarak Suriye ve Filistin'de de Türk fetih ve yerleşme faaliyetlerinin ilk hareketleri başarılı olmuştu.

---

[6] İbnu'l-Adîm, II, 31; H. Kayhan, "Selçuklular devrinde Türkmenlere komuta eden Türk aristokratları", 425-426.
[7] A. Sevim, 49-50.
[8] Sıbt İbnu'l-Cevzî, *Mirâtu'z-Zemân fî Târîhi'l-Â'yân*, 1056-1086 Yılları Arasındaki Selçuklularla İlgili Kısımları Yay. Ali Sevim. Ankara, 1968, 153; A. Sevim, 50-51.
[9] Sıbt İbnu'l-Cevzî, (A. Sevim Neşri), 158; A. Sevim, 54.

3. Sultan Melikşah Zamanında Türkmenlerin Arap Coğrafyasında Devletleşmesi

Buyrukları altında kalabalık Navekiyye Türkmenleri olduğu halde, Kurlu Bey ile 1069/1070 tarihinde Filistin'e giren Emîr Atsız, Kurlu'nun 1071'de ölümü üzerine Türkmen Beyliği'nin başına geçmiş, yeni bir bilinçle hareket ederek beyliğin başkenti durumunda bulunan ve bir ara yeniden Fatımilerin eline geçtiği anlaşılan Remle'yi almıştı. Bundan sonra da Fatimîlerin elindeki Kudüs'ü savaşmadan teslim almış ve böylece başkenti burası olan bir Selçuklu melikliği kurmuştu.[10] Kudüs, Remle, Taberiyye, Trablusşam, Sur, Akka, Humus ve Rafeniyye gibi Filistin ve Suriye'nin önemli kent ve kalelerini ele geçiren Atsız, bu kez Fatimî egemenliğindeki Dimaşk üzerine yürümüştü. Üçüncü kuşatma sonunda Zilkade 468/Haziran-Temmuz 1076 tarihinde sulh yoluyla şehri teslim almış ve başkentini Kudüs'ten buraya taşımıştı.[11]

Sultan Melikşah 471/1078-1079 yılında kardeşi Tutuş'a Suriye'yi ve ele geçireceği diğer yerleri iktâ etmişti. Bu sebeple Tutuş yanında *kalabalık bir Türkmen kitlesi ile birlikte* Haleb'e gelmiş ve kuşatmıştı.[12] Fâtimî komutanı Nâsiru'd-Devle el-Cuyûşî'nin büyük bir orduyla gelerek hâkimiyetlerindeki Filistin ve Suriye'deki kaleleri ele geçirmeye çalışması ve bu amaçla Dimaşk'ı kuşatması üzerine zor durumda kalan Atsız ve kardeşi, Suriye meliki Tutuş'a mektup yazarak yardımını istemişler, karşılığında Dimaşk'ın kendisine verileceği, bununla da yetinilmeyerek onun hizmetine gireceklerini vadetmişlerdi. Bunun üzerine Tutuş ordusuyla Dimaşk'ın imdadına koşmuş, karşı koyamayacağını anlayan Fâtimî komutanı Nâsiru'd-Devle kuşatmayı kaldırarak Filistin sahillerine çekilmek zorunda kalmıştı. Atsız ve kardeşi söz verdikleri gibi şehri Tutuş'a teslim etmişler ve onun hizmetine girmişlerdi. Az sonra araları bozulunca Tutuş onları tutuklatmış, önce kardeşini, ardından da Atsız'ı yayının kirişi ile boğdurmak suretiyle idam ettirmişti (Rebiulevvel 471/Eylül-Ekim 1078).[13] Tutuş bundan sonra başta Dimaşk olmak üzere, Atsız'ın yönetiminde bulunan bütün Suriye ve Filistin şehirlerinin hâkimi olmuştu (471/72/1079).

Başta Kilaboğulları ve Nümeyroğulları olmak üzere Suriye'nin yerli Arap kabileleri mücadele etmişlerse de Türkmenlerden çekinmeleri sebebiyle onlara karşı başarılı olamamışlardı. Muslim b. Kureyş, hükümranlığı altına geçen Haleb'in çeşitli yörelerindeki

---

[10] Sıbt İbnu'l-Cevzî, (A. Sevim Neşri), 169, 185; İbnu'l-Kalânisî, *Zeyli Târîhu Dimaşk*, Nşr. H. F. Amedroz, Beyrut, 1908, 98-99; A. Sevim, 64-65.
[11] Sıbt İbnu'l-Cevzî, (A. Sevim Neşri), 180; İbnu'l-Esîr, X, 98-99.
[12] İbnu'l-Esîr, X, 107.
[13] İbnu'l-Kalânisî, 112-113; Sıbt İbnu'l-Cevzî, (A. Sevim Neşri), 230; H. Kayhan, "Selçuklular devrinde Türkmenlere komuta eden Türk aristokratları", 426.

birtakım kale ve toprakları ellerinde tutan Türkmenleri ve böylece Kuzey Suriye'deki Türk unsurunu ortadan kaldırmak amacıyla harekete geçmiş, Beytu Lâha, Telli Ağdı, Hab ve Kefertubbel kalelerini işgal ederek, Mirdasoğulları ailesinin hizmetinde bulunan Haleb yörelerinde yaşayan üçyüz civarında Türkmeni hile ile yakalatıp hapsetmişti.[14]

Bu dönemde Türkmenlerin yerleştikleri kalelerden birisi Haleb-Antakya arasındaki Beytu Lâha idi.[15] Ayrıca, Süleymanşah, 1084'te Antakya'yı kuşattığı sırada iç kaleyi savunmaya çalışan askerler, Artah kalesinde bulunan Türkmenlerin yardımını sağlamışlardı.[16]

Türkmenlerin aileleri ve geçim kaynakları hayvanları ile birlikte Irak, Suriye ve Filistin'e göç ettikleri görülmektedir. Kaynaklarda bu konu ile ilgili çok sayıda bilgiye ulaşmak mümkündür. Bunlardan birisi 10 Ekim 1154 tarihinde Halife Muktefî'nin ordusuna karşı harekete geçen Irak Selçukluları komutanlarının ordularında bulunan Türkmenlerin binlerce attan ve koyunlardan oluşan sürülerini ordunun ön saflarında savaşa sürmeleri olayı idi.[17]

4. Sultan Melikşah'tan Sonra Irak, Suriye ve Filistin'de Ortaya Çıkan Yeni Türk Devletleri ve Türk Yerleşimleri

1092'de Sultan Melikşah'ın ölümünden sonra yaşanan süreçte oğulları ve aile bireyleri arasında başlayan taht mücadeleleri sonunda Selçuklu Devleti'nin ilki 1104, ikincisi de 1120 tarihinde Rey'in doğusu ve batısındaki ülkeler olarak ikiye ayrılması, özellikle İran'ın batısındaki ülkelerde feodal yapının güçlenmesine, Irak, Suriye ve Filistin'in bu meyanda birçok yeni Türk devletlerinin kontrolüne girmesine sebep olmuştu. Dimaşk Selçuklu Melikliği, Haleb Selçuklu Melikliği, Irak Selçukluları Devleti, Dimaşk Atabeyliği, Musul Atabeyliği, Erbil Atabeyliği, Sehrizor'da Kıfcakogulları, Sincar'da Bekçioğulları, Haleb'de Yarukoğulları Beyliği gibi devletler bu bölgede süratle ortaya çıkmaya başladılar. Bu devletlerin varlığı, İran üzerinden İslâm dünyasına göç eden milyonlarca Türkmeni bu bölgeye çekmekte ve onlar göç ettikleri bu topraklara süratle yerleşmekte idiler.

Kaynaklarımızda Irak, Suriye ve Filistin'e göç hareketleri ve Türkmen yerleşimleri ile ilgili çok sayıda bilgiler bulunmaktadır. Kuzey Irak yerleşimleri için şunları sıralayabiliriz: 495/1101-1102'de kuzey Irak'ta Karabeli adındaki bir Türkmen beyi Salgurlu Türkmenleri ile birlikte Dakûkâ ve Şehrizor hariç çevredeki şehirleri istilâ etmişti.[18] Rebiyulâhir 549/Haziran

[14] İbnu'l-Adîm, II, 78; Sıbt İbnu'l-Cevzî, (A. Sevim Neşri), 215-216.
[15] İbnu'l-Esîr, X, 110.
[16] İbn Şıhne, *ed-Dureru'l-Muntehab fî Târîhi Haleb*, Takdim: Abdullah Muhammed ed-Dervîş, Dimaşk, 1984, 212-213.
[17] Bundari, *Zubdetu'n-Nusra ve Nuhbetu'l-Usra*, Çev. K. Burslan, *Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*, İstanbul, 1943, 216.
[18] İbnu'l-Esir, X, 282-283.

1154'te Irak Selçukluları komutanları Mes'ûd Bilâl, Alp-Kuş Gün-har ve Turşek çok sayıda askerle Irak'a girip her tarafı yağmalamışlardı. Onlar Sultan Mahmûd'un oğlu Melik Muhammed'i Irak üzerine yürümeğe teşvik etmişler, fakat bu iş gerçekleşememişti. Bunun üzerine o da bu askerlerini kendilerine katılan çok sayıda Türkmenle oraya göndermişti. Bunlar Melik Arslanşah'ı hapisten çıkararak halifenin üzerine yürümüşler, 10 Ekim 1154'te Bikemzâ denilen yerde onun ordusuyla savaşmışlar ve yenilmişlerdi. Ordularında çevreden aileleri ve hayvan sürüleri ile birlikte kendilerine yardıma gelen Türkmenler de vardı. Bunlar muhtemelen Irak Türkmenleri idiler ve büyük kayıplara uğradılar.[19] 556/1160-61 yılında bir grup Türkmen el-Bendenîcîn'e gitmiş, bunun üzerine Halife onlara karşı asker sevk edilmesini ve başlarına da Emir Turşek'in getirilmesini istemişti. O bu görevi kabul etmeyince öldürülmüştü.[20] Emîr Kürboğa, Musul'u ve Sincar'ı Zilkade 489/Ekim-Kasım 1096'da Ukaylîlerden Muhammed b. Muslim b. Kureyş'in elinden almıştı.[21] Kaynaklarda belirtilmemekle birlikte, onun Sincar'ı Bekçioğlu Arslantaş'a verdiği anlaşılmaktadır. Bekçioğlu Arslantaş, kendisine iktâ edilen Sincar ve çevresine Yıva Türkmenleriyle yerleşerek hâkim olmuştu. O, 491/1097-98'de Haçlıların kuşattığı Antakya'yı kurtarması için Sultan Berkiyaruk'un emriyle harekete geçen Emîr Kürboğa'ya katılan komutanlar arasında idi.[22]

Kuzey Suriye yerleşimleri için kaynaklara yansıyan bazı kayıtlar da şunlardır: 508/1114-1115'te Artukoğlu İlgazi, esir alındığı Hıms hâkimi Kırhan'a kendisine karşılık oğlu Ayaz'ı rehin olarak teslim etmiş ve kendisi de Hıms'tan ayrılarak Haleb'e gidip Türkmenleri toplayarak geri dönmüştü.[23] Kudüs kralı Safer 427/Aralık 1132-Ocak 1133'te süvari ve piyadeleriyle Haleb civarındaki kasaba ve köyleri hedef alan karşı harekete geçmiş, Haleb nâibi Emir Savar yanındaki askerlerle kralın üzerine yürümüş, çevredeki çok sayıda Türkmen de Emir Savar'a katılmıştı.[24] 574/1178-79'da Trablus kontu kalabalık bir Türkmen kitlesine baskın düzenleyip mallarını ele geçirmişti.[25] Gittikçe güçlenip kendileri için büyük tehdit haline gelen Salâheddîn'e karşı Ahlat hâkimi Zahîreddîn II. Sökmen, Mûsul hâkimi İzzeddîn Mesud, Mardin hâkimi Kutbeddîn II. İlgâzi ile Bitlis ve Erzen hâkimi Zahîreddîn Devletşah arasında bir ittifak

---

[19] İbnu'l-Esir, XI, 168.
[20] İbnu'l-Esir, XI, 219.
[21] İbnu'l-Esîr, X, 215-216; Ebû'l-Fidâ, *Târîhu Ebû'l-Fidâ*, Tahkik: M. Dayyûb, Beyrut, 1997, II, 24- 25; İbn Şeddâd, *el-A'laku'l-Hatîre fî Zikri Umerâ eş-Şâm ve'l-Cezîre*, Nşr. Yahya Abbâre, III/1, Dimaşk, 1978, 164-165; H. Şumeysânî, *Medîneti Sincâr*, Beyrut, 1983, 98; T. Yürekli, "Selçuklular döneminde Sincar", *Dinî Araştırmalar*, XI/32, Eylül-Aralık, 2008, 261.
[22] İbnu'l-Esîr, X, 230; İbn Hamdûn, et-Tezkîretu'l-Hamdûniyye, 12. Cüz, Topkapı Sarayı Ktp. No: A.3/2948, 163a; İbn Haldûn, Târîhu İbn Haldûn, Tahkik: H. Şuhâde, S. Zekkâr, Beyrut, 2000, V, 23; H. Şumeysânî, 108; H. Kayhan, "Şehrizor Türkmen Beyliği Kıfçakoğulları", Yeni Türkiye 82 – Ortadoğu Özel Sayısı, Ankara, 2016, 85.
[23] İbnu'l-Esir, X, 401.
[24] İbnu'l-Esir, X, 540.
[25] İbnu'l-Esir, XI, 362.

kurulmuş, buna *Haleb'den gelen 1.700 Yörük Türkmeni* de destek vermişti (1183).[26] Musul Atabeyi İmâdeddin Zengi, Irak Selçukluları Devleti hükümdarı Sultan Mahmud tarafından yönetimi kendisine verilen Haleb şehrine ve çevresindeki kalelere 1 Muharrem 522/6 Ocak 1128 tarihinde hâkim olduktan sonra Haçlı saldırılarına karşı mücadele etmeleri için Sincar ve çevresindeki Bekçioğulları Beyliği'ne[27] ait Yıva Türkmenlerinin bir kısmını, beyleri Arslantaşoğlu Yaruk'un komutasında Haleb'in doğusunda, Kuveyk cayı civarında, Betyas köyünde yerleştirmişti.[28] Bunlar Yarukoğulları Beyliği (1128-1232)'ni kurdular.[29] Irak Selçukluları Devleti zamanında devam eden parçalanmalar sonucu ortaya Şehrizor'da Türkmen beylerinden Emîr Kıfçak tarafından kurulan Sehrizor Turkmen Beyligi Kıfcakogulları da önemliydi ve Türkmenlerin göçleriyle sürekli büyüyen bir siyasi yapı haline gelmişti.[30] Buradan hareketle, güney ve orta Irak yerleşim yerlerine, ta Bağdad'a kadar ulaşan alanlara hem güçleri ile nüfuz ettiler, hem de bütün Irak topraklarına Türkmenlerin göç ederek yerleşmeleri için zemin oluşturdular.

Sonuç

Daha Selçuklu Devleti kurulmadan önce Irak'ın kuzeyi hâkimiyet ve göç edip yerleşmek için hedef haline gelmişti. Tuğrul Bey zamanında bu bir devlet politikası haline getirilmiş, Sultan Alparslan döneminde Suriye ve Filistin toprakları da Türkmenlerin göç edip yerleştikleri yeni ülkeler olmuşlardı. Özellikle 1072 ortalarında başlayan Anadolu'ya Türkmen göçü, aynı hızla Suriye ve Filistin'e de yönelmişti. Sultan Melikşah'ın 1092'de ölümünden sonra başlayan süreçte bu ülkelerde bulunan Selçuklu komutanlarının yeni feodal oluşumlar meydana getirmeleri, Türkmenlerin buralara göçlerini ve sahiplenmelerini hızlandırmıştı. Her ne kadar Haçlı seferleri sonucu Avrupa Hıristiyan dünyasının Filistin ve Yukarı Mezopotamya bölgesinde önemli alanları kontrol altına almaları ile başlayan süreç Türkmenlerin göçlerini yavaşlatmış gibi görünmekte ise de asla durduramamıştı.

Kaynakça

[26] İmâdeddîn İsfahânî, *el-Berku'ş-Şâmî*, V, Nşr. R. Şeşen, İstanbul, 1979, 61-71.

[27] H. Kayhan, "Selçuklular Devrinde Sincar'da Bir Türkmen Beyliği: Bekçioğulları (1096-1128)", *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, Vol. 2, Issue 2, Aralık, 2019, 151-158.

[28] İbnu'l-Esir, X, 513; İbn Hallikan, *Vefayatu'l-A'yan*, Tahkik: İhsan Abbas, Beyrut 1978, VI, 118. F. Sumer, bu Turkmenlerin Şehrizor'dan getirtildiklerini soyler ve tarih de vermez. Bize gore bu doğru bir tahmin değildir. Bkz., F. Sumer, *Oğuzlar (Turkmenler) – Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, İstanbul 1980, s. 600.

[29] Bu beylik hakkında bakınız: H. Kayhan, "Irak Selçukluları Devrinde Halep'te Bir Türkmen Beyliği: Yarukoğulları (1128-1232)", *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Vol. 5, Sayı 1, Bahar, 2020, 177-193.

[30] Bu beylik hakkında bakınız: H. Kayhan, "Şehrizor Türkmen Beyliği Kıfçakoğulları", *Yeni Türkiye 82 – Ortadoğu Özel Sayısı*, Ankara, 2016, 85-89.

Azimî, *Târîhu'l-Azimî*, Çev. A. Sevim, *Azimî Tarihi (Selçuklularla İlgili Bölümler)*, Ankara, 1988.

Bundari, *Zubdetu'n-Nusra ve Nuhbetu'l-Usra*, Çev. K. Burslan, *Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*, İstanbul, 1943.

Ebû'l-Fidâ, *Târîhu Ebû'l-Fidâ*, Tahkik: M. Dayyûb, Beyrut, 1997.

İbn Haldûn, *Târîhu İbn Haldûn*, Tahkik: H. Şuhâde, S. Zekkâr, Beyrut, 2000.

İbn Hallikan, *Vefayatu'l-A'yan*, Tahkik: İhsan Abbas, Beyrut 1978.

İbn Hamdûn, *et-Tezkîretu'l-Hamdûniyye*, 12. Cüz, Topkapı Sarayı Ktp. No: A.3/2948.

İbn Şeddâd, *el-A'laku'l-Hatîre fî Zikri Umerâ eş-Şâm ve'l-Cezîre*, Nşr. Yahya Abbâre, III/1, Dimaşk, 1978.

İbn Şıhne, *ed-Dureru'l-Muntehab fî Târîhi Haleb*, Takdim: Abdullah Muhammed ed-Dervîş, Dimaşk, 1984.

İbnu'l-Adîm, *Zubdetu'l-Haleb min Târîhi Haleb*, Nşr. S. Dahan, Dimaşk, 1951.

İbnu'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Târîh*, Çev. A. Özaydın, A. Ağırakça, İslâm Tarihi, *İbnu'l-Esîr, el-Kâmil fi't-Târîh Tercümesi*, İstanbul, 1987.

İbnu'l-Ezrak, *Târihu Meyyâfârikîn ve Âmid (Mervânîler Kısmı)*, Tah. B. A. Avad, Kahire, 1959.

İbnu'l-Kalânisî, *Zeyli Târîhu Dimaşk*, Nşr. H. F. Amedroz, Beyrut, 1908.

İmâdeddîn İsfahânî, *el-Berku'ş-Şâmî, V*, Nşr. R. Şeşen, İstanbul, 1979.

Kayhan, H., *Irak Selçukluları 1120-1194*, Konya, 2001.

Kayhan, H., "Irak Selçukluları Devrinde Halep'te Bir Türkmen Beyliği: Yarukoğulları (1128-1232)", *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Vol. 5, Sayı 1, Bahar, 2020, 177-193.

Kayhan, H., "Selçuklu sultanlarının Irak'ta uyguladıkları ekonomi politikaları", *Birinci Uluslararası Selçuklu Tarihi Coğrafyası Sempozyumu Bildiri Kitabı Suriye, Irak, Filistin*, Konya, 2020, 671-684.

Kayhan, H., "Selçuklular devrinde Türkmenlere komuta eden Türk aristokratları", *Ortadoğu'da Türkmenler (Irak – İran – Suriye) Sempozyumu Bildirileri*, Bilecik, 2016, 421-440.

Kayhan, H., "Selçuklular Devrinde Sincar'da Bir Türkmen Beyliği: Bekçioğulları (1096-1128)", *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, Vol. 2, Issue 2, Aralık, 2019, 151-158.

Kayhan, H., "Şehrizor Türkmen Beyliği Kıfçakoğulları", *Yeni Türkiye 82 – Ortadoğu Özel Sayısı*, Ankara, 2016, 85-89.

Sevim, A., *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Ankara, 1989.

Sıbt İbnu'l-Cevzî, *Mirâtu'z-Zemân fî Târîhi'l-Â'yân*, Tahkik M. E. Hinn, K. M. el-Hakkat, Beyrut, 2013.

Sıbt İbnu'l-Cevzî, *Mirâtu'z-Zemân fî Târîhi'l-Â'yân*, 1056-1086 Yılları Arasındaki Selçuklularla İlgili Kısımları Yay. Ali Sevim. Ankara, 1968.

Sumer, F., *Oğuzlar (Turkmenler) – Tarihleri, Boy Teşkilatı, Destanları*, Ankara, 1972.

Şumeysânî, H., *Medîneti Sincâr*, Beyrut, 1983, 98; T. Yürekli, "Selçuklular döneminde Sincar", *Dinî Araştırmalar*, XI/32, Eylül-Aralık, 2008.

Urfalı Mateos, *Urfalı Mateos Vekayi-nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162)*, Çev. H. D. Andreasyan, Ankara, 1987.

ZORUNLU GÖÇE BİR ÖRNEK: NAİM SÜLEYMANOĞLU'NUN BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE İLTİCASI

Gürdal ÇETİNKAYA*, Erdal KORKMAZ**

* **Doktor**, Orcid: 0000-0002-2651-1779).
****Doktor**, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, (Orcid: 0000-0003-3260-9403).

ÖZET

Göç; siyasi, sosyal, ekonomik ve benzeri sebeplerle insanların bulundukları yerden başka bir yere ya da ülkeye gitme eylemine verilen genel isimdir. Oluşum süreçlerine göre göçler; gönüllü ve zorunlu göç olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Gönüllü Göç, insanların bulundukları yeri kendi iradeleri ile terk etmeleridir. Zorunlu Göç ise; insanların bulundukları bölgeyi veya ülkeyi kendi iradeleri dışında terk etmeleridir. Zorunlu göç; savaş, zulüm, kıtlık, dini, siyasi baskılar ile güvenlik ihtiyacı vb. sebepler dolayısı ile meydana gelmektedir.

Türk tarihinde zorunlu göçe örnek olacak birçok olayın yaşandığı görülmektedir. Bunlardan yakın tarihin en önemli olaylarından birisi, dünya ve olimpiyat şampiyonlukları bulunan ve *"Cep Herkülü"* olarak adlandırılan Naim Süleymanoğlu'nun Türkiye'ye ilticasıdır. 1967 yılında Bulgaristan'da doğan Naim Süleymanoğlu, on yaşında haltere başlamıştır. On beş yaşında iken Bulgaristan adına Brezilya'da düzenlenen Dünya Gençler Halter Şampiyonası'nda iki altın madalya kazanmıştır. Böylece halter tarihinde, en genç dünya rekortmeni unvanını almıştır. Ardından gerçekleşen şampiyonalarda birçok kez şampiyon olmuştur.

1980'lerin ortalarında Bulgaristan'daki komünist hükümet tarafından ülkede bulunan azınlıklara yönelik bir dizi karar alınmıştır. Bu kapsamda Bulgar Hükümeti, *"Soya Dönüş"* adıyla tanımladığı, ülkedeki Türklerin temel hak ve hürriyetlerini kısıtlayan, onların isimlerinin değiştirilmesini öngören ve dini özgürlüklere ket vuran bazı kararları hayata geçirmiştir. İlgili süreç, Naim Süleymanoğlu'nun isminin Naum Şalamanov olarak değiştirilmesine yol açmıştır. Bulgaristan'da yaşanan gelişmeler üzerine Naim, 1986 yılında Melbourne'de düzenlenen Dünya Halter Şampiyonası esnasında Türkiye Büyükelçiliği'ne sığınarak, iltica talebinde bulunmuştur. Bu talebin kabul edilmesi üzerine Naim Türkiye'ye getirilerek, kendisine vatandaşlık verilmiştir. Böylece Naim, Türkiye adına yarışmaya başlamıştır. Sporculuk hayatı boyunca 46 dünya rekoru kıran Naim Süleymanoğlu, 50 yaşında hayatını kaybetmiştir.

Bu çalışmada, zorunlu göç kapsamında Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden Naim Süleymanoğlu'nun yaşadıklarına, bu ilticanın nedenlerine dönemin gazeteleri ve tetkik eserler çerçevesinde yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Zorunlu Göç, İltica, Bulgaristan, Naim Süleymanoğlu.

AN EXAMPLE OF FORCED MIGRATION: NAİM SÜLEYMANOĞLU'S ASYLUM FROM BULGARIA TO TURKEY

ABSTRACT

Migration; It is the general name given to the act of going to another place or country from where people are due to political, social, economic and similar reasons. Migration according to formation processes; It is divided into two as voluntary and forced migration. Voluntary Migration is when people leave their place of their own will. Forced Migration; It is people leaving the region or country they are in against their will. Forced migration; war, persecution, famine, religious, political pressures and the need for security, etc. occur due to reasons.

It is seen that there have been many events that will set an example for forced migration in Turkish history. One of the most important events in recent history is the asylum in Turkey of Naim Süleymanoğlu, who has won world and Olympic championships and is called *"Pocket Hercules"*. Born in Bulgaria in 1967, Naim Süleymanoğlu started weightlifting at the age of ten. At the age of fifteen, he won two gold medals at the World Junior Weightlifting Championships held in Brazil for Bulgaria. Thus, he became the youngest world record holder in weightlifting history. He became champion many times in the championships that followed.

In the mid-1980s, a series of decisions were taken by the communist government in Bulgaria regarding minorities in the country. In this context, the Bulgarian Government has implemented some decisions that it defines as *"Return to Origin"*, which restrict the fundamental rights and freedoms of the Turks in the country, change their names and hinder their religious freedoms. The related process led to the change of Naim Süleymanoğlu's name to Naum Şalamanov. Upon the developments in Bulgaria, Naim sought asylum in the Turkish Embassy during the World Weightlifting Championship held in Melbourne in 1986. Upon the acceptance of this request, Naim was brought to Turkey and granted citizenship. Thus, Naim started to compete on behalf of Turkey. Naim Süleymanoğlu, who broke 46 world records throughout his sports life, passed away at the age of 50.

In this study, the experiences of Naim Süleymanoğlu, who immigrated to Turkey from Bulgaria within the scope of forced migration, and the reasons for this asylum will be included within the framework of the period's newspapers and research works.

Key Words: Immigration, Forced Migration, Asylum, Bulgaria, Naim Süleymanoğlu.

WHAT CAUSES MIGRATION?

Prof. Dr. Sureyya Yigit

New Vision University, School of Politics and Diplomacy

ORCID No: 0000-0002-8025-5147

Abstract

International labour migration is moving labour resources from one country to another to find employment on more favourable terms than in the country of origin. In addition to economic motives, the process of international migration is also determined by considerations of political, ethnic, legal, cultural, family and other nature. At the same time, the problems associated with the nature, intensity and directions of international labour migration should be sufficiently considered in the scientific literature. In particular, the general economic aspects of labour migration have yet to be adequately covered; they need theoretical understanding and generalization of the problem of international legal regulation of migration.

It has been argued that geographical differences in the supply and demand for labour cause migration. Regions with a large labour supply have low wages, while higher wages characterize regions with a limited labour supply. Wage differentials force workers from low-wage regions to move to high-wage regions.

The world community is divided into countries attracting and pushing migration flows from their territory. Such differentiation is determined by differences in living standards and economic development, demographic growth rates, uneven population density, and social and military tensions in several regions. According to these parameters, polarisation within the world community causes an objective and natural action of forces aimed at levelling the existing imbalance.

Therefore, among socio-economic processes, migration occupies a special place. This is part of complex social processes closely related to economic, political and other societal changes. The method of migration leads not only to the movement of significant masses of the population within or outside the borders of states but also has a significant impact on many aspects of society and economic development. This paper will focus on the reasons for migration. It will highlight the population's territorial movement within a country (internal migration) and between countries (external migration). Concerning specific countries, external migration is divided into emigration, immigration and re-emigration - repatriation. All these considerations will be evaluated as explanatory factors concerning migration.

Keywords: Migration, Emigration, Immigration

1. Introduction

Migration has been and remains a prominent issue for all states. As a result of actively ongoing integration processes, increased manifestations of the internationalisation of industry and the democratisation of society throughout the world, the instability of the economies of many

countries, as well as outbreaks of hotbeds of interethnic conflicts, the second half of the 20th century faced a phenomenon of large-scale cross-country movements of population and labour resources, what is termed as international labour migration.

For a full-fledged analysis of the phenomenon of international labour migration, it is necessary to identify the historical prerequisites for its occurrence. Mainly, one should know the past forms and types of migration. Considering the movements of nomads and the forced resettlement of enslaved people as a type of migration, one can state that migration already existed in the earliest era of the development of the world.

In ancient times, migration took shape due to the expansion of great civilisations with stable legal and social structures. One can cite ancient Egypt, Greece, the Roman Empire, and Persia as examples. Since the era of great geographical discoveries, large-scale migration flows began to arise, which later led to fundamental changes in the demographic map of the planet. During this period, for the most part, intercontinental migration developed in a one-way direction and people aspired from the old world to the new. In its totality, it was considered irrevocable.

The main distinguishing feature of the migration of that era from the present concerned the number of migrants and the factors that motivated it. The movements were migratory. Millions of people left their homeland forever, hoping for a better life. The reasons pushing people to take such steps often had other justifications than economic ones. Endless wars, epidemics, famine, and natural disasters were the primary explanation for migration. It would be more accurate to call the migrants of those past centuries, refugees.

Looking at the American continent, the ancestors of the modern population of the United States and Canada and some countries of South America constituted the bulk of migration flows until the 1930s.[1] Another good example of an emigrant country is Australia with Europe being the main donor of such migration flows.[2] Establishing accurate statistics on the scale of migration from Europe during the second half of the 19th and the first third of the 20th century is quite difficult. One can estimate that dozens of millions left Europe between 1850 and 1925 for a new life.[3] Three-quarters of this population settled in the United States. After this migration boom until the outbreak of World War II, Europe continued to export its compatriots. One of the reasons for the astronomical number of migrants should be seen in the grandiose rise of industry in the United States that followed in the 20th century, and in the natural economic backwardness of Europe, resulting from the consequences of the First World War.

With the end of World War II, a new phenomenon appeared, such as emigration movements. Irreversible intercontinental migration gave way to intracontinental migration, which had a temporary form. The explanation for this modification in the form of migration processes is the existence of such factors as the slowdown of the American industrial boom in the first half of the 20th century, the internationalisation of production and the liberalisation of foreign

[1] Alonso, B. S. (2007). The other Europeans: immigration into Latin America and the international labour market (1870–1930). Revista de Historia Economica-Journal of Iberian and Latin American Economic History, 25(3), 395-426.

[2] McKeown, A. (2004). Global Migration, 1846-1940. Journal of World History, 155-189.

[3] Lucassen, J., & Lucassen, L. (2009). The mobility transition revisited, 1500–1900: what the case of Europe can offer to global history. Journal of Global History, 4(3), 347-377.

economic policy in Europe, the formation and expansion of European transnational corporations.[4]

After the Second World War, with the formation of a new global political map, the increasing role of international economic relations in the functioning of the world economy, and the integration processes derived from this, the globalisation of the world economy radically changed the existing trends in terms of international labour migration. Expansion of the scope of multinational corporation's activities, in particular, an increase in the share of direct investments in some countries of Southeast Asia and Latin America, the opening of large deposits of oil in the Middle East and the transformation of oil as the planet's main energy resource led to new immigration areas. New global labour markets joined the traditional centres of attraction for labour migrants. Each of these migratory areas has its distinctive features. Differences exist in many ways. This includes quantitative indicators, migration flows' professional and qualification level, and national and religious affiliation.

2. International Labour Migration

International labour migration considered to be the movement of skilled and unskilled labour from one country to another for more than one year, caused by economic and sociocultural reasons.

The main concepts used in the study of the problems of international migration are as follows:

i. immigration - the entry of the able-bodied population into the country for a certain period;

ii. emigration - the departure of the able-bodied population from the country for a certain period;

iii. migration balance - a quantitative indicator of the difference between immigration and emigration;

iv. brain drain - international migration of highly qualified personnel;

v. re-emigration - return emigrants to their homeland of permanent residence;

vi. illegal migration - the intersection of borders and labour activities in another country carried out by illegal means.

The United Nations (UN) defines international migration as any movement of people across national borders with a change of place of residence for more than 12 months.[5] Following the classification of the United Nations, the following types of international migration can be distinguished.

a) Irrevocable - migration through obtaining a permanent residence permit;[6]

[4] Gordon, R. J. (2012). Is US economic growth over? Faltering innovation confronts the six headwinds (No. w18315). National Bureau of Economic Research.

[5] Chamie, J. (2020). International migration amid a world in crisis. Journal on Migration and Human Security, 8(3), 230-245.

[6] Mishchuk Svetlana, N. (2019). IRREVOCABLE MIGRATION OF THE POPULATION IN THE FAR EAST OF RUSSIA: 2011—2017. ПРИАМУРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА им. ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА.

Irrevocable migration, in its direct meaning explains that migration is permanent. Irrevocable migration simultaneously meets two conditions: firstly, the population moves from one settlement to another, and secondly, the movements are accompanied by a change of permanent place of residence. Types of migration differ not only in formal terms but also in essence. Thus, unlike others, irrevocable migration is the most important source of forming a permanent population composition in populated areas. Although, in a fundamental sense, irrevocable migration is identical to its other types. One type of migration can turn into another or function as its starting point. In particular, temporary, circular and seasonal migrations are sometimes precursors of irrevocable migration, as they create conditions for the choice of a possible permanent place of residence.

b) Seasonal - migration of persons getting a temporary or seasonal job for less than one year;[7]

These are movements of the able-bodied population to places of temporary work and residence for less than one year while maintaining the possibility of returning to places of permanent residence. Seasonal migration not only raises the standard of living but also satisfies the needs of production in areas experiencing a labour shortage. Similar migration arises due to economic growth in regions, the dominant position belonging to industries where labour needs are uneven over time. As a result, during the peak seasons, these industries experience higher than normal labour requirements. Because these cannot be satisfied with local labour, additional working power is drawn from other regions. The sectors with a seasonal nature of production include, first of all, agriculture. In this industry, during the seasons of sowing and harvesting, the need for labour is much greater than at other times. At the same time, the seasonal nature of production is not necessarily accompanied by the seasonal nature of labour. Agro-industrial integration, intersectoral cooperation in the use of labour, and new technologies and production methods reduce the need for seasonal migration.

c) Temporary - migration of the able-bodied population to get an indefinite job for several years.[8]

Temporary migration is widespread among unskilled labour but also occurs in the highly skilled labour market. Migrants in this category are people who travel to another country in order to get work for an indefinite period. In most cases, temporary migrants stay for several years to accumulate capital abroad and return to their homeland to start their own businesses. As noted above, it is not uncommon for temporary migration to become a precursor to irrevocable migration. Temporary migrants who have achieved positive results in the host country often do not plan to return home, where they face dim prospects.

d) Pendulum - migration of people crossing the border more than once a week to work in the neighbouring state;[9]

Represents daily or weekly movements of the population from places of residence to places of work on opposite sides of the border. In many countries, a significant part of the urban and rural

[7] Keshri, K., & Bhagat, R. B. (2012). Temporary and seasonal migration: Regional pattern, characteristics and associated factors. Economic and Political Weekly, 81-88.
[8] Dustmann, C., & Mestres, J. (2010). Remittances and temporary migration. Journal of Development Economics, 92(1), 62-70.
[9] De Haas, H., & Fokkema, T. (2010). Intra-household conflicts in migration decisionmaking: Return and pendulum migration in Morocco. Population and Development Review, 36(3), 541-561.

population living near border points participates in pendulum migrations. Most significantly, it takes place in those agglomerations whose centres are large cities located relatively close to the border of a neighbouring country. In several countries, the scales of daily pendulum migrations are close to the volumes of annual irrevocable resettlements or even exceed them. Circular migrants increase quantitatively and change qualitatively the labour resources of settlements - centres of gravity where the number of jobs exceeds their labour resources or does not correspond to the qualification structure of the population. On the other hand, pendulum migration creates conditions for satisfying the diverse labour needs of residents, as a rule, of small settlements, in which the choice of jobs is qualitatively and sometimes quantitatively limited.

e) Forced - although economic factors do not cause this migration, it significantly impacts the labour market.[10]

Forced migration is a set of territorial movements associated with a permanent or temporary change in people's place of residence for reasons beyond their control, usually against their will. This type of migration is caused by natural disasters, environmental disasters, extreme political events, military actions, and violations of fundamental rights and freedoms of citizens, which give rise to forced migrant refugees. The main flows of displaced people that influenced the demographic structure of their countries' populations were recorded after World War II. For example, several million Germans were resettled in the Federal Republic of Germany and the territory of the German Democratic Repubic. Another defeated country - Japan had to accept millions of compatriots, evicted from Korea and China. In subsequent decades, the formation of several new states and political conflicts in Cuba, Afghanistan, Ethiopia, and Vietnam caused significant population movements, amounting to millions of people.

In the 1990s, a new explosion of forced migration was associated with the ending of the cold war and the transition from socialism to democracy, especially in Eastern Europe, such as Yugoslavia, Czechoslovakia, and Poland.[11] It was in these socialist countries of Europe that migration processes were felt more acutely. Although non-economic factors shape the resettlement of refugees, the phenomenon of forced migration is one of the driving forces of the system of international labour migration. Every able-bodied refugee, being on the territory of another state, eventually turns into a labour migrant. International migration of labour resources makes tangible changes in the economic situation, both in the countries of exporters and in the countries of importers of labour. Therefore these multifaceted changes have become relevant for many states and international organisations.

3. Direction of International Labour Migration

International labour migration is a commonality of all types of territorial mobility of the population associated with labour activity in the territory of another country. This implies that the territorial mobility of the population is closely related to other types of its movement - natural and social. Migration is the most effective way to ease tensions in the domestic labour market. This refers to both attracting labour and encouraging emigration. One of the main

[10] Ruiz, I., & Vargas-Silva, C. (2013). The economics of forced migration. The Journal of Development Studies, 49(6), 772-784.

[11] Yigit, S. (2021). 2021: THE GEOPOLITICAL ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE POST-COLD WAR ORDER, in IKSAD 7TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES CONFERENCE PROCEEDINGS BOOK, Ed. Emek, October 9-10, 2021, Ankara, TURKEY, ISBN 978-625-8007-25-1, p.71-98

incentives for migrants is the significant difference between income at home and in the country of immigration, the confidence to find a stable job and in the future to obtain a residence permit, the terms of which, of course, depend on the degree of achievement of the intended goals.

The main reasons for employers are not only the interest in exploiting the labour of migrants but also considerations such as the expansion of production capabilities. Emigrants increase the labour market supply in a certain skill segment of the country, thereby reducing competitive pressure for enterprises that need more capital to invest in business rationalisation. Migration is seen as a result of unequal economic and socio-political conditions in exporting and importing countries of labour or because of unevenness in both groups of countries. One tries to concretise the driving motives of migration and establish quantitative relationships between individual factors and the intensity of migration flows. Migration analysis is based on the results of using migrant labour for the recipient country's economy.

According to neoclassical theory, there are migratory trends from low-wage regions to high-wage regions, while capital moves in the opposite direction.[12] As a result, migration increases wages in the country of emigration and lowers them in the country of immigration until an equilibrium is established. In a state of equilibrium, the amplitude between wage levels becomes equal to the migration costs between countries and net migration stops. Theoretically, labour migration, respectively, exists until this equilibrium is reached and should not be interrupted until the amplitude in expected income, not taking into account the costs of migration, becomes equal to zero. In pure theory, emigrants should go to the country where their expected net gain is highest.

Despite the elementary nature of these concepts and their acceptance by science, governments and the public, they have yet to be carefully examined for explanations of international migration. Varying analyses have shown what determines the employment of foreign labour force. Differences in the sectoral development of production, the ratio between capital and labour, and the level of protectionism stand out as factors of influence as institutional mechanisms for recruiting labour.

After the Second World War, the Organisation of Economic Cooperation and Development (OECD) bases its official doctrine on the theoretical notions of a direct relationship between economic growth and the likelihood of employing the largest possible number of foreign labour in production.[13] The provisions of this doctrine provided for the use of migration flows as a stimulator of economic recovery in countries experiencing a demographic crisis. The rapid development of industry in the countries of Western Europe in the 1950s and 1970s and the inability of local labour resources to fully meet the demand in national labour markets testified to the validity of these statements.

In the same period, the concepts of migration security, which are especially relevant in recent years, find their reflection in theory.[14] The collapse of communism in the late 1980s and early 1990s allowed millions of people to migrate to the West. If, in the 60s - early 80s, migration

[12] Abreu, A. (2012, April). The new economics of labor migration: Beware of neoclassicals bearing gifts. In Forum for social economics (Vol. 41, No. 1, pp. 46-67). Routledge.
[13] Ruyssen, I., Everaert, G., & Rayp, G. (2014). Determinants and dynamics of migration to OECD countries in a three-dimensional panel framework. Empirical Economics, 46, 175-197.
[14] Huysmans, J., & Squire, V. (2016). Migration and security. In Routledge Handbook of Security Studies (pp. 161-171). Routledge.

security programs were developed by the governments of European states according to the characteristic features of the representatives of the arrived nations historically, the largest migration flows in France came from the Maghreb countries, in Germany from Turkey and the Balkan countries, to the UK from India and Pakistan, then in the last 20 years the West has faced the problem of creating a new system that can protect local culture from the negative impact of mass immigration from all over the world. Against the background of the formation of the concept of migration security, key aspects have been identified that cover two global areas: the security of donor systems and recipient systems affected by migration flows; the safety of the people involved in these streams.

The current state of population reproduction in Europe, as well as the massive influx of immigrants to these countries, causes discussions among specialists about the impact of migration on the demographic composition of the population in these countries. To maintain a society with zero growth or simple population reproduction, the norm is 2.1 children per woman.[15] In Europe, this birth rate has fallen steadily over the past 50 years, at 1.3 children per woman.[16] By 2050, the EU total population will be below 500 million people while losing 49 million people of working age (20-64).[17] This will mean that fewer than 11 million potentially active workers in Germany in thirty years' time.[18] There are arguments put forth that migration to Europe on its current scale can have a beneficial effect on the demographic problem of the continent regarding an ageing population.[19] According to Eurostat, immigration to the EU from non-member countries stood at 1.9 million in 2020 with the migrant population totalling 23.7 million non-EU citizens living in the EU on 1 January 2021; the EU Member States granting citizenship to 729 000 persons in 2020.[20] However, countries that are traditional exporters of labour to the states of Western Europe also are experiencing steady increases in the age of their population. By the end of the 20th century, the average age of the population of Central and Eastern European countries was slightly lower than in Western Europe. For this reason, migration is considered a minor shock absorber of the ageing process.

Integration plays a special role in increasing emigration flows in Europe. The theory in this context asserts the existence of migration in the integration area before the levelling of the marginal productivity of labour. Accompanying criteria are the absence of migration barriers, disparities in skill levels, and cultural and linguistic differences. However, the provisions of this theory are confirmed if we do not consider emigration from third countries that are not participants in the Western European integration process. Millions of labour migrants from Eastern Europe, the former colonial states of Africa, and Southeast Asia have filled the niches in Western European labour markets.[21]

---

[15] Croll, E. (1985). Introduction: Fertility norms and family size in China. China's One-Child Family Policy, 1-36.

[16] Kohler, H. P., Billari, F. C., & Ortega, J. A. (2006). Low fertility in Europe: Causes, implications and policy options. The baby bust: Who will do the work, 48-109.

[17] Robert Schuman Foundation. (2018, February 12). European issues and interviews. Retrieved January 27, 2023, from https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0462-europe-2050-demographic-suicide

[18] ibid.

[19]

[20] Eurostat. (2022, March). Statistics explained. Retrieved January 27, 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics

[21] Reyneri, E., & Fullin, G. (2011). Labour market penalties of new immigrants in new and old receiving West European countries. International Migration, 49(1), 31-57.

By the end of the 1990s, special attention was directed toward accumulating human potential. It is assumed that the amount of human resources is a fundamental prerequisite for the state's economic recovery.[22] Migration in this context is considered one of the explanations for differences in the pace of development between countries. One of the most important catalysts for the activity of the world economic system is labour markets, which, in turn, cannot fully exist without labour migration. There are three types of labour markets: local, national, and international.[23]

For local markets, migration as immigration creates new workers' places, as emigration appears as a dangerous deficit in professional working strength. National markets feel the most acutely positive and negative consequences of migration. External labour migration contributes to the changing quality of composition in the workforce. Emigration significantly reduces the unemployment rate in local labour markets, but the loss of highly qualified personnel accompanies this process. Migration covers the shortage of both skilled and unskilled labour. A liberal policy in the field of migration regulation is an important condition for the effective development of the national labour market. The labour force moves into the international labour market in the form of labour migration. Migration in this labour market is a tool that stimulates the number of workers in national markets. Labour movements form the mechanism in the international market demand and supply, and as a result, migration supplies specific specialised markets with qualified personnel.

The international labour market is a combination of a part of national markets oriented to foreign buyers and also represents a qualitative development of the labour market in the context of increasing globalisation and integration processes. As a result, national markets become more accessible, thus creating a favourable situation for the emergence of transnational flows and the movement of labour between them, becoming systematic.

At this stage, cross-border movements of people, beginning to have such distinctive features as state regulation, and a tendency of migration to specific regions, present a chaotic movement of working people from one region to another, typical before the Second World War. They push national markets towards an international level, with demand and supply for labour and rigid market segmentation. In functioning international labour markets, market conditions with their peculiarities, national mentality, social policy, religious values and many other differences between countries come into direct contact. The basis of these processes is mainly nourished by numerous joint ventures, as well as the activities of multinational corporations, thanks to which the main movements of capital and part of the labour force take place.

The classification of international and regional labour markets is taken into account by each continent. One may identify six specific regions: Western European, Middle Eastern, Asian, Latin American, North America and Africa. The most relevant to the standards of the ideal labour market can be considered the Western European market. Through years of integration in the area it has virtually removed all barriers to the labour force. Immigrants are provided with conditions that minimise discrimination based on nationality, race, religion or sex and are no less favourable than those enjoyed by their citizens. It is in this region that the economic and

[22] Nyberg–Sørensen, N., Hear, N. V., & Engberg–Pedersen, P. (2002). The migration–development nexus evidence and policy options state–of–the–art overview. International migration, 40(5), 3-47.
[23] Partridge, M. D., Rickman, D. S., Rose Olfert, M., & Tan, Y. (2017). International trade and local labor markets: Do foreign and domestic shocks affect regions differently?. Journal of Economic Geography, 17(2), 375-409., Van Lottum, J., Lucassen, J., & Van Voss, L. H. (2011). Chapter Thirteen. Sailors, National And International Labour Markets And National Identity, 1600–1850. In Shipping and Economic Growth 1350-1850 (pp. 309-351). Brill.

socio-cultural differences of countries come into contact in such controversial issues as wages, working hours, conditions of employment, overtime, the provision of paid holidays and bonus payments, restrictions by age and gender.

The heterogeneity of labour migrants and the variety of conditions for forming the world economy allow for a multi-stage differentiation of representatives of the international labour force. The international labour force can be classified in many ways: national affiliation, level of education, degree qualifications, age, character, a sphere of international activities and place in the management hierarchy.

The functioning of the international labour market in an environment with a highly differentiated labour force and diverse conditions and criteria for developing the world economy has led to the identification of separate models of labour relations. European, Chinese, Anglo-Saxon, Japanese and Scandinavian models dominate the international labour market.

i) The European model is characterised by a relatively small differentiation, with high wages established by law.[24] Rigid labour law and regional tariffs prevail here alongside regulation. A basic characteristic is the high level of legal protection offered to the employee. Enterprises try to rationalise production through the achievements of scientific and technological progress and implement the active replacement of labour. The use of technical modernisation is considered more cost-effective than the use of labour. The crisis of this model consists of a decrease in demand in the labour market for workers with low qualifications and young personnel with little work experience.

ii) One can identify several opposing labour models. The Chinese model consists of two sectors: the public sector, dominated by strict regulation of labour relations of the socialist type, and the private sector, with a complete lack of legal regulation.[25] Unlike other models, there are no trade union organisations. Under an authoritarian social system, the Chinese model is stable at the initial stage of product development. However, it does not imply the independent development of the labour movement with excess labour resources.

iii) Anglo-Saxon model. The similarity of labour and civil rights characterises this model of labour relations.[26] The employer is independent in making hiring and firing decisions. The predominance of particular contractual relations on level enterprises characterises them. The labour force is characterised by increased mobility, with significant differences in the level of wages. Although the unemployment rate decreases under this model, there are some disadvantages. The employer's freedom in setting wages leads to a segment of the population with incomes that do not satisfy the needs of the minimum consumer basket.

iv) The Japanese labour model is characterised by enhanced state regulation, which uses harsh measures in international activities, expressed as professional discrimination against foreign citizens.[27] A disciplined labour market, which has been formed over many years, operates where the main principle is the legal protection of the employee. Investments are widespread among

[24] Koster, F., McQuinn, J., Siedschlag, I., & van Vliet, O. (2011). Labour market models in the EU.

[25] Song, Y. (2017). Six central features of the Chinese labour market: A literature survey. International Labour Review, 156(2), 213-242.

[26] De Groot, H. L. F., Nahuis, R., Tang, P. J. G., Mitchell, W., Muysken, J., & van Veen, T. (2006). The Institutional Determinants of Labour Market Performance: Comparing the Anglo-Saxon Model and a European-Style Alternative. Growth and Cohesion in the European Union, 157-179.

[27] Coe, N. M., Johns, J., & Ward, K. (2011). Transforming the Japanese labour market: deregulation and the rise of temporary staffing. Regional Studies, 45(8), 1091-1106.

Japanese companies in staff firms. Care about their employee's social protection and life guardianship is required in Japanese corporations. The cost of labour is much higher than in other developed countries. In Japan, apart from emergencies, there are practically no layoffs. A person with a job at any firm serves until retirement age. Thanks to this, enterprises manage to create employees with a prominent level of qualification and organisation. Evidence of this is the high-quality products of Japanese corporations. The unemployment rate is exceptionally low.

v) The Scandinavian model of work reflects the model of a socially oriented economy.[28] The principles of this model assume the maximum provision of labour activity for the able-bodied population with a wage level above the average. The negative side of such methods in the labour market is the almost absolute dependence on public funding and regulation. In the event of a budget deficit, a decline in production occurs, which reduces jobs.

As developments continue in all spheres of human life, the manifestation of migration aspirations in society is an irreversible process. The migration transition is considered a pattern of transition from a sedentary lifestyle in a traditional economy to an increase in territorial population movements as the industrialisation of society is established, associated with progress in the field of transport and means of communication, the expansion of the information space, the formation of unified national, and then world labour and capital markets.

One can observe a three-stage implementation of the migration process:

I. The preparatory stage is the formation of the territorial mobility of the population.

II. The main stage is the process of migration movement.

III. The final stage is the adaptation of a migrant in a foreign sphere.

The first stage can be viewed as a combination of all socio-cultural, political, and, most importantly, economic incentives that push a person to change their territorial status. The migration potential is realised at the second stage of the migration process. The migration process for each specific territory is characterised by the interaction of two counterflows: the departure of the population and the arrival of migrants from other areas. The third stage involves the adaptation of migrants to new conditions. This is a complex socio-biological process, which is associated with the adaptation of migrants to the new social environment, to a new image of life, and to new natural and climatic conditions - one which is not always painless. The period during which migrants reach the level of the worldview of the local population sometimes takes a very long time. Many problems faced by migrants during this period - housing, employment, conflicts with the indigenous population - become sources of social tension and potential threats to the security of the migrants in host territories.

By the beginning of the third millennium, international labour migration as an integral part of the world economic system is a complex interweaving of industrial and socio-cultural relationships of many regions and peoples. The existence of numerous views in the theory of labour migration indicates that the science of international economics has yet to come to a consensus on applying a single concept that explains the movement of labour resources. The existence of significant factors explains a large number of methods for analysing international labour migration. Migration in diverse groups of countries affects the state's welfare differently

[28] Andersen, T. M., & Svarer, M. (2006). Flexicurity–the Danish labour-market model. Ekonomisk Debatt, 1, 17-29.

and thus requires different theoretical approaches. Applying the same theoretical concepts to developed and developing countries would be a mistake. The theoretical views that prevailed in the 19th and early 20th centuries are not acceptable to the current situation in the field of migration processes.

The modern nature of migration movements has almost completely changed. Today, international migration has become one of the components of the world economy. States have emerged that are both donors and recipients. Every year there is an increase in the "brain drain" phenomenon. These and many other facts are the main distinguishing features of modern labour migration today.

4. Legal Mechanisms

With each transition of international labour migration to a qualitatively new stage of development, there is a need to create a systemic control for the movement of migrants. Some European states use methods of regulating international migration much earlier than they began to apply state regulation in other areas of international relations. For example, Britain in the 18th century prohibited the emigration of industrial workers abroad.[29] Similar facts could be encountered in many European countries. Already in the 19th century, countries concluded bilateral conventions regulating migration, restricting the entry and exit of a specific population segment.

The mercantilist doctrine is the pioneer in the problems of regulating migration. Colbert and other school representatives tried to bring state regulation of migration within their economic views.[30] Mercantilist policies in international labour migration tended to cater to the interests of the country's wealthy population segments. Mercantilists prohibited the emigration of industrial workers and encouraged the arrival of artisans from other countries, harming the working class's income level. On the other hand, in the absence of an information structure, an underdeveloped transport system, a poorly differentiated international labour force, and an unimproved labour market in the 18th century, the positive impact of policies, both mercantilists and other institutions in the field of migration, on changing the economic situation of the country was minimised.

Especially in recent decades, both recipient and donor countries faced the regulation problem concerning this phenomenon due to the amplification and complication of migration processes. Each of these countries, in its way, feels the positive and negative impact of migration on the economy and the socio-political effects within the state. By developing a set of measures regulating the processes of external labour migration, any state, independently sees a right to establish trends in its migration policy. Although actively ongoing integration processes around the world involve liberalising international economic relations, many recipient countries pursue a policy of stagnation in the inter-state movement of labour resources. This policy is adhered to a greater extent by the highly developed states of Western Europe, which once encouraged the arrival of foreign workers. In the 1960s and early 1970s, foreign labour was a key component of economic development. During this period, the number of foreigners working in the six EEC countries increased greatly. The huge uncontrolled influx of illegal migrants from almost all

[29] Jeremy, D. J. (1977). Damming the flood: British government efforts to check the outflow of technicians and machinery, 1780–1843. Business History Review, 51(1), 1-34.

[30] Stangeland, C. E. (1904). CHAPTER IV. THE MERCANTILE SYSTEM AND POPULATION. In Pre-Malthusian Doctrines of Population: a Study in the History of Economic Theory (pp. 118-137). Columbia University Press.

developing countries in Asia and Africa has led to a failure in the migration management structure. The overabundance of cheap labour, imported during the period of economic recovery, has become a hot topic, causing nationalist sentiments among the local population.

A highly differentiated multi-million army of guest workers does not practically lend itself to assimilation; underdeveloped migrant culture threatens Western European peoples' originality, leading to serious social problems and undermining the basic tenets of democracy, slowing down economic and public progress. Illegal migrants pose the main problem for European governments. The scale of illegal migration can be estimated at several millions. Naturally, attempts to restrict many such emigrants would challenge democracy. The fight against illegal immigration and employment is carried out in two directions: border controls are being tightened, workplace inspections and identity checks inside the country, and measures of international cooperation are used to ensure and accelerate the processes of re-emigration.

The main factor fuelling the process of illegal migration relates to them being ready to work under any conditions with pay several times lower than the established norm. Under the auspices of ILO in 1949, Convention No. 97 and recommendation No. 86 on the same topic were accepted.[31] This Convention requires the member states of the organisation to provide immigrants with conditions without discrimination based on nationality, race, religion or sex and no less favourable than those enjoyed by its citizens concerning, firstly, salaries, including family benefits in those cases when these benefits form part of the salary; working hours; overtime work; paid holidays; work restrictions; the age of employment; apprenticeship and vocational training; women's and adolescent labour; secondly, belonging to professional unions and use benefits, provided by collective agreements; and, thirdly, housing.

Naturally, every illegal worker is deprived of these benefits, most of whom are unaware of their existence. It is not difficult to calculate what astronomical sums are saved by enterprises in developing countries that employ millions of illegal migrants without paying them the minimum wage and granting them associated rights. By strengthening immigration control concerning all categories of migrants, industrialised countries limit the possibilities of legal migration and thus contribute to the active use of illegal channels to enter foreign labour. In the last few decades, the number of illegal migrants and refugees in Western Europe who have not been registered in the host country has been increasing.

The global community had to coordinate its efforts to regulate such critical situations jointly. Connecting the link between financial and regulatory mechanisms established at the international and national levels was an important act to resolve this issue. Comprehensive objectivity of the content of regulatory mechanisms can be achieved if a neutral legal institution intervenes in these processes, authorised to adopt several acts to protect the rights and legitimate interests of persons carrying out professional activities outside their countries of origin.

Member states of the UN are obliged to support one of the organisation's main goals - the development of human rights. This was the central aim of the Universal Declaration of Human Rights, drawn up by the Commission on Human Rights human and accepted on 10 December 1948 by the General Assembly.[32] The UN entitles migrant workers and other groups of persons

[31] Hasenau, M. (1991). Part I: The Genesis of the Convention: ILO Standards on Migrant Workers: The Fundamentals of the UN Convention and Their Genesis. International migration review, 25(4), 687-697.

[32] Grant, S. (2011). The recognition of migrants' rights within the UN human rights system: The first 60 years. In Are Human Rights for Migrants? (pp. 25-47). Routledge.

to be protected from discrimination. The Declaration, in addition to civil and political rights, defines economic, social and cultural human rights, including the right to work, the right to equal pay for equal work, the right to form and join trade unions, the right to a standard of living adequate for health and well-being. Article 13 of the Universal Declaration also enshrined the right of every person to move freely, choose his residence within any state, and leave any country, including his own, and return to his country.[33]

Regarding migration processes, the UN adopted several indirect regulations that protect migrants from discrimination in certain areas. The Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, adopted in 1965, has not lost its relevance in many developed countries today.[34] The International Covenants on Economic, Social and Cultural Rights and the Protection of Civil and Political Rights state that migrants should not be deprived of the right to maintain their culture, practice their religion and use their language.[35] It includes rules restricting the illegal expulsion of foreigners legally present in the territory of the state's parties to the Covenant.

As a result of the ten-year work of a special UN working group, on December 18, 1990, the General Assembly adopted the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families.[36] This Charter on the protection of the rights of migrant workers incorporates principles from ILO conventions and further clarifies some fundamental human rights. The convention covers almost all aspects of an immigrant's life, affecting many topical problems that impede normal labour activity.

However, support for ratification is disappointing, having received the twenty ratifications necessary for its entry into force in 2003 – which was 13 years after its adoption – until now, only another 27 states have ratified which are mostly sending States, whilst receiving States are very few.[37]Hence the Convention will apply only to the states that have ratified it. The main Western countries' leadership does not intend to ratify this Convention as, they believe it will narrow their room for manoeuvre regarding immigrants.

The ILO conducts the most ambitious work in controlling migration. This organisation was established in 1919 per the Treaty of Versailles.[38] Since 1946 it has been a specialised agency of the United Nations, whose sphere of activity is workers' socio-economic problems.

The main tasks of the ILO are:

- regulation of working time;
- struggle against unemployment;
- guarantee wages that ensure normal living conditions;

[33] Mikolic-Torriera, S. (1994). The Cuban Migration Agreement: Implications of the Clinton-Castro Immigration Policy. Geo. Immigr. LJ, 8, 667.
[34] Schwelb, E. (1966). The international convention on the elimination of all forms of racial discrimination. International & Comparative Law Quarterly, 15(4), 996-1068.
[35] Eide, A., & Rosas, A. (2001). Economic, social and cultural rights: A universal challenge. In Economic, social and cultural rights (pp. 3-7). Brill Nijhoff.
[36] HASENAU, M., BÖHNING, R., NIESSEN, J., TARAN, P., BOUDAHRAIN, A., & BRUBAKER, R. (1991). UN International Convention on the Protection of the Rights of all Migrant Workers and Members of their Families. The International migration review, 25(96), 685-957.
[37] Cmw25.org. (2021). Ratification campaign. Retrieved January 27, 2023, from http://cmw25.org/?page_id=41
[38] Standing, G. (2008). The ILO: An agency for globalization?. Development and change, 39(3), 355-384.

- protection of workers from occupational diseases and accidents at work;
- protect children, teenagers and women;
- regulation of social insurance and social security;
- organisation of vocational learning.

The ILO Conventions and Recommendations cover the issues of migrant workers most comprehensively, being used as a guideline for developing labour contract rules and the conclusion of bilateral labour agreements. Their main provisions protect migrants as far as possible at all stages of migration, and condemn discrimination, on the basis that all people, including migrant workers, should enjoy equal opportunities and treatment in terms of working conditions. National legislatures consider conventions of the ILO for a decision on their ratification.[39] States that have ratified the conventions must follow the provisions of the articles of the ratified convention without fail. During the activity of the ILO, 181 conventions and 188 recommendations have been adopted.[40]

A special role in regulating migration processes in Europe belongs to the Council of Europe. The organisation's purpose is a cooperation between the governments and parliaments of Europe. The Council of Europe has developed dozens of conventions, a significant part of which touches upon the problems of immigration in the recipient countries.[41] Much attention is paid to the organisation of programs aimed at improving the legislation of the member countries of the organisation in the field of human rights protection.

European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, created on November 4, 1950 is one of the essential agreements in this field.[42] On October 18, 1961, the European Social Charter was ratified as an addendum to the European Convention, proceeding from the principle that social rights should be provided without discrimination based on race, colour, sex, religion, political opinion, nationality or social origin.[43] However, the statute of the Charter states that its articles apply only to those immigrants who are citizens of one of the countries that have ratified the Charter, legally residing or working on territory relevant states.

Countries facing the problem of human flows have at their disposal sufficient forms of creating state structures to solve migration problems. In most cases, the performance of functions is divided among several institutions. Mostly, these departments are the departments under the Ministries of Internal Affairs, Defence, Foreign Affairs, Labour, and Justice, as well as, created

[39] Special mention should be made of the Convention No. 19 of 1935, "On the Preservation of Pension Rights for Migrants", the Convention "On Migrant Workers" No. 97 of 1949, the Convention "On Discrimination in Employment and Occupation" No. 111 of 1958, Convention No. 118 of 1962 on Equality of Rights in Social Security between Citizens and Foreigners, No. 143 of 1975 on Abusive Migration and Equal Treatment of Migrant Workers.

[40] International Labour Organization. (1998). International Labour Standards: A Workers' Education Manual. International Labour Organization., Bartkiw, T. J. (2009). Baby steps-toward the regulation of temporary help agency employment in Canada. Comp. Lab. L. & Pol'y J., 31, 163.

[41] Extramiana, C., & Van Avermaet, P. (2011). Language requirements for adult migrants in Council of Europe member states: Report on a survey. Strasbourg: CoE Language Policy Division.

[42] Shachor-Landau, C. (2015). The European Convention on Human Rights (ECHR), 1950, as a Living Instrument in the Twenty-First Century. In Israel Yearbook on Human Rights, Volume 45 (2015) (pp. 169-189). Brill Nijhoff.

[43] Harris, D. J. (1964). The European Social Charter. International & Comparative Law Quarterly, 13(3), 1076-1087.

in recent years, new migration services. In some countries, representative offices of international organisations are partly involved and play a significant role in regulating migration.

To fully study the legal mechanisms for regulating labour migration, it is necessary to analyse the views of both labour-importing and exporting countries. It is important to identify the primary economic, social and strategic goals of these groups of countries, the main trends in regulatory policy and their points of contact.

The main function of migration is to improve the well-being of the migrant population. Therefore, for the most part, the migration outflow is faced mainly by developing countries. However, some industrial states are also subject to significant emigration. Low-income countries with an excess working-age population, infiltrating the international labour market, can replenish foreign exchange reserves and expand employment, mainly among young people whom the domestic market cannot employ in their speciality. However, the recruitment process comes with some challenges. Over-exploitation, violation of basic workers' rights, and recruitment abuses confirm the need to involve donor countries working strengths in migratory processes.

When deciding to intervene in the employment problem of workers abroad, the governments of labour-exporting countries are not guided by a single set of measures. Each country, by geopolitical location and the economic policy being implemented, chooses a unique mechanism regulating the migration movement. Several trends can be identified by summarising the possible modes of foreign employment policy. The ILO identifies four main areas that governments adhere to:

i) Non-intervention.[44] Some states of emigration leave the labour market to establish a system of employment, the conditions of which automatically pass to the competence of the worker and the employer. In this direction, typical for developed countries, the state does not need to create special institutions for the external labour market.

ii) Regulatory system.[45] Under this regime, there is a joint regulation of the emigration of the state with the labour market. Although, as in the first case, the practical part of the work is left to the labour market. The state's participation is expressed through adopting laws and regulations regulating the intermediary activities of labour agents and minimum standards for employment contracts.

iii) State-regulated system.[46] This system's main feature is the state's preparation of programs to activate foreign employment policy. The government is creating a special structure responsible for carrying out measures for recruiting and placing workers in other countries. The state's policy includes the involvement of the labour market, the encouragement of the emigration of personnel of specific qualifications, and their distribution to jobs. The state subsidises the efforts of corporations campaigning to expand their activities abroad with the involvement of local workers. The state can also independently organise events to sign

[44] Greenman, K., Orford, A., Sounders, A., & Tzouvala, N. (2022). Revolutions in International Law. The Legacies of 1917. Cambridge: Cambridge.
[45] Kolben, K. (2004). Trade, monitoring, and the ILO: Working to improve conditions in Cambodia's garment factories. Yale Hum. Rts. & Dev. LJ, 7, 79.
[46] Kaseke, E. (2005). Social security and older people: An African perspective. International Social Work, 48(1), 89-98.

agreements with recipient countries to ensure equal treatment under labour laws and in the interests of the social security of their own citizens.

iv) State monopoly.[47] This signifies the state's comprehensive monopolisation of the labour migration regulation system. In this situation, the need for intermediary firms completely disappears. The government creates state corporations responsible for its citizens' employment, accommodation, and legal status. The regime of state monopoly has become widespread in countries with a socialist system such as China and Vietnam.

States should choose directions in the field of migration processes per the strategy of the country's economic development. With scientific and technical progress strengthening, the nature of labour migration has also changed. Work migration now extends not only to low-skilled and unemployed workers but tends to attract highly qualified specialists. Taking on a wide scale, this process causes considerable damage to the well-being of donor countries.

The successful development of a labour migration policy abroad largely depends on the availability of complete information about potential foreign labour markets, the social situation of immigrants in the recipient countries of the labour force, and the possibility of organising migration processes. The regulatory framework for migration processes in most industrialised countries is based on various systems, represented by numerous bills, summarising the unified essence of immigration policy, implying methods and mechanisms to attract certain layers of migrants who meet certain criteria and standards.

The main criterion for the host country is the level of professional qualifications of the migrant. One of the pressing issues for States importing foreign labour strength - "Whom to let into the country? Traditionally, the immigrant countries of the USA, Canada, and Australia use, in this case, the selection method, meaning that the government welcomes the immigration of certain categories of migrants. These categories primarily include large businessmen who invest capital in the host country's economy, famous cultural, sporting and scientific individuals and representatives of highly specialised professions. The main percentage of desirable migrants is the army of workers of higher and medium qualifications, whose work is considered economically viable in the recipient country's economy.

The last category of foreigners must have a document confirming secondary education or graduation from a higher educational institution. Although, very often, immigrants have to pass a re-examination, which determines the suitability of a specialist for professional activity in an appropriate environment. The USA, Canada, and the states of Western Europe actively use the mechanism of quantitative quotas in their migration policy. The governments of the importing states annually set quotas for the number of foreigners arriving in the country. Quantitative quotas are also introduced at the local level, within the framework of individual industries, setting the maximum percentage of foreign workers in the total share of the labour resources of a certain industry.

5. Conclusion

International labour migration plays an important role in the demographic development of individual countries and regions of the world. Significant emigration flows in many countries have resulted in the process of depopulation. The pattern of depopulation, of course, is an

[47] Merchant, T. D. (2004). Recognizing ILO rights to organize and bargain collectively; Grease in China's transition to a socialist market economy. Case W. Res. J. Int'l L., 36, 223.

increase in the number of inhabitants in the host countries. For example, Israel's population is growing mainly due to migration. In addition to influencing a country's growth dynamics, in the final analysis, international migration significantly impacts its age-sex structure, regional alignment and many other important aspects of the state's public life.

References

Abreu, A. (2012, April). The new economics of labor migration: Beware of neoclassicals bearing gifts. In Forum for social economics (Vol. 41, No. 1, pp. 46-67). Routledge.

Alonso, B. S. (2007). The other Europeans: immigration into Latin America and the international labour market (1870–1930). Revista de Historia Economica-Journal of Iberian and Latin American Economic History, 25(3), 395-426.

Andersen, T. M., & Svarer, M. (2006). Flexicurity–the Danish labour-market model. Ekonomisk Debatt, 1, 17-29.

Bartkiw, T. J. (2009). Baby steps-toward the regulation of temporary help agency employment in Canada. Comp. Lab. L. & Pol'y J., 31, 163.

Chamie, J. (2020). International migration amid a world in crisis. Journal on Migration and Human Security, 8(3), 230-245.

Cmw25.org. (2021). Ratification campaign. Retrieved January 27, 2023, from http://cmw25.org/?page_id=41

Coe, N. M., Johns, J., & Ward, K. (2011). Transforming the Japanese labour market: deregulation and the rise of temporary staffing. Regional Studies, 45(8), 1091-1106.

Croll, E. (1985). Introduction: Fertility norms and family size in China. China's One-Child Family Policy, 1-36.

De Groot, H. L. F., Nahuis, R., Tang, P. J. G., Mitchell, W., Muysken, J., & van Veen, T. (2006). The Institutional Determinants of Labour Market Performance: Comparing the Anglo-Saxon Model and a European-Style Alternative. Growth and Cohesion in the European Union, 157-179.

De Haas, H., & Fokkema, T. (2010). Intra-household conflicts in migration decisionmaking: Return and pendulum migration in Morocco. Population and Development Review, 36(3), 541-561.

Dustmann, C., & Mestres, J. (2010). Remittances and temporary migration. Journal of Development Economics, 92(1), 62-70.

Eide, A., & Rosas, A. (2001). Economic, social and cultural rights: A universal challenge. In Economic, social and cultural rights (pp. 3-7). Brill Nijhoff.

Eurostat. (2022, March). Statistics explained. Retrieved January 27, 2023, from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics

Extramiana, C., & Van Avermaet, P. (2011). Language requirements for adult migrants in Council of Europe member states: Report on a survey. Strasbourg: CoE Language Policy Division.

Gordon, R. J. (2012). Is US economic growth over? Faltering innovation confronts the six headwinds (No. w18315). National Bureau of Economic Research.

Grant, S. (2011). The recognition of migrants' rights within the UN human rights system: The first 60 years. In Are Human Rights for Migrants? (pp. 25-47). Routledge.

Greenman, K., Orford, A., Sounders, A., & Tzouvala, N. (2022). Revolutions in International Law. The Legacies of 1917. Cambridge: Cambridge.

Harris, D. J. (1964). The European Social Charter. International & Comparative Law Quarterly, 13(3), 1076-1087.

Hasenau, M. (1991). Part I: The Genesis of the Convention: ILO Standards on Migrant Workers: The Fundamentals of the UN Convention and Their Genesis. International migration review, 25(4), 687-697.

HASENAU, M., BÖHNING, R., NIESSEN, J., TARAN, P., BOUDAHRAIN, A., & BRUBAKER, R. (1991). UN International Convention on the Protection of the Rights of all Migrant Workers and Members of their Families. The International migration review, 25(96), 685-957.

Huysmans, J., & Squire, V. (2016). Migration and security. In Routledge Handbook of Security Studies (pp. 161-171). Routledge.

International Labour Organization. (1998). International Labour Standards: A Workers' Education Manual. International Labour Organization.

Jeremy, D. J. (1977). Damming the flood: British government efforts to check the outflow of technicians and machinery, 1780–1843. Business History Review, 51(1), 1-34.

Kaseke, E. (2005). Social security and older people: An African perspective. International Social Work, 48(1), 89-98.

Keshri, K., & Bhagat, R. B. (2012). Temporary and seasonal migration: Regional pattern, characteristics and associated factors. Economic and Political Weekly, 81-88.

Kohler, H. P., Billari, F. C., & Ortega, J. A. (2006). Low fertility in Europe: Causes, implications and policy options. The baby bust: Who will do the work, 48-109.

Kolben, K. (2004). Trade, monitoring, and the ILO: Working to improve conditions in Cambodia's garment factories. Yale Hum. Rts. & Dev. LJ, 7, 79.

Koster, F., McQuinn, J., Siedschlag, I., & van Vliet, O. (2011). Labour market models in the EU.

Lucassen, J., & Lucassen, L. (2009). The mobility transition revisited, 1500–1900: what the case of Europe can offer to global history. Journal of Global History, 4(3), 347-377.

McKeown, A. (2004). Global Migration, 1846-1940. Journal of World History, 155-189.

Merchant, T. D. (2004). Recognizing ILO rights to organize and bargain collectively; Grease in China's transition to a socialist market economy. Case W. Res. J. Int'l L., 36, 223.

Mikolic-Torriera, S. (1994). The Cuban Migration Agreement: Implications of the Clinton-Castro Immigration Policy. Geo. Immigr. LJ, 8, 667.

Mishchuk Svetlana, N. (2019). IRREVOCABLE MIGRATION OF THE POPULATION IN THE FAR EAST OF RUSSIA: 2011—2017. ПРИАМУРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА им. ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА.

Nyberg–Sørensen, N., Hear, N. V., & Engberg–Pedersen, P. (2002). The migration–development nexus evidence and policy options state–of–the–art overview. International migration, 40(5), 3-47.

Partridge, M. D., Rickman, D. S., Rose Olfert, M., & Tan, Y. (2017). International trade and local labor markets: Do foreign and domestic shocks affect regions differently?. Journal of Economic Geography, 17(2), 375-409.

Reyneri, E., & Fullin, G. (2011). Labour market penalties of new immigrants in new and old receiving West European countries. International Migration, 49(1), 31-57.

Robert Schuman Foundation. (2018, February 12). European issues and interviews. Retrieved January 27, 2023, from https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0462-europe-2050-demographic-suicide

Ruiz, I., & Vargas-Silva, C. (2013). The economics of forced migration. The Journal of Development Studies, 49(6), 772-784.

Ruyssen, I., Everaert, G., & Rayp, G. (2014). Determinants and dynamics of migration to OECD countries in a three-dimensional panel framework. Empirical Economics, 46, 175-197.

Schwelb, E. (1966). The international convention on the elimination of all forms of racial discrimination. International & Comparative Law Quarterly, 15(4), 996-1068.

Shachor-Landau, C. (2015). The European Convention on Human Rights (ECHR), 1950, as a Living Instrument in the Twenty-First Century. In Israel Yearbook on Human Rights, Volume 45 (2015) (pp. 169-189). Brill Nijhoff.

Song, Y. (2017). Six central features of the Chinese labour market: A literature survey. International Labour Review, 156(2), 213-242.

Standing, G. (2008). The ILO: An agency for globalization?. Development and change, 39(3), 355-384.

Stangeland, C. E. (1904). CHAPTER IV. THE MERCANTILE SYSTEM AND POPULATION. In Pre-Malthusian Doctrines of Population: a Study in the History of Economic Theory (pp. 118-137). Columbia University Press.

Van Lottum, J., Lucassen, J., & Van Voss, L. H. (2011). Chapter Thirteen. Sailors, National And International Labour Markets And National Identity, 1600–1850. In Shipping and Economic Growth 1350-1850 (pp. 309-351). Brill.

Yigit, S. (2021). 2021: THE GEOPOLITICAL ROLE OF THE EUROPEAN UNION IN THE POST-COLD WAR ORDER, in IKSAD 7TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON

SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES CONFERENCE PROCEEDINGS BOOK, Ed. Emek, October 9-10, 2021, Ankara, TURKEY, ISBN 978-625-8007-25-1, p.71-98

TERSİNE GÖÇ OLGUSUNUN BİLEŞENLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: IĞDIR İLİ ÖRNEĞİ

Lisans Öğrencisi, PINAR ARAS, Doç. Dr. SAİT YILDIRIM

Iğdır Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi,

Iğdır Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, 0000-0002-6044-2447

ÖZET

Bireylerin beli amaçlar doğrultusunda yaşam alanlarını değiştirmesi-terk etmesi göç olgusu için genellenebilir bir değerlendirmedir. Ekonomi, güvenlik, savaş vb. olgular göçün sebepleri içindedir. Ekonomi temelli göç olgusu özellikle kırsal alanlardan kentlere yönelik olur. Sebep ise kırsal alanda motorlu araç ve gereçlerin kullanımının yaygınlığı insan gücüne olan ihtiyacı azaltmıştır. Bu duruma ek olarak kent yaşamının sosyal ve ekonomik imkanları göçü cazip kılmıştır. Bu temellendirmelerden farklı olarak kentsel alanlardaki yığılmalar ve şartların zorlaşması; kırsal yaşamın belli cazibeleri tersine göç olgusunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın konusu veya problem alanı tersine göç olgusudur. Tersine göç ise göç veren alanlara göç alan yerlerde gerçekleşen ya da daha önce geçmiş bireylerin geri dönüşlerini kapsar. Kişiyi göç edip tekrar başladığı yere geri çeken sebeplerin ne olduğu, bu durumun bir zorunluluk veya tercih olması durumu ve diğer imkanların etkisi araştırma sorularını oluşturmaktadır. Araştırmamızın amacı gelişmekte olan ve transit bir bölgede bulunan 3 ülkeye komşun olan Iğdır ilinden gelişmiş, metropol şehirlere göç eden bireylerin tersine göç gerçekleştirmesinin altında yatan sebepleri incelemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için tersine göç gerçekleştirilmiş bireyler ile nitel görüşmeler yaparak analizler yapılmıştır. Araştırmanın sınırlılığı Iğdır ili ile biçimlendirilmiştir. Tersine göç gerçekleştiren 15 birey ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve yukarıda belirtilen konularda sorular sorulmuştur. Çalışmada göç etmeyi ve geri dönmeyi etkili kılan itici ve çekici faktörlerin ne olduğunu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu görüşmeler neticesinde tersine göç olgusunda belirleyici unsurların üç temel kategoride biçimlendiği görülmüştür. Bunlar ekonomik, kültürel ve psiko-sosyal olgularla açıklanmıştır. Ekonomik sebepler bağlamında profesyonel tarıma yöneliş ve bu yönelişe dair kazanımlar belirleyici olmuştur. Günümüzde suni ve hormonlu gıda ve ürünlerin sağlık ve diğer açılardan sorunlar oluşturmasından dolayı bireylerin organik gıda tüketimine ilgisi yoğunlaşmıştır. Bundan dolayı profesyonel organik üretim cazip ve kazanımlı bir ekonomik kazanıma dönüşmüştür. Kültürel temelde ise göç eden bireylerin aile yapısı ve değerler bağlamında yaşadığı sorunlar ve kent yaşamının oluşturduğu riskler öncelenmiştir. Psiko-

sosyal açıdan ise covid-19 döneminde yaşanan stres ve kaygının özellikle kent yaşamında daha belirleyici olması; kırsal alandaki yaşamı daha cazip hale getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tersine göç, profesyonel üretim, kültür ve değerler.

GİRİŞ

Bireylerin bulundukları, doğdukları yeri belli sebepler nedeniyle terk etmesine göç denir. En genel tanımıyla yer değiştirmek manasına gelen göçün altında birçok sebep yatmaktadır. Bu sebepler ekonomik, kültürel ve psikososyal olarak sınıflandırılabilir. Göç içerisinde ülke içinde yapılan iç göç ve ülkeler arası yapılan dış göç olarak ikiye ayrılmaktadır. İç göç, ülke sınırları içerisinde olan hareketliliği ifade etmektedir. Ülkenin nüfusunda bir değişme olmaz fakat ülke içindeki nüfus yoğunluğu dengesiz dağılmaktadır. İç göç daha çok ülkenin gelişmemiş bölgesinden daha çok gelişmiş bölge ve kentlere doğru yapılır. İnsanların göç ettiği gelişmiş ve kentsel alandan kırsal alana geri dönmesi olarak tanımlanan tersine göç, iç göç başlığı altında ele alınacaktır. İç göç, kırdan kente, kentten kente, kentten kıra ve kırdan kıra olmak üzere dört akım üzerinden gerçekleşmektedir. Türkiye de 1950'li yıllarda başlayan iç göç, göç alan ve göç veren merkezlerde değişimlere ve sorunlara yol açmıştır. "*Köyden-köylülükten hızla kopma dönemi olarak ele alınan 1950-1955 yılları arasında kırdan kentlere doğru yaşanan göçün miktarı ani bir artış göstererek 1945-1950 yılları arasında yaşanan göçün dört misline çıkmış ve 904 bine yükselmiştir. Yıllar itibariyle Türkiye'de göç oranı sürekli artış göstererek devam etmiş ve 1985-1990 döneminde 2,654 bine yükselerek önemli bir sıçrayış göstermiştir."* (Akşit, 1998: 22). 2000'li yıllara kadar kırdan kente devam eden göçler göç alan kentte ekonomik ve sosyal sorunlara sebep olmuştur. 2008 yılındaki ekonomik kriz ve 2020 yılında yaşanılan pandemi ülke içindeki göçü hızlandırmıştır. Sanayi toplumu olma konusunda hızlı gelişemeyen Türkiye, kentleşme ve sanayileşmede de paralel olarak gelişememiştir. Bu da kır ve kent arasında dengesiz bir dağılım göç alan yerde istihdam ve kentsel yerleşmede problemlere sebep olmuştur. Bu sorunlar zamanla göç alan kentlerin çekici faktörlerinin itici faktörlere dönüşmesine neden olmuştur. Kentlerdeki itici faktörlerin artması ve kırsal alanların yeni çekim alanlarına dönüşmesi göç eden bireylerin geriye dönmesine sebep olmuştur. Bu çalışmada amacımız transit bir bölgede olan Iğdır ilinde yaşanılan tersine göç olgusunu incelemektir.15 kişiyle gerçekleştirilen görüşmede genel değerlendirmeler alınmış olup katılımcıların ifadelerinden değerlendirmeler çalışmada farklı başlıklarda tartışılmıştır. Yüz yüze not alma yöntemiyle veriler üç noktada kategorize edilmiştir. Çalışma sonucu

ekonomik, kültürel, psikososyal bağlamda katılımcıların tersine göç ettiği tespit edilmiştir. Ekonomik yönden genel olarak tarım şehri olan Iğdır'a tarıma yönelik toprağa dönüşe yönelişin olduğu saptanmıştır. Kültürel bağlamda katılımcıların aile yapısı ve değerlere yönelik özlem, memleket sevdasıyla geri döndükleri psikososyal bağlamda ise pandemi, emeklilik gibi sebeplerin katılımcıları geri göç etmeye yönlendirdiği tespit edilmiştir.

1. Göç ve Tersine Göç

Literatürde göç kavramı bireyin belli sebeplerden dolayı bulunduğu yeri terk etmesi olarak tanımlanmaktadır. İnsanlığın başlangıcından beri var olan göç olgusu her zaman ve gelecekte de olacağı tahmin ediliyor. Tersine göç bireylerin gelişmemiş bölgeden gelişmiş bölgeye hareketini ifade etmektedir. Tersine göçün ana itici sebeplerin başında bireylerin daha sakin, daha dingin bir hayat sürme arzusudur. Gelişmiş kentin yarattığı koşturmaca, karmaşadan uzaklaşma duygusu bireyleri daha sessiz, sakin olan doğayla daha çok zamanın geçirildiği kırsal alana yönlendirmiştir. Bunun yanında kentsel yaşamdaki yüksek maliyet de bireyleri kırsal alana göçe itmektedir (Kepenek, Uğuzman, 2018: 14-16). Yüksek faturalar, ulaşım ve yapılan her etkinliğin bir ücretle ödenmesini gerektirmesi bireyleri daha ucuz ve kaliteli bir yaşam olan kırsal yaşama yönlenmesine sebep olmaktadır. Bunun yanı sıra bireylerin kentsel alanlarda hissettiği yalnızlık, toplumdan soyutlanmış ve kopuk hissetmeleri de kırsal alana yönlendirmektedir. Kırsal alandaki herkesin birbirini tanıması, akrabalık ve komşuluk ilişkilerin daha kuvvetli olması bireylere bir var olma imkanı sunmuştur (İslamoğlu, vd. 2014: 76-78). Son yıllarda yaşanılan COVID-19 pandemisi de insanların kırsal alana yönlenmesine sebep olmuştur. Home Office çalışabilecek olması insanların beton yığını ve ofislerdense doğal ortamı ve temiz havayı bulabilecekleri kırsal alana yönlendirmiştir. Bunun yanında tersine göçü itici ve çekici kılan faktörler bulunmaktadır. Bunlar kentsel ve kırsal alana göre farklılıklar içermektedir. Katılımcılarımızın görüşlerine göre kentsel alanın işsizlik, geçim sıkıntısı, yoğun nüfus baskısı, kentleşme, gecekondulaşma, kültürel uyumsuzluk, madde bağımlılığında ve suç oranlarında yaşanan artış kentsel alandan uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Fakat zamanında onları kente çeken sebeplere baktığımızda, köy ile kent arasındaki gelir farklılıkları, iş bulma ihtimali, daha yüksek bir hayat standardı, eğitim, sağlık, ulaşım imkanları, sosyal ve kültürel olanaklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında katılımcılarımıza göre kırsal alanı çekici hale getiren faktörlerin başında kırsal bölgelerde yapılan iyileştirmeler ve istihdam artışı sağlayan politikalar gelmektedir. Kırsal alanların doğal ortama, dingin bir hayata sahip olması, aile ve komşuluk bağlarının güçlü olması ve profesyonel tarımda, çiftçilikte yaşanan

gelişmelerde katılımcıların tekrardan tersine göç etmesine büyük oranda etki etmiştir. Fakat bunun yanında kırsal alanları itici yapan faktörler bulunmaktadır bunlar; yaşam şartlarının zor ve imkanların sınırlı olması, teknik gelişmeler ile insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması itici sebepler olarak değerlendirilebilir. Yerli halka uyum sorunu, sosyalleşme sorunu, ısınma sorunu, aile üyelerini ikna sorunu, teknoloji ve internet bağlantısı sorunu ve köy yaşamındaki bazı hizmetlerin maliyetli olması kırsal alandaki itici faktörler arasındadır.

2. Kültür ve Değerler Açısından Tersine Göç

İnsanların daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olmaları sebebiyle şehri terk etmeleri tersine göçü yaygınlaştırmıştır. Tersine göçün ana sebebine baktığımızda şehir yaşantısında unutulmuş aile değerleri ile yeniden bağ kurma arzusudur. Bireylerin memleketlerine, ebeveynlerine olan özlemi bireyleri tekrar kırsal alana itmektedir. Bir diğer sebep ise bireylerin bir topluma ait olma hissidir kentsel yaşamın yoğun koşuşturmasından yorulan bireyler sakin bir yerde daha huzurlu bir yaşam istemektedir. Elbette ki avantajları bulunan tersine göçün uyum sağlayamama, imkanların kısıtlı olması, hizmetlere daha geç ulaşılması gibi birçok dezavantajı da bulunmaktadır (Bulut, Dinçmen, 2020: 11-13). Fakat tersine göç yapan birçok katılımcı avantajlarının dezavantajlarından daha katlanılır olduğunu söylemiştir. Bu da tersine göç olgusunun devam edeceği ve bir trend haline geleceğini bize göstermektedir. Göçün yarattığı değişim ve gelişim kimilerince modernleşmenin bir getirisi olduğunu kimilerince geleneksel hayatın bozulması, kentsel kültürün yozlaşması, bireylerin iki kültür arasında sıkışıp kalmasına neden olduğunu savunmaktadır. İki kültür arasında sıkışıp kalan ve güçlü aile bağları olan ve memleket özlemi ağır basan bireylerin tersine göç ettiği gözlemlenmiştir. Çünkü bireyler açısından kültür ve değerler büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle katılımcılarımızın çoğu göç ettikleri kentlerde genelde yine aynı memleketten eş, dost ve akrabalarıyla aynı mahallerde kalmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu sebeple önceden yerleşmiş akrabaların varlığının olması da göç etmeyi çekici kılan faktörler arasından sayılabilmektedir. Bunlara ek olarak emeklilik döneminde katılımcıların doğduğu yerde yaşamının geri kalanını devam ettirmek istemesi, yaşamının burada son bulma isteği ve burada gömülme isteği tersine göçün ardındaki sebeplerdir.

3. Profesyonel Tarımsal Üretim

Gıda, bakliyat ve diğer tarımsal ürünlerin ileri teknik ve teknoloji kullanılarak üretilmesi profesyonel tarımsal üretim olarak tanımlanmaktadır. Tarımsal üretim, hassas tarım, mekanizasyon ve tarımsal kimyasalların kullanımı gibi modern tarım yöntemlerinin kullanılmasıyla karakterize edilir. Hassas tarım tekniği GPS ileri teknolojisini kullanarak bu sayede ekimi, gübrelemeyi, hasadı optimize eder. Bu da çiftçinin kaynakları kullanarak verimi arttırmasına ve maliyeti düşürmesine sebep olur. Mekanizasyon; ekim, hasat ve sürme gibi görevleri gerçekleştirmek için traktörlerin, biçerdöverlerin ve diğer tarım makinelerinin kullanılmasını içerir. Bu verimliliği ve üretkenliği arttırarak çiftçinin daha geniş arazilerde çalışmasına olanak sağlar (Ak Kuran, Kuran, 2022: 68-71). Tarımsal kimyasalların kullanımı da profesyonel tarımda önemli bir tekniktir. Böylece uygun gübreleme yapılıp, böcek ve zararlı otlardan korunma sağlanacaktır. Profesyonel tarımsal üretim, ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak için iyi tarım uygulamalarının (İTU) kullanılmasını da gerektirir. Bunun yanında çiftçilerin işletmecilik ve pazarlama yetilerinin de iyi olması gerekmektedir. Çiftçiler, ileri teknik ve teknolojiyi kullanarak, ürünlerin güvenli ve yüksek kalitede olmasını sağlarken, verimi artırabilir ve maliyetleri azaltabilir. Profesyonel tarımsal üretime göç bağlamında baktığımızda insanın doğaya yeşile duyduğu özlem, doğayla iç içe olma isteği ve toprağa dönüş arzusu kırsal alana tarım yapabilecekleri bölgelere göç etmelerine sebep olmuştur. Ayrıca yapılan görüşmelerde hava kirliliğinden kurtulmak, görsel ve işitsel kirlilikten uzaklaşmak nedeniyle de katılımcıların göç etmeye yeltendiği saptanmıştır. Bunlara bağlı olarak kırsal alana göç edenlerin temel motivasyon ve hedefi tarımsal bir yaşam tarzına ulaşmaktır.

Sonuç

Kırdan kente yaşanan yoğun ve sürekli göç bir süre sonra kentlerin mekânsal ve sosyoekonomik olarak kaldıramayacağı bir nüfus yoğunluğuna sebep olmuştur. Bu da gecekondulaşma ile kentsel dokuyu bozmaya başlamıştır ve beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Başlangıçta devlet tarafından da desteklenen kırdan kente göç zamanla bir tehlike olmaya başlanmış ve böylece tersine göç olgusu önem kazanmış ve teşvik edilmiştir. Sadece bununla kalmayıp katılımcıların daha dingin bir yaşam istemeleri, doğayla iç içe olmak, samimi, güven verici ortama duyulan ihtiyacı, geçmişe özlem, ata toprağına hissedilen aidiyet duygusunun katılımcıların geriye dönmesine sebep olduğu saptanmıştır. Görüşmelerden elde edilen bir diğer verilere göre kentin güvenlik tehdidinden kaçmak, sosyal yalıtılmışlık duygusundan kurtulmak gibi nedenlerde katılımcıları doğdukları yere geri dönmeyi teşvik etmiştir. Bunun yanında devletin tersine göçü destekleyen teşvikleri olmuştur. İstanbul'dan

Tersine Göç Projesi gibi göç etmek isteyen vatandaşlara memleketlerine dönmelerine yardımcı olmak maksadıyla biletlerini almak, eşyalarını memleketlerine güvenle taşıma yardımları yapılmıştır. Türkiye de kent ve kırsal bölge arasındaki eşitsizliklerin giderilerek dengeli kalkındırılması, kamusal hizmetlere ulaşımın kolaylaştırılması, sosyo-kültürel yaşam ortamının oluşturulması, teşvik ve istihdamların oluşturulması dengenin oluşturulmasında ve göçün dengelenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Tersine göç ile yaşam kalitesinde yaşanan artış daha esnek çalışma saatleri, doğayla içe olmak, ailevi ve birincil ilişkiler kurabilme, günlük rutinlerin değişimi gibi sosyal değişimler katılımcıların yaşam kalitesinde en sık belirttiği değişikliklerdir.

Kaynakça

Ak Kuran, S. & Kuran, H. (2022). Toprağa Dönüşçüler: Türkiye Özelinde Bir Saha Araştırması. Mülkiye Dergisi, 46 (1), 63-99.

Bulut, M. & Dinçmen, S. (2021). Geriye Dönüş Üzerine Bir Araştırma. Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, 4 (7), 8-18.

İslamoğlu, E., Yıldırımalp, S. & Benli, A. (2014). Türkiye'de Tersine Göç ve Tersine Göçü Teşvik Eden Uygulamalar: İstanbul İli Örneği. Sakarya İktisat Dergisi, 3 (1), 68-93.

Kepenek, E. B. & Uğuzman, P. T. (2018). Haydi Köyümüze Geri Dönelim! Tersine Göçün Sosyoekonomik Etkileri: Yeniyol Köyü Örneği. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Göç Özel Sayısı Cilt 1, 11-36.

ALMANYA'NIN GÖÇ GEÇMİŞİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

GENERAL ASSESSMENT OF GERMANY'S MİGRATİON HİSTORY

Hale Nur ALTAN[1], Muhammet Musa BUDAK[2*]

[1]Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü, nur.haleyigit@gmail.com - 0000-0001-9616-6950

[2]Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü, mmbudak@hotmail.com - 0000-0002-9666-4316

ÖZET

İnsanların çeşitli nedenlere bağlı olarak yer değiştirmesinin bir sonucu olan göç, beraberinde yeni sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Göçün bir sonucu olarak göç alan ve göç veren yerler de bir takım değişime uğramaktadır. Ayrıca, göç eden insanların düşünce ve davranışları da bu durumdan etkilenmektedir. Göç sürecinin değerlendirilmesinde, göçün sebeplerinin, döneminin, göçmenlerin ve göç alan ülkelerin durumlarının ayrı ayrı değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Göçlerin yalnızca ülke içinde değil ulus ötesi etkileri sebebi ile göç alan ve veren ülkelerin farklı politikalar geliştirmesini beraberinde getirmiştir. Almanya tarihinde göç, göç politikaları, Alman Diasporası ve göçmenlere yönelik oturma izni ve vatandaşlık süreçlerinin analiz edildiği çalışmayla, bir AB ülkesi olan Almanya'nın geçmişten günümüze karşılaştığı göç ile bu alanda geliştirdiği ve uyguladığı göç politikaları karşılaştırmalı bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Almanya'nın göçmenler üzerine uyguladığı politikalar artı ve eksi yönleriyle değerlendirildiğinde, Avrupa'daki huzur ortamının korunmasına yönelik olarak göçmen nüfusun istihdamı ve barınması konusunda rolü büyüktür ancak, Almanya'nın göçmenler üzerinden siyaset yürütme politikası bazı toplumsal sorunlara neden olmakta ve göçmenlerin entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak Almanya'nın sürdürülebilir bir göç yönetimi politikası oluşturması için yeni ulusal ve uluslararası çalışmalar yapması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Göç Politikası, Almanya, Mülteci, Almanya'nın Göç Tarihi, Alman Diasporası*

Abstract

Migration, which is a result of people's displacement due to various reasons, creates new problems with it. As a result of migration, the places that receive and send migration also undergo some changes. In addition, the thoughts and behaviors of immigrants are also affected by this situation. Evaluation of the process should be done by looking at the reasons of migration, period, immigrants and places of immigration. As a result of the evaluation of migrations, countries are shaped by being not only domestic but also transnational, and they form a policy against the situations they encounter. This study, which deals with the history of Germany, migration history, migration policy, diaspora and residence permits, aims to examine the migration that Germany, which is located in the EU countries, has encountered from the past to the present and the attitude it exhibits in this field from a broad perspective. Considering the positive and negative aspects of Germany's policies on immigrants, it has a great role in the employment and accommodation of the immigrant population in order to protect the peaceful environment in Europe, but Germany's policy of conducting politics over immigrants causes some social problems and makes the integration of immigrants difficult. For the solution of this problem, Germany needs to carry out new national and international studies in order to establish a sustainable migration management policy.

Keywords: *Migration Policy, Germany, Refugee, German Diaspora, Migration history of Germany*

İNGİLTERE'DE GÖÇ VE YOKSULLUK ARASINDAKİ İLİŞKİ: VAR ANALİZİ

Öğr. Gör. Dr. YAŞAR TURNA[1], Prof. Dr. ABDULVAHAP ÖZCAN [2]

[1] Pamukkale Üniversitesi, Çivril Atasay Kamer MYO, - 0000-0002-3972-9099

[2] Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, - 0000- 0002-9784-1898

ÖZET

Dünyada küreselleşmenin etkisiyle birlikte ülke ekonomilerinin birbirine entegre olması ve yakınlaşması göç ve yoksulluk olgusunu ön plana çıkarmaktadır. Çünkü yoksulluk göçe, göç ise yoksulluğa neden olmaktadır. Özellikle az gelişmiş ülkelerde yoksulluk içerisinde yaşayan bireylerin gelişmiş bölgelere göç etmesi bunun en temel örneğini oluşturmaktadır. Bu nedenle yoksulluktan kurtulmak için az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru yapılan göç hareketleri de önem arz etmektedir. Ancak yoksul olan bireylerin gelişmiş ülkelere göçü beklenenin aksine bu bireylerin daha da yoksullaşmasına neden olarak sosyal dışlanmanın etkisiyle yoksulluklarının şiddetini de artırabilmektedir. Dolayısıyla yoksulluk ile göç arasındaki etki tepki ilişkisi önem arz etmektedir. Bu nedenle çalışmada İngiltere'de göç hareketlerinde meydana gelen ani bir şokun yoksulluk üzerindeki etkisi analiz edilmektedir. Yapılan analizler sonucunda İngiltere'ye yapılan göç hareketlerinin İngiltere'nin yoksulluk oranları üzerinde bir tepki oluşturduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla yoksulluktan kurtulmak için göç eden bireylerin ülke yoksulluk düzeyini daha da artırdığı sonuncuna ulaşılabilir. Bu durum zaten yoksul olan bireylerin göç etmeleri sonucunda kayıt dışı istihdam edilmeleri ve kaçak işçi statüsünde çalışmaları nedeniyle ülkede ücret düzeyinin düşmesine neden olarak yerleşik işgücünü yoksullaştırdıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Göç, Etki-Tepki Analizi

THE RELATIONSHIP BETWEEN MIGRATION AND POVERTY IN THE UK: VAR ANALYSIS

ABSTRACT

The integration and convergence of the economies of countries with the effect of globalization in the world brings the phenomenon of migration and poverty to the forefront. Because poverty

causes migration and migration causes poverty. Especially the migration of individuals living in poverty in underdeveloped countries to developed regions constitutes the most basic example of this. For this reason, migration movements from underdeveloped countries to developed countries in order to get rid of poverty are also important. However, contrary to expectations, the migration of poor individuals to developed countries may cause these individuals to become poorer and increase the severity of their poverty due to social exclusion. Therefore, the impulse response relationship between poverty and migration is important. For this reason, this study analyzes the impact of a sudden shock in migration movements on poverty in the UK. As a result of the analysis, it is observed that migration movements to the UK create a reaction on the poverty rates of the UK. Therefore, it can be concluded that individuals who migrate to escape poverty increase the poverty level of the country even more. This situation can be evaluated as the impoverishment of the resident labor force by causing a decrease in the wage level in the country due to the fact that individuals who are already poor are employed informally and work as illegal workers as a result of their migration.

Keywords: Poverty, Migration, Impact-Response Analysis

GLOCAL MIGRATION AND POVERTY INTERACTION: THE SITUATION IN THE WORLD AND IN TURKEY IN THE LIGHT OF THEORIES

İRFAN KALAYCI
İnönü University, Faculty of Economics and Administratitive Sciences, Economics Dep.
- ORCID ID: 0000-0002-9323-8944

ABSTRACT

Migration and poverty are common glocal (global + local) problems of contemporary countries and all times, and they continue to be socio-economic and/or political economy problems that need to be identified and resolved for Turkey as well. There is often a seamless interaction and transitivity between migration and poverty. Migration and poverty problems in Turkey are not independent of global migration and poverty problems. In other words, migration and poverty phenomena in Turkey are part of the world's migration and poverty events. The problem of immigration and immigration can generate various sub-problems in itself. Marginalization, alienation, ghettoization. These are global problems caused by migration and poverty of the capitalistized world that cannot be specific to a single country, and Turkey gets its share from this. The problem of poverty and the poor can also generate various sub-problems: the unemployed poor, the poor unemployed, the working poor, the immigrant poor, the poor immigrants. The success of migration countries that receive and exchange migration and therefore have dual labor markets and are separated as Periphery-Center is measured by the "immigrant integration policy index". While the international immigrant population is based on 300 million in the world and 10 million in Turkey due to the impact of the Covid-19 epidemic and the high cost of living, the poor population in various groups has exceeded 1.3 billion and 10 million, respectively. Contemporary world governments have to approach with an empathetic, collaborative, determined and sustainable methods to the solution of these seemingly pure national but glocal problems of migration and poverty.

Keywords: Glocal migration and poverty interaction, Theories, Situation in Turkey and in the world

1.INTRODUCTION

All over the world, every human being is a potential immigrant and a potential poor. He may lose his place of residence and the wealth he has in an instant or in the process. Therefore, the problems of migration and poverty are universal and concern everyone. Immigration and poverty are two sides of a coin. Apart from being a country that both receives and emigrates from abroad, Turkey is also a country that produces poor.

According to the definitions of the International Organization for Migration (IOM) and the 1951 UN Geneva Convention, if a legally regular-irregular-smuggle "migrant" leaves his country and seeks asylum in another country because of persecution or to escape persecution and political pressures, s/he is called "refugee". However, if the migrant seeks international

protection and is not considered a refugee, S/he gains the status of "asylum seeker". International immigration law and asylum system also cover situations such as temporary protection, conditional refugee and secondary protection. Like all modern states, Turkey also receives international protection through the "Foreigners and International Protection Law". acts according to the norms.

The world's first problem is poverty. The first two of the "Sustainable Development Goals" (UN-SDGs, 2017) consisting of 17 items in the UN's 2030 Agenda (1-No to Poverty; 2-Zero Hunger) are related to this and their warning to governments is “scream”: End hunger in all its forms everywhere” and “End hunger, achieve food security and improved nutrition, and promote sustainable agriculture!”

As one moves from underdevelopment to development, the types of poverty decrease and become superficial, while on the contrary, as one moves from development to underdevelopment, poverty diversifies and deepens. Generally, all types of poverty (income and food poverty, women and children poverty, rural and regional poverty, etc.) are derivatives of absolute poverty and relative poverty. While the first is the situation of not having enough resources to meet the basic human life needs such as nutrition, shelter and clothing, the second is the situation of being below a certain rate of the average welfare level of the society.

In this study, migration and poverty are examined together as the problem of all times and the crisis of the whole world, including Turkey, as they sometimes evoke, overlap and affect each other.

2. THEORETICAL FRAMEWORK

2.1. Theories of Migration

The success of an immigrant country has begun to be measured globally with the “Immigrant Integration Policy Index” (MIPEX). For MIPEX, it is the subject of three main dimensions as fundamental rights, equal opportunities and a secure future, which underlie all areas of a country's integration policy, and four approaches: comprehensive integration, equality on paper, temporary integration and immigration without integration. According to MIPEX, Turkey ranks 17th among 56 countries with 43 points in 2020 (MIPEX, 2020a; 2020b).

International migration and immigration phenomena have a theoretical background. Migration theories based on micro (individual), meso (regional), macro (national), global and feminist economics are summarized below (King, 2012: 11-5; Massey, et al, 1993: 433-435; Piché, 2013: 146; Ruhs and Vargas-Silva, 2020):

According to the macro-neoclassical “push-pull” or dual labor market theory, the source of migration is not the push factors in the less developed countries (LDC) but the attractive factors in the developed countries (DC) . DC shows a continuous and selective labor demand, while LDC shows a continuous and regular/irregular labor supply. It directly affects the labor market

of receiving and sending countries by expanding and contracting. The labor market also interacts with the real sector and the financial sector. The effects of migration on the labor market depend critically on the skills of migrants, the skills of existing workers, and the characteristics of the host economy.

According to the "World System" theory, the population is mobilized by the capitalist market demand for cheap labor in developed ("Center") countries as a natural consequence of the capitalist market entering the underdeveloped ("Periphery") countries. This demand of the market economy is met by the states and workers from the poor peripheral countries are brought to the central countries through bilateral agreements. Typical examples of this are: 1) The Bracero Programme, which regulated the work of Mexican laborers in the USA as seasonal agricultural workers in the 1940s, 2) The Guest, which regulated the immigration to Western Europe from various peripheral countries such as Italy, Spain, Greece and Turkey in the 1960s to work in industry. Workers Programme, and 3) The "migration agreement" between the EU and Turkey regarding keeping Syrian refugees within Turkey's borders in return for a certain amount of economic assistance.

According to the "micro-rational choice" theory, rational individuals/families migrate from poor regions to rich regions in order to maximize their income by putting their labor into capital and calculating cost-benefits. Here, mobility takes place from a low-wage (labor surplus) country to a high-wage (labor-scarce) country. In the long run, the migration process will reduce the wage gap between the countries with the remittances sent by the migrants to their own countries, and when the difference decreases, the mobility will fade.

According to the feminist approach, women's migration can be positive (emancipation, monetary independence), but it can also reinforce gender inequalities. Women's labor is very open to exploitation in patriarchal societies. Even if they immigrate to rich countries, this exploitation wheel, which confines women to housework, makes them work without security and sees them as second class, may continue to turn in favor of male labor.

2.2. Theories of Poverty

As Brady (2019) states, theories of poverty have behavioral, structural and political content. Behaviorists focus on individual behavior driven by incentives and culture, structuralists focus on the population and labor market that causes both behavior and poverty, and politicians focus on power and institutions as sources of poverty.

Davis and Sanchez-Martinez (2015) point out that the different definitions of poverty adopted over time reflect a shift from monetary aspects to broader issues, from political participation and social exclusion. For example, i- Classical economics claims that individuals are ultimately responsible for poverty, thus providing a basis for laissez-faire policies. ii- Neoclassical (mainstream) economics is more diverse and provides explanations for poverty beyond the control of individuals, especially market failures. iii- Both classical and neoclassical approaches overemphasize the monetary aspects, the individual as opposed to the group, and the limited

role of government. iv-Keynesian/neoliberal schools focus on macroeconomic forces and highlight the role of government in providing economic stability and public goods: Poverty is largely considered involuntary and results from unemployment. v- Marxist/radical views see class and group discrimination as the center of poverty and give the state a key role in its intervention/regulation of markets. Among the proposals to fight poverty in this direction are minimum wages and anti-discrimination laws. vi- Social exclusion and social capital theories assign the same role to economic and social factors.

The Islamic scholar Ibn Khaldun (2004-d: 498), in his treatise on the differentiation of regions in terms of wealth and poverty (in the 14th century), just like cities, takes human public works (umran) as the center and focuses on the economic growth of the regions where crowded and many peoples live. While emphasizing that their situation is good, their cities are large, their states are strong and their sovereignty areas are wide, he attributes all these positives to the abundance of the labor force, which provides surplus production as the source of wealth.

3. MIGRATION IN THE WORLD AND IN TURKEY

3.1. Migration Crisis in the World

According to the 2022 World Migration Report (IOM-UN Migration, 2022), the vast majority of people continue to live in their country of birth, and only one out of 30 people is a migrant. The current global estimate is that there are approximately 281 million international migrants in the world in 2020, which equates to 3.6% of the global population. Remittances, the monetary equivalent of migration, increased from $126 billion in 2000 to $702 billion in 2020. COVID-19-related inactivity has become the "big disruptor" of immigration.

According to the data of the World Organization for Migration (same report, 2022), the proportion of international migrants to the world population, which was approximately 84.5 million in 1970, increased from 2.3% to 3.6% in 2020 with 280.5 million migrants. Numerically, refugees exceeded 26.4 million, asylum-seekers 4.1 million, and the displaced exceeded 89 million. Monetary remittances of international immigrants decreased by 2.4% to $702 billion due to the negative impact of the Covid-19 outbreak. Turkey is the 12th country that receives the most immigration in the world.

The world is migrating through 20 major corridors. As can be seen in Figure 1, the immigration corridor from Mexico to the United States is the largest in the world with around 11 million people. The second largest migration corridor consists of asylum seekers (refugees according to Westerners) migrating from Syria to Turkey. Another corridor, as the 16th major corridor, is the one from Turkey to Germany.

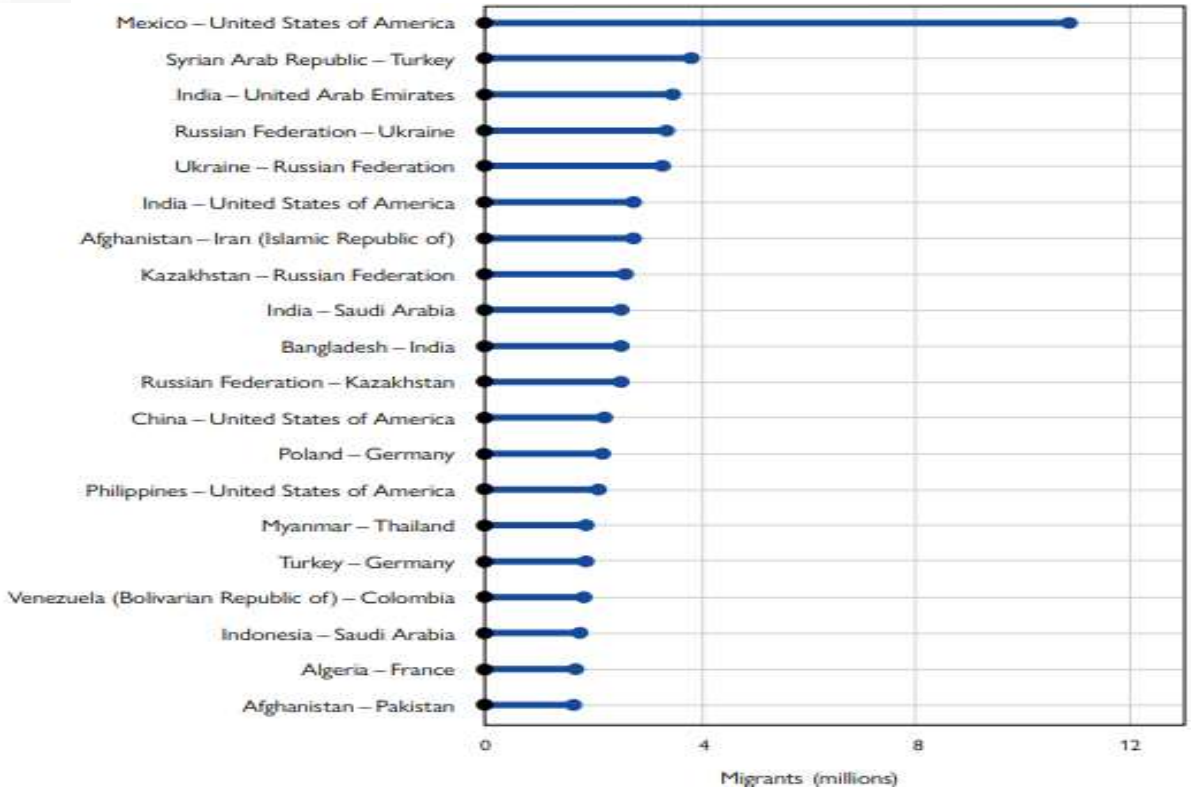

Figure 1. Top 20 international migration corridors from country to country, 2020
Source: IOM, 2022.

These corridors also reflect the global migration/refugee crisis (Box 1)

Box 1. Global migration / refugee crisis in numbers (2020)

X2 Forced displacement **has doubled since 2010** (41 million then vs 82 million now).

80% 80 per cent of the world's displaced people are in countries affected by **acute food insecurity and malnutrition**.

1/5 One in five displaced women living in humanitarian crisis and armed conflict have experienced **gender-based violence**.

5 Five countries account for **two-thirds of people displaced across borders**: Syria, Venezuela, Afghanistan, South Sudan and Myanmar.

1/6 Syria is accounting on its own for **13.2 million refugees**, asylum seekers, and internally displaced people, fully a sixth of the world's total.

Kaynak: Oxfam International (2022a)

3.2. Turkey as a Country of Migration

For Turkey, the phenomenon of migration has two dimensions: foreign immigrants in the country and domestic immigrants (citizens) abroad (Figure 2). Turkey is both a receiving and an emigrant country and is experiencing a crisis for the first part.

Figure 2: Immigrants given and received by Turkey
Source: TR Ministry of Foreign Affairs (2022)

As a big parenthesis in migration, Syrian immigrants (asylum seekers) are subject to the Temporary Protection Law in Turkey and are in the status of "guest" according to the understanding of asylum seekers and people. According to the official data of the TR Migration Management Directorate (GİB, 2022a and 2002b), they exceeded 3.7 million people from their first arrival in 2012 to the middle of 2022, as approximately 14 thousand people. They are scattered in all 81 cities of the country, but it is observed that they almost created a "city within a city" or reached the size of a second city in the top 10 cities with high population densities. In addition, according to the records of the RA, i) the number of Syrians (approximately 9.3 thousand in Canada and 4.2 thousand in the USA) who were settled in Western 3rd countries between 2014 and 2022 in cooperation with the UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), a total of 18.8 thousand, and ii) 2015 The number of Syrians who left Turkey to go to EU countries within the scope of the “1+1, that is, one-to-one formula” in Turkey was 33.3 thousand (12.9 thousand from Germany and 5.2 thousand from France).

Syrian refugees have become an important component of the local economy in the regions where they settled. A "Syrian merchant-entrepreneur class" has formed and this class is engaged in production, employment, partnership, export and import. The contribution of the Turkish economy to the Syrian refugees is tangible and indisputable; Similarly, the relative contribution of Syrian refugees to the Turkish economy is undeniable. It can be said that small and medium-sized enterprises (SMEs) established by Syrians, which exceed 5% of the entire population, exceed 5% of the total in Turkey.

According to the determinations of TEPAV (2019), which compiles TOBB's data, Syrian refugees in Turkey opened 7,243 new companies in the period of 2011-2018 (in the first 7 years) (this number is estimated to be more than 10 thousand, including unregistered ones). Wholesale trade, real estate and construction sectors are the leading companies established. Only in July 2019, 92 companies with Syrian joint capital were established, and the total Syrian joint capital of companies with Syrian partners is 21.5 million TL. The number of companies established with Syrian joint capital in July 2019 decreased by 42.1% and Syrian joint capital decreased by 27.5% compared to July 2018. When compared to June 2019, the number of companies established with Syrian joint capital is 124.4%; Syria joint capital increased by 134.3%. Out of 1,204 companies established in July 2019 with foreign joint capital, 92 (7.6%) have Syrian joint capital, which constitutes 6.3% of foreign joint capital (Figure 3). As of July 2019, Istanbul is at the forefront of the provinces with the highest number of companies established with Syrian joint capital, mainly in wholesale trade. Mersin, Hatay, Bursa, Adana and Kilis followed Istanbul.

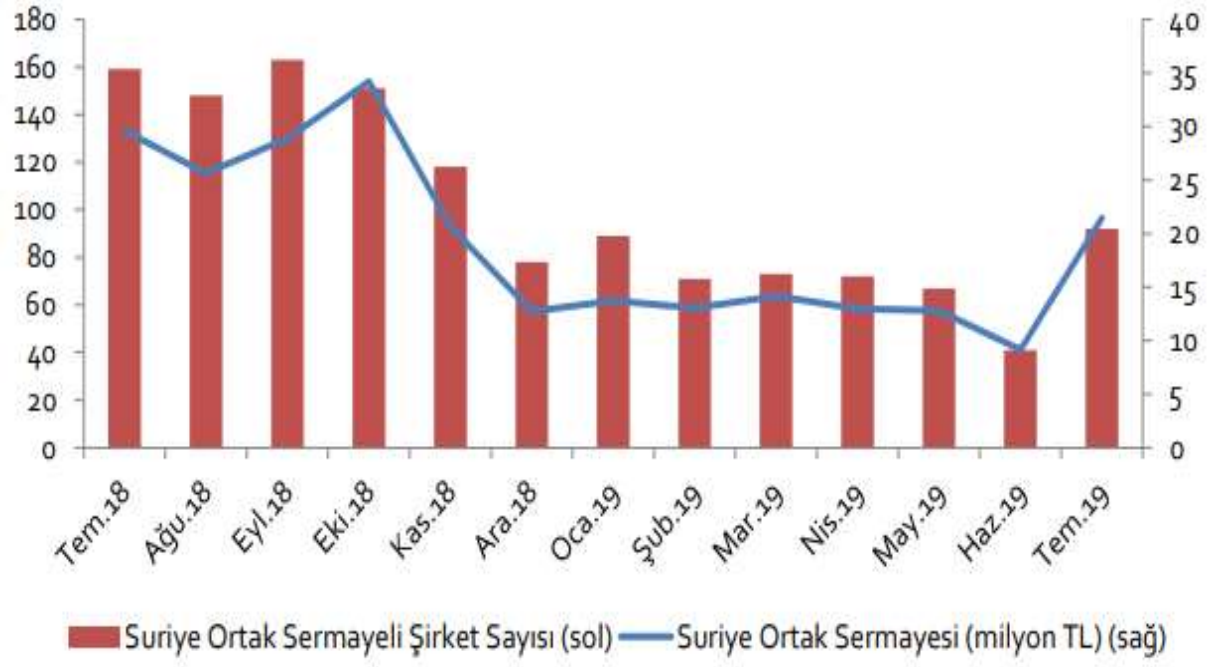

Figure 3. Number of companies established with Syrian joint capital and amount of Syrian joint capital (Million TL) (July 2018 – July 2019)
Source: TOBB, TEPAV (2019) Calculations.

4. POVERTY IN THE WORLD AND IN TURKEY

4.1. Poverty in the World

The World Bank's (WB, 2022) World Poverty Map, showing the geographic distribution of poverty rates in 2017, depicts a belt of poverty stretching from Senegal to Ethiopia and Mali to Madagascar due to the intensification of high poverty rates in Sub-Saharan Africa. reminds. Of the 44 economies in the region with current poverty estimates, 38 have extreme poverty rates above 10%. Half of the economies have poverty rates above 35%. These numbers become even more alarming when compared to extreme poverty levels in other regions. Of the 20 economies with the highest poverty rates (according to PovacalNet estimates), 18 are in Sub-Saharan Africa and 2 are in the Middle East and North Africa (Syria and the Republic of Yemen). (Extra see Box.2)

Box 2. Global poverty crisis in numbers

1%	The world's richest 1% have more than **twice as much wealth** as 6.9 billion people.
$5.50	Nearly **half of the world's population** – 3.4 billion people – is living on less than $5.50 a day.
100 M	Every year, 100 million people worldwide are pushed into poverty because they have to **pay out-of-pocket for healthcare**.
258 M	Today 258 million children – 1 out of every 5 – will **not be allowed to school**.
50%	Globally, women earn **24 percent less than men** and own 50% less wealth.

Source: Oxfam International (2022b)

4.2. Poverty in Turkey

Turkey is not a poor country in terms of its natural and human resource wealth, but –as in developed countries- it is a country with various poor classes. As a matter of fact, as in 90% of the world geography (excluding Colombia, North Korea, Central and South Africa, Pakistan) - the number of extreme poor in Turkey is below 3% (WPC, 2022).
From 2009 to 2019, the ratio of people at the national poverty line to the total population in Turkey is approximately 15% (O'Neill, 2022), indicating that more than 5 million citizens live below the poverty line (Figure 4).

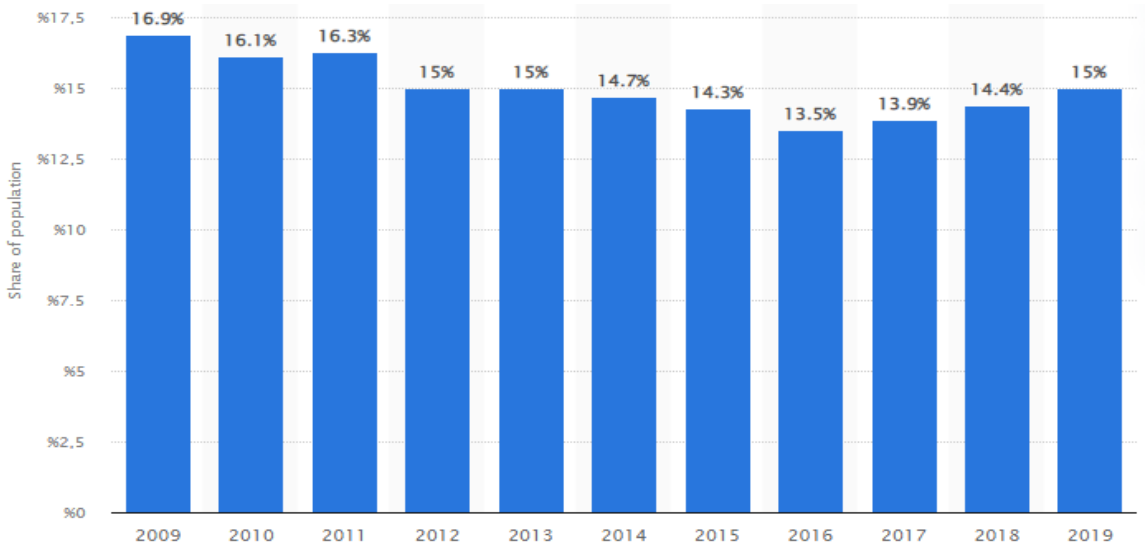

Figure 4: The ratio of people at the poverty line to the total population in Turkey
Source: O'Neil, 2022

In Turkey, the poverty line rises in line with inflation. The poverty line shows the total amount of compulsory food and non-food (excluding alcohol and cigarettes) expenditures that a family of 4 must do in order to live without the feeling of deprivation befitting human dignity. According to the field research of United Public Business (2022), the poverty line is April 2022. Food inflation increased by 1316 TL to 18474 TL, and food inflation increased by 142% in Turkey. In the poverty line, there was an increase of 4 thousand 962 liras in the first four months of this year, and a total of 7 thousand 358 liras in the last year.

According to the income distribution inequality research conducted by the London-based World Economics (2022), the guide of global investors, Turkey ranked 109th out of 138 countries in 2022 with a score of 33.5 out of 100. (The USA, the stronghold of capitalism, ranks 103rd with 34.1 points.) While Slovenia, Slovakia and Czechia are in the top 3 ranks between 60-61 points in the global inequality index, Turkey is behind not only developed countries but also many African countries, Papua New Guinea and Same score as the Dominican Republic. The Gini Coefficient Index, which shows fairness in income distribution, measured 42% (2019) for Turkey. (As the Gini index falls to 0, equality increases, as it rises to 100, inequality increases.) The score of the first 3 countries mentioned above is 24.

5. CONCLUSION

Migration is not just a migration event, it has many peripheries due to its dialectical structure. For one thing, immigrants receive the status of asylum seeker-refugee in terms of their causes and consequences. They may have been exiled to a foreign country by their own state to which they migrated, and there they may be subjected to an exile again within the country, this time by the foreign state: "exile within exile". Immigrants form a 'slum/ghetto' in their host country or are included in existing ones, according to their cluster form; they create a "diaspora" for

their country. The last point of immigration in the diaspora is "Dual citizenship". It is debatable whether to call this dual identity situation "parallel citizenship" or "vertical citizenship".

Turkey has abandoned the "open door policy" (in other words, the "Ensar policy") for Syrian immigrants, which started in March 2011, which has overturned the capacity of immigrants for a rising economy and has cost more than $40 billion. it is preparing to return to the normal line, that is, the policy of sending most of them back to their original homeland. However, in the past 11 years, sending back the educated Syrian children-young people with their families, who have been domesticated (integrated, maybe assimilated) enough to speak Turkish at least as well as a Turk and adopt the same social values, will be both difficult and take a long time to wear out several governments. From the door policy, behavioral underdevelopment / development denominator can be discussed:

One of the crises centered on Syrian refugees awaits Turkey in the near future. One of the main reasons for this potential migration crisis is socio-political misconceptions about the refugee flow. Another reason should also take into account the possibility that the current Syrian state/government may not immediately accept its own citizens who are refugees – in the sense of punishing or exiling them – or at least be selective according to various criteria. In this case, Syria may not avoid displaying behavioral underdevelopment at the expense of its sufficiently diminished international prestige. In other words, immigrants can become a part of the crisis while entering or leaving the country.

In addition, many important socioeconomic / political economy indicators prove that there is chronic poverty in Turkey as well as in the rest of the world. For example, hyperinflation, high cost of living, income distribution injustice, corruption, excessive waste in the public sector, tax and incentive injustice, etc. If poverty is combated, the reasons that constitute its infrastructure will also be combated.

REFERENCES

Birleşik Kamu İş (2022) https://www.birlesikkamuis.org.tr/blog/detay/kamu-ar-aclik-yoksulluk- arastirmasi-nisan-2022_1942

Brady, D. (2019). "Theories of the Causes of Poverty", *Annual Review of Sociology* 45:1, 155-175.

Davis, E. P. and Sanchez-Martinez, M. (2015). "Economic theories of poverty", *JRF*, Jun.4, https://www.jrf.org.uk/report/economic-theories-poverty

GİB (2022a) (TC İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı) "Göç Tarihi", https://www.goc.gov.tr/goc-tarihi

GİB (2022b) "Geçici Koruma" (15/5/2015) https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

IOM- UN Migration (2022). World Migration Report 2022.https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/

İbn-i Haldun (2004-ç), *Mukaddime,* c.2, Çev. H. Kendir, İstanbul: Yeni Şafak Yayınları.

King, R. (2012). "Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer", *Malmö University Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations* 3/12

Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., etc. (1993). "Theories of International Migration: A Review and Appraisal", *Population and Development Review,* 19/3, 431-466.

MIPEX-Migrant Integration Policy Index (2020a). What is MIPEX? *Migrant Integration Policy Index* https://www.mipex.eu/what-is-mipex

MIPEX (2020b). Policy Indicatorsa: Key Findings, https://www.mipex.eu/key-findings

Oxfam International (2022a) Refugee and migrant crises https://www.oxfam.org/en/what-we-do/issues/refugee-and-migrant-crisis

Oxfam International (2022b Extreme inequality and essential services https://www.oxfam.org/en/what-we-do/issues/extreme-inequality-and-essential-services

Piché, V. (2013), «Contemporary Migration Theories as Reflected in their Founding Texts», *Population.* 68/1, 141-164.

Ruhs, M. and Vargas-Silva, C. (2020). "The Labour Market Effets of Immigration", *The Migration Observatory* https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/the-labour-market-effects-of-immigration/

TR Ministry of Foreign Affairs (2022) "Yurtdışında Yaşayan Türk Vatandaşları" – "Düzensiz Göç ve İnsan Ticaretiyle Mücadele" https://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-yasayan-turkler_.tr.mfa https://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?1623 0690 -da 19-4ca4-803a-177d71a0c7e1

TEPAV-Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (2019) Yabancı Sermayeli Şirketler Bülteni: Suriye Sermayeli Şirketler 17 Eylül. https://www.tepav.org.tr/upload/files/ 15687010 14-5.TEPAV_Suriye_Sermayeli_ Sirketler_Bulteni_Temmuz_2019.pdf

UN-SDGs (United Nations Sustainable Development Goals (2017), https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-01/; https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/goal-01/

WB (2022) (The World Bank) Poverty Maps https://web.worldbank.org/archive/website 01404/WEB/0__CON-7.HTM

World Economics (2022). Turkey's Inequality Index https://www.worldeconomics.com/Inequality/Turkey.aspx

WPC – World Poverty Clock, 2022). https://worldpoverty.io/map (WPC, 30 April 2022). https://worldpoverty.io/headline

THE EFFECT OF PUBLIC RELATIONS PRACTICES ON IMMIGRANTS

Assoc. Prof. ENGİN ÇELEBİ

Cukurova University, Vocational School Of Health Services,

Orcid ID: 0000-0001-5791-8080

ABSTRACT

The phenomenon of temporary or permanent migration is of great importance for sending and receiving countries due to social, political, and economic factors. Turkey, which hosts millions of immigrants, has attracted the attention of migration researchers. High immigration rates also affect the Turkish economy with the impact of new cultures and lifestyles. It may include the fact that creating a productive working environment based on cheap labor can contribute to income growth in the country and support economic development. There are several reasons why people are motivated or even compelled to migrate. Some aim for a better life for people, while others want to escape their deaths. There is a positive relationship between the economic situation and immigration demands. Because one of the main driving forces behind migration is economic poverty. Economic deprivation is limited by using basic material benefits, which are insufficient resources or total savings to meet minimum living expenses. By examining castes of economic deprivation, the focus is on consumers seeking economic advantage and migration motivations. Economic deprivation and high damage rates are known to be some of the main reasons people seek job around the world. However, it is not the only reliable indicator of the motivation of people from different economic and social classes to migrate. Migration can have negative effects on the social protection system. Migration affects parents and immigrants negatively by forcing the family to understand immigrants. Structural migration can have a negative impact on the social, psychological, and academic well-being and severity of children. Children with immigrant parents may be at increased risk of behavioral and psychological problems due to neglect and a lack of supervision and support. In this study, it will be tried to explain how public relations practices should be handled for the solution of immigrant problems and how to be effective in solving immigrant problems with the suggestions to be included.

Keywords: Migration, Immigrant, Public relations.

HEDONİST İLİŞKİLER BAĞLAMINDA KAPİTALİZMİN GÖÇ ÜZERİNDEKİ FAKTÖRLERİN İRDELENMESİ

Doktora Öğrencisi Erol AKYILDIRIM

Iğdır Üniversitesi Tarım Bilimleri (Disiplinler Arasında) ORCİD: 0000-0003-2333-6044

ÖZET

Beck Risk Toplumu kavramında, risklerin sanayi öncesi toplumlarda daha çok doğa kaynaklı olduğunu ifade etmektedir. Burada insan kontrolünün dışında olan seller, veba, kuraklık vb. olayların kırsal alanda daha çok yaşanması, bireylerin modern kent alanlarına göç etmesinde ayrıca önemli bir etken olduğu söylenebilir. Çünkü Beck sanayi öncesi toplumlarda risklerin daha fazla olduğunu, sanayileşme ile beraber hastalıklar için ilaçlar, seller için setlerin inşa edilmesi vb. durumların yaşanması, insanların kırsal alanlardan kentsel alana doğru bir göçün yaşanmasını tetiklemektedir. Bireyi kentsel alana göçe sevk eden etkenin kentin sağlık, sanayi ve buralardaki sosyal imkânların varlığı gelmektedir.

Wallerstein Dünya Sitemi kuramında eşitsiz gelişme sürecinde çevre ülkelerin merkez ülkelerin sömürü alanları olduğunu ve bu alanların geri bıraktırılması ile merkez ülkelerin gelişme göstereceğini dillendirmektedir. Bu kuramdan hareketle, çevreden ve yarı-çevreden, merkez ülkeler olan ve kapitalist sermaye birikimin yaşandığı yerlere göçlerin yaşanacağı söylenebilir.

Dünya çapında tekelleşen kapitalizmin için, alternatif küçük çaplı üretici işletmenin varlığı tehdit unsuru olarak algılanmaktadır. Çünkü kırsal alanlarda küçük aile işletmelerin üretici konumda olması, kapitalizmin tekelleşmesi önünde büyük bir engel olarak görülmektedir. Bu sebeple küçük aile işletmelerin, köyden kentsel alana göç ederek fabrikalarda kapitalist ücretli emeğinin işçi ordusuna katılması, sermaye sahipleri için vazgeçilmez bir süreçtir.

Frankfurt Okulu (Horkheimer, Thedor, Marcuse,Fromm, Habermas vb.), kapitalizmin bireyi çelik kafese ittiğini, rasyonel anlamda bir eylem gerçeklemesinin zor olduğunu, kapitalizmin hedonizmi kötüye kullanarak, ücretli emeği tüketimcilik, eğlence merkezleri, giyim, gıda, turizm vb. alanlara iterek uyuşturup edilgin, uyumlulaşan bir konuma getirdiği ifade etmektedir. Dolayısıyla birey, kırsal alanlar başta olmak üzere, eylence merkezlerin yaşandığı metrolpol kent merkezlerine, Batının hedonist ilişkilerin yaşandığı alanlara doğru genel anlamda bir göç dalgasına kapıldığı söylenebilir. Bu göç etkenlerinin oluşumunu kapitalizmin yapay ve sahte ihtiyaçların piyasa sürülmesi ve insanın da bu seçimlerde rasyonel karar almada yetersiz kaldığı görülmektedir. Böylece isteklerin ihtiyaç konumuna getirilmesi ve bireyin bu arzuların peşine takılarak geçici olarak doyumun gerçekleştirildiği yere göç etme süreci yaşanmaktadır.

Anahtar Kelime: Hedonizm, Göç, Kapitalizm

DÜZENSİZ GÖÇMENLERİN EGE DENİZİNDE YUNANİSTAN TARAFINDAN GERİ İTİLMESİNİN AİHM KARARLARI IŞIĞINDA ANALİZİ

Öğr. Gör. Abdullah ELMAS

Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu,

- ORCID No: 0000-0003- 3704-3429

ÖZET

Son yıllarda yüzbinlerce insan, daha iyi bir yaşam arayışıyla Kuzey ve Batı Avrupa'ya ulaşmak için Ege'de kısa ama tehlikeli yolculuklar yapmaktadır. Mültecileri taşıyan çok sayıda teknenin batması veya alabora olması nedeniyle denizde yüzlerce insan hayatını kaybetmektedir. Bugüne kadar Türk Sahil Güvenlik Komutanlığı binlerce kişiyi kurtarmıştır. Türkiye ve Yunanistan'ın, yeni hayatlar kurmak için savaştan ve zulümden kaçarak Avrupa'ya geçmek isteyen göçmenler için kilit geçiş noktaları olduğu görülmektedir. Türkiye, Yunanistan'ı geniş çaplı geri itmeler, yargısız sınır dışılar ve göçmenlerin uluslararası hukuku ihlal eden sığınma prosedürlerine erişimini engellemekle suçlamaktadır. Türkiye ayrıca AB'yi bu bariz insan hakları ihlaline göz yummakla suçlamaktadır. AB'nin güneydoğu sınırında yer alan ve Türkiye'den gelen göç akışının yükünü çeken Yunanistan, iddiaları reddetmekte ve Türkiye'yi mülteci ve göçmenleri silahlandırmakla suçlamaktadır. Türkiye'nin Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından hazırlanan bir raporda ise, Yunanistan'ın 2020'den bu yana yaklaşık 42.000 sığınmacıyı geri püskürttüğü belirtilmiştir. Geri itmelerin yüzde 98'inde işkence ve kötü muamele olduğuna dikkat çekilen raporda, Yunanistan sınırına gelen 8 bin sığınmacının yüzde 88'inin dövüldüğü, yüzde 97'sinin hırsızlık, yüzde 5'inin cinsel saldırı ve yüzde 8'inin elektrik akımına maruz bırakıldığını, yüzde 49'unun soyunmaya zorlandığını ve yüzde 16'sının boğulduğu belirtilmiştir. Raporda, düzensiz göçmenlerin aralarında bulunan çocukların yüzde 68'inin şiddet ve istismara maruz kaldığı veya tanık olduğu vurgulanmıştır. Medyanın ve sivil toplum kuruluşlarının derinlemesine araştırmalarına, incelemelerine, kanıtlarına ve mağdurlardan gelen çok sayıda ifadeye rağmen, Yunan makamları sürekli olarak geri itmeleri reddetmiştir. Yunanistan'ın 2019'da seçilen muhafazakar hükümeti, ülkeyi göçmenler için "daha az çekici" hale getirme sözü vermiştir. Bu çalışmada Ege Denizinde Yunan makamları tarafından düzensiz göçmenlerin geri itilmesinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları bağlamında çözümlemesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplu sınır dışı edilme, Denizde geri itme, AİHM içtihatlarında geri itme,

GİRİŞ

Avrupa'nın gelişmiş sınır kontrollerine yaptığı toplu yatırımlara rağmen, insanlar çaresiz koşullar altında kıtanın kıyılarına ulaşmaya devam ediyor. Avrupa'nın sınırları 'güvenlik altına alma' veya 'koruma' girişimleri, politikacıların giderek daha fazla kabul ettiği gibi, oldukça açık bir şekilde başarısız olmuştur. Avrupa'nın sınırları medyada ve siyasi tartışmalarda sürekli bir

acil durum ortamı olarak daha fazla sunulmaktadır: ağzına kadar dolu tekneler, tel örgülerde toplanan kalabalıklar, etrafı çevrili kabul kamplarının dışındaki kaotik sahneler... Geçtiğimiz yıllarda izinsiz hareketleri kontrol altına alma, kontrol etme ve 'mücadele etme' çabalarına rağmen, durum yalnızca daha da vahimleşmektedir. Sınır güvenliği müdahalesiyle birlikte Avrupa'ya giden yasal yolların kapatılması, son yirmi beş yılda düzensiz kara ve deniz giriş yollarının gelişmesine güçlü bir şekilde katkıda bulunmuştur. Bu yollardaki göç "akışı" diğer giriş yöntemleriyle karşılaştırıldığında uzun süredir küçük olsa da, küresel mülteci krizinin ortasındaki son keskin artıştan önce bile insanları dışarıda tutmak için insan gücüne, teknolojiye ve yeni sistemlere büyük meblağlar harcandı. Yine de ortaya çıkan girişimler açıkça işe yaramadığı ve Yunanistan mülteci krizini yönetirken kendi stratejisini benimsediği görülmektedir (Andersson, 2016). 2011 Suriye iç savaşından bu yana Akdeniz ve Ege denizinde kıyıya vuran düzensiz göçmenlerin cesetlerinde insanlığın öldüğü görülmektedir. AB'nin bir parçası olmasına rağmen Yunanistan mülteci krizini yönetirken kendi stratejisini benimsediği anlaşılmaktadır. Yunanistan'ın mülteci krizini yönetmek yerine algı yönetimini ve genellikle kurtarma dışı olaylarla düzensiz göçmenlerin yaşamı için ölümcül sonuçlar doğuran geri itme uygulamalarını benimsediği görülmektedir. Bu nedenle, Yunanistan'ın geri itme uygulamalarının uluslararası yükümlülükleri, özellikle de 'yaşam hakkı', 'arama kurtarma görevi', insan onuru veya aşağılayıcı muamele veya cezanın yasaklanması ve geri göndermeme ilkesini ihlal ettiği iddia edilmektedir. 2011'den beri Yunanistan tarafından hem düzensiz göçmenler mağdur edilmiş hem de Yunanistan'ın göç akının yönetmek için uygulamaya koyduğu 'şefkatli sınır çalışması' politikası iflas etmiştir (European Commission, 2011). Yunan makamları, aktif müdahale yoluyla, düzensiz göçmenlerin Yunanistan-Türkiye sınırlarına zamanında müdahale edilmesini ve zorla Türkiye sınırlarına geri itilmesini sağlamaktadır.

Yunanistan'ın uyguladığı geri itmeler sonucunda 2020 yılından bu yana 46840'ı Ege Denizi'nde bulunan ve Yunanistan kara sınırındaki göçmenler olmak üzere toplam 61737 göçmen geri itmeye maruz kalmıştır. Bu geri itmelerin sonucunda 200 göçmen yaralanmış ve 152 göçmen ise hayatını kaybetmiştir. 2022 rakamlarına baktığımızda 21770'i Ege Denizi'nde, 4593'ü Yunanistan kara sınırında olmak üzere toplam 26363 göçmenin geri itmeye maruz kaldığı görülmektedir. Geri itmeler sonucunda 21'i Ege Denizi'nde, 38'i Yunanistan kara sınırında olmak üzere 59 göçmen hayatını kaybetmiştir. Ayrıca geri itmeler sonucunda Ege Denizi'nde 5, Yunanistan kara sınırında 49 olmak üzere 54 göçmen yaralanmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Türkiye'nin Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından hazırlanan bir raporda ise, Yunanistan'ın 2020'den bu yana yaklaşık 42.000 sığınmacıyı geri püskürttüğü belirtilmiştir. Geri itmelerin yüzde 98'inde işkence ve kötü muamele olduğuna dikkat çekilen raporda, Yunanistan sınırına gelen 8 bin sığınmacının yüzde 88'inin dövüldüğü, yüzde 97'sinin hırsızlık, yüzde 5'inin cinsel saldırı ve yüzde 8'inin elektrik akımına maruz bırakıldığını, yüzde 49'unun soyunmaya zorlandığını ve yüzde 16'sının boğulduğu belirtilmiştir. Raporda, düzensiz göçmenlerin aralarında bulunan çocukların yüzde 68'inin şiddet ve istismara maruz kaldığı veya tanık olduğu vurgulanmıştır. Medyanın ve sivil toplum kuruluşlarının derinlemesine araştırmalarına, incelemelerine, kanıtlarına ve mağdurlardan gelen çok sayıda ifadeye rağmen, Yunan makamları sürekli olarak geri itmeleri reddetmiştir.

Yunanistan'ın düzensiz göçmenlere uyguladığı insanlık dışı muamelelerden basına yansıyanlardan bazıları:

24 Eylül 2022'de Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde, 7'si çocuk 8'i yetişkin 15 düzensiz göçmen denizden Türk Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından kurtarıldı. Düzensiz göçmenlere ait 4'ü çocuk, 2'si yetişkin 6 cansız bedene ulaşıldı. Göçmenlerden alınan ilk bilgilere göre, Yunan Sahil Güvenliği lastik botu havaya uçurdu ve göçmeni Türk karasularına daha yakın bir noktaya geri itti. Lastik bot sular altında kaldı ve battı.

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

13 Eylül 2022'de Lübnan'dan İtalya'ya geçmeye çalışan ve Yunanistan tarafından geri püskürtülen 66 düzensiz göçmen, toplam 3 can salıyla kurtarıldı. Ayrıca, yarı batık durumdaki cankurtaran salına tutunan 7 düzensiz göçmen daha başka bir cankurtaran salının ihbarı üzerine kurtarıldı ve cankurtaran salının çevresinde 2 bebek, 3 çocuk ve 1 kadın olmak üzere toplam 6 düzensiz göçmenin cansız bedenine ulaşıldı.

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

2 Şubat 2022'de İpsala İlçesi Paşaköy Köyü'nün Mandakoru mevkiinde Yunan unsurları tarafından geri püskürtülen ve donarak ölen 19 düzensiz göçmenin cansız bedenleri bulundu.

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

3 Şubat 2022'de Sazlık bölgesinde 5 düzensiz göçmen tespit edildi. Yunan Sahil Güvenlik güçleri tarafından Ege Denizi'ndeki Sisam Adası'ndan geri püskürtülmüşlerdi. Türk Sahil Güvenlik ile ortak operasyonda kurtarıldılar. Göçmenler, Yunan polisi tarafından küçük bir araçla alınıp Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na getirildiklerini; Daha sonra göçmenler denize indirilerek bir tekneye bindirilerek Türk sularına getirildi. Göçmenler, Yunan yetkililerin kendilerini döverek denize attığını, ardından hızla olay yerinden ayrıldığını ifade etti. Yapılan ilk fiziki muayenelerde göçmenlerin ciddi şekilde darp edildiği net bir şekilde gözlendi.

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

20 Ekim 2021'de Kuşadası Sahil Güvenlik Komutanlığı ekiplerince sazlık koyundaki kayalıklarda 11 kişi tespit edildi ve burada yapılan ilk görüşmelerde, Yunan Sahil Güvenlik'in geri itmesinin ardından oraya bırakılarak zorla götürüldükleri ifade edildi. eşyalarına el koyan ve onları denize açılmaya zorlayan Yunan polisi tarafından lastik bota binmek. Teknenin içindeki yakıt bazı göçmenlerin yanmasına neden oldu.

Kaynak: (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

1. AVRUPA'NIN GÖÇ VEYA MÜLTECİ KRİZİ

Tarihsel açıdan bakıldığında Avrupa'nın göç veya mülteci "krizi", kökleri 1970'lerin petrol krizi sırasında uygulamaya konulan sıkılaştırılmış göç rejimlerinde bulunan yeni bir olgudur. Bu zamandan önce, ister Almanya'nın 'misafir işçi' programı aracılığıyla, ister eski sömürgelerden İngiltere ve Fransa'ya göç yolları yoluyla olsun, Avrupa'ya çeşitli düşük vasıflı işgücü hareketliliği biçimleri vardı. Bu yolların – aynı dönemin ABD'deki *destek* programı gibi – kusurları vardı, ancak yine de herhangi bir türde bir göç 'krizi' üretmedikleri görülmektedir. Aslında Avrupa'da, 1970'lerin sıkılaştırılmış göç rejimleri, düzensiz kara ve deniz göçünün hemen artmasına yol açmadı. 1990'lardan önce Avrupa'da bu tür göçler pek yoktu. Sınır güvenliğine yönelik bu kaymanın nedeni, (büyük ölçüde siyasi ve sembolik nedenlerle) AB'nin dış sınırlarının güçlendirilmesini gerektiren serbest dolaşım konusundaki Schengen anlaşmasıydı. Şu anda, Kuzey Avrupa devletleri güneydeki Avrupalı devletlere göç rejimlerini desteklemeleri için baskı yapmaktadır. 1990'lı yılların başından itibaren Avrupalı devletlerin Kuzey Afrikalılar için vize şartlarını getirmesi Avrupa kıyılarında göçmen tekneleri görünmeye başlamasına neden oldu ve göçmenler için artık yasal yollar düzensiz yollarla değiştirilmeye başlanmıştı. Dolayısıyla 1990'lı yılların başında alınan önlemlere paralel olarak yeni gizli/düzensiz yollar ve daha fazla kolluk kuvvetleri baskısı artmıştır. Düzensiz göçlere örnek olarak ise 2004'te İtalya'nın Lampedusa adası; 2005 yılında İspanya'nın Ceuta ve Melilla Kuzey Afrika yerleşim bölgelerinde (ve AB/Schengen topraklarında); 2006'da İspanyol Kanarya Adaları'nda; 2010 yılında Yunanistan-Türkiye kara sınırında; 2011 'Arap baharı' sırasında yine Lampedusa'da ve o zamandan beri Orta Akdeniz'de art arda gelen düzensiz göçmen haraketlilikleri (Andersson, 2016). Düzensiz deniz göçünün tehlikeleri, Ekim 2013'te İtalya'nın Lampedusa adası açıklarında bir gemi kazasında 366 göçmenin öldüğü zaman dünyanın dikkatini çekti. Şiddet, zulüm ve yoksulluktan kaçan insanların 2014 yılından beri Akdeniz'i ve Ege denizini elverişsiz gemilerle geçmeye çalışmaları ivme kazanmıştır. Günümüzde hala Avrupa Birliği'ne girmek için çeşitli motivasyonları olan belirsiz sayıda insan, Güney AB dış sınırlarını izinsiz geçmeye çalışmakta ve bu çabalar/denemeler devam etmektedir. Bu geçiş

denemeleri sarasında hayatını kaybeden mültecilerin kesin ölüm sayıları bilinememektedir. Çünkü asla kurtarılamayan ve kaybolan cesetlerin oranını tespit etmek imkânsızdır (Last, 2017).

Deniz yoluyla göç sadece istisnai derecede tehlikeli değildir; aynı zamanda son derece karmaşıktır. Farklı aktörlerin baş döndürücü sorumlukları ve yetkileri söz konusudur. Bu aktör kadrosunun temelinde göçmenler, aileleri ve hem hedef hem de menşe ülkelerdeki topluluklar vardır. Diğer aktörler arasında göçmenlik ve sınır koruma kurumları gibi devlet yapıları, balıkçı gemileri, ticari nakliye gibi özel sektör çıkarları, UNHCR gibi uluslararası ve insani yardım kuruluşları, Avrupa Birliği'nin sınır kontrol kurumu (FRONTEX) gibi bölgesel kuruluşlar, insan onuru ve insan haklarını savunan sivil toplum kuruluşları ve göçmenlerin çaresizliğinden çıkar sağlayan suç örgütleri yer alır. Bu farklı aktörlerin her biri, illegal deniz yoluyla göçü farklı bir perspektiften (örneğin insani yardım, koruma, ulusal güvenlik, kâr) görmektedir. Her biri farklı yasalara, düzenlemelere, teşviklere, normlara ve operasyonel standartlara göre hareket ederek tutarlı politikaların elde edilmesini ve uygulanmasını zorlaştırır. Denizde kurtarmayı daha da karmaşık hale getiren şey, bir devletin mültecilere ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan diğer belirli insan kategorilerine karşı yükümlülüklerinin, diğer göçmenlere karşı yükümlülüklerinden çok farklı olmasıdır. 1951 BM Mülteci Sözleşmesi hükümleri uyarınca, devletlerin bir mülteciyi yaşamının veya özgürlüğünün tehlikeye girebileceği bir bölgeye geri göndermesine izin verilmez - ancak diğer izinsiz göçmenlerin çoğunu kendi ülkelerine geri göndermekte özgürdürler. Göçmenler denizde kurtarıldığında, devletler mülteci olan ve olmayan yolcuları birbirinden ayırmak için zorlu bir sürece girmek zorundadır. O zaman, korunmaya ihtiyacı olanların onu nerede bulabilecekleri sorusu ortaya çıkar. Cevap genellikle devletlerarasında bir tartışma konusudur (Newland, 2014). Kaçakçılar tarafından giderek daha karmaşık hale gelen taktikler, politika yapıcılar için büyük bir zorluk teşkil etmektedir. Geçmişte, deniz yoluyla yapılan insan kaçakçılığı operasyonlarının çoğunda mülteciler, yalnızca yolculukları sırasında başta sahil güvenlik kuvvetleri olmak üzere sınır yetkililerinden kaçmaya çalışırdı. Günümüzde, kaçakçılar bilerek ya da kasıtlı olarak okyanuslara ve denizlere elverişsiz teknelerle göçmenleri taşımakta, bir sahil güvenlik ya da arama kurtarma gemisi yaklaşırken teknenin motorunu kasten devre dışı bırakmakta ve böylece bir müdahaleyi bir kurtarma durumuna dönüştürerek ve göçmenleri kurtarılmasını ve hedef ülkeye ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca, devletlerden koruma tepkilerini tetikleyen mekanizmaları öğrenen kaçakçılar, göçmenlere mülteci olarak görülmelerine yardımcı olabilecek davranışlar ve hikâyeler konusunda rehberlik ederek göçmenleri amaçlarına veya hedef ülkeye ulaşmalarını sağlamaktadır.

2.GERİ İTME'NİN (PUSHBACK) TANIMI VE KAPSAMI

Geri itmenin tek ve kabul görmüş bir tanımı yoktur. Geri itme , *"mültecilerin ve göçmenlerin - genellikle sınırı geçtikten hemen sonra - bireysel koşulları dikkate alınmaksızın ve sığınma başvurusunda bulunma olasılıkları olmadan sınırdan geri gönderilmeye zorlandığı bir dizi devlet önlemi"* anlamına gelen bir terimdir. Kogovšek, tarafından yapılan tanımlamada ise *"ülkeye düzensiz bir şekilde giren kişilerin komşu ülkelerle imzalanan anlaşma ve protokollere aykırı olarak ve yasal olarak tanımlanmış kuralların dışında yer alan prosedürler yoluyla bir önceki transit ülkeye veya köken ülke dışındaki üçüncü bir ülkeye gayri resmi, bireysel veya toplu olarak zorla ve bazen de şiddet uygulayarak geri gönderilmeleri"* olarak nitelendirilmektedir (Kogovšek, 2020). Geri itmeler, uluslararası koruma için gerekçeleri olup

olmadığına bakılmaksızın ve sığınma başvurusunda bulunma fırsatı olmaksızın göçmenleri ayrım gözetmeden hedef alır (AİHM, 2023). Birçok durumda zorla geri gönderme, polis şiddetiyle uygulanmaktadır. Ve sıklıkla geri itmelere; tehdit, aşağılama ve göçmenlerin eşyalarının ve cep telefonlarının çalınması eşlik eder. Geri itmeler, genellikle geri itilen göçmenleri alan ülkenin yetkililerine bilgi verilmeden, genellikle gizli bir şekilde yapılır. Bu nedenle, genellikle bir geri itmenin gerçekleştiğine dair hiçbir belge yoktur ve mağdurların tazminat araması zordur.

Niamh Keady-Tabbal ve Itamar Mann'a göre, "geri itme" (pushback) kavramı *"mülteci hukukunun aşınması ve hareket halindeki insanlara daha da aşırı şiddet uygulamak için kullanılan gayri resmi bir izin"* ile ilgilidir. Ege Denizinde geri itmeler söz konusu olduğunda, geri itmelerin *"bir insanın gezegendeki varlığını ortadan kaldırma iradesini içine alan insan hakları ihlali"* için uygun bir terim olduğunu düşündürmektedir (Keady-Tabbal & Mann, 2021). "Geri itme" uygulaması özellikle Avrupa'nın güney sınırlarında çok yaygındır ve çoğu göç yolu boyunca mevcuttur. Geri itmeler, göçmenlere karşı köklü bir önyargı ortaya koymakta ve devletlerin, uluslararası sınırlarda göçmenlerin insan haklarını korumaya yönelik uluslararası yükümlülüklerini reddettiğinin bir göstergesidir. Geri itme kavramı, BM'nin göçmenlerin insan hakları özel raportörü Morales tarafından, *"devletler tarafından alınan, bazen üçüncü ülkeleri veya devlet dışı aktörleri içeren ve sığınmacılar da dâhil olmak üzere göçmenlerin geri itilmesine neden olan çeşitli önlemler"* olarak tanımlanmaktadır. Geri itmelerde göçmenlerin insan haklarının korunması ihtiyaçlarının bireysel olarak değerlendirilmeden karasuları veya uluslararası sularda; uluslararası bir sınırı geçmek istedikleri veya geçmeye çalıştıkları yerden geldikleri komşu ülkeye, bölgeye veya denize geri dönmeye zorlanmışlardır (Morales, 2021:4). Dolasıyla geri itme terimi genellikle, uluslararası hukuka göre belirlenmiş yasal terimler olan "keyfi sınır dışı etme" veya "toplu sınır dışı etme" gibi bir devletin vatandaşı olmayanlar (yabancılar)ın bir devletin kendi sınırlarının dışına çıkarılmasına ilişkin uygulamaları içermektedir. Bu tür uygulamaların keyfiliğinin bir göstergesi de, geri itmenin, göçmen ve/veya sığınmacıların bir önceki transit ülkeye veya köken ülke dışındaki üçüncü bir ülkeye zorla ve gayri resmi olarak götürülmesidir. Geri itmeler, göçmenleri uluslararası ve ulusal hukukta tanımlanan insan haklarına erişimden ve iltica sürecindeki usullere ilişkin güvencelerden mahrum bırakmaktadır. Bu nedenle ger itmeler, bir devletin ya da bölgenin topraklarına veya karasularına girmeden önce ve bir devletin ya da bölgenin toprakları veya karasuları içinde gerçekleşebilecek uygulamaları içermektedir.

3. YUNANİSTAN'IN, YAŞAM HAKKINI İHLAL EDEN GERİ İTME UYGULAMALARI

Yunanistan Ege Denizinde sınır güvenliği operasyonlarını/faaliyetlerini yürütürken yürürlükteki AB ve uluslararası yasal çerçevelere tam olarak saygı duyduğunu iddia etmektedir (AİHM, Sharifi v Italy and Greece Application no 16643/09). Bununla birlikte, Yunan sahil güvenlik güçleri tarafından yürütülen yasa dışı geri itmelerinin, Pro Asyl (2013), HRW(2015), Uluslararası Af Örgütü (2014) ve Watch the Med (2016) tarafından yürütülen çeşitli çalışmalar sırasında görüşme yaptıkları düzensiz göçmenlerin ifadeleriyle doğrulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Yunanistan'ın AİHS'nin 3'üncü maddesini ihlal ettiğine karar verdiği davada HRW ve Uluslararası Af Örgütü tarafından hazırlanan raporlara yer vermiştir. STK'lar uzun yıllar boyunca Yunanistan'ın yakalanan düzensiz göçmenleri sistematik olarak karasularından, açık denizlerden ve/veya karadan Türkiye'ye geri ittiğini bildirmektedir (Asyl,

Pro, 2013). Geri itilen göçmenler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK- UNHCR) tarafından uluslararası korunmaya muhtaç kişiler olarak tanımlanan Suriye, Somali, Afgan veya Eritre uyruklu kişilerdi (UNHCR, 2014). Bu kişilere Yunanistan tarafından uluslararası koruma talep etme veya zorla geri dönüşlerine itiraz etme fırsatı verilmemiştir (Koka & Veshi, 2019).

STK'lar ve hatta Frontex, Yunan karasularından ve /veya açık denizlerden Türkiye'ye yapılan gayri resmi zorla geri dönüş uygulamalarını doğrulamaktadır (Heller, & Jones, 2014). Frontex, 2013 yılında gruplar halinde geri itme şeklinde gayri resmi zorla geri dönüş iddiasıyla ilgili 18 rapor aldığını doğrulamıştır. Yunan makamları, bu geri itmeleri, münferit olaylar olduklarını savunarak bu tür iddiaları kategorik olarak reddettiler (Uluslararası Af Örgütü, 2014). Avrupa Konseyi'nin İnsan Haklarından Sorumlu Komiseri, sivil toplum kuruluşlarının kaydedilen yasadışı uygulama olaylarını geri itme şeklinde ele alan etkili bir soruşturma talep etme çağrılarına destekleyen bir tepki göstermiştir (AIDA, 2017). Bu tepkiye yanıt olarak Yunan hükümeti, Ege'de bir Yunan gayri resmi zorla geri itme politikası olduğunu reddetmiş ve insan haklarına saygı gösterme konusundaki kararlılıklarını doğrulamıştır. Ayrıca Yunan hükümeti, herhangi bir iddianın soruşturulacağını, ancak böyle bir iddianın kendilerine ulaşmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, Kasım 2014 ile Ağustos 2015 arasında STK'lar, Yunanistan-Türkiye kara ve deniz sınırlarında (Uluslararası Af Örgütü, 2014) düzensiz göçmenlere karşı şiddet uygulandığını iddia ettiği 11 gayri resmi zorla geri itme uygulaması vakası bildirmiştir (Heller, & Jones, 2014). Ayrıca gayri resmi zorla geri itme uygulamaları düzensiz göçmenlerin can kaybına da neden olmuştur.

Türkiye'nin Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından Haziran 2022'de hazırlanan ve Türkiye üzerinden Yunanistan'a geçmeye çalışan on binlerce mültecinin Yunanistan tarafından haklarının ihlal edildiğini belirten bir rapor yayınladı. Türk makamları, Atina makamlarının 2020'den bu yana yaklaşık 42.000 sığınmacıyı kara ve deniz yoluyla Türkiye'ye geri itmeye/geri göndermeye zorladığını ve birçoğunun insanlık dışı muameleye maruz kaldığını kaydetti. "Ege Denizi'nde Geri İtmeler ve Boğulan İnsan Hakları" başlıklı rapor, Yunanistan'ın göçmenlere yönelik ihlallerine dikkat çekti. Rapor, geri itmelerin 2020'den 31 Mayıs 2022'ye kadar 41.523 göçmeni kapsadığını belirtti. Ayrıca Yunan subaylarının göçmenleri bazen kelepçelediğine, onlara can yeleği vermediğine ve bazen de onları doğrudan denize attığına dikkat çekildi. Raporda, Yunanistan'ın Meriç Nehri'nden zorla geri ittiği göçmenlere yönelik uygulamaların da ihlallerin çirkinliğini gözler önüne serdiği belirtildi. Belgelenen materyallere göre, geri itmelerin yüzde 98'i işkence ve kötü muamele içeriyor. Raporda şiddet, taciz veya sömürüye maruz kalan veya bu tür uygulamalara tanık olan çocukların oranının yüzde 68'e ulaştığı belirtildi. Raporda, Frontex'in (Avrupa Birliği (AB) Sınır ve Sahil Güvenlik Teşkilatı) Yunanistan'ın bu eylemlerini desteklediğine veya birçok olaya göz yumduğuna dair kanıtlar bulunduğu ileri sürüldü. Raporda AB'ye göç, göçmenler ve sınır kontrolü ile ilgili tüm karar ve uygulamalarında insan hakları ve uluslararası koruma yasalarını dikkate alması ve ne pahasına olursa olsun göçü önleme politikasından vazgeçmesi ve bunun yerine nedenleriyle mücadele etmeye odaklanması çağrısında bulunuldu. Rapor ayrıca Yunanistan'ın sistematik geri itme uygulamalarına son vermesi ve göçmenlerle onurlu bir şekilde ilgilenmesi gerektiğini vurguladı. Ayrıca raporda Atina'nın geri itmeleri reddetme politikasını tersine çevirmesi ve iddialarla ilgili bağımsız ve tarafsız soruşturma yürütmesi gerektiği vurgulandı (Kamu Denetçiliği Kurumu, 2022).

4.AİHM KARARLARI BAĞLAMINDA GERİ İTME

AİHM kararlarında yer verilen geri itme vakıaları başvurucuların geldikleri ülkeye, menşe ülkeye iade edilmeleri veya açık denizde kaderlerine terk edilmeleri sonucunda yaptıkları başvuruları da kapsamakta ve geri itme nedeniyle yaşam hakkına müdahale anlamına gelen çok sayıda geri itme olayı vardır. Ancak ölüm vakalarıyla sonuçlanan bu olayların ortaya çıkması veya kanıtlanması genelde mümkün olmadığından ihlalleri gerçekleştiren devletlerin insan haklarına riayet etmeye zorlanmaları hukuken pek olası görünmemekte ve yaptırım kamu vicdanıyla sınırlı kalmaktadır. Geri göndermeme ilkesi bağlamında AİHS'nin 3'üncü maddesinde ifade edilen "*hiç kimsenin işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamayacağı"* hükmü uyarınca AİHM tarafından ihlal kararıyla sonuçlanan birçok dava bulunmaktadır. 1963 yılından itibaren 4 Nolu Protokolün kabulü ile toplu sınır dışı etme yasağı da AİHS kapsamına alınmıştır. Bu süreçte AİHM, 4 Nolu Protokol'ün 4'üncü maddesini ayrıca ele almıştır. Yunanistan ise toplu sınır dışı yasağını düzenleyen 4'üncü maddenin yer aldığı Ek 4 nolu Protokol'e taraf olmaıştır. Buna rağmen AİHM tarafından Čonka/Belçika, Gürcistan/Rusya (I) [BD], Shioshvili ve Diğerleri/Rusya ve Berdzenishvili ve Diğerleri/Rusya, Hirsi Jamaa ve Diğerleri/İtalya [BD] ve Sharifi ve Diğerleri/İtalya ve Yunanistan başvuruları üzerine verilen kararlarda 4 No'lu Protokol'ün 4'üncü maddesinin ihlal edildiğine hükmedilmiştir (KDK, 2022).

4.1. AİHM 2. Dairesinin 21/10/2014 tarihli ve 16643/09 nolu Sharifi ve Diğerleri/İtalya ve Yunanistan Kararı

Davanın olguları, 2007 ile 2008 yılları arasında farklı zamanlarda Yunanistan'a ulaşan ve daha sonra tekneyle İtalya'ya seyahat eden 35 kişiyle ilgilidir. Tekneler, çeşitli İtalyan limanlarına vardıklarında sınır muhafızları tarafından durduruldu ve hemen Yunanistan'a geri gönderildi. Her iki ülkede de başvurucular, gemilerde polis ve mürettebat tarafından uygulanan şiddete maruz kalmış ve sığınma başvurusunda bulunmalarına izin verilmemiştir.

İtalya ile ilgili olarak, başvuranlara avukat veya tercümanlarla görüşme fırsatı verilmemiş ve haklarına ilişkin herhangi bir bilgi verilmemiştir. Yunanistan'a dönüşlerine ilişkin tercüme edilmiş resmi bir mektup sunulmamış, bunun yerine başvuranlar İtalya'da karaya çıktıktan sonra derhal tekneye geri gönderilmiş ve Yunanistan'a geri gönderilmiştir. Yolculuğun tamamı boyunca bazı başvuranlar kamaralara, diğerleri tuvaletlere kilitlendi.

Yunanistan'da, başvuranlar hemen gözaltına alınmış ve daha sonra, kabul koşullarının insanlık dışı olduğu, tuvalete, yiyeceğe veya tıbbi yardıma erişimin olmadığı Patras'ta geçici bir kampa yerleştirilmiştir. Bu bağlamda, Patras'taki çok sayıda Afgan uyruklunun Türkiye'ye sınır dışı edildiğine ve daha sonra Afganistan'a geri döndüğüne dair raporların ardından mahkeme önünde kural 39 ihtiyati tedbir talebinde bulunuldu. Mahkeme ile Patras kampının kapatıldığını ve polis şiddetini belgeleyen müteakip yazışmaların ardından Mahkeme, bazı başvuranlara ilişkin geçici tedbirlere işaret etti, buna rağmen bunlardan bazıları Türkiye'ye, Arnavutluk'a geri gönderildi veya Yunan cezaevlerinde tutuldu. Başvuranlar, Yunanistan'da geçirdikleri süre boyunca bir avukat veya tercümanla görüşme imkânının sağlanmadığını ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, Yunanistan aleyhine yapılan şikâyetlerde, başvuranların, Afganistan'a geri gönderilmeleri halinde yaşam haklarının ve işkence yasağının ihlal edileceği korkusunun yanı sıra Singh ve diğerlerinin Belçika'ya karşı (Başvuru no. 33210/11) davasını örnek alan Mahkeme, Afganistan'a geri göndermeyle ilgili olarak sunulan iddianın, 3. madde ile birlikte okunan 13. madde açısından incelenmesi gerektiğini kaydetmiştir.

MSS - Belçika ve Yunanistan (Başvuru no. 30696/09) ve IM - Fransa (Başvuru no. 9152/09) davalarına atıfta bulunan Mahkeme, 13. Maddenin bir hukuk yolunun teoride ve uygulamada yeterince erişilebilir olmasını gerektirdiğini kaydetmiştir. Gerçekten de Mahkeme, etkililiğini değerlendirirken bir hukuk yolunun pratikte erişilebilirliğinin belirleyici olduğunu yinelemiştir. Sözleşme'nin teorik veya yanıltıcı değil, somut ve etkili hakları koruma amacına sahip olduğuna dikkat çeken Mahkeme, bir hukuk yoluna pratik erişimin, dilsel engellerin dikkate alınması, gerekli bilgilere erişim ve açık yasal tavsiyede yattığını vurgulamaya devam etmiştir. Başvuranların halihazırda sınır dışı edilme mağduru oldukları ve Afganistan'a geri gönderilme risklerinin bulunduğu göz önünde bulundurulduğunda, Mahkeme, başvuranların bir hukuk yoluna başvurmak için açıkça somut bir nedenleri olduğunu tespit etmiştir. Böylece Mahkeme, 3. madde ile birlikte değerlendirildiğinde 13. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

4.2. AİHM'in 7/7/2022 tarih ve 5418/15 Başvuru no.lu Safi ve Diğerleri v. Yunanistan Kararı

Avrupa İnsan hakları Mahkemesi (AİHM), Safi ve Diğerleri / Yunanistan davasının oybirliğiyle aldığı kararda Yunanistan'ı çok sayıda ihlalden dolayı kınadı. Avrupalı medya kuruluşlarının bir ay süren ortak soruşturması, Yunan makamlarının geri itme operasyonlarında üçüncü ülke vatandaşlarına kötü muamele yapıldığını doğruladı. Soruşturma AB düzeyinde güçlü tepkilere yol açarken, Yunan hükümeti saptırmaya ve inkâr etmeye devam etmektedir. Bu arada Yunanistan, AİHM'nin geçici tedbirlerini görmezden gelmekte ve dayanışmayı suç saymaya devam etmektedir.

20 Ocak 2014 tarihinde, içinde yirmi yedi Afgan, Suriye ve Filistin uyruklu bulunan bir balıkçı teknesi, Yunan Sahil Güvenliği tarafından çekilirken Ege Denizi'ndeki bir adada battı. Batma, başvuranların akrabaları da dahil olmak üzere on bir kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Söz konusu olayın yönetiminde yer alan sahil güvenlik görevlilerinin olası cezai sorumluluklarına ilişkin yargılamalar ve başvuranların varıştan sonra maruz kaldıkları iddia edilen kötü muameleye ilişkin olarak Yunan kolluk kuvvetleri aleyhine açılan davalar Yunan makamlarınca reddedilmiştir.

Bunların yanı sıra, başvuranların ifadeleri sırasında tercümanlık yapan iki kişi hakkında, tercümanlık yaparken yalan yere yemin etmek suçundan dava açılmıştır. İki kişiden birisi beraat etmiş ancak tutanakta, diğerinin aleyhine açılan davanın sonucuna ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

Gemi kazasından sağ kurtulan on altı başvuran, teknenin batması sırasında, söz konusu ölümlü kazanın sorumluları hakkında yürütülen soruşturmanın yetersizliği ve adaya sahil güvenlik görevlilerince götürüldükten sonra kötü muameleye maruz kalmaları gibi hususların yanı sıra, teknenin batması sırasında sahil güvenliğin eylemleri ve/veya ihmalleri nedeniyle hayatlarının

tehlikeye girmesinden ve bazıları için akrabalarının ölümünden şikâyetçidir. Öte yandan adaya vardıklarında, yetkililerin kontrolü altında olan ve güvenlik güçlerinin talimatlarına uymaları beklenen on iki başvuran hareket etmekte özgür değildi. Üst aramalarına tabi tutularak aynı anda ve aynı yerde en az on üç kişinin önünde soyunmaya zorlandılar. İlgili kişiler son derece savunmasız bir durumdaydılar: çünkü bir gemi kazasından yeni kurtulmuşlardı ve bazıları akrabalarını kaybetmişti. Şüphesiz aşırı stres altındaydılar ve zaten yoğun acı ve keder duyguları yaşıyorlardı. Bu üst aramaları, güvenlik, düzenin sağlanması veya cezai suçların önlenmesi gibi ikna edici bir zorunluğa dayanmıyordu. Başvuranlarda, üst aramanın kaçınılmaz olarak gerektirdiği katlanılabilir olandan daha fazla aşağılanmayı karakterize eden bir keyfilik, aşağılık duygusu ve ıstırap uyandırdığı gerekçesi ile Yunan kolluk kuvvetleri tarafından yapılan muamelelerin AİHM Aşağılayıcı muamele anlamına geldiğine karar vermiştir.

Mahkeme Yunanistan'ı çok sayıda ihlali kınadı ve "oybirliğiyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2. maddesinin (yaşam hakkı) usul başlığı altında ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, yargılamalarda eksiklikler olduğunu tespit etmiş ve ulusal makamların, teknenin battığı koşullara ışık tutabilecek kapsamlı ve etkili bir soruşturma yürütmediği sonucuna varmıştır. AİHM, Yunan ulusal makamları tarafından kapsamlı ve etkili bir inceleme yapılmadan, göçmenlerin Türkiye kıyılarına geri gönderilemeyeceğine karar veremeyeceğine hükmetmiştir. Bununla birlikte, geri itme süreciyle ilgili bazı gerçeklerin kesin olduğu dosyadaki delillerden ve yerel mahkemelerin kararlarda net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Yunan makamlarınca pozitif yükümlülüğe uyulmaması nedeniyle 2'inci maddenin (yaşam hakkı) ihlaline karar verilmiştir. Mahkeme, Yunan makamlarının başvuranlara ve akrabalarına Sözleşme'nin 2. maddesinin gerektirdiği düzeyde koruma sağlamak için kendilerinden makul olarak beklenebilecek her şeyi yapmadıklarını tespit etmiştir. AİHM, teknede bulunan mülteciler tekne battıktan sonra, Farmakonisi'ne vardıklarında üstlerinin aranması nedeniyle aşağılayıcı muameleye maruz kaldıklarına karar vermiştir. Yunanistan'a, başvuranların uğradığı manevi zararla ilgili olarak toplam "330.000 Euro (EUR) ödemesi emredildi ve ödemler şu şekilde ayrılmıştır: Başvuranlardan birine 100.000 Euro, başvuranlardan üçüne müştereken 80.000 Avro, başvuranlardan diğerine 40,000 Euro başvuranların geri kalan 11 kişinin her birine 10.000 Euro".

Öte yandan Aralık 2021'de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 1 Ocak 2021 - 31 Aralık 2021 tarihleri arasında Yunanistan aleyhine açılan toplam 47 başvurudan sekiz davayı tebliğ etmiştir. Sekiz vaka arasında Türkiye, Irak, İran, Tunus, Filistin, Lübnan, Suriye, Orta Afrika Cumhuriyeti, Kamerun, Kongo ve Afganistan'dan başvuranlar var. Gruplar arasında Sisam adasından denize geri itilen refakatiz bir Afganistanlı çocuk ve Soufli polisi ve sınır muhafız karakolunda kimseyle görüştürülmeden alıkonulduktan sonra geri itilen küçük çocuklu Suriyeli bir aile yer alıyor. Başvuranlar sınır dışı edilmelerinin, kötü muamele görmelerinin ve alıkonmalarının 2. madde (yaşam hakkı), 3. madde (işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağı), 5. madde (özgürlük ve güvenlik hakkı), 8. madde (özel yaşama ve aile hayatına saygı) maddesini ve AİHS'nin 13. maddesi (etkili başvuru hakkı) ihlali anlamına gelmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki bu sekiz dava, Yunanistan'ın mültecileri ve göçmenleri kara ve deniz sınırlarından zorla geri ittiği Yunanistan'ın sistematik insan hakları ihlallerine karşı derdest davalar arasında yer alıyor.

SONUÇ YERİNE

Genel bir kural olarak, devletler, kendi topraklarına vatandaş olmayanların girişini ve devam eden varlığını kontrol etme hakkına sahiptir. Bununla birlikte, bu politikalar, özellikle 1951 Mülteci Sözleşmesi'nde yer aldığı şekliyle geri göndermenin yasaklanması da dahil olmak üzere, uluslararası insancıl hukuktan ve uluslararası insan hakları hukukundan kaynaklanan yükümlülüklere halel getirmeksizin uygulanmalıdır.

Son yıllarda AB göç politikaları, öncelikle dış sınırların güvence altına alınmasına ve göç akışlarını engellemek için üçüncü ülkelerle (özellikle Libya ve Türkiye) işbirliğinin hızlandırılmasına odaklanması akademisyenlerden ve sivil toplum kuruluşlarından ağır eleştirilere yol açmıştır. Giderek artan sayıda Üye Devlet, göçmenlerin ve sığınmacıların kendi bölgelerine erişmelerini önlemek için Schengen sınırlarına çitler çekmiş ve sınır duvarları da örmüştür. Avrupa Mülteci Hakları ve Geri İtmelere Son Ortaklığı tarafından hazırlanan 2020 raporunda, Bulgaristan, Hırvatistan, Yunanistan, Macaristan, Romanya, Polonya, Slovakya ve İspanya'nın dış sınırlarında geri itmelerin ve buna bağlı sınır şiddetinin uygulanmasını ve bunun insanların yaşamları üzerindeki zararlı etkisini ayrıntılı olarak özetlemektedir. Raporda ayrıca, toplumların kutuplaşması ve yeni gelenlere yönelik şiddetin normalleştirilmesi açısından AB düzeyindeki geri itmelerin ve Avrupa sosyal uyumu üzerindeki zararlı etkisinin altı çizilmektedir. Avrupa Mülteciler ve Sürgünler Konseyi (ECRE), 1 Ocak 2017 ile 27 Eylül 2022 tarihleri arasında 43 bin 476 kişiyi taşıyan 1 bin 624 teknenin Yunan adalarından Türk sularına geri itildiğini tespit etmiştir. Ulusal insan hakları kurumları, Avrupa Konseyi kuruluşları ve BMMYK'nın Eylül 2018 ile Kasım 2020 arasında AB'nin kara sınırlarında geri itme ve diğer temel hak ihlalleri iddiasıyla ilgili raporlarının çoğu Hırvatistan ve Yunanistan ile ilgilidir.

Yunanistan AİHS 4 No'lu Protokol'e (*"serbest dolaşım, yabancıların toplu sınır dışı edilmesinin yasaklanması")* taraf değildir. Ancak bu husus Yunanistan'a herhangi bir sorumsuzluk durumu oluşturmaz. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 3'üncü maddesinde *"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz"* hükmü, 14'üncü maddesinde, *"Herkes zulüm karşısında başka ülkelerde sığınma talebinde bulunma ve sığınma hakkından yararlanma hakkına sahiptir."* hükmü yer aldığından Yunanistan'ın Beyanname'nin yanı sıra taraf olduğu AİHS'den , BM Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nden, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 'den, Engellilerin Haklarına Dair Sözleşme 'den doğan yükümlülükleri bulunmaktadır (KDK, 2002: 192).

Avrupa Mahkemesi'nin Yunanistan'a mesajı açıktır: Yunanistan'ın sınırlarında mülteci ve sığınmacılara yönelik ciddi geri itme ve şiddet iddialarını ciddiye almaması kabul edilemez. Bu karar, Yunanistan'ın şimdi harekete geçmesini gerektiren artan kanıtlara katkıda bulunmaktadır. Yunanistan, sınırlarındaki tüm ihlalleri derhal durdurmalı ve iddiaları soruşturmak için Ulusal Şeffaflık Kurumu'nun geri itmelerdeki insan hakları ihlallerini aklama girişiminin aksine, bağımsız ve etkili bir sınır izleme mekanizması kurmalıdır. Yunan Parlamentosu ayrıca tüm

geri itme iddialarına yönelik bir soruşturma başlatmalı ve bunların fiili bir hükümet politikasının parçası olup olmadığını incelemelidir.

KAYNAKÇA

AIDA, (2017). Access to the Territory and Push Backs, Erişim Linki: https://www.asylumineurope.org/reports/country/greece/asylumprocedure/access-procedure-and-registration/access-territory-and-push, Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Andersson R. (2016) Europe's failed 'fight' against irregular migration: ethnographic notes on a counterproductive industry, Journal of Ethnic and Migration Studies, 42:7, 1055-1075, DOI: 10.1080/1369183X.2016.1139446

ASYL, Pro. (2013). Pushed back. Systematic Human Rights Violations against Refugees in the Aegean Sea and at the Greek-Turkish Land Border,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), "Push-back". Erişim Linki: https://www.ecchr.eu/en/glossary/push-back/ Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sharifi v Italy and Greece Application no 16643/09
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi AİHM - IM - Fransa, Başvuru No. 9152/09.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi AİHM - MSS - Belçika ve Yunanistan (Başvuru no. 30696/09)
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi AİHM - Singh ve Diğerleri / Belçika, Başvuru No. 33210/11

European Commission,(2011). The Global Approach to Migration and Mobility, COM (2011) 743 final, 6.

Heller, C., & Jones, C. (2014). Eurosur: saving lives or reinforcing deadly borders?. *Statewatch Journal*, *23*(3/4), 9-11.

HRW, (2015). "Greece: Attacks on Boats Risk Migrant Lives, Masked Assailants Attack, Disable Boats, Abuse Passengers" 22 October 2015 Erişim Linki: https://www.hrw.org/news/2015/10/22/greece-attacks-boats-riskmigrant-lives, Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Kamu Denetçiliği Kurumu, (2022). Ege Denizi'nde Geri İtmeler ve Boğulan İnsan Hakları, Erişim Linki: https://paylasim.ombudsman.gov.tr/dokuman/documentuploads/geri%20itme%20ozel%20raporu%20son/mobile/index.html, , Erişim Tarihi: 22/01/2023.

Keady-Tabbal, N., & Mann, I. (2021). Pushbacks as euphemism. *EJIL: Talk! Blog of the European Journal of international law*.

Kogovšek Šalamon, N. (2020). EU Conditionality in the Western Balkans: Does It Lead to Criminalisation of Migration?. In *Causes and Consequences of Migrant Criminalization* (pp. 131-155). Springer, Cham. ISBN 978-3-030-43732-9.

Koka, E., & Veshi, D. (2019). Irregular migration by sea: Interception and rescue interventions in light of international law and the EU Sea Borders Regulation. *European Journal of Migration and Law*, *21*(1), 26-52.

Last, T. (2017). Who is the 'Boat Migrant'? Challenging the Anonymity of Death by Border-Sea. In *'Boat Refugees' and Migrants at Sea: A Comprehensive Approach* (pp. 79-116). Brill Nijhoff.

Morales, F. G. (2021). Report on Means to Address the Human Rights Impact of Pushbacks of Migrants on Land and at Sea. *UN Human Rights Council Forty-seventh session*, *21*. Erişim Linki: https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G21/106/33/PDF/G2110633.pdf?OpenElement, Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Newland, K. (2014). Protection at Sea: Addressing Irregular Maritime Migration Erişim Linki: https://www.migrationpolicy.org/news/protection-sea-addressing-irregular-maritime-migration Erişim Tarihi: 19/01/2023.

T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, (2022). "*Our Press Statement Regarding The Baseless Claims of Greece"* Erişim Linki: *https://www.goc.gov.tr/our-press-statement-regarding-the-baseless-claims-of-greece-merkezicerik*, Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Uluslararası Af Örgütü (2014). Amnesty International, "The Human Cost of Fortress Europe, Human Rights Violations against Migrants and Refugees at Europe's Borders" (July 2014) Erişim Linki: https://www.amnesty.ch/de/themen/asyl-undmigration/festung-europa/dok/2015/die-kampagne-sos-europa/berichtthe-human-cost-of-fortress-Europe, Erişim Tarihi: 19/01/2023.

UNHCR, 'UNHCR Urges Continued International Protection for Asylum-seekers from Somalia' (Dan Maclsaac, 28 January 2014) Erişim Linki: http://www.unhcr.org/news/latest/2014/1/52e7adda9/unhcr-urgescontinued-international-protection-asylum-seekers-somalia.html Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Watch the Med Alarm Phone (2016), "Illegal Push-Back Operation with Frontex Present" (15 June 2016) Erişim Linki: https://alarmphone.org/en/2016/06/15/watchthemed-alarm-phonedenounces-illegal-push-back-operation-with-frontex-present/ Erişim Tarihi: 19/01/2023.

Possibilities of Building Regional Migration Governance due to the Venezuelan Diaspora in Ibero-America (2015-2018)

Jonathan Palatz Cedeño

Simon Bolivar Andean University (Ecuador)

Abstract:

The paper will seek to examine the scope and limitations of the process of construction of ordinary and extraordinary migration regulatory tools of the countries of Latin America, due to the Venezuelan diaspora in Ibero-America (2015-2018). The analysis methodology will be based on a systematic presentation of the existing advances in the subject under a qualitative approach, in which the results are detailed. We hold that an important part of the Latin American countries that used to be the emitters of migrants have had to generate, with greater or lesser success both nationally and regionally, ordinary and extraordinary migration regulatory tools to respond to the rapid intensification of the current Venezuelan migratory flows. This fact beyond implementing policies for the reception and integration of this population marks a new moment that represents a huge challenge both for the receiving States and for the young Ibero-American institutional migration system. Therefore, we can say that measures to adopt reception and solidarity policies, despite being supported by organs of the multilateral system such as UNHCR and IOM, are not found as guidelines for national and regional action, at the expense of the reactions of the respective public opinions and the influence of what to do of the neighboring countries in the face of the problem.

Keywords: Venezuela, migration, Migration policies and governance, Venezuelan diaspora.

Optimizing Mobile Agents Migration Based on Decision Tree Learning

Yasser k. Ali, Hesham N. Elmahdy, Sanaa El Olla Hanfy Ahmed

Information technology department, Faculty of computers and Information, Cairo University

Abstract:

Mobile agents are a powerful approach to develop distributed systems since they migrate to hosts on which they have the resources to execute individual tasks. In a dynamic environment like a peer-to-peer network, Agents have to be generated frequently and dispatched to the network. Thus they will certainly consume a certain amount of bandwidth of each link in the network if there are too many agents migration through one or several links at the same time, they will introduce too much transferring overhead to the links eventually, these links will be busy and indirectly block the network traffic, therefore, there is a need of developing routing algorithms that consider about traffic load. In this paper we seek to create cooperation between a probabilistic manner according to the quality measure of the network traffic situation and the agent's migration decision making to the next hop based on decision tree learning algorithms.

Keywords: Agent Migration, Decision Tree learning, ID3 algorithm, Naive Bayes Classifier

Migration Loneliness and Family Links: A Case Narrative

R.Narchal

Lecturer in Psychology at the University of Western Sydney, School of Social Sciences and Psychology, Australia

Abstract:

Culture and family structure provide a sense security. Further, the chrono, macro and micro contexts of development influence developmental transitions and timetable particularly owing to variations in the macrosystem associated with non normative life events like migration. Migration threatens family links, security and attachment bonds. Rising migratory trends have prompted an increased interest in migration consequences on familial bonds, developmental autonomy, socialization process, and sense of security. This paper takes a narrative approach and applies the attachment paradigm from a lifespan perspective, to examine the settlement experiences of an India-born migrant student in Sydney, Australia. It focuses on her quest to preserve family ties; her remote secure base; her continual struggle to balance dependency and autonomy, a major developmental milestone. As positional parental power is culturally more potent in the Indian society, the paper therefore raises some important concerns related to cultural expectations, adaptation, acculturative stress and sense of security.

Keywords: Attachment, family security, migration & loneliness, narrative, remote secure base

Türkmen nüfusunun Ön Kafkaslara tarihi göçleri

Prof. dr. Minehanım Nuriyeva Tekeli

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

0000-0002-4985-8134

17-19. yüzyıllarda Transkafkasya'da meydana gelen etnik süreçleri doğru anlamak için, bölge nüfusunun ulusal bileşiminin oluşumundaki ana aşamaları ve belirli tarihsel dönemlerdeki değişimlerini bilmek büyük önem taşımaktadır. Fikrimizce, Stavropol'ün (eski adı: Taşlı) etnik manzarası, bir dereceye kadar unikal bir milli grup olan Stavropol Türkmenleri (önceden Trukhmen olarak adlandırılıyorlardı) olmadan eksik kalacaktır. Bu nedenle tarihi Harezm devleti`nın Türkmen nüfusunun 17. ve 18. yüzyıllarda gerçekleşen Aşağı Volga kıyılarına ve Kafkaslara olan göçlerinin çeşitli askeri-politik ve ekonomik faktörlerin etkisi altında sorunlarını, nedenlerini ve önemini tartışıyor.

Eski bir Asya halkı olan Türkmenlerin tarihi anavatanı, Harezm devleti terkibinde güneydoğu Hazar bozkırları ve Amu Derya Nehri kıyıları'dır. Kadim zamanlardan beri Türkmen göçebeleri, Mangışlak da dahil olmak üzere Doğu Hazar toprakların`da dolaşıyorlardı. Türkmenlerin mevcut Stavropol Bölgesi topraklarında ortaya ilk çıkışı, 1609'da Kalmıklar Hazar bozkırlarına geldiğinde, Mangışlak Türkmenlerinin bir kısmının Kalmık sultanı Turgut Urlyuk Han`ın önderliğinde gelmelerinden kaynaklanmaktadır. Çünkü, başlangıçta Stavropol Türkmenleri, Kalmıklarla birlikte dolaşıyordu. 1653'te ise bu göç`ün daha güclü dalğası başlar: Hive hanı (aslında bu kudretli Harezm devleti idi; yalnız Rus kaynaklarında devletin başkenti Hive`nin adı ilə Hive Hanlığı adlanırdı) Abülgazi Bahadır han (1603-1664) hakimiyyetini güclendirmek amacı ile devləte ciddi tehlike sandığı Türkmen ve Kalmıklarla mücadele ediyordu ve iktidar`ın 1653'te ciddi baskısıyla 1665 aileden oluşan büyük bir Türkmen göçü Mangışlak'tan ayrıldı ve Hazar Denizi kıyısı boyunca kuzeye doğru ilerledi. Emba, Ural ve Volga nehirlerini geçerek Kalmıkların dolaştığı kuzeybatı Hazar bölgesine girdiler.(1, 3) Bunlar esasen üç büyük nesil`den: İgdır, Çavdur, Saynacı neslinden ibaret idi. Demek ki, Stavropol Türkmenlerinin büyük bir kısmı 17. yüzyıldaki hemin yerleşimcilerin torunlarıdır, ancak daha sonra bile ayrı Türkmen grupları 1813'e kadar Kuzey Kafkasya'ya gelmeye devam

etti. Türkmenlerin güçlü bir aşiret kültü vardı; hele 19. yüzyılın sonunda bile Stavropol Türkmenleri üç büyük nesil`e: İgdır, Çavdur, Saynacı uruğlarına ayrılmakda devam edirdi. "Qafqazın darvazası" sayılan Stavropol ülkesindeki bu tayfaların(Türkmenler`de kabileler anlamında taypa, uruğ, aymak//oymak, bölük, tire ves. terimleri kullanılıyor) farklı hayatı hele 20. yüzyılın başlanğıcınadek bile kalmakda devam edirdi. Eski Türk yurdu Taşlı, bugünkü Stavropol eyaletinin Türkmenleri (Rus mühitində Turukhmenlər) de dahil olmak üzere Türk nüfusunun varlığı, tarihsel araştırmaların dışında bırakılmış ve uzun yıllar kimse fiilen ilgilenmemiştir. Esas itibarı ile Stavropol ülkesine bağlı Türkmen ve Neftekumsk (1958.e kadar Kamış Burun) bölgelerinde Özek Suat, Mahmut Mekteb, Mahaç, Ullubiy Yurt, Edelbay, Barhancak, Şarahalsun, Saban, Cur, Yusup Kulak, Başanta aullarında yaşıyorlar.(1, 6) Lakin son yıllar işsizlik yüzünden türkmenler Sibirya`ya petrol sahalarında işe gidiyorlar.

Yazılı kaynaklar, Volga nehri'nin sağ kıyısında Türkmenlerin varlığını 1653 gibi erken bir tarihte kaydetmektedir. Stavropol türkmenleri Rus devletinin Volga'nın aşağı kesimlerinde git-gide güçlenmesinden panikleyerek Kalmık hanlarıyla bir arada Rus işğalına karşı protesto etmekde idiler. Ancak 1768-1774. yılların Rus-Türk savaşı esnasında savaşgan kalmıklarla birlikde isyana kalkan türkmenlere karşı Rus ordusu küvvetleri asıl katliam töretti. Baş komandanı Suvorov Kuban nehri boyunca askeri kaleler tikdirmekle onların serbest hayatına son koydu. Türkmen ve kalmıklar büyük kayıplar verdiyse de canlarını kurtaran yüzlerle Türkmen ailesi 1771'de Volga'nın ötesine geçerek Yaik Nehri'e (şimdi Ural nehri) doğru kaçtı, hatta Türkmenlerin bir kısmı Rus işğalçılarına asi`lik yapan Kalmık Hanı Ubas ile birlikde Çin'e götürüldü. Rus yetkilileri bundan sonra onlara Volga'dan Kuzey Kafkasya'daki Kuma Nehri'ne kadar dolaşmalarına izin verdikden sonra onlar artık bugünkü Rus toprakları sayılan Noğay çöllerine geri döndü. Ancak savaşdan sonra da Rus idarecileri ile ilişkileri kolay değildi; bu yüzden sık sık yer değiştirmek zorunda kaldılar.

Kale, Kuzey Kafkasya'nın ağzında yer alması nedeniyle ayrı bir önem taşıyordu. Ancak Stavropol, bu amaçla en güçlü kalelerden biri sayılan Kızılyar kalesinin işgalinden sonra (1735) askeri önemini kaybetdi. 2. Katerina döneminde Kafkasya'nın bir savaş alanı haline gelmesiyle Stavropol yeniden askeri önem kazanmaya başladı. 1779'da adı geçen Rus-Türk savaşında bu yerleri Rusiyaya kazandıran General Suvorov`un buraya gelişi ile kale yeniden inşa edildi ve güçlendirildi. (5, 17; 6, 61) Bir şehir olarak onun

tarihi 1785'te başlar. O resmen bir Rus şehri ilan edildi. Ağırlıklı olarak Ruslar, Kazaklar ve Ermeniler şehre taşındı. Güney Kafkasya'da hüküm süren Kaçar hükümdarlarının düşüşünden sonra İmparator Pavel'in emriyle Rus köylülerinin ve 500 Ermeni ailesinin buraya taşınması ve toplu halde Stavropol'e yerleştirilmesiyle eyalet yetkilileri göçebelerin hayatı düzenini kayb etdirmekte idi. Bununla aydın oldu ki Türkmenler arasında geleneksel göçebe hayvancılığın düşüşü kademeli bir süreçti. Bu önlemler sonunda meyvesini verdi; 1910'da burada 10.685 Rus ve Ukraynalı, 4.414 Ermeni yaşıyordu. (3, s.28). Her yeni sömürge toprağına yerleşen yeni nüfus gibi, Stavropol ve bozkırlara yerleşenler de 7 yıl süreyle vergi ve zorunlu askerlikten (askerlik görevi) muaf tutuldu. (7, s.51).

1793'te ikinci Türkmen göçmen dalgası Mangışlak'tan ayrıldı. Ancak bu göçün temsilcileri Stavropol Bölgesi'ne ulaşmadan Volga deltasına yerleşmeyi karara aldı. Bizim Astarhan Türkmenleri deye tanıdığımız halk demek ki, böylece oluşmuştur. Rus tarihci ve etnografı Pavel Nebolsin'e göre 600 Mangışlak Türkmenlerinden oluşan son grubun Volga'nın aşağı kesimlerine yerleştiği 1813'e kadar safları bireysel göçebe Türkmen aileleri tarafından yenilenmeye devam etti. Yerleşik hayata mecbur kalan Türkmenler 1863'te Yukarı Barhançak'ta, Baş Oba veya Baş Agıl köyü olarak adlandırılan ve 708 haneyi içeren ilk aul'u düzenlediler. Artık 1902'de yerel Türkmenler, 2072 hane ve 11 bin nüfuslu 13 yerleşik köyde yaşıyordu. Atal köyünde yukarıda belirtildiği gibi İğdır Türkmenleri yaşamaktadır. Bu bağlamda, beş kabile bölümü vardır: *Mamut, Gokler, Tever, Goldaglı, Yahşıhoca*. Ek olarak kayd edelim, Mamut nesili *Kara-Mamut ve Ak-Mamut, Gokler, Kızıl ve Hırık Mergen* olarak alt bölümlere ayrılmıştır. Her birinin kendilerine ait özgü bir işareti – tamgaları vardır. Bu toprağın ana nüfusu Noğay və onun Karakaş kolu Türkleri idiysə de Rusların Aşağı Volga çevrelerine dahil Astarhan hanlığına sahiplenmesinden sonra noğayların rahatlığı bozulmağa yüz koymuştu. Astarhanın işğalından 50 yıl sonra ise bu yoldan Volga ilə Kum, Manıç, Aydur çayları arası göç eden ve bu bozkırlarda yaylak kuran Türkmenlere – onların başlıca olarak İğdır, Çavdar, Soyunçu tayfaları da burada yerleşik (oturak) həyata geçtiler. Böylece, daha sonra Rusların kontrolündeki vilayetin Ruslara ilhakı (1825) ve Kafkas yöneticilerinin Nogay, Kalmık ve Türkmen halklarının göçebe yaşam tarzında ciddi bir değişiklik yapması; şu halkların yerleşik yaşama geçmesine neden oldu. (6, 118)

Tarihsel olarak, taipalara (milliyetlere) ayrıldılar. 2007-2011'deki saha çalışmaları, kabile bölünmesinin korunduğunu ve belirli bir rol oynadığını gösterdi. Aynı köyde bile farklı Türkmen milletlerinin temsilcileri ayrı ayrı yerleşmeyi tercih etmektedirler. Böylece, Özek-Suat köyü Yukarı, Saynacılerin yaşadığı (köydekilerin yaklaşık (% 30'u) ve İgdır'ın (% 10) ve Çovdur'un yaşadığı Aşağı – yaklaşık % 60'a bölünmüştür. "Kabile" dayanışması, idari kaynaklara erişim rekabetinde kullanılan gerçek bir anlama sahiptir. Kendi klanının bir temsilcisini iktidarda görme arzusu, yerel yönetim seçimleri sırasında kendini göstermekteydi. Tarih boyunca Türk yurdu sayılan, Noğay türkleriine anavatan olan Stavropol ilinin ve şehrin (eski Taşlı) Rus idaresine geçmesiyle birçok değerler değişti ve ya yok edildi. Lakin şu anda bir zamanlar çox sayıda Türk yer isimlerinden *Taş Saray, Batal mağaraları, Kızıl Kurgan, Kokurtlu, Çumak, Bekeş, Mamay, Borgustan ormanları, Mamay çayı, Batal mineral çeşmeleri, Sablı, Kum, Tolga, Tahta, Kugulta, İpat, Çolın Hamur, Açıner, Homut, Cecik, Yanıköy, Edilbay, Başanta, Yusup Kulak, Gence Kulak, Özek Suat, Barhancak, Deşikli, Celal, Kapkaç, Murzabek, Mahmut Mekteb, Barsuk, Türmen, Koçubey yaşayış yerləri, Akmeçet və Karmalı* kum fabrikası adları böyük Türk mirasından zamanımıza gelib yetişenlerin yalnızca bir kısmıdır...(1, s.6; 6, 118) bölgenin Türk geçmişini doğrulayıcı gerçeklerdir.

Artıq budur, Rusiyanın Yunanca "kutsal haç şehri" anlamına gelen iki Stavropolu vardır (2, s.18). Volga'daki Jigul (Yugul-Kıpçak Türkçesinde Jugul) dağlarının karşısında, ağırlıklı olarak Hıristiyanlaşmış Kalmıkların yaşadığı Stavropol (bugünkü Tolyatti şehri) ve Kafkasya'nın girişinde Türkmenlera vatan olan Stavropol... Bu nedenle, yeni kend ismini Volga üzerindeki Stavropoldan ayırıb farklandırmak için ta 1935. yıla kadar onun ismi "Kafkas Stavropolu" şeklinde kullanılmıştır. Şehirdeki demiryolu stasyonu aynen Buhara Hanının Jeleznevodskdakı (eski:Borağan şehri) sarayı tarzında inşa edilmiştir. Taşlıdakı Cami isə günümüzedek bir sabır ve sadakatla durub kalmagındadır(2, 46.) Türkmenlerin en güzel bayramı Türk dünyasının en eski bayramı olan Nevruz'dur. Nevruz 21-22 Mart baharın ilk günü, gece ve gündüzün eşit olduğu günlerde yapılır. Kışın son ayından bayrama kadar her haftanın çarşamba günleri – Suv Çarşambası (Suyun hareketlenmesi), Ateş Çarşambası (Ateşin temizlenmesi), Rüzgar Çarşambası (rüzgar esiyor), Toprak Çarşambası (Toprağın canlanması) ayrıca bayram edilir. (9, 366) Bugünkü Stavropol eyaleti olan Taşlı'nın eski Türk yurdundaki

Türkmenler de dahil olmak üzere (şimdu buradakı türkmenlerin 15 bin nüfusa malik olduğu malumdur)Türk nüfusunun varlığı, tarihsel araştırmaların dışında bırakılmış ve uzun yıllar kimse fiilen ilgilenmemiştir. Buna karşılık, türkmenler arasında gelenekler korunur, örf ve adetler, toplumsal kurumlar (yaşlılar kurulu), kabile yapısı, tamğalar, milli geysiler, ve maddi ve manevi kültürü, folklor ves. yaşatılır. Açıklamamızla bu boşluğu kismen doldurmaya, bu arazilerdeki türkmenlerin ne kadar göze çarpmayacak derecede küçük görünse de lakin kendi ölçek dışı derin tarihinden söz açmaya çalışdık.

Kaynak

1. Brusina Olga. Stavropolskie turkmenı. Etno kulturnoe razvitie, soçialnıe obıçai, prosessı adaptasii i integratsii- İssledovaniya po prikladnoy i neotlojnoy etnologii. vıp. №202, Moskva, RAN, 2008 (s.3-41)
2. Belikov German. Doroqo iz minuvşego, Stavropol, 1991
3. Gorod Kirov: 1374 – 1974. Xronika sobıtiy, Kirov, 1974
4. Kurbanov A. B. Stavropolskie turkmenı. İstoriko- etnografiçeskie oçerki, S.-Peterburg, Yazıkovoy Sentr SPGU, 1995
5. Minaxanım Nuriyeva-Tekleli. Batıdan Doğuya..., Bakü, Elm Yayınları, 1999
6. Minaxanım Nuriyeva-Tekleli. Türk Kitabı. Deyişen Tarih, unutulan adlar, Baku, Nurlar Yayın Evi, 2009
7. Orudino L.G. U poroqe sinix qor, Stavropol yayınları, 1983
8. Truhmenı/ Brusina Olga. // Bolşaya Rossiyskaya Ensiklopediya: [35 ciltte] / — Moskovo, BRE Yayın Evi, 2004—2017.
9. Turkmenı (Sbornik), Moskova, Nauka Yayınları, 2016

EXAMINING THE EFFECTS OF SYRIAN ASYLUM SEEKERS IN TURKEY ON TOURISM FROM THE PERSPECTIVE OF ACCOMMODATION MANAGERS

Assoc. Prof. Dr. BUKET BULUK EŞİTTİ [1]

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effects of Syrian asylum seekers on tourism from the perspectives of accommodation managers. In this context, a questionnaire was prepared to be asked to the managers of accommodation establishments in order to determine how they affect tourism in the social, cultural and economic sense in Istanbul, Gaziantep and Hatay provinces, where Syrian asylum seekers are the most. The data were collected as a result of online interviews with eight managers in accommodation establishments located in Istanbul, Gaziantep and Hatay destinations between the dates of 15 January 2020-15 July 2020. Findings indicate that the presence of asylum seekers negatively affects tourism in all three destinations. According to the managers there exist among the social issues which was negatively affected by asylum seekers such as "irregular urbanization", "begging", "pickpocketing", "extortion" and "security" while economic issues include such as "increase in the number of local people losing their jobs due to informal and cheap labor", "increase in rents and difficult to find a rental house", "increase in inflation in border destinastions". In the cultural sense, it is understood that there are also mostly problems "arising from the different language", "culture" and "lifestyle" between asylum seekers, local people and tourists. In addition, it is understood that there exist other cultural issues mostly experienced among local people and asylum seekers especially in the border provinces of Gaziantep and Hatay, such as "the emergence of polygamy", "the increase in divorces", "the abuse of women and children", "the creation of ethnic and sectarian polarizations". Due to the limited number of studies aimed to determine the impact of Syrian asylum seekers on tourism in the literature, it is thought that this study will contribute to the literature. Lastly, it is predicted that this study will make significant contributions to the marketing strategies of tourism businesses and local managers in the provinces where Syrian asylum seekers are located.

Keywords : Syrian asylum seekers, Turkey, Tourism

1. INTRODUCTION

International migration, which is expressed as individual and/or group population movements from one country to a different country, is a phenomenon of global and local importance, which has social, economic and environmental effects for both the migrating country and the emigrant country (Koser, 2007). Due to its geographical and strategic location, Turkey has been a transit country for international migration for centuries (İçduygu & Aksel, 2013). The most important of the international migration movements towards Turkey was realized as a result of the Syrian civil war that emerged in the continuation of the Arab Spring that started in Tunisia in 2010 (Azimov, 2021). With the effect of the Arab Spring, the conflicts in Syria created a general atmosphere of insecurity and unrest, and Syrians began to migrate to border countries,

[1] Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Tourism, bulukbuket@comu.edu.tr - 0000-0001-5646-6166

especially Turkey, to protect their lives. Turkey responded to this migration process of Syrians with an "open door" policy (Aras & Mencütek, 2015). As a result of the civil war that took place, eleven million people numerically became needy in order to continue their lives, and nearly seven million people had to migrate from Syria (Ertan & Ertan, 2017). Official sources show that this figure is 3.585.198 as of 11 June 2020 (Refugees Association, 2020). In this context, Turkey has become one of the countries that accept the most Syrian asylum seekers (Ekmekci, 2017).

Tourism establishments providing accommodation, food and beverage, transportation, travel and recreation services have also developed in terms of both quality and quantity in the provinces of Gaziantep, Hatay and Istanbul, which are the touristic attraction centers of Turkey and where the highest number of Syrian asylum seekers are located in Turkey (Refugees Association, 2020) according to official sources. However, it is not known whether the Syrian asylum seekers living in these provinces for ten years have affected the tourism of these three provinces, which have made significant progress in the field of tourism, especially in cultural tourism and gastronomy (Şahin & Ünver, 2015), and if they have affected, whether it is positive or not, and therefore the subject needs to be investigated. The main purpose of this study is to determine how the Syrian asylum seekers in the provinces of Gaziantep, Hatay and Istanbul affect the tourism of these provinces in social, cultural and economic terms through the accommodation managers. In this respect, the study aims to contribute to the formation of data on the subject while measuring the perception of accommodation managers regarding Syrian asylum seekers. This study is also important because it will set an example among the studies on "migration and tourism", which are few in the tourism literature. It is expected that the study will guide the new academic studies planned in the future and the decisions to be made by the public and/or private sector. In addition, it is thought that the study will serve as a guide for the evaluation of the migration phenomenon in activities, projects and investments designed for the tourism sector.

2. METHODOLOGY

This study aimed to determine how the Syrian asylum seekers in the provinces of Gaziantep, Hatay and Istanbul affect the tourism of these provinces in social, cultural and economic terms through the accommodation managers. The data of the study were collected between the dates of 15 January 2020-15 July 2020. In the study, in which the interview method, which is the most frequently used method in qualitative study (Noyan & Kesten, 2020), was used, the "purposive sampling" method was used in the sampling of the accommadation managers. In the purposive sampling, the researcher/researchers determine the participants to be included in the study themselves. For example, participants can be selected based on their experience or knowledge of the subject studied. In this sense, twenty 5-star accommodation establishments in total, 5 in Gaziantep, 4 in Hatay and 6 in Istanbul, were determined in Gaziantep, Hatay and Istanbul, which are the first three provinces with the highest number of Syrian asylum seekers according to official sources (Refugees Association, 2020) and these establishments were contacted. The scope, purpose and questions of the study with the establishments were shared and the interview forms were sent to the e-mail addresses of the establishments. Accommodation establishments were asked to send the sent interview forms to the

accommodation managers, and the managers who wanted to participate in the interview form consisting of semi-structured questions were asked to send the forms they answered to the e-mail address on the form. Since 2 of the 10 interview forms that returned to the invitation contained incomplete answers, 2 interview forms were eliminated, and all of the remaining 8 interview forms (3 from Hatay, 3 from Gaziantep and 2 from Istanbul), which were found to be complete, were included in the study.

Analysis of Data

In line with the theoretical structure of the study and as a result of the interviews with the managers of the accommodation establishments, a framework was created for the analysis of the data within the scope of the data obtained. Accordingly, the data were organized under three main headings. These titles are;

• Evaluations on how Syrian asylum seekers affect tourism in your province socially

• Evaluations on how Syrian asylum seekers affect tourism in your province culturally

• Evaluations on how Syrian asylum seekers affect tourism in your province economically

In qualitative study, more meaningful and acceptable results can be revealed when validity and reliability are evaluated within the framework of credibility, transferability, consistency and verifiable. In this context, the findings regarding the defined data should be described and explained. In order to ensure descriptive validity, the interviews are presented in their original form by grouping.

Descriptive Characteristics of Participants

The descriptive analysis results for the accommodation managers within the scope of the study are given below.

Chart 1. Descriptive Characteristics of Accommodation Managers

Participant	Type of Accommodation Establishment	Province of Accommodation Establishment	Work Experience of Accommodation Managers	Position of Accommodation Managers
P-1	5 Star City Hotel	Hatay	15 years	General Manager
P-2	5 Star City Hotel	Hatay	12 years	General Manager
P-3	5 Star City Hotel	Hatay	11 years	General Manager
P-4	5 Star City Hotel	Gaziantep	16 years	General Manager
P-5	5 Star City Hotel	Gaziantep	12 years	General Manager
P-6	5 Star City Hotel	Gaziantep	21 years	General Manager
P-7	5 Star City Hotel	Istanbul	20 years	General Manager
P-8	5 Star City Hotel	Istanbul	14 years	General Manager

According Chart 1, it is seen that 3 of the managers of accommodation establishments are from Hatay, 3 from Gaziantep and 2 from Istanbul. It is seen that 8 of the participants operate in a 5 Star City Hotel and all of them are in the position of General Manager. Lastly, it is seen that the work experience of the participants can be considered high, and the average years of working

experience is 15 years.

3. FINDINGS AND EVALUATION

The findings and evaluation cover the evaluations of accommodation managers on how Syrian asylum seekers affect tourism in Gaziantep, Hatay and Istanbul as social, cultural and economical.

Evaluations of Accommadation Managers on How Syrian Asylum Seekers Affect Tourism as Social

The accommodation managers were first asked to evaluate how the Syrian asylum seekers affect the tourism of the province they live in as social. One of the participants, P-1 answered the question with the following words: "*Tourists visiting Hatay generally use negative expressions about Syrian asylum seekers. These are generally expressions that Syrian asylum seekers have badly affected the image of the province and spread disease. However, we see that tourists are as disturbed and worried about Syrian asylum seekers involvement in begging and pickpocketing as much as the locals. This situation inevitably affects Hatay's tourism negatively".*

P-3, one of the participants, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*Both domestic and foreign tourists visiting Hatay generally agree that there is a Syrian asylum seekers crisis. We see that tourists visiting Hatay province that Syrian asylum seekers living in Hatay generally create an unsafe city atmosphere and therefore they have to act more cautiously. In this sense, we can say that the tourism of the city is unfortunately negatively affected by the presence of Syrian asylum seekers".*

One of the participants, P-5, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*Syrian asylum seekers living in Gaziantep generally exhibit outrageous actions in the society. Inevitably, this attitude leads to greater effects and negativities on tourists. Unfortunately, we understand from the visitor numbers that this situation has also affected Gaziantep's tourism statistics. The disorganized living of the Syrians, irregular urbanization, their unrest in the streets and their behavior as if they were in their own country creates a culturally negative image for both the locals and the tourists visiting Gaziantep".*

Lastly, one of the other participants, P-7, answered the question with the following words: "*As it is known, the asylum seekers problem does not only affect the people who leave their country, but also becomes a problem for the countries of asylum. This is exactly the case in Istanbul as well. It is clear that Syrian asylum seekers who came to our country have left our country alone with economic, legal, political and social effects. Tourism, like many other sectors, is one of the sectors affected by Syrian asylum seekers. It is possible to say that problems such as "irregular urbanization", "begging", "pickpocketing", "extortion" and "security" that already exist in Istanbul have increased with the Syrian asylum seekers. When this situation is combined also with the Covid-19 pandemic these days, I can say that we are faced with a very negative tourism picture for Istanbul*".

Evaluations of Accommadation Managers on How Syrian Asylum Seekers Affect Tourism as Cultural

The accommodation managers were secondly asked to evaluate how the Syrian asylum seekers affect the tourism of the province they live in as cultural. One of the participants, P-2 answered the question with the following words: "*It is known that the phenomenon of migration is not only going from one place to another, but also has cultural, social and socio-economic meanings within itself. On the other hand, it is a fact that language, culture and lifestyle differences make social cohesion difficult. In this sense, we can say that Syrian asylum seekers have created similar results for Hatay. We see that the Syrian asylum seekers living in Hatay generally do not respect and adapt to the daily rules (traffic, common life, etc.). This situation not only affects the local people but also negatively affects the domestic and foreign tourists visiting Hatay. For this reason, Syrian asylum seekers, unfortunately, negatively affect the perception of Hatay as a clean, safe and cultural tourism destination*".

P-4, one of the participants, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*I can say that the Syrian asylum seekers have adversely affected the tourism of Gaziantep, which has made significant progress in the field of tourism, especially in gastronomy and cultural tourism. Most of the asylum seekers who came to Gaziantep from Syria communicate with their own people in the neighborhoods where they stay and maintain their own cultural identities and habits (such as language, clothing, behavior, food culture). Only a small part of the asylum seekers communicate and interact with the local people along with their own cultural identities, and they adapt to the place more easily. Although they have been in our country for a long time, we see that most of them still do not understand or speak Turkish. For this reason, the point of view of the locals differs on the Syrian asylum seekers who bring their own culture and lifestyle to the city. This difference can be easily distinguished by the tourists visiting the city, and it inevitably causes the tourists to gain a different perspective towards asylum seekers. This situation also negatively affects the image of the city"*.

One of the participants, P-5, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*We see that the Syrian asylum seekers have a very negative impact on Gaziantep in a cultural sense. There are negative effects such as the spread of polygamy among the local people and the increase in divorce rates accordingly. The prevalence of child workers, the abuse of women and children, and the formation of a ground that may trigger ethnic and sectarian polarization are some of them. It is possible to say that these cultural differences within the society also affect tourism. Unfortunately, I can say that the number of tourists visiting Gaziantep from abroad has decreased since the Syrians migrated to Gaziantep and now with the Covid-19 pandemic. As a result, people are affected by the news and have to reconsider their travel decisions. Tourists do not go to places where the perception of security is low. This is the rule of tourism. As I said, although this situation affects domestic tourists, it especially affects foreign tourists"*.

Lastly, one of the other participants, P-7, answered the question with the following words: "*Yes, the most population of Syrian asylum seekers are in Istanbul. However, while the expectation of a Syrian immigrating to Istanbul from the city is more job opportunities and economic gain,*

the expectation of a Syrian who comes to Şanlıurfa is a warm welcome due to speaking the same language (Arabic and Kurdish) and living similar cultures. Therefore, it is an inevitable fact that some cultural similarities in the region are also effective in the selection of the region during the migration process. In addition to cultural proximity, it is clear that the existence of kinship ties in the historical background on both sides of the border and the continuation of relations at a certain level are also effective in determining the destination in the migration process. It is also clear that a mega city like Istanbul will not be affected much culturally by the arrival of Syrian asylum seekers. The perception that Syrian asylum seekers only pose a security problem in the society is dominant. We see that tourists visiting Istanbul are also concerned about the security factor rather than the cultural effects of the Syrian asylum seekers. Nevertheless, ghettoization has also occurred in Istanbul, one of the largest metropolises in the world. I think that the Syrian perception that has been created is doing great harm to the realization of social integration and the social cohesion of those who come later".

Evaluations of Accommadation Managers on How Syrian Asylum Seekers Affect Tourism as Economical

The accommodation managers were lastly asked to evaluate how the Syrian asylum seekers affect the tourism of the province they live in as economical. One of the participants, P-1 answered the question with the following words: "*As it is known, Hatay is one of the provinces where Syrian asylum seekers are concentrated. The reason why Syrian asylum seekers prefer Hatay is that it is a border province and its economic potential is high. Syrian asylum seekers adversely affect the economic structure of Hatay, increase unemployment rates in the city and lead to an increase in rent prices and the inflation in the regions where they settle. In addition, Syrian asylum seekers cause income loss for tourism businesses operating in Hatay".*

P-2, one of the participants, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*I think the Syrian asylum seekers are definitely damaging the economy. Inflation has also increased considerably. They may have caused unemployment to deepen even more. I think that they increase the unemployment that normally exists. They work much less than their wages because they are in financial difficulties. Wherever you go in Hatay, Syrians work there. This is the case in almost every industry. Indigenous people are being laid off for these reasons. Syrian asylum seekers are employed in tourism businesses operating in Hatay with cheaper wages. Thus, there is unfair competition between Syrian asylum seekers and tourism workers due to cheap labor, and the discomfort of those working in tourism businesses arises*".

One of the participants, P-6, expressed her/his thoughts on the question with the following words: "*We see that Syrian asylum seekers prevent new investments in tourism businesses operating in Gaziantep. Could there be a greater negative economic impact than this? Of course, this situation affects the tourism of the region. In addition, Syrian asylum seekers create the perception that Gaziantep is an expensive destination. An expensive destination means expensive tourism. This naturally affects the tourism of the province. Especially domestic tourists are affected by these news. Finally, Syrian asylum seekers cause businesses to review their policies as they cause loss of income in tourism businesses in Gaziantep. In short, I can*

say that the tourism sector has been badly affected economically by the Syrian asylum seekers in Gaziantep".

Lastly, one of the other participants, P-8, answered the question with the following words: "*When the economic effects of Syrian asylum seekers on the Istanbul Province in general are examined, I think that there is a picture in which risks and opportunities are intertwined. I can say that the employment of Syrian asylum seekers as illegal workers, especially in small-scale tourism businesses, has become widespread. These jobs generally require unskilled workforce and fill the workforce gap in this field. From this point of view, it can be said that this is an economically positive contribution. On the other hand, we see a picture in which the employment of illegal workers is widespread, especially in small-scale tourism enterprises, and unfair competition emerges between companies that employ illegal Syrians and those that do not. The increase in rents is also among the other important economic negatives. This situation affects especially domestic tourism negatively. As the rising rents make life in a big city like Istanbul even more difficult, we see that the demand for summer holiday areas close to Istanbul and Istanbul decreases during the holiday periods*".

4. CONCLUSION

Every migration causes social, cultural and economic change and interaction. The civil war that started in the Syria in March 2011 caused the displacement of millions of people and the death of hundreds of thousands. Many Syrians immigrated to other countries including Europe, especially Turkey and the surrounding countries. Undoubtedly, the most affected by this migration is Turkey, especially Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Kilis and other southeastern Anatolian provinces, which are Turkey's border provinces to Syria. In the literature, it has been concluded that a series of negativities such as environmental pollution and destruction, unconscious use of natural resources and undermining tourism are among the consequences of migration (Öztürk, 2007). Because while migration provides the development of tourism in some cases, it can sometimes turn into a problem that undermines tourism itself. In this study, the effects of Syrian asylum seekers on tourism were examined from the perspective of accommodation managers.

Within the scope of the study, firstly, the accommadation managers were asked how Syrian asylum seekers affect tourism socially. In general, the response received was that Syrian asylum seekers affected tourism negatively socially. When the main reasons for this situation are examined, it is seen that there are factors such as Syrian asylum seekers' involvement in events such as begging, pickpocketing and extortion, Syrian asylum seekers' creating an unsafe city image, Syrian asylum seekers' irregular living and irregular urbanization of Syrian asylum seekers', Syrian asylum seekers' unrest behaviors in the streets and Syrian asylum seekers' behaving as if they were in their own country.

Secondly, the accommadation managers were asked how Syrian asylum seekers affect tourism culturally. In general, the response received was that the Syrian asylum seekers had a negative impact on tourism culturally. When the main reasons for this situation are examined, it is seen that there are factors such as making language, culture and lifestyle differences of Syrian

asylum seekers' difficult social cohesion, Syrian asylum seekers' generally do not respect and adapt to the daily rules (traffic, common life, etc.). The prevalence of child workers, the abuse of women and children, and the formation of a ground that may trigger ethnic and sectarian polarization are also some of the reasons of this negative impact.

Lastly, the accommadation managers were asked how Syrian asylum seekers affect tourism economically. In general, the response received was that Syrian asylum seekers affected tourism negatively economically. When the main reasons for this situation are examined, it is seen that there are factors such as increasing unemployment rates in the city and increasing in rent prices and the inflation, the emergence of the perception of expensive destination in the regions where Syrian asylum seekers settle. In addition, according to managers, Syrian asylum seekers cause income loss for tourism businesses operating. Syrian asylum seekers' employee in tourism businesses with cheaper wages, the emergence unfair competition between Syrian asylum seekers and tourism workers due to cheap labor are also some of the reasons of this negative impact.

In line with the results obtained in this framework, the suggestions developed based on the thought that tourism enterprises and local administrators in the provinces where Syrian asylum seekers are located will make significant contributions to the marketing strategies can be listed as follows:

- Cooperation-based meetings on Syrian asylum seekers and tourism, in which all actors operating in the field of tourism are participated, should be held to discuss the effects of the problem on the sector, social, cultural and economic effects of tourism should be evaluated at regular intervals, and the results obtained should guide sustainable solutions.

- It is recommended to increase security in these provinces where Syrian asylum seekers are concentrated, to establish sub-units dealing with the tourism sector in migration-related institutions, and to be sensitive about the review and implementation of legal sanctions against asylum seekers who endanger the security of these provinces, disturb the peace of society and engage in crime.

- It is recommended that public authorities inspect tourism establishments frequently. Thus, asylum seekers can be prevented from working for very low wages, and unfair competition between asylum seekers and tourism workers due to cheap labor is prevented.

- This study was carried out only to evaluate the opinions of accommodation managers in Hatay, Gaziantep and Istanbul about how Syrian asylum seekers affect tourism. In order to measure the impact of Syrian asylum seekers on tourism in Hatay, Gaziantep and Istanbul, it is recommended to conduct study on tourists, local people and Syrian asylum seekers coming to the province.

- Lastly, when the studies related to the study area are examined, it has been determined that there are not enough studies within the scope of Syrian asylum seekers and tourism.

It is recommended that academic studies on tourism and migration be carried out for different places and times.

REFERENCES

Aras, N. E. G., Mencütek, Z. Ş., The International Migration and Foreign Policy Nexus: The Case of Syrian Refugee Crisis and Turkey, Migration Letters, 12, 3, 2015.

Azimov, H. Y., Emergence of New Threats to Turkey's National Security During the Syrian Crisis: "Euphrates Shield" Movement, The American Journal of Political Science Law and Criminology, 3, 01, 2021.

Ekmekci, P. E., Syrian Refugees, Health and Migration Legislation in Turkey, Journal of Immigrant and Minority Health, 19, 6, 2017.

Ertan, K. A., Ertan, B., Türkiye'nin Göç Politikası, Contemporary Research in Economics and Social Sciences, 1, 2, 2017.

İçduygu, A., Aksel, D. B., Turkish Migration Policies: A Critical Historical Retrospective, Perceptions, 18, 3, 2013.

Koser, K., International Migration: A Very Short Introduction, Oxford University Press, 2007.

Noyan, M., Kesten, A., Türkiye'de Topluma Hizmet Uygulamaları Konulu Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 50, 2020.

Öztürk, M., Türkiye'de İç Göçe Katılanların Kent Yaşamına ve Kentsel Emek Piyasalarına Etkileri, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 52, 2007.

Refugees Association (2020). Türkiye'deki Suriyeli Sayısı Haziran 2020. https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi-haziran-2020/ (Erişim tarihi: 12.10.2020)

Şahin, G. G., Ünver, G., Destinasyon Pazarlama Aracı Olarak Gastronomi Turizmi: İstanbul'un Gastronomi Turizmi Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma, Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 3, 2, 2015.

EKONOMİK TEMELLİ ULUSLARARASI GÖÇÜ ÖNLEMEDE PAZARLAMAYA DÜŞEN GÖREVLER

Öğrenci, MURAT KARA

İstanbul Üniversitesi, AUZEF Çocuk Gelişimi, 0000-0002-4693-2028

ÖZET

Günümüz dünyasında insanlar eski zamanların aksine çok büyük ölçüde ekonomik nedenlerle göç etmektedirler. Kimi zaman göç ülke içinde olurken, kimi zaman Avrupa Birliği gibi birlikler içinde, kimi zamanda sınırlar ötesinde olmaktadır. Bazı insanlar için göç daha iyi bir hayata ve yaşama erişmek için gönüllü olurken bazı insanlar için göç mecburiyetten zorunlu olarak oluşmaktadır. Global dünyada bir insanı belli bir yerde yaşamaya zorlamak ne kadar garip bir düşünceyse bir insanı da zorla yaşadığı yerden koparmak o kadar yanlış bir düşünce olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzdeki göçlerin temelinde en büyük etkiye sahip olan etmenin ekonomi olduğunu rahatlıkla gözlemleyebilmekteyiz. Günümüzde uluslararası markalar dünyanın her tarafındaki tüketicilere bir yaşam tarzı sunmaktadırlar. Özellikle uluslararası markaların üstün ürün ve hizmetiyle tanışan gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerdeki tüketiciler dünyanın başka bölgelerinde farklı bir hayat ve yaşam tarzı olduğunu da gözlemleyerek göç hareketlerini hızlandırabilmektedirler. Uluslararası markalar aynı zamanda girmiş oldukları ülkelerdeki uluslararası standartlaşmış insan kaynakları politikalarıyla da çalışanlar açısından bir iç göçü de tetikleyebilmektedirler. Kuşkusuz günümüzde pazarlama çok etkin bir biçimde dünya genelindeki toplumları geliştirebilmektedir. Özellikle de uluslararası markaların evrensel pazarlama değerleri gerek çalışanları gerekse müşterileri evrensel düzeyde davranmaya yöneltebilmektedir. Günümüzde globalleşme yaygınlaştıkça uluslararası markalar tüm dünyaya yayılmaya başlamışlar ve bu sayede evrensel pazarlama değerleri de tüm dünyaya hâkim olmaya başlamıştır. Günümüzde azımsanamayacak ölçüde özellikle yerel markalarda uluslararası markaların evrensel pazarlama değerlerini uygulamaya başlamaktadırlar. Dünya genelinde pazarlama bilimi evrensel standartlarına ulaştıkça ekonomik temelli göçte yavaşlama eğilimi göstermeye başlamaktadır. Günümüzde modern pazarlamanın bir görevi de toplumsal konulara odaklanmak ve çözmek kadar tüm dünyadaki tüketicilere evrensel standartlarda pazarlama stratejileri sunabilmek olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Globalleşme, Pazarlama, Göç, Evrensel Değerler.

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğe göre göç; ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye veya bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme taşınma olarak tanımlanmaktadır. [1] Siyasal ve toplumsal temelli göçü bir tarafa bırakırsak ekonomik temelli göç bazen zorunluluktan bazen de kişilerin isteğiyle olmaktadır. Ekonomik temelli göç bazen ülke sınırları içersin de bazen de ülkeler arası sınırlar içinde gerçekleşebilmektedir. Ekonomik temelli göçün temelinde kişilerin daha iyi bir yaşama

erişme istekleri yatmaktadır. İnsanlar daha iyi bir ekonomik yaşama ulaşabilmek için bazen ülke sınırları içinde köylerden ilçe ve şehirlere bazen şehirlerden büyük şehirlere bazen de ülke sınırlarını aşarak farklı ülkelere göç edebilmektedirler. Ekonomik temelli göçte öncelik çoğu zaman motivasyon kaynaklı ekonomik nedenler olsa da bazen de daha iyi sosyal yaşam koşulları gibi nedenlerle de insanlar göç edebilmektedirler.

Ekonomik temelli göç eden insanların, içinde yaşadığı ortamdaki insanlardan daha yaratıcı, daha aktif ve daha risk alma özellikleri gösterdiğini söyleyebiliriz. Ekonomik temelli göçler kimi zaman başarıyla sonuçlansa da kimi zaman ise başarısızlık ve hüsranla sonuçlanabilmektedir. Ekonomik temelli göçlerde insanları göçe teşvik eden ana etkenin daha iyi çalışma koşulları ile daha iyi bir gelire sahip olmak nedeniyle yapıldığını rahatlıkla gözlemleyebiliriz. İnsanlar çoğu zaman yakın çevresindeki kişiler veya sosyal medya uygulamalarındaki kişilerin ve haberlerin etkisiyle de ekonomik temelli göç edebilmektedirler. Çoğu insan özellikle de uluslararası işletmelerin insana değer veren yönetim ve çalışma sistemlerini ve performansa dayalı ücret sistemini de gördükçe hiç tereddüt etmeden daha iyi çalışma koşulları ve ücretler nedeniyle kendilerini bir anda farklı şehirlerde farklı ülkelerde veya farklı kıtalarda bulabilmektedirler. Ekonomik temelli göç bir risktir ve çoğu zaman da bu riski alan kişiler başaramayıp eski ortamlarına da geri dönebilmektedirler.

2. GLOBAL DÜZEYDE PAZARLAMA

Günümüzde en çok kullanılan pazarlama tanımı kuşkusuz bir biçimde Amerikan Pazarlama Birliğinin (AMA) 2017 yılında yayınladığı son pazarlama tanımıdır. AMA son yayınlanan pazarlama tanımında pazarlamayı; tüketiciler, müşteriler, ortaklar ve toplum için değerli tekliflerin yaratılması, iletilmesi, sunulması ve değiş tokuşunun sağlanması olarak tanımlamaktadır. [2] AMA'nın son pazarlama tanımında toplumsal fayda ile birlikte değiş tokuşta ön plana çıkmaktadır. Kuşkusuz bir biçimde değiş tokuşta insan faktörü de öne çıkmaktadır. Aslında insanların tek bir yere veya şirkete bağlı kalmak yerine çok farklı şehirler, ülkeler ve şirketlerde çalışmalarının pazarlamayı ve kişileri çok daha etkin hâle getireceği tartışmasız bir gerçektir.

David Aaker Markalama adlı kitabında; rakip bir markanın taklit edemeyeceği tek şeyin organizasyon olduğunu belirtmektedir. [3] Philip Kotler, Hermawan Kartajaya ve İwan Setiawan Pazarlama 5.0 adlı kitaplarında; dünya tarihinde ilk kez birlikte yaşayan beş kuşağın farklı tercih ve yaklaşımlara sahip olduklarını belirtmektedirler. [4] Al Ries ve Jack Trout Pazarlamanın 22 Kuralı adlı kitaplarında; bazen başarıyı yakalayabilmek için bazı alanlardan fedakârlık yapmak gerektiğini vurgulamaktadırlar. [5] Jack Trout ve Steve Rivkin Yeni Konumlandırma adlı kitaplarında; pazarlamacılar ile insanların beyninin neredeyse her zaman çatıştığını belirtmektedirler. [6] Al ve Laura Ries Marka Yaratmanın 22 Kuralı adlı kitaplarında; hiçbir markanın sonsuza dek yaşayamayacağını zamanı geldiğinde markaların ötenaziye başvurmaları gerektiğini belirtmektedirler. [7] Al Ries ve Jack Trout Aşağıdan Yukarıya Pazarlama adlı kitaplarında; taktiğin stratejiyi belirlemesi gerektiğini vurgulayarak pazarlama savaşlarının taktikle kazanıldığını taktiğin ise fikir anlamına geldiğini belirtmektedirler. [8]

3. GLOBAL GÖÇÜ ÖNLEMEDE PAZARLAMAYA DÜŞEN GÖREVLER

Yakın geçmişe kadar pazarlamayı kuşkusuz bir biçimde uluslararası markalar yönlendirmekteydi. Uluslararası markaların uygulamış oldukları pazarlama, yönetim finans, insan kaynakları vb. diğer yönetim stratejileri hem rakiplerine, hem hükümetlere, hem de yerel markalara örnek oluyordu. Özellikle uluslararası markaların dünya genelinde uygulamış oldukları insan merkezli politikalar bu markalarda çalışmayan işgücü için bir göç nedeni olmaktaydı. Ekonomik temelli göç eden büyük bir kitlenin ilk hedefi kendini uluslararası bir markaya atmak olmaktaydı. Köylerden ilçelere, ilçelerden şehirlere, şehirlerden büyük şehirlere, büyük şehirlerden farklı ülkelere, farklı ülkelerden kıtalararası göçe neden olan en büyük etmenlerden birisi kuşkusuz uluslararası bir markada çalışma motivasyonu olmaktaydı. Zamanla uluslararası markalar dünya geneline o kadar hızlı bir biçimde yayıldılar ki başlangıçta her ülkenin belli şehirlerine, sonrasında ise tüm şehirler ve ilçelerine kadar ulaştılar. Uluslararası markalar tüm ülkeye nüfus etmeye başladıkça yerel rakiplerde uluslararası markaların yönetim anlayışlarını kopyalamaya başladılar ve sonunda hükümetlerde uluslararası markaların yönetim sistemlerini büyük ölçüde yasalaştırdıklarından dolayı dünya genelinde çalışanlar inanılmaz bir biçimde sosyal haklara kavuşmuş oldular. Uluslararası markalar büyük ölçüde evrensel yönetim anlayışlarını tüm topluma kabul ettirerek insanların refah seviyesini artırarak büyük ölçüde ekonomik temelli göçü ülke sınırları içinde durdurdular. Ancak dünya genelindeki ülkelerin gelir seviyelerinin çok farklı olması nedeniyle günümüzde daha çok ülkeler arası ekonomik temelli göçler ön plana çıkmaktadır. Yakın geçmişe kadar düşük ücret politikasıyla dünya genelinde ün salan Çin'de dahi uluslararası markalar sayesinde düşük ücret politikası terk edilmiş durumdadır.

Uluslararası markalar yakın geçmişe kadar üzerine düşen görevleri yaparak evrensel yönetim stratejilerini girdikleri ülkelere egemen kılmışlardır. Pazarlama da internet ve sosyal medyanın gelişimiyle birlikte güç tamamen tüketicilerin eline geçmiş durumdadır. Günümüzde tüketiciler pazarlamayı yönlendirir hale gelmiştir. Günümüzde dünyanın hangi ülkesine giderseniz gidin üç aşağı beş yukarı uluslararası markalar ile onların yerel rakiplerinden aynı mal ve hizmet kalitesini alabilmektesiniz. Çoğu gelişmiş ve gelişmekte olan ülke de de küçük işletmelerde aynı kaliteyi bulabilmektesiniz. Pazarlama kendine düşen görevi yaparak evrensel pazarlama standartlarını tüm dünyaya belli ölçüde egemen kılmıştır. Ancak pazarlamanın yapamadığı şey dünya genelindeki ücretleri eşitleyememek olmuştur. Günümüz dünyasında bir uluslararası markada aynı işi yapan bir çalışanın A ülkesinde aylık 1.000 ABD doları kazanırken B ülkesinde 4.000 ABD doları kazanması kabul edilemez bir durumdur. Ülkeler arası bu kazanç farkının bu kadar yüksek olması büyük ölçüde ülkelerin ekonomik anlamda kötü yönetim anlayışlarıyla ilgili olsa da geçmişin aksine iler ki dönemlerde pazarlama bu sorunu da çözebilme potansiyeline sahiptir.

Dünya genelin de bazıları farkında değil ancak markaların yönetimi tamamen tüketicilerin eline geçmiş durumdadır. Tüketicilerin yönettiği pazarlamada ise kârlılık hep ikincil planda olmaktadır. Kovid-19'la birlikte dünya genelinde ülke içinde çalışanların maaşları birbirine çok yaklaşmaya başladı. Ülke içindeki bu ücret yakınlaşması yakın gelecekte ülkeler arasında da eşitlenecek gibi gözükmektedir. İşte tam da bu noktada pazarlama devreye girecektir. Birkaç yıl sonra dünya genelinde uluslararası markalarda çalışanların her ülkede eşdeğer ücretleri almaya başlamaları şaşırtıcı bir gelişme olmayacaktır. Tıpkı geçmişteki yönetim politikalarında

olduğu gibi uluslararası markaların öncülüğünde tüm dünyada uluslararası markalarda çalışanların kazançları eşitlenmeye başladığında buna yerel markalar ve hükümetlerde katılmak zorunda kalacaklardır. Martin Lindstrom Duyular ve Marka kitabında; geleneklerin ne kadar güçlü olurlarsa o kadar kolay parçalanabileceklerini belirtmektedir. [9]

4. SONUÇ

Dünya genelinde insanlar büyük ölçüde ekonomik temelli göç yapmaktadır. İnsanları ekonomik temelli göçe teşvik eden en büyük faktörlerin başında ise daha iyi çalışma koşullarında daha yüksek kazançlar sağlamak olmaktadır. Çoğu insan risk alarak bulundukları köyleri, ilçeleri terk ederek şehirlere ve büyük şehirlere göç etmekte bazı insanlarda sınırları aşarak farklı ülkelere göç etmektedirler. Ekonomik temelli göç eden insanların bir kısmı bu göçlerinde ulaşmak istedikleri hedeflere ulaşırlarken bazıları ise ulaşamamaktadırlar.

Pazarlama yakın geçmişte uluslararası markalar aracılığıyla ülke içi ekonomik göçü büyük ölçüde minimuma indirmeyi başarmıştır. Günümüzde uluslararası markalar girdikleri ülkelerdeki evrensel yönetim anlayışlarını tamamen ülke geneline yaygınlaştırabilmektedir. Ülkeler arası ekonomik temelli göç ise hızla devam etmektedir. Ülkeler arasındaki bu kadar farklılaşan gelir dağılımı bozukluklarının tek nedeni bazı ülkelerin iyi yönetilmesi bazı ülkelerin ise kötü yönetilmesinden kaynaklanmaktadır. Günümüzde markaları tamamen tüketiciler yönetmektedirler. Tüketicilerin yönettikleri pazarlama anlayışında ise kârlılık hep ikincil planda kalmaktadır. Kovid-19 salgınıyla birlikte dünya genelinde ülkelerin içinde çalışanların ücretlerinin birbirine çok yaklaştığını görebilmekteyiz. Bunun bir adım ötesi ise dünya genelindeki ülkeler arasındaki ücret farklılıklarının da ortadan kalkacak olmasıdır. Özellikle uluslararası markalar la başlayacak bu süreç tüm ücretlere yansıyacaktır. Bu durumda dünya genlindeki ekonomik temelli göçü kültürel temelli göçe çevirebilecektir. Kuşkusuz bir biçimde bu durumu pazarlama sağlayacaktır. Pazarlama bu gücünü ise internet ve sosyal medya uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte tüm yaş guruplarında eğitim seviyesi yükselen pazarlamanın mutlak hâkimi olan tüketicilerden alacaktır.

KAYNAKÇA

[1] https://sozluk.gov.tr/

(Erişim tarihi: 11.01.2023)

[2] https://www.ama.org/the-definition-of-marketing-what-is-marketing/

(Erişim tarihi: 11.01.2023)

[3] Aaker, D., Markalama, MediaCatKitapları, İstanbul, 2015.

[4] Kotler, P., Kartajaya, H., Setiawan, İ., Pazarlama 5.0, Nişantaşı Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2022.

[5] Ries, A., Trout, J., Pazarlamanın 22 Kuralı, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2007.

[6] Trout, J., Rivkin, S., Yeni Konumlandırma, Optimist Yayınları, İstanbul, 2006.

[7] Ries, A., Ries, L., Marka Yaratmanın 22 Kuralı, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2008.

[8] Ries, A., Trout, J., Aşağıdan Yukarıya Pazarlama, MediaCat Kitapları, İstanbul, 2014.

[9] Lindstrom, M., Duyular ve Marka, Optimist Yayınları, İstanbul, 2006.

BİR KAMU POLİTİKASI ANALİZİ: TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ

Dr. Emre AYDİLEK [1]

[1] Kastamonu Üniversitesi, BAP Koordinatörlüğü, ORCİD: 0000-0002-4767-2424

ÖZET

Tarihten günümüze savaşlar, iç çatışmalar, yoksulluk ve kariyer gibi nedenlerle önemli sayıda insan, ülkelerinden daha güvenli ve gelişmiş bölgelere doğru bir yer değiştirme hareketi içinde olmuştur. Bunun doğurduğu bir gelişme olarak göç, bütüncül bir politikayı ve süreç yönetimini gerektiren tarihsel ve güncel bir uluslararası meseleye dönüşmektedir. Bu meselenin politik, sosyal, iktisadi ve demografik sonuçları, yeryüzündeki tüm ülkeleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir.

Birleşmiş Milletler (IOM) 2022 Dünya Göç Raporu'na göre bugün dünyada her 30 kişiden biri göçmen statüsündedir. Türkiye ise son birkaç yıllık zaman diliminde dünyada en fazla göçmene ev sahipliği yapan ülke olmuştur (McAuliffe & Triandafyllidou, 2022). Özellikle 2010'lardan itibaren çatışma bölgeleri olan Suriye başta olmak üzere, Afganistan, Pakistan ve Irak gibi ülkelerden Türkiye'ye yönelik kitlesel göç hareketleri yaşanmıştır. Bu durum politik aktörler ve toplum nezdinde tartışmalara konu olmanın yanı sıra; ekonomiden güvenliğe, demografik yapıdan toplumsal uzlaşıya kadar birçok alanda bazı sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'de göç yönetimi konusu analiz edilmeye çalışılmıştır. Göç yönetimi, çok boyutlu ve koordinasyon gerektiren ulusal bir politika inşasını ve vizyoner uygulamaları zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda Türkiye'nin göç mevzuatı, kurumları, uygulamaları; güncel istatistikler, göçmenlere yapılan sosyal ve ekonomik yardımlar, göçmenlerin uyum düzeyi, göçmenlere yönelik politik figürlerin/toplumun bakış açısı ve göçmenlerin toplumsal yapıya etkileri gibi konular irdelenmiş ve analiz edilmiştir. Bu analiz için ilgili alandaki temel bilimsel çalışmalar ve literatür gözden geçirilmiş; kamu politika belgeleri (göç mevzuatı), ulusal ve uluslararası raporlar, güvenilir anketler/araştırmalar ve politik aktörlerin/toplumun göçmenler konusundaki eğilimleri incelenmiştir. Çalışmada sekiz adet tablo oluşturulmuş, çeşitli araştırmalar ve açık verilerden elde edilen bilgiler bu tablolara işlenmiş ve nihayetinde ortaya çıkan bulgular yardımıyla Türkiye'nin göç politikası analiz edilmiştir. Böylece göç yönetimindeki genel durum, eksiklikler ve önerilerin yer aldığı bir perspektif oluşturulabilmiştir.

Araştırmanın zamansal ve mekânsal sınırlılıkları nedeniyle tarihsel boyuta, literatüre ve bazı sosyal-hukuki-ekonomik verilere yeterince yer verilememiştir. Bu nedenle çalışmanın daha kapsamlı bir şekilde derinleştirilmesiyle, elde edilen perspektif ve sonuçların geliştirilme potansiyeli mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç Yönetimi, Göç Politikası.

1. GÖÇ KAVRAMI ve GÖÇ TERMİNOLOJİSİ

Göç, tarihsel süreçten günümüze her daim var olan ancak son dönemlerde küresel ve ulusal bir meseleye dönüşen önemli bir politik-sosyal olgudur. Göç kavramı, Uluslararası Göç Örgütü tarafından yayınlanan göç sözlüğünde, *"uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek"* (IOM, 2009) olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde ise 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda göç, *"yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı"* (6458 s.K,, 2013) içeren bir kapsamda tarif edilmektedir.

Mevzuatları, uygulamaları ve politika oluşturma sürecini anlayabilmemiz için göç meselesine ilişkin çok sayıda farklı terminoloji ve tanımı ele almalı ve anlamalıyız. Bu nedenle göç literatüründe açıklanması gereken bazı önemli terminolojik ifadeler bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları[1], göçmen, mülteci, sığınmacı, geçici koruma, uluslararası koruma ve göç yönetimidir.

Göç eden kişiler/topluluklar göçmen, mülteci, sığınmacı gibi statülerle nitelenmektedir. Göçmen terimi, *"hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek, hem de kendileri ve ailelerinin gelecekten beklentilerini artırmak için başka bir ülke veya bölgeye göç eden kişi veya aile fertlerini"* ifade ederken; mülteci, *"ırki, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korkusu yüzünden ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişi"*; sığınmacı ise, *"bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik başvurusuna ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi"* olarak tanımlanabilir (IOM, 2009). Bunlar dışında, Suriye'den gelen kitlesel akınlara yönelik 2011 yılından itibaren Türkiye'ye özgü bir iltica modeli olarak 'geçici koruma' usulü uygulanmaktadır. Geçici koruma, 6458 sayılı kanunun 91. maddesinde *"ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar"* (6458 s.K., 2013) olarak tanımlanmıştır. Türkiye'de bulunan göçmenlerin önemli bir bölümü, -evrensel iltica usulleri dışında bir model olarak- geçici koruma kapsamında ülkemizde bulunan Suriyelilerden oluşmaktadır.

Tüm bu süreci ve uygulamaları içine alan kavram ise göç yönetimidir. Göç yönetimi, *"hem devlet sınırları içerisinde yabancıların girişi ve mevcudiyetini hem de mültecilere ve korunma ihtiyacı bulunan diğer kişilere sağlanan korumayı yönetmek üzere, sınır ötesi göçleri düzenli*

[1] Burada yer verilen tanımların yanında, bu çalışmadaki zamansal ve mekânsal kısıtlılıklar nedeniyle göç terminolojisine ilişkin incelenemeyen çok sayıda başka kavram da bulunmaktadır: Göç türleri (iç-dış göç, düzenli-düzensiz göç, kitlesel-bireyse göç, gönüllü-zorunlu göç), iltica, diaspora, entegrasyon, mübadele, insan kaçakçılığı bunlardan bazılarıdır.

ve insani bir şekilde yönetmek için çeşitli devlet kurumları ile ulusal bir sistemden oluşan yönetim" (IOM, 2009) olarak tanımlanabilir.

2. TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ

Türkiye'de göç yönetimini analiz edebilmek için bu araştırmada sekiz temel parametre incelenmiştir: Mevzuat, kurumlar, uygulamalar, istatistikler, sosyal ve ekonomik yardımlar, göçmenlerin uyum düzeyi, göçmenlere yönelik politik figürlerin ve toplumun bakış açısı ve göçmenlerin toplumsal yapıya etkileri.

2.1. Mevzuat

Türkiye'nin göç yönetiminin en temel dayanağı, birtakım uluslararası ve ulusal yasal metinlerdir**.** Bu kapsamda ülkemizin taraf olduğu ve bağlayıcılığı bulunan uluslararası mevzuatın bazıları, '1948 tarihli BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi', '1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi', 'Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi', 'Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 1965 tarihli Uluslararası Sözleşme', 'Göçmen İşçiler Hakkında 1975 tarihli ve 143 sayılı Sözleşme', 'Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair 2003 yılında yürürlüğe giren Uluslararası Sözleşme' ve 'Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü' olarak sıralanabilir. Bu alandaki ulusal mevzuat ise, '6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu', '6203 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği', İltica ve Göç Ulusal Eylem Planları ve Strateji Belgeleri, Geri Kabul Antlaşmaları ve çok sayıda diğer Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile diğer düzenleyici işlemlerden oluşmaktadır.

Çizelge 1. Mevzuat

Mevzuat adı	Mevzuatın kapsamı, içeriği
6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu	Temel mevzuat: Yabancıların Türkiye'ye girişleri, bulunmaları ve ayrılmalarını; Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamını; Göç İdaresi Başkanlığı'nın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektedir (6458 s.K., 2013, md.1)
6203 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği	İstisnai ve Türkiye'ye özgün geçici mevzuat: Acil ve geçici koruma amacıyla kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen veya sınırları geçen yabancıların geçici koruma işlemlerinin usul ve esaslarını; kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirleri ve ulusal/ uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususları düzenlemektedir (6203 s. Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014, md.1). Ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacılar, 'geçici koruma' statüsüne sahiptir.
İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı	Türkiye'nin iltica ve göç stratejisinin AB Mevzuatına uyumlu hale getirilmesi amacıyla oluşturulmuş politika belgesidir (*İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Eylem Planı*, 2005)
	Ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde göçmenlerin tüm iş ve işlemlerini bütüncül bir insan hakları yaklaşımı temelinde toplumsal uyumu tesis edecek şekilde düzenlemek; kurumlar arası

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı (2018-2023)	koordinasyonu ve toplumsal uyumu sağlamak misyonuyla oluşturulan politika belgesidir (*Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı, 2018-2023*)
Türkiye Düzensiz Göç Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı (Revize, 2021-2025)	2018 tarihli Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı, 2020 tarihinde güncellenmiştir.
Geri Kabul Antlaşmaları	Yasa dışı göçle ortak mücadele amacıyla başta Avrupa Birliği olmak üzere Türkiye'nin çok sayıda devlet ve devlet-üstü aktörlerle imzaladığı karşılıklı antlaşmalardır.

Türkiye'nin göç yönetimine dayanak teşkil eden ulusal mevzuatın yeterli olduğu görünmektedir. Ayrıca Türkiye, imzası bulunan ya da bağlayıcı nitelikteki uluslararası mevzuatlara da uymaktadır.

2.2. Kurumsal Yapı

Türkiye'nin göç yönetiminin ikinci ayağı, göç politikalarını inşa eden, koordine eden ve göçle ilgili iş ve işlemleri icra eden kurumsal yapılardır. Bunların başlıcaları; İç İşleri Bakanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Göç Kurulu ve ilgili Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarıdır.

Çizelge 2. Kurumlar/Kuruluşlar/Organlar

Kurum/Kuruluş	Görev, yetki ve sorumluluk alanı
İç İşleri Bakanlığı	İç güvenlik ve göç yönetimi konusundaki uygulamaları icra/koordine eden 'çatı' kurumdur (*1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.254/a,b ve m.258/ç)
Göç İdaresi Başkanlığı	Göç alanına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; politika ve stratejileri uygulamak; ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere İçişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren (*4 Sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.158) uzman ve stratejik bir kamu örgütlenmesidir.
Göç Kurulu	*"Türkiye'nin yabancılarla ilgili göç stratejilerini belirlemek, koordinasyonunu ve uygulanmasını takip etmekle görevli"*, çeşitli bakanlık ve kuruluşların temsilcilerinin bulunduğu (*1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.522/h) komisyon/yönetim kurulu benzeri bir organdır.
Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu	*"Türkiye'nin göç politika ve stratejilerini belirlemek, uygulanmasını takip etmek, göç uygulamalarını izlemek ve önerilerde bulunmak, göç alanında yapılması planlanan yeni düzenlemeleri değerlendirmek, göç politikaları ve hukuku alanında bölgesel ve uluslararası gelişmeleri takip etmek ve bu gelişmelerin Türkiye'ye yansımalarını değerlendirerek raporlamak"* (*1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.26/e) gibi görevleri bulunan, göç yönetiminin politika oluşturma ayağının en yetkili organıdır.

Cumhurbaşkanlığı Sosyal Politikalar Kurulu	*"Göç ve göçmen sorunlarının çözümüne ilişkin politika önerileri geliştirmek"* (*1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.30/f) görevi bulunan organdır.
Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetim Politikaları Kurulu	*"Göç ve iskân konularında politika önerileri geliştirmek"* (*1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*, 2018, m.31/ç) görevi bulunan organdır.

Türkiye'de göç yönetimi alanında görev ve yetkisi bulunan çok sayıda kurum/kuruluş/organ bulunmaktadır. Süreç ve uygulamalar temelde İçişleri Bakanlığı ve ona bağlı bir kurum olan Göç İdaresi Başkanlığı tarafından icra edilmektedir. Politika ve strateji oluşturma görevi ise ilgili Cumhurbaşkanlığı Kurullarına ve Göç Kurulu'na verilmiştir. Kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği konusunda bir sorun gözlemlenmemektedir.

2.3. Uygulamalar

Türkiye'nin göç yönetiminin üçüncü ayağı, göç politikaları çerçevesinde gerçekleştirilen uygulamalardır. Bunların başlıcaları mülteci kampları, vatandaşlığa kabul etme, göçmen veri tabanı/göç kayıt sistemi (göçnet), adres tahkikatı uygulaması, geri gönderme (sınır dışı etme) işlemleri, geçici koruma kaydına kapatma, sınır ötesi operasyonlar ve gönüllü, güvenli, onurlu geri dönüş stratejisidir.

Çizelge 3. Uygulamalar

Uygulama adı	Uygulamanın kapsamı, niteliği
Mülteci Kampları (Geçici Barınma Merkezleri)	2011 yılından bugüne kadar, 10 şehirde kurulan 26 geçici barınma merkezinde toplam 256.971 geçici koruma altındaki Suriyeli misafir edilmiştir. Günümüzde barınma merkezlerinin sayısı (5 ilde 7 adet) ve misafirleri (59.877) azalmış olup, ülkemizdeki Suriyelilerin yalnızca %1-2'si buralarda barındırılmaktadır (*Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler*, G.İ.B.)
Vatandaşlığa Kabul Etme Uygulaması	İçişleri Bakanlığı'nın 18 Aralık 2022 tarihli bilgilendirme notunda, bakan Süleyman Soylu tarafından 223 bin 881 Suriyeliye Türk vatandaşlığı verildiği açıklaması yer almaktadır (*Bakanımız Sn. Süleyman Soylu, CNN Türk Canlı Yayınında Gündeme İlişkin Soruları Yanıtladı*, 2022)
Göçmen Veri tabanı / Göç Kayıt Sistemi (GöçNet)	2015 yılı itibariyle vize, ikamet izni, çalışma izni, giriş yasağı, sınır dışı etme, uluslararası koruma ve geçici koruma gibi işlemler, GÖÇNET adı verilen otomasyon sistemi aracılığıyla elektronik ortamda tek çatı altında yürütülmektedir (*Göç Kayıt Sistemi (GöçNet)*, t.y)
Adres Tahkikatı Uygulaması	Türkiye'de bulunan yabancıların sayıları ve yoğunlukları, sorumlu güvenlik teşkilatları tarafından düzenli olarak takip edilmektedir. Göç İdaresi Başkanlığı'nın 11.10.2022 tarihli basın duyurusuna göre, 2022 yılında 3.791.198 yabancının adres tahkikatı yapılmıştır (*Yabancıların Adres Beyanları Hakkında Basın Duyurusu*, 2022)
Geri Gönderme Merkezleri (Sınır Dışı İşlemleri)	Türkiye'de Ocak 2023 itibariyle, yabancıların sınır dışı işlemlerinin gerçekleştirildiği 30 adet 'geçici geri gönderme merkezi' bulunmaktadır. 2022 yılında 119.817 yabancı sınır dışı edilmiştir. 24.451 yabancının sınır dışı işlemleri sürmektedir (*Sınır Dışı Sayısında Artış Devam Ediyor*, 2022)

Sınır Güvenlik Uygulamaları	Suriye, Irak ve İran sınırlarında, 'Sınır Fiziki Güvenlik Sistemi' kurulmuştur. Düzensiz göçmen geçişlerini engellemek (terörle mücadele ve kaçakçılığın önlenmesi gibi amaçlar da sayılabilir) amacıyla 1084 km beton güvenlik duvarı, optik kuleler, hendekler, kameralar, termal algılayıcılar ve İHA'lardan oluşan ileri teknoloji ürünü askeri ve fiziki güvenlik tedbirleri uygulanmaktadır (Bozkurt, t.y.) Sınır güvenlik uygulamaları kapsamında diğer bir tedbir de sınır ötesi karşılamalardır. Bu kapsamda 2022 yılında 274.311, 2016'dan bu yana ise 2.737.732 düzensiz göçmenin ülkeye girişi engellenmiştir (*Sınır Dışı Sayısında Artış Devam Ediyor*, 2022)
Geçici Koruma Kaydına Kapatılma	Türkiye'de 1 Ocak 2023 itibariyle yabancı nüfusu toplam nüfusu geçen 1169 mahalle yabancıların ikametine kapatılmıştır.
Sınır Ötesi Operasyonlar	Türkiye, kitlesel göçün doğrudan ya da dolaylı nedenlerinden dolayı Suriye'ye dört kez sınır ötesi harekât gerçekleştirmiştir: 2016 Fırat Kalkanı Harekâtı, 2018 Zeytin Dalı Harekâtı, 2019 Barış Pınarı Harekâtı, 2020 Bahar Kalkanı Harekâtı (*Pençe Serisi Operasyonlar*, t.y.)
Gönüllü, Güvenli, Onurlu Geri Dönüş Stratejisi	Türkiye'de çeşitli statüde bulunan yabancıları ülkelerine geri göndermek için son dönemlerde 'gönüllü, güvenli, onurlu geri dönüş stratejisi' benimsenmiştir. Bu kapsamda 529 bin Suriyelinin ülkesine gönüllü olarak geri dönmesi sağlanmıştır (*Bakanımız Sn. Süleyman Soylu, CNN Türk Canlı Yayınında Gündeme İlişkin Soruları Yanıtladı*, 2022)

Kaynak: İç İşleri Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün internet sayfasında yer alan bilgilerden ve basın duyurularından (1 Ocak 2023 itibariyle) yararlanılmıştır.

Türkiye'nin göç uygulamaları, AB, BM, Dünya Sağlık Örgütü başta olmak üzere birçok uluslararası kuruluş ve ülke tarafından takdir ve övgüyle karşılanmaktadır (Bkz. *Avrupa Komisyonu 2022 Türkiye Raporu*, 2022; "BM Yüksek Komiserinden Türkiye'ye Övgü: Dünyaya Örnek Oluyor," 2021; *World Report on the Health of Refugees and Migrants*, 2022). Dünyanın en büyük göçmen nüfusuna sahip ülkesi olarak Türkiye, karmaşık ve işbirliği gerektiren göç yönetimi uygulamalarını büyük oranda sorunsuz icra etmektedir. Milyonlarca göçmenin kabulü, kontrolü ve temel ihtiyaçlarının karşılanması ufak çaplı sorunlar dışında başarıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu süreçte toplumun hassasiyetleri dikkate alınmış, kamuoyunda infial yaratan birtakım göçmen suçları karşısında hemen harekete geçildiği ve gerekli adli-idari işlemlerin gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir.

Öte yandan bazı uygulamalara yönelik; "Suriyelilerin mülteci kampları dışına çıkışlarına izin verilmesi", "Suriyelilere vatandaşlık verilmesi", "mültecilerin taciz vb. suçlar işlemesi" gibi konularda, muhalefet partileri ve genel kamuoyunun tepkisi olduğu görülmektedir.

2.4. İstatistikler

Türkiye'nin göç yönetiminin dördüncü ayağı, göçmenlerin statüsüne ilişkin istatistiki verilerdir. Türkiye'de geçici koruma, uluslararası koruma, ikamet izni, düzensiz göçmen, vatansızlar olarak beş temel göçmen statüsü bulunmaktadır. Çizelge 4.'te, Türkiye'deki göçmen statülerine ilişkin güncel veriler gösterilmektedir.

Çizelge 4. İstatistikler

Göçmen statüsü	Göçmen sayısı
Geçici koruma ile Türkiye'de bulunanlar	3.535.898
Uluslararası koruma ile Türkiye'de bulunanlar	29.256
İkamet izni ile Türkiye'de bulunanlar	1.354.094
Düzensiz göçmen sayısı	285.027
Vatansızlar	-
Göçmen nüfusu (toplam)	5.204.275
Göçmen nüfusun genel nüfusa oranı	% 6,15

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı'nın internet sayfasında yer alan istatistiklerden (9 Ocak 2023 itibariyle) yararlanılmıştır.

Türkiye'nin resmi göç istatistikleri büyük oranda Göç İdaresi Başkanlığı'nın internet sayfasında kısmen de bazı kurum ve kuruluşların yıllık raporlarında dağınık bir biçimde kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ancak çeşitli statülerdeki göçmen sayısı dışında, resmi ve güncel verilere ulaşmanın çoğu kez mümkün olmadığı görülmektedir.

2.5. Sosyal ve Ekonomik Yardımlar

Türkiye'nin göç yönetiminin beşinci ayağı mültecilere yapılan sosyal ve ekonomik yardımlardır. Söz konusu veriler Çizelge 5.'de gösterilmektedir.

Çizelge 5. Göçmenlere Yapılan Sosyo-Ekonomik Yardımlar

Yardım alanı	Yardım içeriği	Diğer hususlar
Ekonomik yardımlar	Türkiye, mülteciler için kendi kaynaklarından 45 milyar dolar harcama yapmıştır (*AK Parti, Mültecilere Harcanan Parayı Açıkladı: 45 Milyar Dolar*, 2022)	AB tarafından Türkiye'ye mültecilere kullandırılmak üzere 2011 yılından bu yana 7.66 milyar Euro kaynak aktarılması taahhütlünde bulunulmuştur. Bu kaynağın önemli bir kısmı ise serbest bırakılmıştır (Supportıng The Future Of Syrıa And The Regıon, 2022)
Sosyal yardımlar	Barınma, sağlık, eğitim, sosyal hizmetler	• AB tarafından fonlanan Yabancılara Yönelik Sosyal Uyum Yardımı (SUY) Programı (gıda, barınma, giyim gibi temel ihtiyaçlar) • AB, Norveç ve ABD tarafından fonlanan Yabancılara Yönelik Şartlı Eğitim Yardımı (Ş.E.Y.) Programı (okul çağındaki göçmen çocuklara yönelik) • Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları • Sosyal Hizmet Merkezleri • Belediyeler • Türk Kızılayı (*Türkiye'de Göçmenlere Yönelik Sosyal Yardım Uygulamaları*, 2020)

Türkiye, mülteciler için çok büyük miktarda mali ve sosyal yardım sağlamıştır[2]. Hem merkezi ve yerel yönetimler hem de sivil toplum kuruluşları tarafından, mültecilerin barınmadan sağlığa eğitimden diğer sosyal alanlara kadar çok sayıda temel insani ihtiyacı karşılanmıştır. Bu yardımların bir kısmı AB tarafından fonlanmış, önemli bir bölümü ise iç kaynaklardan temin edilmiştir.

2.6. Göçmenlerin Uyum Düzeyi

Türkiye'nin göç yönetiminin altıncı ayağı göçmenlerin uyum düzeyidir. Göçmenlerin uyum düzeyini ölçen evrensel bir endeks olarak MIPEX, bu alanda önemli bir veri kaynağıdır. MIPEX Endeksinin Türkiye'ye yönelik (sekiz parametreden oluşan) değerlendirmeleri Çizelge 6.'da gösterilmektedir.

Çizelge 6. Göçmen Entegrasyon Politikaları Endeksi (MIPEX)

MIPEX göstergeleri	MIPEX puanı ve düzeyi
Genel MIPEX Skoru	43 (Yarı olumlu)
İşgücü piyasası hareketliliği	22 (Biraz elverişsiz)
Aile birleşimi	53 (Yarı olumlu)
Eğitim	52 (Yarı olumlu)
Sağlık	69 (Biraz olumlu)
Siyasal Katılım	5 (Kritik Derecede Olumsuz)
Daimi ikamet	42 (Yarı uygun)
Vatandaşlığa erişim	50 (Yarı olumlu)
Ayrımcılıkla mücadele	50 (Yarı olumlu)

Kaynak: (*Migrant İntegration Policy Index*, 2020)

2020 yılına ait değerlendirmelerinin yer aldığı MIPEX Göçmen Entegrasyon Politikaları Endeksine göre Türkiye, bazı parametrelerde (işgücü piyasası hareketliliği, siyasi katılım, daimi ikamet gibi) diğer MIPEX ülkelerinden daha zayıf ve görece elverişsiz bir konumda olarak gösterilmiştir. Raporda Türkiye'nin son zamanlarda göç yönetiminde iyileşmelerin olduğu ancak ortalama bir MIPEX veya AB ülkesine göre halen eksikleri bulunduğu belirtilmektedir (*Migrant İntegration Policy Index*, 2020).

2.7. Göçmenlere Yönelik Politik Figürlerin ve Toplumun Bakış Açısı

Türkiye'nin göç yönetiminin yedinci ayağı göçmenlere yönelik bakış açısı ve kabullenme düzeyidir. İktidarın, muhalefetin ve kamuoyunun göçmenlere bakış açısını özetleyen birtakım demeç-politik ifade ve araştırma sonuçları Çizelge 7.'de sunulmuştur.

[2] Mülteciler için harcanan net mali tutarlar konusunda resmi bir veriye ulaşılamamış, bazı yetkililerin beyanlarına göre rakam 45 milyar dolar olarak telaffuz edilmişse de bu konudaki tartışmalar ve spekülasyonlar sürmektedir. Rakamın 250 milyar dolar olduğunu iddia edenler de mevcuttur.

Çizelge 7. Göçmenlere Yönelik Politik Söylemler ve Bakış Açıları

Söylem/bakış açısı sahibi	Bakış açısının/söylemin içeriği
İktidarın politik söylemleri	Açık kapı politikası: • R.T. Erdoğan*: "Asla bu topraklardan kovmayız, kovmayacağız da… Kapımız açık onlara, ev sahipliğine devam edeceğiz"* (Partilerin Sığınmacı Politikası: Kim Ne Vadediyor?, 2022) Son dönemde açık kapı politikasında esneme eğilimi: • İbrahim Kalın: *"Türkiye'nin daha fazla mülteci alma kabiliyeti ve imkânı artık söz konusu değil"* (*İbrahim Kalın: Türkiye'nin Daha Fazla Mülteci Alma Kabiliyeti ve Imkanı Artık Söz Konusu Değil*, 2023)
Muhalefetin politik söylemleri	Geri gönderme politikasını savunan muhalefet partileri: • CHP: *"İki yıl içinde geri göndereceğiz"* • İyi Parti: *"Geri itme politikası uygulanacak"* • Zafer Partisi: *"Sizi ilk otobüsle ülkenize yollayacağız"* • Gelecek Partisi: *"Geri dönüş teşvik edilecek"* Kısmen açık kapı politikasını savunan muhalefet partileri: • HDP, TİP, EMEP, EHP, HALKEVLERİ, SMF ve TÖP: *"Birlikte yaşamın koşulları inşa edilmeli"* (Partilerin Sığınmacı Politikası: Kim Ne Vadediyor?, 2022)
Toplumun göçmenlere bakış açısı	• 2019 yılında yapılan bir araştırmada halkın % 73'ü devletin mültecilere yönelik politikalarını 'yanlış' ya da 'çok yanlış' olarak nitelendirmiştir (Demirtaş, 2021) • 2021 yılında yapılan bir başka araştırmaya göre, mültecilerin Türk halkının gündemindeki en önemli ikinci mesele (%17,9) olarak görüldüğü tespit edilmiştir (Aydın, 2022)

Söylem analizi ve çeşitli araştırmalardan elde edilen verilere göre, göçmenlere yönelik politik ve toplumsal açısından iktidar ve muhalefet-toplum taraflarında önemli bir görüş farklılığı olduğu gözlemlenmektedir. İktidar kanadı, göçmenlere karşı uzunca bir süre açık kapı politikasını benimsemiş, bu durum Cumhurbaşkanı ve çeşitli bakanların söylemlerine yansımıştır. Son dönemlerde göçmenlerin neden olduğu ekonomik yükün ağırlaşması ve toplumsal tepkiler nedeniyle bu eğilim biraz yumuşamakta olup, artık daha fazla göçmen kabul etmeme noktasına gelindiği söylenebilir. Muhalefet partilerinin ve toplumun genelinin ise, sürecin başından beri göçmen kabulüne pek sıcak bakmadıkları, geri gönderilmelerini talep etmekte oldukları görülmüştür.

2.8. Göçmenlerin toplumsal yapıya etkileri

Türkiye'nin göç yönetiminin sekizinci ayağı göçmenlerin toplumsal yapıya etkileridir. Refah artışı/azalışı, istihdama olumlu/olumsuz etkileri, ekonomik yük, ulusal kimliğin demografik yapısının bozulması riski, asayişe etkileri, güvenlik tehditleri gibi konular, Türkiye'deki dış göçün toplumsal yapıya olan etkileriyle doğrudan ilişkilidir. Göçmenlerin toplumsal yapıya etkileri, refah/istihdam/iç güvenlik ve demografik yapı olmak üzere dört parametrede Çizelge 8.'de gösterilmiştir.

Çizelge 8. Göçmenlerin İstihdam, İç Güvenlik ve Demografik Yapıya Etkileri

Etki alanı	Etkinin içeriği
Toplumsal refaha etkisi	Ülke ekonomisi için ciddi bir yük olmanın yanı sıra sağlık, eğitim, güvenlik gibi kamu hizmetlerinde kurumların hizmet sunma kapasitesini etkilemişlerdir. Diğer taraftan, göçmenlerin kurdukları işler ve ucuz emek olarak çalıştırıldıkları sektörlerde Türkiye'nin ekonomik olarak büyümesine katkı sağladıkları yönünde söylemler/iddialar da mevcuttur.
İstihdama etkisi	U.A. Çalışma Örgütü'nün (ILO) güncel olmayan (2020) verilerine göre Suriyelilerin % 91.6'sı kayıt dışı olarak ve asgari ücretin altında gelirlerle çalışmaktadır (Caro, 2020).
İç güvenliğe etkisi	• Kitlesel göçler neticesinde, sığınmacıların arasına karışan bazı suç örgütü üyeleri, Türkiye'de terör eylemleri (özellikle canlı bomba kaynaklı çok sayıda vatandaşın ölümüne/yaralanmasına neden olan) gerçekleştirmiştir. • Bazı göçmenlerin çeşitli adli suçlar (gasp, dolandırıcılık, kaçakçılık, yaralama-öldürme gibi) işlediği tespit edilmiştir. • Bazı göçmenlerin karıştığı taciz olayları, toplumda infial yaratmıştır. Detaylı bilgi için bkz. (Ünlü, 2021) Göçmenlerin iç güvenliğe ilişkin ortaya çıkardığı sonuçların münferit mi yanlış politika nedenli mi olduğu konusunda tartışmalar sürmektedir.
Demografik yapıya (ulusal kimliğe) etkisi	Kitlesel göçlerle birlikte Suriyeli nüfusu bazı il ve ilçelerde çoğunluk konumuna ulaşmıştır. Bunun üzerine birtakım tedbirler alınmış, söz konusu il ve ilçelerde demografik yapının bozulmamasına çaba gösterilmiştir. Diğer taraftan, Suriyeli sayısı, Türkiye genel nüfusu içerisinde önemli sayılabilecek bir azınlık nüfusuna (yaklaşık % 4) dönüşmüştür. Bu durum ilerleyen yıllarda potansiyel bir demografik mesele ortaya çıkarma riskine sahiptir.
Sosyal uyuma/toplumsal yapıya etkisi	ORSAM'ın 2005 tarihli 'Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri' adlı raporuna göre, geçici koruma altındaki Suriyeliler nedeniyle çok eşlilikler ve buna bağlı boşanmalar artmış, kadın ve çocuk istismarları yaşanmış, bazı şehirlerde etnik ve mezhepsel kutuplaşmalar görülmüştür.

Göçmen dalgasının, toplumsal yapıya, refaha ve iç güvenliğe olumsuz etkilerinin olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Söz konusu durum, Çizelge 8.'de ilgili başlıklarda örneklerle ortaya konmuştur.

Diğer taraftan geçici koruma altındaki Suriyeliler, 2015 yılından itibaren Türk işgücü piyasasını önemli ölçüde etkilemiştir. İstihdama katılan mülteciler konusunda resmi ve güncel veriler mevcut olmasa da, çeşitli raporlar ve kaynaklardan ulaşılabilen güvenilir olmayan verilere göre, Suriyelilerin önemli bölümü kayıt dışı olarak çalışmaktadır. Düşük ücretler ile çalıştırılan Suriyeliler, iş dünyası açısından ucuz işgücü olarak kayda değer bir maliyet azalışı sağlamakla birlikte, vergi toplama, ücretler genel düzeyinin düşmesi ve ulusal işsizliği azaltma konularında olumsuz etkiler doğurduğu açıktır.

Öte yandan göçmenlerin ülke nüfusunun yaklaşık %6'sını oluşturan bir kalabalığı temsil etmesinin yarattığı demografik sorunlar, bazı il ve ilçelerin göçmen kimliğine bürünmesine neden olmuştur. Bu durumun çeşitli asayiş sorunlarına neden olması ve kültürel etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır.

3. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada, göç konusundaki temel literatürün, kamu politika belgelerinin, ulusal ve uluslararası raporların, güvenilir anket/araştırmaların incelenmesi neticesinde Türkiye'nin göç yönetimi üzerine birtakım bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular ve birtakım politika önerileri şöyle sıralanabilir:

- Türkiye'de oldukça kompleks bir göç yönetimi mevcuttur. Göç yönetimi üzerine çok sayıda kurum/kuruluş/birim oluşturulmuş, mevzuat-eylem planı düzenlenmiş, bu doğrultuda çok uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle göç yönetimin gelişigüzel veya özensiz bir temelde gerçekleştirilmediği, kendi içinde işlevsel belirli bir sistematiği olduğu görülmektedir.

- Göçmenler yıldan yıla artan bir nicelikte, bölgesel bir dezavantaj olarak çatışmalardan ve iç savaşlardan, kötü yaşam koşullarından uzaklaşmak isteyenler yoğunluklu çoğunlukla Suriyelilerden, (son dönemde Afgan ve Pakistan uyruklu kişilerin de arttığı gözlemlenmektedir) oluşmaktadır. Türkiye, son yıllarda Dünya'nın en fazla göçmen barındıran ülkesidir.

- Ulusal göç politikası, göçmen dalgasının başlarında önce açık kapı modeli olarak misafir edici bir perspektifle uygulanmış, toplumsal-politik tepkiler ve ekonomik yük, güvenlik-asayiş sorunları gibi gelişmelerin etkisiyle yeni göç kabul etmeme ve kısmen geri gönderme odaklı bir temele evrilmiştir.

- Kurumsal, yasal ve uygulama düzeyindeki yeterliliğinin yanında, Türkiye'nin göç yönetimindeki en temel sorunun, iktidarın koşulsuz göçmen kabul politikası olduğu söylenebilir. Göçmen dalgasının büyüyerek artacağının öngörülememesi, göçmenlerin kamplarda bakılmak yerine ülke içine alınması, böyle büyüklükte bir göçmen nüfusunun yaratacağı ekonomik yük, demografik bozulma, asayiş sorunları gibi öngörülerin yapılamaması, göç yönetimindeki temel hatalar olarak sıralanabilir.

- Bir diğer sorunlu alan, istatistiksel verilerle ilişkilidir. Göçmenlerle ilgili bazı istatistiki veriler ulaşılabilir olsa da, genel anlamda güncel ve kapsamlı resmi istatistiklere ulaşmakta zorluk yaşanmaktadır. Örneğin 2013'den itibaren yayınlanmaya başlanan Yıllık Göç Raporlarına, 2016 yılından itibaren ulaşılamamaktadır. Bunun yanında vatandaşlık verilen Suriyeli sayısı, yapılan mali harcamalar ve sosyal yardımlar, mültecilerin/sığınmacıların suç istatistikleri gibi konularda resmi ve güncel verilere ulaşmak mümkün görünmemektedir. Tüm bu istatistikler eksiksiz ve güncel olarak yayınlanmalı, tek bir kaynaktan interaktif bir altyapı aracılığıyla kamuoyunun bilgisine sunulmalıdır. Bu durum şeffaflık, hesap verilebilirlik ve bilgi edinme hakkı açısından önem arz etmektedir.

Son olarak, bu araştırma sayesinde elde edilen sınırlı bulgular, aşağıdaki sorularla derinleştirilebilir ve daha kapsamlı bir politika önerisi sunulabilir:

- Göçmenlerin uyumu için hangi kamu politikaları gerekir?
- Göçün olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak mümkün müdür?
- Göç sonrasında farklı toplumların çatışmadan uzak huzur içinde bir arada yaşayabilmeleri için ortak değerler nasıl oluşturulabilir?
- Uyum sürecini engelleyen dinamikler nelerdir?
- Ülkeler arası politika transferi mümkün müdür?

- Tarihsel açıdan başarılı entegrasyon örnekleri uygulanabilir mi?
- Göçmen alan farklı ülkelerdeki modellerden yararlanılabilir mi?
- Ülkelere özgü ya da ortak bir göçmen entegrasyon modeli inşa edilebilir mi?

KAYNAKÇA

6203 s. Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). *Resmi Gazete, Tarih: 22/10/2014 Sayı:29153*.

6458 s. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013). *Resmi Gazete, Tarih: 11/4/2013 Sayı:28615*.

"AK Parti, Mültecilere Harcanan Parayı Açıkladı: 45 Milyar Dolar." (2022, Kasım 22). Finans 7. https://www.finans7.com/haber/ak-parti-multecilere-harcanan-parayi-acikladi-45-milyar-dolar-17151 (Erişim Tarihi: 01.01.2023).

Avrupa Komisyonu 2022 Türkiye Raporu. (2022). https://www.ab.gov.tr/ilerleme-raporlari_46224.html (Erişim Tarihi: 03.01.2023).

Aydın, M. (2022). *Türkiye Eğilimleri – 2021*. https://www.khas.edu.tr/turkiye-egilimleri-arastirmasi-2021-sonuclari-aciklandi/ (Erişim Tarihi: 13.12.2022).

"Bakanımız Sn. Süleyman Soylu, CNN Türk Canlı Yayınında Gündeme İlişkin Soruları Yanıtladı." (2022). Göç İdaresi Başkanlığı. https://www.icisleri.gov.tr/bakanimiz-sn-suleyman-soylu-cnn-turk-canli-yayininda-gundeme-iliskin-sorulari-yanitladi (Erişim Tarihi: 01.01.2023).

Demirtaş, B. (2021, Ağustos 18). Türkiye'de Artan Mülteci Karşıtlığı: Sorular, Sorunlar ve Umutlar. *Fikirturu*. https://fikirturu.com/toplum/turkiyede-artan-multeci-karsitligi-sorular-sorunlar-ve-umutlar/ (Erişim Tarihi: 19.12.2022)

BM Yüksek Komiserinden Türkiye'ye övgü: Dünyaya Örnek Oluyor. (2021, Eylül 11). *NTV*. https://www.ntv.com.tr/dunya/bm-yuksek-komiserinden-turkiyeye-ovgu-dunyaya-ornek-oluyor,uE4PF7gRQUq9JvoRVTMHIQ (Erişim Tarihi: 29.12.2022).

Bozkurt, Ö. *Sınır Yönetimi Alanında Yapılan Çalışmalar*. http://www.tid.web.tr (Erişim Tarihi: 10.01.2023).

Caro, L. P. (2020). *Türk İşgücü Piyasasında Suriyeli Mülteciler*. https://www.ilo.org (Erişim Tarihi: 10.01.2023).

"Geçici Korumamız Altındaki Suriyeliler." (t.y). Göç İdaresi Başkanlığı. https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler (Erişim Tarihi: 10.01.2023).

"Göç Kayıt Sistemi (GöçNet)." TÜİK Resmi İstatistik Portalı. (Ocak 5, 2022), https://www.resmiistatistik.gov.tr/detail/subject/goc-kayit-sistemi/#:~:text=GöçNet sistemi%2C daha önceden birbirinden,sağlıklı kararların alınabilmesine olanak

sağlamaktadır (Erişim Tarihi: 02.01.2023).

"İbrahim Kalın: Türkiye'nin Daha Fazla Mülteci Alma Kabiliyeti ve İmkanı Artık Söz Konusu Değil." (2023, Ocak 8). https://www.yenicaggazetesi.com.tr/ibrahim-kalindan-suriyeli-multeci-aciklamasi-616596h.htm (Erişim Tarihi: 10.01.2023).

İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Eylem Planı (2005). https://www.goc.gov.tr/iltica-ve-goc-ulusal-eylem-plani (Erişim Tarihi: 06.01.2023).

IOM. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü*, Ç. Bülent (Ed.); 18th ed. IOM Uluslararası Göç Örgütü.

McAuliffe, M., & Triandafyllidou, A. (Ed.). (2022). *World Migration Report 2022*. International Organization of Migration. https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022 (Erişim Tarihi: 07.01.2023).

Migrant İntegration Policy Index. (2020). https://www.mipex.eu/turkey (Erişim Tarihi: 09.01.2023).

Partilerin Sığınmacı Politikası: Kim Ne Vadediyor? (2022, Eylül 26). *Diken*. https://www.diken.com.tr/partilerin-siginmaci-politikasi-kim-ne-vadediyor/ (Erişim Tarihi: 02.01.2023).

Pençe Serisi Operasyonlar. Milli Savunma Bakanlığı. https://www.msb.gov.tr/tr-TR/PenceSerisiOperasyonu (Erişim Tarihi: 06.01.2023).

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, (2018) *Resmi Gazete, Tarih: 10/7/2018, Sayı: 30474.*

4 Sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, (2018) *Resmi Gazete, Tarih: 15/7/2018, Sayı: 30479*

Orhan, O. ve Gündoğar, S.S. (Haz.) *(2015) Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkisi,* Ankara: ORSAM- TESEV.

"Sınır Dışı Sayısında Artış Devam Ediyor." (2022). Göç İdaresi Başkanlığı. https://www.goc.gov.tr/sinir-disi-119817 (Erişim Tarihi: 06.12.2022).

Supportıng The Future Of Syrıa And The Regıon. (2022). *EU Support in Turkey*. https://www.eeas.europa.eu/eeas/brussels-vi-conference-supporting-future-syria-and-region_en (Erişim Tarihi: 06.12.2022).

Türkiye' de Göçmenlere Yönelik Sosyal Yardım Uygulamaları. (2020). http://www.im-ra.org (Erişim Tarihi: 09.01.2023).

Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı (2018-2023). www.goc.gov.tr (Erişim Tarihi: 06.12.2022).

Ünlü, K. (2021, May 20). Geçici Koruma Altindaki Suriyelilerin Suç İstatistikleri. *21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü*. https://21yyte.org/tr/merkezler/islevsel-arastirma-merkezleri/suriyeli-siginmacilar-ve-turkiye-de-teror-eylemleri (Erişim Tarihi: 15.01.2023).

World Report on the Health of Refugees and Migrants. (2022). World Health Organization. https://www.who.int/publications/i/item/9789240054462 (Erişim Tarihi: 18.12.2022).

"*Yabancıların Adres Beyanları Hakkında Basın Duyurusu*." (2022). https://www.goc.gov.tr/adres-beyanlari2#:~:text=Yasal kalış hakkı bulunan yabancıların,rutin olarak yapılmaya devam etmektedir. (Erişim Tarihi: 11.01.2023).

TÜRKİYE'DE GÖÇ YÖNETİMİ VE ULUSLARARASI GÖÇLERİN İDARİ YAPIYA ETKİLERİ: BAKANLIK TEŞKİLATLARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Doç. Dr. Erkan ARSLAN[1],
Y.L Öğrencisi Sevdenur ÖZTÜRK[2], Y.L Öğrencisi ŞeydaYAĞLI[3]
[1] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İletişim Fakültesi, ORCID ID 0000-0002-8273-9460
[2] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Göç Çalışmaları ABD, ORCID ID 0000-0003-2563-7588
[3] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SBE Göç Çalışmaları ABD, ORCID ID 0000-0003-48324859

ÖZET

Tarihte insanlığın göç yolculuğu devingenliğini hep sürdüren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak göçlerin esas yakıcı etkisi ve uluslararası bir problematiğe dönüşmesi görece yakın zamanın konusudur. 21. yüzyılda kitlesel, zorunlu ve düzensiz göç hareketlerine yön veren en önemli etkenler arasında bölgesel kriz ve siyasi istikrarsızlıkların ürettiği yoksulluk, şiddet, terör ve rejim baskısı gibi dinamikler öne çıkmaktadır.

Türkiye; göçlerin yoğun olarak yaşandığı bölgelere olan yakınlığı, coğrafyasında siyasi istikrara sahip, demokratik yönetim yapısı ve Avrupa Birliği gibi göç rotalarına uzanan konumu ile uluslararası göçlerin odağı haline gelmiştir. Başta Suriye'de yaşanan iç çatışmalardan kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriyeliler olmak üzere Türkiye'ye yönelen göçler karşısında ülkemiz dünyanın en fazla yabancı barındıran ülkesi haline getirmiştir. Bu gelişmeler karşısında Türkiye'nin temel göç politikaları ve idari yapısı yeniden tasarlandığı, tasarımların devam ettiği ve hala bazı eksikliklerin ise göze çarptığı görülmektedir.

Türkiye'nin göç yönetimi konusunda bakanlık düzeyinde; ülkeye yasa dışı giriş yapan yabancıların engellenmesi, giriş yapan yabancıların planlanması, kontrolü, öncelikli ihtiyaçlarının karşılanması, insani yaşam sürmeleri için birtakım önlemlerin alınması, ev sahibi topluma entegrasyonu ve yine ev sahibi ülkenin kültürü, ekonomisi, çalışma hayatı, güvenlik, eğitim ve sağlık alanlarında neden olduğu etkilerin yönetilmesi için alınan kararlar ve bakanlık teşkilatlarında başkanlık/müdürlük/birimler oluşturulmuştur.

Türkiye'de göç yönetimi alanında en kapsamlı görev, yetki ve faaliyetleriyle İçişleri Bakanlığı öne çıkmaktadır. İçişleri Bakanlığı teşkilatı içerisinde Göç İdaresi Başkanlığı adıyla merkez, taşra ve yurt dışında hizmet birimleri bulunan bir idari birim bulunmaktadır. Türkiye'nin düzensiz ve kitlesel göçlere yoğun olarak maruz kaldığı dönem sonrası 2013'te kurulan Göç İdari Başkanlığı yanında yabancıların eğitimine ilişkin konularda Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Göç ve Acil Durumlarda Eğitim Daire Başkanlığı" sağlık boyutuyla Sağlık Bakanlığı bünyesinde "Göç Sağlığı Hizmetleri Daire Başkanlığı", çalışma hayatıyla ilgili alanda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının "Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü", Dışişleri Bakanlığı bünyesinde "Göç İltica ve Vize Genel Müdürlüğü" birimleri bulunmaktadır.

Bakanlık nezdinde oluşturulan herhangi bir idari birimi bulunmayan ancak Türkiye'deki başta Suriyeliler olmak üzere diğer geçici koruma altındakiler ve yabancılar için çeşitli politikalar geliştiren, faaliyetler organize eden Aile ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da aktif olarak göç yönetimi alanında görev alan bir bakanlık olarak görülebilir. Diğer taraftan göçün önemli ve belki de yıkıcı etkilerinin görülebileceği bir alan olarak kültür alanına ilişkin olarak Turizm ve Kültür Bakanlığının, Spor ve Gençlik Bakanlığının ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gibi bakanlıkların göç alanına ilişkin konularda proje ve faaliyetlerinde ciddi bir eksikliğin bulunduğu da göze çarpmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Göç Yönetimi, Göç Örgütlenmesi, Bakanlıklar, Türkiye

MIGRATION MANAGEMENT AND THE IMPACTS OF INTERNATIONAL MIGRATIONS ON ADMINISTRATIVE STRUCTURE IN TÜRKİYE: A SURVEY ON MINISTRY ORGANIZATIONS

The migration adventure of humanity in history is accepted as a constant phenomenon. Conversely, the main destructive effect of migration and its transformation into an international problem is a matter of relatively recent times. Some of the most important factors that shape mass, forced and irregular migration in the 21st century are dynamics such as poverty, violence and regime pressure produced by regional crisis and political instability.

Türkiye is the meeting and transit point of international migrations with its proximity to regions where immigration is intense, political stability in its geography, democratic administrative structure and its location extending to migration routes such as the European Union. Density of immigration to Türkiye, especially with the Syrians who forced migration the internal conflicts in Syria and took refuge in Türkiye, has made it the country that hosts the highest number of immigrants in the world. These developments, on the other hand, have caused Türkiye to reorganize its basic immigration policies and administrative structure. The process of arranging the immigration policies and the administrative structure in accordance with these policies continues in Türkiye and there are still some deficiencies.

Some arrangements have been made at the level of ministries on Türkiye's migration management. Some of these regulations, preventing foreigners entering Türkiye illegally; planning and control of foreigners entering the country, meeting their priority needs; taking some measures for immigrants to lead a humane life; make some adjustments to integrate immigrants into the host society and to manage the effects they cause on the culture, economy,

working life, security, education policies and health areas of this country; and finally, the creation of presidency/directorship/units in the ministries.

The Ministry of Interior is the first institution that comes to mind with the most comprehensive mandate, authority and activities in migration management in Türkiye. The Directorate of Migration Management, which is within the organization of the Ministry of Interior, has service units in the center, the provinces and abroad. In addition to the Directorate of Migration Management, which was established in 2013 after Türkiye was exposed to mass migration, other ministries and institutions also draw attention in Türkiye's migration management. The "Department of Education in Migration and Emergency Situations" was established under the Ministry of National Education on issues related to the education policies of immigrant children. There is a "Department of Migration Health Services" under the Ministry of Health regarding the health of immigrants, the "General Directorate of International Labor Force" of the Ministry of Labor and Social Security in the field of immigrants' working life, and the "General Directorate of Migration, Asylum and Visa" under the Ministry of Foreign Affairs. The Ministry of Family and Social Security, which does not have any administrative unit established within the structure of the Ministry, but develops various policies and organizes activities for Syrians in particular, other people under temporary protection and foreigners, is also one of the active ministries in migration management. In the field of culture, which aims to transform the potentially devastating effects of migration into an atmosphere of reconciliation, the Ministry of Tourism and Culture is among the institutions that can be considered in the field of migration management. In addition to these, various policies and projects of the Ministry of Sports and Youth and the Ministry of Environment and Urbanization directly or indirectly cover migration management issues. Each of these mentioned institutions makes significant contributions to Türkiye's migration management.

Keywords: Migration Management, Migration Organization, Ministries, Türkiye.

GÖÇÜN ANAVATAN (KAYNAK ÜLKE) ÜZERİNDEKİ EKONOMİK VE SOSYAL ETKİLERİ

AYŞEGÜL TAŞKESEN[1]

[1]Gaziantep Üniversitesi, Göç Enstitüsü Göç Çalışmaları Alanı Yüksek Lisans Öğrencisi, 0000-0002-4792-2040

ÖZET

Son yıllarda artan iç savaşlar ve ekonomik buhranlar insanları bulunduğu ülkelerden başka ülkelere göç etmeye zorlamıştır. Oluşan bu göç dalgaları ülkeler üzerinde çeşitli etkilere neden olmaktadır. Ülkelerin beşeri sermayesi olarak görülen insanlar, ülkeler üzerinde yakın zamanda ve gelecek zamanda pozitif ve negatif etkiler yaratmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler yapılan göçleri nüfusu azaltmak ve artan işsizliğin göçler ile eritilmesi yönünde olumlu bir etken olarak görse de uzun vadede ülkeler için olumsuz etkisi daha fazladır. Yetiştirdiği eğitimli ve vasıflı insanların göçleri sonucu oluşan beyin göçünün ülkeler üzerinde olumsuz etkisi hem yakın tarihli hem de gelecek tarihler için daha fazladır. Kaynak ülkeleri genellikle gelişmekte olan ülkeler oluşturduğundan oluşan beyin göçü yine en çok kaynak ülkeler üzerinde olumsuz etki oluşturmaktadır. Ancak yapılan beyin göçleri tekrardan kaynak ülkeye geri dönüşler olursa ülke için avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajlar döviz girdisi sonucu ekonomik etki olarak görülürken ülkelerine geri dönen göçmenler gelişmiş ülkelerden öğrendikleri kültürlerin aktarımı ile ülke için olumlu sosyal etkiler de göstermektedir.

Bu çalışmada göç kavramı, kaynak ülke, transit ülke, hedef ülke, beyin göçü kavramları üzerinde durulacak ve göçün anavatan yani kaynak ülke üzerindeki sosyal ve ekonomik etkilerinden bahsedilecek olup göçün kaynak ülkeler üzerindeki etkileri için çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Göç, Kaynak Ülke, Beyin Göçü, Sosyal ve Ekonomik Etkiler

ECONOMIC AND SOCIAL EFFECTS OF MIGRATION ON THE HOMELAND (SOURCE COUNTRY)

ABSTRACT

Increasing civil wars and economic depressions in recent years have forced people to migrate from their countries to other countries. These immigration waves cause various effects on countries. People, who are seen as countries' human capital, create positive and negative effects on countries shortly and in the future. Although developing countries see immigration as a positive factor in reducing the population and melting the increasing unemployment through immigration, it has more negative effects for countries in the long run. The negative impact of the brain drain, which occurs as a result of the migration of educated and skilled people, on countries is greater for both recent and future dates. Brain drain, which occurs because the source countries are generally developing countries, also hurts the source countries the most. However, brain drains provide advantages for the country if there is a return to the country of origin. While these advantages are seen as an economic effect as a result of foreign exchange

inflow, immigrants returning to their countries also show positive social effects for the country by transferring the cultures they learned from developed countries.

In this study, the concept of migration, source country, transit country, destination country, and brain drain will be emphasized and the social and economic effects of migration on the homeland, that is, the source country, will be mentioned, and various suggestions will be made for the effects of migration on the source countries.

Keywords: Migration, Country of Origin, Brain Drain, Social and Economic Effects

Introduction

Since their existence, people have started to change their places for various reasons. Sometimes climatic events caused migration, and sometimes civil wars between countries and the desire to live in better living conditions. Another factor in the increase of international migration is the deterioration of the justice of income distribution between countries as a result of the concentration of wealth in the developed countries of the world and poverty in underdeveloped or developing countries with globalization; poverty has increased significantly (Gökbayrak, 2006: 3). In our age, the phenomenon of migration has gained momentum and has become more important for countries.

Gaps in income distribution between countries, political instability, limited employment opportunities, and religious, ethnic, etc. Pressures caused by various reasons have led to an increase in migration movements today. Political events and civil wars, especially in the Middle East, Africa, and Asia countries, have increased migration mobility. Political, religious, and ethnic pressures, economic depressions, inter-country wars, or civil wars in mostly undeveloped or developing countries have caused people to leave their places and migrate. As a result of the migration movements, some concepts have started to be used in our lives. Source country, transit country, destination country, and brain drain are the concepts that will be used frequently in this study. Let's look at the meanings of these concepts:

- Origin country: The home country of the immigrant.
- Destination country: It is the original country that the immigrant wants to go to by leaving his/her place of residence.
- Transit country: It is the country or countries that the immigrant passes through or has to stay for a while trying to go to the destination country.
- Brain drain: It is the migration of qualified, well-educated, productive people to developed countries due to the negative conditions of the country they are in and limited job opportunities.

Migrations cause different effects for the source, destination, and transit country. Based on the previous articles and studies, in this study, the economic and social effects of migration on the source countries will be examined under headings, examples will be given and the effects of brain drain on the source countries will be examined.

1. Brain Drain

The migration of people with a qualified workforce with a qualified education is called a brain drain. In countries where there are self-developed individuals, reasons such as not having enough job opportunities, unsatisfactory incomes, and heavy work conditions cause brain drain. When we look at brain drains in general, it is seen that there is a migration movement from underdeveloped countries to developed countries. The reason for this is due to the level of welfare between countries. Individuals who receive education are more willing to live in better living conditions and want to get the reward for their efforts. If the conditions of the country are not suitable for living comfortably, the tendency to migrate increases. When we look at the world in general, the differences in the level of development between countries support this. It is seen that the brain drains in the century we are in are from south to north, east to west. This is due to the location of developed countries. Among these, the United States of America has the intensity of research and development activities in both the private and public sectors, working conditions, financial convenience and opportunities, the possibilities of professional development, success and fame it offers, and in addition to these, it's traditionally accepting and adopting an attitude of foreigners is different from all other countries. it is a leading attraction pole (Kuşçu, 1979: 9). Apart from the USA, there is an increase in brain drains in European countries. "According to Docquier and Marfouk (2004), between 1990 and 2000, the share of immigrants considered as unskilled increased by 28%, while the migration of skilled labor increased by 70%" (Gökbayrak, 2008: 72). The reason for this is that developed countries provide incentives for brain drain. It is observed that the population is aging in industrialized and industrialized countries. For this, countries try to fill the labor gap with young populations from other countries. However, these countries prefer the migration of qualified people, not unqualified people our age. As a result of these preferences of developed countries, people in underdeveloped or developing countries prefer these countries for a more comfortable life.

Some studies argue that brain drain has positive results. If we list the positive aspects in general:

- Sending foreign currency to the families of immigrants.
- Demonstrate a good image for the country of origin in the country of immigration.
- We can state that they transfer the knowledge and culture they have gained in the country they go to when they return to their country.

However, although brain drain is not seen as a problem for the country of origin in the short term, it constitutes a major obstacle to the development of the country. Brain drain has both positive and negative consequences. If we list the negative aspects of brain drain:

- Loss of the workforce of trained and skilled citizens (loss of skilled workforce).
- Citizens who left do not like the conditions of the country they are in and do not return.
- Lack of workforce to provide inventions to adapt to the new age.
- It affects the country's economy and causes the country's development process to weaken.

Due to the brain drain, the necessary qualified human resources for development are deprived. In addition, large sums of money spent for people who migrate to other countries, that is, investments, are wasted, or rather, this money is transferred to the profit account of the country that attracts the migrants (Başaran, 1972: 134). If countries want to develop, they should protect the qualified workforce and encourage them to stay in the country. If we give an example to

this subject from today, the epidemic that emerged in Wuhan, China in 2019 has taken the world captive. Countries have worked to strengthen their health sectors in this process. At the beginning of these studies is the increase of health workers. Developing countries have provided opportunities and incentives for migration to those working in the health sector. In addition to these incentives, the increasing violence against healthcare workers and low salaries in our country have been the driving factors for the emigration of workers. If we look at the data published by the Turkish Medical Association, it is seen that in the first 10 months of 2022, 2153 doctors applied for a certificate of good conduct to work abroad. "TTB II. President Ali İhsan Ökten; stated that the number of Good Conduct Certificates obtained from the TTB for practicing medicine abroad increased 40 times compared to 10 years ago and doubled compared to last year" (Prof. Dr. Nusret Fişek, Commemorated with the "Health and Labor Migration Problem" Event, 2022).

Table 1: Distribution of Good Conduct Certificates from TTB in the Last 10 Years (Turkish Medical Association, 2022)

The only way for brain drains to give positive results for the source countries is the return of qualified citizens who migrated to the country. Immigrants who do not return to the country cannot have a positive effect because they cannot transfer the knowledge and cultures they have acquired in the country they go to. Without these transfers, we cannot talk about a positive effect. Various studies and incentives are required for the return of immigrants to the country. Programs encouraging returns are carried out, especially under the leadership of the International Organization for Migration (IOM) (Gökbayrak, 2008: 70). The return of

individuals who immigrated to developed countries as a result of these incentives is called reverse brain drain. Countries that initially exported brains through reverse brain drain gain brains through reverse migration (Ceylan, 2021: 194). If sufficient incentives and opportunities are provided to immigrants who do not usually return to their countries, they can return to their countries and contribute to the development of the country.

2. The Economic Effects of Migration on the Homeland

In a world, where capitalism frequently shows its influence, countries look at the impact of migration on the economy the most. When the studies are examined, it is mainly focused on the economic impact of migration in the target country. However, migration has both positive and negative effects on the homeland. “Even though migration is seen as a one-sided action, it is seen that it is a very active and multi-faceted action when many economic and social changes are taken into account. For this reason, it is seen as an opportunity by some countries, as it will reduce unemployment and population and provide foreign exchange for the workers who migrated abroad” (cited by Ünsal, 2019: 57); (cited by Weiner and Munz, 1997: 2). Population growth in developing or underdeveloped countries causes a decrease in the per capita national income share and an increase in unemployment. This is due to the deficiencies in the development levels of these countries. Countries that see increasing unemployment decrease with migration accept it as a positive result of migration. “It is stated that the foreign currency inputs provided by the immigrants to their countries have benefits such as using them in areas such as infrastructure, health, education, and acting as a guarantee against the borrowings of the country in times of crisis, employing by increasing investments in the sectors, reducing the inequality in income distribution by using it in favor of the poor” (quoted in the article). Ünsal, 2019: 57); (as cited in Chimhowu et al., 2005: 95-96). Remittances from outgoing immigrants to the country are seen as a contribution to the country's economy. If we give an example of this subject through Turkey, the migration of workers to Germany in 1961 is a great example. As a result of the labor migration agreement made between the two countries as a result of rapid population growth, a part of the young population went to Germany to work. Money flowed from outgoing workers to families. How this money flow is used in the country is of great importance. “The first effort to convert this kind of foreign currency inflow into investment was the “Village Development Cooperatives”, which was established in 1965 as part of the “social development activities” of the Ministry of Rural Affairs and based on the principle of giving priority to the works going abroad if they are members of the cooperative. In 1965, these cooperatives, numbering about a dozen, operated in areas such as cold storage facilities, agricultural equipment purchasing and use facilities, irrigation facilities, consumers' union, farms, and dairy products" (Yılmaz, 2014: 1693). However, it is seen that the studies were not concluded and remained on paper.

Immigration has a negative effect as well as a positive economic effect on the source country. With the remittances sent by the workers, families become dependent and stop contributing to production. In addition, it is seen in a society that there are arguments between families with foreign exchange income and those who do not. Among the immigrants, there are also investors. When immigrants, who are investors, move their companies, the source country experiences economic loss. Likewise, economic problems occur due to the decrease in taxes in the source

country. Another negative aspect is the laundering of workers' incomes and black money. money laundering; It is the use of money earned through illegal methods in the market by giving it a legitimate appearance. “It is a method used by money launderers with the thought that the transfer transaction to be made by the workers working in developed countries to their relatives in their own countries will not attract attention” (Banks Association of Turkey, 1998).

3. Social Effects of Migration on the Homeland

When we look at the social effects of migration, we see that it is related to the economy. Because the source countries, which cannot improve their welfare level, cannot return the immigrants to their countries. In addition, social developments cannot show their existence unless there is an improvement in the economic level.

Migrants who cannot return to their country of origin cannot be transferred to the country of origin. Part of the social impact of migration may be due to the return of immigrants to their home country. Immigrants who learn the cultures and civilizations of the countries they visit can come to their countries and transfer. Immigrants returning to their countries teach people in the source country about subjects such as the destination country's lifestyle, worldview, and the technological tools they use. Because there has been a change in the habits and lifestyle of the immigrants during their time in the destination country. In addition to all these, cultural differences encountered as a result of migration contribute to the formation of global cultural synthesis and create cultural richness as a result of interactions (Sağbaş, 2009: 79).

Immigrants have work experience in different fields and when they return, they play a role in development by transferring these experiences to their countries. Apart from their work experience, immigrants returning from developed countries have improvements in their perspectives on family and women. Because in developed societies, they see that there are differences in the division of labor and communication in families. It is seen that women are economically independent and have a place in business life and have a say in social life. Apart from this, they can transfer positive behaviors such as giving importance to the education of girls.

2. CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

It is seen that migration is an action that affects societies economically and socially. It is seen that migration has different effects in terms of the source country, transit country, and destination country. Although it seems to be a positive situation to reduce the population and prevent unemployment in the source country at first, when we look at it in general, it is seen that it has more negative aspects in the long run.

Those who migrate to have better living conditions and a good business life are generally people with a qualified workforce. These well-educated people migrate to other countries, causing a brain drain. Brain drain is a huge loss in human capital for source countries. The development and development of a country depending on the development of science and technologies in the country. Countries that lose their human capital through brain drain face a major obstacle to development. Undeveloped countries cannot show positive development in any respect. To correct this negative situation, countries have to understand the importance of reverse brain

drain. Immigrants need to make a definite return to convey the developments in the countries they go to. Immigrants who do not return to their countries cannot make any transfers other than foreign currency inflows to the country. If the state cannot use the foreign currency entering the country in a planned way, it cannot have any effect other than short-term relief.

When we look at the effects of migration in general, it is seen that the basis is based on the economy. If countries want to see a positive impact on development and development, they should primarily focus on economic development. Because, when we look at the basis of the problems, it is seen that the countries with a weak economy are those with a low level of welfare. Countries with economically planned development will also be able to prevent brain drain. Instead of taking short-term measures, countries should make long-term plans and systematically affect development. The source countries should identify the reasons why the immigrants migrate and correct the deficiencies and focus on the reverse brain drain. When the source countries increase their welfare level and remove the political turmoil in the country, they will see that they can retain their human capital. Afterward, he will realize that the immigrants will return to their country and make scientific and cultural transfers, thus leaving a positive impact on development.

REFERENCES

Basaran, F. (1972). Brain Drain Problem in Turkey

Ceylan, A. (2021). Migration and Politicization: A Study on the Politicization Reasons of the Brain Drain Debates in Turkey. Homeland Politics Management, 189-224.

Gokbayrak, S. (2008). International Migration and Development Debates: A Study on Brain Drain. Ankara University Journal of SBF, 65-82.

Kuşçu, Z. (1979). Brain Drain Abroad. Prime Ministry Undersecretariat of State Planning Organization.

Prof. Dr. Nusret Fişek has Commemorated the "Health and Labor Migration Problem" Event. (2022, 11 04). Turkish Medical Association: Retrieved from https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=bec59938-5c27-11ed-8ad5-c0e3314cebb4

Sağbaş, S. M. (2009, November). Economic and Social Effects of Brain Drain: The Case of Turkey.

Banks Association of Turkey. (1998). Money Laundering and Prevention of Money Laundering in 50 Questions. Banks Association of Turkey: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjNlufiiZP8AhXERvEDHfjeA7AQFnoECAkQAw&url=https%3A%2F%2Fwww.cd=&ved=2ahUKEwjNlufiiZP8AhXERvEDHfjeA7AQFnoECAkQAw&url=https%3A%2F%2Fwww. Retrieved from 2F50_Soruda_Karapara_1998.doc%23%3A~%3Atext%3DKaraparan%25C4%25B1n%2520aklaklas%25C4%25B1

Yilmaz, A. (2014). International Migration: Types, Causes, and Effects. Turkish Studies, 1685-1704.

SURİYE GÖÇÜNÜN TÜRKİYE'DE EKONOMİYE VE SOSYAL HAYATA ETKİLERİ

Uzm. Volkan BUGUR [1], Dr. Hasan AKAY [2]

[1] Gençlik ve Spor Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-9128-623X

[2] Gençlik ve Spor Bakanlığı, - ORCID: 0000-0002-9531-4875

ÖZET

Arap Baharı'nın etkisiyle Suriye'de rejime karşı başlayan isyan hareketleriyle alevlenen iç savaş, şiddet olayları ve zorla yurdundan etme gibi sebeplerden dolayı ülkemize Suriye'den ciddi oranlarda göç dalgası başlamışına yol açmıştır. Suriye'nin Derra kentinde başlayan ve tüm ülkeyi etkisi alan şiddet olayları ülkede yaşayan insanların komşu ülkelere göçünü hızlandırmıştır. Türkiye'nin stratejik konumu ve Suriye ile olan tarihi münasebetlerinden dolayı Suriye'de insanlık dışı muamelelere kayıtsız kalmayarak göç eden Suriye vatandaşları için açık kapı politikası izlemiştir. İnsani krizin artması ve göçün yoğunlaşması üzerine özellikle Suriye ile sınır olan illerimizde birçok geçici barınma merkezi kurularak Suriye'den gelen göçmenler için eğitim, sağlık ve barınma ihtiyaçlarını sağlamıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler örgütün raporlarına göre Türkiye'de 3,6 milyon Suriyeli mültecinin yanı sıra 320.000 kadar diğer uyruklardan göçmene ev sahibi durumundadır.

Savaşın başladığı 2011 yılından 2022 yılına kadar olan dönemde gelen göçmen sayısında yaşanan değişim, göçün piyasalardaki ekonomik etkileri, ülkemizin göçmenler için harcadığı miktar, göçün yoğunlaştığı şehirlerde yaşanan sosyal etkiler ve göçmenler için yurtdışından gelen ekonomik destekler sunularak, göçün ülkemize olan ekonomik ve sosyal etkileri incelenmiştir.

Suriye'den ülkemize gelen göçün 400 bin dolayında olacağı varsayılsa da geçen yıllar sonucunda bu rakamın 3,6 milyonu aşması sorunların derinleşmesine yol açmıştır. Kontrolsüz bir şekilde şehirlere dağılan Suriyeli sığınmacılar şehirler üzerinde ekonomik ve sosyal temelli sorunlara yol açtığı açıklanan raporlardan görülmektedir. Ayrıca Suriyeli sığınmacılar için harcanan paranın 50 milyar dolar olduğu büyüklüğü göz önüne alındığında ülke ekonomisi için ne denli bir yük olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler : Suriye, Türkiye, Savaş.

THE IMPACT OF SYRIAN MIGRATION ON THE ECONOMY AND SOCIAL LIFE IN TURKEY

ABSTRACT

The civil war, which was set on fire by the uprising against the regime in Syria under the influence of the Arab Spring, has led to a serious wave of migratory migration from Syria, due to violent incidents and forced forced forced dismission. The violence that started in Derra, Syria and affected the entire country has accelerated the migration of people living in the country to neighboring countries. Due to Turkey's strategic position and its historical dealings with Syria, it has followed an open door policy for Syrian citizens who have migrated to inhuman treatment in Syria. On the rise of the humanitarian crisis and the intensification of migration, many temporary housing centers have been established in our borders with Syria, providing education, health and housing needs for migrants from Syria. According to the report of the United Nations Refugee Organization, 3.6 million Syrian refugees are home to migrants in Turkey, as well as 320,000 other nationals.

The change in the number of migrants from 2011 to 2022, when the war began, the economic impact of migration on the markets, the amount of money our country spends on immigrants, the social effects of migrants in cities where migration is concentrated, and economic support for immigrants from abroad have been analyzed, and the economic and social effects of migration to our country.

Although it is assumed that the migration from Syria to our country would be around 400 thousand, over the years, the figure exceeded 3.6 million, which led to deepening problems. Syrian asylum seekers who are uncontrollably scattered in cities are seen from reports that have led to economic and social-based problems in cities. And given the size of the money spent on Syrian asylum seekers that is 50 billion dollars, it is understood what a burden it is to the country's economy.

Keywords: Syria, Turkey, War.

SURİYELİLERİN EKONOMİK ENTEGRASYONU VE İŞ GÜCÜ PİYASASINA KATILIMI

Öğr. Gör. ALİ ÇİÇEK [1]

[1] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu,

- ORCID ID: 0000-0001-9875-2400

ÖZET

Göç ile ilgili literatür, farklı statülerdeki göçmenlerin gittikleri yerlerde genellikle kalıcı olduklarını göstermektedir. Bu durum hem iç göçlerde hem de dış göçlerde yaygın bir kanaatin tezahürüdür. Göçmenler, göç ettikleri yerlerin etnik, dini, kültürel, siyasal ve ekonomik yapısını değiştirirler ve bunlardan aynı zamanda etkilenirler. Bu durum özellikle ev sahibi toplum tarafından bir tehdit olarak algılanabilir ve göçmenlere karşı olumsuz bir bakış açısının hâkim olmasına neden olabilir. Göçmenlerin ekonomik maliyetlerine katlanma konusu ise ev sahibi toplum üyeleri tarafından kızgınlığa neden olacak bir diğer konudur. Böylesi durumlarda göçmenler ile ev sahibi toplum arasında çatışmalar yaşayabilecektir. İki toplum arasındaki potansiyel çatışmaların ortadan kaldırılması ise göçmenlerin ekonomik entegrasyonu ile bir nebze olsun engellenebilir. Çünkü göçmenlerin kendileri için ekonomik maliyete neden olmadığını, ödediği vergilerle devlete ve iş piyasasına katkı sağladığını gören ev sahibi toplum, göçmenleri daha kolay kabullenebilecektir. Dünyanın en fazla mülteci nüfusuna sahip olan Türkiye'de Suriyelilerin ekonomik entegrasyonu önemli bir tartışma konusudur. Türkiye, Suriyelilerin ekonomik entegrasyonunu sağlamak amacıyla iş gücü piyasasına yönelik bazı politikalar geliştirmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik ekonomik entegrasyon politikası iş gücü piyasası kapsamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Entegrasyon, İş gücü piyasası, Göç.

ECONOMIC INTEGRATION OF SYRIANS AND PARTICIPATION IN THE LABOR MARKET

ABSTRACT

The literature on migration shows that immigrants of different status are usually permanent in their destinations. This is a manifestation of a common belief in both internal and external migrations. Immigrants change the ethnic, religious, cultural, political and economic structure of the places they migrate to and are also affected by them. This situation may be perceived as

a threat especially by the host society and may lead to a negative perspective towards immigrants. The issue of bearing the economic costs of immigrants is another issue that will cause resentment by the members of the host society. In such cases, conflicts may arise between the immigrants and the host society. Elimination of potential conflicts between the two communities can be prevented to some extent by the economic integration of immigrants. Because the host society, which sees that immigrants do not cause economic costs for them and contributes to the state and the job market with the taxes they pay, will be able to accept the immigrants more easily. In Türkiye, which has the largest refugee population in the world, the economic integration of Syrians is an important topic of discussion. Türkiye is developing some policies for the labor market in order to ensure the economic integration of Syrians. In this study, Türkiye's economic integration policy towards Syrians will be evaluated within the scope of the labor market.

Keywords: Economic Integration, Labor market, Migration.

YEREL YÖNETİMLERİN GÖÇ POLİTİKALARI: ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Dr. ALİ ÇİÇEK [1]

[1] Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, alicicek@mail.com - ORCID ID: 0000-0001-9875-2400.

ÖZET

Türkiye özellikle son on beş yıllık süreç içinde, bulunduğu coğrafi konumun şartlarının etkisiyle 3.8 milyon mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği'nin 2022 raporuna göre Türkiye, dünyanın en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülkeler arasında ilk sırada yer almaktadır. Avrupa'daki çok sayıdaki ülke nüfusundan daha fazlası kadar mülteciye ev sahipliği yapmak zorunda kalan Türkiye'de göç yönetimi bir yandan merkezi idarenin görev ve sorumluluk alanına girerken diğer yandan bu konuda asıl yükü çeken yerel yönetimler (özellikle de belediyeler) olmuştur. Kısa süre içinde yüz binlerce Suriyelinin kentlere göç etmesi, buralarda ulaşım, kanalizasyon, park ve sosyal alanlar, mezarlıklar, şebeke suyu başta olmak üzere farklı hizmet alanlarında daha fazla mesai yapmalarına neden olmuştur. Türkiye'deki kentlere yönelik kitlesel Suriyeli göçü, belediyelerin hizmet yükünde artışların meydana gelmesini ve bütçelerini daha ekonomik şekilde kullanma zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Bazı kentlerde Suriyeliler, kentsel nüfusun %10'undan fazla bir orana yaklaşmış, bu durum ise kentsel alanın genişlemesine, konut sorunu yaşanmasına, ulaşım başta olmak üzere çeşitli yerel hizmetlerin kapasitesinin üzerinde bir yük meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu sorunlarla mücadele konusunda bazı belediyeler Suriyelileri de hemşehri gibi görerek sorunların çözümüne ortak etmeyi öngören bir perspektifle yönetim anlayışı sergilemektedir. Adana Büyükşehir Belediyesi, bahsi geçen perspektife sahip belediyelerden biridir. Bu çalışmada Adana Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'nin göç yönetimine yerel düzeyde sağladığı katkılar incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Adana Büyükşehir Belediyesi, Göç Yönetimi, Suriyeliler.

MIGRATION POLICIES OF LOCAL GOVERNMENTS: THE CASE OF ADANA METROPOLITAN MUNICIPALITY

Especially in the last fifteen years, Turkey has hosted 3.8 million refugees due to the conditions of its geographical location. According to the 2022 report of the United Nations High Commissioner, Turkey is the country hosting the highest number of refugees in the world. The number of Syrian refugees hosted by Turkey is more than the population of many countries in Europe. While migration management in Turkey falls under the duties and responsibilities of the central administration, on the other hand, the main burden is on the municipalities. The migration of hundreds of thousands of Syrians to the cities in a short time caused them to work in different service areas, especially in transportation, sewerage, parks and social areas, cemeteries, and mains water. Massive Syrian migration to cities in Turkey has brought about an increase in the service load of municipalities and the necessity of using their budgets more economically. In some cities, Syrians approached more than 10% of the urban population. This situation has led to the expansion of urban areas, housing problems, and a load above the capacity of various local services, especially transportation. In terms of tackling these problems, some municipalities see Syrians as their compatriots and display a management approach with a perspective that envisages partnering in the solution of problems. Adana Metropolitan Municipality is one of the municipalities with the aforementioned perspective. In this study, the contributions of Adana Metropolitan Municipality to Turkey's migration management at the local level will be examined.

Keywords: Adana Metropolitan Municipality, Migration Management, Syrians.

Giriş

Castles ve Miller (2018), 21. yüzyıla “Göçler Çağı” ismini vermiştir. İnsanlık tarihiyle eş bir mazisi olan göçler, özellikle 21. yüzyılda meydana gelen ekonomik, siyasal, toplumsal, doğal ve iklimsel nedenler göçlerin yaşanmasında başat rolü oynamaktadır. Geçtiğimiz yirmi yılda ekonomik liberalleşme, ucuz işgücüne artan talep, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeleri kapsayan küreselleşme akımları insanların hareket kabiliyetlerini önemli ölçüde iyileştirmiştir” (Uğur Göksel, 2019: 13). Başka bir deyişle 20. ve 21. yüzyılda iletişim ve ulaşım teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler günümüzde insanların göç etme motivasyonlarında daha cesur davranmasını da sağlamıştır. Zira göçmen adayı kişi ya da gruplar daha iyi bir yaşam standardına sahip olabilecekleri hedefleri daha kolay ve masrafsız şekilde araştırabilmekte, ağlar kurabilmekte, göçmenlere sağlanan imkân ve zorluklar hakkında enformasyona ulaşabilmekte ve ülkelerin göç politikaları hakkında resmi kaynaklara daha çabuk

ulaşabilmektedir. Ayrıca küresel dünyanın sunduğu ulaşım imkânları göçmenlerin kara, hava ya da deniz yoluyla düşük maliyetle ve hızlı bir şekilde hedefe varmasını da kolaylaştırmıştır.

Her ne kadar göçe dair enformasyon kaynakları çeşitlilik göstermiş ve ulaşım teknolojisinde yaşanan gelişmeler özellikle uluslararası göçü daha ekonomik, hızlı ve konforlu hale getirmiş olsa da esasında göçler karmaşık süreçleri meydana getirirler. Hukuki statüsüne bakılmaksızın, göç eden her bir göçmen hem kendi ülkesinin hem de hedef ülkenin toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal yapısında bazı değişiklikleri tetikler (Çiçek, 2020: 246). Göç alan ülkeler açısından göç bazı avantajlı ve dezavantajlı durumlara da neden olabilmektedir. Dezavantajlı durumları avantaja çevirmek ise göç yönetiminin maharetli bir şekilde yürütülmesiyle mümkündür.

Göç yönetiminde en önemli iki resmi aktör merkezi hükümet ve yerel yönetimlerdir. Türkiye, 2011 yılından itibaren yaşadığı yoğun kitlesel göçlerden dolayı Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği'nin 2022 raporuna göre dünyanın en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülkesi konumuna gelmiştir (UNHCR Global Trends Report 2021). Geçici koruma statüsüyle Türkiye'de hayatlarını sürdüren Suriyeliler, daha çok kentlerde yaşamaktadır. Bu durum ise Türkiye'deki belediyelerin başta ulaşım, kanalizasyon, park ve sosyal alanlar, mezarlıklar, şebeke suyu olmak üzere farklı hizmet alanlarında daha fazla mesai yapmalarına ve hizmet yükünün artmasına neden olmuştur.

Türkiye'nin bazı kentlerinde Suriyeliler, kentsel nüfusun %10'undan daha fazla bir orana yaklaşmıştır. Bu durum ise kentsel alanın genişlemesine, konut sorunu yaşanmasına, ulaşım başta olmak üzere çeşitli yerel hizmetlerin kapasitesinin üzerinde bir yük meydana gelmesine sebep olmuştur. Bu sorunlarla mücadele konusunda bazı belediyeler Suriyelileri de hemşehri gibi görerek sorunların çözümüne ortak etmeyi öngören bir perspektifle yönetim anlayışı sergilemektedir. Adana Büyükşehir Belediyesi, bahsi geçen perspektife sahip belediyelerden biridir. Bu çalışmada Adana Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'nin göç yönetimine yerel düzeyde sağladığı katkılar incelenmiştir. Çalışmada öncelikle Türkiye'ye yaşayan geçici koruma statüsündeki Suriyelilere dair bir girizgâh sunulmuş, göç yönetiminde merkezi idare ve yerel yönetimlere düşen sorumluluklara değinilmiş ve sonrasında ise Adana Büyükşehir Belediyesi'nin göç yönetimi perspektifi ele alınmıştır.

Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilere Dair Bir Girizgâh

Anadolu toprakları, kadim geçmişten günümüze göçmenler için transit (geçiş) noktası ya da hedef olmuş, can güvenliği konusunda tereddütler yaşayan farklı din, dil ya da etnisiteden topluluklara kucak açmış bir coğrafyadır (Erdoğan ve Kaya, 2015; Arslan, 2021: 5). Bu coğrafya üzerinde kurulan Türk devletleri ise göçmenlere topraklarını ve hanelerini açmakta büyük bir hoşgörü göstermiştir. Türkiye, özellikle can güvenliği olmayan mülteciler için tarihsel süreç içinde güvenli bir liman olmuştur. Ancak 2011 yılından beri Türkiye hem kendi tarihinin hem de yakın dünya tarihinin gördüğü en büyük göç dalgalarından birine maruz kalmıştır (Erdoğan, 2018).

2011 yılının Mart ayında Suriye'de ortaya çıkan rejim karşıtı gösterilerin ülke geneline yayılarak bir iç savaşa dönmesi sonucu can güvenliğinden endişe duyan çok sayıdaki Suriyeli çevre ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır. İç savaş sonrasında ülkede çeşitli terör örgütlerinin de ortaya çıkması ve özellikle DAEŞ'in, Suriye'nin çeşitli bölgelerinde kurduğu hâkimiyet sonrası ülkelerinden zorunlu olarak göç edenlerin sayısı önemli ölçüde artış göstermiştir (Çiçek, 2022: 47). İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı'nın 19.01.2023 tarihli verilerine göre Türkiye 2012 yılında yalnızca 14 bin 237 Suriyeliye ev sahipliği yaparken bu sayı 2023 yılının başında 3 milyon 513 bin 776 olmuştur. Geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin yıllara göre sayıları Grafik-1'de verilmiştir.

Grafik-1: Türkiye'de İkamet Eden Suriyelilerin Yıllara Göre Sayıları

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638.

Çok kısa sürede milyonlarca Suriyeliye ev sahipliği yapmak zorunda kalan Türkiye, Suriyelileri başlangıçta geçici barınma merkezi ismi verilen kamplarda misafir etmeye çalışmıştır. Ancak Suriyelilerin kitlesel göçünde meydana gelen muazzam artış, Suriyelilerin kamp alanları dışına (özellikle kentlere) yerleşmesine neden olmuştur. Sonuç itibariyle geçici koruma statüsündeki Suriyeliler Türkiye'nin çeşitli kentlerine yerleşmiş ve hayatlarını buralarda sürdürmeye başlamıştır. Grafik-2, Türkiye'de geçici koruma statüsüyle bulunan Suriyelilerin nüfuslarının en yoğun olduğu 10 kenti göstermektedir.

Grafik-2: Türkiye'deki Suriyelilerin En Yoğun Yaşadığı 10 Kent

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638.

Grafik-2, Türkiye'de bulunan geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin daha çok büyükşehirlerde yaşadığını göstermektedir. Büyükşehirlerde yaşamlarını sürdüren Suriyeliler, bu şehirlerde ulaşım, kanalizasyon, park ve sosyal alanlar, mezarlıklar, şebeke suyu başta olmak üzere farklı hizmet alanlarındaki yüklerini artırmıştır. Diğer yandan merkezi idare de geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin barınma, gıda, eğitim, sağlık gibi alanlarda temel ihtiyaçlarını sağlamaya yönelik çeşitli hizmetler sunmaktadır. Dolayısıyla Suriyelilere sunulan

hizmetler hem merkezi idare hem de başta belediyeler olmak üzere yerel yönetim birimleri tarafından karşılanmaktadır.

Türkiye'nin Göç Yönetiminde Merkezi İdare ve Belediyeler

Türkiye'de 2017 Anayasa değişikliği ve 24 Haziran 2018 seçimleri sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte revize edilen Cumhurbaşkanlığı teşkilatı, yürütme fonksiyonunu ve yürütme işlemlerinin bir sonucu olarak yürütmeye ilişkin diğer konuların yanı sıra göç politikası ve göç yönetimi konularında da en üst düzey ve en yetkili makam haline gelmiştir. Cumhurbaşkanlığı'nın en üst düzey politika belirleme makamı olması, idari ve toplumsal meselelerin çözümüne yönelik kararnameler çıkarma yetkisi, bakanlık faaliyetlerinin koordinasyon sürecindeki rolü bu makamı göç yönetimine aktif olarak katılabilir bir aktör haline getirmiştir (Arslan, 2021: 11; Altunok, 2019: 232).

Türkiye'de göç yönetiminin en önemli aktörü, Göç İdaresi Başkanlığı'dır. Türkiye'de göç alanına dair mevzuatın ve idari kapasitenin geliştirilmesi meselelerinde çalışmalar icra etmek ve Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen politikalar ve stratejilerin uygulamasını izlemek, koordine etmek; göçle ilgili iş ve işlemleri yürütmek; içişleri bakanlığına göç konusunda verilen görevleri yürütmek; insan ticareti mağdurlarının korunmasına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; Türkiye'de bulunan vatansız kişileri tespit ederek bunların iş ve işlemlerini yürütmek; uyum süreçlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; geçici korumaya yönelik iş ve işlemleri yürütmek; düzensiz göçle mücadele edilebilmesi amacıyla kolluk birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak, tedbirler geliştirmek, alınan tedbirlerin uygulanmasını takip etmek; kamu kurum ve kuruluşlarının göç alanına yönelik faaliyetlerinin programlanmasına ve projelendirilmesine yardımcı olmak, proje tekliflerini değerlendirmek ve onaylamak, yürütülen çalışma ve projeleri izlemek, bu çalışma ve projelerin uluslararası standartlara uygun şekilde yürütülmesine destek vermek ve son olarak mevzuatla verilen diğer görevleri yürütmek İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı'nın görevleri arasında bulunmaktadır (https://www.goc.gov.tr/baskanligin-gorevleri).

Türkiye'de göç yönetiminin koordinasyonunu İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı yürütmekte; bu başkanlığın yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı başta olmak üzere çeşitli bakanlıklar da göç yönetimine kendi alanlarında önemli katkılar sağlayarak işbirliği içinde merkezi idarenin farklı statülerdeki göçmenlere dair politikalarını yürütmektedir.

Grafik-3: Göç İdaresi Başkanlığı Teşkilat Yapısı

-

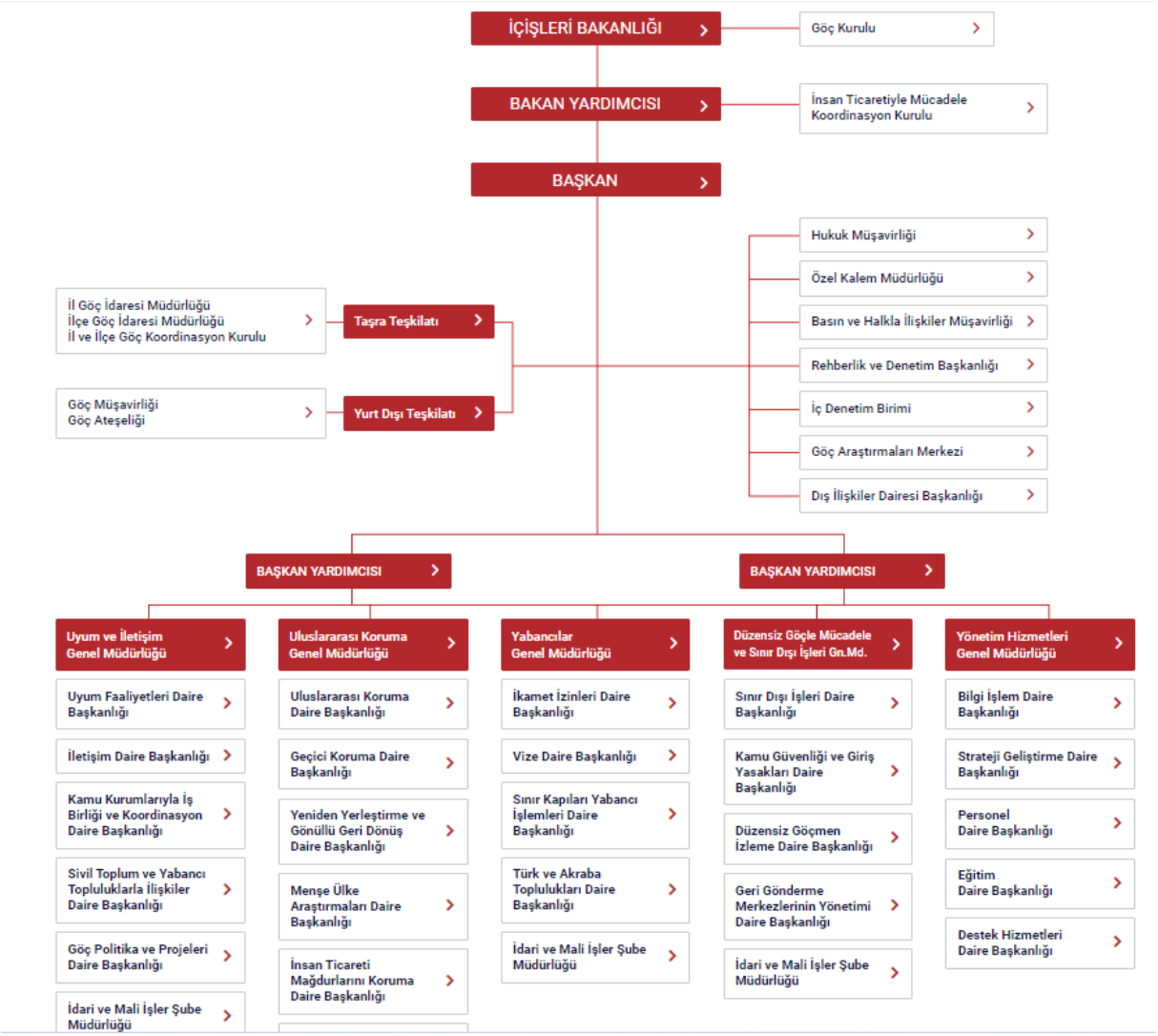

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/teskilat-semasi.

Türkiye'de göç yönetiminin merkezi idare kanadındaki en önemli aktörü İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı olsa da kentsel alanlarda göçmenlere yerel ve gündelik hizmetlerin doğrudan sunumunu sağlayanlar kurum belediyelerdir. Zira belediyeler, hukuki statülerine bakılmaksızın belde halkı arasında yer alan göçmenlerin tamamına aşta ulaşım, kanalizasyon, park ve sosyal alanlar, mezarlıklar, şebeke suyu olmak üzere farklı hizmetlerin sağlayıcısı konumundadır. Dolayısıyla belediyeler, göç yönetiminde ve göçmenlere sunulan hizmetlerin sağlanmasında önemli bir aktördür.

Esasında Belediye Kanunu, göçmenlere yönelik hizmetler ya da göç yönetimi konusunda doğrudan bir hüküm taşımamaktadır. Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13.

maddesi, herkesi ikamet ettiği belediyenin hemşehrisi olarak tanımlamaktadır. Hemşehrilerin ise belediye hizmetlerinden yoksun bırakılması düşünülemez. Hemşehri hukuku konulu madde, belediye hizmetlerinin muhatabı olacak kişileri vatandaşlar olarak tanımlamadığından bu hizmetler göçmenler için de geçerli sayılmalıdır. Sonuç olarak kentsel yaşam içinde varlık gösteren Suriyelilere yönelik hizmetlerin önemli bir kısmını belediyeler sağlamakta, ayrıca başta göçmenlerin kente uyumu da dâhil olmak üzere çok sayıdaki sorunda belediyelerin inisiyatif aldığı örnekler bulunmaktadır. Bahsi geçen örneklerden biri Adana Büyükşehir Belediyesi'dir. Bir sonraki başlıkta Adana Büyükşehir Belediyesi'nin göç yönetimine dair politikaları ve katkıları ele alınmıştır.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin Göç Yönetimine Dair Politikaları

Suriye'deki iç savaş sonrasında Türkiye'ye yönelik göçün en çok yoğunlaştığı kentlerden biri Adana'dır. Zira Adana, Suriye sınırına nispeten yakın olan, iklim koşulları bakımından Suriyelilerin uyum sorununu daha az yaşayacakları ve kentin bir kesiminin Arapça bilenlerden oluşması bakımından Suriyeli göçünü hoşgörü ile karşılayabilme kapasitesine sahip kentlerden biridir. Ayrıca Türkiye'nin en büyük geçici barınma merkezlerinden birine sahip olması, Adana'ya yönelik Suriyeli göçünü başlangıçta cazip kılmıştır. Ancak Suriyelilerin misafirlik sürelerinin uzaması, kamplarda yaşayan nüfusun kentlere yerleşmesine neden olmuştur.

Göç İdaresi Başkanlığı'nın 19/01/2023 tarihli verilerine göre Adana ilinde 2 milyon 514 bin 52 kişi yaşamaktadır. Bunların 250 bin 679'u Adana iline kayıtlı olan Suriyelilerden oluşmaktadır. Başka bir deyişle Adana ilinde yaşayan her 10 kişiden biri Adana iline kayıtlı Suriyelilerden meydana gelmektedir. Suriyelilerin özellikle Seyhan, Yüreğir ve Sarıçam ilçelerinin güney kısımlarında yoğunlaştıkları ve bazı mahallelerde Suriyelilerin ağırlık olarak yaşadıkları bilinmektedir. Adana'da her ne kadar bu ile kayıtlı Suriyelilerin sayısı 250 bin 679 olsa da çevre kentlerdeki Suriyelilerin de Adana'ya gelerek bu ildeki daha geniş iş imkânlarından yararlandıkları ve hayatlarını burada sürdürdükleri bilinmektedir (Çiçek, 2022). Dolayısıyla Suriyelilerin Adana'daki yoğun nüfusu, bu kentte belediyelerin iş yükünü artırmaktadır.

Belediyelerinin iş yükündeki artışın yanı sıra şehir sakinleri ile Suriyeliler arasında meydana gelebilecek toplumsal çatışmaların önüne geçmek için entegrasyon konusu önem arz etmektedir. Suriyelilere yerel hizmetlerin sunumunun yanı sıra entegrasyonu kolaylaştırıcı

girişimlerde bulunması açısından Adana Büyükşehir Belediyesi önemli bir aktör olarak görülebilir.

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin Suriyeliler konusundaki ilk önemli çalışması, Adana Kent Konseyi ile ortaklaşa düzenlediği Göçle Gelenler Çalıştayı'dır. 2015 yılında gerçekleştirilen çalıştaya Türkiye'nin farklı üniversitelerinden göç konusunda uzman akademisyenler, Adana Kent Konseyi'nin paydaşları, Adana Büyükşehir Belediyesi temsilcileri, kentteki resmi kurumların temsilcileri ve kentteki sivil toplum örgütleri de dâhil olmak üzere çok sayıda katılımcı Adana'da ikamet eden Suriyelilerin yasal statüleri, barınma sorunları, çalışma ve eğitim hakları konuları işlenmiş ve çalıştay rapora dönüştürülerek başta TBMM olmak üzere konunun muhatabı olan resmi makamlara ve çeşitli STK'lara sunulmuştur (Aslan ve Çiçek, 2016).

Adana Büyükşehir Belediyesi'nin geçici koruma statüsündeki Suriyelilere yönelik çalışmalarının sürdürülebilir hale getirilmesi bakımından Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü kurması önemli bir gelişmedir. Çok sayıda kamu kurumu, uluslararası kuruluş ve STK ile işbirliği yapılarak oluşturan bu birim Suriyelilerin şehirdeki artan varlığı ve görünürlüğünün artması sonucu çeşitli sorumlulukları üstlenmesi bir yönetmelik ile hüküm altına alınmıştır. Buna göre Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü'nün yetki ve sorumlulukları şu şekilde ifade edilmektedir (https://www.adana.bel.tr/tr/birim-detay/63):

- "Göçmen ve yerel toplulukların başvurularını kabul etmek, değerlendirmek, çözüm sunmak, danışmanlık hizmeti vermek, ilgili mercilere yönlendirmek. Başvuru sahiplerinden gerekli belgeleri talep etmek,
- Belediye mücavir alan sınırları içerisinde göçmen ve yerel topluluklara ait veri tabanı oluşturmak, göçmen sorunlarıyla ilgili anketler yapmak/yaptırmak,
- Göçmen koordinasyon ve uyum merkezleri açmak. Bu merkezlerde göçmenlerin şehri tanıması, toplum hayatı ile bütünleşmelerini sağlayıcı ve kolaylaştırıcı faaliyetler ile uyum sağlamasına yönelik danışmanlık, eğitim, kültür, sanat, sağlık, spor hizmetleri vermek, mesleki beceri ve dil kursları açmak, sertifika programları düzenlemek, sosyal kültürel aktiviteler yapmak, tanıtım amaçlı mekân ve çevreleri gezdirmek, bu çevrelerle kaynaşmalarına yardımcı olmak, teşvik etmek ve yaygınlaştırmak,
- Milli ve dini bayramlarda ve özel günlerde etkinlikler düzenlemek ve organizasyonlar yapmak,
- Göçmenlerin toplum hayatı ile bütünleşmelerinin sağlanması, sorunlarının çözümü amacıyla bizzat ve/veya Proje Ortakları ile birlikte projeler geliştirerek uygulanmasını sağlamak, işbirliği ve protokoller yapmak, bu amaçlarla fon sağlayan kuruluşlara başvuruda bulunmak, proje hazırlama giderlerine katkıda bulunmak, projeler kapsamında sağlanan fonları kullanmak, projelerin hayata geçirilmesi esnasında ortaya çıkan giderleri karşılamak,
- Göçmenlere yönelik verilecek hizmetler ve karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak mevzuatta eksiklik ve tıkanıklıkların çözümü için seminer, sempozyum, çalıştaylar düzenlemek/düzenlettirmek bu amaçla düzenlenen organizasyonlara katılmak, raporlar hazırlamak, görüş teklif ve önerilerde bulunmak,
- Göçmenlere ve yerel topluluğa yönelik bilgilendirici kitap, dergi, bülten, broşür gibi basılı, işitsel ve görsel yayınlar hazırlamak, yayımlamak ve dağıtmak,

- Göçmenler için eğitim, hukuk, sağlık, iş ve meslek, psikolojik sosyal vb. konularda, danışmanlık ve bilinçlendirme hizmetleri vermek. Bu hizmetleri verecek personelin gerekli bilgi beceri ve yetkinliğe sahip olması için gerekli eğitimleri almasını sağlamak,
- İlçe Belediyeleri ile görüşmek suretiyle göçmenlere yönelik yapılacak faaliyet ve hizmetler hususunda koordinasyon ve işbirliği kurmak,
- Belediye birimleri ve Proje Ortakları ile koordinasyon kurarak ekonomik durumu yetersiz olan göçmen ve yerel topluluğa yönelik sosyal hizmetler yapılmasını, maddi ve ayni yardımda bulunulmasını sağlamak, mevzuatı dâhilinde bizzat yardımda bulunmak,
- Belediye imkânlarıyla ve/veya Proje Ortakları ile birlikte danışmanlık, koordinasyon ve uyum merkezleri, aşevleri, çamaşırhaneler, aile yaşam merkezleri, engellilere yönelik merkezler, konukevleri, geçici barınma merkezleri vb. sosyal tesisler açma, göçmenlerin el emekleri ürettikleri ürünleri satabileceği kermesler düzenlemek,
- Maddi veya ayni yardım müracaatında bulunan göçmenlerin muhtaçlık durumlarının incelenmesi amacıyla sosyal inceleme yapmak veya yaptırmak, sosyal inceleme raporu hazırlamak,
- Deprem, yangın, sel, doğal afet, genel salgın hastalık durumlarında mağdur göçmen ailelerin tespiti için çalışmalar yapmak/yaptırmak, ihtiyaçlarına ilişkin çözümler üretmek,
- Görev alanıyla ilgili kısa, orta ve uzun vadeli eylem planları hazırlamak, hazırlanan planların uygunluk ve yeterliğini izlemek, gerektiğinde düzenleyici tedbirler almak,
- İhtiyaç dahilinde dezavantajlı göçmenlerin durumlarına uygun araçlarla bulundukları mekanlardan hastane, okul, rehabilitasyon merkezi, İl Göç İdaresi bünyesindeki geçici barınma merkezlerine vb. ulaşımlarını sağlamak,
- Kalacak yeri olmayan, maddi durumu yetersiz dezavantajlı göçmenlere ve yerel topluluğa 30 güne kadar (zorunlu hallerde 90 güne kadar) barınma hizmeti vermek".

Adana Büyükşehir Belediyesi Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü bünyesinde kurulan Göçmen Koordinasyon ve Uyum Merkezi, başta Suriyeliler olmak üzere kentteki göçmenlerin entegrasyonuna ve yerel hizmetlerden yararlanmaları konusunda bazı görevler üstlenmiştir. Adana Büyükşehir Belediyesi'nin göçmenler için koordineli, etkili ve ölçülebilir hizmet teminini geliştirmek ve göçmenlerin sosyal uyumunu desteklemek amacıyla kurulan Adana Büyükşehir Belediyesi Göçmen Koordinasyon ve Uyum Merkezi, göçmenlere yönelik birtakım danışmanlık hizmetlerinin sunulması (sağlık danışmanlığı, sosyal hizmet danışmanlığı, iş ve meslek danışmanlığı, eğitim danışmanlığı, hukuk danışmanlığı, toplum destek danışmanlığı), Türkçe dil kurslarının düzenlenmesi, göçmenlere yönelik bilgilendirme ve farkındalık hizmetlerinin verilmesi (Haklarımı Biliyorum, Üniversiteler ve Burslar Hakkında Bilgilendirme Oturumu, Enürezis Farkındalık Oturumu, Çocuk Korumada Koruyucu ve Önleyici Tedbirler Oturumu, Engelli Bireylerde Ebeveyn Tutumları Oturumu, Şiddete Karşı Farkındalık Oturumu, Üreme Sağlığı Eğitimi Oturumu), meslek edinme kurslarının düzenlenmesi ve göçmenlerin formel işgücü piyasalarına erişimlerini sağlayacak çalışmaları gerçekleştirmiştir (Kaya, 2020: 21).

Ayrıca Adana Büyükşehir Belediyesi'nin de teşvikleriyle Adana Kent Konseyi'nde Göç ve Mülteci Meclisi kurulmuş, meclis daha sonra çalışma grubuna dönüştürülmüştür. Böylece Adana kentinin ortak aklı sayılabilecek Adana Kent Konseyi'nde göçmenlerin ve mültecilerin de temsili sağlanmış, kentsel aidiyetlerini artırmaya yönelik çalışmaların önü açılmıştır. Adana Kent Konseyi Göç ve Mülteci Meclisi Yönergesi'nde bu meclisin kurulmasındaki hedefleri

arasında kent yönetiminde katılımcılık ve dayanışma ilkeleri dâhilinde göçmenlerin ve mültecilerin de yer alması eklenmiştir (https://adanakentkonseyi.org.tr/mevzuat/goc-ve-multeci-meclisi-yonergesi/).

Seyhan ilçesi, Hurmalı Mahallesi'nde Kurumsal İşbirliğiyle Kurulan Bir Çamaşırhane (Kaya, 2020, 22).

Sonuç

20. yüzyıl ve 21. yüzyılın ilk çeyreği dünya tarihinde görülebilecek en yoğun kitlesel göçlerin yaşandığı bir dönem olma özelliği taşımaktadır. Bir yandan dünya üzerindeki mal ve hizmetlerin üretimi artarken, temel hak ve hürriyetlerin yanı sıra demokrasiler yükselirken diğer yandan baskıcı yönetimler yüzünden insanlar kitleler halinde zorla yerlerinde edilmekte, göç etmeye mecbur bırakılmaktadır. Göçler, hem kaynak ülkenin hem de hedef ülkenin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik yapısını değiştirirken çok sayıda habis sorunu da beraberinde getirmektedir. Bahsi geçen sorunların çözümü noktasında göç alan ülkelerin merkezi yönetimleri göç yönetimine dair politikalar geliştirmek zorunda kalmaktadır. Merkezi yönetimlerin göç politikalarının yanı sıra yerel yönetimler de göç yönetiminde bir diğer önemli

aktör olarak inisiyatif alarak göç yönetimine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada Adana Büyükşehir Belediyesi'nin Suriyeli göçü sonrası göç politikaları incelenmiştir.

Çalışmada incelenen Adana Büyükşehir Belediyesine bağlı Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü ve Adana Kent Konseyi'nin, başta geçici koruma statüsündeki Suriyeliler olmak üzere Adana'daki farklı statülerdeki göçmenlere yönelik faaliyetleri incelenmiştir. Yapılan incelemelere göre Adana ilinde yerel yönetimlerin özellikle mali açıdan desteklenmesi, bu ilde yaşayan Suriyelilerin sosyal ve siyasal entegrasyonunu olumlu yönde etkileyeceği kanısını ortaya koymaktadır. Özellikle Adana Büyükşehir Belediyesinin geçici koruma statüsündeki Suriyeliler ve diğer mülteciler ve göçmenler konusunda sorumluluk sahibi projeler yürüttüğü görülmektedir. Suriyelilerin bu kente göç etmeye başladıkları ilk andan itibaren Adana Büyükşehir Belediyesi, Adana ilindeki paydaşları ve ilgili kamu kurumlarını dâhil ederek çok sayıda toplantı ve çalıştaylar düzenlenmesine öncülük yapmıştır. 2018 yılında Adana Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü başta geçici koruma statüsündeki Suriyeliler olmak üzere Adana'daki bütün göçmenlerin entegrasyon süreçlerini desteklemek için eğitim, hukuk, sağlık, barınma ve meslek konularında destekler sunmakta ve bunun yanı sıra psikolojik konularda rehabilitasyon hizmeti de sağlamaktadır. Bütün çalışmalarını din, dil, mezhep, ırk, renk, cinsiyet ve cinsel tercih, siyasi felsefi düşünce, etnik köken ve benzeri yönlerden hiçbir ayrım gözetmeden ve başvuru sahiplerini rencide etmeden gerçekleştirmeyi taahhüt eden Adana Büyükşehir Belediyesi Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü, geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin entegrasyonu noktasında Türkiye'deki en başarılı yerel yönetim örneklerinden biridir. Adana Kent Konseyi de bünyesinde bulundurduğu Göç ve Mülteci Meclisi ile başta Adana ilinde ikamet eden geçici koruma statüsündeki Suriyeliler ve diğer göçmenlerin de kentte söz sahibi olması ve hatta kent yönetiminde katkı sunmayı teşvik etmesi bakımından önemli çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmaların kesintiye uğramaması ve desteklenmesi, Suriyelilerin sosyal ve siyasal entegrasyonu artıracaktır.

Kaynakça

Adana Büyükşehir Belediyesi Göç ve Göçmen İşleri Şube Müdürlüğü: https://www.adana.bel.tr/tr/birim-detay/63, Erişim: 23.01.2023.

Adana Kent Konseyi Göç ve Mülteci Meclisi Yönergesi: https://adanakentkonseyi.org.tr/mevzuat/goc-ve-multeci-meclisi-yonergesi/, Erişim: 23.01.2023.

Altunok, M., "Türk Kamu Yönetiminde Göç Örgütlenmesi ve Politikası", içinde *Uluslararası Göç ve Güvenlik*, Ed. Gökhan Telatar ve Umut Kedikli, Nobel Yayınları/Ankara, 2019.

Arslan, E., "Türkiye'de Göç Yönetimi: Süreçler, Aktörler ve Politikalar", içinde *Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye*, Ed. Erkan Arslan, Nobel Yayınları/Ankara, 2021.

Aslan, E., ve Çiçek, A., *Göçle Gelenler Çalıştayı Raporu*, Adana Kent Konseyi Yayınları/Adana, 2016.

Kaya, A., *Türkiye'de Suriyeli Göçü ve Belediye Deneyimleri: Kitlesel Göçler, Yerel Yanıtlar*, 2020, www.marmara.gov.tr/UserFiles/Attachments/2020/09/24/a27411cc-3684-45cd-97fd-7674f6927d13.pdf, Erişim: 23.01.2023.

Castles, S. ve Miller, M. J., *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, Çev. Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları/İstanbul, 2018.

Çiçek, A., "Uluslararası Göç, Türkiye'de Göç Yönetimi ve Entegrasyon Politikaları: Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler", içinde *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı Üzerine Yazılar,* Ed. Şeniz Anbarlı Bozatay, Detay Yayınları/Ankara, 2020.

Çiçek, A., *Suriyelilerin Sosyal ve Siyasal Entegrasyonu*, Detay Yayınları/Ankara, 2022.

Erdoğan, M., *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları/İstanbul, 2018.

Erdoğan, M., ve Kaya, A., *Türkiye'nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'de Göçler*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları/İstanbul, 2015.

Göç İdaresi Başkanlığı, Başkanlık: https://www.goc.gov.tr/baskanligin-gorevleri, Erişim: 22.01.2023.

Göç İdaresi Başkanlığı, https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638, Erişim Tarihi: 20.01.2023.

Uğur Göksel, G., *Göçmen Entegrasyonu ve Tanınma Teorisi*, Çev. Müge Kızıltuğ, Pinhan Yayıncılık/İstanbul, 2019.

UNHCR Global Trends Report 2021: https://www.unhcr.org/62a9d1494/global-trends-report-2021, Erişim:15.01.2023.

KENTLERİN BUHRANLI GÖÇ KÜMELERİ: Apartman Gettoları

Doç. Dr. İhsan KURTBAŞ

Ardahan Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Siyaset ve Sosyal Bilimler ABD Öğretim Üyesi, , ORCID:0000-0002-5828-6887

özet

Şehir hem mekânsal hem de tinsel boyutu olan mistik bir konsepttir. İnsanların münferit ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir araya gelerek kurdukları şehirler, içinde fizyolojik, ekonomik, siyasi, kültürel ve psikolojik ilişkilerin cereyan ettiği bir yaşam konseptidir. Tarihin erken dönemlerinde ilkel korunaklarda ve çekirdek aile formunda yaşayan insanoğlu, modern zamanlarda içinde milyonlarca insanın girift ve çok boyutlu ilişki kurdukları mega yapılarda yaşamaya başlamıştır. Bu dönüşüm ekseninde şehirlerin gelişim seyrinin izini sürmek, insanoğlunun gelişim serencamının tahlilini yapmakla eşdeğerdir.

Bununla beraber, kentler fiziki, psikolojik ve simgesel bakımdan toplumsal ve sınıfsal farklılıkların birbiriyle kesiştiği çeperlerden müteşekkil bir ayrım alanlarıdır. Nitekim kent mekanları, birbirinden oldukça farklılık arz eden kesimlerin, yatay ve dikey hareketliliği sonucunda benzerlik örüntülerinin kristalize olmasıyla şekillenmektedir. Bu manada özellikle Chicago Okulu'nun başını çektiği sosyolojik araştırmalar, kent uzamının göçmenlerin asimilasyonundan entegrasyonuna kadar her sürecinde hem bir gösterge hem de bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Keza kentte yaşayan göçmenlerin dağılımına, kümelenme pratiklerine ve yer değiştirme saiklerine bakıldığında toplumsal yapı daha kolay ve doğru bir şekilde çözümlenebilir. Bu bağlamda mekânsal farklılaşmaları konu edinen bilimsel çalışmalar, birbirine benzeyen insanların birbirine yakın yaşamaktan kaynaklı olarak ekonomik, ticari, siyasi ve sosyolojik açıdan birçok fayda sağladıklarını ortaya koymaktadır.

Mekânsal ayrıksılaşma pratiklerinden en önemli ve karakteristik önemi haiz alanlardan biri apartman gettolarıdır. Zira modern kentlerin bir yanında akıllı siteler içinde güvenlikli yaşam alanları yükselirken öte yandan yoksul semtlerin apartman gettoları dikkatlerden kaçmamaktadır. Apartman gettoları, şehrin ırak semtlerinde kümelenebilecek yeter sayıya, yapısal koşullara ve imkanlara haiz olamayan göçmenlerin, özellikle aile, akrabalık veya hemşerilik bağıyla bir apartmana yerleşmesiyle meydana gelir. Bu çalışmada apartman gettolarının ekonomik, kültürel, ideolojik ve simgesel boyutu ele alınıp tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Mekânsal Ayrıksılaşma, Getto, Apartman Gettosu

SURİYELİ GÖÇMENLERİN İŞ HAYATINDAKİ ROLÜ: MOBİLYA SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Öğr. Gör. CİHAD DOĞAN

Bursa Uludağ Üniversitesi, İnegöl Meslek Yüksekokulu

ORCID: 0000-0001-7022-0138

ÖZET

Suriye'de yaşanan iç savaş nedeni ile oluşan; güvenlik, sağlık, barınma, gıda insan hayatını doğrudan etkileyen sorunlarından dolayı ülkede yaşayan birçok insan başta sınır ülkeleri olmak üzere, dünyanın farklı coğrafyalarına göç etmiştir. Suriye'den gelen göç hareketlerinin yöneldiği ülkelerden birisi de Türkiye'dir. Türkiye'nin jeopolitik duruşu ve jeostratejik konumu Türkiye'yi göç hareketlerinin merkezine ve menziline dönüştürmüştür. Yaşanan göçlerde, göçmenler öncelikle oluşturulan kamplarda koruma altına alınmış ardından belirli bir bölümü ise Türkiye'nin çeşitli il ve ilçelerine ikamet etmeye başlamıştır. Kentlerde yerleşik olan göçmenler, istihdama dahil olmuş ve iş hayatı içerisinde kendilerine hareket alanı oluşturmuşlardır. Günümüzde Suriyeli göçmenleri farklı sektörlerde, birim ve görevlerde istihdam etmektedir.

Buradan hareketle bu çalışma; Suriyeli göçmenlerin mobilya sektöründe dış ticaret departmanındaki konum ve işleyişlerini incelemektedir. Bu bağlamda, İnegöl'de faaliyet gösteren beş farklı mobilya işletmesinde görevli 5 Suriyeli göçmen ve işletme sahipleri ile görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda; İnegöl'deki mobilya üreticilerinin ihracattaki en büyük pazarının Arapça konuşulan ülkeler olmasından dolayı, Suriyeli göçmenlerin ticarette ortak dil faktörünü efektif olarak kullandığı ve bu sayede pazara girişte ve nüfus etmede önemli kazanımlar elde edildiği, işletmeye yönelik müşteri portföyleri oluşturduğunu, ticaret öncesi fuar, kişisel satış, reklam gibi pazarlama iletişim araçlarının verimli olarak kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Suriyeli göçmenler çoğunlukla Arapça merkezli bir yapıda konumlanmaktadırlar. Başka bir ifade ile anadillerinin Arapça olması işletmelerdeki en önemli varlık nedenleri olarak kabul edilmektedir. İşletmeler mesleki yetkinlik ve deneyim, eğitim gibi kişisel gelişim faktörlerini Arapça biliyor olmadan daha geride görmektedirler.

Anahtar Kelimeler : Suriyeli Göçmenler, Mobilya, Dış Ticaret

'OUR COUNTRY- YOUR DESTINATION': TOURISM AND MIGRATION IN MARMARA TÜRKİYE

Associate Professor, BEKİR EŞİTTİ [1]

[1] Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Tourism,

- ORCID ID: 0000-0002-5240-9233

ABSTRACT

Turkey is the country experiencing the migration phenomenon of the Middle East and experienced it most severely according to many sources. War, political, economic, social, cultural, geographical, and demographic reasons are among the main reasons for migrating to Turkey. It is seen that although immigrants are dispersed to different regions, they changed their residences due to economic reasons and came to the Marmara region, which offers more job opportunities than others. The region's rapid development in the agriculture, manufacturing, and tourism industry, especially in the last decades, has caused the region to take first place in the country's economy. International migrations to a certain region necessitate individuals with different backgrounds in many respects such as social life, language, religion, and culture to live in the same environment. Since the phenomenon of international migration affects the population distribution in a region, it is closely associated with the concept of tourism. Although it has different characteristics and reasons for migration, tourism is also a kind of temporary migration and the sector also is one of the sectors where immigrants have the chance to work with the least difficulty. When all the aforementioned issues are taken into account, it is necessary to study the perception of the social situation and image that immigration will create on the destination of the Marmara region and its tourism sector. In this context, in this study, the perspectives of the employees of restaurant businesses, which are the important tourism carriers of the Marmara region, to immigrants and the social life affected by immigrants were examined. Within the scope of the study, a questionnaire was applied to 421 restaurant employees in the Marmara region, both face-to-face and online. The results of the study indicated that immigrants negatively affect the image of the destination and the tourism sector's working life. In addition, according to the participants, immigrants enrich the tourism sector culture with their different language knowledge and background.

Anahtar Kelimeler: Culture, Immigration, Restaurant businesses, Tourism sociology, Marmara

1. INTRODUCTION

Migration, as an international phenomenon and taking on an ever-increasing structure, has revealed the individuals who migrate and the reasons for migration as a field of research. Türkiye not only receives immigrants but also has the feature of being an important transit country in terms of international migration movements (Gökmen, 2018). The Syrian refugees who settled in many provinces of Türkiye with the 2011 Syrian war, the Taliban's re-takeover of Afghanistan in 2021 and the immigrants from Northern Iraq as a result of the ISIS attacks have led to new social relations and changes in daily living spaces with a new life in Turkey.

The definition of migration has been made by many academics, but a clear statement has not been made yet. This situation may have been caused by the fact that each branch of science is affected by migration from different perspectives and that the sciences examine migration from a perspective that only concerns them. Political scientists, sociologists, demographers, economists each focused only on their own spheres of influence. While economists have studied the economic dimensions of migration, sociologists have studied the effects of migration, anthropologists have focused on the causes and purposes of migration (Naz, 2015: 15). In its most general definition, migration can be defined as the voluntary or compulsory departure of individuals from their places of residence to other places for economic, social, political, religious, a better life and a better education (Mutluer, 2003).

Another critical migration phenomenon for Turkey is irregular migration. The concept of irregular migration, which is expressed as the illegal migration process, apart from the procedures of the source country, transit and receiving countries, is a type of migration in which the social, economic and cultural characteristics of the immigrant may differ (when, how and where the immigrant will move is uncertain (Şanlıöz, 2016). Looking at the sources from Turkey's point of view, irregular migrants are;

- Those who enter the country illegally,
- Those who leave the country using illegal means,
- Those who do not have residence and work permits,
- Despite the expiration of their previous permits, they
- those who do not prolong
- Those who enter the country as tourists and stay in the country despite their expiry date (Topçuoğlu, 2016: 140).

The data on irregular migrants were tried to be conveyed by accessing the current data of the Ministry of Interior, Directorate of Migration Management of the Republic of Türkiye.

Table 1: Nationality Distribution of Irregular Immigrants Caught by Years

COUNTRY	2016	2017	2018	2019	2020
Iraq	30 947	18 488	17 629	12 097	3 836
Afghanistan	31 360	45 259	100 841	201 437	50 161
Pakistan	19 317	30 337	50 438	71 645	13 487
Syria	69 755	50 217	34 053	55 236	17 562
Moldova	256	308	269	204	126
Palestine	365	832	10 545	12 210	2 059
Myanmar	1 169	374	378	296	104
Georgia	2 679	2 954	3 153	2 171	1 070
Iran	1 817	2 707	4 066	8 753	3 362
Others	16 801	24 276	46 631	90 613	30 335

Source: Ministry of Interior, Directorate of Migration Management of the Republic of Türkiye, 2021; Kindan, 2022

As can be seen in the data obtained, it is seen that the countries with the highest irregular migration are Syria and Afghanistan.

Regular (orderly) migration has been defined by the 'International Organization for Migration' as; “The movement of people from their usual place of residence to a new place of residence in accordance with the laws and regulations governing exit from the country of origin and travel to the host country, transit and entry” (International Organization for Migration, 2019: 15). Although immigrants are dispersed to different regions within Türkiye, they changed their residences due to economic reasons and came to the Marmara region, which offers more job opportunities than others. The region's rapid development in the agriculture, manufacturing, and tourism industry, especially in the last decades, has caused the region to take first place in the country's economy. International migrations to a certain region necessitate individuals with

different backgrounds in many respects such as social life, language, religion, and culture to live in the same environment.

Tourism itself is based on international human mobility, it has different characteristics and reasons from migration. Tourism is a kind of temporary migration and the sector is one of the sectors where immigrants have the chance to work with the least difficulty. In addition, in both mobility, it equips the range in the relevant destination with different colors, especially in terms of culture, and increase the tourism workforce and consumption. Immigrants working in the tourism industry constitute disadvantaged groups as they work illegally and unregisteredly.

The World Tourism Organization deals with this phenomenon with the concepts of tourism-based migration and migration-based tourism. While the concept of tourism-based migration refers to the migration made to seek employment in the tourism sector; Immigration-based tourism, on the other hand, covers the tourism activity that emerges with the travels of immigrants to visit their own countries (Joppe, 2012:663). In the light of this information, it is necessary to examine the social situation and image perception that migration will create on the Marmara region and the Marmara-tourism sector.

2. METHODOLOGY

In this section, the process related to the research method of the study is discussed. It was found appropriate to use the quantitative research method within the scope of the study. The data in the research were collected through online and by applying a face-to-face questionnaire. Between 01 November and 05 December 2022, a questionnaire was applied to 510 employees over the age of 18 working in the Marmara region. However, 89 questionnaires were not included in the analysis because they were filled incompletely or incorrectly, and the analyzes were carried out on 421 questionnaires. The questions used in the survey form of the study were compiled from the literature (Al-Kınanı, 2022; Aslan, 2022) and adapted for the tourism sector.

RESULTS

Frequency values related to demographic characteristics of the sample used in the research were examined. The data obtained are presented in the table below.

Table 2: Socio-demographic characteristics of the participants (N= 421)

Gender	**N**	**%**	**Employment in industry**	**N**	**%**
Female	209	49.64	Less than 12 Months	48	11.40
Male	212	50.36	1 to 3 years	87	20.67
Education	**N**	**%**	4 to 6 years	79	18.76
Primary Education	145	34.44	7 to 9 years	93	22.09
Secondary Education	203	48.22	10 to 13 years	65	15.44
University	73	17.34	14 years and over	49	11.64
The city participant works in.					
Çanakkale	61	14.49	Istanbul	80	19.00
Kocaeli	48	11.40	Balıkesir	45	10.69
Kırklareli	53	12.59	Edirne	50	11.88
Tekirdağ	51	12.11	Sakarya	33	7.84
Types of Restaurants participants work in					
Traditional restaurants	66	15.68	Large-scale restaurants	92	21.85
Luxury restaurants	203	48.22	Specialty restaurant	60	14.25

Considering the distribution of the participants according to their gender, it is seen that 49.64% are female and 50.36% are male. In terms of educational status; % 34.44 primary educated, % 48.22 secondary educated and only % 17.34 university educated. Considering the duration of the participants in the sector; %11.40 of them working in the sector for less than one year. Additionally, % 20.67 of them for 1 to 3 years; % 18.76 of them 4 to 6 years; % 22.09 of them 7 to 9 years; %15.44 of them 10 to 13 years and only %11.64 of them working in the sector for 14 years or more. When the participants are considered according to their working in the cities located in the Marmara region; %19 of them at Istanbul, %14.49 of them at Çanakkale, %12.59 of them at Kırklareli, %12.11 of them at Tekirdağ, %11.88 of them at Edirne, %11.40 of them at Kocaeli, %10.69 of them at Balıkesir and lastly % 7.84 of them work at Sakarya region respectively. When the participants are considered in terms of the types of restaurants they work in; it is seen that % 48.22 of the participants work at luxury restaurants, %21.85 of them work

at Large-scale restaurants, %15.68 of them work at traditional restaurants and %14.25 of them work at specialty restaurants respectively.

Table 3: Immigration and Tourism Perception of Restaurant Business Employees in the Marmara Region **(N= 421)**

1	*In your opinion, how are the relations of immigrants with the local people?*	N	%
	- Very bad	58	13.78
	- Bad	199	47.27
	- Normal	71	16.86
	- Good	63	14.96
	- Very good	30	7.13
2	*In your opinion, what is the relationship between immigrants and tourists?*	N	%
	- Very bad	49	11.64
	- Bad	79	18.76
	- Normal	176	41.81
	- Good	66	15.68
	- Very good	51	12.11
3	*In your opinion, how do immigrants affect the tourism sector and tourism working life?*	N	%
	- Very bad	178	42.28
	- Bad	123	29.22
	- Normal	85	20.19
	- Good	24	5.70
	- Very good	11	2.61
4	*In your opinion, in which headings are the contribution of immigrants to the tourism sector and tourism working life?*	N	%
	- Knowledge of foreign languages (Arabic, Persian, Kurdish and Greek) (positive)	164	38.95
	- Knowing the culture (positive)	155	36.82
	- Building social bridge (positive)	42	9.98
	- Low wage demand (positive)	32	7.60
	- Flexible working (positive)	28	6.65
	- Increasing Unemployment Rates (negative)	207	49.17
	- Decreasing Wages (negative)	120	28.50
	- Distorted (Broken) Turkish speech (negative)	36	8.55
	- Lifestyle incompatible with the industry (negative)	58	13.78
5	*In your opinion, how do immigrants affect the image of the destination?*	N	%
	- Very bad	166	39.43

	- Bad	104	24.70
	- Normal	101	23.99
	- Good	38	9.03
	- Very good	12	2.85
6	*In your opinion, how do immigrants contribute to the tourism culture of the destination?*	N	%
	- Very bad	22	5.23
	- Bad	96	22.80
	- Normal	201	47.74
	- Good	48	11.40
	- Very good	54	12.83
7	In your opinion, What is the reason for preferring these cities in the Marmara region by immigrants?	N	%
	- More job opportunities	236	56.06
	- More social assistance	41	9.74
	- Ease of accommodation	15	3.56
	- Health facilities	16	3.80
	- Helpful local people	33	7.84
	- Being the gateway to Europe	80	19.00

Restaurant employees were asked about the status of the relations of immigrants with local people, while the majority (47.27%) answered the question as bad and very bad (% 13.78), only 7.13% answered the question as very good. The relationship between immigrants and tourists was asked and the majority of the participants said that the relationship was normal (% 41.81) or good (% 15.68), only % 11.64 said it was very bad. It was asked how immigrants affect the tourism sector and tourism working life, the majority of the participants evaluate it as very bad (42.28) and bad (29.22), only 2.61 of them see the effect of immigrants as very good.

The answers given to the question of what are the contributions of immigrants to the tourism sector and tourism working life are grouped as positive and negative. Looking at the answers in the positive part, restaurant employees stated; Knowledge of foreign languages (Arabic, Persian, Kurdish, and Greek) (%38.95), Knowing the culture (%36.82), Building a social bridge (%9.98), Low wage demand (%7.60), Flexible working (positive) (%6.65) respectively. Looking at the responses in the negative part; Increasing Unemployment Rates (% 49.17), Decreasing Wages (% 28.50), Lifestyle incompatible with the industry (% 13.78), Distorted (Broken) Turkish speech (% 8.55). While the majority of the respondents answered the question

about how immigrants affect the destination image as very bad (%39.43), Bad (%24.70), only % 2.85 responded as very good.

The contribution of the immigrants to the tourism culture of the destination was asken and the majority of the participants evaluated it as normal (% 47.74) and only %28.03 considered this issue as negative. When asked why immigrants prefer the cities in the Marmara region; the majority of the participants answered as; more job opportunities (56.06), being the gateway to Europe (19.00), more social assistance (9.74), helpful local people (7.84), Ease of accommodation (3.56) and health facilities (3.80) respectively.

CONCLUSION

Employees of large-scale restaurants, traditional restaurants, luxury restaurants, and specialty restaurants, which have a very important place in the food and beverage section of the tourism sector of the Marmara region, participated in the study. These participants stated that immigrants negatively affect the destination image and the working life of the tourism sector. Whereas, according to the participants, immigrants contribute to tourism with their different language knowledge and contribute positively to the tourism sector culture with their cultural knowledge**.**

The fact that the tourism sector is difficult to control due to its structure and that immigrants generally do not comply with legal conditions and rules (they are illegal or undocumented) are willing to accept low wages and precarious working conditions, which can lead to the fact that a significant number of the workers in the sector are immigrants. In this case, it coincides with the result of this study. According to the results, a significant portion of restaurant employees think that immigrants negatively affect the sector and working life.

According to the results of this study, immigrants often do not communicate well with local people. Since the tourism sector is a sector based on social relations, it becomes very important in terms of tourism in the communication and interaction of immigrants with the local people. In this respect, it is important for the sector to organize various activities that facilitate the local integration of immigrants or to support activities organized by the government to raise awareness of the public and the immigrants. Here, the courses that can be opened for immigrants to learn to speak Turkish effectively and fluent can be given as an example.

Another important result is that immigrants have to work illegally because they are not registered locally, which is perceived negatively by the sector. According to sector workers, illegal work of immigrants worsens the unemployment rate in the sector.

According to the participants, immigrants prefer the Marmara region especially because of the opportunity to find a job. Ensuring that immigrants who have experience and foreign language knowledge that can serve the sector are registered will both prevent the exploitation of immigrants' labor and enrich the sector.

The study has some limitations. The study was conducted at a specific cross-sectional time and only in the Marmara region of Türkiye. Collecting data across the country can add depth to the perspective. In addition, the study was based only on restaurant employees. It can be suggested to collect data from other workers in the sector such as accommodation businesses, travel businesses and tour operators, as well as to address view workers of local residents and immigrants.

References

Al-Kınanı, A. (2022) *Migration and the Issue of Integration and Identity, "Migration's Impact on Security, Economic, and Society of the Destination Country, "Syrian Migrants in Turkey*, 2011-2021", Published master's thesis, Bahcesehir University Graduate School, Istanbul

Aslan, U. S. (2022). *An Evaluatıon of the Afghan Migrants in Turkey Wıthın The Scope Of Securıty Approach And The Fıght Against Irregular Migration*, Published doctoral thesis, Kocaeli Universıty, Social Sciences Institute, Department of International Relations, Kocaeli.

Gökmen, Ç. E. (2018). Turizm Sektöründe Göçmen Emeği: Nitelikli Emek mi? Ucuz Emek mi?. *Çalışma ve Toplum*, *1*(56), 139-165.

International Organization for Migration (IOM), (2016). Regular (Orderly) Migration, Access address: http://www.turkey.iom.int/documents/IrregularMigration/irregular_migration_

turkce.pdf, Access Date: 14.01.2023.

Joppe, M. (2012). Migrant Workers: Challenges and Opportunities in Addressing Tourism Labour Shortages, *Tourism Management*, 33, 662-671.

Kindan, S. A. (2022). *Migrant Labor in The Tourism Sector in Turkey: Antalya Province* Example, Unpublished Master Thesis, Ordu University, Institute of Social Sciences, Labor Economics and Industrial Relations, Department

Ministry of Interior, Directorate of Migration Management of the Republic of Türkiye, (2021). *Irregular Migrant Statistics*, Access address: https://www.goc.gov.tr/duzensizgoc-istatistikler, Access Date: 14.01.2023.

Mutluer, M. (2003). International Migrations and Turkey: A Theoretical and Empirical Field Study: Denizli/Tavas, Cantay Bookstore. Istanbul.

Naz, Y. (2015). Türkiye's International Migration Policy and Current Issues of International Migration in Türkiye, Published master's thesis, Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences, Isparta.

Topçuoğlu R. A. (2016). The Concepts of Regular and Irregular Migration in Migration Literature: A Conceptual Inquiry on the Basis of Human Rights. Yearbook of Human Rights, 34: 1-20.

GASTRONOMİK GÖÇ: GÖÇ'ÜN GAZİANTEP MUTFAK KÜLTÜRÜNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi, CEYHUN UÇUK [1]

[1] Gaziantep Üniversitesi, Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları ABD,

- 0000-0003-2809-6430

ÖZET

Göçler bireysel ve toplumsal kökten değişimlere neden olan kitlesel hareketlerdir. Dünyada göçler sayesinde ve göçler nedeniyle birçok değişim, dönüşüm meydana gelmiş, günümüzde de bu değişim halen devam etmektedir. İnsanların ortak kültürel miraslarından bir tanesi olan mutfak kültürleri de göçlerden ileri düzeylerde etkilenen kültürel öğeler arasında yer almaktadır. Mutfak kültürlerindeki bu değişim ve dönüşümün nedenleri, sonuçları ve toplumlara olan etkileri, gelecekte olabilecek değişimlere ilişkin öngörüler, alınması gereken aksiyonlara da yön verebilecektir. Bu araştırmada 15 Mart 2011 yılında başlayan Suriye'deki iç savaşın bir sonucu olarak göç eden Suriyelilerin Türk mutfak kültürüne olan etkileri irdelenmektedir. Örneklem olarak 2022 resmi kayıtlarına göre Türkiye'de geçici koruma altında olan 3.585.447 Suriyeli göçmenden 463.423'ünün yaşadığı Gaziantep seçilmiştir. Gaziantep, Türkiye'de geçici koruma altındaki her 8 Suriyeli göçmenden bir tanesinin yaşadığı ve UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na Türkiye'den ilk dahil olan şehirdir. Araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Gaziantep'in Suriye iç savaşından önceki mutfak kültürüne ve mevcut durumuna şahitlik eden 45 yaşından büyük 9 Gaziantepli ile derinlemesine görüşme ve e-görüşme aracılığıyla saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların Gaziantep mutfak kültürünün Suriyeli göçmenlerin etkisi ile değişip değişmediğine ilişkin görüşleri tespit edilmiştir. Gaziantep mutfağının değiştiğini ifade ettikleri yönlerini neden Suriyeli göçmenler ile ilişkilendirdikleri irdelenmiştir. Sonuç olarak Gaziantep mutfağının son 20 yılda büyük bir değişime uğradığı, bu değişimin son 10 yılda zirve yaptığı ve bunun da Suriyeli göçmen sayısındaki artış ile ilişkili olabileceği bulgulanmıştır. Katılımcıların Gaziantep mutfak kültüründeki değişimi göç ile birlikte farklı unsurlara da bağladıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç ve Mutfak, Gastronomik Göç, Gaziantep Mutfağı

GASTRONOMIC MIGRATION: THE IMPACT OF MIGRATION ON THE CULTURE OF GAZIANTEP CUISINE

ABSTRACT

Migrations are mass movements that result in profound individual and social transformations. Many changes and transformations have occurred in the world as a result of and as a result of migration, and these changes continue to occur today. Immigration has a significant impact on a variety of cultural elements, including cuisine cultures, which are part of the common cultural heritage of humans. The causes, effects, and consequences of this change and transformation in cuisine cultures, as well as its effects on societies and predictions about possible future changes, will also guide the actions to be taken. This study examines the effects of Syrians who emigrated as a result of the Syrian civil war, which began on March 15, 2011, on Turkish cuisine culture. Gaziantep, where 463.423 of the 3,585,447 Syrian immigrants living in Turkey under temporary protection in 2022, was selected as the sample city. Gaziantep is the first Turkish city to be included in the UNESCO Creative Cities Network, and one out of every eight Syrian refugees living in Turkey resides there. Within the scope of the study, qualitative research methodology was utilized. Through in-depth interviews and e-interviews, field research was conducted with 9 Gaziantep residents over the age of 45 who witnessed the cuisine culture and current situation of Gaziantep prior to the Syrian civil war. The opinions of the participants regarding whether the influence of Syrian immigrants has altered the cuisine culture of Gaziantep have been determined. It has been investigated why they attribute the allegedly altered aspects of Gaziantep cuisine to Syrian immigrants. As a result, it has been determined that the cuisine of Gaziantep has undergone significant change over the past two decades, with this change reaching its zenith over the past decade; this may be related to the rise in the number of Syrian immigrants. The participants attribute the change in the cuisine culture of Gaziantep to multiple factors, including migration.

Key Words: Migration and Cuisine, Gastronomic Migration, Gaziantep Cuisine

ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA GÖÇ OLGUSU'NUN MURAT AKSOY'UN RESİMLERİNE YANSIMASI

Doç. Dr. Mustafa DİĞLER

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Karaman / Türkiye.

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0784-4463

Doç. Dr. Rasim SOYLU

Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Sakarya / Türkiye

ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-7136-1928

Özet

Gerçekte insan psikolojisi üzerinde yıkıcı etkileri olan göç olgusunun sanat eserleri üzerinden yorumlanmaya çalışılması tamamen travmatik bir olay olduğunu kanıtlamaktadır. Göç tarih boyunca gönüllü de olsa mecburi de olsa insanlar için her zaman problem oluşturmuştur. İnsanın uzun yıllar yaşadıkları ortamları terk etmek zorunda oluşları geçmişlerini kaybetme anlamına gelmekle birlikte yeni yerleşim yerlerine uyum sağlamaya çalışmaları da çok büyük bir sorun meydana getirmektedir. Sanatın tarihine baktığımız zaman hemen hemen her dönem içerisinde sanatçıların göç konusunu sıklıkla ele almış olduklarını görmekteyiz. Tarih içerisinde göç konusunun sanatta iki şekilde karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bunlardan ilki göç konusunun yapılmış olan esere sadece konu olarak girmiş olması. Konu açısından baktığımız zaman tarih boyunca yaşanmış olan savaşlar ve insanlar arasında yaşanmış olan çatışmalar sonucu yaşadıkları yerlerden göç etmek zorunda kalan insanların mübadele, mültecilik vb. gibi kavramlarla sanat eseri içerisinde kalmışlardır. Göç kavramı ikinci olarak sanatçıların ve onların atalarının, kendi kimliklerinin ve sanatlarının şekillenmesinde göçün etkisinin yansımaları olarak görülmektedir. Biz bu araştırmamızda çağdaş Türk resim sanatı içerisinde figüratif çalışmaları ile Murat Aksoy'un resimlerinde göç olgusunun dikkat çekici bir şekilde işlenmiş olması üzerine duracağız. İnsanların yetişmesinde ve gelişmesinde doğduğu ve yaşamını sürdürdüğü coğrafi bölgenin yanı sıra kültürün ve toplumunda çok büyük rolü bulunmaktadır. Sanatçılar yaşadığı toplumdan kaçınılmaz olarak etkilenmektedirler ve bu süreçte yaşadığı coğrafyada yaşanan toplumsal olaylar ister istemez sanatçının konu alanı içerisine girmektedir. Sanat tarihi içerisinde sanatçıların ele aldığı göç olgusu farklı dönemler içerisinde değişimler göstererek varlığını sürdürmektedir. Çağdaş Türk resim sanatı içerisinde de bu konuyu ele almış sanatçılarımız bulunmaktadır. Göç konusunu ele almış olan sanatçılarımız içerisinde; Turgut Zaim, Temur Köran, Nuri İyem, İbrahim Balaban, Nedim Günsur, Ramiz Aydın ve ismini sayamadığımız pek çok sanatçımız bu konuya yönelmiştir. Çağdaş Türk resim sanatı içerisinde kendine özgü başarılı sanat dili ile üretimler yapan Murat Aksoy'un resimlerinde göç olgusu sıklıkla ele aldığı konular arasındadır. Murat Aksoy güçlü bir kompozisyon ve desen altyapısıyla meydana getirmiş olduğu eserlerinde gördüğümüz figürlerle vurgulamak istediği konuyu zengin kültürel bilgi ve çalışmanın ürünleri olarak izleyiciye sunmaktadır. Bu araştırmamızda göç üzerine yapmış olduğu çalışmaları ile dikkat

çeken Murat Aksoy'un sanat anlayışı ve resimlerindeki göç olgusunu ele alış tarzı incelenecektir. Murat Aksoy'un resimleri göstergebilim yöntemi ile incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Türk Sanatı, Göç, Resim, Murat Aksoy

REFLECTİON OF MİGRATİON PHENOMENON İN CONTEMPORARY TURKİSH PAİNTİNG ART İN MURAT AKSOY'S PAİNTİNGS

Abstract

In fact, trying to interpret the phenomenon of migration, which has devastating effects on human psychology, through works of art proves that it is a completely traumatic event. Migration has always been a problem for people throughout history, whether it is voluntary or compulsory. The fact that people have to leave the environments they have lived in for many years means losing their past, and trying to adapt to new settlements also creates a huge problem. When we look at the history of art, we see that artists have frequently discussed the issue of migration in almost every period. Throughout history, we see that the issue of migration has appeared in art in two ways. The first of these is that the subject of migration is only included in the work that has been done. When we look at it from the point of view of the subject, people who had to migrate from the places where they lived as a result of the wars and conflicts between people throughout history, exchange, refugee, etc. They remained in the work of art with concepts such as The concept of migration is secondly seen as reflections of the influence of migration on the shaping of artists and their ancestors, their own identities and their art. In this research, we will focus on the figurative works in the contemporary Turkish painting art and the remarkable treatment of the migration phenomenon in Murat Aksoy's paintings. In addition to the geographical region where people were born and lived in the upbringing and development of people, culture and society have a great role. Artists are inevitably affected by the society they live in, and in this process, the social events in the geography they live in inevitably fall into the subject area of the artist. The phenomenon of migration, which artists deal with in the history of art, continues to exist by showing changes in different periods. There are artists who have dealt with this subject in the contemporary Turkish painting art. Among our artists who have dealt with the issue of migration; Turgut Zaim, Temur Köran, Nuri İyem, İbrahim Balaban, Nedim Günsur, Ramiz Aydın and many of our artists, whose names we cannot count, have turned to this subject. The phenomenon of migration in the paintings of Murat Aksoy, who produces with his own successful art language within the contemporary Turkish painting art, is among the subjects he frequently deals with. Murat Aksoy presents the subject he wants to emphasize with the figures we see in his works, which he created with a strong composition and pattern infrastructure, as the products of rich cultural knowledge and work. In this research, Murat Aksoy's understanding of art and his approach to the phenomenon of migration in his paintings will be examined. Murat Aksoy's paintings will be examined with the semiotic method.

Keywords: Contemporary Turkish Art, Migration, Painting, Murat Aksoy

Giriş

İnsanlık tarihinin tüm dönemlerinde var olan bir olgu olarak göç; ekonomik, siyasal, kültürel vb. nedenlerle toplumsal yapının birçok dinamiği üzerinde etkili olmuştur. Günümüzde varlığını sürdüren göç olgusu, kuvvetle muhtemel gelecekte de varlığını korumaya devam edecek ve birçok coğrafya üzerinde etkisi görülecektir. Genel anlamıyla göç, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yönleriyle, coğrafi yer değişikliği sürecinde görülen toplumsal düzendeki farklılaşmayla gelişen nüfus hareketidir (Özer, 2004, s. 11). Türk Dil Kurumuna göre; "ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhacerettir (TDK, 2019). Göç, birey ve grubun siyasi veyahut simgesel çizgilerin dışına, yeni yerleşme sahalarına ve toplumlara yönelik kalıcı eylemlerini kapsamaktadır (Marshall, 1999, s. 685).

Koçak ve Terziye göre; "Göç olgusu ve bu olgunun pratikleri de nedenleri de çeşitlilik gösterdiği için tek tip bir göç ve göç hakkında tek tema üzerinden neden-sonuç ilişkisi kurulamaz. Mübadele, köyden kente, bir sığınak olarak savaşın yıkıcı etkisinden kaçma, iç, dış, mevsimlik, kalıcı göç, emek göçü, beyin göçü, sürgün, iltica gibi pek çok göç tipi vardır." (Koçak ve Terzi, 2012: 168)

Asırlar boyu hareket halinde olan insanlık, çeşitli nedenlerle yurtlarından ayrılmış ve/veya hala benzer hareketlilik içindedir. Bu nedenlere bakıldığında da iki türlü göçten bahsetmek mümkündür. Birinci grup, dâhiyi bir gelecek umudu, eğitim, iş, evlilik ve aile kurma gibi nedenlerle yapılan tercihli göçleri kapsar. İkinci grup ise savaş, sürgün, doğal afetler gibi nedenlerle zorunluluk barındıran göçü tanımlamaktadır. Buna göre göç eden kişinin de tanımı önem barındırır; göçmen, yasadışı göçmen, mülteci, sığınmacı, sürgün, geçici mültecilik, ikincil koruma ve yabancı gibi tanımlar, hukuksal açıdan göç eden bireyin bulunduğu yeni ülkedeki statüsünü, haklarını, hukuki sınırlarını da belirlemektedir.

Göç tiplerinin farklı oluşu beraberinde çeşitli sosyolojik (toplumsal) ve psikolojik (bireysel) nedensellikler, bu nedenselliklere bağlı çeşitli sonuçlar doğurur. Bu nedensellikler ve sonuçlar politik, siyasi, tarihi ve sanatsal anlamda bireyin psikolojisini ve toplumların niteliklerini ortaya koymak için pek çok pencere açar. Ancak 'göç' olgusunun -bireysel ve toplumsal anlamda özgün nitelikleri olsa da- pek çok bileşenin bir araya gelmesiyle oluşan nedensellik tecrübelerinin bir sonucu olduğu unutulmamalıdır. Yani göç pratiğinin gerçekleşmesi için savaş, ekonomik yetersizlik, uluslararası ilişkiler, anlaşmalar gibi pek çok bileşenin ya tek başına ya da birkaçının bir araya gelmesi gerekir. Bu nedenle her disiplinin göç olgusuna bakışı, bu olgu üzerinden bir neden-sonuç ilişkisi kurma biçimi aynı değildir. Tarih birbirine benzer göç tecrübelerini başta savaş olmak üzere genellemelerle anlatıp bu genellemelerin ayrıntılarına daha sonra iner. Göç olgusunu siyasi ve tarihsel çizgide anlamlandırmaya çalışır. Sosyoloji disiplini bireyden topluma; toplumdan bireye giden silsilelerle göç olgusunun insan ve toplum değişimine yaptığı etkiler üzerinde durur. İktidar politikaları da göç pratiğinin bütçe, popülasyon, etnik unsurların ilişkilere etkisi ve güvenlik gibi bağlamlarla değerlendirmeler yapar ve göç stratejisi belirlemeye çalışır.

Göç hareketliliğini güdülendiren ve ekonomik olmayan; dini, siyasi gibi ya da eğitim olanakları veya çalışma ortamına uzaklık gibi birçok başka etken de vardır. Bununla birlikte göçün birey

veya grup üzerinde çeşitli etkileri oluşmaktadır. Tarihsel anlamda bakıldığında göç olayının ciddi bir neticesi kültürün yayılma durumudur. Göç yoluyla kültürel ve coğrafi olarak yalıtılmış bireyler arasında temasa geçilmesinde ve iletişimde bulunulmasına öncülük eder. Göç aracılığıyla, davranış örüntüleri alışverişe gidilir, yeni düşünce geliştirilir ve kültürün sınırları genişletilir (Fichter, 1996, s. 155-156). Bir mekân değiştirme durumu olan göçler, iç ve dış göç olarak iki farklı tabanda değerlendirilmektedir. İç göç, bir ülkenin kendi alanları dâhilindeki bir alandan başka bir alana yönelik olarak yapılan göç hareketidir. Diğer göç türü olan dış göç ülkeler arası yapılan göç durumudur. Bireyler kalıcı ya da geçici süreçlerle ve çeşitli nedenlere bağlı olarak bölgelerini değiştirmektedirler. Bu yer değiştirme durumu yıl içerisinde sistematik aralıklarla da yapılabilmektedir (Sağlam, 2006, s. 34). Göç çözümleme işlerimde itici etmenler çekici etmenlerden kökleşmiş olarak ayrışma göstermektedir. İtici faktörlerin çoğunlukla tutucu, emniyeti yükseltme amacıyla yapılan nedenleri oluşturduğu düşünülürken, aynı zamanda çekici faktörlerin daha risk alma edimine taraflı ve kazancı yükseltmeye yönelik bir göçü cazip kıldığı fikri yer edinmektedir (Marshall, 1999, s. 685).

Göçün ülkelere ve bu bağlamda evrensel bir sorun olarak tüm dünyaya etkisi kadar, bireyin yaşamındaki etkileri de çok önemlidir. Tercihli ya da zorunlu olarak göç, bireyin tüm yaşamını değiştiren büyük bir hamledir. Göç edilen ülkeye uyumluluk süreci, geride bırakılan yaşam ve "yeni" yaşam arasındaki bu gerilimli alan birey için oldukça büyük sorun yaratmaktadır. Göç eden birey, bulunduğu yeni yerde çoğunlukla "öteki "olarak varlığını sürdürmektedir. Bu gibi durumlar, ülkelerin yasalar aracılığı ile önlem almasına karşın; toplumlarda iç huzursuzlukların artmasına, gettolaşma olgusuna, buna bağlı olarak önyargılara, kalıp yargılara ve ötekileştirmeye yönelik önem barındıran sosyolojik tepkimelere zemin hazırlar. Buna karşın: Taşkesen ve Yarcı'ya göre; "Öteki ile kurulan ilişkinin çeşitliliği toplumların ve kültürlerin özgün kavrayışlarının neticesi olarak ortaya çıkar. Bu noktada genellikle iki tür eğilim olduğu söylenebilir; kimi toplumlar farklılıkları ortadan kaldırmak yolu ile–yani farklılaştırıcı bir tutumla- birlikteliği sağlamayı amaç edinirken kimi toplumlar farklılıkları kabul ederek – evrenselci bir tutumla- bir tutumla birliktelik sağlama yolunu seçmişlerdir" (Taşkesen ve Yarcı, 2016:180).

Sanat ve Göç Olgusu

Göç olgusunu sanat eserleri üzerinden yorumlamak tamamen sosyal bir olay olan göç kavramının gerçekte insan psikolojisi üzerinde etkileri olan tamamen travmatik bir olay olduğunu göstermektedir. Göç zorunlu da olsa mecburi de olsa her iki durumda da insanlar için mesele oluşturur. Yaşadığı yeri terk etmek geçmişin yitirilmesi anlamına gelmekle birlikte yeni yerleşim yerine uyum sağlama da büyük meselelerden birisidir. Bu göç olgusu ile birlikte aidiyetin yitirilmesinin yanında yeni bir kimliğin ortaya çıkmasına da sebep olmaktadır.

Sanat tarihinin hemen her dönemine baktığımız zaman göç olgusu sanatçılar tarafından sıklıkla ele alınmış konuların başında gelmektedir. Dünya sanatına baktığımız zaman sanat tarihinin her dönemi içerisinde göç konusunun ele alındığı sayısız saat eseri ile karşılaşırız. Göç konusu sanatta iki şekilde sonuçlandırılabilir. Birincisi göç olgusunun sanat eserine konu olarak dâhil olması bu bağlamda tarih içinde yaşanmış olan savaşlar ve çatışmalar sonucunda göç etmek zorunda kalan insanların mübadele, mültecilik vb. gibi kavramlarla sanat eserinin konusu içinde

yer almıştır. İkinci olarak göç kavramı sanat eseri üretenlerin ve onların atalarının, kişisel kimliklerinin ve sanatlarının şekillenmesinde göç etkisinin yansımaları olarak görülür.

Göç kavramı esastan "sosyal bir hareket olmasına karşın ekonomik yaşamdan kültüre kadar yaşamın her yönünü etkileyen temel değişim aracıdır. Sanat olgusu ise insan varlığının öznel bir tavrı olmasına karşın, o öznel tavrın oluşmasında toplumsal yapının etkisi reddedilemez bir gerçekliktir. Dolayısıyla toplum yapısının biçimlenmesinde etkisi olan göç olgusunun doğrudan ya da dolaylı olarak sanat olgusu üzerinde etkisi söz konusudur" (Gönülal, 2007: 1). "Bazı sanatçılar, bir duyarlılık ya da toplumsal olaylara yakınlık duyarak göç temasını yapıtlarına taşırken; bazı sanatçıların ise tamamen yaşantı sal ve kişisel olarak deneyimledikleri göçü ve bunun onlarda ve onların toplumlarında bıraktıkları izi yapıtlarına taşıdıkları görülmüştür" (Girgin, 2017: 54).

Tarihsel süreç içinde özellikle dış göçler kültürel mirasın tanıtımı ve yayımı, sanat teorileri ve evrensel sanat anlayışının yaygınlaştırılması, sanatsal paylaşımların, teknik, yöntem, malzeme ve materyal alışverişinin artması, sanatsal akımların yaygınlaşması, tanıtım ve kabullerin karşılıklı benimsenmesinde önemli ve etkili bir araç olmuştur.

Rönesans'tan başlayan kapitalizmin ilk temelleri ve yenidünyanın belirlediği hümanist görüş insan kaynaklarının sosyal açıdan sınıflandırılmasına neden olmuştur. 18. ve 19. Yüzyıllarda Avrupa resim sanatı sanayileşme gibi farklı değişimlerin etkisi altındaydı. O çağda, Rönesans döneminde tekrar Batı düşüncesinin zirvesine taşınan hümanisttik değerlerin etkisi yoğun bir şekilde devam etmekteydi. Fransa'da otoriter rejime karşı isyan ve devrim, toplum içinde yeni bakış açıları yaratmıştı. Sanatsal bakış açısının kilise otoriterinden uzaklaşarak dünyevileşmesi ve eş zamanda müze ve galerilerin ortaya çıkması, orta sınıfın doğuşu ile birlikte, sanatın ticari boyutuna yeni bir ufuk açmıştır. Barok ve Rokoko dönemlerinde ticaretin gelişmesi, başka ülkelere ilgiyi artmıştı. Bu ilgiden doğan uzak ülkelere yolculuk ve göçler, tarih boyunca görülmemiş derecede artmıştır.

Çağdaş Türk Resim sanatında Göç Teması

Göç olgusunun sanatçılar tarafından konu edilmesi oldukça yaygındır. Dünya sanatına baktığımızda tarihin her döneminde bu konuda işlenmiş sayısız yapıtla karşılaşırız. Bu çalışmada çağlara tanıklık eden göç temalı çalışmalardan sanat tarihine geçmiş bazı başyapıt örnekleri ile Türk sanatında göç sergileriyle dikkat çekmiş bazı önemli ressamların eserlerine yer verilmiştir.

Öner Küçükeşen'e göre; "Türk modern resmine bakıldığında da birçok sanatçının göç olgusuna odaklandığı görülmektir. Türk resim sanatı da özellikle 1960'lı yıllardan itibaren göç teması üzerine sıkça durmuştur. 1940'lı yılların başında "Yeniler" adıyla kurulan oluşum kentleşmenin doğurduğu sonuçları emekçilerin yaşamlarına odaklanarak anlatır" (Öner Küçükeşen, 2016: 41).

Göç olgusuna özellikle odaklanan ve bu konuda bir seri resim yapan Nuri İyem (1915-2005), önemli bir yerde durmaktadır. Anadolu'dan büyük şehirlere daha iyi yaşam için göçen köylüleri, gecekondu mahallelerinde köyünden uzaktaki insanların yaşamını resmeden İyem, göçün birey üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır" (Çalışkan,2018;41).

Kıymet Giray, Nuri İyem'in resimlerindeki göçü şu şekilde yorumlamaktadır; "Göç... Toprağın, ürünün yetersiz kaldığı yerde başlayan büyük umut, büyük korku, büyük ayrılık olarak çıkar kırsal kesim insanlarının karşısına. Ovaları yarık patikalardan noktalanan lekelere kadar uzanan insanların anlatımını sergiler Nuri İyem göç serilerinde. Sırtlarında çocuklarıyla kadınlar. Öne eğilmiş başlarında kasketleriyle erkekler. Sopalarının yardımıyla yaşlılar yeni bir umudun belirlenemeyen geleceğe adım adım ilerlemektedir." (Giray, 2001:).

Sanat pratiğinde göç olgusu modern dönemlere kadar genellikle iki esas üzerine temellenir. İlki daha ilk çağlardan bireyin daha nitelikli iklim koşullarında yaşamını sürdürebilmesi için çabaladığı arayış sürecidir. Devamında gelen aşamalı süreç göç deneyimlerini birlikte getirmiştir. Savaşlar ise ikinci temeli oluşturmaktadır. Çeşitli sebepler altında çıkan savaşlardan etkilenen insanoğlu, savaşın yıkıcı özelliklerini hem bireysel hem de toplumsal boyutlarıyla yaşar ve kaçınılmaz olarak göçe zorlanır. Birçok deneyimle göçe tanık olan birey, politik ve kültürel manada bir hayli yapıyı da yeni yerleştiği yere taşımaktadır. Modern dönemde bu olguya kentleşme kavramı farklı bir boyut kazanarak eklenmiştir (Öner Küçükeşen, 2016: 42). Göçün doğurduğu birçok sosyolojik, ekonomik, psikolojik gibi nedensellikler sanatsal çalışmaların gündeminde estetik duyarlılıkta sunulmaktadır. Günümüze kadar Türk resim sanatı içerisinde birçok sanatçının göç olgusunu çalışmalarına taşıdıkları görülebilmektedir. Bireysel sanat pratiklerinde uygulanan göçe öznel yaklaşım, odaklanılan bu tema ekseninde birçok zenginlikle birlikte sunulmasına kaynaklık etmiştir.

Kısaca Murat Aksoy ve Sanat Anlayışı

1978 yılında Boğazlıyan'da doğmuştur. 2001 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nden mezun olmuş ve 2012 yılında Konya Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim Öğretmenliğinde Yüksek Lisansını tamamlamıştır. 2018 yılında Gazi Üniversitesi Bileşik Sanatlar Ana Sanat Dalı'nda "Acı Çektirmenin Kutsallığı: Çarmıhtan Ebu Garip'e Batı Resminde İşkence" adlı metniyle Sanatta Yeterlik programını tamamlamıştır. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümünde Öğretim Üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

1997 yılında sanat eğitimine başladığı günden itibaren yabancılaşma, savaş, işkence, göç, sınır gibi kavramlar üzerinde yoğunlaşan sanatçı, sanatın sadece estetik haz için yapılması gerektiği görüşünü hiçbir zaman kabul etmemiştir. Bu anlamda modern öncesi sanat anlayışının, sanatın işlevsel olması gerektiği görüşüne kısmen daha yakın durmaktadır. Form olarak yetkin içerik olarak belirsiz sanat eserlerini plastik çiçeklere benzeten sanatçı, içeriğin, sanat eserinin ruhu olduğunu düşünmektedir.

Sanatçıya göre izleyicinin estetik haz haricinde sanat eseriyle sağlıklı bir bağ kuramayışı veya manifestosuz sanat eserinin anlaşılmaktan uzak oluşu modern sanatın en büyük engelidir. Bu durum modern sanatı felsefeye çok daha fazla yaklaştırırken toplumdan da olabildiğince uzaklaştırmaktadır. Sanatçı, düşüncelerini sanatın toplumla olan bağını koparmadan ama bu arada sıradan olanın kapanına sıkışmadan ortaya koyma çabasındadır. Toplumsal konuları ele alan ustalardan oldukça etkilenen sanatçı estetik hazzın karşısında öteki olanın dünyasına odaklanıyor. Durdurmaya gücünün yetmediği her kötülük bir itiraz, engel olamadığı her acı bir özür olarak yansıyor kompozisyonlarına.

Murat Aksoy'un Resimlerindeki Göç Olgusuna Bakışı

Sanatçı resimlerinde göç olgusuna eğilirken insan ekseninde baktığını görmekteyiz. Sanatçının yakın komşularımızdan ülkemize göç eden insanların çektiği sıkıntıları ve kaygılarını sanatçı duyarlılığı ile ele almaktadır. Murat Aksoy'un göç temalı resimlerinde ele aldığı ana temalardan birisi Aylan bebeğin kıyıya vurmuş cesedinin tasviridir. Sanatçı burada insanlığın tamamen bittiğini ve insanların duyarsızlaştıklarına karşı bir tepkisi ve sanatsal bir dille haykırışıdır. Sanatçı resimlerinde göç temasına şu şekilde bakmaktadır. Göç insanları ait oldukları topraklardan zorunlu olarak çekip almanın ve hiç tanıyıp bilmedikleri coğrafyalara sürüklemenin yanında insanları geçmiş ile gelecek arasında bir yerde sıkışmaya mahkûm eder.

BM verilerine göre bugün dünya sadece şiddet ve insan hakları ihlallerinden dolayı yurdundan ayrılmış 82 milyonu aşkın insan bulunmaktadır. Sanatçının 2021 yılında açtığı sergideki "Bir Ayrılık Bir Yoksulluk Bir Ölüm" sloganı hemen her mültecinin kaderini özetleyen bir sözdür.

Fiziksel olarak hayatta kalsa bile her yurdundan çıkış bir çeşit ruhi ölümdür. Bir göç katarına baktığımız zaman veya denizdeki bir göçmen teknesine kadın, erkek, yaşlı ve çocuklarla birlikte mezar taşları da görürsünüz. Hayatta kalmış olsa da ruhen ölmüş olanların mezar taşları. Fakir, yorgun, yurdundan çıkarılmış, öteki ve istenmeyen. Murat Aksoy'un resimlerinde göç olgusuna bu şekilde bakmaktadır ve bu olguyu resim dili ile ele almaktadır.

Murat Aksoy'un Resimlerindeki Göç Göstergeleri ve Göstergebilim Çözümlemeleri

Göstergebilim göstergeleri inceleyen bir bilim dalıdır. Henüz yirminci yüzyılın başında kurulmasına rağmen hızla gelişmiş ve diğer bilim dallarıyla birlikte kullanılmaya başlamıştır. Dilbilim ve edebi metinlerin çözümlemeleriyle uğraşan göstergebilim görsel metinleri ve medya dünyasının analizlerini de yapmaya başlamıştır. Zamanla mimarlık göstergebilimi, kültür göstergebilimi, moda göstergebilimi, sinema göstergebilimi ve sosyoloji göstergebilimi gibi dallarda gelişimini sürdürmeye devam etmektedir.

Sanat eserlerinin göstergebilim yöntemiyle incelenmesi bir çeşit sanat eleştiri yöntemi olarak kabul edilebilir. Literatürde en çok kullanılan akademik eleştiri ya da pedagojik eleştiri sanat eserini, tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı basamakları ile analiz eder. Göstergebilim ise sanat eserindeki göstergeleri belirler ve bunları çözümler. Bu çözümlemelerde yerel değerler yanı sıra evrensel kodlar da nazara alınır.

Üç çeşit gösterge vardır. İndeks olarak adlandırılan izler ve belirtiler. İkon olarak tanımlanan görüntüsel göstergeler ve üçüncü olarak sembol. Göstergeler; düz anlam, yan anlam ve derin anlamlar içerir. Bu anlamların ortaya çıkarılması sanatçını ve sanat eserinin dışavurduğu anlamları ortaya çıkarır. Ayrıca her gösterge görünen anlamı dışında zıt anlamlarına da gönderme yapar. (Soylu, 2021, s. 44-50)

Murat Aksoy resimlerinde en temel gösterge insan figürleridir. Ezilmiş, itilmiş ve ötekileştirilmiş insanlar. Savaşın, acının ve şiddetin göstergesi olan ateşler, kara dumanlar ve sıcak renkler içerisinde mutsuz insan figürleri Ayrıca dikenli teller, mezar taşları, sınır duvarları ve Aylan Bebek. Murat Aksoy bütün renk ve biçimleriyle göçü, ıstırabı ve travmayı resimleriyle dışa vuruyor.

Yüzyıllardır zalim Batı insanı Afrika, Amerika, Asya ve Uzak Doğuda milyonlarca insanı evinden, yurdundan, özgürlüğünden ve canından etmiştir. Mazlum Doğu insanı kaderinden gelen bir itaat ve kabul edilmişlikle kaderine razı olmuş ve bu acıları yaşamaya devam etmektedir.

Anlam Çözümleme Şeması

Murat Aksoy'un Resimlerinde çözümlenmek üzere göstergeler düz anlam, yan anlam ve derin anlamları gösteren anlam çözümleme şeması üzerinde şu şekilde sıralanabilir.

Tablo 1: Göç Göstergelerinin Düz anlam, Yan anlam ve Derin Anlam Şeması

Göstergeler	**Düz Anlam**	**Yan Anlam**	**Derin Anlam**
Siyah-Beyaz	Renk	Umutsuzluk, Drama, Trajedi	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji
Kara Duman	Leke	Yolculuk, Göç, Özlem	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Sıcak Renkler	Renk	Duygusal Coşku, Ateş, Kan	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Mezar Taşları	Bilgilendirici Levha	Yaşamın Faniliği, Her Şeyin Sonu Olması	Mitoloji, Din, Mistisizm
Duvar	Mimari Eleman	Gelmek, Gitmek, Yolculuk, Göç,	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji, Ekonomi
Dikenli Tel	Sınır Koruma Aracı	Kaçak Göçmenler, Mülteciler, Kaçakçılık	İdeoloji, İnsan Hakları
Sınır	Coğrafi Alanların Kenar Çizgileri	Kaçak Göçmenler, Mülteciler, Kaçakçılık	İdeoloji, İnsan Hakları
Mutsuz İnsan Figürü	Yetişkin Figür	Kaçak Göçmenler, Mülteciler	İdeoloji, İnsan Hakları
Aylan Bebek	Çocuk Figürü	Masumiyet, İnsanlık Dramı	Psikoloji, Sosyoloji, İdeoloji
Gemi	Ulaşım Vasıtası	Yolculuk, Seyahat, Gezi, Göç, Ayrılık, Özlem	Kapitalizm, Romantizm, İdeoloji
Elbisesi Renkli Figürler	İnsan Figürü	Yerel Kültür, Kıyafetler, Farklı Etnik Kimlikler	Kültür, İdeoloji, Etnoloji

Karşıt Anlamlar Şeması

Sanat eserindeki göstergeler görünen ve bilinene anlamlarının karşıt anlamlarını da çağrıştırır ve gönderme yapar. Bunlar karşıt anlam şemasında şu şekilde gösterilebilir.

Tablo 2: Göç Gösterge Çözümlemelerinde Ortaya Çıkan Temel Karşıtlıklar (Batu,2011: 134-Günay, 2012: 105).

Vatandaş	Vatandaş Değil
Göçmen	Yerleşik
Özgür	Tutsak
Yaşam	Ölüm
İnsani	İnsanlık dışı
Savaş	Barış
Terör	Huzur
Umut	Umutsuzluk
Aydınlık	Karanlık
Açlık	Tokluk
Acz ve Zaaf	Güç ve Kudret
Fakirlik	Zenginlik
Hırs	Kanaat
İsraf	İktisad
Varlık	Yokluk
Cehalet	Bilgi

Eyleyenler Şeması

Gremias her anlatının gönderen, kahraman, nesne, engelleyen, yardım eden ve alıcı gibi eyleyenlerden oluştuğunu varsayar. Sanatta göç olgusunun da ortaya çıkmasında bu eyleyenler şeması tatbik edilebilir.

Tablo 3: Göç Göstergesinin Eyleyenler Şeması (Rifat, 2009:74).

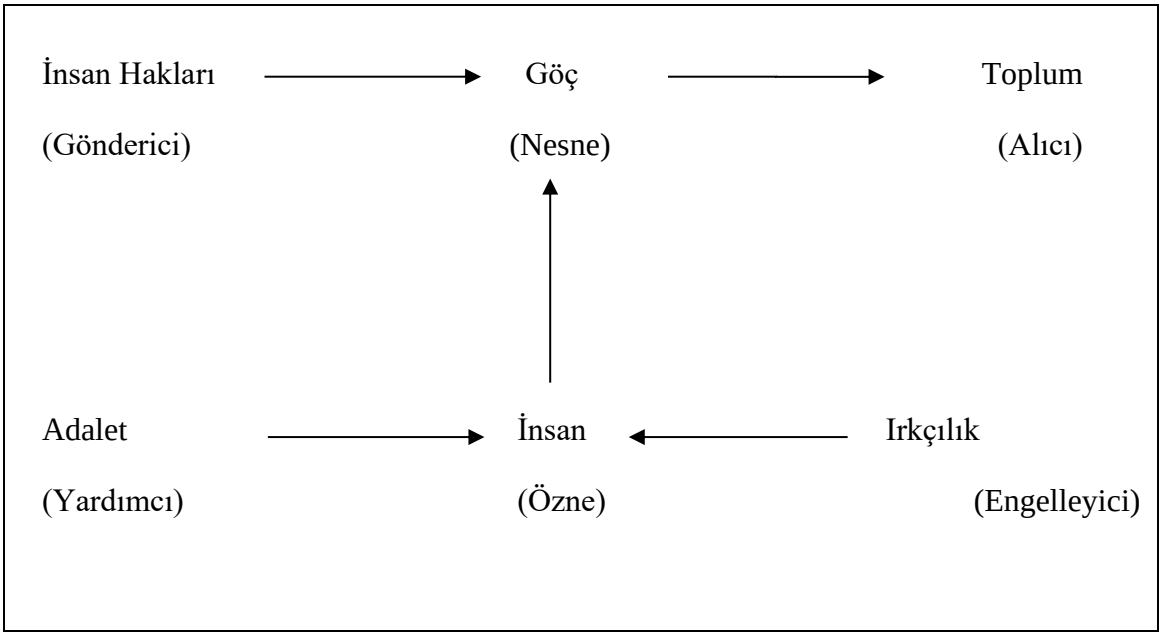

Görsel 1. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 2. Murat Aksoy, isimsiz, 100x150 cm.

Görsel 3. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 4. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 5. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 5. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

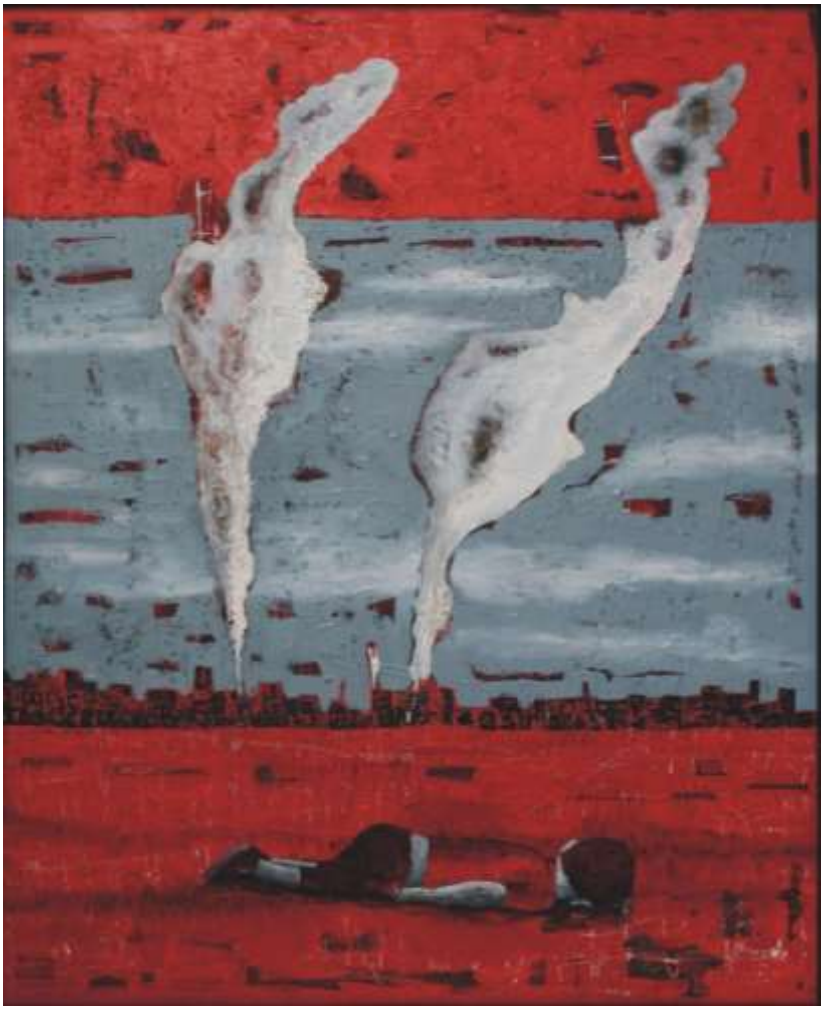

Görsel 6. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 7.. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Görsel 8. Murat Aksoy, isimsiz, 80x100 cm.

Sonuç

Sosyal bir olgu olarak tanımladığımız göç insanoğlunun iç aleminde meydana getirdiği psikolojik yıkımlar olarak derinliklerde kalmakta veya insanoğlunun hafızasından silinip gitmektedir. Fakat sanat eserlerine yansımış olan göç olgusu renk, çizgi, biçim, leke, doku gibi biçimlerle somutlaştırılarak insanların unutamayacakları birer belge niteliğinde tarihe kayıt düşerler.

Yaşadığımız yüzyılda baktığımız dünyanın farklı coğrafyalarında halen siyasi ve zorunlu göçler günümüz sanatçılarının göç konusuna olan ilgilerini oldukça taze tutmaktadır. Günümüzde pek çok sanatçı göç 'ün büyük bir insanlık sorunu olduğuna dikkat çekmeye çalışmaktadırlar ve bu yaşanan insanlık dramına sanatçı duyarlılığı ile sanatsal anlatım dilleri ile tepkileri göstererek Farkındalık oluşturmaya devam etmektedirler.

Günümüz çağdaş sanatçılarından Murat Aksoy'un göç temalı resimlerinde bu duyarlılığı çok net bir şekilde görebilmekteyiz. Her ne şart ve koşul altında yaşanmış olursa olsun göçlerin Murat Aksoy'un resimlerinde insanların ruhunda meydana gelen acıları onun eserleri aracılığı ile görebilmekteyiz. Bu anlamda baktığımız zaman sanatçının yapmış olduğu göç temalı resimleri ile tarihsel bir belge olarak tarihe iz bırakmıştır. Sanatçının izleyenlere ulaştırdığı göç temalı resimleri ile izleyenlere belki de daha önce hiç yaşamadıkları duyguları ve düşünceleri hissetmelerine resimler aracılığı ile göç etmek zorunda kalan mültecilerle empati kurmalarını sağlaması açısından resimlerin değerlerini sonsuz ve muhteşem kılmaktadır.

Kaynakça

- BATU, B. (2011). Sanat Eğitimi Alanında Yapıt İncelemelerinde Bir Yöntem Olarak Görsel. Doktora Tezi Ankara Ü.: Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- ÇALIŞKAN, S. (2018) Çağdaş Sanat eserlerine Göç Olgusu perspektifiyle Bir Bakış, İdil Sanat dergisi Cilt:7 Sayı:41, ss.39- 45 DOI: 10.7816 /idil-07-41-06

- FİCHTER, J. (1996). Sosyoloji nedir? (Çev.: N. Çelebi). Ankara: Attila Kitapevi.

- GİRAY, K. (2001) Nuri İyem, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

-GİRGİN, F. (2017) Sanatta Göç Teması, International Journal of Social And HumanitiesSciences, Cilt:1 Sayı:1, Syf.54-75

- GÖNÜLAL, Ö. (2007), Sanat Kavramı İle İç Göç İlişkisi Üzerine Düşünceler. Erişim Tarihi:29.11.2020

- GÜNAY, V. D. (2012). Görsel Göstergebilim. İstanbul: Es Yayıncılık.

- KOÇAK, Y. ve TERZİ, E. (2012). "Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri". Kars: Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. (Cilt 3, Sayı 3).

- MARSHALL, G. (1999). Sosyoloji sözlüğü (Çev.: O Akınhay ve D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

ÖNER KÜÇÜKŞEN, F. (2016) "Bölüm 4. Çağdaş Türk Resim Sanatında Göç Teması: Ramiz Aydın Örneği" (Göç Üzerine Yazın ve Kültür İncelemeleri, ed. Ali Tilbe, Sonel Bosnalı), London: Transnational Press London,

- ÖZER, İ. (2004). Kentleşme, kentlileşme ve kentsel değişme. Bursa: Ekin Kitabevi.

- SAĞLAM, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 5, 33-44.

- SOYLU, R. (2021). Sanat Eseri Çözümlemeleriyle Göstergebilim. Ankara: Pegem.

- TAŞKESEN A. Ve YARCI S. (2016) "Tarihsel ve Sosyolojik Bir Deneyim Olarak Bir Arada Yaşama Modelleri" Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Kış 2016), S.179-189.

- TDK. (2019, 15 Aralık). Erişim Adresi:

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c80385dc4e333.43762600.

KARA WALKER RESİMLERİNDE GÖÇMENLİK İMGELERİ VE GÖSTERGEBİLİM ÇÖZÜMLEMESİ

Doç. Dr. Rasim SOYLU [1], Doç. Dr. Mustafa DİĞLER [2]

[1] Sakarya Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi,

https://orcid.org/0000-0001-7136-1928

[2] Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, -

https://orcid.org/0000-0002-0784-4463

ÖZET

Sanatın öyküsü ilkel insanların gördüklerini ve yaşadıklarını yansıtmalarıyla başlar. İlk insanlar duygularını dışa vurmak için ses, biçim ve davranış dili ile birçok göstergeler geliştirmişlerdir. Sanat tarihi sanatın yanı sıra göstergelerin de bir tarihidir. Ses, görüntü ve dil göstergeleri sembollerin de gelişmesiyle yeni bir anlam evreninin doğuşuna sahne olmuştur.

Göstergebilim doğal belirtiler ve yapay belirtkeler, görsel göstergeler ve sembollerden oluşan göstergeleri analiz eden bir bilim dalıdır. Dilbilim alanında kurulmasına rağmen sosyoloji, sanat, sinema, moda ve diğer kültür göstergebilimi gibi pek çok alanda gelişmeye devam etmektedir. Göstergebilim sanat eserindeki göstergeleri düz, yan ve deri anlamları çözümler ve anlamlandırır. Ayrıca her göstergenin çağrıştırdığı karşıt anlamlara da gönderme yapar.

Göçmenler, sömürgecilik ve ırkçılık konuları dünya tarihinin coğrafik, politik ve sosyolojik bir sorunu olduğu gibi sanatın da duyarsız kalamayacağı bir tema olmuştur. İnsanların mücbir sebeplerle ana vatanlarını terk etmek zorunda kalması ve yeni yerleştikleri yerlerde yaşadıkları sorunlar sanatçıların da ilgisini çekmiş ve sanat eserleriyle bu gibi insan hakları konularına dikkat çekmeye çalışmışlardır.

Göçmenlik teması içeren her sanat eserinde göç olgusunu sembolize eden çok sayıda gösterge yer alır. Bu araştırmada ele alınan Afrika kökenli Amerikalı sanatçı Kara Walker'ın resimlerinde göçmen sorunları, ırkçılık ve insan haklarına gönderme yapan çok sayıda gösterge yer alır.

Bu çalışmada Kara Walker'ın resimlerinde görülen göstergeler göstergebilim sanat eseri çözümleme yöntemiyle incelenecek ve çözümlenecektir. Bu amaçla göstergebilim gösterge çözümleme şemalarında anlam çözümlene şeması, karşıt anlamlar şeması ve eyleyenler şemasından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim, Gösterge, Göçmenlik, Irkçılık, Kara Walker

ABSTRACT

The story of art begins with primitive people reflecting what they saw and lived. Early humans developed many signs with sound, form and behavioral language to express their emotions. Art history is a history of signs as well as art. Sound, image and language indicators witnessed the birth of a new meaning universe with the development of symbols.

Semiotics is a science that analyzes signs consisting of natural signs and artificial signs, visual signs and symbols. Although it was founded in the field of linguistics, it continues to develop in many fields such as sociology, art, cinema, fashion and other cultural semiotics. Semiotics analyzes and interprets the flat, side and leather meanings of the signs in the artwork. It also refers to the opposite meanings associated with each sign.

Immigrants, colonialism and racism have become a geographical, political and sociological problem in world history, as well as a theme that art cannot ignore. The fact that people had to leave their homeland due to force majeure and the problems they experienced in their new settlements attracted the attention of artists, and they tried to draw attention to such human rights issues with their works of art.

There are many indicators that symbolize the phenomenon of migration in every work of art containing the theme of immigration. In the paintings of African-American artist Kara Walker, which is discussed in this research, there are many indicators that refer to immigration problems, racism and human rights.

In this study, the signs seen in Kara Walker's paintings will be analyzed and analyzed with the semiotic art analysis method. For this purpose, meaning analysis schema, opposite meaning schema and actant schema will be used in semiotic semiotic analysis schemes.

Keywords: Semiotics, Sign, Immigration, Racism, Kara Walker

1. Giriş

Sanat eserlerinin göstergebilim yöntemiyle incelenmesi günümüzde hızla artan bir sanat eleştiri yöntemi olarak değerlendirilebilir. Sanat eleştirisi için yaygın olarak kullanılan Fieldman'ın Pedagojik eleştirisi veya Akademik eleştiri sanat eserini tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı aşamalarıyla ele alır. Göstergebilim ise eser üzerinde yer alan göstergeleri belirler ve onları çözümler.

Göstergebilim yirminci yüzyılın başlarında dilbilimin bir alt dalı olarak doğar. Zamanla edebiyat, sanat, mimarlık, sinema, medya ve moda gibi alanlarda bir inceleme ve çözümleme yöntemi olarak gelişir. İletişim göstergebilimi, sinema göstergebilimi ve mimarlık göstergebilimi gibi spesifik çalışma alanlarına dönüşür.

Gösterge kendisi dışında başka bir anlama gönderme yapan şey olarak tanımlanır. Dil göstergeleri ve dil dışı göstergeler olarak ikiye ayrılır. Ayrıca doğal göstergeler ve yapay göstergeler olarak da sınıflandırılır. Ancak göstergeler indeks: belirti ve belirtke, ikon: görüntü veya görüntüsel gösterge, sembol: simgesel anlatım olarak üç sınıfta ele alınır.

Bir sanat eseri aslında kendisi de sanatçısını, yaşadığı dönemi sanat anlayışını, kültürünü ve felsefesini yansıtan bir göstergedir. Ayrıca sanatçının sanattaki ustalığının da göstergesidir. Hatta eserdeki fırça izleri sanatçının duygusal coşkusunu dışa vuran bir gösterge olabilir. Ancak sanat eseri üzerinde yer alan renk ve biçimler birer görüntüsel gösterge olarak ele alınır ve çözümlenir. Renk dizgeleri ve figürler birer görüntüsel veya sembolik gösterge olarak düşünülebilir.

2. Göstergebilim

Göstergebilim gösteren ve gösterilenden oluşan ikili bir şematik düzen içerir. Fransız bilim adamı Saussure (1857-1913) tarafından ortaya koyulan Diadic şemaya göre gösteren ifade biçimlerinden gösterilen ise anlam ve kavramlardan meydana gelir. Bu anlamlar herkesin bildiği düz anlamlar olabileceği gibi ikinci dereceden yan anlamlar da olabilir.

Göstergeler dil ile iletişim biçimleri olabileceği gibi dil dışı iletişim biçimlerinden de oluşabilir. Jest ve mimikler, el dil işaretleri, sağır-dilsiz alfabesi, trafik işaretleri, dini ritüeller ve askeri simgeler olabilir (Rifat, 2008: 235).

Amerikalı mantık bilimci Peirce (1839-1914) bu ikili şemaya yorumlayan faktörü ekleyerek triadic bir şema geliştirmiştir. Ona göre eğer yorumlayan yoksa göstergeler anlamını yitirebilirler (Şahin,2014: 2).

Göstergebilim dilbilim ve yazın bilim dışında pek çok bilim dalı ile de ilişkilidir. Özelikle sanat yapıtlarının çözümlenmesi, moda göstergebilimi, mimarlık göstergebilimi, iletişim göstergebilimi ve sinema göstergebilimi gibi birçok alanda göstergebilimin kullanıldığı görülebilir (Akerson, 2006: 15).

Mehmet Rifat'a göre göstergebilimin, sadece göstergeleri inceleyen bir bilim değil aynı zamanda onların anlam olgusunu yeniden yapılandırır ve araştırır (Rifat, 2009: 15). Göstergebilim, insanın iç dünyasını ve dış dünyasını doğru anlamasına yarayan işlevsel bir bilim alanı olarak düşünülebilir. Yani psikoloji, sosyoloji hatta doğa bilimleri ile de ilişkilidir (Sığırcı, 2017: 211).

Ayrıca indeks (belirti ve belirtke), ikon (görsek gösterge) ve sembol olarak da üç çeşit göstergeden söz edilebilir. Göstergebilim insanların arasında iletişim işlevi gören göstergeleri incelediği gibi toplumsal kodları da inceler. Dil, din ve gelenek gibi ortak kodlar içeren kültürel değerler de birer göstergedir. Genel olarak göstergeler, dil göstergeleri ve dil dışı göstergeler olarak iki sınıfa ayrılabilir (Günay, 2012: 182).

2.1.Göstergebilim Sanat Eseri Çözümleme

Sanat eserlerinin incelenmesi ve çözümlenmesi sanat eleştirisi olarak tanımlanabilir. Bir sanat eserinin eleştirisi için birçok yöntem olmakla birlikte en çok yaygın olanı Fieldman'ın pedagojik eleştiri yöntemidir. Akademik eleştiri olarak da adlandırılan dört aşamalı bu yöntemde ilk olarak sanat eseri tanımlanır ve çözümlenir. Daha sonra yorumlanan eser hakkında sanat değerini yansıtan bir yargıya ulaşılır.

Sanat eserlerinin göstergebilim yöntemiyle çözümlenmesi de bir sanat eleştirisi olarak kabul edilebilir. Bu yöntemde önce sanat eserindeki göstergeler tespit edilir. Aslında sanat eserinin kendisi de bir göstergedir. Sanatçının sanatının büyüklüğünü, yaşadığı zamanı ve dönemin sanatsal özeliklerini yansıtır. Yerel ve evrensel kodlarla beslenen sanat bir dil olarak düşünüldüğünde iletişim işlevi de içerir. Saussure dili bir göstergeler dizgesi olarak tanımlar. Bundan yola çıkarak sanatın da bir göstergeler dizgesi olduğu düşünülebilir (Batu, 2011: 5).

Mukarovsky'nin sanat eseri için ortaya attığı göstergeler dizgesi söylemi, yapısalcılık sanat anlayışının gelişmesinde etkili olmuştur (Sladek, 2014: 172).

Göstergebilim sanat eserini hem biçimsel olarak hem anlatısal olarak çözümler. Sanat eseri üzerinde görülen fırça izleri gibi belirti ve belirtkeler sanatçının duygusal durumu ve tekniği hakkında bilgi verir. Eserin konusu ve içeriğine ait olan figürler ve biçimler birer ikon yani görüntüsel gösterge olarak ele alınır ve yorumlanır. Ayrıca çeşitli sembollerden oluşan simgesel anlatım da birer gösterge olarak ele alınıp çözümlenir.

Umberto Eco sanat eserine açık uçlu bir kavram olarak yaklaşır. Yani bütün yorumlar sınırsız ve açıktır. Ona göre "Hiçbir sanat yapıtı gerçekte kapalı değildir; her yapıt, belli bir görünüşün ötesinde, sayısız olası okumaya yatkınlık gösterir" (Eco, 2007: 39).

Bir sanat eserinin göstergebilim yöntemi ile çözümlenmesinde bazı şemalardan yararlanılır. Bunlar düz anlam, yan anlam ve derin anlamları gösteren anlam çözümleme şeması, karşıt anlamlar şeması, eyleyenler şeması ve göstergebilimsel dörtgen şemasıdır.

3. Göç ve Göçmenlik

Göç ve göçmenlik insanların yaşadıkları topraklardan çeşitli nedenlerle ayrılmak zorunda kalmaları ve yeni bir yerleşim alanında yaşamak zorunda kalmalarıdır. Bu nedenler doğal felaketler, savaşlar, sömürgecilik, coğrafik, ekonomik ve siyasal olabilir.

Temur Koran'a göre göç, "insanları ait olduğunuz topraklardan zorunlu olarak kopartıp yeni coğrafyalara sürüklemekle kalmaz, aynı zamanda geçmiş ve gelecek arasında (bir nevi arafta) kalmaya mahkûm eder" (Koran, 2017: 5).

Dünya üzerinde göçler toplumların demografik yapılarını değiştirdiği gibi kültürel yapılarını da değiştirir. Bu değişim bazen pozitif bir gelişme olurken bazen de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Coğrafi yaşam şartları ve doğal afetlerin sonucunda ortaya çıkan kuraklık ve açlık nedeniyle insanların yaşadıkları yerden ayrılmak zorunda kalmaları sonucunda pek çok insan ana vatanından uzaklaşmış sürekli göç etmek zorunda kalarak göçebe olmak zorunda kalmışlardır (Gürbüz, 2016: 8).

Göçler yerel kültürlerin gelişmesine yo açtığı gibi yok olmasına da sebep olabilir. Göçmenler göç ettikleri yeni yerleşim yerlerine uyum sağlamakta zorlanırlar ve sahip oldukları kazanımları kaybedebilirler (Mardani, 2018: 5).

Göçmenlerin yeni yaşam alanlarında en çok maruz kaldıkları problem ırkçılık ve ötekileştirmedir. Azınlık durumunda kalan pek çok topluluğun yaşadığı aşağılanma göçmenler için daha ağır bir sendromdur. Ucuz iş gücü olarak görülen ve insan hakları ihlallerine maruz kalan göçmenlerin kendilerini kabul ettirip normal bir toplumsal yaşama geçmeleri zaman alır. Ayrıca zorla vatanlarından kaçırılıp köle olarak yaşamak zorunda kalan insanlar da zorunlu birer göçmen olarak kabul edilebilir.

3.1. Çağdaş Sanat Eserlerinde Göç ve Göçmenlik Teması

Sanat Platon'dan beri toplumun bir aynası olarak görülür. Sanat eseri sanatçının iç dünyasının dışa vurumu olduğu kadar toplumsal yaşamın da yansıtıldığı bir göstergeler evrenidir. Sanatçı hem kendi deneyimlerini hem de toplumsal deneyimleri sanat yapıtı üzerinde ele alır.

Dünya üzerindeki her türlü değişim ve gelişme doğrudan doğruya sanat eserine de yansır. Sanat eseri bu yönüyle yaratıldığı zamanın felsefe, psikoloji, sosyoloji, ekonomi, politika, bilim ve teknolojinin de göstergesidir.

> "Göç olgusunun izleri kendine verimli topraklar arayan ilk çağ insanlarının mağara resimlerinden başlayarak günümüz sanat üretimlerine kadar birçok farklı biçim ve anlatım tarzıyla sanatta kendini gösterir" (Çeber, 2018: 98).

Göç ve göçmenlik problemlerinin sanata yansıması ile pek çok sonuçlar ortaya çıkar. Girgin'e göre bu sonuçlar iki şekilde sonuçlanır.

> "Birincisinde göç olgusu bir konu olarak sanata dâhil olur. Ki bu bağlamda örneğin; savaşlar, çatışmalar neticesinde göç etmek zorunda kalan insanlar, mübadele, mülteciler, yer değiştirme, hareket, sınır dışı edilme gibi kavramlar ile sanatta kendine yer edinir. Bir de göçün, sanatçıların ve onların atalarının, kişisel kimliklerini ve sanatlarını şekillendirmedeki etkisi söz konusudur. Öyle ki bu durum, göç eden sanatçının kendi yerel dilini, anlayışını göç ettiği yeri bazen etkileyerek oraya taşıması bazen ise oradan etkilenmesi ile sonuçlanan bir sentez oluşturur" (Girgin, 2017: s. 57).

Gönlüal sanat ve göç arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklar.

> "Sanat ve göç insan varlığının yaşamsal süreci içerisinde sürekli var olan olgulardır. Göç olgusu temelinde sosyal bir hareket olmasına karşın ekonomik yaşamdan kültüre kadar yaşamın her yönünü etkileyen temel değişim aracıdır. Sanat olgusu ise insan varlığının öznel bir tavrı olmasına karşın, o öznel tavrın oluşmasında toplumsal yapının etkisi reddedilemez bir gerçekliktir. Dolayısıyla toplum yapısının biçimlenmesinde etkisi olan göç olgusunun doğrudan ya da dolaylı olarak sanat olgusu üzerinde etkisi söz konusudur" (2007: 1).

Göçmenlik bütün dünyada önemli bir sorun olduğu için hem Batı sanatında hem de Türk sanatında pek çok sanatçı tarafından ele alınmıştır. Göç, göçmenlik teması genellikle sanat dünyasında olumsuz yönleri ile tasvir edilir. Dünya sanatında daha çok ırkçılık şeklinde ortaya çıkan göç konusu Türk sanatında yaylaya göç, köyden kente göç veya zorunlu göçler olarak tezahür eder (Çalışkan, 2018: 40).

Sanat eserleri yaşadığı zamanın belleğidir. Sanat tarihi henüz fotoğrafın olmadığı eski devirlerinden itibaren insanlık tarihinin görsel bir arşividir. Göç ve göçmenlik sorunları edebiyat, sinema ve diğer sanat alanlarında da çok şekilde işlenmiştir (Yağmur, Bastaban, 2020: 42-44).

Türk sanatçıları göç konusunu daha dramatik olarak ele almış özelikle duygusal boyutlarını ön plana çıkarmışlardır. Özlem, vatan hasreti, ezilmiş insan psikolojisi, ekonomik sıkıntılar ve ezilmişlik gibi duygu halleri sanat yapıtlarında görülebilir (Öner, 2016: 42).

3.2. Kara Walker

Kara Walker (d. 1969), platformunu ırk, toplumsal cinsiyet, cinsellik, şiddet ve kimlik keşfetmek için kullanan çağdaş sanatçıdır. En çok, siyah kesilmiş kâğıt silüetlerinden oluşan galeriyi süpüren tablosuyla tanınır.

On üç yaşına kadar California kıyılarında çok kültürlü bir ortamda yaşayan Walker, Amerika Birleşik Devletleri'nde var olan kültürel ayrımcılığı ancak babasının Georgia Eyalet Üniversitesi'nde öğretmenlik yaptığı Stone Mountain'a taşınınca anlar.

1969'da Stockton, California'da doğan Walker, 3 yaşına geldiğinde Pasifik Üniversitesi'nde ressam ve sanat bölümü başkanı olan babası Larry Walker gibi bir sanatçı olmak ister. Resim ve baskı resim alanında Güzel Sanatlar Lisans derecesi ve ardından resim alanında Güzel Sanatlar Yüksek Lisans derecesi alır.

Eğitim sorunlarıyla uğraşırken bir de ona sürekli olarak siyah olduğu hatırlatan muameleler görür. Çalışmaları, kölelere, göçmenlere, özellikle de kadınlara ve çocuklara karşı olumsuz davranışların ve suistimallerin eleştirisi olarak düşünülebilir. Walker'ın çalışmaları tarihin ahlaki eğrisinin ideal olarak adalete doğru eğilmesine rağmen artan barbarlığa, sadizme ve ırkçılığa eleştiri niteliği taşır (URL 1).

Kara Walker, 1994 yılında 24 yaşında birçok kişiyi şok eden çalışmalarıyla sanat sahnesine fırlamış ve onu ırkçılık ve göçmen sorunları konusunda önde gelen sanatsal seslerden biri yapmıştır. "Bir Genç Zencinin Esmer Kalçaları ile Kalbi Arasında Meydana Gelen Bir İç Savaşın Tarihsel Romantizmi" başlıklı elli fit uzunluğundaki duvar resmi, yalnızca başlığı ve temasıyla değil, aynı zamanda beyaz bir duvara siyah kâğıt siluet figürleri ile de ilgi çekici hale gelmiştir.

Walker kendisi çılgınlığı basitleştiren aerodinamik bir zarafete sahip tasarımlar üzerine çalışır. İlk bakışta, izleyenleri daha eski ve daha basit zamanlara geri götüren dönem kostümlü figürler daha yakından bakıldığında, Amerika'nın kâbus göç ve ırk problemlerinin tarihini gösterdiği dehşet verici içeriği açığa vurur.

Göçmen ve köle sorunları içeren tarihi romanlara kadar uzanan çeşitli kaynaklardan beslenen Kara Walker'ın çalışmaları, doğası gereği hem şiddet içeren hem de cinsel içerikli acımasız durumlar içermektedir. Eleştirmenler bunun Amerikan kültürü için ileri mi yoksa geri bir adım mı olduğu konusunda kararsızdır. Şimdi, Walker'ın çalışmaları dünya çapındaki galerilerde ve müzelerde sergileniyor ve o, sanatıyla meydan okumaya ve sorgulamaya devam ediyor.

Görsel 1. Kara Walker URL 1.

Etkileyici kariyeri boyunca, Walker'ın San Francisco Modern Sanat Müzesi gibi prestijli müzelerde kişisel sergileri açar. İngiltere'de Tate Liverpool; ve New York'taki Metropolitan Sanat Müzesi. 2007'de TIME dergisi, Walker'ı en etkili 100 Amerikalı listesine yerleştirmiştir. Walker'ın kendisi hâlâ kariyerinin ortasında olmasına rağmen, bir nesil genç sanatçıyı ırkçılık ve göçmen sorunları konusunun kalıcılığını ve karmaşıklığını araştırmaya teşvik etti.

Artık uzun süredir New York City'de ikamet eden Walker, Columbia Üniversitesi'nde MFA programında görsel sanatlar profesörüdür. Walker, 2015 yılında Rutgers' School of the Arts'ta Görsel Sanatlar Başkanı olarak çalışmaya devam etmektedir (URL 2).

3.2. Kara Walker Resimlerinde Göçmenler, Sömürgecilik ve Irkçılık Teması

Kara Walker, Afrika kökenli insanların karşılaştığı sosyal ve psikolojik sorunlara odaklanan bir görsel sanatçıdır. Bakışları, beyaz adamın dünyası olarak algıladığı beyaz duvarlara yansır. Tamamen siyah karakterler kullanarak oluşturduğu duvar resimleri, Afrika ve diğer ülkelerden gelen göçmenlerin dramatik problemlerini, ırkçılık sorunlarını, ötekileştirme, ekonomik ve cinsel sömürüyü görsel olarak tasvir eder (Çeber, 2018: 107).

Dünyanın sürekli gündeminde olan Afrika kıtasından göç meselesinin temelinde coğrafi keşifler, köle ticareti ve sömürgecilik yatmaktadır. Yüzyıllar süren bu süreçte bütün Batı dünyasında ikinci sınıf insan olarak görülen Afrikalı göçmenler, siyah-beyaz önyargısının en travmatik deneyimlerini de yaşamış oldular. Kölelik kaldırılmış olsa da bu eşitsizlik hala devam etmektedir.

Ancak Afrika'da devam eden savaşlar, katliamlar, açlık ve susuzluk gibi sebeplerle Batı'ya göç hala büyük bir umut olarak görülmektedir. Özelikle insan tacirlerinin eline düşen gariban Afrika insanı adeta plastik botlarla derin sularda hergün boğulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Kendisi de Afrika kökenli bir aileye mensup olan Kara Walker ataları yüzyıllar öncesinden Amerika'ya gelmesine rağmen ırkçılık yüzünden hala göçmen durumunda kalan insanların dramına dikkat çeker. Aslında Amerika'da yaşayan beyazlar da oranın yerlisi değildir. Onlar da Avrupa'nın çeşitli ülke ve şehirlerinden oraya göç etmiş ailelerdir. Ancak Afrika, Orta Doğu ve Asya kökenliler ne yazık ki hala dışlanmakta ve ötekileştirilmektedirler. Hatta kıtanın gerçek sahibi olan Kızılderililer, Güney Amerikalılar dahi kendi vatanlarında yabancı ve öteki muamelesi görmektedir.

Görsel 1. Walker, Zenci Halkına Bir İmtiyaz, Duvar Resmi, 2004, Tate Gallery 2009. URL 3.

Görsel 2. Walker, Kölelik, 1997, Duvar Resmi, Modern Art Museum Fort Worth. URL 4.

Görsel 3. Walker, Kölelik, 1997, Duvar Resmi, Studio Museum Harlem URL 5.

Görsel 4. Walker, Sivil Savaş, 2013, Enstelasyon, Sprüth Magers, Berlin URL 6.

Görsel 5. Walker, ‘Study for White Riot’, 1997, karton üzerine kağıt kolaj URL 7.

Görsel 6. Walker, Cehenneme veya Atlanta'ya Git, 2015, Victoria Miro Mayfair, London URL 8.

Görsel 7 Walker, Sona Giden Yol, 1995, Honolulu Museum of Art, URL 9.

3.2.Göç, Irkçılık ve Sömürge Göstergeleri ve Gösterge Çözümlemeleri

Kara Walker’in resimlerinde gösterge olarak incelenebilecek çok sayıda ikonik ve sembolik gösterge vardır. Örneğin gemi ve deniz botları, siyahi insanları suistimal eden fötr şapkalı beyaz adam, cinsel istismar, çocuk istismarı, mızrak, kılıç, bıçak, süngü, top, tüfek, kırbaç, zincir, pranga, ip, Siyahi insan, Beyaz insan, Yalın ayak, Ayakkabı, bot, çizme, çıplaklık sayılabilir.

Bu çalışmada Kara Walker resimlerinde sömürgecilik, göçmen ve ırkçılık göstergeleri göstergebilim sanat eseri çözümleme yöntemleriyle çözümlenecektir. Bu göstergelerin gösterilenleri, düz anlam, yan anlam ve derin anlam çözümleme şeması, karşıt anlamlar şeması, eyleyenler şeması üzerinde gösterilecektir.

Görsel 8. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Kölelik ve Tutsaklık Göstergesi Pranga

Görsel 9. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Kölelik ve Tutsaklık Göstergesi Ellerin Zincirle Bağlanması ve Süngülü Tüfek

Görsel 10. Walker Duvar Resimlerinden Detay.

Görsel 11. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Katliam Göstergesi

Görsel 12. Walker Duvar Resimlerinden Detay. İstismar

Görsel 13. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Boynundan İp Bağlanması

Görsel 14. Walker Duvar Resimlerinden Detay. İstismar

Görsel 15. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Göç ve Kölelik Simgesi Gemi

Görsel 16. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Kılıçlı Büyük Beyaz Adam ve Küçük Göçmenler

Görsel 17. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Göç Ve Kölelik Simgesi Sandal

Görsel 18. Walker Duvar Resimlerinden Detay. Zincire Vurulmuş Kadın

Görsel 19. Walker, Duvar Resimlerinden Detay, Vahşet Ve İstismar

Görsel 20.Walker Duvar Resimlerinden Detay. Beyaz Adamın Vahşet Göstergesi Bıçak

Çizelge 1: Göstergelerinin Düz anlam, Yan anlam ve Derin Anlam Şeması

Göstergeler	Düz Anlam	Yan Anlam	Derin Anlam
Siyah-Beyaz	Renk	Umutsuzluk, Drama, Trajedi	Psikoloji, Psikanalizm, İdeoloji
Pranga	Metal Kelepçe	Tutsaklık, Kölelik, Özgürlüğün Kıstlanması	Psikoloji, İdeoloji, Kapitalizm, Irkçılık,
Kırbaç	Ceza Aracı	Tutsaklık, Kölelik, Özgürlüğün Kıstlanması	Psikoloji, İdeoloji, Kapitalizm, İnsan Hakları
Zincir	Bağlama Aracı	Tutsaklık, Kölelik, Özgürlüğün Kısıtlanması	İdeoloji, Kapitalizm, Irkçılık, İnsan Hakları
İp	Bağlama Aracı	Tutsaklık, Kölelik, Özgürlüğün Kısıtlanması	Psikoloji, İdeoloji, Kapitalizm, Irkçılık, İnsan Hakları
Gemi	Deniz Aracı	Göç, Seyahat, Göçmenlik, Kölelik	Sömürgecilik, İdeoloji, Ekonomi, Coğrafya
Sandal	Deniz Aracı	Göç, Seyahat, Göçmenlik, Kölelik	Sömürgecilik, İdeoloji, Ekonomi, Coğrafya
Mızrak	Silah	Savaş, Güç, Sömürge	Mitoloji, Kapitalizm, İdeoloji
Bıçak	Silah	Savaş, Güç, Sömürge	Mitoloji, Kapitalizm, İdeoloji
Kılıç	Silah	Savaş, Güç, Sömürge	Mitoloji, Kapitalizm, İdeoloji
Süngülü Tüfek	Silah	Savaş, Güç, Sömürge	Mitoloji, Kapitalizm, İdeoloji
Siyahi İnsan	Canlı, İnsan	Ayrımcılık, Ötekileştirme,	İdeoloji, Irkçılık,
Top	Silah	Savaş, Güç, Sömürge	Mitoloji, Kapitalizm, İdeoloji
Beyaz İnsan	Canlı, İnsan	Üstün Irk, Üstün Sınıf	İdeoloji, Irkçılık,
Yalın Ayak	Ayakkabısız	Ezilmiş, Değersiz, Önemsiz	İdeoloji, Irkçılık,
Çıplaklık	Kıyafetsiz	Ezilmiş, Değersiz, Önemsiz	İdeoloji, Irkçılık, Kapitalizm

Çizelge 2: Göç Gösterge Çözümlemelerinde Ortaya Çıkan Temel Karşıtlıklar (Günay, 2012: 105).

İnsan	İnsan Değil
Göçmen	Yerleşik
Özgür	Tutsak
Yaşam	Ölüm
İnsani	İnsanlık dışı
Savaş	Barış
Terör	Huzur
Umut	Umutsuzluk
Aydınlık	Karanlık
Açlık	Tokluk
Acz ve Zaaf	Güç ve Kudret
Fakirlik	Zenginlik
Hırs	Kanaat
İsraf	İktisad
Varlık	Yokluk
Cehalet	Bilgi
Beyaz Irk	Siyah Irk
Üst sınıf	Alt sınıf
Zalim	Mazlum

Çizelge 3: Göç Göstergesinin Eyleyenler Şeması (Rifat, 2009:74).

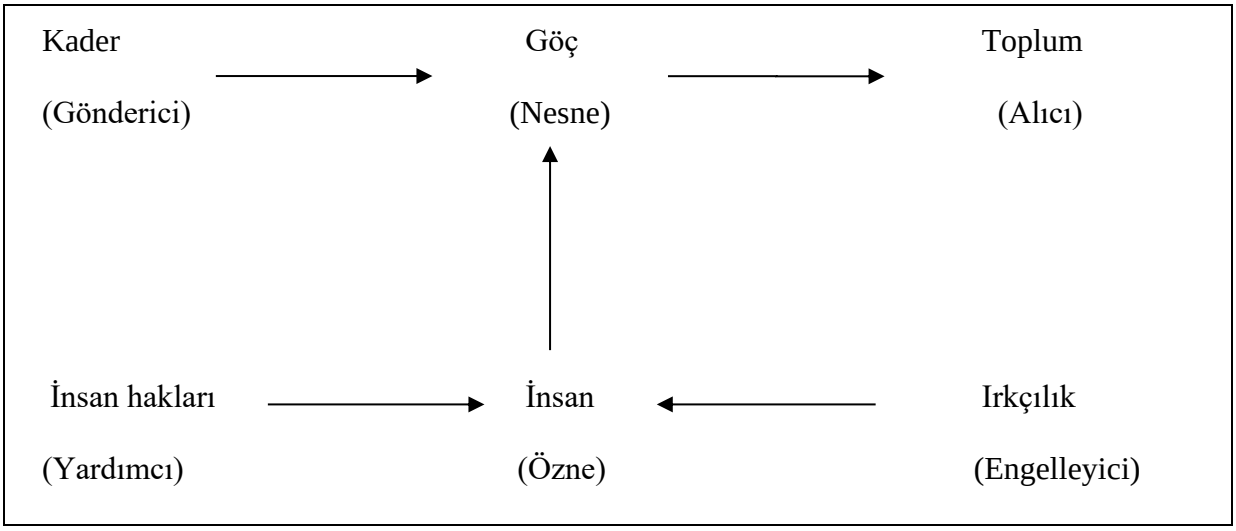

Sonuç

Sanat eserleri biçim ve içerik olarak yan ve derin anlamlar ihtiva eden göstergelerden oluşur. Sanatçı kendi iç dünyasının yanı sıra dış dünyayı da yapıtlarında dışa vurur. Sanat eseri kendisi de sanatçısının ve yaşadığı devrin bir göstergesidir. Sanatçının ruh ve düşünce yapısını gösterdiği gibi yaşadığı dönemin sanat anlayışını ve toplumsal sorunlarına gönderme yapar. Göstergebilim belirti, görüntü ve sembol gibi göstergeleri çözümleyen ve anlamlandıran bir bilim dalıdır. Henüz yüzyıllık bir geçmişi olmasında rağmen günümüzde medya, iletişim, toplumbilim, sinema, moda ve sanat alanlarında çözümlemeleriyle gittikçe daha popüler bir sanat eleştiri yöntemi olmaktadır. Sanat eseri üzerinde yer alan göstergeleri düz anlam, yan anlam ve derin anlamlarıyla çözümler ve yorumlar. Ayrıca her gösterge karşıt anlamlarını da çağrıştırır. Göç ve göçmenlik sorunları ırkçılık ve insan hakları ihlalleri ile birlikte önemli toplumsal problemler olduğu gibi sanatın da duyarsız kalamayacağı temalar arasında yer alır. İnsanların çeşitli sebeplerle anavatanından ayrılmak zorunda kalması ve yeni bir yaşam alanına uyum sağlamaya çalışması göç ve göçmenlik sorunlarının başında gelir. Ancak ırkçılık ve ötekileştirme sebebiyle yaşanan insan hakları ihlalleri de mültecilerin en önemli problemleri arasında yer alır. Sanat dünyası göç ve göçmenlik konusunu da sanat eserlerine taşımış ve bilhassa ırkçılık konusu birçok kez ele alınmıştır. Amerikalı siyahi sanatçı Kara Walker yaptığı dev duvar resimlerinde vatanlarından zorla koparılmış Afrika halklarının dramlarına dikkat çeker. Yaşadıkları ırkçılık ve insan hakları ihlalleri yanı sıra ekonomik ve cinsel istismara da gönderme yapar. Kara Walker'ın resimleri göstergebilim yöntemiyle incelendiğinde göçmenlik ve ırkçılık sorunlarına gönderme yapan çok sayıda gösterge içerdiği görülebilir. Bu göstergeler görülen düz anlamları yanı sıra mecaz yani yen ve derin anlamlara da gönderme yapar.

Kaynaklar

Akerson, F. E. (2006). Göstergebilime Giriş, İstanbul: Multilingual Yayınevi.

Aktulum, K. (2016). Resimsel Alıntı, Konya: Çizgi Kitabevi.

Çalışkan, S. (2018). Çağdaş Sanat Eserlerine Göç Olgusu Perspektifiyle Bir Bakış, İdil Dergisi, 2018, cilt / volume 7, sayı / issue 41, s: 39-45.

Çeber, T. (2018). Plastik Sanatlardaki Üretimlerde Ele Alınış Biçimiyle Göç Olgusu. Sanat ve Tasarım Dergisi, (22), 97-109.

Eco, U. (1992). Açık Yapıt, Çev.Yakup Şahan,İstanbul Kabalcı Yayınevi.

Ersoy,A.(2010). Sanat Eleştirisi, İstanbul: Artes Yayınları.

Girgin, F. (2017). Sanatta Göç Teması, IJSHS, 2017; 1 (1): 54-75.

Gönülal, Ö. (2007). Sanat Kavramı İle İç Göç İlişkisi Üzerine Düşünceler, http://www.sanatteorisi.com/?sayfa=Makaleler&icerik=Goster&id=2695 08.02.2022.

Gürbüz, M. (2016). Türkiye'de Göç Olgusu (1950-1960) Ve Türk Resmine Yansıması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Günay,V. D. Alev Parsa. (2012). Görsel Göstergebilim, İstanbul: Es Yayınları.

Koran, T. (2017). Sergi Kataloğu, İstanbul, Evin Sanat Galerisi.

Mardani, A. (2018). Göç Hikayeleri, Sanatta Yeterlik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Öner, F.K. (2016). Çağdaş Türk Resim Sanatında Göç Teması: Ramiz Aydın Örneği, http://docplayer.biz.tr/33545053-Bolum-4-cagdas-turk-resim-sanatinda-goc-temasi-ramiz-aydin-ornegi.html 08.02.2022.

Rifat, M. (2008). Xx. Yüzyılda Dilbilim Ve Göstergebilim Kuramları,2.İstanbul: YKY.

Rifat, M. (2009). Göstergebilimin Abc'si, 3.Bs. İstanbul: Say Yayınları.

Sığırcı, İ. (2017). Göstergebilim Uygulamaları, 2. Baskı, Ankara:Seçkin Yayınevi.

Sladek, O. (2014). Prag Ekolünün Yapısalcı Poetikası Ve Geçirdiği Dönüşüm, Çev: Bahar Dervişcemaloğlu, İstanbul: Dergâh Yayınları.

Şahin,S. (2014). Göstergebilim Ve Tarihsel Gelişimi, Ankara: Hacettepe Ü. Yayınları.

Uçan, H. (2003). Edebiyat Bilimi Ve Eleştiri, İstanbul: Hece Yayınları.

Yağmur, Ö. Bastaban, Ö. (2020). Sanatta Göç Teması: Göç'e Çelme Takma, Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi, Sayı / 7, Eylül, s: 37-50.

URL 1. https://www.britannica.com/biography/Kara-Walker

URL 2. https://www.barnebys.com/blog/kara-walker-5-facts-to-know 16.01.2023

URL 3. https://www.barnebys.com/blog/kara-walker-5-facts-to-know 16.01.2023

URL 4. https://www.tate.org.uk/art/artworks/walker-grub-for-sharks-a-concession-to-the-negro-populace-t12906 15.01.2023

URL 5. https://www.artsy.net/artwork/kara-walker-slavery-slavery-with-signed-foldout-1 16.01.2023

URL 6. https://studiomuseum.org/article/silhouettes-relieved-kara-walkers-new-drawings 17.01.2025

URL 7. https://www.frieze.com/article/kara-walker-post-lockdown-world 18.01.2023

URL 8. https://www.barnebys.com/blog/kara-walker-5-facts-to-know 18.01.2023

URL 9. http://thisistomorrow.info/articles/kara-walker-go-to-hell-or-atlanta-whichever-comes-first 18.01.2023

URL 10. https://walkerart.org/collections/artworks/the-means-to-an-end-dot-dot-dot-a-shadow-drama-in-five-acts 18.01.2023

Suriyeli Sığınmacıların Türk Mutfağına Etkileri

Öğr. Gör. Sinan KESKİN[1] **Doç. Dr. Hüseyin MERTOL[2]**

[1]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Meslek Yüksekokulu Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü Aşçılık Programı Bölümü, Tokat, Türkiye,

https://orcid.org/0000-0001-8054-5358

[2]Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi / Coğrafya Bölümü, Türkiye

https://orcid.org/0000-0001-8048-0814

İnsanların, yaşadıkları ortamdan kısa veya uzun süreli olarak farklı sebeplerden dolayı başka yaşam alanlarına zorunlu olarak gitmelerine göç denilmektedir. İnsanlar yaşadıkları tüm kültürlerini yeni göç ettikleri yerlere aktarmıştırlar. Her ülkede yeme içme alışkanlıkları farklıdır. Toplumsal göçü doğuran değişimler toplumdaki gösterimi , yiyecek içecek seçeneklerinde de değişime sebep olmuştur.

Özellikle son dönemde küreselleşmeyle birlikte göç dünyanın her yerini etkilemiştir. Bu göçlerden biride Suriye iç krizinin 2011'de başlamasıyla Türkiye sınırına göç hareketidir. Suriye göçünden bu zamana kadar ilk gelen gruplar kültürel olarak Türk yemek kültürüne aktarımları ile Türk mutfak kültüründen de direk olarak etkilenmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında kültürel olarak yemekler bilinmesine karşın, bu yemeklerin sürdürülebilirliğinin unutulmaya yüz tuttuğu dönmelerden sonra göçle birlikte birçok Suriye yemeği ve fırın mamulleri Türkiye halkı tarafından benimsenmiş ve bunun neticesinde de birçok ilde de Suriye mutfağını görülebileceği lokanta ve fırın mamullerini yapan fırınlar açılmıştır. Bu çalışmada verilerin ve dokümanların incelenmesi sağlanarak, araştırma ile ilgili kaynakların taraması yapılmıştır.

Suriyeliler sığınmacı olarak geldikleri ülkeye kendi yeme içme kültürünü aktarmışlardır. Bu kültürel aktarım ortak tarihi bir geçmişe dayalı Suriyeli sığınmacıların gelmiş oldukları ülkeye ve kültüre adaptasyonunu hızlandırmıştır. Toplumsal değişimin toplum üzerindeki etkileri, yiyecek içecek türlerinde de değişimlere yön vermiştir.

Bu çalışmada, Suriye göçü ile Türk Mutfağının kentlerin yiyecek ve içecek sektörüne olumlu ve olumsuz etkileri, ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Suriye yemek kültürünün tanıtılması ve bu tanınırlığın bilinirliğini arttırmak, bir ülkenin keşfedilmeyen yiyecek içecek ürünlerinin sektöre katkısı açısından önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Suriyeli sığınmacılar, Türk mutfağı, Suriye mutfağı, kültürel aktarım

The Effects of Syrian Refugees on Turkish Cuisine

It is called migration when people leave their lives for different reasons as short or long lives. He conveyed all the cultures that people lived in that they had just migrated. Every society has its own unique eating and drinking culture. The effects of the developments and differentiations that lead to social migration on the society have led to its use in food and beverage service.
Migration has affected every part of the world, especially in recent years, with globalization. One of these migrations is the migration to the borders of Turkey with the onset of the Syrian internal crisis in 2011. The groups that came first from the Syrian immigration until this time were also directly affected by the Turkish cuisine content, as they culturally included Turkish food contents. During the Ottoman Empire, it was culturally observing eating, after the permanence of these dishes was forgotten, many Syrian houses and bakery products were adopted by the people of Turkey with the migration, and restaurants and bakeries were opened in many cities where Syrian cuisine can be seen. It was obtained from sources related to the research by ensuring that these data were not available and documents were examined effectively.
Syrians have transferred their own food and drink culture to the country they came from as refugees. This cultural transfer accelerated the adaptation of Syrian refugees based on a common historical past to the country and culture they came from. The effects of social developments and differentiations on society have also led to changes in food and beverage types.

In this study, it is aimed to reveal the positive and negative effects of Syrian migration and Turkish cuisine on the food and beverage sector of the cities. It has been concluded that promoting the Syrian food culture and increasing the awareness of this recognition are important in terms of the contribution of a country's undiscovered food and beverage products to the sector.

Keywords: Migration, Syrian refugees, Turkish cuisine, Syrian cuisine, cultural transfer

GİRİŞ

Arap baharı ve birçok ülkede ayaklanma iç savaşla sonuçlanan olaylar Türkiye’nin komşusu Suriye’de 2011 yılından itibaren devam etmekte olup ülkenin iç dinamiklerinin yıkılması ve savaş ortamıyla sonuçlanması sonucunda Suriye’den yakın komşularına bir sığınmacı akını olmuştur. Bu geliş Türkiye açısından büyük bir sığınmacı ile karşı karşıya kalış şeklinde olması ile adaptasyonu sorunu getirmiştir. Suriye yüzlerce yıl Türk egemenliğinde kalmış bir millet olarak adaptasyonu kültürel olarak zamanla yapılmaya çalışılmıştır. Kültürel alt yapı olması dolayısıyla Suriye yiyecek içecek sektörü eskiden varolan unutulan veya daha da yeni yemeklerle Türk halkının vitrinine çıkmıştır. Dünya mutfaklarında özellikle Arap ve Orta Doğu yemeklerinin mozaiği olarak en güzel karışımlarını gösteren Suriye mutfağı mutfak mirasına en çok önem veren ve bu mirası günümüze kadar getiren bir mutfaktır. On binyıllık geçmişi ile Kahvaltısından diğer öğünlere kadar, içeceğinden tatlısına Anadolu Türk Mutfağı ile benzer

yönleri açısından tarih birlikteliğinin getirdiği özellikten dolayı birçok benzerlikler görülmektedir. Suriye Mutfağı aynı zamanda Türk Mutfağından etkilendiği gibi Orta Doğu Mutfaklarından da etkilenmiştir. Suriyede de iklimin getirdiği faklılıklardan dolayı Güney Suriye mutfağı, Kuzey Suriye mutfağı gibi iklimin ve yöreşlerin farklılığından kaynaklanan şekilde kendine has zenginlikleri bulunmaktadır.

Türkiye'ye gelen Suriyeli sığınmacılar için "misafir" veya "geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler" isimlendirmeleri verilirken (Erdoğan, 2014), Akademide "geçici olarak koruma altında olan", "göçmen" ve/veya "mülteci" "sığınmacı" kavramları geçmektedir. Göç bir bölgeye ait olan insanların yaşadıkları ikamet ettikleri bölgeden, başka bir yerleşim yerine farklı sebeplerden dolayı gitmesi şeklinde belirtilebilir(Akgür, 1997: 41).Göç belirli sebeplerle gerçekleşmektedir. Zoraki ve gönüllü olarak, Heriki göçtede insanların sosyal, kültürel, siyasi, vb. birçok yönden etkilendikleri gözlemlenmiştir. Bu durumlarda göç edilen ülke toplumsal olarak bu konularda denge sağlayıcı konumda olmalıdır (Kutlu, 2019).

Suriye iç savaşının halen devam etmesi, bu çatışmalara maruz kalan yerel halk , bulundukları alanı terk edip en yakın güvenli bölge gördükleri komşu ülkelere göç etmeleri ile sonuçlanmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [BMMYK], Türkiye'nin en fazla sığınmacıya kapılarını açtığını belirtmiştir.

Suriyeli sığınmacılar göç ile mutfak kültürünü yeni geldikleri Türk topraklarında Türk örf adetlerine uygun olarak değişikliklere uğratarak veya Türk toplumu damak alışkanlığını değiştirerek yeni tatlar algılamak tatmak için kendilerinde deneyimlere girmişlerdir(Sauner-Leroy, 2012).

Bir mutfakta yerel olmasını sağlayan kendine özgü olması, o yöreye ait unsurlarla ve teknikle yapılması ve o yöre topluluğunun benimsemiş olması gerekir(Durukan, 2021, s. 12). Suriye yemekleri de Arap yarımadasının yemeklerinin mozaiği olarak karşımıza çıkmaktadır.Bir milletin yemek kültürü , politik, iktisadi, çevresel, inanç ve kültürel olarak belirlenir(Şahin, 2003, 2010; Montanari, 2006).

Suriye Mutfağında Arap mutfağı ve Orta Doğu mutfağına has olarak Kuzu eti , yöresel baharatlar, pirinç ve bulgur yöreye has ve Türk Mutfağının da Güneydoğu Anadolu Mutfağının ortak zenginliklerindendir (https://www.gidahatti.com) Özellikle Güneydoğu Anadolu halkımızın birebir aynı yemek kültürü olduğu yemeklerde ve işletme açısından açılan restoranların ürün satışı açısından yemek kültürü açısından birliktelik olduğundan sıkıntı olmamıştır.

Yapılan araştırmalarda yiyecek içecek işletmelerin menülerinde Kilis ili ile karşılaştırma yapılmakta olup Kilis ilinin yiyeceklerini, bazılarını beğendikleri belirtmişlerdir. Bununla birlikte az bir kısmı beğenmediklerini belirtilmişti. Aynı Şekilde Türklere bu Suriyeli yemekleri hakkında aynı cevap çoğunluğu beğendiği az bir kısmı beğenmediği belirtmiştir (Akbaba, M., ve Özel, G. 2020)

Suriye mutfağın da öğünler ve Türk mutfağı ile benzerlikleri ve göçün etkisiyle bu zenginliklerin Türk toplumu tarafından da etkileşimle lezzet damak zevki olarak yakınlıklarla

birlikte geçiş kolaylaşmıştır. Suriye kahvaltı masasında domates, salatalık, beyaz peynir, kaşar peyniri, reçel, bal, tereyağı, zeytin, yumurta, sucuk, sosis, pastırma, börek, simit, poğaça ve çorbalar sabah kahvaltısında bulunabilecek ürünleridir. Türk toplumunun çok sevdiği domates, yeşil biber, soğan, zeytinyağı ve yumurtayla hazırlanan menemen yenilmektedir. Kahvaltının vazgeçilmezi çaydır. (https://www.gidahatti.com) Göç insanlık tarihi boyunca çeşitli nedenlerden dolayı insanların yaşam alanlarını terk etmesi, bu terk etme mekan değişikliği fiziken ayrılmak kültürüyle yeni yerine aktarım olarak görülmektedir.

Suriye mutfağı aslında hep içimizde olan eski den Osmanlı İmparatorluğu döneminde Suriye Türk toprakları içerisinde yer alan ve kültürel olarak da iç içe olunan bir topluluk iken Osmanlı İmparatorluğunda ayrılmasıyla sadece topraklar üzerinde haritada belirtilen sınırlarla ayrılmıştır. Suriye yemek kültürü açısından bakıldığında yüzlerce yıl iç içe yaşamış olan toplumlar birbirinden yemek kültürü açısından çok etkilemişlerdir.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Toplumları toplum yapan unsurlardan en önemlisi kültürdür. Bu kültürel konularda yeme içmede toplumu yansıtır. O toplum hakkında bilgi vermeyi sağlar. Dünyada birçok ülke ve bu ülkelerde birçok topluluk millet yaşamaktadır. İnsanlar yaşayış biçimlerine göre kültürel olarak değişim gösterip kültürlerini oluşturmuşlardır. Yaşadıkları yer iklim koşulları yeme içme kültürlerinde de değişiklik gösteren bir unsurdur. Her ülkede yeme içme alışkanlıkları farklıdır. Yalnız Ülkelerin coğrafi konumu iklimi bu ayrımı azaltır. Kültürel benzeşim olarak karşımıza çıkmaktadır(www.turkish-cuisine.org).

Her toplu gibi Türk toplumu da yiyecek içecekle ilgili hayatın en önemli parçası zorunlu ihtiyaçlar olarak önem vermektedirler. Aynı şekilde yüzyıllarca Türk egemenliğinde kalan Suriye toplumuda yeme içme konusunda zengin bir kültüre sahiptir. Yiyecek içecek insanların varlığı ile ilgili olarak sosyalleşmeyi sağlaması ve ülkeyi yönetenler tarafından da halkın önceliklerinin yani zorunlu ihtiyaç olan yeme içmenin karşılanmasıdır(Talas, 2005). Türkiye Suriye'den gelen sığınmacıların adaptasyonunun sağlanması kültürel olarak uyumunun gerçekleştirilmesi hususunda gerekli çalışmaları yapmıştır. Suriye yemeklerinin Türk mutfağına etkisi birleşimi özümsenmesi bu ticari boyutta da görülmesi kültürel olarak aktarımın en güzel örneğidir.

Toplumsal gelişmelerin ve farklılaşmaların toplum üzerindeki etkileri, yiyecek içecek türlerinde de değişimlere yön vermiştir. Bu değişimler zamanla ortak noktada buluşmuştur. Çünkü aynı coğrafi unsurları taşıyan Türkiye ve Suriye yemek yapım teknikleri pişirme usulleri saklama usulleri açısından birbirine çok benzemektedir.

Bu çalışmada, Suriye göçü ile Türk Mutfağının kentlerin yiyecek ve içecek sektörüne olumlu ve olumsuz etkileri, ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek (2008) Bu açıdan bakıldığında verilerin ve dokümanların

araştırılması sağlanarak, araştırma ile ilgili kaynakların taraması yapılmıştır. Suriye mutfağı ile ilgili akademik çalışmaları özellikle dergilerin yanı sıra ulusal kongre ve seminer bildiri ile internet kaynaklarından yararlanılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Göçle, sadece fiziksel bir değişim gerçekleşmemektedir. Bu sıkıntılı süreçte sığınmacılar ülkelerine dönüş uzadıkça yaşamak geçinmek için çalışmışlardır. Çalıştıkça gelirleri ile yeni iş alanlarına özellikle mutfak kültürlerine özgü kendi yaşantılarına sevdikleri ürünleri yapacakları alanlar a iş alanları tespit ederek orada çalışmışlar ve önceleri kendi halkına yani Suriyelilerin kendi aralarında yapılana ürünlerini satarlarken etkileşimle Türk toplumu da bu etkileşimden pozitif yönde etkilenerek yeni tatlar keşfetmişlerdir. Birçok ilde Suriyelilere ait restoranlar gün geçtikçe artmaktadır. Örneğin Kilis'te özellikle Suriyelilere ait restoranlar artmaktadır(Akbaba ve Özel, 2020). İstanbul ticaret Odasının verilerine göre :İstanbul Ekonomisine Suriyeli girişimciler açısından Suriyeli ve Suriye ortaklı toplam sermaye miktarı 2 milyar TL olduğu belirtilmiştir. Yabancı uyruklu olan ve şirketi olan en yüksek il olarak yüzde 47,8 ile Yalova. Ardından Gaziantep yüzde 30,7, Mersin yüzde 21,1 ve İstanbul yüzde 19,3 ile belirtilmektedir. Suriyeli iş insanlarının en fazla olduğu sektör gıda yiyecek içecek ile başı çekmektedir. (https://www.yenisafak.com/)

Suriye'den gelen sığınmacılar yerleştikleri birçok ilde kültürel özelliklerine devam ettikleri bu özelliklerden yiyecek içecek kültürlerini bireysel devam ettikleri daha sonra kendi alanlarında yaşayan Suriyeli vatandaşlarının da yiyecek içecek ihtiyaçlarını gidermek için işletmeler açarak önce kendi vatandaşlarına satış yapmışlar daha sonra yakın yeme içme kültürüne sahip Türk vatandaşları da bu işletmelerden alış veriş yapmaya başlamışlardır.

Tablo1 :Suriye Tatlı Türleri

1. Burma	6. Sarma	11. Şüaibiyet
2. Baklava	7. Künefe	12. Verbet
3. Belloriye	8. Znoud Elsit	13. Nemmüre
4. Bülbül Yuvası	9. Isvert Elsit	14. Peynir Tatlısı
5. Fıstıklı Bohça	10. Çam Parmakları	

Suriyeli tatlıcılar tatlı işletmeleri, Güneydoğu Anadolu tatlılarımıza benzemektedir. Fakat içeriği ve sunumu ve tüketime bakıldığında farklılıklar gözlemlenmektedir. Örneğin tatlılardan Suriyeli talıcılar "Cennet Bahçesi" adı verilen Arapça'da ise "Mukesserat" adı verilen tatlıyı Güneydoğu illerimize ve zamanlada diğer illerde aynı damak tadını seven Türk toplumunun tarafından heryerde alınıp yenilebilir bir tatlı olarak görülmektedir. Göçle gelen tatlılardan "Kaymak Şuaybiyet (Şöbiyet)" dir. "Kaymak Şuaybiyet Şöbiyet" görüntü olarak poğaçaya benziyen içerisinde kaymak olan bir tatlıdır. Hazırlık aşaması kolay zahmetli olmayan diğer tatlılara göre bir tatlıdır. İç harcunda faklı ürünler kullanılabilir yalnız hamuru yapılırken çok yağlı bırakılır. Suriye tatlısı şüaibiyet ile içinin harcına sadece krema veya kaymaktan yapılan şüaibiyet tatlısı yapılır. Yufka içerisine harcı krema veya kaymak konularak muska yani üçgen sarılarak tepsiye konulur. 200 derecede Isıtılmış fırına konulur. Alt ve üstü kızarana kadar pişirilir. Fırından çıkartılıp şerbete batırılır (Anonymous, 2019a).

Şüaibiyet

Kaynak:(http://www.nurmutfagi.de)

Peynir tatlılısı (Halawet el-Jibn)

Tatlı irmik, su, gül suyu, şeker ve peynirin karışımıyla yapılan Suriye ye özgü olan peynir tatlısı Akkawi veya Majdoola peyniri kullanılmaktadır . O ürünlere erişilemediğinde mozarella peyniri kullanılır.Bütün malzemeler birleştirilerek yumuşak bir hamur haline getirilip yumuşak bir hamur olarak pişirilir ve geniş bir tepsiye düz tabaka olarak açılır içerisine krema konulup yuvarlatılır. Daha sonra şerbet dökülüp üzerine antep fıstığı serpilerek servis edilir (https://mutfakkulturu.com)

Peynir Tatlısı

Kaynak: (https://mutfakkulturu.com)

Suriye'de çok sevilen Türkiye damak tadına da çok uygun lezzetli tatlı Suriyeli tatlıcılar tarafından imal edilip satılmaktadır.

Belloriye

Suriye'den Türk tatlıları arasına daha önceden geçen ismi de Billuriye olarak değişen tatlı tat görüntü ve lezzeti açısından iyi olan tatlı Türk damak tatlarının vazgeçilmezlerinden olmuştur. Tel kadayıp ve antep fıstığı ve tereyağ ile birleşmesi fırın tepsisine bastırılarak üzerine tel kadayıyla kapatarak 200 derece fırında pişirilip şerbeti ile çok lezzetli bir tatlı olarak Suriyeli sığınmacılar tarafından yıllar önce Türk toplumu tarafından yapılan Billuriye tatlısını kendi tatlıcı dükkanlarında Türk damak zevkine uygun yapmaktadırlar (https://www.hurriyet.com.tr/)

Belloriye

Kaynak:(https://www.hurriyet.com.tr/)

Mahshi

Mahshi, Suriyenin ana yemeklerinden olan Türkiye'de kurutulmuş biber dolmasına benzeyen Suriye baharatları ile zenginleştirilmiş bir dolma olup Arap ülkeleri ve Kuzey Afrika ve Doğu Akdeniz ülkelerinde sıklıkla yapılmaktadır(https://mutfakkulturu.com)

Kaynak: (https://mutfakkulturu.com)

Suriye mutfağında ana yemekler genelde lezzet ve görüntü ağırlıklı ızgara yemekleri fazladır. En fazla bilinen Türkiye'dede çok bilinen kebaplardır. Diğer yemeklerden Güveç, kağıtta kebab türlüler Yahni yemekleri , Dolma ve sarma çeşitliliğ bol olan Suriye yemeklerinde protein ağırlıklı olarak yörenin iklimine uygun nohut mercimek yemekleri çorbaları ön plana çıkmaktadır. Suriye ana yemekleri Yüzyıllardır aynı topraklardan geldiğimiz için az farklarla hemen hemen damak tatlarımız aynıdır. Frıncılıkta özellikle Tandır ekmeği, Lahmacun,_Pide Markouk,Etli Ekmek ve börekleri ile çok beğenilen ürünlerdir **(**https://gastromanya.com)

Suriyeli sığınmacılar fırıncılıkta el emkeleri çok olan ustalardan oluşan hemen hemen her ilde fırın açarak yatırım yapmışlardır. Suriye lezzetlerinin bir çok hamur işi tatlarını Türk halkına sunmuşlardır.

Suriye yemeklerinin bilinirliği ile ilgili yapılan araştırmada Suriye yöresel yemeklerinden en çok humus (%75,1), Suriye usulü künefe (%71,8), saiabiyat (%62,9), Suriye usulü tavuk döner (%62,4) ve mabruma (%60,5) yemeklerinin bilinirliklerini bildiklerini belirtmişlerdir (Akbaba, M. Özel, G.,2020)

Tablo2: Suriye Yemek türleri

Çorbalar	**Yoğurt çorbası, mercimek çorbası, ezogelin ve tarhana** çorbası, domates çorbası, etli sebzeli çorbalar,
Meze	Humus Çiğ köfte Muhammara, Mütebbel Bakla Ezmesi
Ana Yemekler	**Şişberek (Mantı), Ciğer Sote, Kibbe (İçli Köfte) Şiş Kebap Meşviy (Şiş Kebap), Şavirma (Et,Tavuk Döner), Dolma ve sarmalar, sebze kızartmaları, zeytinyağlı çeşitleri, etli sebze yemekleri**
Tatlılar	Znoud-eslsit (Hanım Kolu)Fıstıklı Bohça Şam tatlısı Muhallebi Keşkül Hoşaf ve kompostular Revani Helva Aşure Kabak Tatlısı

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışma ile 2011 yılında Suriye'de çıkan Arap Baharı ayaklanmaları ile ülke kaosa sürüklenmiş ve halkının birçoğu ülkesini terk etmek zorunda kalmıştır. İç savaşın halen kaos olarak devam etmesi Suriye'den Türkiye'ye gelen sığınmacıların kalış süreleri uzamış ve birçoğu yerleşerek hayatlarına Türkiye'de devam etmektedir. Suriyeli sığınmacılar yaşama burda devam etmeleri ve hayatın devam etmesi dolayısıyla günlük yeme içme faaliyetlerini ve her türlü gereksinimlerini geldikleri Türkiye'den sağlamaktadırlar.

Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde birçok milleti barındıran bir imparatorluktu. Suriye Yüzlerce yıl 1516-1918 Osmanlı toprağı olarak kalan bir millettir. Öncesi Selçuklu Devletinin egemenliğinde kalmıştır. İki toplumunda etkileşimi o zamanlardan devam etmektedir. Arap yemek kültürü Türk kültürü ile tat lezzet olarak benzemektedir. Suriye yemekleri çorbaları tatlıları Osmanlı döneminde birbirine girmişken daha sonra Suriye'nin ayrılışı ile devam eden

yemek ve tatlılar devam etmiştir. Yemeklerin isminde değişiklik olsa da iki toplumda da yemekler iki millet tarafından özümsenerek yapılmaktadır. Anadolu Mutfak Kültürü zenginliğini birçok milletin varlığı ile zengin bir kültüre sahiptir. Suriye yemeklerinin bilinirliği ile ilgili farklı çalışmalarda yapılan bu araştırmalarda da Suriye ve Türk milletinin yemeklerinin yakın kültürlerden gelmeleri yıllarca etkileşimi dolayısıyla ürünlerde beğenilme oranı yüksek çıkmıştır. Yapılan araştırmada birçok yemeğin aynı fakat isim olarak değişik olduğu tespit edilmiştir. Yüzlerce yıllık yiyecek içecek birlikteliği ile gelişen kültür devam edebilmesi için Suriyeli işletmecilerin bu kültürlerini devamına teşvik edilecek noktalarda destek verilmesi, bu desteğin Türk esnaflarını zor durumda bırakmayacak şekilde yapılması gerekmektedir. İki toplumunda açılacak olan işletmelerin birbirlerine destekleyici olarak gelişmelerine öncülük edecek şekilde farklı bölgelerde açılması aynı bölgede yığılmaması gerekmektedir.

Sığınmacılar yiyecek içecek sektöründe kaçak işçi olarak çalıştırılmaması için emeklerine saygı gösterip yasal düzenlemeler ve bu konuya uymayan işletmelere cezai müeyyide yapılması gerekmektedir.

Kaynaklar:

Akbaba, M., ve Özel, G. (2020). Kilis ili yöresel yemeklerinde Suriye göçünün gölgesi. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 8(2), 971-982. https://doi.org/10.21325/ jotags.2020.590

Akgür, Z. G. (1997), Türkiye' de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlikler. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları

Durukan, A. (2021). Evin tadı: Erzincan'dan İstanbul'a göç. Antropoloji, (42), 11-18. https://doi.org/10.33613/ antropolojidergisi.985432

Kutlu, M. (2019). Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Türkiye'nin İşgücü Piyasasına Ve İstihdama Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9 (17) , 45-59.

Montanari, M. (2006). Food is culture. Columbia University Press.

Talas, M (2005), "*Tarihi Süreçte Türk Beslenme Kültürü ve Mehmet Eröz'e Göre Türk Yemekleri*", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, 18: s.273-283.

Sauner-Leroy, M. H. (2012). Yemeğin değişken anlamları ve göç. Yemek ve Kültür Dergisi, 27, 100-109

Satouf, M. Köten, M. (2019) Conference: ICAFOP2019, 3.International conference on Agriculure, Food Veterinary and Pharmacy Science

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık

http://www.nurmutfagi.de/fistikli-sobiyet-tatlisi-evde-el-acma-sobiyet-baklavasi-nasil-yapilir-tarifi/ (Son Erişim 11.01.2023)

https://www.hurriyet.com.tr/lezizz/billuriye-tarifi-41178603 (Son Erişim:12.01.2023)

https://www.gidahatti.com/haber/11550856/on-bin-yillik-gecmisiyle-suriye-mutfagi-suriye-yemekleri (Son Erişim:12.01.2023)

https://mutfakkulturu.com/2022/01/13/halawet-el-jibn-suriye/ (Son Erişim:12.01.2023)

https://mutfakkulturu.com/2020/08/30/mahshi-suriye/ (Son Erişim:12.01.2023)

https://gastromanya.com/suriye-mutfaginda-one-cikan-lezzetler/(Son Erişim:14.01.2023)

http://www.turkish-cuisine.org/turk-yemek-kulturu-202/turklerde-yemek-yeme-aliskanliklari-199.html (Son Erişim Tarihi: 07.01.2023)

https://www.yenisafak.com/ekonomi/suriyeliler-2-milyar-liralik-sirket-kurdu-3861421(Son Erişim Tarihi: 07.01.2023)

ÇİZGİ FİLMLERDE GÖÇMEN TEMSİLİ: HEİDİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğretim Üyesi, FAHRÜNNİSA KAZAN[1]

[1]Dicle Üniversitesi, İletişim Fakültesi, - ORCID ID 0000-0001-6405-636X

ÖZET

Göç, insanlığın hikâyesindeki en temel olgulardan biridir. Sebeplere ve koşullara bağlı olarak zorunlu yer değiştirme, yerinden edilme, sürgün gibi farklı adlar alıp, niteliği ve biçimi değişse de insanlarda bıraktığı izleri ve etkileri hemen hemen aynıdır. Bireyi ve toplumu yakından ilgilendiren ve etkileyen göç olgusu, medyatik içeriklere de konu olmaktadır. Bu çalışmada ele alınacak medyatik içerik türü ise çizgi filmdir. Bir tür olmasının yanı sıra bir hikâye anlatım biçimi olan çizgi filmin, üretiminin her bir aşamasında yetkin bir deneyime ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü çizgi filmlerin öncelikli hedef kitlesini çocuklar oluşturmakta ve çocuklara yönelik hazırlanan içeriklerde çeşitli hassasiyetlerin taşınması beklenmektedir. Medya aracılığıyla çocuklara yönelik hazırlanan içeriklerle çeşitli konularda farkındalık oluşturma, bilinçlendirme, çeşitli konularda öğrenme davranışı geliştirebilme ve bazı toplumsal davranış kalıplarını, çocuk bireye kazandırabilmenin mümkün olduğu düşünülmektedir. Bundan hareketle, küresel ve toplumsal meselelerde, hedef kitlesi çocuklar olan yayın içeriklerinde, çeşitli karakterlerle farkındalık uyandırılmaya çalışıldığı gözlenmektedir. TRT Çocuk kanalında yayınlanan Heidi çizgi filmi bu konuda örnek olarak sunulabilecek bir niteliğe sahiptir.

Bu çalışmada, çizgi filmlerde göç ve göçmen olgusunun ele alınma biçimi TRT Çocuk kanalında dizi şeklinde yer alan "Heidi" örneği üzerinden; çizgi filmde yer alan İtalyan göçmen çocuk Rico karakteri odağında incelenecektir. Söz konusu çizgi dizinin içerisinde yer alan Rico karakteri, annesi hayatta olmayan, babasından ve ailesinden uzakta yaşayan bir göçmen çocuk temsili sunmaktadır. Kasabanın yabancısı olan çocuk, dışlanma, hakaret ve çeşitli yargılayıcı bakış ve tavırlara maruz kalmaktadır. Heidi ise bu çocuğa "ablalık" ederek, kasaba halkının zenofobik yaklaşımı karşısında savunma durumundadır. Çalışmada göstergebilimsel çözümleme yöntemi kullanılarak, göçmen çocuk temsilinin çizgi filmde yer alma ve sunulma biçimi, diyaloglarda kurulan söylem, söz konusu karakterin diğer karakterlerle olan ilişkisi irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Göstergebilim, Göç, Göçmen, Çizgi film, Heidi.

TOPLUMSAL FARKINDALIK YARATMA SÜRECİNDE GÖÇ KONUSUNUN AFİŞ TASARIMLARINA YANSIMASI VE GÖSTEREN-GÖSTERİLEN İLİŞKİSİ

Doç. Dr. Tarık YAZAR [1], Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN [2]

[1] Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-5208-825X
[2] İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-0787-7505

ÖZET

Toplumsal farkındalık yaratma sürecinde bir iletişim aracı olarak sosyal içerikli afiş tasarımları yaygın olarak kullanılmaktadır. Tüketim ve kar amacı olmadan toplumsal bir konuda farkındalık yaratmak, düşünce yapısını etkilemek, harekete geçirmek ya da hatalı olan bir durumun düzeltilmesini sağlamak amacıyla yapılan afiş tasarımları ulusal ve uluslararası düzeyde mesaj aktaran etkili araçlar olarak görülmektedir. Özellikle sosyal içerikli afiş tasarımları, insan hakları, göç, küresel ısınma, savaş karşıtlığı, iş hakkı, ayrımcılık karşıtlığı, çocuk ölümleri gibi sosyal, sağlık ve eğitimle ilgili birçok konuda toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla yapılmaktadır. İnsanlık tarihine bakıldığında savaşlar, doğal afetler, salgın hastalıklar ve göç gibi birçok olay insanların hayatlarını derinden etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Dolayısıyla toplumsal bir konu olarak "Göç" geçmiş yıllarda olduğu gibi günümüzde de insanları yakından ilgilendiren bir konu olmuştur. Tarihi süreçte ilk insanlar hayatlarını sürdürebilmek için yer değiştirmek zorunda kalmışlardır ancak, daha sonraki yıllarda çok tasvip edilmeyen göçün farklı örnekleri yaşanmaya başlamıştır. Ekonomik, politik, ya da sosyo-kültürel olgular nedeniyle özellikle can ve mal güvenliği açısından insanlar bulundukları mekanlardan göç etmek zorunda kalmışlardır. Göç eden insanlar gittikleri yerlerde sosyal dışlanma, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, ekonomik zorluklar, açlık, kötü çalışma koşulları, cinsel taciz ve barınma problemleri gibi sorunlarla yüzleşmek zorunda kalmaktadırlar. Toplumsal sorunları gündeme getirme ve çözüm yolları önerme gibi sorumluluk duygusuna sahip olan grafik tasarımcılar göç konusunda toplumsal farkındalık yaratmak için afiş tasarımları gerçekleştirmişlerdir.

Tasarım ve sanat kaygısının eşit oranda ele alındığı afiş tasarımlarında mesaj iletmek amacıyla göstergebilim ve görsel retorik figürlerinden yoğun olarak yararlanılmaktadır. Gösteren ve gösterilen ilişkisi bağlamında yan anlamlara yer verilerek yapılan afiş tasarımlarında iletişim kurma ve ikna etme amacı ön planda tutulmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada, göç ve göç etme özgürlüğü ile ilgili olarak uluslararası düzeyde yapılan yarışmalarda seçilerek sergilenen afiş tasarımlarından örnekler alınarak gösteren ve gösterilen ilişkisi bağlamında mesajın hedef kitleye nasıl aktarıldığı irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göç etme özgürlüğü, Toplumsal farkındalık, Afiş tasarımı, Gösteren-gösterilen ilişkisi.

THE SUBJECT OF MIGRATION IN THE PROCESS OF CREATING SOCIAL AWARENESS REFLECTION ON POSTER DESIGNS AND THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SIGNIFIER AND THE SIGNIFIED

ABSTRACT

Poster designs with social content are widely used as a communication tool in the process of creating social awareness. Poster designs made to create awareness on a social issue without consumption and profit, to influence the mentality, to act or to correct an erroneous situation are seen as effective tools that convey messages at the national and international level. In particular, poster designs with social content are made to create social awareness on many social, health and education-related issues such as human rights, migration, global warming, anti-war, employment rights, anti-discrimination, child deaths. When we look at the history of humanity, many events such as wars, natural disasters, epidemics and migration have deeply affected people's lives and continue to affect them. Therefore, "Migration" as a social issue has become a subject that closely concerns people today as it was in the past years. In the historical process, the first people had to change places in order to survive, but in the following years, different examples of migration, which was not approved, began to be experienced. Due to economic, political or socio-cultural phenomena, people have had to migrate from their places, especially in terms of safety of life and property. Immigrants have to face problems such as social exclusion, xenophobia, racism, economic difficulties, hunger, poor working conditions, sexual harassment and housing problems wherever they go. Graphic designers, who have a sense of responsibility such as bringing social problems to the agenda and suggesting solutions, have designed posters to create social awareness on migration.

In poster designs where design and art concerns are handled equally, semiotics and visual rhetoric figures are used extensively to convey a message. The purpose of communicating and persuading is kept in the foreground in the poster designs made by including connotations in the context of the relationship between the signifier and the signified. Therefore, in this study, it has been examined how the message is conveyed to the target audience in the context of the relationship between the signifier and the signified, by taking samples from the poster designs selected and exhibited in international competitions on migration and freedom of emigration.

Keywords: Migration, Freedom to migrate, Social awareness, Poster design, The signifier-signified relationship.

1. Giriş

Sosyal içerikli afiş tasarımları toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla yaygın olarak kullanılmaktadır. Ulusal ya da uluslararası düzeyde tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir konuda farkındalık yaratmak, düşünce yapısını etkilemek, harekete geçirmek veya yanlış olduğu düşünülen bir durumun düzeltilmesini sağlamak amacıyla yapılan afiş tasarımları mesaj aktaran etkili görsel iletişim tasarımı araçları olarak görülmektedir. Toplumsal sorunlar nedeniyle dünya yaşanmaz hale gelmekte ve sorunların çözümlenebilmesi için farklı yöntemler araştırılmaktadır. Bazen sözle anlatılamayan durumlar görsel araçlarla daha etkili şekilde anlatılabilmekte ve insanları ikna edici, eğitici olabilmektedir. Afiş tasarımları bu araçlardan

biridir ve kitlelere ulaşma özelliğiyle geçmişten günümüze kadar görsel iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Sosyal içerikli afiş tasarımları, insan hakları, göç, küresel ısınma, savaş karşıtlığı, iş hakkı, serbest dolaşım ve çocuk ölümleri gibi birçok konuda farkındalık yaratmak için yapılmaktadır. Etkili bir iletişim aracı olma özelliğine sahip afişler; bir bilginin veya mesajın kitlelere aktarılması için vazgeçilmez bir unsurdur (Bürge, 2020: 400).

Göç ve göçmenlik toplumsal bir sorun olarak geçmiş yıllarda olduğu gibi günümüzde de insanları yakından ilgilendiren bir durum olmuştur. Göç etmek zorunda kalan ancak, seyahat engeline takılan ve dilediği yere gidemeyen insanların durumları ile göç eden insanların durumları arasında çok fazla fark bulunmamaktadır. İnsanlar gittikleri yerlerde sosyal dışlanma, yabancı düşmanlığı, ırkçılık, ekonomik zorluklar, açlık, kötü çalışma koşulları, cinsel taciz ve barınma problemleri gibi sorunlarla yüzleşmek zorunda kalmaktadırlar (Gürdaş, 2021: 529). Bu ve benzeri toplumsal sorunları gündeme getirme ve çözüm yolları önerme gibi sorumluluk duygusuna sahip olan grafik tasarımcılar göç konusunda toplumsal farkındalık yaratmak için afiş tasarımları gerçekleştirmişlerdir. Dolayısıyla bu çalışmada göstergebilim ölçeklerine göre gösteren ve gösterilen ilişkisi dikkate alınarak göç ile ilgili yapılan afiş tasarımları değerlendirilmiştir.

2. Afiş Tasarımı ve Toplumsal Farkındalık Yaratma Süreci

Afiş tasarımları, sanat ve tasarım kaygısının eşit ağırlıkta olduğu grafik ürünlerdir (Becer, 1997:201). İnsanlara belirli konularda mesaj iletmek amacıyla kullanılan resimli ya da resimsiz kitle iletişim araçlarıdır. Afişler bireyler üzerinde ideolojik veya estetik bir baskı yaratabilir, beğenileri alışkanlıkları ve düşünce biçimini yönlendirmesi bakımından belirleyici özelliklere sahiptir. Dolayısıyla afiş, gerek estetik düzlemde gerekse insan davranışlarını etkileme düzleminde önemli rol oynamaktadır. Ünlü grafik tasarımcı Ertel ise afişi, her şeyden önce geniş kitlelere görsel yöntemlerle hitap eden bir haberleşme aracı olarak tanımlamaktadır. Ayrıca biraz ironi yaparak çoğalma ve yayılma gibi sonsuz olanaklar taşıyan bir silaha da benzetmektedir (Alaman, 2014: 2). Görsel imgelerle dolu toplumsal yaşantımızda iletişim bakımından önemli bir yere sahip olan afiş tasarımı; kültürel, ticari, sosyal içerikleri adı altında insanları bilgilendiren bir yapıya sahiptir. Bu bilgilendirici yapısı nedeniyle tarih boyunca etkili ve dikkat çekici bir iletişim aracı olabilmeyi başarabilmiştir. Afiş; geniş kitlelere hitap ederek, vermek istediği mesajı sık sık tekrarlamasıyla da dikkat çekmektedir. Sosyal afişler, politika, sağlık, göç, dolaşım hakkı, küresel ısınma, savaş karşıtlığı, trafik, çevre gibi konularla halkı uyarmak, yönlendirmek, bilgilendirmek için tasarlanan afislerdir (Bürge,2019: 402). Felaketlere karşı önlem, doğal afetlerden korunma, ilkyardım, halk sağlığı, bulaşıcı hastalıklara karşı çevre bilincinin oluşması, savaş, barış, cinsiyet eşitliği, çocuk hakları ve uluslararası düzeyde insanları yakından ilgilendiren göç gibi birçok konuda duyarlılık oluşturmak amacıyla afişler tasarlanmaktadır. Afiş tasarımları genel olarak reklam/ticari afişler, kültürel afişler ve sosyal afişler olmak üzere üç ana gruba ayrılmaktadır. Bu afiş tasarım türlerinin amacı iletilmek istenen mesajı doğrudan hedef kitleye aktarmaktır. Bir söylem biçimi olarak afiş; tasarımcısının iletmek istediği ve hedef kitlede bir anlam yaratması gereken soyut bir ifade özelliğine sahiptir. Toplumsal bildirişim aracı niteliği taşıyan afiş tasarımlarının çarpıcı, etkili, inandırıcı gücü ve kolay algılanabilirlik gibi özellikleri bulunmaktadır.

Toplumsal farkındalık yaratabilmek için afiş tasarımlarında mesajın anlaşılır olması gerekir. Bunun için, imge bütünlüğü, sözel hiyerarşi, fark edilebilirlik gibi ölçütlere dikkat edilmelidir. Karmaşık düzenden arınan yalın tasarımlar izleyici üzerinde ilgi uyandırıcı bir etkiye sahip olduğu için çok daha etkili olabilmektedir. Afiş tasarımlarında yer alan ögeler arasında bir hiyerarşi olmalı, başlık, alt- başlık, slogan gibi sözel bilgiler belirli bir düzen içerisinde tasarlanmalıdır. Evrensel bir dile sahip olan afiş tasarımlarında vurgulanmak istenen mesaj için kullanılan imge önem taşımaktadır. Çünkü ana dili dışında farklı dilleri bilmeyen insanlar için de afiş tasarımlarında kullanılan imgeler mesaj verebilmelidir, ayrıca açıklama yapma gereği duyulmamalıdır. Küreselleşmeyle birlikte bölgesel olan sorunlar evrensel düzeyde insanları etkileyebildiği için sorunlara ortak çözümler araştırılmaktadır. Ortak çözümün merkezinde global düşünce biçimi yatmaktadır. İnsanları bilinçlendirmek ve bir konuda ortak paydada buluşmak için gerekli olan iletişim ağının içinde afiş tasarımları dün olduğu gibi bugün ve bugün olduğu gibi yarın da üzerine düşen görevi yaparak toplumsal farkındalık oluşturmaya devam edecektir. Özellikle son yıllarda dünyada yaşanan çatışmalar, savaşlar kitlesel göçlere neden olmuş ve birçok insan yerinden yurdundan ayrılarak daha güvenli yerlere gitmek istemişlerdir. Bu zorlu yolculuklarda türlü sorunlarla karşılaşılmaktadır. Kanat'ın belirttiği gibi, "...Savaşlar, doğal afetler, salgın hastalıklar, göç v.b. birçok olaylar insanların hayatlarını derinden etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir" (Kanat, 2021: 185). Ana sorunlardan biri göçmenlerin ülke sınırlarından geçememesi ve güvenli alanlara belirli süreler dahilide gidememeleri olmaktadır. Toplumsal duyarlılığa sahip olan grafik tasarımcılar söz konusu olan sorunlara çözüm üretmek ve toplumsal farkındalık yaratarak bilinç oluşturmak için afiş tasarım etkinlikleri düzenlemektedirler. Açılan afiş tasarım sergilerinde birbirinden farklı tasarımlar aracılığıyla tüm dünya insanlarına daha yaşanılabilir bir dünya için yapılması gerekenler konusunda mesaj verilmektedir.

3. Göstergebilim

Her iletişimde bir anlam olgusu vardır. Göstergebilim kavramı, en basit tanımıyla göstergelerin bilimi olarak açıklanabilmektedir. "Kendisi o şey olmadığı halde kendisi dışında bir şeyi temsil eden ve bu temsil ettiği şeyin yerini alabilecek her türlü işaretler, kelimeler, görüntüler, sesler, jestler ve nesneler gösterge olarak adlandırılmaktadır" (Chandler, 2007: 2). İletişim amaçlı olarak kullanılan doğal diller, jestler, görüntüler ve sesler, trafik işaretleri, bilimsel diller, müzik yapıtları, film ya da afişler birer gösterge bütünden oluşmaktadır. F. De Saussure göstergebilimi "göstergelerin toplum içindeki yaşamını inceleyecek bilim" olarak tasarlamıştır. Saussure göstergebilimin toplumsal işlevini, Pierce ise mantıksal işlevini vurgulamaktadır. Göstergebilim, insanlar tarafından göstergelere atfedilen anlamları ortaya koyan bir bilim dalıdır (Guiraud, 2016:17). Gösterge ise bir somut veya soyut bir kavramın başka bir kavram yerine kullanılmasını ifade etmektedir (Aktaş, Arıca, 2020:304). Göstergebilim, dilsel anlamdan başlayarak söylemsel içirik birimleri arasındaki bağıntılardan oluşan anlamlı bütünleri inceler. (Yazar, Geçen, 2019:209). Her iletişim bir anlam içermektedir. Bir göstergede, gösterenle gösterilen arasındaki iliskinin kurulmasına anlamlama adı verilmektedir. Bir göstereni gördüğümüz ya da isittiğimiz zaman, onun gösterileni yani ne anlama geldiği zihnimizde oluşmaktadır (Çağlar, 2012). Bir nesneyi, bir varlığı, bir kavramı bir olayı anlağımızda canlandırabilecek bir göstergeye bağlayan oluş, gösterenle gösterilenin birleşme

süreci; anlam aktarma ve anlam verme eylemi olarak değerlendirilebilir. Anlam bir durum ise anlamlama bir olaydır. Dilbilimci Louis Hjelmslev, Saussure'ün yukarıda tanımladığı göstergeyi yeniden ve daha derinlemesine çözümlerken gösterenin (anlatımın) olduğu kadar, gösterilenin (içeriğin) de bir tözü ve bir biçimi olduğunu ortaya koymuştur.

Göstergelerde genel olarak bir düz anlam ve bir de yan anlam bulunmaktadır. Göstergelerin nesnel olarak doğrudan kavranmışıyla düz anlam oluşur ancak, yan anlam bundan farklı olarak ima edilen anlam olarak değerlendirilmektedir. Afiş tasarımlarında kullanılan görsellerin düz anlamı olduğu gibi yan anlamları da bulunmaktadır. Becer'e göre yananlam, Ancak, düzanlamın bulunduğu bir yerde değer kazanır, etkili olur ya da önerilir. Örneğin bir üniforma, bir düzeyi ve işlevi düzanlam olarak; bu düzey ve işleve bağlanan saygınlık ve etkileyiciliği de yananlam olarak verir (Yazar, 2010). 1960'lı yıllardan sonra gelişen ve bir bilim dalı olan göstergebilim/semiyotik, tasarım, iletişim ve reklamcılık gibi mecralarda kullanılmaktadır. Yazılı bir metin içinde var olan anlamlı dizgeleri göstergeler aracılığıyla çözümlemek, kodları anlamlandırmak, dizi ve mecaz ile metinler arası ilişkileri değerlendirmek, dolaylı anlatılan anlamların altında bulunan ideolojiyi ve kültürü ortaya çıkartma yaklaşımlarıdır (Bürge, 2020: 403). Bir afiş tasarımını sadeleştirmek, algının gördüğünü basitleştirip bütünleştirme ilkesini desteklemek anlamına gelebilir. Herkes tarafından bilinen gül tek başına ele alındığında sadece bir çiçektir ancak, kültürel anlamda kırmızı gül tutkulu bir aşkın simgesi olarak değerlendirilmektedir. Bir insana gül vermek tüm dünyada iyi bir şey olarak değerlendirilir, tıpkı bir meclise yeni giriş yapan bir yabancıya "buyurun hoşgeldiniz" der gibi olumlu dostça bir yaklaşım sergilenmiş olur. Kültür dünyasındaki gül doğa dünyasından ayrıdır, gül göstereni boş iken göstergesi doludur. Kültür dünyasında gülün bir anlamı vardır. Dolayısıyla gösteren ve gösterilen arasında nedensellik açısından bir ilişkinin olduğu ve bunun anlam dünyasında dolaylı ya da dolaysız olarak mesaj ilettiği göstergebilimciler tarafından ifade edilmektedir. Belirli konular hakkında toplumu yönlendirmek, bilinçlendirmek ve mesaj verebilmek için tasarlanan afiş tasarımlarında dolaylı ya da dolaysız mesaj ileten imgelere yer verilmektedir.

4. Gösteren ve Gösterilen İlişkisi Bağlamında Göç'ün Afiş Tasarımlarına Yansıması

Afiş tasarımları birer grafik tasarım ürünleridir. Afiş tasarımlarının işlevi, verilmek istenen mesajın hedef kitleye doğru olarak aktarılmasıdır. Grafik tasarımcı, görsel dilin yardımıyla izleyiciye açık ve anlaşılır bir şekilde bilgi aktaran bir mesaj göndericidir (Çeken, 2016: 1). Grafik tasarımcılar afiş tasarımlarını gerçekleştirirken doğru kodları kullanmak durumundadırlar aksi halde yanlış anlaşılmalar olabileceği gibi, verilmek istenen mesaj hedef kitleye ulaşamayacaktır. Bu zaman, enerji ve belki de sonuçları telafi edilemeyecek kayıplara neden olabilir. Dolayısıyla doğru kodların kullanılması gerekir. Görsel kültür yalnız görüntülerle bir şey anlatılmasının ve bilgi aktarılmasının yanı sıra, farklı bir gerçeklik algısı istemektedir. Yeterli düzeyde göstergebilim bilgisiyle oluşturulan bir anlatım biçiminin, mesajın iletilmesini kolaylaştırdığı söylenebilir. İnsanların göstergelerle dolu bir dünyada yaşadığını söyleyebiliriz. İletişim kurmak için insanlar göstergeler yaratmışlardır (Bürge, 2020:404). Reklam sektöründe her türlü ürünün tanıtılmasında göstergelerden faydalanılmaktadır. Günay ve Pars'a göre; "Düşünmek, göstergeleri çalıştırmak demektir. Düşünme işleminin varlığı, paylaşılması ve gelişmesi göstergeler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Göstergelerin doğru algılanabilmesi ise eğitim, deneyim ve toplumsal

olmakla ilgilidir (2012:13). Göstergelerin doğru algılanmaması tasarım eksikliği olabileceği gibi izleyenin eğitim seviyesiyle de ilgili olabilir.

Göç konusu iki türde ele alınarak afiş tasarımlarında anlatılmaktadır. Bunlardan birincisi, dünyanın farklı bölgelerinde yaşanan savaş ve terör olayları nedeniyle zorunlu olarak bulunduğu alanlardan güvenli olan başka alanlara yapılan zorunlu göçlerdir. İnsanlar can ve mal güvenliğini sağlamak için güvenli yerlere göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu göçler yalnız bireyleri değil tüm dünya insanlarını ilgilendiren toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasi ve ekonomik nedenlerle göçmenlere sınırlar kapatılabilmekte ve göç etmeleri engellenmektedir. Bu konuyla sivil toplum kuruluşları olduğu gibi devlet kurumları da yakından ilgilenmektedir. Dolayısıyla zorunlu olarak göçe zorlanan insanlar birçok sorunla yüzleşmek durumunda kalmaktadırlar. İkinci olarak tüm insanların dünyada serbest dolaşım hakkıyla ilgilidir. Bilindiği gibi ülkeler arasındaki seyahatler karşılıklı verilen vize, pasaport işlemleriyle gerçekleştirilmekte ve bu çeşitleri kişilerin statüsüne göre değişkenlik göstermektedir. Ancak, zaman zaman yine politik, ideolojik ve ekonomik nedenlerle sınırlar kapatılmakta ve insanlar özgürce seyahat edememektedir. Tüm insanları yakından ilgilendiren bu sosyal konular hakkında grafik tasarımcılar afiş tasarımları gerçekleştirerek farkındalık yaratmak istemektedirler. Dolayısıyla bu tür etkinlikler çoğunlukla yarışmalarla gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin; Paris merkezli bağımsız ve kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan Poster For Tomorrow, tasarım camiasının içinde ve dışında olan insanları, hepimizi ilgilendiren konularda tartışmaya ve bir bilinç oluşturmaya teşvik etmek amacıyla afiş tasarım yarışmaları düzenlemektedir (www.posterfortomorrow.org). Poster For Tomorrow kuruluşu 2017 yılında "Freedom of Movement/ Göç Etme Özgürlüğü" temalı afiş yarışması düzenlemiş ve dünyanın pek çok yerinden tasarımcı katılmış, 400 çalışma seçilerek bunlar arasından ilk 100 afiş sergilenmiştir. Bu çalışmada hem göç etme özgürlüğü ile ilgili olarak Poster For Tomorrow'un düzenlediği afiş yarışmasında derece alarak sergilenen afişlerden örnekler alınmış hem de doğrudan göç ile ilgili olan afiş tasarımları gösteren ve gösterilenilişkisi açısından değerlendirilmiştir.

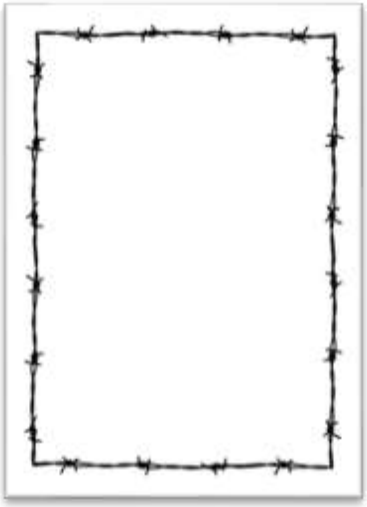

Şekil 1. Moradi Kosar, İran, "Freedom of Movement" Temalı Afiş Tasarımı, Poster For Tomorrow, 2017 (www.posterfortomorrow.org)

2017 yılında Poster for Tomorrow'un düzenlemiş olduğu "Freedom of Movement" Göç Etme Özgürlüğü afiş yarışmasında ilk 10 içerisinde yer alan bu afiş tasarımının göstergeleri, gösteren ve gösterileni aşağıda tablo içerisinde verilmiştir.

Tablo 1: Şekil 1'deki "Freedom of Movement" "Göç Etme Özgürlüğü" Temalı Afiş Tasarımının Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Gösterge	**Gösteren**	**Gösterilen**
Nesne	Dikenli tel	Engel, Yasaklama
Yer	Boşluk	Özgürlük

Grafik tasarımcı Kosar tarafından yapılan Şekil 1'deki afiş tasarımında genel olarak iki gösterge kullanılmıştır. Bunlardan biri nesnedir, diğeri ise yer olarak değerlendirilebilir. Nesne'nin göstereni dikenli teldir, gösterileni ise engel, yasaklama'dır. Burada mesaj, kendisi gösterilmeden tamamen göstergeler üzerinden (Tanyıldızı, Acar, 2019: 151) verilmeye çalışılmıştır. Yer'in göstereni boşluk, gösterileni ise özgürlük kavramıdır. Tasarıma genel olarak bakıldığında, hiçbir tarafı açık olmayan sınırlandırılmış bir alanı gösteren ve bir engeli, yaşaklamayı simgeleyen dikenli tel görülmektedir. Bu dikenli tel insanların dünya üzerinde özgürce hareket edemeyişine vurgu yapmaktadır. Boşluk alan özgürlüğün kısıtlandığını göstermektedir. Dolaylı yoldan yasak ve engellerin kaldırılması gerektiği ve bu durumun iyi bir şey olmadığı, insanların hareket özgürlüğünün olması gerektiği sade bir dille anlatılmıştır. Farklı bir renk kullanılmamış, doğrudan nesneyi en iyi şekilde gösterecek siyah renge yer verilmiştir.

Şekil 2. İdil Dilan Soyer Mungan, Türkiye, "Freedom of Movement" Temalı Afiş Tasarımı, Poster For Tomorrow, 2017 (gmk.org.tr)

Tablo 2: Şekil 2'deki "Freedom of Movement" "Göç Etme Özgürlüğü" Temalı Afiş Tasarımının Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Gösterge	**Gösteren**	**Gösterilen**
Nesne	Ayakkabı	Seyahat
Yer	Zemin	Özgürlük
Yazı	Freedom of Movement	Farkındalık için Uyarı
İşaret	Ok	Hareket

Grafik tasarımcı Mungan tarafından yapılan Şekil 2'deki afiş tasarımında dört gösterge kullanılmıştır. Bunlar; Nesne, yer, yazı ve işaret'tir. Nesne'nin göstereni ayakkabıdır, gösterileni ise seyahattir. Yer'in göstereni zemin, gösterileni özgürlüktür. Yazı'nın göstereni göç etme özgürlüğü ikin gösterileni farkındalık açısından uyarıdır. İşaret'in göstereni ok iken gösterileni hareket olarak değerlendirilebilir. Bu tasarımda yoğun olarak kullanılan ok işaretleri farklı yönleri gösterirken aynı zamanda ayakkabı izini de göstermektedir. Dolayısıyla seyahat ve hareket özgürlüğüne vurgu yaparak insanların dilediği zaman dilediği yere gidebilmesi gerektiğinin altı çizilmiş ve "Freedom of Movement" mottosuyla vurgu arttırılmıştır. Farklı renklerle gösterilen ve değişik yönleri gösteren ok işaretleri afiş tasarımında estetik bir etki yaratırken çeşitliliğe, farklı kültürlere gönderme yapmaktadır.

Şekil 3. Garla Ricardo, Brezilya, "Freedom of Movement" Temalı Afiş Tasarımı, Poster For Tomorrow, 2017 (www.posterfortomorrow.org)

Tablo 3: Şekil 3'deki "Freedom of Movement" "Göç Etme Özgürlüğü" Temalı Afiş Tasarımının Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Gösterge	**Gösteren**	**Gösterilen**
Yer	Zemin	Gri
Yazı	Wall, Walk	Duvar, yürüme, uyarı
İşaret	Ok	Hareket Özgürlüğü

Grafik tasarımcı Ricardo tarafından yapılan Şekil 3'deki afiş tasarımında üç gösterge bulunmaktadır. Bunlar; yer, yazı ve işarettir. Yer göstergesinin göstereni zemin, gösterileni ise gri renktir. Yazı göstergesinin göstereni, "Wall" Duvar ve "Walk" Yürüme sözcükleridir, gösterileni ise duvar ve yürüme sözcüklerinden hareketle uyarı'dır. İşaret göstergesinin göstereni ok iken gösterileni hareket özgürlüğüdür. Bu tasarımda "wall" sözcüğünün anlamı duvar, "walk" sözcüğünün anlamı ise yürüme'dir. Yürümek, bir hareket özgürlüğüne gönderme yapmaktadır, fakat "wall" sözcüğü ile birleştirilerek yürüyüşün duvar engeline takılabileceğinin altı çizilmiştir. "Wallk" sözcüğündeki "k" harfinin eğimli çizgileri geriye doğru ok işareti şeklinde kullanılarak gerçeğin farkı olduğunu yürüme, ilerleme, seyahat etme özgürlüğünün olmadığını simgelemektedir. Dolaylı olarak verilmek istenen mesaj; insanların dünya üzerinde engellerle karşılaşmadan rahatlıkla dolaşabilme özgürlüğüne sahip olmalarıdır denilebilir. Tasarım gözü yormayan yalın renklerle yapılmış yazı ise kolay okunabilen serifsiz bir font ailesinden seçilmiştir.

Şekil 4. Abdulkerim Turkaya, Türkiye, "Freedom of Movement" Temalı Afiş Tasarımı, Poster For Tomorrow, 2017 (gmk.org.tr)

Tablo 4: Şekil 4'deki "Freedom of Movement" "Göç Etme Özgürlüğü" Temalı Afiş Tasarımının Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Gösterge	**Gösteren**	**Gösterilen**
Nesne	Tabut, kayık	Ölüme yolculuk
Yer	Deniz, Okyanus	Ulaşım
Yazı	Immigrate, Journey to Death	Uyarı

Grafik tasarımcı Turkaya tarafından yapılan Şekil 4'deki afiş tasarımında genel olarak üç gösterge bulunmaktadır. Bunlar; nesne, yer ve yazı göstergeleridir denilebilir. Nesne göstergesinin gösterenleri tabut ve kayık'tır, gösterileni ise ölüme yolculuktur. Yer göstergesinin gösterini deniz veya okyanustur, gösterileni ise ulaşım'dır. Yazı göstergesinin göstereni göç ve ölüme yolculuk ifadeleridir, gösterileni ise uyarı ve ikaz olarak değerlendirilebilir. Bu afiş tasarımında Turkaya zorunlu göçe maruz kalan ve ulaşım için deniz yolunu tercih eden düzensiz göçmenlerin uzun ve sıkıntılı yolculuklar yaptıklarını, birçoğunun hedeflediği yere gidemediğini ve adeta ölüme yolculuk yaptıklarını vurgulamaktadır. Verilmek istenen mesajın ulusal ve uluslararası düzeyde birçok insan tarafından anlaşılabilecek düzeyde olması tasarımdaki başarıyı göstermektedir. Afiş tasarımında kırmızı, lacivert ve siyah renklere yer verilirken gece karanlığında belirsizliğe ve ölüme giden yolculuk gösterilmeye çalışılmış ve dolaylı olarak göç etmek zorunda kalan insanların bu ve benzeri gibi problemlerle karşılaşmalarının insanlık sorunu olduğudur. Afiş tasarımı aracılığıyla farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır.

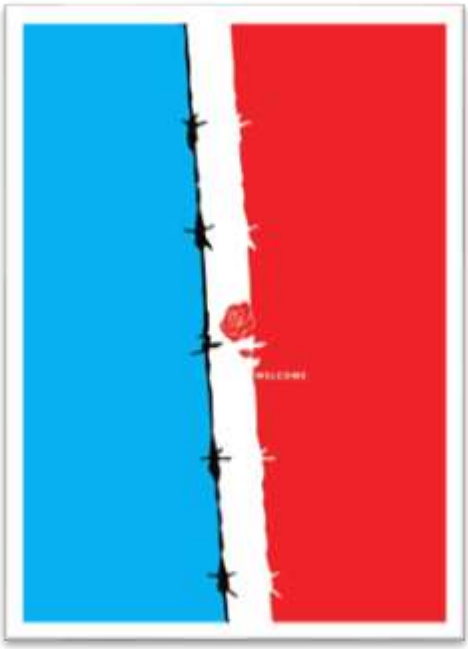

Şekil 5. Tarık Yazar, Türkiye, "Göç ve Göçmenlik" Temalı Afiş Tasarımı, 2018 (www.taiwanposter.com)

Tablo 5: Şekil 5'deki "Göç ve Göçmenlik" Temalı Afiş Tasarımının Gösteren ve Gösterilen İlişkisi

Gösterge	**Gösteren**	**Gösterilen**
Nesne	Gül ve dikenli tel	Güzel karşılama ve Engel
Yer	Zemin	Batı Ülkeleri ve Doğu
Yazı	Welcome	Hoşgörü

Grafik tasarımcı Yazar tarafından yapılan Şekil 5'deki afiş tasarımında genel olarak üç gösterge bulunmaktadır, bunlar; nesne, yer ve yazı olarak ifade edilebilir. Nesne göstergesinin göstereni, gül ve dikenli teldir, gösterileni ise güzel karşılama ve dikenli telden hareketle engel durumudur. Teller ülkeler arasındaki sınırın en açık sembolüdür (Yer göstergesinin göstereni bir zeminden ibarettir ancak, burada gösterilen mavi renk genel olarak batı ülkelerini, kırmızı renk ise doğuyu göstermektedir. Yazı göstergesinin göstereni "welcome" sözcüğüdür, gösterilen ise hoşgörü kavramıdır. Tasarımda yalın bir anlatım dili kullanılmıştır. Bu afiş tasarımında özellikle zorunlu göçler nedeniyle ülkelerinden ayrılan ve diğer ülkelere gitmek isteyen göçmenlerin batı ülkeleri tarafından kabul edilmediği simgelenmiştir. Doğuda ise insanların göçmenlere hoşgörüyle yaklaştıkları ve engel koymadıkları vurgulanmıştır. Afiş tasarımında zorunlu olarak farklı nedenlerle belirli süreler dahilinde göç etmek zorunda olan insanlar için sınırların kapatılmaması gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır. Özellikle sosyal sorumluluk bağlamında yapılan afiş tasarımlarında temel amaç toplumsal bilinç oluşturarak daha yaşanılabilir bir dünya oluşturmaktır.

Sonuç

Afiş tasarımlarında genel amaç toplumsal farkındalık yaratmaktır. Evrensel düzeyde tüm insanları ilgilendiren toplumsal bir konuda farkındalık yaratmak, düşünce yapısını etkilemek, harekete geçirmek veya yanlış olduğu düşünülen bir durumun düzeltilmesini sağlamak amacıyla yapılan afiş tasarımları mesaj aktaran etkili görsel iletişim tasarımı araçları olarak değerlendirilmektedir. Özellikle sosyal içerikli afiş tasarımları, insan hakları, göç, küresel ısınma, savaş karşıtlığı, iş hakkı, serbest dolaşım ve çocuk ölümleri gibi birçok konuda farkındalık yaratmak için yapılmaktadır. Görsel iletişim tasarımında kullanılan sözel ve görsel unsurlar, grafiksel simgeler afiş tasarımında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Globalleşen dünyamızda, toplumsal bir sorun haline gelen göç, göçmenlik ve göç etme özgürlüğü konusunda toplumsal duyarlılık yaratmak için uluslararası düzeyde yarışmalar düzenlendiği ve bu yarışmalarda yalın anlatımlarla hedef kitleye mesaj aktarıldığı görülmektedir. Göstergebilimsel açıdan gösteren ve gösterilen ilişkisi bağlamında yapılan afiş analizlerinde dolaylı ya da dolaysız olarak mesajı etkili şekilde hedef kitleye aktarabilecek göstergelere yer verildiği gözlemlenmiştir. Afiş tasarımı görsellerinde etkili ve yalın bir anlatım dili kullanıldığı ve bu şekilde karışıklık oluşturulmadan mesajların hedef kitleye aktarıldığı görülmüştür. Afiş tasarımlarında iletilmek istenilen mesaj, çoğunlukla metaforik bir anlam taşıyan imgelerle oluşturulmuştur. Düz anlam dili kullanmak yerine farklı anlam katmanları oluşturan kodlar ve metafor kurgularıyla oluşturulması, afiş tasarımlarının hedef kitle üzerinde farkındalık yaratan bir nitelik kazanmasına neden olmaktadır. Yan anlamlarla iletilmek istenen mesajın akılda

kalıcı olma düzeyi düz anlama göre çok daha etkili olabilmektedir. Göç ve göçmenlikle ilgili olarak tasarlanan afiş tasarımlarında kullanılan yöntemler diğer sosyal içerikli afiş tasarımlarında da kullanılmaktadır.

Kaynakça

Aktaş, E., Arıca, F. A. (2020). İnsan Ticaretinin Cinsel Sömürü Boyutu: Cinsel Sömürü Karşıtı Kampanya Afşleri Üzerine İnceleme, Göç Araştırmaları Dergisi, C.6, S.2.

Alaman, Ş. N., (2014). Afişlerin Görsel ve İşlevsel Olarak, İncelenmesi, T.C. İstanbul Üniversitesi, sosyal bilimler Enstitüsü, Grafik tasarım Anasanat Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Becer, E., (1997). İletişim ve Grafik Tasarım, Ankara, Dost Kitabevi.

Bürge, Z. E., (2020). Küresel Isınma Temalı Sosyal Afiş Tasarımlarının Göstergebilim Yöntemi İle Analizi, Pearson Journal of Social Sciences & Humanities, Volume; 5, Issue;7.

Chandler, D. (2007). Semiotics the Basics. London and New York: Routledge.

Çeken, B. (2016). Görsel Cinas ve Sosyal Afişlerde Kullanımı, Akdeniz Sanat Dergisi, Cilt. 9, Sayı 18.

Guiraud, P. (2016). Göstergebilim. Çev., Mehmet Yalçın. 3. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.

Gürbüz, S. (2019). Türk Üniversite Öğrencileri Gözünde Suriye İmajı Üzerine Göstergebilimsel Bir Çalışma, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, ISSN: 2528-9527, Yıl 10, Cilt 15, Sayı 26.

Gürdaş, B. (2021).Türkiye'de Göç ve Görsel Kültüre Yansımaları (1960- 1980), CTAD, Yıl 17, Sayı 34.

Holat, O. (2021). Netflix'teki Türk Dizi Afişlerinin Göstergebilimsel Çözümlemesi, Sanat ve Tasarım Dergisi, Haziran 2021, e-ISSN 2149-6595

Kanat, S. (2021). Göç ve Sanat Okumaları I, *"Göç Temasının Afiş tasarımlarına Yansıması",* London: Transnational Press.

Tanyıldızı, N. İ., Acar, M.H., (2019). Sigara Bağımlılığıyla Mücadelede Kamu Spotlarının Kullanımı: Sigarayı Bırak Hayatı Bırakma Kamu Spotlarının Göstergebilimsel Çözümlemesi, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(2).

Yazar, T., Geçen, F. (2019). Göstergebilim ve Anlam Olgusu: Düşünceyi Görselleştiren Selçuk Demirel'in Metis Defterlerine Yaptığı Resimlere Anlam Olgusu Penceresinden Bakış, ISAS Winter 2019-4th International Symposium on Innovative Approaches in Architecture, Planning and Design, November 22-24, 2019.

Yazar, T. (2010), "Ondokuz Mayıs Üniversitesi Atakum Kampüsü Bağlamında Görsel Bildirişim Simgelerinin Tasarım ve Uygulama So- runlarına Genel Bakış ve Model Önerisi" (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

https://www.posterfortomorrow.org/en/projects/freedom-of-movement/top-10-posters (Erişim Tarihi0 20.01.2023).

https://gmk.org.tr/news/dunyadan/poster-for-tomorrowda-turkiyeden-5-isim (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

http://www.taiwanposter.com/ (Erişim Tarihi: 20.01.2023).

GÜNCEL SANAT PRATİĞİNDE GÖÇ KAVRAMI

Doç. Dr. Metin UÇAR

Kastamonu Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi,

metinucar@kastamonu.edu.tr Orchid:0000-0003-3196-9394.

ÖZET

Göç, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Toplumsal hareketler arasında en dramatik sonuçlara sahip olan göç, her toplumda, her dönemde ve her coğrafyada var olmuş ve var olmaya devam edecektir. Göç, sadece modernleşmeye bağlı olarak ortaya çıkan ekonomik bir olgu değil, aynı zamanda sosyal, siyasal, dini, eğitim gibi faktörlere bağlı bir problem olarak ortaya çıkmıştır. Genellikle sosyoloji, tarih, siyaset bilimler alanlarında ele alınan bu problem 80'li yıllardan sonra güncel sanatın da önemli bir konusu haline gelmeye başlamıştır. Şiddetten, yoksulluktan, tacizden, savaştan ve iklim değişikliğinden kaçan on milyonlarca insan, komşu ülkelere, Amerika ya da Avrupa ülkelerine sığınmak için kendi evlerini terk etmiştir. Sanatçılar, yerinden yurdundan olan bu insanların yaşamış olduğu dramı göstermek için çok farklı sanatsal uygulamalar ile duruma dikkat çekmeye çalışmışlardır. Bu doğrultuda sanatçılar özellikle göç yolculuğu süresince kullanılan botları, tekneleri, can yeleklerini, çadırları, valiz, çanta, battaniyeleri, sınır çitlerini, teller ve çok çeşitli özel eşyaları sanat malzemesi olarak kullanarak göçmenlerin yaşadıkları dramı ve sürecini gerçek nesnelerle temsil etmeye çalışmışlardır. Göç sürecine yönelik seçilen nesneler ile temsil edilmeye çalışılan süreç geleneksel temsil anlayışından farklı olarak sanatçıların performans, enstalasyon, video, beden ve arazi sanatı gibi güncel sanat pratikleri ile gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, konu ile ilgili olarak çalışan sanatçılar ve gerçek malzemelerin kullanılması ile gerçekleştirilen eserler ele alınmış, göç olgusu sanatsal açıdan incelenmeye çalışılmıştır. İnceleme sonucunda sanatçıların gerçekleştirdikleri sanat eserlerinin toplumsal birer eleştiri olarak izleyicinin katılımına bağlı deneyimine sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Göç, Çağdaş sanat, Güncel sanat, Materyal,

ABSTRACT

Migration is a phenomenon as old as human history. Migration, which has the most dramatic results among social movements, has existed and will continue to exist in every society, in every period and in every geography. Migration has emerged not only as an economic phenomenon due to modernization, but also as a problem related to factors such as social, political, religious, and education. This problem, which is generally dealt with in the fields of sociology, history and political sciences, has started to become an important subject of contemporary art after the 80s. Tens of millions of people fleeing violence, poverty, harassment, war and climate change have left their homes to seek refuge in neighboring countries, America or Europe. Artists tried to draw attention to the situation with very different artistic practices in order to show the drama that these people from their homeland went through. In this direction, artists have tried to

represent the drama and process of immigrants with real objects by using boats, boats, life jackets, tents, suitcases, bags, blankets, border fences, wires and various special items used during the migration journey as art materials. The process, which is tried to be represented with the objects chosen for the migration process, has been realized with the contemporary art practices of the artists such as performance, installation, video, body and land art, unlike the traditional understanding of representation. In this context, the artists working on the subject and the works made with the use of real materials were discussed, and the phenomenon of migration was tried to be examined from an artistic point of view. As a result of the examination, the works of art created by the artists were presented to the experience of the audience as a social criticism.

Keywords: Art. Migration, Contemporary art, Material,

1. GİRİŞ

Küreselleşen dünyada, yoksulluktan, şiddetten, savaşlardan, afetlerden kaçarak daha iyi bir yaşam için farklı coğrafyalara göç edenlerin sayısı milyonlara ulaştı. Şu anda dünya, çapında 100 milyondan fazla insan yerinden yurdundan edilmiş ve sadece Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından tanınan 27,5 milyon mülteci ile şimdiye kadar kaydedilen en yüksek insan yerinden edilme seviyesine ulaşmıştır (UNCHR, 2022). Bu hareketliliğinin önümüzdeki yıllarda giderek artacağını ve sayının 1,47 milyona ulaşacağı ve mültecilerin üçüncü bir ülkeye yerleştirme ihtiyacı içinde olacağı öngörülmektedir (UNHCR. 2022).

Dünya üzerindeki böylesine büyük bir hareketliliğin çok büyük problem haline geldiği ve daha büyük problemler getireceğinden dolayı her alandan uzmanlar konuya çözüm aramak, problemleri çözmek ve duruma dikkat çekmek için farklı çalışmalar yürütmektedirler. Bir duyarlılık ve deneyim alanı olarak sanat alanında da konunun bir kavram olarak sıklıkla ele aldığı görülmektedir. Özellikle son yıllarda Dünyanın farklı coğrafyalarında devam eden savaşlar ya da küresel ısınma ve yoksulluk nedeniyle gerçekleşen göçler, uluslararası düzeyde açılan sanat fuarlarının ya da bienallerinde kavramsal çerçevesinin belirlenmesinde etkili olmuştur. Güncel sanat uygulamalarının daha yoğun olarak uygulama alanı bulduğu önemli bienallere bakıldığında göç temasının en önemli kavram olarak öne çıktığı görülmektedir.

Dünyanın önemli sanat fuarları ve bianellerinde göç teması sanatçılar tarafından kavramsal açıdan ele alınırken göçmen ve mültecilerin kullandıkları araç-gereç, eşyaların sanat nesnesi olarak kullanılmasına bağlı olarak, dünyanın dört bir yanındaki mülteci ya da göçmenler tarafından atılan, ticareti yapılan, satılan veya kaybolan malzemeleri belgeleyen, toplayan ve sahiplenen önemli büyük ölçekli sanat projeler ve sergiler gerçekleştirilmeye başlanmıştır (Yıldız, 2021).

Ancak dünya genelinde zorunlu göçe tabii olan insanların göç sürecinde kullandığı araç-gereç ve eşyaların sanat eserlerine dönüştürülmesinde, yeniden yaratılmasında temsil sorununu da

akla getirmektedir. Bu eşyaların dönüştürülmesiyle yapılan sanat eserleri yersiz-yurtsuz insanların içinde bulunduğu durumu ne derece de temsil etmekte ve bu duruma ilişkin kamuoyunda ne tür bir etki yaratmaktadır. Yapılan bu sanat etkinliklerinde araç-gereç ve malzeme gibi biçimsel özelliklerin öne çıkması izleyici ya da katılımcıların daha somut ve içsel bir ilişki kurmasına nasıl yardımcı olmaktadır. Çalışmada, göç kavramının sanat eserlerinde insan dışı eşya ve nesnelere odaklanması ile nesnelerin birer gösteren olarak oynadığı rolün sorgulanması ve araştırılması amaçlanmaktadır.

2. GÜNCEL SANAT UYGULAMALARINDA GÖÇ

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren neo-liberal politikalar nedeniyle dünyanın hızlı bir şekilde bütünleşmesine ve teknolojinin olağanüstü desteği sayesinde geniş çaplı bir dönüşüm yaşanmaya başlamıştır (Dulupçu, 2001,16-17). Bu dönüşüm ile birlikte toplumsal alanda en çok dikkat çeken ve bütün ulusları yakından ilgilendiren konu göç olmuştur. Toplumsal hareketler arasında göç kapsamlı ve sonuçları tüm insanlığı ilgilendirdiği için 21. Yüzyıl genellikle "göç çağı" olarak ta adlandırılır (Ünal, 2014, s. 66). Dünya üzerindeki insan hareketliliğinin böylesine arttığı bir dönemde Zizek göçü; "sadece insanlar değil nesneler, görüşler ve fikirler de göç ettiğinden dolayı karmaşık aynı zamanda sonuçları dramatik olan kapsamlı bir olgu" olarak açıklar (Zizek 2015). Bu olgu sadece insanların bir yerden başka bir yere hareketleri değil aynı zamanda beraberinde götürdükleri kimlikleri, kültürlerinin, göstergesi olan araç-gereç ve eşyalar bulunmaktadır. Bu eşyalar genellikle eski fotoğraflar, haritalar, ulusal bayraklar, kartpostallar, mektuplar, biletlerler, bavul, valiz, battaniye, anahtar ve benzeri anımsatıcı eşyalardan oluşmaktadır.

Özellikle dünya üzerinde göçlerin yoğunlaştığı ülkelerde söylem, kişisel tarih, göçmenlerin kimliği ve kültürü ara-gereç ve eşyalar üzerinden ele almak, sanatçılar açısından da benzersiz bir deneyime dönüşmüştür. Sanatçıların ele aldıkları mübadele, göç, geri dönüş, yer değiştirme, yersiz-yurtsuzlaşma, kimlik, direniş, vatan, sürgün, yolculuklar, yabancılık ve küreselleşme gibi kavramlar uluslararası bienallerde enstalasyon, performans, video, resim, yeni medya ve dijital sanat gibi geniş ve farklı alanlarda üretime dönüştürülmüştür.

Eşyanın kişide yarattığı sezgilerin empatik bir alan oluşturması fikri Duchamp ile başlayıp Beuys ile devam etmiştir. Anımsatıcı eşyalar, 1960 ve 1970'lerin sanatında arşivleme titizliğini yansıtan bir çaba ile üretilmiş çalışmalar olarak görülmeye başlamıştır. Bunlar Warhol'un "Zaman Kapsülleri" çalışmasında olduğu gibi sanatçının ya da bir başkasının hayatına tanıklık etmiş yegâne şeylerin toplanıp kayda alındığı yerleştirmelerdir. Sanatçı Christian Boltanski dört farklı müze ile yaptığı iş birliği sayesinde sıradan insanlara ait eşyaları satın alarak ya da bir süre elde tutarak onların müzede sergilenmesine olanak tanımıştır. Nikolaus Lang Gütte Kardeşler'e ait kulübelerdeki eşyaları, Claudio Costa terkedilen bir dağ evinden artakalan eşyaları, Harald Szeeman büyükbabasının mal varlığını sergileyerek belleğin antropolojik bir müze olduğunu görsel olarak ifade etmişlerdir (Artun, 2005: 29-68). Bu çalışmaları ortak kılan unsur eşyaların bireylerin kimliklerine sağladıkları katkıyı canlı bir şekilde sunmuş olmalarıdır. Her bir eşyanın bireyin hayatında birer karaktere dönüşmüş olması yapıtların ana fikrini

oluşturmuştur. Bireylerle birlikte eşyalarda zamanın içinde yol alarak birbirlerinin belleklerine dahil olmuşlardır (Bayraktar, 2018; 7).

Joseph Beuys "fikirler yumağı" adını verdiği eşyaları sergileyerek diğerleriyle ortak bellek imgeleri yakalayabileceğimiz alana gönderme yapmıştır. Geçmişe ait olanın eşyada nefes alıp vermeye devam eden gizli kalmış bir bilgi olduğunu düşünen Beuys, eşyaları yan anlamlarıyla algılamayı sürdürmüştür. Beuys eşyayı öznel inşanın bir tuğlası yerine koyarak sanatta daha önce ele alınmamış bir düşünme biçimine temas etmiştir. Onlara bireysel anlatının bir çekirdeği olarak çalışmalarında sıklıkla yer vermiştir. İç yağı, keçe, el feneri, kızak gibi eşyalar sanatçının öznel deneyimlerini kutsayan yegâne şeyler olarak kavramsallaştırılmışlardır. Böylece sıradan bir şeyin sanatçının tüm sanatsal eylemlerine katılabileceği, onun düşünce dünyasını yansıtabileceği ve belleğin mirasının somut göstergeleri olabileceği açıkça ifade edilmiştir (Bayraktar, 2018; 8).

Anımsatıcı eşyalar, geçmişin toplanmasını ve hayal gücünü tetikleyen bellek çağrışımı oluşturduğundan, göçü belgelemek ve deneyimlemek amacıyla sanat alanında kullanılan bir nesnelere dönüşmeye başlamıştır. Günümüz sanatçıları da eşyayı belleğin temsili yerine koyarak göç nesnesi olarak kullanmaktadırlar. Eşyada görüp sezdikleri ya da deneyimledikleri duyumları yapıtın anlam mertebesini derinleştirmek üzere kullanmaktadırlar. Jale Erzen'e göre "Sanat belleğin önemli bir rolünü üstlenerek eşyanın farklı yorumlamalarını ya da anlaşmalarını yüzeye taşımaktadır" (Erzen, 2011: 60-61).

Güncel sanat eserleri arasında, küresel göç krizinden materyallerin temsillerini benimseyen ve bunlardan yararlanan sanatçıların başında gelen aktivist Ai Weiwei, çalışmalarında, göç esnasında kullanılan taşınabilir araç-gereç ve malzemeleri sanat eserlerine dönüştürmektedir. Sanatçının serbest bırakılmasından ve yakın zamanda seyahat yasağının kaldırılmasından bu yana, Weiwei çoğunlukla son mülteci kriziyle aktif olarak ilgileniyor.

Görsel 1. Ai Weiwei, Safe Passage (Güvenli Geçiş), 2016, Konzerthaus Berlin

Weiwei daha sonra mültecilerle birlikte Yunanistan'ın Midilli adasındaki kamplarda yaşamaya devam etti ve buradan bu konuda birkaç enstalasyonlar üretmiştir. Yapılan en dikkate değer çalışma, sanatçının kullanılmış can yelekleriyle binanın sütunlarını kapladığı Şubat 2016'da Berlin Konzerthaus'taki enstalasyonuydu (Görsel 1). Bu çalışma, krizin boyutunu ve gerçekliğini gösterirken, aynı zamanda mülteciler için güvenli geçiş için yalvarıyor ve sınırı güvenli bir şekilde geçmeyi başaran mültecilerin yeni fırsatlarını ve umutlarını temsil ediyor.

Sanatçı Anish Kapoor ile 2015'te Londra'da bir dayanışma yürüyüşü düzenledi. Bu yürüyüş esnasında birer battaniye taşımaktaydılar. Battaniyeler, bugün dünyada milyonlarca mülteciyi etkileyen ihtiyacın bir simgesiydi Weiwei, Instagram hesabı aracılığıyla göçmenlerin ve özellikle Suriyeli mültecilerin çıktığı tehlikeli yolculukları sürekli olarak belgeliyor. Ai Weiwei yerleştirmesinde, her gün denize açılan göçmenlerin ölçeğini vurgulamak için Berlin'deki Konzerthaus'u binlerce mülteci can yeleği ile kapladı. Ekibiyle birlikte, bir gecede sütunların etrafına 14.000 atılmış can yeleğini sardı. Nitekim Weiwei'nin sanatında sergilenen eleştirel duruş, izleyiciyi eğitmeyi, mültecilerin neden ülkelerinden kaçmak zorunda oldukları konusunda kamuoyunu bilgilendirmeyi veya bu insani başarısızlığı gidermek için ne yapılması gerektiğini göstermeyi amaçlamaktan ziyade, Weiwei'nin sanatındaki sanatsal değer, temsil yeteneğinden ve eserin mültecilerin temsilinde dikkat çekme yeteneğinden kaynaklanmaktadır.

Göç olgusunun belki de en dramatik araçlarından birisi İtalyan foto muhabiri Max Hirzel'in Sicilya'daki göçmen cesetlerinin yerlerini belgeleyen *Migrant Bodies* (Sicilya/Senegal, 2015/2017) adlı fotoğraf serisine konu olan *Masumlar Teknesi*dir. Akdeniz'de batan bu teknenin Libya açıklarında uzun bir süreden sonra bulunup Sicilya'daki Melilli NATO deniz üssüne götürülüp korumaya alınması ile bitmedi.

Görsel 2. Christoph Büchel, "Barca Nostra/ Teknemiz" Venedik Bienali. 2019.

İsviçreli performans sanatçısı Christoph Buchel '*Barca Nostra / Teknemiz*' gerçek bir ölüm ve travma öyküsü olan bir tekneyi 2019 yılında sanat dünyasının merkezi olan 58. Uluslararası Venedik Bienalinin ana sergi alanı olan Arsenale'de sergiledi. 18 Mayıs 2015'te Libya'dan İtalya'ya göçmen taşırken batan ve yaklaşık 1000 civarında mülteci ve göçmenin ölümüne sebep olan geminin kendisinin sergilenmesi, yaşanan trajedinin ne kadar büyük olduğunun en çarpıcı boyutunu oluşturmaktadır. Büchel'in bir projesi olan "*Barca Nostra*" adlı gemi enkazı (Görsel 2), içinde bulunduğumuz hayatın doğrudan yansıması olarak bienalin tüm özeti gibidir. Gerçekle temsili arasında bir çizgide duran bu gemi enkazı, mülteci hayatlarının, mülteci krizinin, mülteci trajedisinin tüm boyutlarını çarpıcı bir gerçeklikle ele alan sanatçı tüm devletlere ve toplumlara yönelttiği sanatsal bir provokasyon eylemi olarak değerlendirilebilir. Bu durum aynı zamanda günümüz sanatının yaşadığımız olaylar örüntüsünde şekillendiğinin açık bir göstergesidir (Gompertz, 2019. Akt. Uyar. 2021).

"*Barca Nostra*" tepkiyi harekete geçirmek için bölgeye has özgüllüğü kullanırken, izleyiciyi duygusal ve bilişsel süreçlere dahil etmek için farklı stratejiler içeren, yakın veya uzak olaylar arasındaki bağlantıları teşvik eden farklı deneyimsel mod biçimleri kullanırlar. İzleyicinin

kayıtsızlığını sarsmak ve sorunlu olan güven duygusunu bozmak için Susan Sontag'ın da sıklıkla bahsettiği ötekinin acısı ile teknenin farklı geçmişlerin ve yaşam öyküleri arasındaki gerilimler üzerine inşa edilmiştir (Sontag, 1994). Bu yerleştirmeyi değerlendiren BBC sanat editörü Gompertz, bienale izleyici rolünde katılanlar için, "Sergide her yer doluydu ve duyguların arka plana devrildiği dijital çağın kölesi olmuş olan bu insanlar için, sergideki temaya karşılık herkesin bir göz atıp, bir fotoğraf çekip sosyal medyada paylaşmak dışında bir etkilenim veya harekete geçme durumunda bulunmadıklarını ifade etmiştir (Gompertz, 2019; Akt. Uyar. 2021).

Başka bir örnek sanatçı, Suriye doğumlu -kendisi de bu deneyimi yaşamış olan- yerleştirme sanatçısı ve mimar Mohamad Hafez'in yine göçmenlik ve mülteci durumlarına dikkat çektiği çalışması bavul metaforu ile betimlediği bir dizi çalışmadan biri olan *Unpacked: Refugees Baggage/ "Paketlenmemiş Mülteci Bagajı"* isimli yerleştirmedir (Görsel 3).

Görsel 3. Mohamad Hafez*, Unpacked: Refugee Baggage (Mülteci Bagajı), 2019*

Paketlenmemiş: Mülteci Bagajı, "mülteci" kelimesini insancıllaştırmaya çalışıyor. Çalışmanın projesini de Irak doğumlu yazar Ahmed Badr yapıyor. Hafız, savaşın yıkımına uğramış odaları, evleri, binaları ve manzaraları heykelsi bir şekilde yeniden yaratıyor. Her biri, Amerika'da yeni bir hayat kurmak için aynı odalardan ve binalardan kaçan Afganistan, Kongo, Suriye, Irak ve Sudan'dan gerçek insanların sesleri ve hikayeleriyle iç içedir. Onların hikayeleri, Wesleyan Üniversitesi'nde okuyan ve kendisi de bir Iraklı mülteci olan Badr tarafından toplanıp küratörlüğünü yapıyor. Ziyaretçiler kulaklık aracılığıyla kısa ses klipleri deneyimliyor ve hikayeleri çevrimiçi olarak ve sergi pankartlarında okumaya devam edebiliyor (URL. 1). Hafez'e göre; "günün sonunda, hayatlarımızla onların hayatları arasında pek çok benzerlik fark etme ihtimalimiz var. İnsanlar arasında büyük bir ortak payda var ve insanlara yargılamamalarını söylemeye çalışıyoruz (URL. 2). Aynı zamanda serginin Yale Hukuk Okulu'nda izleyiciye açılmış olmasının da yasaların (göçmenlik yasalarından seyahat yasalarına kadar her türlü yasanın) çok daha ötesinde sözü edilen göçmenlerin aslında birer insan olduklarını, geçmişlerinin, kültürlerinin, anılarının ve umutlarının olduğunu hatırlatma işlevi üstlendiği görülürken, sanatın birleştirici ve özgürleştirici gücü, yaşamın gerçekliği ve yasaların katılığı arasındaki tezatlığı doğrudan izleyiciye yansıtır (Tokdil, 2022; 22).

Guy Wouete'nin *Sur le Chemin de l'immigration/ Göç Yolunda* isimli çalışması ise göç sırasında yaşanan kayıplara odaklanmıştır (Görsel 5). Yasadışı yollarla sınırı geçmeye çalışan göçmenlerin yol boyunca yaşadıkları fiziksel ve ruhsal kayıplar, yaşamlarını yitiren bu insanlardan kalan kıyafetler ve eskimiş ayakkabılarla temsil edilmiş, dikenli teller sınırları ve

sınır geçişlerini betimlerken bu tellerin ardında yer alan plastik su şişeleri ile insanların temel ihtiyaçlarını ve mahrumiyetlerini temsil etmeye çalışmıştır.

Bu yerleştirmede, düzenli bir kaos içinde birbirine bakan renkli ayakkabılardan oluşan iki kıtayı ayırt edebiliyoruz. Bu ayakkabılar, erişilemeyen su şişelerinden oluşan bir duvarla ayrılmıştır. Bu duvar iki kıtaya yakın ama etrafı dikenli tellerle çevrili, bu da onu geçmemizi engelliyor. Bu, ilk bakışta gördüğümüz şey için ikisi arasındaki gerilimi gösterir. Su normal koşullarda ücretsiz ve herkes tarafından erişilebilir olan herhangi bir canlı için temel bir kaynaktır. Bir göçmen için her şeyi, hatta onu hayata yaklaştıran bir bağı bile temsil ediyor. Korkulduğu kadar arzu edilir, çünkü nerede olduğunuza bağlı olarak, bunu elde etmek çok zordur çünkü hem kurak bölgelerde binlerce kilometre hem de sınırda teknelerle geçmek zorunda olduğunuz düşmanca bir enginliği geçmek zorundasınız. Onu almak için karşıya geçtiklerinde, bu kutsal bir motivasyondur, ancak geçmemiz gereken sınır ve sınır olduğunda korkunç bir cellattır.

Görsel 4. Guy Wouete, (Göç Yolunda) Sur le Chemin de l'immigration, 2015

Sanatçının sıklıkla kullandığı "İnsan ağaç değildir, aynı yerde büyüyüp ölmek kaderinde yoktur" sözü aslında küreselleşme sürecinde öteki ile buluşmak zorunda olduğumuz bir dünyada yaşadığımızı unutmamak gerektiğini hatırlatır. *Göç yolunda* çalışmasına bakıldığında bu açıkça görülür. Eserleri aracılığıyla insanoğlunun duygularını ve diğer ruh hallerini tercüme etmeye çalışır. Tüm yaratıcı araçlarla (resim, heykel, video vb.) rahat olan eseri, fani ile ebedi, sonlu ile sonsuz, söylenen ile söylenmeyen arasında bir yolculuktur. Woueté'nin çalışması bir varoluş şiiridir. İnsanoğlunun duygu ve hislerini görüntülere çevirir. Günlük hayatın gerçekliği onun ilham kaynağıdır (URL 3.) Bu doğrultuda en temel insan haklarından biri olan sığınma/barınma ihtiyacı tel örgülerle çevrilmiş bir alana yerleştirilmiş su şişeleri ile sembolize edilirken bu kurgunun önüne ve arkasına yerleştirilen ayakkabı atıklarının bu denli insani bir sürece ulaşabilmek için yola çıkan insanların yol boyunca verdikleri kayıpları simgeleyerek yaşanan trajediye basit ama etkili bir eleştiri getirdiği söylenebilir.

Dünyanın dört bir yanında mültecilerin ve göçmenlerin atılan eşyalarını toplayan, fotoğraflayan ve belgeleyen çok sayıda sanatçı var. 2015 yılında Midilli'ye denizden geçen milyonlarca mültecinin gelişen krizini belgelemek için seyahat eden bir fotoğrafçı olan Tasos Markou, kıyıları dolduran enkaz ve malzemelerin görüntülerini yakaladı. Kıyı boyunca uzanan can yelekleri yığınları, Markou'nun fotoğraflarının betimlediği manzarada çarpıcı bir görsel.

Markou bir röportajda can yeleklerini şöyle ifade etti: "Bunun sadece çöp olmadığını anladım ... “Her ceket bir insan hayatı, bir geçiş hikayesi anlamına geliyordu" (Muir, 2017).

Bir başka fotoğraf projesi örneği, Tom Kiefer'in ABD-Meksika sınırını geçen göçmenlerden atılan malzemeleri belgeleyen devam eden *El Sueho Americano* çalışmasıdır. Kiefer, bir işleme merkezinde kapıcı olarak çalıştı ve tuvalet kâğıdı, diş fırçası, çatal bıçak takımı ve boş su şişeleri dahil olmak üzere el konulan malzemeleri topladı, eve götürdü ve fotoğraflarını çekti ve bunları asarak enstalasyonlarını oluşturdu (Baker. 2017). Arabella Dorman ise benzer malzemeleri Londra'daki St. James Kilisesi'nde, Midilli kıyılarından toplanan yüzlerce kıyafeti avize şeklinde yerleştirmesini yapmıştır. Bunlar, mültecilerden toplanan ve belgelenen materyallerin sanat eserlerine ve yaratıcı projelere dönüştürülmeye çalışılan örneklerden bazılarını oluşturmaktadır.

Görsel 5. Arabella Dorman, 2017, Askıya Alınmış Eşyalar, Londra St James's Kilisesi, Enstalasyon

Bu sanat eserleri, mültecilerin kötü durumuna dikkat çekmeyi ve empati kurmayı teşvik etse de küresel hareketliliklerin ve göçün temsilleri ve estetiğinde maddi varlığın incelikli bir incelemesini açmalarını ele almaktadır. Burada estetik terimini, renk, doku, madde, ölçek, yoğunluk, doygunluk ve benzeri gibi belirli nitelikleri ve malzeme özelliklerini seferber etmek veya bu belirli eşyaların konfigürasyonlarının oluşturabileceği ilişkisel kapasiteleri tanımlamak için kullanılsa da ana kavram estetikten çok malzeme ve maddeye verilen öneme dikkat çekmek ve sorgulamaktır (Vannini, 2015). Sanatçı bununla temsili okumalar ve yorumlamaların ötesine geçerek göç eyleminin bir parçası olarak orada bulunan eşyaların maddi varlığı ile izleyicilerin bir ilişki içine geçmesini amaçlamaktadır.

İngiltere’de yaşayan ve kendisi de bir göçmen olan sanatçı İssam Kourbaj, çalışmalarında göç, göçmen, barınma ve çocuk olmak gibi temalara dikkat çeker. Bu yerleştirme çalışması, Londra’daki Arap kültürünü anma şenlikleri olan Shubbak festivali sebebiyle, Londra’nın farklı yerlerinde gerçekleştirilmiştir. Farklı kentlerde sergilenen *‘Kaybedilen Başka Bir gün’* (Görsel 5.) isimli yerleştirme çalışmasında, Suriye göçmen sorununa değinmiştir.

Görsel 6. Issam Kourbaj, Kaybedilen Başka Bir gün, 1,579, Londra civarında 5 lokasyon

2011 yılından itibaren Suriye'de yaşanan savaşa dair çalışmalar üreten sanatçı, bu tür yerleştirme çalışmaları ile insanların mültecilere, göçmenlere yardım etmesini ve destek olmasını teşvik etmeyi amaçlamıştır. Ayrıca bu var olan göç sorunu hakkında insanları bilinçli olmaya da davet etmektedir. Sanatçı bu yerleştirme çalışmasında malzeme olarak göçmen mültecilerden toplamış olduğu çeşitli ilaç kutuları, eski kitaplar ve farklı ürün kutuları gibi atık malzemeler kullanmıştır. Eski yıpranmış kitapları birbirinden ayırıp binalardaki tabela algısını izleyiciye hissettirmek için siyah çizgilerle şekillendirerek ve Arapça yazılar ekleyerek bu çalışmasını oluşturmuştur. Çalışmanın çevresini ise yanmış kibrit çöpleri ile çevirmiştir. Bu yanmış kibritler Suriye'deki iç savaşın başlangıcından o güne kadar geçen günlerin sayısını temsil etmektedir (Girgin, 2017).

Göç, sadece Ortadoğu, Asya ya da Afrika ülkelerinden Avrupa'ya yapılan göçleri değil aynı zamanda Meksika sınırında Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan göçlerin de önemli bir problem olduğu görülmektedir. Bu konuda sanatsal anlamda çalışmalar yapan sanatçı/fotoğrafçı Richard Barnes ve sanatçı/küratör Amanda Krugliak tarafından, antropolog Jason DeLeon ve Michigan Üniversitesi iş birliği ile gerçekleştirilmiş olan "Belgelenmemiş Göç Projesi" ile konuya dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Çalışma Richard Barnes tarafından Meksika-Amerika Birleşik Devletleri sınırı boyunca konumlanmış video görüntüleri ile oluşturuldu. *State of Exception/Estado de Excepcion* enstalasyonu, belgesiz göçmenlerin özgürlük arayışlarında karşılaştıkları zorlu yolculuğu canlandırıyor.

Görsel 7. Richard Barnes ve Amanda Krugliak, Belgelenmemiş Göçmen Projesi, Parsons Tasarım Okulu, (2012).

Bu karmaşık konu, Michigan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde devam etmekte olan bir çalışmanın parçası olmuştur; burada araştırmacılar, göçmenleri gece haber segmentlerimizden çıkarmak ve her birini getirmek için giysi, fotoğraf, video ve benzeri kişisel eşyalar ve geride bırakılan giysi parçaları yoluyla insanların hayatlarına girmeye çalışmaktadırlar.

İstisna Durumu/Estado de Excepción, insan deneyiminin izlerini sunuyor; belgesiz göçmenlerin ABD'ye yolculukları sırasında çölde geride bıraktıkları nesneler ve diğer veri biçimleri, tümü Michigan Üniversitesi antropoloğu Jason De León'un araştırmasının bir parçası olarak toplandı. Belgesiz Göç projesi. De León, materyalleri bir tarihin parçaları olarak görüyor, sınırın her iki tarafında ölüm, travma ve acıyı açığa çıkarırken göçmen deneyiminin karmaşıklığına ışık tutuyor (URL 4).

Pasaj III, Başka Bir Ülke Projesi, Alfredo ve Isabel Aquilizan'ın sanatsal pratiği, insanların yüksek bir hareketliliğe sahip olduğu ve giderek küreselleşen bir dünyada gezinirken ve kimlik oluşumu konusunu araştırırken, bir topluma "ait olmanın" ne anlama geldiği sorusuyla sık sık ilgileniyor. Sanat eserinin adı ne başlangıç noktasındaki ne de varış noktasındaki aradaki boşluğa atıfta bulunur. Enstalasyon, farklı geçmişlere ve kültürlere sahip insanlar tarafından ayrı ayrı üretilen ve ardından sanatçılar tarafından bir araya getirilen karton konutlardan oluşuyor. Karton konutların istiflenmesi, onları bir tür yüzen ev veya mobil eve dönüştürerek, bir yolculuğa çıkma fikrini iletir. Çalışma, dağınık insanlar arasındaki kimlik, hareketlilik ve bağlar kavramlarını araştırırken, formunun belirsizliği, kendilerini hem kendi ülkelerinden hem de yeni yerleşim yerlerinden kopuk bulan göçmenlerin deneyimlerine işaret ediyor. Enstalasyon, galeri boyunca yatay olarak uzanan kartpostal fotoğraflarından oluşan bir koleksiyondur. Bu fotoğraflar isimsiz kişiler tarafından çekilmiştir ve sanatçılar tarafından internetten alınmıştır. Thehorizon line, sınırları ve sınırları aşan yeni diasporik kişisel ve sosyal kimlik biçimleri inşa ediyor.

Görsel 8. Isabel ve Alfredo Aquilizan, Pasaj III: Başka Bir Ülke Projesi, 2009 Karton kutular, ahşap paletler, fotoğraflar Boyutlar değişken

Isabel ve Alfredo Aquilizan, öncelikle karton ortamında karı koca bir ekip olarak çalışıyor. Yükselen enstalasyonları, yerden tavana ve duvardan duvara uzanan galeri alanlarını dolduruyor. İkilinin devasa heykelsi çalışmaları, üst üste dizilmiş minyatür evlerden oluşuyor ve bu da birbirine karışan manzaralardan oluşan baş döndürücü kuleler yaratıyor. Sanatçılar, enstalasyonlarının birçoğunda öğrenciler ve topluluk üyeleriyle iş birliği içinde mukavva

yapıları inşa etmek için çalışıyor ve katılımcıları kendi göç deneyimlerini yansıtmaya ve kanalize etmeye davet ediyor.

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yaşadığımız çağda insanlığın en önemli problemlerinden birisi olan göç ve mülteci sorunu son yıllarda güncel sanatında odaklandığı konularında başında gelmiştir. Bu kapsamda güncel sanatın geleneksel temsil yaklaşımlardan farklı olarak özellikle yerleştirmeler, (enstalasyon), performans, video, beden ve mekân sanatı gibi güncel uygulamalarla ele aldıkları kavramı izleyicilerin katılımına dayalı bir alımlama sürecine bağlı olarak gerçekleştirerek daha etkili olmaya ve duyarlılık yaratma yoluna gitmişlerdir.

Dünyanın önemli bienal ve sanat fuarlarında sanatçıların ele aldıkları göç kavramına bağlı olarak mültecilerin kullandıkları ve yanlarında taşıdıkları araç-gereç ve eşyaların sanatsal uygulamalardaki kullanımı da artmıştır. Zorunlu göçe maruz kalan, sınırları aşıp başka ülkelerde yaşamlarını devam ettirmek zorunda kalan mültecilerin yanlarında taşıdıkları araç gereçler ile attıkları, kaybettikleri ya da ticaretini yaptıkları eşyaları belgeleyen, toplayan ve sahiplenen önemli büyük ölçekli sanat projeleri ve sergiler yapılmıştır. Önde gelen uluslararası sanatçılar ve aktivistler, dikkat ve ilgiyi bu alana çekmek için mülteci yolculuklarının tanığı olan bu araç gereç ve malzemelere odaklanan güncel sanat uygulamaları yapmışlardır. Bu uygulamaların çoğu, küresel mülteci krizinin simgesi haline gelen botlar, tekneler, can yelekleri, ayakkabılar, kıyafetler, valiz, bavul ve sırt çantası gibi malzemelerin kendilerini birer tanık kullanmışlardır. Sanatçılar eşyayı bir maddi bir varlık olmaktan ziyade onu bir temsil olarak kavramsallaştırmıştır. Eşya belleğin bir temsili ve kendisi de bir bellek olarak sanatçılara kültür, toplum ve kimlik araştırmaları yapabilmeleri adına yeni bir alan açmış ve ele aldıkları araç gereçlerin somutlaşması bağlamında anlam değişimlerine uğratarak güncel sanat ortamına taşımıştır. Sanatçıların bu eşyaları sanat ortamına taşımaları ile kalmamış aynı zamanda izleyicilerin katılımını da sağlayarak etkiyi ve izleyicinin algısını değiştirme duyarlılıklarını artırmaya çalışmışlardır.

Mültecilere ait gerçek malzemeleri statik biçimlerinin veya olağan işlevlerinin dışında düşünmek ya da algılamak sanatsal açıdan daha duyuşsal bir ilişkiyi ortaya çıkarır. Kitlesel göç yoluyla biriken ve üretilen malzemelerin sanatsal kullanımı göz önüne alındığında insanlıkla ilgili birçok durumun ve bağlamın vurguladığı ya da gösterildiği de görülür. Malzemenin yaratıcı süreci, insanlığa ve küresel hareketliliklerin geleceğine olumlu bir şekilde yansıtmak için kullanılabilecek maddi-sosyal yaşamların farklılıklarını ve nüanslarını gösterir.

KAYNAKÇA

Artun, A. *Sanatçı Müzeleri*. İstanbul: İletişim Yayınları. 2005.

Baker, P. C. 2017. "*A Janitor Preserves the Seized Belongings of Migrants."* The New Yorker, 12 March. https://www.newyorker.com/culture/photo Erişim; 23.01.2023

Bayraktar, G. Sanatta Sosyal Bir Organizma: Eşya idil, 59 (2019 Temmuz): s. 890-904. doi: 10.7816/idil-08-59-08. 2019. Erişim; 23.01.2023

Dulupçu, M. A., *Küresel Rekabet Gücü Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. (2001).

Erzen, J., *Çoğul Estetik*. İstanbul: Metis Yayınları. 2011.

Laborie, S., The Raft of the Medusa, Louvre Museum, Erişim:23.01.2023. http://www.louvre.fr/en/oeuvrenotices/raft-medusa.

Manolopoulou, A. *Why Them and Not I? An Account of Kalliopi Lemos's Art Projects About Human Dignity*. In Imagining Human Rights (pp. 201-216). De Gruyter. 2015.

Muir, C., Friday Essay: The Photographer, the Island and Half a Million Lifejackets. 2017. http://theconversation.com/friday-essay-the-photographer-the-island-and-half-a-millionlifejackets-81682. Erişim: 25.01.2023.

Neumeier, B, Of Boats and Walls Migrating Iconographies, Australian Studies Zeitschrift für Australienstudien. 2021. Erişim; 22.01.2023

Smillie, S., 'Drowned World: Welcome to Europe's First Undersea Sculpture Museum', The Guardian, 2 February 2016, https://www.theguardian.com/artanddesign/2016/feb/02/ -world-europe-first-undersea-sculpturemuseum-lanzarote-jason-decaires-taylor. Erişim; 22.01.2023.

Sontag, S., *Başkalarının Acısına Bakmak*, Çev. Osman Akınhay, (İstanbul: Agora Kitaplığı, 1994.

Tokdil, E., Göç Olgusunun Kültürel Boyutları ve Çağdaş Sanata Yansımaları: Tematik Bir Analiz, Pearson Journal Of Socıal Scıences & Humanıtıes, 2022. Erişim; 23.01.2023

Ünal, S. Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: "Öteki" Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi. Journal of World of Turks, 6 (3), 65-89. 2014.

Zizek, S. Der neue Klassenkampf. Die wahren Grunde fur Flucht und Terror. Ullstein, 2015.

URL. 1. https://www.mohamadhafez.com/UNPACKED-Refugee-Baggage (Erişim: 23.01.2023)
URL 2. https://law.yale.edu/yls-today/news/unpacking-unpacked-mohamed-hafez (Erişim: 23.01.2023).

(URL 3. http://histart.over-blog.com/2016/03/l-ailleurs-chez-guy-wouete.html. (Erişim: 23.01.2023).

URL 4. https://parsons.edu/sheilacjohnsondesigncenter/state-of-exception/ (Erişim: 23.01.2023).

Uyar, S. *Mülteci Sorunlarının Sanatsal Anlatımı* (Sanatta Yeterlilik Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara. 2021.

Vannini, P., *Non-Representational Methodologies: Re-Envisioning Research.* Oxon: Routledge. (2015).

Wilson, Michael. *Çağdaş Sanat Nasıl Okunur*. Çev. Firdevs Candil Erdoğan. İstanbul: Hayalperest Yayınevi, 2015.

Yıldız, Esra, Çağdaş Sanatta Göç Teması, Temsili ve Çelişkileri Üzerine, Sanat ve Tasarım Dergisi Cilt / 11 Sayı / Number 2 Aralık / December. (2021). (Erişim 10.01.2023).

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1. https://suzannelovellinc.com/blog/safe-passage/

Görsel 2. https://en.wikipedia.org/wiki/Barca_Nostra#/media/File:Barca_Nostra_(Biennale_de_Venise_2019)_(48126881793).jpg

Görsel 3. https://www.mohamadhafez.com/UNPACKED-Refugee-Baggage

Görsel 4. http://histart.over-blog.com/2016/03/l-ailleurs-chez-guy-wouete.html

Görsel 5. https://www.itsnicethat.com/news/suspended-arabella-dorman-art-141217

Görsel 6. http://edgeofarabia.com/artists/issam-kourbaj

Görsel 7. *https://gothamtogo.com/state-of-exception-the-undocumented-migrants-project-on view-at-parsons-school-of-design/*

Görsel 8. https://www.thisiscolossal.com/2019/05/massive-cardboard-installations-by-isabel-and-alfredo-aquizilan/

ALİ DÜZGÜN'ÜN ESERLERİNDE KENTLEŞME VE GÖÇ TEMASI

Doç. Dr. Fahrettin GEÇEN [1], Doç. Dr. Tarık YAZAR [2]

[1] İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi,

- ORCID ID: 0000-0002-0787-7505

[2]Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0001-5208-825X

ÖZET

İnsan kendi yaşam döngüsünü devam ettirirken zorunlu olarak bir mekân içerisinde yer almaktadır. Bu mekân insanın kaldığı yaşam alanını, sosyal ve kültürel yapısını da etkilemektedir. İnsan ile mekân arasında mevcut olan bu bağ çeşitli nedenlerle bazı zamanlarda bozulmaktadır. Bunu oluşturan nedenlere baktığımızda; doğal felaketler, savaş, politik ve stratejik nedenler, dini gerekçeler, meslekten dolayı tayin, köyden şehre göç gibi birçok nedene bağlı olmaktadır. Bu değişim bazen olumlu sonuçlar verirken bazen de olumsuz sonuçlar vermektedir. Bir savaş sonrası yer değiştirmek yani göçmek zorunda kalan insanlar, can güvenlikleri, ekonomik yetersizlikleri, barınma problemi, sosyal ve kültürel ilişki kurma yetersizlikleri, vatandaşlık hak mahrumiyetleri gibi birçok problemle karşılaşırlar. Yine köyden kente göç eden insanlarında yaşadığı problemlerin bazılarını sıralarsak sosyal uyum problemleri, kültürel çatışmalar, dışlanma, ekonomik problemler, barınma gibi birçok problem ile örneklendirebiliriz. Göçten dolayı oluşan problemlere çeşitli dönemlerde bazı sanatçılarda kayıtsız kalmamışlardır. Sanatçı yaşadığı dönemin tanığı, geleceğe kendi dili ve sanatsal üslubuyla ifade edip taşıyan kişidir. Geçmişte ve günümüzde bu konuya değinen birçok sanatçı vardır. Günümüz sanatçılarından bir tanesi de Dr. Ali Düzgün'dür.

Bu araştırmanın amacı; göç ve göçün bir sonucu olan kentleşme sonucunda kentte yaşayan kadınların yaşadıkları çatışma ve çatışmanın sonucu ortaya çıkan durumu ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın önemi ise; göçün farklı bir formu olan köyden kente göçün kadınlar üzerinde oluşturduğu etkilerin bir sanatçı gözüyle nasıl yansıdığının anlaşılır hale getirilmesidir. Araştırmanın sonucunda sanatçının eserlerinde doğrudan göçü değil göç sonucu ortaya çıkan bir durumu ele aldığı, bir-iki nesil önce köyden kente göç eden ailelerin bazı kızlarının modern kıyafet giyen kızların yanında kendilerini dışlanmış hissettiklerini ve kendilerinin de öyle giyinmek zorunda hissettiklerini ifade ettikleri anlaşılmıştır. Sanatçının bu kızları resimlerinde ya modern etüt ettiği ya da modern görünümlü kızların yanında kendi yerel kıyafetleriyle resmederek onları sosyal anlamda barıştırma yoluna gittiği görülmektedir. Kısaca köyden kente göçüş sonucu kızların yaşadığı sosyal ve kültürel bir çatışma sanatçının eserlerine yansımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kentleşme, Ali Düzgün, Kültür, Kültürel baskı.

THE THEME OF URBANIZATION AND MIGRATION IN ALİ DÜZGÜN'S WORKS

ABSTRACT

While man continues his life cycle, he necessarily takes place in a place. This place also affects the living space, social and cultural structure in which a person stays. This connection that exists between man and space Decays at some times for various reasons. When we look at the reasons that make up this; natural disasters, war, political and strategic reasons, religious reasons, appointment due to profession, migration from the village to the city depends on many reasons such as. While this change sometimes gives positive results, sometimes it gives negative results. People who are forced to relocate after a war, that is, to emigrate, face many problems such as their life security, economic inadequacies, housing problems, inability to establish social and cultural relationships, deprivation of citizenship rights. Again, if we list some of the problems experienced by people migrating from village to city, we can exemplify with many problems such as social adaptation problems, cultural conflicts, exclusion, economic problems, housing. Some artists have not remained carefree about the problems caused by migration in various periods. An artist is a witness of the period in which he lived, a person who expresses and carries the future with his own language and artistic style. There are many artists who have touched on this topic in the past and today. One of today's artists is Dr. Ali is Smooth.

The aim of this research is to reveal the situation resulting from the conflict and conflict experienced by women living in the city as a result of urbanization, which is a result of migration and migration. The importance of the research is to make it clear how the effects of migration from village to city, which is a different form of migration, on women are reflected through the eyes of an artist. The result of the research works by the artist in a condition that results from direct migration migration are not addressed, a generation or two ago, some of the families who migrated from the village to the city and they felt marginalized themselves around girls wearing modern clothing for their daughters and themselves feel they have to dress that way was revealed. It is seen that the artist either studies these girls modernly in his paintings or goes on the path of reconciling them socially by painting them in their local clothes next to modern-looking girls. In short, a social and cultural conflict experienced by girls as a result of migration from the village to the city is reflected in the artist's works.

Keywords: Migration, Urbanization, Ali Düzgün, Culture, Cultural oppression

1. GİRİŞ

İnsan canlı varlık olmasından dolayı hareket kabiliyetine sahiptir. Her ne kadar yaşam döngüsünü devam ettirebilmesi için bir mekâna ihtiyaç duysa da hareketliliği onu duraksamaktan, devamlılıktan hareketliliğe itmektedir. Elbette insan bir alan yani mekân içerisinde yaşam döngüsünü sürdürme ihtiyacı duymaktadır. Yaşam döngüsünü sürdürdüğü bu alanda insanoğlu, yaşamsal fonksiyonlarının güvenli bir şekilde yapılmasını, sosyal ve kültürel faaliyet ve ilişkilerini yürütebilmesini, düşünsel ve duygusal his ve isteklerini gerçekleştirmesini doğal olarak sağlamak amacını güder. İnsanın içinde yer aldığı mekân ile olan bağı bazen istekli bazen de isteksiz olarak bozulmakta ve insanoğlu yerini değiştirmek zorunda kalmaktadır. Bu olay, göç olarak görülmektedir. TDK'na göre göç; "Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" olarak tanımlanmaktadır (https://sozluk.gov.tr/; Ekici ve Tuncel 2015:9-11).

Göç'ü meydana getiren durumlara genel olarak baktığımızda; doğal felaketler, savaş, politik ve stratejik nedenler, dini gerekçeler, meslekten dolayı tayin, hastalık, köyden şehre göç gibi birçok nedene bağlı olmaktadır. Göç olayını yapan kişiler yani göçebeler bazen bu durumdan olumlu çoğunlukla da olumsuz sonuçlarla karşılaşırlar. Bir savaş sonrası yer değiştirmek yani göçmek zorunda kalan insanlar, can güvenlikleri, ekonomik yetersizlikleri, barınma problemi, küçük yaşta çalışma, cinsel istismar, sosyal ve kültürel ilişki kurma yetersizlikleri, vatandaşlık hak mahrumiyetleri gibi birçok problemle karşılaşırlar. Yine köyden kente göç eden insanlarında yaşadığı problemlerinin bazılarını sıralarsak sosyal uyum problemleri, kültürel çatışmalar, dışlanma, ekonomik problemler, barınma problemi gibi birçok problem ile örneklendirebiliriz. Coşkun, göçün demografiye olumsuz etki ettiğini, sosyal devlet açısından az vergi vererek ve destek alarak ülke ekonomisine zarar verdiğini, istihdama zarar verdiğini, işsizliği artırdığını söylemektedir (2015: 74-84). Göçün sonucunda oluşan bu problemler elbette birçok alanının dikkatini çekmiştir ve birçok alanda yer alan kişiler bu konularla ilgili çalışmalar yapmışlardır. Özellikle siyasilerin en çok göz önünde bulundurduğu bu konu, sosyologların, psikologların ve birçok alanın kapsamına girmektedir.

1960'lardan başlayarak farklı disiplinlerden uzmanlar, özellikle sosyologlar gecekondu nüfusunu, yaşam şartlarını, şehirle kurdukları ilişkileri ve problemlerini incelemeye başlamışlardır. Türkiye'de toplumsal yapı alanında önemli çalışmalara imza atan İbrahim Yasa, 1966 yılında gecekondu yaşamına dair "henüz yerleşmiş, dengesini bulmuş, hallerinden

memnun topluluklar olarak düşünmek yanlış olur. Bu ailelerin şehir topluluğu içinde tam olarak yerleşme ve kaynaşmaları uzun zamana ihtiyaç gösterecektir" diyerek gerekli önlemlerin alınması için gecekondu yerleşimlerine "şimdilik şehrin geçiş yerlerinde yerleşmiş geçiş halinde topluluklar olarak bakmak" gerektiğine işaret etmektedir. (Gürdaş, 2021: 35). Göç ile ilgili olan bu durum gecekondu yaşantısı ile köy-kent arasındaki sorunları ortaya koymuştur. Bu sorunlardan biri de kılık kıyafet konusu olmuştur.

Göç konusuna ve problemlerine sanatçılar da duyarsız kalmamışlardır. Grafik tasarımcılar çoğunlukla afiş tasarımlarıyla farkındalık yaratırken resim sanatçıları yaptıkları resimlerle farkındalık oluşturmaya çalışmaktadır. Birçok sanat dalı içerisinde göç problemine değinen diğer alan plastik sanatlar kapsamında resim sanatıdır. Hem geçmişte hem de günümüzde birçok resim sanatçısı bu konuyla ilgili eserler üretmiştir. Günümüz sanatçılarından Ali Düzgün'de kentselleşme bünyesinde göç'ün sonuçlarına vurgu yapan sanatçılarımızdan biridir. Sanatçının kendi ifadesiyle, "Sanatçı yaşadığı dönemin tanığı, geleceğe kendi dili ve sanatsal üslubuyla ifade edip taşıyan kişidir". Göç temasıyla ele alınan bu araştırmada Ali Düzgün ve eserleri hakkında bilgiler verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı göç ve göç'ün bir sonucu olan kentleşme sonucunda kentte yaşayan kadınların yaşadıkları çatışma ve çatışmanın sonucu ortaya çıkan durumu ortaya çıkarmaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi: Göç'ün farklı bir formu olan köyden kente geçişin kadınlar üzerinde oluşturduğu etkilerin sanatçı gözüyle ve ifade biçimiyle nasıl ele alındığını görmek açısından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Yöntemi: Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yapılmıştır. Araştırmada verilere ulaşmak için sanatçının kendisiyle görüşülüp röportaj yapılmıştır. Röportajda sanatçının eserlerini oluştururken izlediği düşünsel ve duygusal yollar kendisi tarafından ifade edilmiştir. Araştırmada kullanılan sanatçının eserleri ve künyeleri sanatçının kendisinden temin edilmiştir. Araştırmada verilere ulaşmak için makale, internet kaynakları, tezler ve bildirilere bakılarak literatür taramasına gidilmiştir. Araştırmada yer alan sanatçı Ali Düzgün'e ait eserler ise Betimsel Resim Analiz tekniğinin kısmen uygulanması ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, sanatçı Ali Düzgün'e ait 4 eseri oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninde ise göç temasını ele alan günümüz sanatçılarından Ali Düzgün bulunmaktadır.

2. ALİ DÜZGÜN KİMDİR VE SANAT HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

1954 Elâzığ doğumlu olan sanatçı 1977 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Resim-İş Eğitimi'ni bitirmiştir. Sanatçı 1980 yılında ise Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Eğitiminde öğretim görevlisi olup akademik dünyaya giriş yapmıştır. 1989 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sanatta Yeterliliği kazanmış ve 1990 yılında mezun olmuştur. Sanatçı akademisyen Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde 1994-2002 yıllarında çalışmış hem bölüm başkanlığı hem de Dekan Yardımcılığı yapmıştır. Sanatçı akademisyen Ali Düzgün'ün çok sayıda ulusal, uluslararası kişisel ve karma sergileri mevcut olup aynı zamanda ödülleri de bulunmaktadır. Gazi Üniversitesinde de görev yapan sanatçı günümüzde (2023) emekli olarak sanatçı kimliğiyle birçok kişisel sergi düzenleyip karma sergilere katılarak sanat yaşamına devam etmektedir (http://www.turkishpaintings.com).

Sanatçı Ali Düzgün genel olarak eserlerinde köyden kente göç eden kitlelerin göçün yaşamlarına nasıl yansıdığını ve özellikle de kadınlarda nasıl bir kültürel çatışma ve psikolojik baskı oluşturduğunu anlatmaktadır. Sokağa çıktığımızda kıyafet açısından açık giyinen kısa etekli, göbeği açık bayanların bir kısmının bir ya da iki nesil öncesinde köyden kente geldiğini sanatçının kendisi ifade etmektedir.

Ali Düzgün'ün ifadesine göre; *"Sanatçı döneminin tanığıdır. Edebiyatçı kalemiyle, müzisyen sözüyle, bestesiyle, ressam fırçasıyla çizgisiyle dönemini ve toplumunu yansıtır. Sanat sosyolojisi kapsamında baktığımızda, genç nesil geçmişini bilmezse kendi kültürünü bölgesini nasıl çözümleyebilir. Sanatçı sorumluluğuyla eserler üretip bu bilgileri genç nesillere, gelecek nesillere aktarmalıdır. Aksi takdirde gelecek nesil bizi sorgulayacaktır. Elbette bu sorumlulukla konuları eserlere yansıtırken, estetik ve plastik yönünü de sanatçı kimliğimizle dikkate alıp öyle eser üretiyoruz. Kendi biçemimizde resimsel değerleri dikkate alarak resimlerimizi yapmaya çalışıyoruz. Buda bir sorumluluktur. Sanatçı, kendi özüyle yapacaklarını birleştirip sanatsal boyutu dikkate de alarak sanatını oluşturmaya gayret gösterir"* demektedir.

Sanatçının üslubuna bakıldığında eserlerinde geometrik ve minyatür tarzında etkiler hissedilmektedir. Sanatçı, Master ve Doktora'sını bu alanda yaptığını, minyatür, hat, tezhip, vitray gibi alanlarda yetişip etkilendiğini ifade etmektedir. Sanatçı, *"...benim resimlerim minyatür, tezhip gibi geleneksel sanatların çağdaş görünümüdür. Amacım minyatür yapmak değildir, sadece bir sonucudur ve yerel değerleri bilmeden evrensel değerlere ulaşamayız"* demektedir.

3. ALİ DÜZGÜN'ÜN ESER ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN GÖÇ VE KENTLEŞME TEMASININ İRDELENMESİ

Sanatçı, bu çalışmada kentsel dönüşümle ilgili olarak irdelenen 4 farklı eserine aynı adı vermiştir. Bu ad 'Kentsel Dönüşüm'dür. Aşağıda sanatçının göç ile ilgili olarak yapmış olduğu bu 4 eser değerlendirilmiştir.

3.1. 'Kentsel Dönüşüm' Adlı Birinci Eser'in Değerlendirilmesi

Sanatçı Resim 1'deki eserinde kare, kapalı bir kompozisyon uygulamıştır. Eserde ana renklerin tamamı yer alsa da resim monokrom bir etki taşımaktadır. Eserde 3'ü kapalı giyimli 7'side açık giyimli 10 kadın resmedilmiştir. Örtülü kadınlar köylü giyimli ve ayaktadırlar. Tüm figürlerde farklı yönlere hareket eğilimi söz konusudur. Kadın figürlerin tamamı güler yüzle resmedilmiştir. Resimde minyatür tarzında geometrik bir biçim hâkimdir.

Resim 1: Ali DÜZGÜN, Kentsel Dönüşüm 1, TÜAB, 60x60 cm, 2023

Figürler doğal bir doğa ortamı içinde çizilmişlerdir. Renkler sade bir biçimde ve lokal etkilerle yedirilmiştir. Perspektif ve hareket figürlerin eğilimleriyle kısmen kural dışına çıkarılmıştır. Sanatçı bu eserinde kapalı ve açık kadınların bir arada ve güler yüzlü olmalarıyla onları barıştırmaya çalışmıştır. Böylece kent-köylü çatışmasını ortadan kaldırmaya çabalamıştır. Ayrıca eserde yer alan açık bayanlardan bazılarının sonradan açıldıkları da sanatçı tarafından ifade edilmektedir.

3.2. 'Kentsel Dönüşüm' Adlı İkinci Eser'in Değerlendirilmesi

Sanatçı bu eserinde kapalı bir kompozisyon uygulamıştır. Eserde ana renklerin tamamı yer alsa da resim monokrom bir etkiye sahiptir.

Resim 2: Ali DÜZGÜN, Kentsel Dönüşüm 2, TÜAB, 100x100 cm, 2021

Resim 2'deki eserde 3'ü örtülü 4'üde açık giyimli 7 kadın resmedilmiştir. Bu eserinde de örtülü kadınlar köylü giyimli ve ayaktadırlar. Örtülü kadınlar kendi aralarında yönelim ve eğilimde iken açık kadınlarda kendi aralarında yönelim ve eğilimdiler. Her iki grupta kendi aralarında bir sohbet havasındadırlar. Sanatçı bu eserinde de kadın figürlerin tamamını güler yüzle resmetmiştir. Kentsel dönüşüm adlı bu eserde sanatçı örtülü kadınları arka planda açık kadınları da ön planda resmetmiştir. Sanatçının geri planda örtülü kadınları resmetmesi onların dışlanmasını anlatan bir ifade formu olabileceği düşünülmektedir. Resimde minyatür tarzında geometrik bir biçim bulunmaktadır. Figürler doğa ortamı içinde çizilmişlerdir. Figürlerde renkler sade bir biçimde ve lokal etkilerle verilmiş ara tonlamalar da yapılmıştır. Perspektif ve hareket figürlerin eğilimleriyle kısmen kural dışına çıkarılmıştır. Sanatçı bu eserinde kapalı ve açık kadınların bir arada ve güler yüzlü olmalarıyla onları barıştırmaya çalışmıştır. Kent-köylü çatışmasını ortadan kaldırmaya çalışmıştır. Ayrıca bu eserdeki açık bayanların bazılarının sonradan açıldıkları da sanatçı tarafından ifade edilmiştir.

3.3. 'Kentsel Dönüşüm' Adlı Üçüncü Eser'in Değerlendirilmesi

Sanatçının bu eseri de (Resim 3) yukarıda betimlenen birçok durumu taşımaktadır. Bu sebeple resimde önemli olan bazı noktalara değinilecektir. Bu resmi diğer resimlerden ayıran en önemli özellik, dört kapalı bir açık bayanın aynı kompozisyon ve grup içerisinde yer almasıdır. Yine bu eserde sanatçı iki köylü ve kentli kadınları barıştırma çabası içerisindedir. Sanatçı sölme ifade etmesi gerekenleri resim aracılığıyla betimleye çalışmıştır. Bu anlatım tarzı görsel iletişim tasarımı çalışmalarında çoğunlukla görülmektedir. Özellikle afiş tasarımlarında farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Resim 3: Ali DÜZGÜN, Kentsel Dönüşüm 3, TÜAB, 60x60 cm, 2021

3.4. 'Kentsel Dönüşüm' Adlı Dördüncü Eser'in Değerlendirilmesi

Resim 4: Ali DÜZGÜN, Kentsel Dönüşüm 4, TÜAB, 50x50 cm, 2022

Resim 4'teki çalışmasında sanatçı diğer eserlerinde olduğu gibi aynı etkilere yer vermiştir. Dolayısıyla çalışmada köylü ve kentli kadınlar arasında bir bağlam oluşturmuştur. Bu eserinde köylü kadınlara yer vermeyerek kentli kadın imgesini ön planda tutarak 3 figürü bir arada resmetmiştir. Sanatça kültürel açıdan açıklık olgusuna vurgu yapmış ve köy-kent arasındaki geçişin sonucunu ele almıştır. Dolayısıyla sanatçı 'Kentsel Dönüşüm' adını verdiği bu çalışmalarında farklı açılardan köyden kente göç etmiş olan kadınların durumunu betimlemiştir.

4. SONUÇ

Araştırmanın sonucunda sanatçının eserlerinde doğrudan göç'ü değil göç sonucu ortaya çıkan bir durumu ele aldığı ortaya çıkmıştır. Bir-iki nesil önce köyden kente göç eden ailelerin bazı kızlarının modern olarak nitelendirilebilecek kıyafetleri giyen kentli kızların yanında kendilerini dışlanmış hissettiklerini ve kendilerinin de öyle giyinmek zorunda hissettiklerini ifade ettikleri sanatçı tarafından söylenmektedir. Sanatçının söz konusu kızları resimlerinde ya modern konumda etüt ettiği ya da modern görünümlü kızların yanında kendi yerel kıyafetleriyle resmederek onları sosyal anlamda barıştırma yoluna gittiği görülmektedir. Kısaca, sanatçı eserlerinde köyden kente göç etmiş olan kızların daha sonra yaşamış oldukları sosyal ve kültürel sorunları, çatışmaları resmetmiştir.

Sanatçı kente göç eden ailelerin kızlarının kentte modern olarak giyinmezlerse kentli kızlar tarafından dışlanabileceklerini düşünerek açık giyindiklerini resimlerinde betimlemiştir. Sanatçının eserleri renkli çalışılsa da monokrom bir etki taşımaktadır. Sanatçı eserlerinde örtülü kadınları genelde arka planda resmetmiştir. Bu durum örtülü kadınların dışlanmış hissetmelerinin sembolik bir ifadesi olabileceği kanısını oluşturmaktadır. Sanatçı figürleri lokal renklerle tonlandırmıştır. Resimlerindeki bulut ve dağ imgelerinde empresif etkiler hissedilmektedir. Sanatçı eserlerini minyatürümsü bir tarzda resmetmiştir. Bunun sebebi, kendi aldığı akademik eğitim ve içsel sanatçı ruhuyla bunu modernleştirmesi ve günümüze uyarlamasıdır.

Sanatçı çalışmalarında köyden kente göç eden bir ya da iki nesil önceki ailelerin çocuklarının yaşadıkları kültürel sosyal çatışmaları sergileyemeye çalışmıştır. Eleştirel açıdan bakıldığında Türk kültüründe ve inancında kapalı olmak yanlış bir durum değildir, geleneksel giyim tarzı olarak yaygın bir şekilde görülmektedir. Bundan dolayı bazı kadınların kendilerini toplumsal baskı altında görmeleri kendilerine ait bir duygusal, düşünsel tutum olabilir. Sanatçı, konuyla

ilgili resimlerinde köyden kente göçün sonucunda özellikle kız çocuklarının kılık ve kıyafetle ilgili olarak yaşayabilecekleri sorunların durum tespitini yapmıştır.

KAYNAKÇA

Coşkun, E. (2015). Uluslararası Göç Teorilerinde Kadınlar, Batı Avrupa Ülkelerine Göç, Göçmen Politikaları ve Kadın Göçmenlerin Ekonomiye Katkısı. Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İktisat Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Gürdaş, B. (2021).Türkiye'de Göç ve Görsel Kültüre Yansımaları (1960- 1980), CTAD, Yıl 17, Sayı 34.

Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(1), 9-22.

https://sozluk.gov.tr/

http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=34&l=1&modPainters_artistDetailID=1143

Görsel Kaynaklar

Resim 1: Sanatçının kendisinden eser görseli alınmıştır.

Resim 2: Sanatçının kendisinden eser görseli alınmıştır.

Resim 3: Sanatçının kendisinden eser görseli alınmıştır.

Resim 4: Sanatçının kendisinden eser görseli alınmıştır.

RESİM SANATÇILARINDAN İBRAHİM BALABAN'IN GÖÇ İÇERİKLİ ESERLERİNİN İRDELENMESİ

Doç. Dr. FAHRETTİN GEÇEN

İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-0787-7505

ÖZET

İnsan mükemmeliyetçi bir yapı ve yaşam formuna sahip değildir. Hem kendi yaşamında hem toplumsal ilişkilerinde çeşitli problemlerle karşı karşıya gelmiş ve gelmeye de devam etmektedir. Bu problemlerden bir tanesi de çeşitli etkenlerden (savaş, kıtlık, iklim, afet, eğitim…) dolayı insanın yaşadığı alanı terk edip başka bir yaşam alanına gitmek zorunda kalmasıdır. Göç dediğimiz bu olay, her zaman ülkeleri, toplumları ve kültürleri olumlu yâda çoğu zamanda olumsuz etkilemiştir. Örneğin göç eden insanlar gittikleri yerde hem işçi ve iş imkânı oluştururken hem de işsizliğe yol açmaktadırlar. Gittikleri yerlerde kiraların artmasına, ürünlerin fiyatlarının yükselmesine de neden olmaktadırlar. Aynı zamanda kültürel katkı sağlarken kültürel yozlaşmaya da neden olmaktadırlar. Tüm bunların yanında bazı göç tipleri vardır ki, yerel kalmaktadır. Yerel kalan bu göçler toplumda kültürel ve ekonomik bazı yükler getirmektedir. Elbette göç olayına politikacılar, sosyologlar, psikologlar ve birçok bilim insanı eğilmektedir. Bu konuya eğilen bir bilim alanı da sanattır. Birçok sanat alanı ve sanat alanlarındaki sanatçılar bu konuda eserler üretmiştir. Bu sanatçılardan biri de Türk resim sanatçısı İbrahim Balaban'dır. İbrahim Balaban özellikle Anadolu insanlarının göç sırasında yaşadıkları zorlukları ve problemleri ele almıştır. Araştırmanın temel amacı göç konusunu ele alan resim sanatçısı İbrahim Balaban'ın eserlerindeki göç temalarında yer alan göç esnasında yaşanan problemlere yönelik verileri ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın önemi ise göç olayını bir sanatçı gözüyle tarihsel bir belge vasfıyla ele almaktır. Araştırmanın yöntemine baktığımızda; literatür taramasına gidilerek tez, makale, bildiri, kitap gibi dokümanlara bakılmıştır. Araştırma Nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup resim analizlerinden betimsel resim analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda İbrahim Balaban'ın eserlerinden elde edilen verilere bakıldığında eski dönemlerde yaşanan göçlerde insanların çuvallarla yüklerini taşıdıkları, binek bulmakta güçlük çektikleri, yol koşullarının zor olduğu (doğal yollar-dağ-taş), göç esnasında kalacak yer problemleri yaşadıkları, ailecek yapılan göçlerde aile fertlerinin zorluklar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, İbrahim Balaban, Köy, Kültür, Kent

EXAMINATION OF THE WORKS OF IBRAHIM BALABAN, ONE OF THE PAINTING ARTISTS, WITH THE CONTENT OF MIGRATION

ABSTRACT

Man does not have a perfectionist structure and life form. He has faced various problems both in his own life and in his social relationships and continues to come up with them. One of these problems is that due to various factors (war, famine, climate, disaster, education ...), a person is forced to leave the area where he lives and go to another living area. This event, which we call migration, has always positively or often negatively affected countries, societies and cultures. For example, people who migrate both create workers and job opportunities where they go and lead to unemployment. They also cause rents to increase and prices of products to rise in the places they go. At the same time, while making a cultural contribution, they also cause cultural corruption. Besides all these, there are some types of migration that remain local. These migrations, which remain local, bring some cultural and economic burdens in society. Of course, politicians, sociologists, psychologists and many scientists are leaning towards the migration issue. One area of science that focuses on this issue is art. Many art fields and artists in art fields have produced works on this subject. One of these artists is the Turkish artist Ibrahim Balaban. Ibrahim Balaban has especially discussed the difficulties and problems experienced by Anatolian people during migration. The main purpose of the research is to reveal the data on the problems experienced during migration, which are included in the migration themes in the works of Ibrahim Balaban, a painter who deals with the topic of migration. The importance of the research is to consider the migration event as a historical document through the eyes of an artist. When we look at the method of the research; By going to the literature review, documents such as dissertations, articles, papers, books were looked at. The research was conducted with qualitative research method and descriptive picture analysis was used from the picture analysis. Ibrahim Balaban is examined as a result of research data obtained from the former works with a sack to carry the load in the migration of people in period, the passenger difficulty in finding a road conditions, it is difficult (nature trails-mountain-stone), a place to stay experiences problems during migration, family migration is understood to be having a difficult time the family members.

Keywords: Migration, Ibrahim Balaban, Village, Culture, City

1. GİRİŞ

İnsan yaşamında her zaman doğru olay ve durumlarla karşılaşmaz. İnsan kendi yaşam formunda bile hatalarla dolu bir hayat biçemine sahiptir. Olumsuz durum, olay, davranış biçimleriyle karşılaşma olasılığı her zaman insanoğlu için vardır. İnsana kendi yaşamında karşılaştığı problemler yanında ülkelerin, toplumların, siyasetin, ırkların, mezheplerin, doğal felaketlerin vb. yaşadığı ve kendisine yaşattığı problemlerle de karşı karşıya gelme durumu vardır. Elbette bu problemler çoğu zaman olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ölüm, hastalıklar, hürriyet kaybı, savaş, kıtlık, iklim değişikliği, mülk-mal-iş kaybı, mekân değişikliği gibi sonuçlar doğurmaktadır. Zorunluluklar ve felaketler insanların yaşam alanlarını terk etmelerine ve kendilerini bulundukları alandan daha güvenli hissedebildikleri alanlara yâda daha güvenli

olmasa da zorunlu kaldıkları alanlara gitmeye yani göç etmelerine neden olur. Elbette her zaman olumsuz nedenlerden dolayı göç olmaz bazen de kişiler eğitim düzeylerini, yaşam şartlarının olanaklarını arttırma, tayin vb. nedenlerle yer değişikliği yapmaktadırlar. Tanım itibariyle "Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir. Kişisel nedenlerle yer değiştirmeye ve bu esnada nakledilen eşyaların hepsine de göç denmektedir. Ayrıca kuşların, balıkların ve bazı hayvan türlerinin, belli mevsimlerde dünyanın çeşitli yerlerine gitmeleri de göç adıyla anılır (https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nsan_g%C3%B6%C3%A7leri). Göç olayı olumlu etkisi yanında çoğunlukla olumsuz yanlarıyla toplumları kültürel, ekonomik vb. etkilemiştir. Göç olayının gerçekleştiği yerlerde Örneğin Türkiye'ye göç eden Suriyeliler Türkiye'de bazı sektörlerde çalışma alanlarında şişmelere neden olmuşlar. Türkler ise iş bulma sorunu yaşamışlardır. Kimi yerlerde çok ucuza çalışan suriyelilerden dolayı ücretlerde hak edilen oranın altında istihdama neden olmuştur. Yâda Suriyeliler kültürel anlamda gittikleri bölgelerde değerleri olumsuz anlamda etkilemişlerdir. Hatay örneğini verir isek Hatay'da normal parka giden bir Türk aile Suriye yoğunluğundan park hizmetinden verimli faydalanamayabilir hale gelmiştir. Suriyelilerin yoğunluğu aynı zamanda kira değerlerinin olduğunun üstüne çıkmasına sebebiyet vermiştir. Tüm bunların yanında bazı göç tipleri vardır ki, yerel kalmaktadır. Yerel kalan bu göçler toplumda kültürel ve ekonomik bazı yükler getirmektedir. Elbette göç olayına politikacılar, sosyologlar, psikologlar ve birçok bilim insanı eğilmektedir. Bu konuya eğilen bir bilim alanı da sanattır. Birçok sanat alanı ve sanat alanlarındaki sanatçılar bu konuda eserler üretmiştir. Bu sanatçılardan biri de Türk resim sanatçısı İbrahim Balaban'dır. İbrahim Balaban özellikle Anadolu insanlarının göç sırasında yaşadıkları zorlukları ve problemleri ele almıştır.

1.1.Araştırmanın Amacı: . Araştırmanın temel amacı göç konusunu ele alan resim sanatçısı İbrahim Balaban'ın eserlerindeki göç temalarında yer alan Anadolu insanının gerçekleştirdikleri göç olayı esnasında yaşadıkları problemlere yönelik resimsel verileri ortaya çıkarmaktır.

1.2.Araştırmanın Önemi: Araştırmanın önemi ise göç olayını bir sanatçı gözüyle tarihsel bir belge sıfatıyla ele almaktır.

1.3.Araştırmanın Yöntemi: Literatür taramasına gidilerek tez, makale, bildiri, kitap gibi dokümanlara bakılmıştır. Araştırma Nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup resim analizlerinden betimsel resim analizi kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacının Hatay'da yaşamış ve Suriyeli göçmenlerin sosyal, ekonomik vb durumlarını da görmüş olması, göçün yarattığı olumsuz durumların sonuçları hakkında edindiği tecrübelerinde araştırmada bir veri olarak kullanılmasını sağlamıştır.

2. İBRAHİM BALABAN KİMDİR? SANATSAL KİMLİĞİ

Geçen'in aktardığına göre; 1921 yılında Bursa Seçköy'de sanatçı dünyaya gelmiştir. İbrahim Balaban köyünde mevcut olan bir okulu bitirmiştir. Sanatçının avcılığa olan düşkünlüğünün yanında, köy işleriyle uğraşmış 16 yaşına kadar böyle devam etmiştir. Birçok sanatçı yaşamın getirdiği öğretilerle sanatçı kimliğini oluşturmuştur. Bunlardan biri olan İbrahim Balaban babasının sürdüğü karabasandan tutun annesinin işlediği

örgülere, köy yaşamına kadar etkilenmiş ve sanatında bu imge formlarını kullanmıştır. Babasının kitap okuma geleneğinin olması onunda kitap okuma kültürünü arttırmıştır. Sanatını etkileyen köy yaşamı süresince sanatçı birçok desen alıştırması yapmıştır. Daha sonra tütün kaçakçılığından hapse giren sanatçı ceza parasını ödeyememiş 1937 yılında üç aylık hapsi 3 yıla dönmüştür. Balaban cezaevinde ünlü şair Nazım Hikmet ile tanışmıştır. Onunla tanışması ve onun yönlendirmeleriyle, psikoloji, siyaset, sosyoloji, tarih gibi alanlarda da ders alıp yetişmesine olanak sağlamıştır. Böylece sanatçı sanat dünyasının yanında bilimsel bilgi deryasını da geliştirmiştir. (Yavuz, 2017: 39-48 aktaran Geçen, 2022: 596). Türk sanatçılarının bir kısmı ikinci dünya savaşı sonrası toplumcu gerçekçi eserler üretmiştir. Toplumcu gerçekçi eserler üreten sanatçılardan bir tanesi de İbrahim Balaban'dır. Balaban gerek yaşamının etkisiyle kazandığı kimliği gerekse kendini birçok alanda yetiştirmesiyle eserlerini kendi mizacıyla birleştirip üretmiştir. (http://repository.bilkent.edu.tr/handle/11693/77991 aktaran Geçen, 2022: 596) "Naif ressamlarımızdan içinde başlı başına bir olay olan İbrahim Balaban (1921) her resmin bir özü olduğunu ve bu özün kabuğunu ördüğünü savunmakta, kimseye özenmeden kendi bildiği biçimde resim yapmaktadır" (Ersoy, 1998: 164 aktaran Geçen, 2022: 596). Balaban genelde koyu açık ilişkisi, oran- orantı ilişkisini düşünmeden hicivsel bir yaklaşımla eserlerini resmetmiştir. Resimlerinde oluşturduğu formlar bilinçli olsa da özentisizdir. Sanatçı eserlerinde köy, sosyal problemler, göç gibi konuları ele almaktaydı (Ersoy, 1998: 164). Ibrahim Balaban sanat yaşamı içerisinde birçok dönemsel evreler geçirmiştir. Çalışmalarını yaradılış öyküsünden, kendi edindiği köy yaşantısı tecrübelerinden, Anadolu insanın özgür yaşam arzusundan, Anadolu insanının yüzyüze kaldığı göç durumlarından esinlenerek yapmıştır. Sanatçı yaptığı resimlerde toplumsal ve sınıfsal çatışmalar, yaşam tecrübesi, Anadolu insanının doğa ve kendisini baskılayan güce karşı direnişi gibi konular işlemiştir. Sanatçı bilindik kalıplardan sıyrılarak, şema resminin dışında resimsel bir dinamizm yaratmayı başarmıştır. Kendine özgü geliştirdiği üslubunda kullandığı canlı renklerle, kurguladığı kompozisyonlarda hüzne yer bırakmadan mutlulukla doldurmuştur (Balaban, 2011, s. 104-105 aktaran Güngör, 2020: 1613).

3. İBRAHİM BALABAN'IN ESER ÖRNEKLERİ ÜZERİNDEN BİÇİMSEL VE TEMASAL AÇIDAN GÖÇ GÖSTERGELERİ

3.1.İbrahim Balaban'ın 'Mavili Göç' isimli eseri üzerinden göç analizi

Resim 1: İbrahim Balaban, 'Mavili Göç', 85x90 cm., TÜYB., Özel Koleksiyon (Özsezgin, 1982: 79 aktaran Geçen, 2022: 596; Balaban, 2011: 21 aktaran Güngör, 2020: 1613; https://www.google.com/search?q=%3A+%C4%B0brahim+Balaban..).

Sanatçı bu eserinde ailecek çıkılan bir yolcuğu hikayeleştirmiştir. Resimde mekân bir uzay boşluğu içindedir. Mekân ile zeminin iç içe geçmesi figürleri odak noktası haline getirmektedir. Ayrıca figürlerdeki anatomik deformasyon, çizgi film karakteri havasında çizilmesi, ayrıntılı etüdün olmaması bir hikayemsi bir hava ve hicivsel bir görünüm kazandırmıştır. Yetişkin insanların çıplak ayak ile yolda olmaları, çocukları sırtlanıp yola devam etmeleri göç esnasında Anadolu insanının çilesini dile getirmektedir. Sadece bohçalarla yolculuk ise köy insanın birçok eşyasını değil de en temel ihtiyaçları yanlarına almak zorunda kalmalarının bir göstergesidir. Sanatçı resimlerde tek rengin baskınlığını kullanarak monokrom bir etki de yaratmıştır

3.2.İbrahim Balaban'ın 'Göç'te Konaklayanlar' isimli eseri üzerinden göç analizi

Resim 2: İbrahim Balaban, 'Göçte Konaklayanlar', 100x150 cm., TÜYB., Özel Koleksiyon. (Özsezgin, 1982: 78 aktaran Geçen, 2022: 596).

Balaban bu eserine de hayalimsi ve rüyamsı bir etki vermiştir. Bu etkiyi ise yerde sıralı bir şekilde yatan figürlerin flu bir etkiyle verip ayakta duranları ise daha belirgin çizmesiyle, figürlerin anatomik formda vermesiyle, yine figürleri hicivsel bir oran-orantı bozumuyla çizmesiyle sağlamıştır. Yerde uzanan figürlerin iç-içe geçmesi ve belirsizliği uzay boşluğu hissi uyandırtmaktadır. Kahverengi ağırlıklı resmedilen eserde mavi ve kırmızı renkleri kullanılmasına rağmen monokrom bir renk hâkimdir. Balaban bu eserinde de toplumsal bir problem olan göç konusunu ele almıştır. Yerde sıralı ve yoğun bir şekilde yatan insanların bir mekân içerisinde uyuması ve ayaktaki figürlerin ise yatacak yer bulmakta güçlük çekmeleri göç eden insanların göç esnasında konaklama problemlerini göz önüne sermektedir. Ayakta duran figürlerin telaşlı görünümü ve sırtlarında yorganlarının, çantalarının olması ise seyahat esnasında taşınan yükün ve psikolojik ağırlığın bir göstergesi olmaktadır.

4. SONUÇLAR

Araştırma sonucunda İbrahim Balaban'ın eserlerinden elde edilen verilere bakıldığında eski dönemlerde yaşanan göçlerde insanların çuvallarla yüklerini taşıdıkları, binek bulmakta güçlük çektikleri, yol koşullarının zor olduğu (doğal yollar-dağ-taş), göç esnasında kalacak yer problemleri yaşadıkları, ailecek yapılan göçlerde aile fertlerinin zorluklar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Sanatçı, göç adlı eserinde yetişkin insanları çıplak ayak ile yolda yürürken ve çocuklarını sırtlamış şekilde resmetmiştir. Böylece Anadolu insanının göç esnasında yaşadığı fiziki zorluklar göz önüne serilmiştir. Bu eserinde figürlerin yalnızca bohça taşımaları ise göç esnasında sadece temel ihtiyaçları yanlarına alabilecek durumda kalmalarını göstermektedir. Sanatçı göç temalı eserlerinde hüznü yaptığı resimlerdeki kendi üslupsal hiciv ile neşeli bir hale getirmiştir.

Balaban'ın Göçte Konaklayanlar adlı eserinde ise toplumsal bir problem olan göç konusunu ele almıştır. Göç eden insanların uyumak yâda konaklamak zorunda kaldıkları mekânlardaki problemleri temel konusu olmuştur. Yerde sıralı ve yoğun bir şekilde yatan insanların bir mekân içerisinde uyuması, ayaktaki figürlerin ise yatacak yer bulamaması konak esnasında yaşanan bir problemin gösterge bilimsel bir anlatım biçimi olarak görülebilinir. Ayrıca figürlerin taşıdıkları yükler ve yüzlerindeki endişe ifadeleri yaşadıkları olumsuz psikolojik durumu göstermektedir. Göç esnasında yaşanan olumsuz durumlar sanatçı tarafından hem psikolojik hem de fiziksel görünümleriyle eserlerinde resmedilmiştir. Ayakta duran figürlerin telaşlı görünümleri ve sırtlarında yorganlarının, çantalarının olması ise seyahat esnasında taşınan yükün ve psikolojik ağırlığın bir göstergesi olmaktadır.

Sanatçı göç konulu resimleri dışında yaptığı resimlerinde özellikle ritmik formlar kullanmıştır. Ayrıca eserlerinde kullandığı geometrik formlar izleyicide rahatlama etkisi oluşturduğu, daha düzenli etki verdiği düşünülmektedir. Sanatçının eserleri genelde bir uzay boşluğunda gibidir. Balaban resimlerinde önemli gördüğü figürleri daha belirgin diğer figür ve mekanları sülyet şeklinde vererek izleyiciyi vurguya yani odak noktasına yönlendirmektedir. Eserlerinde figürlerde anatomik deformasyon yapması, geometrik çizmesi, oran-orantıya dikkat etmemesi ve onları çizgi film karakteri havasında çizmesi, ayrıntılı etüd etmemesi eserlerine bir hikayemsi bir hava ve hicivsel bir görünüm kazandırmıştır. Sanatçının göç temalı resimlerinde monokrom bir etki de hâkimdir.

KAYNAKÇALAR

Ersoy, A., Günümüz Türk Resim Sanatı (1950'den 2000'e), İstanbul: Bilim Sanat Galerisi, 1998

Geçen, F. (2022). "İbrahim Balaban'ın Eserlerinde Düşsel Algı Ve Toplumsal İfade". *9. INTERNATIONAL GAP SUMMIT SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS* (594-601). Çiftçi, H., Adıyaman: İksad Global.

Güngör, T. (2020). Çağdaş Türk Resim Sanatında Göç Olgusu: Mehmet Başbuğ Özelinde Bakmak. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(3), 1608-1626

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0nsan_g%C3%B6%C3%A7leri

Yavuz, Z. S.. (2017). İbrahim Balaban'ın Türk Resim Sanatındaki Yeri ve Resimlerindeki Anadolu Betimlemeleri (Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Sanatı Anabilim Dalı http://repository.bilkent.edu.tr/handle/11693/77991

Görsel Kaynakçalar:

Resim 1: Balaban, H. N. (2011). Balabanizm İbrahim Balaban. International Art Center Sergi Kataloğu. İstanbul: Bilnet Matbaacılık Kataloğu.

Geçen, F. (2022). "İbrahim Balaban'ın Eserlerinde Düşsel Algı Ve Toplumsal İfade". *9. INTERNATIONAL GAP SUMMIT SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS* (594-601). Çiftçi, H., Adıyaman: İksad Global.

https://www.google.com/search?q=%3A+%C4%B0brahim+Balaban%2C+%E2%80%98G%C3%B6%C3%A7&tbm=isch&ved=2ahUKEwj33M7Djd38AhVW_bsIHcC8D-wQ2-cCegQIABAA&oq=%3A+%C4%B0brahim+Balaban%2C+%E2%80%98G%C3%B6%C3%A7&gs_lcp=CgNpbWcQA1C2C1iZI2D7KGgAcAB4AIABngKIAeASkgEGMC4xNi4ymAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=uS7OY7ecFdb67_UPwPm-4A4&bih=377&biw=889&hl=tr#imgrc=FVsEYwz8gTGd9M

Resim 2: Geçen, F. (2022). "İbrahim Balaban'ın Eserlerinde Düşsel Algı Ve Toplumsal İfade". *9. INTERNATIONAL GAP SUMMIT SCIENTIFIC RESEARCH CONGRESS* (594-601). Çiftçi, H., Adıyaman: İksad Global.

NURSEL DURUEL'İN *"GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA"* ADLI ÖYKÜSÜNDE GÖÇ OLGUSU

Doktora Öğrencisi, MELİHA TATLİ

Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, ORCID ID 0000-0002-2991-4266

ÖZET

Nursel Duruel, 1980 kuşağının önde gelen öykücülerinden biridir. Öykülerinin yalnızlık, yabancılaşma, kentleşme ve göç gibi temaları vardır. 1982 yılında ilk baskısını yaptığı ve kitabına da ismini veren "Geyikler, Annem ve Almanya" öyküsü küçük bir kız çocuğunun dilinden ve bakış açısından okura sunulur. Dış göç olgusunun işlendiği bu kısa öykü, Almanya'da çalışan babasının yanına gidecek olan annenin kızıyla hiç tanımadıkları bir evde geçirdikleri son geceyi anlatır. Küçük kız da dahil öyküdeki hiçbir karakterin ismi verilmemiştir. Bunun belki de en büyük sebebi öykünün taşıdığı duygusal birtakım yönlerle herkese hitap etmesidir. Göçün bir aileyi nasıl parçaladığı ve bundan en çok çocukların etkilendiği bu öyküyle açık bir şekilde anlatılmıştır. Küçük kızın babasından ayrı büyümesi ve annesinden de ayrılacak olması onu oldukça sarsmış ve annesiyle geçirdikleri son geceyi gördüğü pembe rüyalarla süsleyerek anlatmıştır.

Göç, insanların belli amaçlarla yer değiştirmesi gibi basit bir tanımla ifade edilse de bu kavramın sosyolojik boyutlar kapsamında duygusal olarak hissettirdikleri tarih ve toplum açısından göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Türk toplumunun yaşadığı bütün değişimler aynı zamanda romanlarına da yansımıştır. Bu meselelerden biri de iç ve dış göçtür. Göç olgusunun sadece fiziksel bir boyutunun olmadığı bunun yanında psikolojik ve sosyal anlamlarının da olduğu "Geyikler, Annem ve Almanya" öyküsünde görülmüştür. Bu çalışmada göçün bir aileyi çıkmaza soktuğu ele alınmış ve bunun en büyük şahidi olarak çocukların ayrılık ve köksüzlükle nasıl mücadele ettiği işlenmiştir. Göç edenler ve göçten geriye kalanlar iki farklı eksen üzerinden çalışmanın odak noktasını oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Nursel Duruel, Geyikler, Annem ve Almanya, Göç, Öykü.

GİRİŞ

Göç, toplumsal, ekonomik ya da iktisadi sebeplerden dolayı insanların yaşadıkları yerlerden başka yerlere gitmek zorunda bırakılmasına denir. Savaş, iklim şartları ya da geçim derdi gibi sorunlar göçün tetikleyici unsurları olarak görülmüş bu nedenle insanlar zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmışlardır. Göç zorunlu yapıldığı gibi isteğe bağlı olarak da yapılabilir. Tarihte insanları derinden etkileyen her şey onların sanat anlayışlarına da yansımıştır. Edebiyatta göç meselesini anlatan birçok yazılı metin ve film olduğu gibi insanlık hafızasında da bir sürü hikâye vardır. Göç kavram olarak sadece yer değiştirmek değil, insanların yurtsuzluk, köksüzlük, ayrılık, yabancılaşma ve en genel haliyle psikolojik durumlarını da ifade eden bir kavramdır. Türk edebiyatında göç olgusunu işleyen birçok roman yazılmış ve kategori olarak bunlara "göç romanı" denilmiştir. "Milletlerin, toplumların veya belli sosyal grupların

bulundukları coğrafyadan, yaşadıkları yerlerden yurtlarından başka ülkelere veya başka yerlere göçmelerini veya göçe zorlanmalarını konu edinen ve göç olgusunu işleyen romanlara göç romanı veya sürgün romanı denilir. Yaşadığı köyünden kasabasından ayrılarak çalışmak için büyük şehirlere ya da yurt dışına Avrupa'ya daha çok Almanya'ya giden işçilerin hayatını ele alan romanlara gurbet romanı veya aynı anlama gelmek üzere göç romanı denilir" (Tekşan, 2021: 308). Atıf Akgün ise sürgün ve göç kavramlarının birbirinden farklı olduğunu söyleyerek sürgün edebiyatının bireysel göçü ele aldığını dile getirir (2015: 74). Edebiyat, üretildiği toplum tarafından yadsınamayacak kadar güçlü olmakla beraber toplumun yaşadığı her olaya tutulan bir aynadır. Sosyal bir gerçeklik olan göç toplumun en küçük yapı taşı olan aile kavramı üzerinden Nursel Duruel'in "Geyikler, Annem ve Almanya" öyküsüyle incelenmiş ve göçün ailenin duygularını nasıl yıprattığı isimsiz bir kız çocuğu gözünden okuyucuya aktarılmıştır.

Nursel Duruel'in ilk baskısını 1982 yılında yaptığı ve kitabına da ismini verdiği "Geyikler, Annem ve Almanya" isimli öykü dış göçü konu alır. Nursel Duruel'in öykülerinde genelde karakterler Almanya'ya çalışmak için giden işçi sınıfını oluşturur. Yine aynı sebepten yazılmış bu öykü başkarakterin bir çocuk olmasıyla okuyucuyu kolayca etkilemeyi başarmış duygusal bir öyküdür. Küçük kızın babası Almanya'ya çalışmaya gittiği için aile zor günler geçirir ve evin annesi de dağılan ailesini toparlamak için kocasının yanına Almanya'ya gitmek için hazırlanır ve gider. Her şeyin farkında olan kız çocuğu ise ailesinin bir arada olduğu bir rüya görerek güçlü bir hayal dünyasıyla annesi, babası ve kardeşini yanında tutmayı başarır. Yetkin bir dille yazılan bu öykü, taşrada büyüyen bir çocuğun zorlu geçim şartlarının yanı sıra ailesinden uzak büyümenin de acısını anlatır. Öykü, küçük kızın anneannesi ve annesiyle birlikte İstanbul'a gelişlerinin üçüncü ve son gecesinde başlar. Bir tane de kardeşi olduğunu dile getiren anlatıcı çocuk hayatlarına dair bilgiler vermeye başlar: "O gece İstanbul'da üçüncü gecemizdi. Üçüncü ve son gecemiz. Ertesi sabah annem, Almanya'ya babamın yanına gidecekti, anneannemle ben Çay'a dönecektik. –Afyon'un Çay ilçesinde oturuyoruz biz, anneannemin dedemden kalma dul maaşıyla geçiniyoruz, kardeşimi de orada, teyzemgilde bıraktık" (Duruel, 2019: 9). Yoksulluğun ve taşranın zorlu koşullarının insanları göçe zorlaması daha öykünün başından anlaşılmaktadır. Aile üyelerinin her birinin ayrı yerlerde oluşunu bir kız çocuğu aracılığıyla okumak göçün bedelini en çok çocukların ödediğini göstermektedir. Bu çalışmada ise göç olgusunun varlığı çeşitli kavramlar üzerinden incelenmiştir.

1.YOKSULLUK VE GÖÇ

Yoksulluk ve göç arasındaki ilişkiye bakıldığına bunun kısır bir döngüden oluştuğu görülmektedir. İç ve dış göçe zorlanan insanların başat unsurlarından biri her ne kadar geçim derdi olsa da yoksulluğun göçe, göçün ise yoksulluğa sebep olduğu bir gerçektir. Yoksulluk, insanların temel ihtiyaçlarını karşılayamaması, çocukların okula gidememesi ve bu öyküde de olduğu gibi evin babasının evden kopuşu ve mutsuz bir çocukluk getirisi olarak ifade edilmektedir. Göçmenler daha iyi geçinmek için başka ülkelere göç ederken daha zorlu koşullarla da karşılaşabilmektedirler. Almanya'da çalışan baba evine ve çocuklarına refah getirememiştir. Ekonomik koşullar yüzünden yapılan göç yeterli olmamıştır. Babanın evinden ve toprağından kopuşu aileyi rahat ettirememiştir. Öyküdeki ailenin Afyon'un Çay ilçesinde

oturmaları ve deden kalma dul maaşıyla geçinmeleri ikisi çocuk dört kadın için oldukça zordur. Öyküde yoksulluğun en belirgin hissedildiği bölüm İstanbul'a misafir olarak geldikleri evdir. Evin sahibi yalnız yaşayan yaşlı dul bir kadındır. Küçük kız eve göz gezdirirken ekonomik yönden aralarındaki uçurumu dile getirmiş olur. "Yattığımız oda tıklım tıklım eşya doluydu: Koltuklar, sehpalar, sehpalarda türlü türlü süs eşyaları, duvarlarda resimler, fotoğraflar… Bir köşede de bizim naylon torbalarımız ve filelerimiz. Anneannem beni daha ilk geldiğimiz gün sımsıkı tembihlemişti: "Aman dikkatli ol, Mihriban Hanım'ın eşyaları antikadır, zarar verirsen ödeyemeyiz." Hiçbir yere çarpmamaya çalışarak soyundum, yatağa girip anacığıma sokuldum" (Duruel, 2019: 9). Yoksulluğun karşılaştırmalı olarak verildiği bu metinde baba Almanya'ya gittikten sonra aileye hiç para yollamaz hatta ailesinin varlığını bile unutur. Anlatıcı çocuk anneannesi ve annesinin uyumadan önceki konuşmalarını dinledikten sonra başkalarının babalarının ailesine destek olduğunu, canını dişine takarak çalıştığını duyar ve üzülür. Babasının yoksulluktan dolayı göç etmesi ve ailenin fazlasıyla yoksullaşması öykünün en trajik olayıdır. "Gerek iç göçlerde gerekse dış göçün birinci sırada nedenini ekonomik şartların yeterli olup olmaması belirler. Ekonomik durumlar, ülkenin politik yapısına ve bireylerin bulundukları ortamlara, yaşadıkları yaşam şartlarına göre farklılık gösterir" (Çelik, 2017: 20). Babanın yokluğu aileyi ekonomik anlamda savunmasız bırakmış ve kadınların korunacak bir yer aramalarına sebep olmuştur. Anlatıcı çocuğun okula gidip gitmediği öykü içinde verilmez fakat eğitimden mahrumiyet göç eden ya da göçten geriye kalan çocuklar için bir dezavantajdır.

2.GÖÇÜN AİLE HAYATI VE KADIN ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Aile, toplumun en temel taşı olması itibariyle hemen hemen bütün kültürlerde önemli bir kavramdır. Göç aileyi sadece ekonomik açıdan değil, psikolojik, sosyal ve biyolojik anlamda da etkilemiştir. Aile fertlerinin fiziksel anlamda birbirilerinden uzaklaşması duygusal anlamda da bir uzaklığı getirir. Göç hem kırsalda kalan aileleri hem de göç eden aileleri etkilemiştir. Nursel Duruel'in Almanya'ya yapılan göçün bir kutbunda babayı diğer kutbunda da anneyi, çocukları ve annenin ailesini vermiştir. "Aile yaşamına ilişkin amprik araştırmalar, göçün çok değişik biçimde aile parçalanma biçimlerine yol açtığını göstermektedir. Babanın ya da annenin tek başlarına veya her ikisinin de yurtdışında çalışması gibi üç ayrı durum, değişik sonuçlar yaratmaktadır" (Abadan-Unat, 2002: 157). Bu öyküde baba Almanya'da anne ise babanın arkasından Almanya'ya giderek onu ailesine geri kazandırma derdindedir. Göç yurdundan ve topraklarından ayrı kalan fertlerin geçirdiği birtakım travmalarla onları aile ortamından da uzaklaştıran bir olguya sahiptir. Göçün kadınlar cephesindeki boyutları okunsa da baba tarafındaki durumlardan okuyucunun hiç haberi olmaz. Anneanne açısından baba çalışmak için evinden ayrılmış, ailesine para göndermeyi bırakmış ve evini unutmuş bir karakterdir. Anlatıcı çocuk ise bütün bu olanları annesi ve anneannesinin konuşmalarından öğrenir. Çocukların aile ortamlarında sanıldığı kadar pasif olmadığı dışarıdan bir gözle olan bitenin farkında olduğu bu öykü aracılıyla da görülmüştür. "Anneannem, anneme "boşan" diyordu. "O adamdan hayır gelmeyeceğini biliyorsun, bir de gidip elin memleketlerinde sefil olacaksın. Boşan; hiç değilse koca yumruğu eksilsin tependen. Çocuklarına babalık etmeyi şimdiye dek bilmeyen adam, bundan sonra mı adam olacak?" diyordu. Annem direniyordu. "Bunca yıldan sonra mı?

diyordu, "Çocuklar…" diyordu. "Nasıl olur? Ne yaparım?" diyordu…(Duruel, 2019: 9). Göç sadece çekirdek aileyi değil, geniş aileyi de ilgilendiren bir mesele halindedir. Anne yuvasının bozulmasını, çocuklarının babasız büyümesini istemediği için kocasının yanına gitmeyi aklına koymuştur. Eski iyi günlerin hatırı için son kez de olsa babayı düzenli bir hayata davet edeceğini, Almanya'da düzenli bir iş bulabilirse kendisinin de çalışacağını dile getirir. Öyküdeki anne figürünün bu kadar mücadeleci olması göçün aile fertlerinin her birini ayrı ayrı etkilediğini göstermiştir. Çocuklarından ayrı kalmayı göze alan annenin tek derdi sorumluluklarını unutan babayı aile hayatına yeniden katmaktır. Ataerkil toplumlarda kadının konumuna bakıldığında kadın özel alanla sınırlandırılmış ve çalışma hayatından uzak tutulmuştur. Annenin yabancı bir ülkeye uyum sağlayıp modern yaşam tarzına katılması oldukça önemlidir. Bu sebeple göçün kadınları yaşam alanına dahil etmek gibi olumlu özellikleri de vardır. Anne eğer babayı geri getiremezse kendisi Almanya'ya tutunarak çocuklarına sahip çıkacağını söyler. Küçük kız bunları anlatırken annesinin fiziksel anlamda ne kadar yıprandığını da dile getirir. "Annem, iyice zayıflamış annem dünya güzeliydi. Ayışığı boynunu, çenesini, yanağını aydınlatıyordu, gözleri gölgede hep tavana dikili" (Duruel, 2019: 10). Annenin hiç bilmediği bir yer olan Almanya'ya gitmesi onu kaygılandırmaktadır. Oraya olan uyum sürecinin nasıl gececiğine dair pek bir fikri yoktur. Annedeki arada kalmışlık kadını aileyi kucaklayıcı pozisyona itmiştir. Anneanne kızının olaylardan daha az etkilenmesini istediği gibi anne de çocuklarına rahat edeceği bir hayat vermek ister. Göçün aslında kuşak kuşak bütün toplumu etkilediği açıktır. Kırsal kesimden kentlere göç etmek ailenin hem kadınlarını hem çocuklarını hem de erkeklerini etkilemiştir. Göç ailedeki bireylerin yerlerini değiştirmiş ve kadın merkezli bir aile düzeni kurulmuştur.

3. GÖÇ OLGUSUNUN ÇOCUK YAŞAMINA ETKİSİ

Göç hareketlerinin tarih boyunca aileleri etkilemiş olmasının yanı sıra özellikle çocukların psikolojik gelişimleri ve hayal dünyalarını da etkilediği görülmüştür. Yazarın göçü konu alan "Geyikler, Annem ve Almanya" öyküsünün bir çocuğun dilinden hayal dünyası eşliğinde ele alınması bile çocuklar açısından göç olgusunun ne kadar sarsıcı olduğunu göstermiştir. "Savaşlar ve göç hareketleri her ne kadar tüm insanları etkilese de çocuklar üzerindeki bu etki elbette ki daha fazla olacaktır" (Altunbay ve Çakır, 2018). Çocukların zayıf ve savunmasız oluşu onların göç, savaş ve yoksulluk gibi meselelerden fazlasıyla etkilenmesini tetikleyen sebeplerdendir. Öyküdeki anlatıcı kız çocuğu annesinden ayrılacağı son geceyi anlatırken aslında pek de nedenini bilmediği fakat mecburen maruz kaldığı duygusal zaman dilimlerini hissettiği duygularla aktarmaya çalışır. "Annem usulca sokuldu yanıma. Elini uzattı, yüzümü okşayacaktı, vazgeçti. Sırtüstü yatıp gözlerini tavana dikti. Hâlâ uyuyormuş gibi kıpırtısız duruyordum. Aralık pencereden ayışığı giriyordu içeri. Hiç ses yoktu. Öyle bir sessizlik ki, neredeyse camı geçen ayışığının sesini duyacağım. Almanya'daki kentlerin, kentlerdeki fabrikaların sesini duyacağım, annemin yarın bineceği uçağın sesini duyacağım" (Duruel, 2019: 10). Oyun çağındaki bir çocuğun hissettikleri çocukluk döneminde oluşacak birtakım travmatik hikâyelerin başlangıcıdır. Annesinin ertesi gün bineceği uçağın sesini hayal etmesi bir çocuk olarak olaylarla başka türlü baş edemeyeceğini gösterir. "Çocukluk, gençliği ve yetişkinliği de biçimlendiren bir dönem olarak değerlendirilmektedir. Çocukluk aile içindeki ve dışındaki

ilişkileri yönlendiren, sevgi ve nefret duygularının oluşmaya başladığı, çevremizdeki insanlar ve kendimiz hakkında kararların verildiği bir süreç olarak adlandırılmaktadır" (Bilgin, 2013: 136). Okuyucu öyküdeki anlatıcı kız çocuğu dışında başka bir çocuğun varlığından daha haberdar edilir. O da maddi şartlardan dolayı İstanbul'a annesini yolcu etmeye gelememiş ve ilçede kalmış diğer kız çocuğudur. Çocukların yaşlarına ve eğitimlerine dair bir bilgi verilmese de öykü içinde bunların yaşlarının küçük olduğu hissedilmektedir. Babasının yokluğunu bile kabul edemezken annesinin gidişi fikri onu bütün gece rahatsız etmiş ve ağlatmıştır. "Boğazıma dek tıkandım. Boynumdaki damar hiç böyle atmamıştı. Ağlamak istemiyorum. Ağlarsam burnum akacak, burnumu çekersem annem ağladığımı bilecek. Uyuyamayacak, uyuyamazsa yarın güçsüz kalacak. Anneannem haklı, çok zayıfladı annem. Ağlamamalıyım. Her şey bir yana, ağladığımı görürse annem utançtan öleceğim. Hayır. Görmemeli… Bilmemeli… Bütün çabam boşa gitti. Tutamıyordum kendimi. Sel gibi geliyordu gözlerimden yaşlar. Yastığım sırılsıklam oldu. İyice gömüldüm yorganın altına. Burnumu çekmemeye uğraştığım için nefes alamaz oldum. Azıcık araladım yorganı, annemin gözleri hâlâ tavanda. Bu gözyaşları düşmanım benim. Onlarla savaşırken annemi seyredemiyorum. Oysa tek isteğim anneme doyasıya bakmak. Pis gözyaşları, kötü gözyaşları, yok olası gözyaşları, yarın istediğiniz kadar akın. Ama şimdi, bu gece rahat bırakın beni, perde gibi inmeyin gözlerime. Anneme bakmak istiyorum ben" (Duruel, 2019: 10). Küçük kızın bütün masumluğuyla içinden geçenleri aktarması yaşadıklarından yoğun bir şekilde etkilendiğini göstermektedir. Bir çocuğun iç dünyasındakilerin iç monolog şeklinde aktarılması öyküyü daha etkili kılmıştır. "Göç nedenleri ne olursa olsun (iklim koşulları, iskân politikaları, savaşlar), dünyanın en eski, en sancılı olgularından biri. Ne yazık ki göçlerin, göçlerle gelen ayrılıkların, yıkımların, acıların sonu gelmiyor dünyamızda. Hele savaşların neden olduğu göçler!... Bedelini de en çok çocuklar ödüyor. O çocuğun bir öykünün kahramanı olacağını, daha doğrusu öyküdeki kahramana kendinden çizgiler katacağını o sıralarda bilemezdim" (Duruel, 2005: 139). Nursel Duruel, bir dizi için farklı kesimlerden insanlarla konuşmaya gittiği bir ailede dört beş yaşlarında bir kız çocuğunun ağlayarak kendisinden birkaç yaş büyük ablasını kucaklamasını görür ve bundan çok etkilenerek bu öyküyü yazdığını söyler. Yukarıdaki cümleler bu hikâyeyi dile getirmek için aktarılmıştır.

Bu öykünün belki de en can alıcı noktası küçük kızın sembollerle yüklü rüyasıdır. Öykünün ismindeki "geyikler" ifadesi gördüğü rüyanın figürlerinden biridir. Annesi, babası ve kardeşinin yanında olduğu rüyasını aktarırken sevinç kelimesinin dahi büyük harflerle yazıldığı bu öykü küçük kızın annesinin gidişini yani ayrılık acısını hafifletmiştir. Mayıs ayının sonlarına doğru ailesiyle birlikte bir derenin kenarında hep birlikte geyikli kilimlerin yıkanması, suyun kilimlere değmesiyle birlikte geyiklerin koşuşturma algısı yaratması küçük kızın zihninde oldukça iyi resmedilmiştir. Suların altında kalan kilimlerin, kuş ve çiçek desenlerinin anlatılması ise baharın gelişini müjdeleyen unsurlar olmuştur. Su metaforu ise temizliği ve saflığı simgeleyerek geceden kalma üzüntüleri alıp götürmüştür. Bu rüyanın küçük kızı hafiflettiği daha huzurlu bir gece geçirdiğini söylemek yanlış olmaz. "Dayanılmaz böyle bir güzelliğe, kimse dayanamaz. Ben de… tutamıyorum kendimi, derenin en derin olduğu yerde kilimlerin üstüne atlıyorum. Suyu çiçekleri, geyikleri, kum taneciklerini, her şeyi kucaklamak istiyorum. Kalkıp kalkıp atlıyorum sulara. Annem kahkahalarla gülüyor, babam, kıyıdaki teyzem kahkahalarla gülüyor… SEVİNÇ… yalnız sevinç var yeryüzünde başka hiçbir duygu yok.

Sırtüstü, yüzükoyun, yan, nasıl olursa, yeniden yeniden vuruyorum kendimi sulara…" (Duruel, 2019: 12). Sevinç sözcüğünü küçük çocuğun iliklerine kadar hissetmesi her ne kadar anne sabah Almanya'ya gitmiş olsa da öyküyü mutlu sonla bitirmeye yetecektir. Öyküde çocuk için öngörülen hayal dünyası, toplumsal bir olgu olan göçle mücadele etmenin belki de en saf hâlidir. Kendini güçlü, neşeli ve yok edilemez bir su damlası olarak algılayan küçük kız ailesinden kopamayacağını da bilir. Böylece göçün çocukların hayal dünyasında yer ettiği yıkımların kimi zaman pembe rüyalarla aktarılması göçle mücadele etmenin bir yoludur.

SONUÇ

Nursel Duruel'in ilk baskısını 1982 yılında yaptığı "Geyikler, Annem ve Almanya" adlı kitabın ilk öyküsü yine aynı isimle ele alınıp çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Göç, insanların yaşadıkları toprakları çeşitli sebeplerden dolayı terk etmesine denir. Nursel Duruel göçü küçük bir kız çocuğunun gözünden aktaran bu öyküyle hem gerçek hem de düşsel zamana göndermede bulunur. Almanya'ya çalışmaya giden baba, ailesini unuttuğu için anne de Almanya'ya babanın yanına gitmek ve onu tekrardan aile olmaya ikna etmek ister. Küçük kız annesinden ayrılmak ve parçalanmak istemediği için kendisini eğlenceli bir rüyanın kollarına bırakır ve o hüzünlü geceyi annesinin gitmesi pahasına bu şekilde atlatır.

Yoksulluk, göçün aile üzerindeki etkisi ve çocuğun göçe bakış şekli gibi konuların ele alındığı bu çalışma, göç hareketlerinden çocukların da etkilendiğini ve psikolojik olarak zarar gördüklerini anlatmıştır. Yoksulluğun göçe itmesi aynı zamanda göçle birlikte yoksullaşma aile hayatını olumsuz etkilemiştir. Anne, ailesini bir arada tutmak için mücadele etmek zorunda kalmış ve çocuklarından ayrılmıştır. Bu açıdan göç özellikle kadınları ve çocukları derin bir şekilde sarsmıştır. Çalışmada ele alınan başlıklardan birinde göçün kadın cephesindeki yansımaları işlenirken, diğer cephesinde ise çocukların bununla nasıl baş ettiği işlenmiştir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N., *"Bitmeyen Göç", Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Kimliklere,* İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

Akgün, A., *Edebiyatımızda Göç ve Göçmen Edebiyatları Üzerine Bir Değerlendirme*, Göç Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, sf. 69-84. 2015.

Altunbay, M. ve Çakır E., *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinde Savaş ve Göç Olgusu (Uçurtma Avcısı ve Kuş Olsam Evime Uçsam" Adlı Eserler Örneklemi)*. Sakarya University Journal of Education, 8(2), 96-110. 2018.

Bilgin, R., *Çatışma ve Şiddet Ortamında Büyüyen Çocuklar Sorunu*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(1), 135-151. 20014.

Çelik, M.F., *Türk Sinemasında İç Göç Filmlerinde Mekan ve Birey Algısı (1960-2009)*. Doktora Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

Duruel, N., *Geyikler Annem ve Almanya Serüveni,* İmge Öyküler Dergisi, Ankara, 2005.

Duruel, N., *Geyikler, Annem ve Almanya*, Yapı Kredi Yayınları, 2019.

Tekşan, M., *Roman Teknikleri*, Paradigma Akademi Yayınları, 2021.

LEE'NİN İTME-ÇEKME KURAMI BAĞLAMINDA BİR OKUMA: *TRANSİT*

Dr. BURCU ÖZTÜRK
ORCID ID: 0000-0001-5588-0963

ÖZET

Kelime anlamı olarak göç, kişilerin ya da bir grup topluluğun bir yerden başka bir yere ekonomik, sosyal ya da farklı bir sebeple taşınma/ gitme eylemidir. Dolayısıyla bu eylemde mekânsal bir değişkenlik söz konusudur. Sosyal bir tema olan göçün daha iyi anlaşılabilmesi için sosyoloji alanında göç kuramları ortaya çıkartılmış ve bu kuramlar çeşitlendirilmiştir. Ravenstein başta olmak üzere birçok kişi tarafından göçü meydana getiren sebepleri daha iyi açıklamak için farklı nedenler temel alınarak göç kuramları oluşturulmuş ve kişilerin neden göç ettikleri bu sebeplere dayandırılmıştır. Her toplumda görülebilen ve etkisini birçok alanda gösteren göç olgusu yazınsal metinlere de yansımış; aynı zamanda da yaşanan sıkıntıların, zorlukların neler olduğu, hangi sebeplerle bireylerin gitmek zorunda kaldıkları kurgusal olarak anlatılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle çalışmada göç olgusunun daha net anlaşılabilmesi için meta analiz yapılmış ve Alman yazınından Anna Seghers'in *Transit* (1944) adlı eseri Everett Lee'nin "itme-çekme kuramı" bağlamında incelenmiştir. Böylece eserdeki göçün gerçekleşmesi için gerekli olan itici sebepler ve çekici sebepler örnekleriyle incelenmiştir. Elde edilen veriler ışığında örnekler temellendirilmiş ve neden bu kuramın tercih edildiği sebepleriyle aktarılmıştır. Araştırma sürecinde metne bağlı yorumlama yöntemi kullanılmış ve doküman analizi yapılmıştır. Sonuç olarak "itici" faktörlerin bulunulan ülkedeki olumsuz sebepler olduğu, "çekici" faktörlerin ise gidilmek istenen ülkedeki daha iyi imkânlar ve sunulan hizmetler olduğu tespit edilmiştir. Bu vesileyle yazınsal metinlerin toplumların yaşadıklarını aktaran birer araç oldukları da vurgulanmıştır. Durum çalışmasının bir örneği olan bu çalışmada sosyoloji, psikoloji ve tarih gibi farklı disiplinlerden yararlanılmıştır. Çalışmanın edebiyat-sosyoloji ilişkisini yansıtan bir örnek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmanın yapılacak disiplinler arası çalışmalar açısından yol göstermesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lee, İtme-Çekme Kuramı, Alman Yazını, Anna Seghers, Transit

A READING IN THE CONTEXT OF LEE'S PUSH AND PULL THEORY: *TRANSIT*

ABSTRACT

Migration, as a word, is the act of moving from one place to another for an economic, social and different reasons. Therefore, there is a place variability in this action. For a better

understanding of migration, which is a social theme, theories of migration have been revealed in the field of sociology and these theories have been diversified. Many people, notably Ravenstein, have created migration theories based on different reasons to explain the causes of migration better and the reasons why people migrate are based on these theories. The phenomenon of migration, which can be experienced in every society and shows its effect in many areas, is also found in literary texts. At the same time, it has been tried to describe the experienced troubles and difficulties and the reasons why individuals have to go in a fictional way. For this reason, meta-analysis was carried out in this study in order to understand the migration phenomenon more clearly and a book from German literature -Anna Seghers' *Transit* (1944)- was examined in the context of Everett Lee's "push-pull theory". Thus, the pushing and pulling reasons for the migration in the work were interpreted with examples. The results are based on the examples and the reasons, why this theory is preferred, are explained. During the research progress werkimmanent method was used and document analysis was carried out. As a result, it has been determined that the "pushing" factors are the negative factors in the country of residence and the "pulling" factors are the better opportunities in the country of destination. Hereby, it has been emphasized that literary texts are methods that convey the experiences of societies. In this study, which is an example of the case study, different disciplines such as sociology, psychology and history were used. It is thought that this study is an example that shows the connection between literature and sociology. For this reason, it is aimed that this study will guide in terms of interdisciplinary studies.

Key Words: Lee, Push-Pull Theory, German Literature, Anna Seghers, Transit

.

GÖÇÜN KADINLARIN ÜREME VE CİNSEL SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Arş. Gör. Sıla GÜL [1], Arş. Gör. Fatma YILDIRIM [2], Prof. Dr. Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN [3]

[1] Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-5375-4864

[2] Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-1996-4278

[3] Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0002-4246-3607

ÖZET

İnsanlığın en eski dönemlerinden, günümüze kadar devam eden ve gelecekte de devam edecek olan göç olayının dünyanın her yerinde yaşanması muhtemeldir. Göç kavramı, coğrafi bir olgusu ve bireylerin şu anda yaşamış oldukları yerlerden uzaktaki yerlere yerleşmesidir. Dünya genelinde 2021 yılının sonlarında 89,3 milyon insan şiddet, çatışma, zulüm, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar sebebiyle zorla yerinden edilmiştir. Göçün oluşmasına sebep olan olumlu ve olumsuz etmenler vardır. Yaşanan afet olayları, dini ve siyasi baskılar, terörizm gibi zor şartların yanında daha iyi eğitim alabilmek, gelişmiş sağlık koşullarına erişebilmek, hürriyet hissiyatına sahip olabilmek, refah seviyesi yüksek bir yerde yaşamak istemek gibi unsurlar vardır. Sağlık, gıda, barınma, temel hak ve hürriyetini savunma, eğitim, uyum sağlama konuları göçmenlerin sorun yaşadığı konulardandır. Göçmen kadınlar ise sadece cinsiyetleri nedeniyle normal fizyolojik süreçler olan gebelik, doğum, menstrual siklus ve menopoz gibi süreçler yaşamaktadır. Hastalık veya ölüm gibi durumlara bu dönemlerde daha sık rastlanılmaktadır. Kadın olmak bile başlıca riskli dönemlerden geçmeye sebep olurken göçmen kadın olmak durumu daha zorlaştırmaktadır. Göç zamanında kadınlarda en sık doğuma ilişkin sorunlar, istenmeyen gebelikler ve kansızlık oluşmaktadır. Göçmen kadınlarda doğum kontrolü ve aile planlaması kullanımı da düşüktür. Bu kadınlar aile planlaması hizmetine erişim sağlayıp bilgi edinmede zorluk yaşamaktadır. Sağlık hizmetlerine erişememe sonucunda erken doğum gibi doğum ile ilgili komplikasyonlar meydana gelmektedir. Göçmen kadınların üreme sağlığı sorunları arasında gebelik ve doğum sonu komplikasyonları, şiddet ve istismar, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, psikolojik rahatsızlıklar ve üreme sağlığı hizmetlerine erişememek vardır. Ayrıca, göçmen kadınlarda doğurganlık seviyesinin yüksek olduğu, genital hijyen rutinleri, aile planlaması hizmeti kullanımı ve üreme sağlığını koruyucu davranışlar açısından yetersizliklerin olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, göçün kadın sağlığına birçok olumsuz etkisi vardır. Hem göçmen bireylerin sağlığı hem de ülkedeki vatandaşların sağlığı için bu sorunları yaşayan göçmen kadınlara ulaşarak gerekli sağlık ve danışmanlık hizmeti yerine getirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kadın, Cinsel Sağlık, Üreme Sağlığı

EFFECTS OF IMMIGRATION ON FEMALE REPRODUCTIVE HEALTH AND SEXUAL HEALTH

ABSTRACT

It is possible that the migration event, which has continued from the earliest periods of humanity to the present and will continue in the future, will be experienced all over the world. The concept of migration is a geographical phenomenon and the settlement of individuals in places far from where they currently live. Worldwide, 89.3 million people were forcibly displaced by the end of 2021 due to violence, conflict, persecution, human rights violations and events that seriously disrupt public order. There are positive and negative factors that cause migration. In addition to difficult conditions such as disaster events, religious and political pressures, terrorism, there are factors such as getting better education, accessing improved health conditions, having a sense of freedom, and wanting to live in a place with a high level of prosperity. Health, food, shelter, defense of fundamental rights and freedoms, education and adaptation are among the issues that immigrants have problems with. Immigrant women, on the other hand, experience normal physiological processes such as pregnancy, childbirth, menstrual cycle and menopause due to their gender. Sickness or death are more common in these periods. Even being a woman causes going through the main risky periods, while being a migrant woman complicates the situation. Problems related to childbirth, unwanted pregnancies and anemia occur most frequently in women at the time of migration. The use of contraception and family planning in immigrant women is also low. These women have difficulties in accessing family planning services and obtaining information. As a result of not being able to access health services, complications related to birth such as premature birth occur. Reproductive health problems of immigrant women include pregnancy and postpartum complications, violence and abuse, sexually transmitted infections, psychological disorders and inability to access reproductive health services. In addition, it has been determined that the fertility level is high in immigrant women, there are deficiencies in genital hygiene routines, use of family planning services and reproductive health protective behaviors. As a result, migration has many negative effects on women's health. For both the health of immigrant individuals and the health of citizens in the country, necessary health and counseling services should be provided by reaching immigrant women who have these problems.

Keywords: Migration, Women, Sexual Health, Reproductive Health

Giriş

Göç kavramı, insanlık tarihinin binlerce yıl öncesinden günümüze kadar uzanan coğrafi bir olgusu ve bireylerin şu anda yaşamış oldukları yerlerden uzaktaki yerlere yerleşmesidir (Bartram ve ark., 2019). Göç bir diğer ifade ile kişilerin ya da toplulukların kendi isteği üzerine gerçekleşen özgür bir seçim veya iradeleri dışında gerçekleşen zorlama bir süreçtir (Ekici ve Tuncel, 2015). İnsanlığın en eski dönemlerinden, günümüze kadar devam eden ve gelecekte de devam edecek olan göç olayının dünyanın her yerinde yaşanması muhtemeldir (Oral ve Çetinkaya, 2017). Göçler ilk zamanlar uzun süreli açlık, savaşlar, iklim ve coğrafi sebepler gibi zor koşullardan dolayı oluşmuştur (Akıncı ve ark., 2015). Şu an ise modern dünyanın bir parçası

haline gelmiştir. Zaman geçtikçe tanımlanma, nedenlerini ve sonuçlarını ortaya çıkarma, sınıflandırma gibi yönlerden ele alınmaktadır (Deniz, 2014). Göçün nasıl gerçekleştiği hakkında bilgi sahibi olunması göçün etki boyutunun anlaşılmasına fayda sağlamaktadır (Ekici ve Tuncel, 2015). Dünya genelinde 2021 yılının sonlarında 89,3 milyon insan şiddet, çatışma, zulüm, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi şekilde bozan olaylar sebebiyle zorla yerinden edilmiştir (United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 2019). Göçün oluşmasına sebep olan olumlu ve olumsuz birçok etmen vardır. Yaşanan afet olayları, dini ve siyasi baskılar, terörizm gibi zor şartların yanında daha iyi eğitim alabilmek, gelişmiş sağlık koşullarına erişebilmek, hürriyet hissiyatına sahip olabilmek, refah seviyesi yüksek bir yerde yaşamak istemek gibi unsurlar vardır. Ne yazık ki, önde gelen sebepler içerisinde savaşlar esnasında ortaya çıkan şiddet, insan haklarına aykırı bir şekilde yapılan zorbalık ve zulümler yer almaktadır (Oral ve Çetinkaya, 2017). Ülkelerinden çeşitli nedenlerden dolayı ayrılan göçmenler, kalıcı veya geçici olarak gittikleri ülkelerde birçok sorun ile karşılaşmaktadır. Sağlık, gıda, barınma, eğitim, uyum sağlama konuları bunlar arasında yer almaktadır. Ülkedeki vatandaşların göçmenlere karşı olumsuz tutumları da sıkıntı yaşamalarına sebep olmaktadır (Perino ve Eve, 2017). İstismar ve insan ticareti kurbanı olan kadınlar hem kadın hem de göçmen olarak göçmenler içerisinde en çok mağduriyet yaşayan grubu oluşturmaktadır (Kurtuldu ve Şahin, 2018). Çadır, baraka, kamp, ev gibi ortamlarda güvenlik hizmetinin yeterli olmaması, kalabalık gruplar şeklinde çoğu insanın bir arada yaşaması, mahremiyete uygun bir ortamın olmaması, aydınlatma olanaklarının kısıtlı olması, tuvalet ve banyo gibi temel insan gereksinimleri için kullanılan mekânların ortak olması cinsel istismarın oluşabilmesine zemin hazırlamaktadır (Arabacı ve ark, 2016). Göçmen kadınların güvenlik eksikliği, yaşamındaki mevcut olumsuz şartlar, sosyal güvencede sıkıntı yaşaması gibi durumlarla bağlantılı olarak kadınlarda vajinal enfeksiyonlar, cinsel doyumda azalma, pelvik ağrı, menstrual düzensizlikler, cinsel istek ve uyarılma sorunlarına sebep olduğu tespit edilmiştir (Reese Masterson ve ark., 2014). Ayrıca göçmen kadınlarının çoğunun kumalarının olduğu, erken yaşta yapılan evlilikler sebebiyle adölesan gebeliklerin çok olduğu, aynı zamanda anne yaşının düşük olduğu bildirilmektedir. Kadın ve erkekler arasındaki yaş farkının yüksek olması da dikkat çekmektedir (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 2014). Bu derlemede amaç göçün kadınların üreme ve cinsel sağlığına etkilerini ele almaktır.

Göçün Kadınların Üreme ve Cinsel Sağlığına Etkileri

Kadınlar sadece cinsiyetleri nedeniyle normal fizyolojik süreçler olan gebelik, doğum, menstrual siklus ve menopoz gibi süreçler yaşamaktadır. Hastalık veya ölüm gibi durumlara bu dönemlerde daha sık rastlanılmaktadır (Türk Tabibler Birliği(TTB), 2016). Kadın olmak bile başlıca riskli dönemlerden geçmeye sebep olurken göçmen kadın olmak durumu daha zorlaştırmaktadır. Kadınların göç etme nedenleri arasında; can ve mal güvenliği için genelde yakın yerlere sığınma, eşinin iş araması ya da iş değişikliği, sağlık problemleri, evlenme, eğitim ve daha iyi yaşam kalitesine sahip olmak vardır (Yılmaz, 2019). Buna benzer nedenler ile meydana gelen göçler sonucunda kadınların üreme ve cinsel sağlıkları etkilenmektedir. Üreme sağlığı, üreme sistemi ve ona ait fonksiyonlar, işleyişlere dair tüm alanlarda yalnızca sakatlık ve hastalığın olmaması değil, sosyal ve zihinsel yönden en üst düzeyde olma durumu şeklinde tanımlanır (World Health Organization (WHO), 2004). Cinsel sağlık ise sadece sakatlığın, hastalığın, fonksiyon bozukluğunun olmaması değil sosyal, zihinsel ve duygusal açıdan

cinsellik ile ilgili iyilik halidir (WHO, 2010). Kadınların yaşam kalitesinde önemli bir yer tutan üreme sağlığı ve cinsel sağlık hizmetlerinin göçmen kadınlar tarafından az kullanılabiliyor olması bu alanlara yönelik sorunların oluşmasına sebep olmaktadır (Gagnon ve ark., 2002). Kadınların üreme sağlığı sosyokültürel yapıdan, ekonomik koşullardan ve içinde bulunduğu çevre gibi birçok etmenden etkilenmektedir. Kadınları bu faktörlerin hepsi ile etkisi altına alan göç kavramı kadın üreme sağlığı üzerinde olumsuzluklar oluşturmaktadır (Aksu ve Sevil, 2010). Göç eden kadınların başlıca üreme sağlığı sorunları arasında gebelik ve doğum sonu komplikasyonları, şiddet ve istismar, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, psikolojik rahatsızlıklar ve üreme sağlığı hizmetlerine erişememek vardır (Yurdagül ve Sidar, 2018). Göçmen kadınlarda doğurganlık seviyesinin yüksek olduğu, genital hijyen rutinleri, aile planlaması hizmeti kullanma, ve üreme sağlığını koruyucu davranışlar içerisinde yer alan serviks ve meme kanseri tarama kontrolleri açısından yetersizliklerin olduğu tespit edilmiştir (Gümüş ve ark., 2017). Göçmen kadınların çoğunun uzun süre etkili kontrasepsiyon yöntemleri kullanma oranları düşüktür, acil kontrasepsiyon ve tüp ligasyonu yöntemlerine dair bilgileri eksiktir. Bunun sonucunda göçmen kadınlarda plansız gebelik sayısında artış meydana gelmektedir (Salisbury ve ark., 2016). Göçmenlerde diyabet, kardiyovasküler hastalık gibi tespit edilmemiş hastalıkların varlığı gebelik döneminde sıkıntılar yaratabilmektedir. Hastalıklara hatta ölümlere kadar sebep olabilmektedir (TTB, 2016). Ayrıca, göçmen kadınların doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası bakım oranlarının düşük olması, istenmeyen gebeliklerin artış göstermesi, abortus gibi doğum komplikasyonlarının ve vitamin, mineral eksikliklerinin meydana gelmesi üreme sağlığı konusunda yetersiz bilgiye sahip olduklarını göstermektedir (Rogers ve Earnest, 2014).

Ayrıca göç edilen yer de üreme ve cinsel sağlık açısından önem arz etmektedir. Çünkü kadınların göç ettikleri yerin gelişmişlik düzeyi kadınların sağlıklarını iyileşme ya da kötüleşme yönünde etkilemektedir. Gelir düzeyi yüksek bir yere yapılan göç sonucunda artan fırsatlar ile beraber sağlık hizmetlerinden daha fazla yararlanabileceklerdir bu sayede kadınların sağlıkları korunup geliştirilebilecektir (Tuzcu ve Ilgaz, 2015). Gelişmemiş, ekonomik durumu kötü olan ülkelere yapılan göç sonucunda sağlık durumları kötü etkilenecektir. Göç zamanında kadın sağlık problemleri içerisinde en sık rastlanılanları doğuma ilişkin sorunları ise istenmeyen gebelikler ve anemidir (Çakır ve Çevik, 2021). Göçmen kadınlarda ayrıca doğum kontrolü ve aile planlaması kullanımı düşüktür. Bu kadınlar aile planlaması hizmetine erişim sağlayıp bilgi edinmede zorluk yaşamaktadır (Ackerson ve Zielinski, 2017). Özellikle doğurganlık dönemindeki göçmen kadınlar gebelik dönemi boyunca ve doğum sonrasında riskli durumlar ile karşılaşmaktadır bu yüzden daha fazla sağlık hizmetine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu sağlık hizmetlerine erişememe sonucunda erken doğum gibi doğum ile ilgili komplikasyonlar meydana gelmektedir. Evde doğum riski de yine karşı karşıya kalınan durumlar arasındadır (Yurdagül ve Sidar, 2018). Göçmen kadınların çok eşliliğe, seks işçiliğine, cinsel istismara maruz kalması ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için cinsel birlikteliğe zorlanması cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlara maruz kalmasına neden olmaktadır (Austin ve ark., 2008; Liu ve ark., 2016; Kurtuldu ve Şahin, 2018). Göçmen kadınların cinsel istismara uğrama durumu sonucunda ise çoğu göçmen kadın hem sınır dışı edilme korkusu hem de yasal haklarını hakkında bilgi sahibi olmaması nedeniyle hiçbir kuruma başvuramamaktadır (Aksu ve Sevil, 2010; Arabacı ve ark., 2016). Diğer açıdan, menstrüel hijyen yönetimi göçmen kadınlarda

cinsel sağlık ve üreme sağlığının karşılanmamış bir yönüdür. Temiz, güvenli ve özel lavabolara erişim yetersizliği, hijyen ürünlerinin eksikliği buna sebep olabilmektedir (Soeiro ve ark., 2021).

Sonuç

Sonuç olarak, günümüzde her yerde yaşanan göç olayının göçmenler üzerinde özellikle kadınların sağlığına birçok olumsuz etkisi vardır. Kadınların üreme sağlıkları ve cinsel sağlıkları ciddi tehdit altında kalmaktadır. Kadın göçmenlerin özel gereksinimlerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Göçün neden olabileceği sorunların önceden tespit edilerek gerekli önlemler alınmalıdır. Hem göçmen bireylerin sağlığı hem de ülkedeki vatandaşların sağlığı için bu sorunları yaşayan göçmen kadınlara ulaşarak gerekli sağlık ve danışmanlık hizmeti yerine getirilmelidir.

Kaynakça

Ackerson, K., & Zielinski, R. (2017). Factors influencing use of family planning in women living in crisis affected areas of Sub-Saharan Africa: A review of the literature. In *Midwifery* (Vol. 54, pp. 35–60). https://doi.org/10.1016/j.midw.2017.07.021

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD). (2014). *Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar*. Erişim Adresi: https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/17934/xfiles/turkiye_deki-suriyeli-kadinlar_-2014_2_.pdf Erişim Tarihi: 31.12.2022

Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, *1*(2), 58–83. https://dergipark.org.tr/en/pub/gad/issue/43299/526432

Aksu, H., & Sevil, Ü. (2010). Göç ve kadın sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, *2*(3), 133–138. https://www.academia.edu/download/53624178/G_ve_Kadn_Sal20170622-18775-11cg8hb.pdf

Arabacı, Z., Hasgül, E., & Serpen, A. (2016). Türkiye'de Kadın Göçmenlik ve Göçün Kadın Sağlığı Üzerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *36*. https://doi.org/10.21560/spcd.77608

Austin, J., Guy, S., Lee-Jones, L., McGinn, T., & Schlecht, J. (2008). Reproductive Health: A Right for Refugees and Internally Displaced Persons. *Reproductive Health Matters*, *16*(31), 10–21. https://doi.org/10.1016/S0968-8080(08)31351-2

Bartram, D., Poros, M. V., & Monforte Pierre. (2019). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar*.

Hece Yayınları.

Çakır, B., & Çevik, C. (2021). Küreselleşme, Göç ve Kadın Sağlığı. *Humanistic Perspective*, *3*(1), 225–243. https://doi.org/10.47793/hp.856206

Deniz, T. (2014). ULUSLAR ARASI GÖÇ SORUNU PERSPEKTİFİNDE TÜRKİYE. *The Journal of Turkish Social Research*, *181*(181), 175–204. https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/article/230375

Ekici, S., & Tuncel, G. (2015). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(1), 9–22. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/307113

Gagnon, A., Merry, L., Refuge, C. R.-, & , U. (2002). A Systemic Review of Refugee Women's Reproductive Health. *HeinOnline*.

Gümüş, G., Kaya, A., Yılmaz, S., & Özdemir, S. (2017). Suriyeli mülteci kadınların üreme sağlığı sorunları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Elektronik Dergisi*, *3*, 1–17. https://openaccess.bezmialem.edu.tr/handle/20.500.12645/7716

Kurtuldu, K., & Şahin, E. (2018). Göçün Kadın Yaşamı ve Sağlığı Üzerine Etkileri. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, *1*(1), 37–46. https://dergipark.org.tr/en/pub/ouhcd/issue/41738/452325

Liu, Z. yong, Li, J., Hong, Y., & Yao, L. (2016). Reproductive health service utilization and social determinants among married female rural-to-urban migrants in two metropolises, China. *Journal of Huazhong University of Science and Technology - Medical Science*, *36*(6), 904–909. https://doi.org/10.1007/s11596-016-1682-8

Oral, B., & Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç , Tanımı , Nedenleri ve Göç Kuramları. *Türkiye Klinikleri*, *3*(1), 1–8. https://www.turkiyeklinikleri.com/article/tr-sosyolojik-bir-olgu-olarak-goc-tanimi-nedenleri-ve-goc-kuramlari-77531.html

Perino, M., & Eve, M. (2017). Torn Nets. How to Explain the Gap of Refugees and Humanitarian Migrants in the Access to the Italian Labour Market. In *Fieri Working Papers* (Issue September). http://www.cestim.it/argomenti/28rifugiati/2017-09-fieri-refugees-access-Italian-labour-market.pdf

Reese Masterson, A., Usta, J., Gupta, J., & Ettinger, A. S. (2014). Assessment of reproductive health and violence against women among displaced syrians in lebanon. *BMC Women's*

Health, *14*(1). https://doi.org/10.1186/1472-6874-14-25

Rogers, C., & Earnest, J. (2014). A Cross-Generational Study of Contraception and Reproductive Health Among Sudanese and Eritrean Women in Brisbane, Australia. *Health Care for Women International*, *35*(3), 334–356. https://doi.org/10.1080/07399332.2013.857322

Salisbury, P., Hall, L., Kulkus, S., Paw, M. K., Tun, N. W., Min, A. M., Chotivanich, K., Srikanok, S., Ontuwong, P., Sirinonthachai, S., Nosten, F., Somerset, S., & McGready, R. (2016). Family planning knowledge, attitudes and practices in refugee and migrant pregnant and post-partum women on the Thailand-Myanmar border - A mixed methods study. *Reproductive Health*, *13*(1). https://doi.org/10.1186/s12978-016-0212-2

Soeiro, R. E., Rocha, L., Surita, F. G., Bahamondes, L., & Costa, M. L. (2021). Period poverty: menstrual health hygiene issues among adolescent and young Venezuelan migrant women at the northwestern border of Brazil. *Reproductive Health*, *18*(1). https://doi.org/10.1186/s12978-021-01285-7

Türk Tabibler Birliği. (2016). Savaş,Göç ve Sağlık. In *Türk Tabipleri Birliği Yayınları*. Erişim Adresi :https://www.ttb.org.tr/kutuphane/siginmacilar_rpr.pdf Erişim Tarihi: 20.12.2022

Tuzcu, A., & Ilgaz, A. (2015). Effects of Migration on Mental Health of Women. *Psikiyatride Guncel Yaklasimlar - Current Approaches in Psychiatry*, *7*(1), 1. https://doi.org/10.5455/cap.20140503020915

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (2019). *Figures at a Glance*. Unhcr. https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html

World Health Organization. (2010). Developing sexual health programmes. In *WHO/RHR/HRP/10.22*.

World Health Organization. (2004). *Family Planning Maternal & Child Health and Reproductive Health used in the WHO Reginal Office for Europe*. World Health Organization.

Yılmaz, A. (2019). GÖÇ VE KADIN: “GÖÇÜN FEMİNİZASYONU” VE KADIN GÖÇMENLERİN DURUMU. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(1), 383–400. https://doi.org/10.1111/J.1475-6773.2007.00711.X

Yurdagül, Y., & Sidar, A. (2018). Mülteci kadınların üreme sağlığı sorunları ve çözüm önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, *11*(1), 56–60. https://dergipark.org.tr/en/pub/deuhfed/issue/46786/586677

GEÇİCİ KORUMA STATÜSÜ'NE SAHİP SURİYELİ MÜLTECİ KADINLARA YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN TOPLUMSAL CİNSİYET ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Öğrencisi BUSEM ÇOBAN ÖZDEMİR[1], Doç. Dr. HATİCE ZEKAVET KABASAKAL[2]

[1] Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,–0000-0002-5501-1247

[2]Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,– 0000-0002-3450-1060

ÖZET

Arap Baharı diye adlandırılan dönem Aralık 2010 yılında Tunus'ta başlamış, 2011 yılında Suriye'de de iç karışıklıklar ve sonrasında savaşın ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Suriye'de başlayan iç savaş neticesinde milyonlarca insan yerinden edilmiş; 2011 yılından itibaren 5 milyondan fazla insan güvenli yer arayışıyla farklı ülkelere göç etmiştir (UNHCR, 2018). Bu süreçte ise Türkiye en fazla sayıda ''mülteci'' kabul eden ülke olmuştur. Düzensiz göç dalgasının en önemli aktörleri arasında kadınlar yer almaktadır. Göç literatüründe göçten en fazla etkilenen grubu kadınlar ve çocukların oluşturduğu görülmektedir. Suriye, ataerkil bir toplum yapısına sahip bir ülkedir ve toplumsal cinsiyet rolleri keskin sınırlarla belirlenmiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı toplumsal cinsiyete dayalı rollerde; göç öncesi, göç sırasında ve göç sonrasında meydana gelen değişimleri Suriyeli kadınlar özelinde gerçekleştiren çalışmaların sistematik olarak incelenmesidir. Araştırmada 2018-2022 yılları arasında yayımlanmış ve belli kriterler çerçevesinde; ''toplumsal cinsiyet ve Suriyeli kadınlar'',''Suriyeli kadınlar'' kavramları YÖK Ulusal Tez Merkezi, Dergi Park, Google Scholar veri tabanlarında aratılarak 10 tez 3 makale olmak üzere 13 çalışma analiz edilmiştir. Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiği çalışmalar yayın türü ve yılı bağlamında da incelenmiştir. Elde edilen bulgular grafik ile gösterilmiştir. Araştırmada çalışmaların çoğunlukla 2018-2022 yılları arasında yapıldığı, genellikle nitel araştırma yönteminin kullanıldığı ve çalışmadan çalışmaya, kullanılan ölçeklerin ve örneklemin sayısının değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Çalışmamın sonucunda elde edilen bulgularda; Türkiye'deki geçici koruma kapsamında olan Suriyeli kadınların eğitim seviyelerinin düşük olduğu, büyük bir kısmının halen Türkçe konuşamadığı, Türkiye'ye gerçekleşen göçün ardından ekonomik sorunlar ve geçim sıkıntısı nedeniyle Suriye'dekinin aksine bazı kadınların nadiren de olsa iş hayatına katılım gösterdikleri, göç öncesinden göç sonrasına yaşanan değişimlerin aksine ev içi roller ve çocuk bakımı konularındaki toplumsal cinsiyet rollerinin hiç değişmediği sonuçları en sık tekrar eden bulgulardır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, Suriyeli kadınlar, toplumsal cinsiyet ve Suriyeli kadınlar.

EXAMINATION OF GENDER STUDIES CONDUCTED FOR SYRIAN REFUGEE WOMEN WITH TEMPORARY PROTECTION STATUS

ABSTRACT

The period called the Arab Spring started in Tunisia in December 2010, and it was effective in the occurence of internal disturbance and the war in Syria in 2011. As a result of the civil war that started in Syria, millions of people were displaced; Since 2011, more than 5 million people have immigrated to different countries in search of safe places (UNHCR, 2018). Throughout this process, Turkey became the country that accepted the highest number of "refugees". Women are among the most important actors of the irregular migration wave. In the migration literature, it is seen that the groups most affected by migration are women and children. Syria is a country with a patriarchal social structure and gender roles are defined with sharp boundaries. In this context, the aim of this research is to focus on gender-based roles; The purpose of this study is to systematically examine the studies on Syrian women about the changes that occurred before, during and after migration. In the study, a total of 13 studies, including 10 theses and 3 articles, published between 2018 and 2022 and selected within the framework of certain criteria, were analyzed. The notions of "gender and Syrian women" and "Syrian women" were searched in the databases of YÖK National Thesis Center, Dergi Park, and Google Scholar databases were used in the research. The studies also examined in the context of publication type and year. The findings are showing with a graphics. In the study, it was observed that the studies were mostly conducted between 2018 and 2022, the qualitative research method was generally used, and the number of scales and sample used in the study varied form study to study.

As a result of my findings; The education level of Syrian women with under temporary protection in Turkey is an inadequate, the majority of them still cannot speak Turkish. Some women rarely participate to business life, unlike in Syria, due to economic problems and financial difficulties after the migration to Turkey. Contrary to the changes in the aftermath, the results that the gender roles in domestic roles and child care have not changed at all are the most frequently repeated findings.

Keywords: Gender, Syrian women, gender and Syrian women.

1. GİRİŞ

Tarih boyunca birçok yer değiştirme meydana gelmiştir. Birey ve toplumsal grupların daha iyi bir yaşam arzusu, doğal afetler, savaşlar, iç karışıklıklar, eğitim, özgürlük gibi yer değiştirmelerin birçok farklı nedeni olabilmektedir. Yaşanan bu yer değiştirmeler ''göç'' olarak adlandırılmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) Göç Terimleri Sözlüğü'nde; ''Bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir'' şeklinde tanımlamıştır (IOM, 2009). Uluslararası göçmenlerin cinsiyetleri

incelendiğinde, %52'sinin erkek, %48'inin kadın olduğu görülmektedir (IOM-Un Migration, 2020). Türkiye'ye 2011 yılında başlayan düzensiz göç nedeniyle 2014 yılında Suriye'den gelen kişilere yönelik Geçici Koruma Yönetmeliği çıkarılmıştır. Bu yönetmelik doğrultusunda Suriyeli kişilere Geçici Koruma Statü'sü verilmiştir. İçişleri Bakanlığı GİGM'in (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) verilerine göre; 19.01.2023 tarihi itibariyle ülkemizde 3 milyon 513 bin 776 ''kayıtlı'' Suriyeli bulunmaktadır. Bu sayının sayının 1 milyon 638 bin 968'ini kadınların oluşturduğu görülmektedir. Türkiye'de bulunan Suriyeliler, 1951 Cenevre Sözleşmesi'ndeki coğrafi kısıtlama nedeniyle ''mülteci'' statüsüne sahip değillerdir. Ancak, kitlesel zorunlu göç sonucu Türkiye'ye sığınmış olmaları nedeniyle bu çalışmada ''mülteci'' ifadesi kullanılacaktır. Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında "geçici koruma" statüsüne sahip Suriyelilere; „"beslenme ve barınma hizmetleri"" (m.38) "sağlık hizmetleri" (m.27), "eğitim hizmetleri" (m.28), "iş piyasasına erişim hizmetleri" (m.29), "sosyal hizmetler ve yardımlar" (m.30) ve "tercümanlık hizmetleri" (m.31) verilebileceği düzenlenmiştir (GİGM, 2016, s. 75).

1.1. Zorunlu Göç

Zorunlu göç en basit şekilde kişilerin bireysel veya toplu olarak isteği dışında ülkesini terk etmek zorunda bırakılması olarak tanımlanabilir. Göç hareketleri zorunlu bir sebepten dolayı gerçekleştirildiğinde çözümlenmesi daha zor konular haline gelmektedir. Göçmenler, doğal afet, ekonomik ve politik sorunlar, savaşlar, cinsel yönelim gibi nedenlerden olayı göç etmek durumunda kalabilirler (Demir, 2018). Suriyeliler zorunlu göç ile ülkelerinden ayrılarak travmatik olayları deneyimlemişlerdir. Göç öncesi, göç sırası ve göç sonrasında da zorluklar devam etmektedir. Zorunlu göç nedeniyle bireyler sevdikleri kişileri arkalarında bırakarak güvenli olmayan göç yoluna çıkmak zorunda kalmaktadırlar. Güvenli ülkeye varış sonrasında ise; barınma, dil, eğitim, sağlık, istihdam, sosyal dışlanma ve uyum gibi konularda güçlükler yaşamaktadırlar.

Zorunlu göç, Suriyeli kadınlar perspektifinden değerlendirildiğinde başka zorluklar da ortaya çıkmaktadır. Afyonoğlu'nun (2019) da belirttiği gibi kadınların göç sırasındaki deneyimleri ''kaçırılma, tecavüz'' gibi toplumsal cinsiyete dayalı şiddet unsurlarını içermektedir. Erkeklerin hapse atılıp ya da öldürülüp kadınlara tecavüz edilmesi savaş sırasındaki toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimlerindendir. Göç sürecinde ise kadınlar kaçak yollarla göç etmenin fiziksel ve psikolojik etkilerinin yanında toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile de başetmek zorunda kalmaktadırlar. Sevimli'nin (2022) çalışma kapsamında görüşme gerçekleştirdiği Suriyeli kadınlar, göç sürecinde; açlık, susuzluk, korku, yaşamsal tehdit, sağlık sorunları ve cinsel saldırı gibi çeşitli tehlikeler ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

1.2. Toplumsal Cinsiyet

Kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocuklarının rollerinin yanı sıra erkek ve kadın olmanın kültürel ve sosyal bakış açısına göre ne olduğu ile inşa edilmiş bir sosyal yapıdır.

Toplumsal cinsiyet rolleri, kültürden kültüre ve hatta aynı kültür ortamında bile değişiklik gösterebilmektedir. Toplumsal cinsiyet, kadınlar ve erkeklerden beklenilen görev ve sorumlulukları tanımlamaktadır (IASC, 2017).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı toplumsal cinsiyete dayalı rollerde; göç öncesi, göç sırasında ve göç sonrasında meydana gelen değişimleri Suriyeli kadınlar özelinde gerçekleştiren çalışmaların sistematik olarak incelenmesidir.

3. YÖNTEM

Araştırmada 2018-2022 yılları arasında yayımlanmış ve belli kriterler çerçevesinde; ‘’toplumsal cinsiyet ve Suriyeli kadınlar’’,‘’Suriyeli kadınlar’’ kavramları YÖK Ulusal Tez Merkezi, Dergi Park, Google Scholar veri tabanlarında aratılarak 10 tez 3 makale olmak üzere 13 çalışma analiz edilmiştir. Çalışmalar; yayın türü ve yılı, örneklem türü ve büyüklüğü, amacı ve sonucu bağlamında incelenmiştir. Sistematik derlemenin araştırma yöntemlerinin içerisinde en ciddi kanıt kalitesini taşıdığı kabul edilmektedir. Sistematik derleme, spesifik bir sorun veya soruya çözümler getirebilme bağlamında aynı niteliklerde araştırma sorusuna sahip olan bütün çalışmalara ait sonuçları güvenilir ve doğru bir biçimde özetleyerek, sentezlemekte olan bir yöntemdir (Group, 2009).

4. BULGULAR

4.1. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmaların Sayısal Verileri

Elde edilen bulgular grafik ile gösterilmiştir. Araştırmada çalışmaların çoğunlukla 2018-2022 yılları arasında yapıldığı, genellikle nitel araştırma yönteminin kullanıldığı ve çalışmadan çalışmaya, kullanılan ölçeklerin ve örneklemin sayısının değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

Şekil 1. Derlemeye Dahil Edilen Çalışmaların Sınıfsal Dağılımı

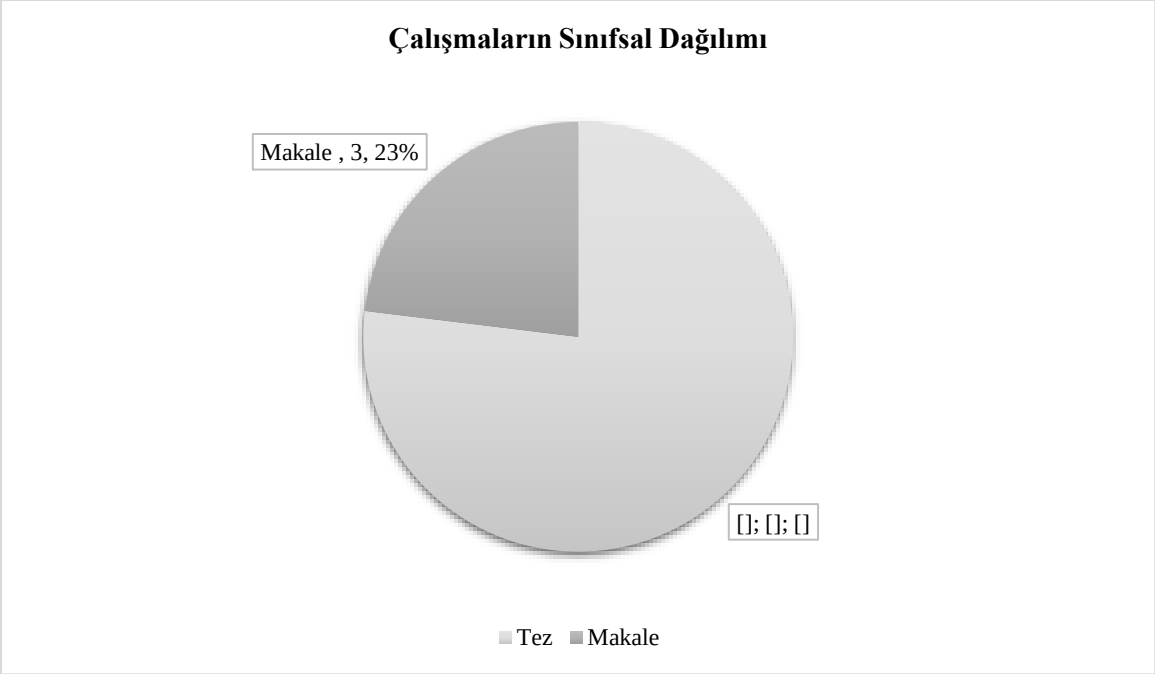

Şekil 2. Araştırmaların Yıllara Göre Dağılımı

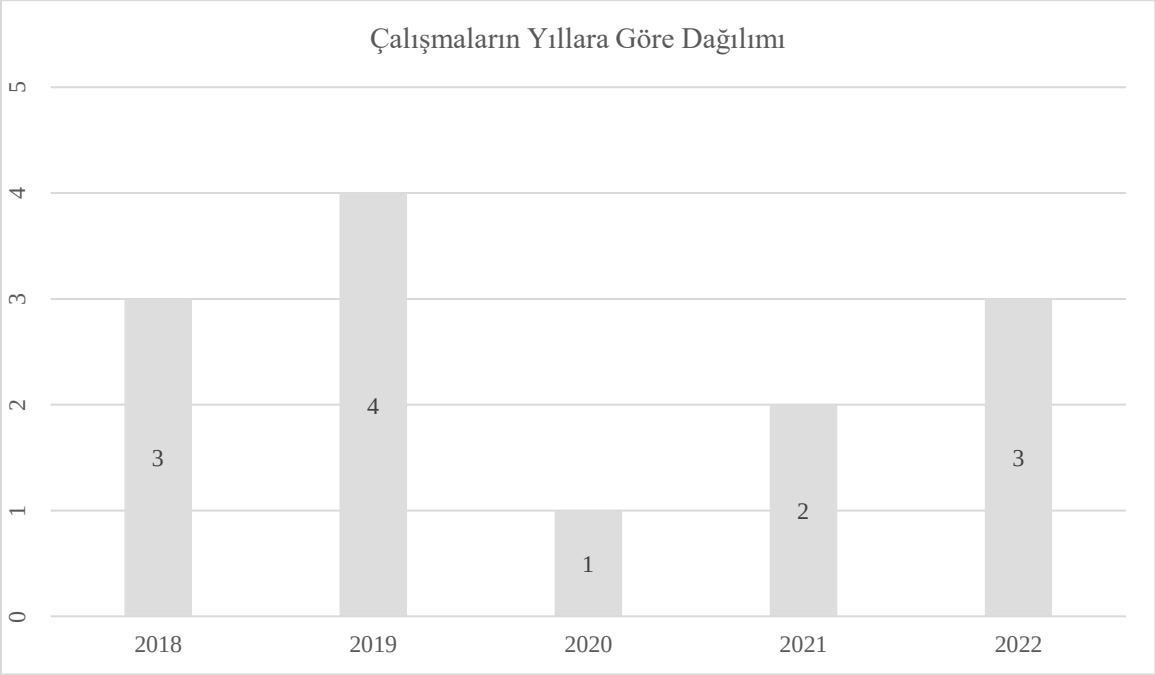

Şekil 2'de Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirilmesi konularında yer alan 13 çalışmanın hangi yıllarda gerçekleştiği ifade edilmektedir. Buna göre 2018 yılından itibaren Suriyeli kadınlar özelinde toplumsal cinsiyet konusunun araştırıldığı yorumu yapılabilir.

5. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Suriyeli mülteci kadınlara yönelik gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet çalışmalarından 13 çalışma incelenmiştir. Buna göre Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiği çalışmaların son yıllarda artmış olduğu gözlenmiştir. Bunun yanında Suriyeli kadın örneklemiyle çalışmaların yürütülmesine karşın yaş aralığı belirlenmediği ve genel olarak kartopu örnekleme yöntemi kullanıldığı görülmektedir.

Suriyeli kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirildiği 13 çalışmanın 11'ini nitel çalışmaların oluşturması, bu alandaki nicel çalışmaların son derece sınırlı olduğunu göstermektedir. İçişleri Bakanlığı GİGM'nün (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) verilerine göre; 3 milyon 513 bin 776 ''kayıtlı'' Suriyeli bulunmaktadır. Bu sayının 1 milyon 638 bin 968'ini kadınların oluşturduğu görülmektedir. Bu verilere göre Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin neredeyse yarısını Suriyeli kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye'de yaşayan Suriyeli mülteci kadınların sosyo-ekonomik göstergeleri bu grubun oldukça dezavantajlı bir kesim olduğunu göstermektedir. Kadınların, özellikle eşi vefat etmiş ya da boşanmış kadınların önemli bir kısmı ağır bir yoksullukla mücadele etmekte ve gündelik yaşamlarında ev dışına nadiren çıkmaktadırlar (Un Women, 2018). Türkiye'de yaşayan Suriyeli mülteci kadınların iş gücüne katılımları oldukça düşüktür. Aydemir'in (2018) 301 Suriyeli kadın ile gerçekleştirdiği çalışması, kadınların %96.7'sinin iş bulmakta güçlük yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Un Women'ın (2018) araştırmasına göre Türkiye'de yaşayan Suriyeli kadınların yalnızca %15'i gelir getiren bir işte çalışmaktadır. Bu oran KADEM (2018) raporuna göre %9,4, HÜNEE (2019) raporuna göre ise %9'dur.

Suriyeli kadınların büyük kısmının eğitim seviyesi düşüktür. 15-49 yaş arası Suriyeli kadınların %19'u hiç eğitim almamış veya ilkokulu bitirmemiş, %47'si sadece ilkokulu bitirmiş, %20'si ortaokulu tamamlamış, %14'ü ise lise ve üzeri eğitime sahiptir (HÜNEE, 2019). Türkiye'deki Suriyeli kadınların %70'i Türkçe bilmemektedir (Un Women, 2018).

Aydemir (2018) 301 Suriyeli kadın ile gerçekleştirdiği çalışmasında 37 kadının fiziksel şiddete uğradıklarını belirttiklerini, bu kadınların 14'ünün ortaokul mezunu, 13'ünün ilkokul mezunu 5'inin okur-yazar olmadığını ve 1 kişinin üniversite mezunu olduğunu, fiziksel şiddete uğrayan kadınların çoğunun öğrenim düzeyinin düşük olduğunu iddia etmiştir.

18 yaş altında evlenenlerin oranı %38'dir (HÜNEE, 2019). Çelebi (2018) yürüttüğü çalışması kapsamında görüştüğü 30 Suriyeli kadının %36'sının çocuk yaşta evlendiğini aktarmıştır. Pehlivan'ın (2019) da gerçekleştirdiği çalışmada 18 evli kadının 2'sinin 15, 2'sinin 17 yaşında olmak üzere 4 kadının çocuk yaşta evlendikleri bulguları benzer çalışmaları destekler niteliktedir.

Suriyeli mülteci kadınlara yönelik gerçekleştirilen toplumsal cinsiyet çalışmaları incelendiğinde yukarıda belirtilen; eğitim seviyesinin düşük olduğu, Suriyeli kadınların büyük çoğunluğunun halen Türkçe bilmediği, iş gücüne katılımlarının oldukça düşük olduğu sonuçlarını destekler nitelikte bilgilere ulaşılmıştır. İncelenen çalışmalarda; çocuk yaşta zorla evliliklerin 15 yaşından itibaren kız çocukları için risk faktörü oluşturduğu görülmektedir. Fiskeci'nin (2019) de aktardığı gibi Suriyeli kadınlar ve kız çocukları göç sonrasında kendi iradeleri veya aile baskısı sonucunda erken yaşta evlilik gerçekleştirmek zorunda kalmaktadırlar.

Suriyeli ailelerin ciddi boyutlara ulaşan geçim sıkıntılarının şiddet, boşanma gibi sonuçlar doğurduğu, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görev ve sorumlulukların Suriye'deki ile aynı olduğu, ev işleri, çocuk bakımı gibi rollerin halen kadının görevi gibi görüldüğü, ekonomik sıkıntılar nedeniyle kadınların nadiren gelir getiren bir işte çalıştıkları görülmektedir.

Kadınların eğitim hakkı, çalışma hakkı, ihmal ve istismardan korunma hakkının ihlal edilmesi göç sonrasında kadınların statülerinin düşürüldüğü ve daha yoğun toplumsal cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmalarına neden olunduğu görülmektedir. Çelebi'nin (2018) 30 Suriyeli kadın ile gerçekleştirdiği çalışmada ''kadınların sadece ev işlerinden ve çocuk bakımından sorumlu olduğunu düşünüyor musunuz?'' sorusuna kadınların %53.4'ü evet, %3.3 oranında ''kararsızım'' yanıtı verildiği görülmüştür. Erbektaş'ın (2020) da aktardığı gibi Türkiye'ye geldikten sonra Suriye'deki yaşam deneyimleri üzerinden toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik sorgulamaları olsa bile kadınların ve erkeklerin eşit olabileceğine dair inançlarının güçlü olmaması ve kadınların geleceğe yönelik beklentilerinin ataerkil toplumlardaki toplumsal cinsiyet rolleriyle örtüşmesi ataerkil ve geleneksel toplumlarda geleneksel cinsiyet kalıp yargılarının geçerli kalması toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kuşaklar boyunca devam etmesine sebep olmaktadır (Çakır, 2017). Ancak Dural (2021) Suriyeli kadınların kültürel olarak benimsemiş oldukları toplumsal cinsiyet rollerinin göç sonrasında değişime uğradığını ve bu değişimlerin sonucunda aile içinde çatışmaların ve parçalanmaların yaşandığını iddia etmektedir. Özbek (2021) de Dural'ı (2021) destekler nitelikte bulgular ortaya koymuştur. Özbek (2021) çalışmasında kadınlarla gerçekleştirdiği görüşmeler sonucunda; kadınların yıllarca yaşadıkları eski hayatlarını geride bırakarak Türkiye'de göç sonrasında yeni yaşam pratikleri ile toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda ciddi değişim gösterdiklerini iddia etmektedir. Çalışmada Suriyeli kadınlar, gün içinde ev işleri dışında çocukların okul durumunu takip etme, evin ihtiyaçlarını giderme ve hizmetlere erişim noktasında Türkiye'de aktif rol aldıklarını ve kadınların tüm gün ev içinde değil dışarıda da özgürleşme yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

6. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇLAR

2011 yılından günümüze kadar Suriye'den göç devam etmektedir. Zorunlu göç etmek durumunda kalan milyonlarca Suriyelinin neredeyse yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Kadınlar, zorunlu göçün getirdiği güçlüklerin yanı sıra toplumsal cinsiyet temelli birçok güçlükle karşı karşıya kalmaktadırlar. Savaş ve zorunlu göç süreçlerini bir kadın olarak deneyimlemek oldukça karmaşık sorunları beraberinde getirmektedir. Afyonoğlu'nun (2019)

da ifade ettiği gibi, savaşta toplumsal cinsiyete dayalı şiddet pratikleri kadın bedenine ‘’cinsel saldırı’’ anlamına gelebilmektedir. Göç sırasında ise kaçakçılar tarafından ‘’cinsel obje’’ olarak konumlandırılan kadınlar için göç yolu daha da zorlaşmaktadır. Güvenli ülkeye varış sonrasında da sorunlar ve zorluklar devam etmektedir. Fiskeci’nin (2019) incelemiş olduğu 27 çalışmanın neticesinde Suriyeli kadınların ortak sorunları şu başlıklar altında toplanmıştır; barınma, kadın emeği ve artan yoksulluk, çocuk yaşta evlilikler, kadına yönelik negatif söylem, dil problemi ve sağlık sorunları. Suriye’den gerçekleşen göçün başlangıcı üzerinden yıllar geçse bile belirtilen sorunlar halen devam etmektedir. Barınma ve sosyal yardımlara olan ihtiyacın toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ile ilişkisi incelendiğinde; geçim sıkıntısı yaşayan ailelerin kız çocuklarının zorla evlendirilmesi, çok eşliliklere dahil olması bulguları karşımıza çıkmaktadır. Pehlivan’ın (2019) gerçekleştirdiği çalışma kapsamında görüştüğü ve evli olan 18 kadından 4 kadın, kocasının kendisinden sonra ikinci bir evlilik daha yaptığını ifade etmişlerdir. Ayrıca evli Suriyeli kadınların göç sonrasında terk edilmeleri ve bekar kadınların ev sahipleri tarafından taciz edilmesi temel sorunlar arasında yer almaktadır.

İncelenen çalışmalar, göç sonrasında toplumsal cinsiyet rollerinin ve aile içindeki rollerin az bile olsa değişime uğradığını göstermektedir. Kadınların göç sonrasında yaşanılan kayıplar, ayrılıklar ve boşanmalar nedeniyle gelir getirme sorumlulukları ortaya çıkmaktadır. Körükmez, Danış ve Karakılıç (2019) Suriyeli mülteci kadınların ücretli işe katılımları neticesinde yüklerinin arttığını ve yeni gerilimlere yol açtığını ancak bir noktada kadının güçlenmesine neden olduğunu ifade etmektedirler. Bunun yanı sıra Dedeoğlu ve Bayraktar (2018) göç süreci ile kadınların ücretli, ücretsiz ve kayıtsız çalışma oranında yaşanılan artışın kadının emeğinin hem ataerkil hem de kapitalist ilişkiler sonucu esir alındığını iddia etmektedirler.

Suriyeli mülteci kadınların sosyal hayata ve faaliyetlere katılımı da yine toplumsal cinsiyet temelli olarak sınırlandırılmaktadır. Kadınlar; çocuk bakımı ve ev işleri nedeniyle sosyal katılım gösterememektedirler. Sosyal katılımın önündeki bir diğer engel ise dil bariyeridir. Suriyeli kadınların genellikle Suriyeli ya da Türkiyeli Arap veya Kürtlerin olduğu bölgelerde yaşamaları Türkçe öğrenme gereksinimlerini azaltmakta ve yeni kültüre, topluma alışmalarını zorlaştırmaktadır. Tarakçıoğlu (2019) Suriyeli kadınların sosyal aktivitelere katılımlarında engelleyici unsurları şu başlıklar altında toplamıştır; kişisel engeller, çevresel engeller, toplumsal cinsiyet ilişkileri. Tüm unsurlar sonucunda ise kadınlar kendi istekleri doğrultusunda değil, yakın çevrelerinin ve toplumun istekleri, talepleri eksenindeki rolleri yerine getirmektedirler.

İncelenen çalışmalarda Suriyeli kadınların Türkiye’ye geldikten sonra kadın haklarına ilişkin bilgi sahibi olmalarının toplumsal cinsiyet eşitliği sorgulamalarına neden olduğu ve gerçekleştirilen eğitimlerin sonucunda perspektiflerinin değişmeye başladığı görülmüştür. Bu noktada, Suriyeli kadınlar, kız çocukları, erkekler ve oğlan çocuklarına yönelik toplumsal cinsiyet farkındalık eğitimlerinin artırılması gerekmektedir.

Toplumsal cinsiyete dayalı rol eşitsizliği ile ilgili aileler bilinçlendirilmelidir ve geleceğin kadınları şimdinin kız çocuklarının eğitime devam etmesi özelinde çalışmalar yürütülmelidir.

Suriyeli mülteci kadınların sosyal uyum ve katılımları noktasında Türkçe okuma-yazma kurslarının yaygınlaştırılmasının gerekli olduğu görülmektedir. Toplumsal cinsiyete bağlı nedenlerin yanı sıra Türkçe bilmiyor olmaları Suriyeli mülteci kadınları eve hapsetmektedir.

Eralan (2022) incelemiş olduğu 24 BM raporunda Suriyeli mülteciler konusundaki genel çalışmaların baskın olduğunu ancak Suriyeli kadın konusuna yeterince yer verilmediğini ifade etmiştir. Toplumsal cinsiyet, Suriyeli kadınlar ve göç alanında akademik çalışmalara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKÇA

Afyonoğlu, M, F., *Konya'da Yaşayan Suriyeli Kadınların Sorun ve İhtiyaçlarıyla Şekillenen Şiddet Deneyimi: Kesişimsellik Perspektifinden Bir Sosyal Çalışma Değerlendirmesi.* Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2019.

Aydemir,Y., *Mülteci Kadınların Karşılaştıkları Güçlükler: Batman Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2018.

Çakır, H., (2017). Suriyeli Mülteci Kadınların Sosyo-Kültürel Değişime Uyum Çabaları: Yozgat Örneği, ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (4). https://dergipark.org.tr/tr/pub/usb/issue/34009/381481 (Erişim tarihi: 17.12.2022)

Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri, 39(174). http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/3412/785 (Erişim tarihi: 04.01.2023)

Çelebi, Ö., *''Yarının Kadınları'' Suriyeli Kadınlarla Özgün Bir Kendine Yardım Grup Çalışması.* Bilim Uzmanlığı Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, 2018.

Davies, P. (2000). The relevance of systematic reviews to educational policy and practice, 26(3-4). https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/713688543 (Erişim tarihi: 04.01.2023)

Demir, B., *Sosyal Hizmet Uzmanı Bakış Açısı İle Türkiye'de Mültecilere Ve Sığınmacılara Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi*, Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi , Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Manisa, 2018.

Dedeoğlu, S. & Bayraktar, S, S., Göç, emek ve toplumsal cinsiyet: Türkiye'de Suriyeli tarım işçisi kadınlar. İktisat ve Toplum, Mart, 89, 2018.

Dural, F., *Geçici Koruma Statüsü'ne Sahip Suriyeli Kadınların Toplumsal Cinsiyete İlişkin Deneyimleri ve Sosyal Hizmet Uygulamaları.* Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2021.

Düzgün, A, N., *Türkiye'deki Suriyeli Göçmen Kadınların Savaş Öncesi ve Sonrası Sahip Oldukları Sosyal Sermaye Değişiminin Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018.

Erbektaş, Ş, H., *Türkiye'ye Zorunlu Göçle Gelen Suriyeli Kadınların Haklar ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bağlamındaki Deneyimleri.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2020.

Eralan, S, S., *Birleşmiş Milletler Raporlarında Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2022.

Fiskeci, H., *Suriyeli Kadınların Akademik Çalışmalarda Görünürlüğü.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

HÜNEE. Nüfus ve sağlık araştırması Suriyeli göçmen örneklemi. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü: https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/yayinlar/2019_tnsa_SR_compressed.pdf (Erişim tarihi: 25.12.2022)

İGGM. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638 (Erişim tarihi: 27.01.2023)

İGGM. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Yayınları. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/files/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf (Erişim tarihi: 12.12.2022)

IASC (2017) İnsani Yardım Faaliyetleri İçin Toplumsal Cinsiyet Kılavuzu, https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2020/1/IASC_GenderHandbook_TUR.pdf (Erişim tarihi: 12.12.2022)

IOM. (2009). Göç Terimleri Sözlüğü ikinci Basım. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf (Erişim tarihi: 25.12.2022)

IOM-Un Migration. (2020). World migration report. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf (Erişim tarihi: 10.12.2022)

KADEM. Yıllara göre yasal düzenlemeler. Kadın ve Demokrasi Derneği: https://kadem.org.tr/kadinlara-yonelik-yasal-duzenlemeler/ (Erişim tarihi: 12.12.2022)

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & the PRISMA Group. (2009). Reprint preferred reporting items for systematic reviews and metaanalyses: The PRISMA Statement. Physical Therapy, 89(9), https://journals.plos.org/plosmedicine/article?id=10.1371/journal.pmed.1000097 (Erişim tarihi: 15.12.2022)

Özbek, B, F., *Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyeli Kadınların Değişen Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Analizi: Adana İli Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Enstitüsü, Gaziantep, 2021.

Pehlivan, K., *Stk'ların Suriyeli Göçmen Kadınların ''Güçlenmesine'' Etkileri: Hatay Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2019.

Sevimli, F., *Suriyeli Kadınların Gündelik Yaşam Pratikleri, Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Doğurganlık Davranışları Antalya İli Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Antalya, 2022.

Tarakçıoğlu, F., *Suriyeli Mülteci Kadınların Sosyal Aktivitelere Katılımı: İzmir Örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2019.

Tavşancıl, E., & Aslan, A. E., *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul, 2001.

Un Women. (2018). ’Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Kadın ve Kız Çocukların İhtiyaç Analizi’’. UN Women- SGDD, https://www.raporlar.org/wp-content/uploads/2018/09/SGDD-Suriyeli-Kadinlarin-ihtiyac-analizi-2018.pdf (Erişim tarihi: 12.12.2022)

Unchr. (2018). Unchr- Suriye acil durumu.UNCHR-BM Mülteci Örgütü: https://www.unhcr.org/tr/suriye-acil-durumu (Erişim tarihi: 17.12.2022)

Uzun, A. (2015). Günümüzün sosyal ve ekonomik sorunu olan Suriyelilerin mülteci ve ekonomi hukuku bakımından değerlendirilmesi, (1). https://dergipark.org.tr/tr/pub/abd/issue/33821/374547 (Erişim tarihi: 17.12.2022)

GÖÇ VE KADIN İŞGÜCÜ

Sevgi IŞIK EROL

Doç. Dr. Batman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
ORCID.org/0000-001-9925-1704

ÖZET

Aileleri olsun ya da olmasın, artan uluslararası kadın göçü, giderek daha önemli ve karmaşık bir olgu haline geldi. Kadın işgücü göçü, çocuk ve/veya yaşlı bakımı, ev işleri ve ev işlerini içeren diğer bakım işleri gibi kadınların geleneksel ve toplumsal cinsiyet rollerinin doğal bir uzantısı olarak görülen işlerde yoğunlaşma eğilimindedir. Bu tür bakım ve ev işlerinde çalışan göçmen kadın işçilerin büyük çoğunluğu, işverenlerinin evinde yaşamak zorunda kalıyor ve bu da onları son derece savunmasız bırakıyor. Erkek göçmen işgücü ile karşılaştırıldığında, dünya çapında kadın göçmenlerin işgücüne katılım oranı erkeklerden daha düşüktür. Kadınlar işgücü piyasasına katılsalar bile kadın göçmen işgücünün işsizlik veya eksik istihdam olasılığı, erkek göçmen işgücüne göre daha yüksektir. Kadın göçmen işçiler genellikle çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatı veya sosyal yardım hükümleri kapsamında olmayan veya yetersiz olan işlerde çalıştırılmaktadır. Çalışma hakkı öncelikle bir insan hakkı olduğundan, kadın göçmen işçilerin yasa ve yönetmeliklere uygun olarak istihdam edilmesi gerekmektedir. Göçmen kadın işçilerin insana yakışır bir işte istihdam edilerek çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatı kapsamına alınması, işgücü piyasasındaki işgücünün sağlıklı ve verimli sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemlidir. Konunun öneminden dolayı bu çalışmamızda göç ve kadın işgücü konusunu ele aldık. Teorik çerçevede ele alınan çalışma, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN WOMEN)'nden elde edilen veriler doğrultusunda açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelime: Göç, Kadın, Kadın Göçmen İşgücü.

MIGRATION AND WOMEN LABOUR

ABSTRACT

Increasing international migration of women, with or without families, has become an increasingly important and complex phenomenon. Women labor migration tends to concentrate in jobs that are seen as a natural extension of women's traditional and gender roles, such as child and/or elderly care, housework and other care work involving housework. The vast majority of women migrant workers employed in such care and domestic work have to live in their employer's home, leaving them extremely vulnerable. Compared to the male migrant workforce, the labor force participation rate of women migrants worldwide is lower than that of men. Even if women join the labor market, the probability of unemployment or underemployment of the women migrant workforce is higher than that of the male migrant workforce. Women migrant workers are often employed in jobs that are not or are insufficiently covered by labor and social security legislation or social assistance provisions. Since the right

to work is primarily a human right, women migrant workers must be employed in accordance with the laws and regulations. Employment of women migrant workers in a decent job and including them in the scope of labor and social security legislation is important in terms of ensuring the healthy and productive sustainability of the workforce in the labor market. Due to the importance of the subject, in this study, we discussed the issue of migration and women labor force. The study, which is handled in the theoretical framework, has been tried to be explained in line with the data obtained from the International Labor Organization (ILO) and the United Nations Women's Unit (UN WOMEN).

Keywords: Migration, Women, Women Migrant Labour.

GİRİŞ

Göç, günümüzün küresel ekonomik, sosyal ve politik entegrasyon sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Günümüzde dünyada göçten etkilenmeyen neredeyse hiçbir ülke yoktur (Franck ve Spehar, 2010: 5). Genel olarak göç, bir bireyin ikamet ettiği bir yerden başka bir yere taşınmasıdır. Demografide göç, olağan yerleşim yerinin uzun süreli veya kalıcı olarak değişmesiyle sonuçlanan bir hareket olarak tanımlanmaktadır. Bir ülke içindeki göçe iç göç, ulusal sınırları aşan göçe ise dış göç denir (Toney ve Bailey, 2014). İşgücü göçü ise işgücünün istihdam amacıyla kendi ikamet ettikleri yerden başka bir yere hareketi olarak tanımlanmaktadır. Dünyada milyonlarca kişi doğduğu bölgeden/ülkeden ayrılarak başka bir bölgede/ülkede çalışmaktadır. Göçmen işçilerin korunmasını sağlamak için gösterilen çabalara rağmen, birçok göçmen, özellikle kadın göçmen işçiler daha savunmasız gruplar olarak çok sayıda sorun yaşamaya devam etmektedir. Oysa organize ve iyi yönetilen işgücü göçü, menşe ve hedef ülkelerdeki hükümetler, topluluklar, göçmenler, işverenler ve diğer paydaşlar için önemli bir potansiyele sahiptir (IOM, 2008: 1).

ILO Çalışma Koşulları ve Eşitlik Dairesi Başkanlığında görevli Manuela Tomei ve ILO İstatistik Dairesinde görevli Rafael Diez de Medina'ya göre uluslararası göçmen işçiler, küresel işgücünün yaklaşık yüzde 5'ini oluşturmakta ve dünya ekonomisinin ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmektedir. Emek göçü, yalnızca göçmen işçiye değil aynı zamanda menşe ülkelerinin yanı sıra parçası oldukları topluluklara da fayda sağlamaktadır. Yine de göç politikaları bir kanıta dayalı olarak bilgilendirilmediğinde ve istihdam politikalarıyla yeterince bağlantılı olmadığında emek göçünün kazanımları azalabilir. Kalkınma kazanımlarına yönelik işgücü göçünün potansiyelinden yararlanmak, güncel ve sağlam verilere dayanan, iyi bilgilendirilmiş ve etkili politika oluşturmayı gerektirmektedir (ILO, 2021: 5)

Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, göçün göçmenler, özellikle kadın göçmenler ve toplulukları için sürdürülebilir kalkınmanın güçlü bir itici gücü olduğunu kabul etmektedir. Göç beceriler, işgücünün güçlendirilmesi, yatırım ve kültürel çeşitlilik şeklinde önemli faydalar sağlamaktadır. Göç ayrıca becerilerin ve finansal kaynakların transferi yoluyla kendi ülkelerindeki toplulukların yaşamlarının iyileştirilmesine katkıda bulunur. Göçün faydaları, yalnızca göçmenlerin herhangi bir bölgeye neler getirebilecekleri açısından görülmemelidir. Göç ve kalkınma arasındaki ilişki çok daha karmaşıktır, potansiyel hedef ülkelerin siyasi, sosyal ve ekonomik süreçleri aynı zamanda göçün nasıl, nerede ve ne zaman

gerçekleşeceğini de belirleyecektir. Göç kötü yönetilirse, kalkınmayı da olumsuz etkileyebilir. Göçmenler risk altına, topluluklar da baskı altına girebilir (IOM, 2023).

Son yıllarda artan sayıda ülke, küresel istihdam fırsatlarından ve döviz girdilerinden yararlanarak uluslararası işgücü göçünü ulusal kalkınma ve istihdam stratejilerinin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir. Menşe ülkelerde işgücü göçü, işsizlik üzerindeki baskıyı hafifletebilir ve işçi dövizlerinin kanalize edilmesi, know-how transferi, iş ve ticaret ağlarının oluşturulması yoluyla kalkınmaya katkıda bulunabilir. İşgücü ihtiyacı olan hedef ülkelerde, düzenli ve iyi yönetilen işgücü göçü, işgücü ihtiyacını hafifletebilir, hareketliliği kolaylaştırabilir ve insan sermayesi stokunu artırabilir (IOM, 2008: 1).

Önemli katkısına rağmen günümüzde göçmenler yolculuklarının her aşamasında refahlarını ve güvenliklerini etkileyen yaygın, kesişen ayrımcılık biçimleri ile karşı karşıyadır. Göç cinsiyetlendirilmiş bir süreçtir. Bu süreç kadınları ve erkekleri farklı şekilde etkilemektedir. Ev ve bakım işleri gibi belirli hizmet sektörlerinde kadın göçmen işçilere yönelik artan talep, konuyu küreselleşmiş bir cinsiyete dayalı iş bölümüne doğru yönlendirmiştir. Toplumsal cinsiyet önyargıları kadınların özerkliğini ve karar alma süreçlerini sınırlayarak, insan haklarının sistematik ihlaline karşı kırılganlıklarını artırmaktadır (UN WOMEN, 2023a).

Dolayısıyla her ne kadar göçmen işçiler, hedef ülkelerindeki büyüme ve gelişmeye katkıda bulunurken, menşe ülkeler havalelerinden ve göç deneyimleri sırasında edindikleri becerilerden büyük ölçüde yararlansa da bununla birlikte, göç süreci yönetişim, göçmen işçilerin korunması, göç ve kalkınma bağlantıları ve uluslararası iş birliği açısından karmaşık zorlukları içermektedir (ILO, 2023). Bu nedenle açıkça formüle edilmiş işgücü göçü politikaları, mevzuatı ve etkili stratejiler, hem göçmen işçileri menşei ve hedef ülkelerde korumak hem de göçmenlerin kendileri için işgücü göçünün faydalarını optimize etmek için gereklidir (IOM, 2008: 1).

1. GÖÇ VE İŞGÜCÜ

Göç, insan yerleşim modellerini şekillendiren ve bir ülkenin sosyal ve ekonomik gelişmesinde önemli bir role sahip olan kilit demografik süreçlerden biridir. Göçün ekonomik büyüme üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı etkileri vardır. Göç, işgücü hareketliliğini genişletmekte ve Gayri Safi Yurtiçi Milli Hasalı (GSYİH)'nın artmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, göçmenler beceri ve yetenekleri ile göç etmekte; böylece bölgedeki potansiyel beşerî sermayeye katkıda bulunmaktadır. Son yıllarda her zamankinden daha fazla insan dünya çapında hareket etmektedir. Birçok göçmen kendileri ve aileleri için daha iyi fırsatlar aramaktadır. Daha iyi bir yaşamın yanı sıra bir felaket veya çatışma da bazı insanların yer değiştirmesine neden olabilir. Ayrıca zorla, rızaya dayalı veya ikisinin arasında bir yerde, cinsiyet göçün merkezinde yer almaktadır. Zira geleneksel olarak, daha iyi yaşam beklentileri arayışıyla bir bölgeden diğerine taşınmak bir erkek girişimi olarak görülmektedir. Ancak günümüzde kadınlar da giderek daha fazla göç etmektedir (The Economic Times, 29 Eylül 2022).

ILOSTAT verilerine göre 2017'de kadınlar, dünyadaki 164 milyon göçmen işçinin yüzde 42'sini oluşturuyordu. ILOSTAT verileri, zaman serilerinin mevcut olduğu 63 ülkenin 24'ünde son on yılda çalışma çağındaki göçmen nüfus içindeki kadınların payının arttığını ve özellikle Azerbaycan, Bulgaristan, Endonezya ve Vietnam'da önemli bir artış gözlemlendiğini

gösteriyor. Çoğu Avrupa ülkesinde, kadın göçmenlerin oranı bu dönemde sürekli olarak yüksek kalmıştır. Yüksek öğrenim düzeyine sahip çalışma çağındaki kadın göçmenlerin payı, verilerinin mevcut olduğu 40 ülkenin 25'inde 2009 ile 2019 arasında artmıştır. Bu eğilim, 2000'lerden bu yana Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'ne üye ülkelerin çoğunda gözlemlenmiştir. Bu durumun kısmen kadınların eğitime erişimlerindeki küresel ilerlemesi ile kısmen de sağlık ve sosyal bakım gibi ağırlıklı olarak kadın işgücüne sahip sektörlerde nitelikli işgücüne yönelik artan taleple ilgisi vardır. Verilerin mevcut olduğu yüksek gelirli ülkelerin yarısından fazlasında, çalışma çağındaki yüksek nitelikli kadın göçmenlerin sayısı erkek meslektaşlarından fazladır (Rakotonarivo, 18 Aralık 2020).

2019'da Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı (UNDESA), dünya çapındaki uluslararası göçmen sayısının 272 milyon olduğunu ve bunun 245 milyonunun çalışma çağındaki nüfus yani 15 yaş ve üstü olduğunu tahmin etmiştir. Aynı yıl uluslararası göçmen işçi sayısı ise 169 milyonu bulmuştur. 2019 tahmini, 2017'deki 164 milyon göçmen işçi tahmininden 5 milyon göçmen işçi ve 150 milyon göçmen işçi olan 2013 tahmininden 19 milyon artış olduğunu gösteriyor. Uluslararası göçmen işçiler, belirli bir referans döneminde ya istihdamda ya da işsizlikte, mutat ikamet ettikleri ülkenin işgücünde yer alan, çalışma çağındaki göçmenler olarak tanımlanmaktadır (ILO, 2021:11).

2. GÖÇ VE KADIN İŞGÜCÜ

Günümüzde dünyanın her yerinde, insanlar hareket halindedir. Bir yandan, insanlar yoksulluktan kaçmak, geçim kaynaklarını ve fırsatlarını iyileştirmek veya kendi ülkelerindeki çatışma ve yıkımdan kaçmak için göç ederler (UN WOMEN, 2023b). Öte yandan son yıllarda büyük sermaye şirketleri tüm dünyada mal ve hizmetlerin üretimini, ticaretini ve teknolojik gelişmeyi yönlendirmekte ve kontrol etmektedir. Faaliyetlerinin dünyanın birçok yerindeki ülkeler, bölgeler, topluluklar ve insanlar üzerinde büyük etkileri vardır. Diğer bir ifadeyle uluslararası ticaret ve yatırımdaki küresel değişimler, işgücünün ülkeler içinde ve ülkeler arasında coğrafi dağılımı ve hareketliliği yani göç dalgası üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Franck ve Spehar, 2010: 5).

Ülkeler, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) aracılığıyla çok taraflı düzeyde geniş bir ticaret liberalizasyon politikaları dizisi ve artan sayıda ikili serbest ticaret anlaşmaları yoluyla kolaylaştırılan, çok uluslu şirketlerin tüm dünyada sorunsuz ve engellerden bağımsız olarak faaliyet göstermelerini sağlamak için düzenleyici bir ortam oluşturmaktadır. Çok uluslu şirketlerin kapsamlı ikili ticaret anlaşmaları yoluyla yeni pazarlara açılma yönündeki agresif hamlesinde, doğal kaynaklara erişimi güvence altına alma sürecinde ve işçilik dahil ucuz üretim maliyetlerinde, erkek işgücüne kıyasla en çok kadın işgücü zarar görmektedir. Kadınlar, özellikle de kadın göçmenler, bu muazzam ekonomik yeniden yapılanma süreçlerinden birçok yönden etkilenmektedir. Artan işsizlik, eksik istihdam, azalan sosyal hizmetler, işgücünün yerinden edilmesi, artan yoksulluk, eşitsizlik ve kadına yönelik şiddet, kadınlar üzerinde, kendileri ve aileleri için yurtdışında yeni hayatta kalma stratejileri arama konusunda artan bir baskı oluşturmuştur (Franck ve Spehar, 2010: 5).

Esasen dünya üzerinde göç eden nüfusun diğer bir ifadeyle dünya çapında göçmenin neredeyse yarısını kadınlar oluşturmaktadır (UN WOMEN, 2023b). Kadın işgücü göçündeki artış, büyük ölçüde ticaret, imalat, tarım işleri yanı sıra ev işleri ve bakım işleri gibi sözde kadınlaştırılmış

iş sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu tür bir göç, ailelerini destekleme ve yurtdışında daha büyük fırsatlar bulma ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Havalelerin hem alıcısı hem de göndericisi olarak kadınlar, havale uygulamaları yoluyla önemli aracılık yapabilirler. Menşe ülkelerde, hane halkı gelirinin dağılımından (buna havale dahil olabilir) kadınlar sorumlu olduğunda, sağlık, eğitim, aile ve toplum gelişimi için daha büyük bir payın harcanması muhtemeldir. Erkek ya da kadın tarafından gönderilen havaleler genellikle annelere, kız çocuklarına ya da göçmenlerin çocuklarına bakan kadınlara yöneliktir. Bunun yanı sıra veriler havale alan kadınların yüzde 25'inin ise ev hanımı olduğunu göstermektedir (UN WOMEN, 2022c: 1).

Öte yandan sektörel verilere göre göçmen işçilerin yüzde 66,2'si hizmet sektöründe, yüzde 26,7'si sanayide ve yüzde 7,1'i tarımda çalışmaktadır. Bununla birlikte, sektörler içinde önemli cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır. Kadınların yüzde 79,9'u hizmet sektöründe, yüzde 14,2'si sanayide ve yüzde 5,9'u tarımda çalışmaktadır. Erkek göçmen işçilerin hizmet ve sanayi sektörleri arasındaki dağılımı kadınlara göre görece daha dengeli olup, erkeklerin yüzde 56,4'ü hizmetlerde, yüzde 35,6'sı sanayide istihdam edilmektedir. Erkek göçmen işçilerin kalan yaklaşık yüzde 8'i ise tarımda istihdam edilmektedir. Kadın göçmen işçilerin hizmetlerde daha fazla temsil edilmesi, kısmen, sağlık ve ev işleri de dahil olmak üzere bakım ekonomisindeki artan işgücü talebiyle açıklanabilir. Bu alt sektörler ağırlıklı olarak kadın işgücüne sahiptir ve ağırlıklı olarak kadın göçmen işçilere dayanmaktadır. Buna karşılık erkek göçmen işçiler, imalat ve inşaat alt sektörlerinde iş bularak sanayide daha fazla yer almaktadır (ILO, 2021: 13).

Kadınların işgücüne katılım oranı dünya genelinde farklılık gösterse de hala erkeklerin katılım oranına ulaşamamıştır. Birçok araştırmacıya göre kadın işgücü için insana yakışır bir iş, uzak bir ihtimal olarak görülmektedir. Nitekim kadın işgücünün önemli bir kısmı, düşük ücretler ve kötü çalışma koşullarında marjinalleştirilmektedir. Kadınlar giderek daha iyi eğitimli hale gelseler dahi, işgücü piyasaları onları hala orantısız bir şekilde geleneksel olarak kadınlar için kabul edilebilir görülen işlere yönlendirmektedir. Çok az kadın yönetim ve liderlikte üst düzey pozisyonlara ulaşabilmektedir. Günümüzde dünya çapında, rekor sayıda kadın iş ve daha iyi yaşam aramak için göç etmektedir. Birçoğu için göç, daha iyi işler ve daha iyi yaşamlar sağlarken, diğerleri için ev içi sömürü ve şiddete karşı savunmasızlık gibi tehlike riskleri oluşturmaktadır. Zira göç politikaları ve uygulamaları bu riskleri fark etmede ve süreci kadınlar için güvenli hale getirecek adımlar atmada yavaş hareket etmektedir (UN WOMEN, 2023d).

3. KADIN GÖÇMEN İŞGÜCÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kadının statüsü, bazı toplumların gelişmişlik düzeyinin bir göstergesi olarak öne sürülmektedir. Buna rağmen kadın göçmen işçiler düşük ücret, sağlık sorunları, cinsel istismar ve temel hak ihlalleri gibi birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Bazı kadın göçmen işçiler bazen işte üstleri tarafından sömürülmekte bazen de çocukları için uygun bakım ve tıbbi yardım hizmeti alamamaktadır. Hatta bazı kadın göçmen işçilerin uygun barınma ihtiyacı dahi karşılanamamaktadır (Srinivasan ve Illango, 2012: 45-46).

Genel olarak kadınlar, erkeklerden daha düşük bir istihdam/nüfus oranına sahipken, istihdamdaki cinsiyet farkı göçmen işgücü arasında daha geniş olma eğilimindedir. Nitekim kadın göçmen işgücünün istihdam edilme olasılığı erkek göçmen işgücüne göre daha düşüktür. ILO'ya göre verilerin mevcut olduğu 124 ülke için ilgili ortalama istihdam/nüfus oranları

kadınlar yüzde 75 ve erkekler yüzde 85'tir. İki oran arasındaki fark, yüksek ve üst-orta gelirli ülkelerde daha fazladır. Düşük ve alt-orta gelirli ülkelerde, istihdam edilen kadın göçmenlerin yüzdesi, erkek göçmenlerin yüzdesine daha yakın olma eğilimindedir (Rakotonarivo, 18 Aralık 2020).

ILO'nun göçmenler ve vatandaşlar arasındaki ücret farkları üzerine yaptığı araştırma, göçmenlerin yerli işçilerden yaklaşık yüzde 13 daha az kazandığını göstermektedir. Bazı ülkelerde bu fark yüzde 42'ye kadar çıkmaktadır. Kıbrıs, İtalya ve Avusturya gibi bazı ülkelerde saatlik ücretlerdeki ücret farkı sırasıyla yüzde 42, yüzde 30 ve yüzde 25 ile daha yüksektir. Finlandiya'da yüzde 11 ile ortalamanın altındadır. Avrupa Birliği'nin tamamında ise bu fark yüzde 9'a yakındır. Son beş yılda, göçmen ücret farkı bazı yüksek gelirli ülkelerde artış göstermiştir. Örneğin, İtalya'da göçmen işçiler, en son verilere göre, 2015'teki yüzde 27'ye kıyasla, ulusal işçilerden yüzde 30 daha az kazanmaktadır. Portekiz'de ücret farkı 2015'teki yüzde 25'e kıyasla yüzde 29 ve İrlanda'da 2015'teki yüzde 19'a kıyasla yüzde 21'dir (ILO, 14 Aralık 2020).

Tabii bu durumda kadın göçmen işçiler, işgücü piyasasında hem göçmen hem de kadın olarak çifte ücret farkıyla karşı karşıya kalmaktadır (ILO, 14 Aralık 2020). Dolayısıyla ücret farkı, kadın göçmen işçilerin diğerlerinden daha kötü durumda olduğu işgücü piyasasının bir başka yönüdür. Kadın göçmen işçiler, birçok ülkede cinsiyetler arası büyük bir ücret farkıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Verilerin mevcut olduğu 60 ülkenin 37'sinde kadın göçmenlerin ortalama aylık kazançları, erkek göçmen işçilerden yüzde 20 daha düşüktür. Göçmen olmayan kadınlar da genel olarak erkeklerden daha az kazanmasına rağmen, çoğu ülkede cinsiyetler arası ücret farkı göçmenler arasında çok daha fazladır. Analiz edilen 60 ülke arasında, göçmenler arasındaki ücret farkı Gana, Mali ve Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti'nde en geniş olanıdır; burada her üç durumda da kadın göçmen işçiler erkek meslektaşlarından yaklaşık yüzde 80 daha az kazanmaktadır (Rakotonarivo, 18 Aralık 2020).

ILO'ya göre yüksek gelirli ülkelerde erkek vatandaşlar ile kadın göçmenler arasındaki ücret farkının saatte yaklaşık yüzde 21 olduğu tahmin edilmektedir. Bu fark, bu ülkelerdeki cinsiyetler arası ücret farkından (yüzde 16) daha yüksektir. Bunun nedeni kısmen, kadın göçmen işçilerin ev işlerinde önemli bir paya sahip olmasıdır. Diğer bir ifadeyle kadın göçmen işçilerin, dünyadaki tüm göçmen ev işçilerinin yüzde 73'ünü (veya 8,45 milyonunu) oluşturmasıdır. Yüksek gelirli ülkelerde, göçmen bakım çalışanları ile göçmen olmayan bakım çalışanları arasındaki ücret farkı yaklaşık yüzde 19'dur (ILO, 14 Aralık 2020).

Kadın göçmenler, elde ettikleri işlerin kalitesi açısından da dezavantajlı durumdadır. Ülkelerin büyük bir çoğunluğunda, erkek göçmenlere göre temel mesleklerde istihdam edilme olasılıkları daha yüksektir. Bu bulgu, özellikle yüksek gelirli ülkelerde ev, temizlik ve ilgili alt hizmetler gibi düşük vasıflı hizmet sektörlerinde kadın göçmen işçilerin yüksek oranda istihdam edilmesiyle ilgilidir. 2016 yılında Fransa ve Yunanistan'da kadın göçmen işçilerin sırasıyla yüzde 24'ü ve yüzde 34'ü temizlikçi veya yardımcı olarak istihdam edilmiştir. Şili'de 2018 yılında lise veya daha yüksek eğitime sahip kadın göçmenlerin yüzde 34'ü temel mesleklerde istihdam edilmiştir. Bu oran erkek meslektaşları arasında yüzde 22 ve aynı eğitim düzeyine sahip göçmen olmayan kadınlar arasında sadece yüzde 15 olarak gerçekleşmiştir (Rakotonarivo, 18 Aralık 2020).

Göçmen kadın işçileri etkileyen bir diğer konu da sosyal güvenliğin, diğer bir deyişle sosyal korumanın yetersizliğidir. Sosyal koruma açıklarının cinsiyete göre artması, en çok kadın göçmen işçiler etkilenmektedir. Bu anlamda ebeveyn yardımlarından yararlanamama, doğum izni, anne sağlığı sistemlerine yetersiz erişim ve gebelik gibi konular kadın göçmen işçilerin sosyal güvensizliğini artıran konulardır (UN WOMEN, Eylül 2016: 77). Birçok göçmenin iş sözleşmesinin doğası gereği, emeklilik sağlama alanlarında genellikle vatandaşlarla aynı haklara sahip değiller. Yine de göçmen işçiler ve özellikle kadın göçmen işçiler, hedef ülkelerinde mevsimlik olarak veya uygun ikamet şartı olmaksızın, tipik olarak ülkenin umutsuzca doldurulması gereken mesleklerde çalışarak uzun yıllar geçirebilirler. Görünüşte vatandaş nüfusu için içerme değerlerini benimseyen birçok hedef ülkenin yaygın liberal geleneklerine rağmen, işgücü piyasasının büyük bir bölümü bu geleneğin ve emeklilik sağlama sisteminin dışında kalmaktadır (UN WOMEN, Eylül 2016: 78).

Dünyada sosyal korumayı göçmen işçiler ve ailelerini kapsayacak şekilde genişletmeyi amaçlayan politikalar veya mekanizmalar geliştirilirken sosyal diyaloğa dayalı bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımın izlenmesi de ayrıca önemlidir (ILO, Mart 2022: 5). Zira emekli maaşlarının ödenmemesi için düzenlenen geçici yabancı işçi programlarındaki artışlar, kadın göçmen işçilerin karşılaştığı bir diğer önemli sorundur. Kendi ülkeleri dışında, genellikle enformel sektörlerde çalışan kadın göçmen işçilerin gerçekleri, sosyal korumanın taşınabilir olmamasıyla birleştiğinde, kadınların refah veya emeklilik için uygun koşulları karşılamada zorluklarla karşılaştıkları bir durum oluşturuyor. Bu bağlamda, örneğin, Avrupa'daki birçok yaşlanan göçmen işçinin emeklilik haklarına erişimi yoktur. Moldova'da da göçmenler için ikili emeklilik sistemi karmaşık bir yapıya sahiptir. Birçok kadın göçmen işçi de emeklilik yaşına gelmeden İtalya'yı terk etmektedir ancak Moldova'ya döndüklerinde, İtalya ile Moldova arasında katkı paylarını devretmek için bir anlaşma olmadığı için daha önce sisteme ödenen emeklilik katkı paylarına erişememektedirler (UN WOMEN, Eylül 2016: 78).

Uluslararası Çalışma Konferansı, göçmen işçilerin ve ailelerinin, ilgili uluslararası çalışma standartlarına uygun olarak ikili veya çok taraflı anlaşmalar akdedilmesi de dahil olmak üzere, sosyal koruma sistemlerine erişimlerinin sağlanmasının önemini açık bir şekilde vurgulamıştır. Ayrıca, göçmen işçiler ve aileleri için sosyal koruma hakkı, çeşitli ILO Sözleşmelerinde ve Tavsiye Kararlarında tanınmaktadır (ILO, Mart 2022: 3). Dolayısıyla ilgili uluslararası çalışma standartlarının onaylanması ve uygulanması, göçmen işçilerin sosyal koruma haklarından evrensel olarak yararlanmasını sağlamak için önemli bir adımdır. Bu standartlar, ulusal politika, mevzuat ve sosyal güvenlik anlaşmalarının geliştirilmesi konusunda rehberlik sağlamaktadır. Bu standartlarda yer alan göçmen işçilerle ilgili temel ilkeler şunlardır:

- Eşit muamelede bulunulması ve ayrımcılık yapılmaması,
- Yurt dışında edinilmiş hakların korunması ve menfaatlerin ödenmesi,
- Göçmen işçiler için sosyal güvenlik ve yardım haklarının korunması,
- İlgili mevzuatların belirlenmesi ve karşılıklı idari yardımların sağlanmasıdır (ILO, Mart 2022: 6).

Nitekim uluslararası çalışma normlara göre çalışma hayatında cinsiyet, köken, dil, din veya mezhep ayrımcılığı yasaktır (ILO, 2022: 22). Buna rağmen ne toplumsal cinsiyete dayalı bir yaklaşım ne de kadın göçmenlerle ilgili belirli deneyimler genellikle göç yasalarında ve

politikalarında ele alınmamaktadır. Cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin toplanması ve analiz edilmesi, göçün kadınlar ve kız çocukları üzerindeki benzersiz etkilerini ele alan etkili toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar, programlar ve yasalar geliştirmede kritik bir adımdır. Bunu yapmak, bir insan hakları zorunluluğudur. Doğru yapıldığında güvenli göçü sağlayacak ve nihayetinde emek ve insan hakları ihlallerini önleyecek, hayat kurtaracak, daha fazla cinsiyet eşitliğini teşvik edecek ve bireylerin, ailelerin ve toplulukların refahını artıracaktır (UN WOMEN, 2023a). Bu nedenle, kadın göçmen işçileri sömürüden kurtarmak, hak ettikleri ücreti almalarını sağlamak ve sosyal korumaya dahil etmek için mevcut iş ve sosyal güvenlik yasalarının sıkı bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Bununla birlikte kadın göçmen işgücünün hakları ve politikaları konusunda farkındalığının artırılması, göçmen kadın işgücünün gelecekteki yaşamlarında mutlaka bir değişiklik sağlayacaktır (Srinivasan ve Illango, 2012: 45).

SONUÇ

Tarih boyunca uluslararası göç, kadın ve erkeklerin bazen insana yakışır iş imkanları ve daha iyi bir yaşam arayışıyla bazen de demografik eğilimler, savaş ve doğal afetler gibi nedenlerle bir ülkeden diğerine taşınmasıyla meydana gelmiştir. Günümüzde neredeyse tüm ülkeler, göçten etkilenmektedir. Göç süreci adil ve iyi yönetildiğinde, göçün hem menşe ülke hem de hedef ülke için birçok faydası vardır. Göç, menşe ülkedeki işsizliği azaltırken, işgücünün hedef ülkelerde üretken işlerde istihdam edilmesini, göçmen işçilerin sosyal refahlarının artmasına da olanak sağlar. Genel olarak bu durum sosyal ve ekonomik yapının gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

Göç, olumlu etkilerinin yanında hem ulusal hem de uluslararası ölçekte önemli sorunlardan biri haline de gelmiştir. Zira göçmen işçiler sosyal güvenceden yoksun, düşük ücretle enformel sektörlerde ve emek-yoğun olarak istihdam edilmektedir. Göç, erkek ve kadın göçmen işgücünü farklı şekilde etkilemektedir. Erkek göçmen işgücü genellikle imalat, inşaat ve sanayi sektörlerinde istihdam edilirken; kadın göçmen işgücünün ev ve bakım gibi belirli toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkilendirilen mesleklerde yoğunlaşma eğiliminde olması sorunu artıran unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde bir taraftan yaşam süresinin uzamasına bağlı olarak nüfusun yaşlanması, diğer taraftan kadınların işgücüne artan katılımı bakım hizmetleri açığını ortaya çıkarmış ve bu açık genellikle kadın göçmen işçiler tarafından karşılanmaya çalışılmıştır.

Göç hem menşe ülke hem de hedef ülke için önemli kalkınma politikalarından biri olarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle ülkeler planlı ve iyi yönetilen göç politikalarını uygulamalıdır. Kadın ve erkek göçmen işçilerin korunmasını, onlara eşit muamele ve fırsatlar sunulması dolayısıyla ayrımcılık yapılmamasını sağlayacak iş ve sosyal güvenlik mevzuatı geliştirmeli ve uygulamalıdır. Bu tür mevzuatlar hükümetler, işverenler ve işçi örgütleri tarafından geliştirilmesi yerinde olacaktır. Özellikle kadın göçmen işçiler başta olmak üzere tüm güvencesiz istihdamda olanlara güvenli ve emniyetli çalışma ortamları sağlanmalıdır. Sonuç olarak, kadın göçmen işçilerin insan olduğu düşünüldüğünde; onları değersiz ve güçsüz bulabilecekleri bir istihdam biçiminden, insana yakışır işlerde istihdam edilebilecekleri bir istihdam biçimine yönlendirmek bir insan hakkı olsa gerek!

KAYNAKÇA

Franck, A. K. ve Spehar, A. (2010*). Women's labour migration in the context of globalisation*. Belgium: WIDE.

IOM. (2008). IOM and labour migration. Erişim adresi: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/our_work/ICP/IDM/Labour-Migration-Infosheet-2008.pdf

IOM. (2023). Mıgration, sustainable development and the 2030 agenda. Erişim adresi: https://www.iom.int/migration-sustainable-development-and-2030-agenda

ILO. (14 Aralık 2020). Migrant pay gap widens in many high-income countries. Erişim adresi: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_763763/lang--en/index.htm

ILO. (2021). *ILO global estimates on ınternational migrant workers results and methodology*. Third edition. Geneva: International Labour Office.

ILO. (2022). *Understanding patterns of structural discrimination against migrant and other workers in some countries of South and West Asia*. Geneva: International Labour Organization.

ILO. (Mart 2022). Securing social protection for migrant workers and their families: Challenges and options for building a better future. Erişim adresi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_837401.pdf

ILO. (2023). Labour migration. Erişim adresi: https://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/lang--en/index.htm

Rakotonarivo, A. (18 Aralık 2020). Who are the women on the move? A portrait of female migrant workers. Erişim adresi: https://ilostat.ilo.org/who-are-the-women-on-the-move-a-portrait-of-female-migrant-workers/

Srinivasan, S. ve Illango, P. (2012). A Study on the problems of migrant women workers in Thuvakudi, Trichy District. *OSR Journal Of Humanities And Social Science (JHSS)*, 4(2), 45-50.

Toney, M. B., Bailey, A. K. (2014). Migration, an overview. In: Michalos, A. C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1804

The Economic Times. (29 Eylül 2022). Shifting the focus: Migration and female labour force participation. Erişim adresi: https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/policy/shifting-the-focus-migration-and-female-labour-force-participation/articleshow/94538926.cms?from=mdr

UN WOMEN. (Eylül 2016). Women working worldwide: A situational analysis of women migrant workers. Erişim adresi: https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/women-working-worldwide.pdf

UN WOMEN. (2023a). How migtation is a gender equality issue. Erişim adresi: https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/migration/en/index.html

UN WOMEN. (2023b). Women refugees and migrants. Erişim adresi: https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/women-refugees-and-migrants

UN WOMEN. (2022c). Women migrant workers and remittances. Erişim adresi: https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2017/Policy-brief-Women-migrant-workers-and-financial-remittances-en.pdf

UN WOMEN. (2023d). Employment and migration. Erişim adresi: https://www.unwomen.org/en/what-we-do/economic-empowerment/employment-and-migration

ALBANIAN AND KOSOVA UNIVERSITY YOUTH CURRENT EMIGRATION CASE: A COMPARATIVE STUDY

Ph.D Matilda LIKAJ
Department of Sociology
Faculty of Education
University of 'Aleksander Moisiu' Durres (UAMD)
ORCID 0000-0003-3471-3036

In the last years, Albanian and Kosova's societies are facing a new form of emigration phenomena, of youth emigration. These societies are facing the challenges of young depopulation, even though, the emigration flows are volunteering. Youth emigration belongs to the high skill workers and graduated from universities. The huge lack and gap that is formed by this contemporary emigration flow, maintain emergencies of studies and reviewing on state policies (or civic and civil bodies), to prevent as phenomenon. Both countries, face the challenges on sending youth not as just a potentially work force, but also as a brain drain wave. These challenges, in the near future will be reflected as a huge social, cultural, economical and political anomie, if the policies of different political bodies will be same as actually, they are.

This study aims to analyze the pull and push factors, that influence on university youth decision to emigrate from the origin countries such as Albania and Kosova to European countries, and compare them. The development of the study focuses on the usage of quantitative approach for analyzing of data gained from field research to the target group that are university students in Albania and Kosova. Another important issue is the comparative analyze of actual policies and of preventing these new contemporary emigration flows, in both states.

Keywords: New *Contemporary Emigration; Youth Emigration Flows; Policies; Pull and Push factors of Emigration University Youth; Albania and Kosova*

INTRODUCTION

The research study deals with the emigration of young Albanians from Albania and Kosovo, as a new trend in the history of the emigration phenomenon after the 1990s. The current situation of a new approach to leaving ofyouth from the country of origin, forms social tension and anomie in the structure of society. For this reason, it is necessary to treat it according to the sociological approaches of the theory of society. Social theory has been developed in the sociological perspective of studying the elements of stratification, social mobility, social changes, crystallization of statuses, symbolic interaction and marginal benefits, etc., socio-cultural structure of a society. 'Social structure is the pattern of stability of social ties that exist within one group or within a society' (Stolley; 2005: 135). According to the theory of functionalism, social structureit is fundamental to a society, because it forms social rules and its sustainability (Coser & Ridener; 2005: 63). Referring to the very name of this theory, studies in this area focus in social units, systems and elements of systems, which are the main elements of the structuresocial. Often, it is assumed that elements have dimensions related to

each other, especially between social and cultural factors. These become among the main influencers of structural changesand culture of a society. But how can one define the terms 'structure' and 'culture' society? Structure is defined as a set of social institutions and interactions of individuals related to each other. 'Social structure is the way society organizes social relationships and organizes social life (Stolley; 2005: 6). Culture is defined as a set of symbols, values,norms, customs, traditions, etc., related to each other. 'Culture consists of ideas, beliefs, behaviors and all other social elements, which refer to one's way of life society. It is a social product of the interactions of individuals in a society (Parekh; 2002: 142), therefore it is defined as an opportunity through which individuals form social interactions (Bauman;1998: 159). At the center of this concept are the dimensions of social 'power' and 'prestige'. Power introduces the control capacity of any part (which may be individual or of a group) of society system. Control enables and develops his positioning in the social system where heis located. It enables access to the control of different parts of each system (Likaj; 2008: 36).

'Prestige refers to the degree or level to which 'power' is legitimated by the elements of culture. The distribution and configuration of power and prestige defines a high level in the social system. This enables the inclusion of social actors in a social structure (Kritz, Keely & Tomas; 1981: 41). If in the social system, the units (individual or community) are changed, it reflects tensions between social structures which appear in three types:

1-Ranked tension (rank tension): it is defined as the tension of positions of similar status,but from different units.

2-Unbalanced tension (disequilibrium tension): the position of the positions is determined unequal of a similar unit.

3-Unfilled tension: the tension is determined, which is formed as a result of not participation in one or more similar units (Skryms; 2007: 18).

Kritz, Keely and Tomas, assumed that these tensions can often form social anomie andcultural of the social structure. These can be identified as anomic tensions in a society which are formed by the empirical sequence when the structural tension exceeds the limits. The tensions become a trigger for encouraging and leaving individuals from the social structure where they live. All elementsin a society they are closely connected with each other and form the mechanism of a social structure. At the moment of breaking the social equilibrium (in our case between the formation of social tensions) they appear various phenomena such as emigration. The methodological bases of the system theory approach the suggestions to treat emigration as a process, which has different characteristics, according to the level of the system where it is analyzed. One ofof these characteristics is that emigration can appear from structural and anomic tensions. Migration is a process by which tensions are transformed and transmitted. These transfers andtracking can be analyzed at the individual or social level of emigrants as follows: An individual or a social group can have little or too much configuration of statuses balanced in a social system. At the same time, it can also experience anomic tension. This happens because the individual himself is part of a system or subsystem where he feels itlack of 'power'. He may not have much room to gain power in this social system. This can become a reason for the individual to decide to emigrate. During the emigration process,he may face the same situation again in the host country.

An individual faces anomic tensions, which are formed not only by his social positions system, but also from its 'status quos'. To eliminate the anomic status of the individual, he chooses leaving the society where he lives and thus begins a process such as emigration. As presented in both cases, individuals decide to reduce and eliminate anomic tensions for leaving or emigrating, to form a new social life. Based on the social level, emigrants can also be evaluated as an element (item) of exchange between systems. The phenomenon itself emigration forms tensions, both in the society of origin and in the host society. Especially in the country host can form the tension around the management of migration policies among emigrants. While in country of origin, can form the tension of the decline of the labor force or the departure of the intelligentsia (brain-drain). Finally, for a proper analysis of emigration, the individual, the social system and the level of the contemporary and global social system. According to the global level, emigration is a phenomenon that offers the possibility of reducing social tension, because through the policies of emigration also develops the management of tension within society. The phenomenon of emigration can show social tensions, which are based on the statuses and power (high or low) they have had and continue to have in the country where they immigrated. If the individuals who have emigrated have having a high social status in the society of origin and low social status in the host country then social tensions are formed. If the opposite happens, in the country of origin, the emigrant reflections, form social tensions. The best possibility of reducing social tensions in the host societies of emigration is social interaction between emigrants and natives. Emigration creates social tensions. Analogue of interpretation of the reduction of tension formed by emigration is the theoretical continuation of the construction of tension. As an example of the formation of this tension, there are the statuses that have their source from education or professional qualification. The tension is formed since emigrants can have the above-mentioned statuses same as the natives, but they are less selected than the working ones. 'Assessment of the status quo of emigrants, based on nationality or citizenship, forms the loss of social solidarity among natives and emigrants' (Kritz, Keely & Tomas; 1981: 37). Policies can fade from this phenomenon encouraging the integration and interaction of emigrants with locals. Through this series social activities, the internal anomic tension develops between these two groups, the society that sends emigrants and that host. In short, this is a sociological theory of emigration, which enables the analysis of emigration according to micro (according to the system of a society) and macro perspectives (according to the analysis of the systems of the two societies, social structures and influences that reflect from this phenomenon). For this reason, it has been chosen to address the new trajectory that the phenomenon has takenemigration to Albania and Kosovo. The main purpose of this research is to determine the migration factors and motivations of youth university (group of between 18 and over 30 years old), in Albania and Kosova, as well as identify the underlying reasonsfor leaving and the following of the initial steps they have taken in realizing the emigration. Also, the study aimsto map the root causes of youth emigration and to compare and connect them with other relevant migration factors present in Albania and Kosova. Another important focus of this research is to analyze the causes of university students' motivations to leave the country. This research study, is focused on the analyze of Albania and Kosova current situations of emigration, Methodology and data analyze and conclusion.

EMIGRATION CURRENT SITUATION

After the liberalization of visas for free movement in the countries of the European Union (2008), emigration Albanian turned into an oasis of opportunities and challenges, both for emigrants and for other social actors in Albanian society. The selection of the place of arrival for emigration is related to motivating factors and attractors such as ease of securing work, geographic proximity, ease of access to the host country, relatives living in the countries where they migrate, recognition of opportunities to work in their profession and better salaries compared to other countries (Ikonomi; 2009: 13). The National Migration Strategy has analyzed the impact of migration in these main areas:

1-Emigration and demography.
2-The impact on the economy.
3-Impact on the labor market.
4-Influence on domestic politics.
5-Influence on foreign policy (Ikonomi; 2009: 14-15).

These influences form new challenges and opportunities during the emigration process. Integration of Albania in the European Union, forms the reconstruction of the Albanian emigration process. The trajectory of emigration has changed, from this period to the phenomenon of emigration in the last five years.

Another challenge faced by Albanian emigration is its internal and external policies our country and the host country. In our country, there is a lack of participation of emigrants in the political process, such as participating in the voting process. In recent years, there have been rumors about developments and implementation of policies for reorganization of participation in the voting process Albanian emigrants. Emigration of young people, especially those who study at university or are in it graduated from the university, has formed a space in the labor market, young people as a workforce but even as the 'brain' of the country, they tend to emigrate to developed countries. Internal policies Albania and Kosovo, have not been reorganized in keeping this population group. Policies and strategies for preventing the departure of young people, not only as citizens and potential for the renewal of society, but as work potential and 'brains'. Meanwhile, parallel to this situation, are the developed countries, especially in Central Europe, which have reformed policies and strategies for the withdrawal of young emigrants, university graduates or with different professions (according to the opening of the labor market of these countries). The situation formed by withdrawal but also by non-prevention constitutes a challenge for Albania and Kosovo.

In addition to these challenges, among the main causes of emigration during the last years are wages high, financial support, better living conditions, better conditions and opportunities education, the level of security and order in the countries of Western Europe, etc. 'Also, they are formed new policies to minimize discrimination in the host countries, while in our country have been formed policy for the protection of Albanian emigrants in different countries. Emigrant workers enjoy equal treatment with the citizens of the host countries for working conditions, insurance payment social and health contributions, membership in trade unions, regardless of race, nationality, gender and religion (OSCE; 2006: 17). There is a strong connection between the integration process in the European Union and Albanian emigration.

This process plays a very important role in the development of policies and priorities in the field of emigration. The conditions of this process have guaranteed the Albanian emigrants inhost countries, the rights of Albanian citizens abroad and have facilitated the application process for visa. As a result, they are considered as a priority task of the diplomatic services of the Ministry of Foreign Affairs and the Government as a whole (Ikonomi; 2009:13). In conclusion, the integration in the UnionEuropean, has influenced the form of Albanian emigration, and has an extension until today. This happens because this integration is based on the pluralistic cultural model for Albanian emigrants, especially after visa liberalization. These policies enable preventing the flow of emigration illegal. Together with the integration of our society in the European Union, the forms of emigration Albanians have changed significantly.

Supporting of policies for temporary staying of seasonal migrant workers have been given the opportunity to have a different status from the previous one. These individuals appear at the reception sites as legal emigrants and act according to the procedures that they are required. This phenomenon gives them the opportunity to feel accepted in the host society and to save their socio-cultural identity. Also, from this application, the opportunity for seasonal stay has been made possible, tourist visits, for getting to know the job market and living conditions in these countries.

According to the theory of emigration from the perspective of the neo-classical and economic model, individuals they emigrate from their countries when the economic income and the possibility of employment is very high low. They migrate to countries with economic income and high employment opportunities (Segal, Elliot Mayados; 2010: 150). This theory was founded and developed by researchers Torado (1969) and Harris (1970), who are focused on explaining the concept of the process of emigration from rural countries to urban places. According to them, the explanation of this process should be realized by taking as an example the movement of individuals from less developed countries to more developed ones. (Borjas; 1989: 468). The theory of emigration according to the neo-classical perspective is based on the economy of a country that develops it the phenomenon of emigration to developed countries due to the lack of power workers and material capital. Briefly, this theory is developed based on elements the economy of a society. As a result of changes in the economic income of the countries different, the movement of workers from countries with low wages to those with high wages is caused high. The refinement of this model combines the cost and risk of emigration, as well as the interpretation of emigration as an investment in human capital (Abasuer & Zimmermann; 1998: 117). According to Massey, just like individuals and their families, they make an economic benefit analysis that comes from the emigration process. This analysis informs or motivates individuals to emigrate (Massey; 1999: 89). According to the theory of the neoclassical or economic model, if the difference between the income of expected is low, individuals are self-stimulated to leave their country to other countries, where they think they will have the highest economic profits. Of course, in the developed societies of the world, wages and incomes are high. The change in income is categorized as the most important factors important (but not necessary) for the emigration of individuals to international markets work. "Especially individuals from former communist countries that have had a 'commanded' economy and good educational background, acquire the will to adapt to developed urban

countries and economic' (Massey; 1988: 22).According to this theory, massive flows of remittances from developed countries to countries indevelopment or underdevelopment, often become shocking. Superiority of evidence from all markets world, shows that the difference in wages is the most favored factor of the neoclassical economy. According toterms defined in this theory, between the country of origin and that of the host of emigrants, the difference in salary is neither necessary nor sufficient to create the phenomenon of emigration. regardless of equal wages across labor markets, individuals again find different incentives to migrated. 'In practical terms, emigration in broad international forms is very rarely observed, due to the lack of high salaries, as well as the existence of salary differences, which does not guarantee itnor does it exclude the international movement of individuals or emigration (Lee; 1966:51).In the early stages of market development, in economically and politically open countries, injobs in the main sectors, stable jobs and high wages are ensured for workers local. While for emigrants, lower wages and fewer opportunities to advance in work are offered. The process of labor market branching is more acute in certain global cities, where there is a concentration ofmanagerial, administrative, technical expertise and leads to a concentration of wealth and a subsidized demand for low-wage services (world systems theory and migration patterns). Unable to attract local workers, employers turn to hiring emigrants directly through formal recruitment (the theory of segmented emigration in the labor market). This process enables the beginning of emigrant flows. Emigration follows a characteristic trajectory, moving from low-income countries to high-income countries. According to Martin and Taylor this process has been identified as the neoclassical theory of emigration with a 'U'-shaped trajectory (Martin & Taylor ; 1996: 59). Using historical emigration data for 15 European countries, from 1850-1914, a 'U'-shaped trajectory of the emigration process developed. The trajectory was formed according to the model emigration flows and the economic development of these countries. The emigration trajectory in 'U' shape is also named as 'coastal emigration' (it was so named according to the shape it bears) (Hatton & Williamson; 1998: 29). The neo-classical theory of migration is based on the balancing assumptions ofeconomy and, as claimed, is more sophisticated than the push-pull model theory (Haas; 2010: 15). According to this perspective, individual decisions to migrate are formed as a rational result of the individualsthemselves, which were triggered by comparing the current situation of their income, with the benefits and material goods they can provide during the emigration process. These benefits are investments, not only of material capital, but also of human and social capital. "Neo-classical theory is dynamic, because it presents the beginning of the effects of emigration and the conditions under which it develops" (Haas; 2010: 15). This theory is highly controversial, because the individual is not a being related only to materials. The individual is a social actor, who is influenced and influences the social structure in which he lives. The theory presents emigration as a positive process, which is carried out by emigrants who move towards more developed countries to meet economic and social incomes (despite the fact that the end of this process can also have negative effects). "Emigration can therefore be assessed as *'Ceteris Paribus'*, which means that at the end of this process migrants, as a labor force, willbe less useful in the host country and much less useful in the country of origin" (Haas; 2010 : 15).

According to de Haas, the analysis of emigration as *Ceteris Paribus (it is* the same in all countries) we can say that nowadays this process has happened in reverse. Referring to the

social and material capital of Albanian emigrants in various European countries (especially in Greece), and as a cause of economic crises, they have returned with high remittances. These remittances can help with investments or livelihoods. Many of these emigrants have great challenges in re-integration in their country of origin, in adapting to the mentality of working, and in the social capital that they have found. The combination of their experiences with the challenges in the Albanian society can present different problems. However, it is difficult to describe them as *Ceteris Paribus* . Based on this, the neoclassical theory of migration has had difficulties in reflecting the social reality, because it faces the difficulties of explaining and analyzing the notions of the structure of emigration in a society. This happens for the reason that it is not always a condition that, in order to realize a phenomenon of emigration in society, economic conditions must be the driving factor. Globalization is one of the main factors (which contains many motivating reasons for emigration) of contemporary emigration. This theory forms highly controversial spaces from the perspective of the sociology of emigration. But is important to analyze this phenomenon that is same in both countries, but that have the similar social cultural because of cultural, ethnical, social and nationality background. This situation, can be analyze in Kosova society too. Albania and Kosova, are two different countries with Albanian population and same culture, society structure, social institutions, traditions, values, norms ect. The similarities of the emigration waves and content happened after 2019, with political disabilities, pandemic situation, Ukraine war and economical disabilities. Motivated form the similarities, Kosova university students, as the protentional of 'brain' and the dynamic group of society, for economic, political and opinion changes, has been on the focus of reaching the aim of this research.

METHODOLOGY AND DATA ANALYZE

Methodology

Conceptual framework of this study, is based on an emergency of study of new trends of emigration waves and trajectories, of Albanian youth. Emergency of an academic study, make possible, the reflection of push and pull factors of the new trend of emigration, understanding current situation, and help the public and administrative institutions to review the possibilities of preventing brain drain form Albania. The factors affecting migration are multi-dimensional and include social, psychological, structural and educational factors. According to findings of the most prominent migration studies, young, educated and economically active residents of a country are most mobile and prone to migration (Castles & Miller, 2003). This situation causes a gap in the market of home country and huge gap from the lack of university youth as the most dynamic population group.

This research study is based on a quantitative approach of field research methods. The data collection occurred during January, 2023 and it included the representative sample of 100 young university students of an age group from 18 years old till over 30 years old, in the University of Aleksander Moisiu Durres, Albania and University of Prishtina, Kosova. Application of survey, has been done to face to face meeting, but accessing online to the questions to 100

students (50 from Albania and 50 students from Kosova, that are studying in faculties of education. This survey is ongoing to be extended in huge number of students in the near future time.

Hypothesis of this research is based on the current social and political situation, that reflects as a social tension to the youth, extended the power of fears to the young university students, and influence decision making to emigrate. The research questions to help developing the hypothesis of research are:

1- What is the current migration potential of university students in Albania and Kosova?

2- What are the factors that push factors that effect university students in Albania and Kosova to decide to emigrate?

Data Analyze

- **Demographic Information**

Table 1: Characteristics of the Champion Group

	CHARACTERISTICS OF THE CHAMPION	N	%
Gender	Male	21	22.6%
	Female	72	77.4%
	Total	93	100%
Age	18 – 19	21	22.6%
	20-24	46	49.5%
	25-29	10	10.8%
	Total	93	100%
Program Degree	Bachelor Degree	42	55.4%
	Master Degree	51	44.6%
	Total	93	100%
Current status	Single	70	75.3%
	Married	18	19.4%
	Engaged	2	2.2%
	Divorced	0	0.0%
	Other	3	3.2%
	Total	93	100%
Income resource	Part time job	10	10.8%
	Full time job	34	36.6%
	Parents and/or family	42	45,2%
	Family living abroad	3	3.2%
	My partner	0	0%
	Other	4	4.3%
	Total	93	100%

The study is in the ongoing process, where the survey application is extended to different faculties, different universities and Balkan countries. In this study, survey was applied to 100 students, and just 93 of them answered to all questions and it is considering as available surveys. 45 students from Univesity of Aleksander Moisiu Durres and 48 students form Prishtina University, responded full questions in the survey. Some demographic information of the responders is as following, are important to mention in the comment also. Gender disbalance, is one of the issues that appear in this study. It is possible and logical to be like this in the responders, because the faculty of education is more frequented by female students than male.

According to the responders, income/finance resources are obtained by the full and part time job (34 responders and 10 responders). This shows that, students work during the frequented universities and the age group of the dynamic of society is 20-24 years old (37 responders). Consequently, to this, in the data 33 responders, obtain the income from the parents (as 18 are

married or engaged) and their families (as 20 are married or engaged, during the face to face conversation, they accept the husbands and fiancés a part of the family) and belong to a balance in percentage among bachelor and master students.

- **Satisfaction with life and living conditions**

Chart 1: Being satisfied with current life

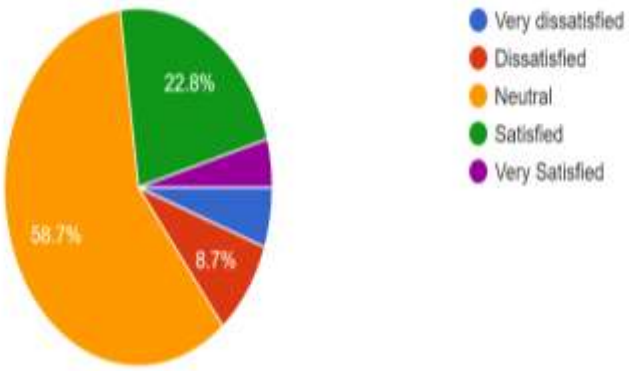

As shown in chart 1, 58.7% of responders are not satisfied or dissatisfied with the actual and current life! This is an important factor that shows, the low protentional of desire to live dynamical and being satisfied with what responders gain and obtain.

Chart 2: Being satisfied with current standards of living

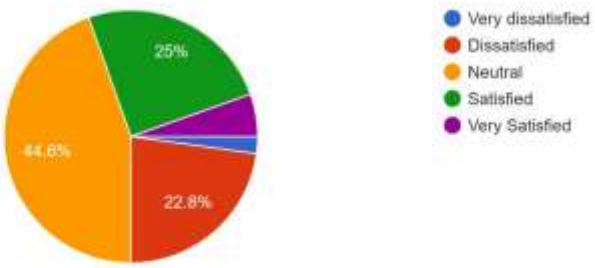

As shown in chart 2, 44.6% of study target goup, responded that are neutral on being satisfied with te standards of living. The othe high percentage 25% of the responders is focusing on the being satisfied with the standards of living. Contradictory to this response, 25.3% of responders, thing that are not satifsied to the current prices of goodies (chart 3) and very satified, 50% with houses prices to rent or buy (chart 4).

Chart 3: Being statisfied with current prices of goodies

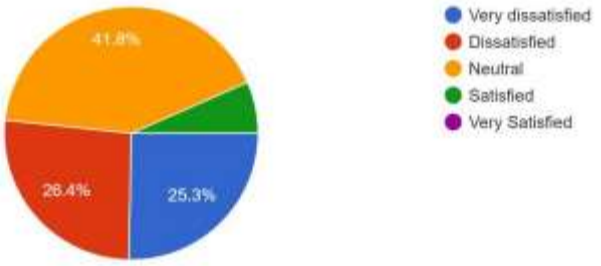

Chart 4: Being satisfied with houses prices to rent or buy

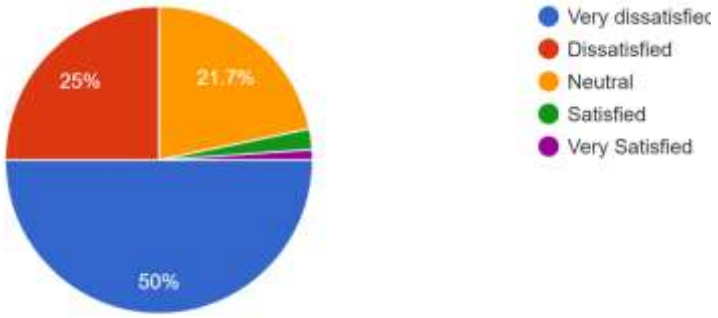

Chart 5: Being satisfied with transportation system and availability

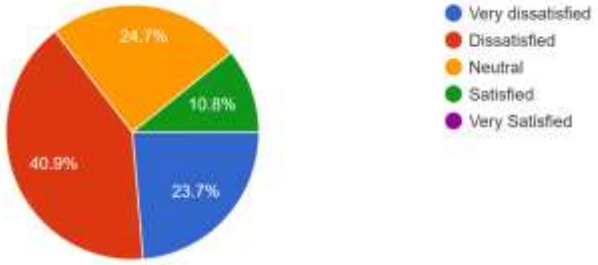

Chart 6: Being satisfied with quality healthcare in the city where youngers live

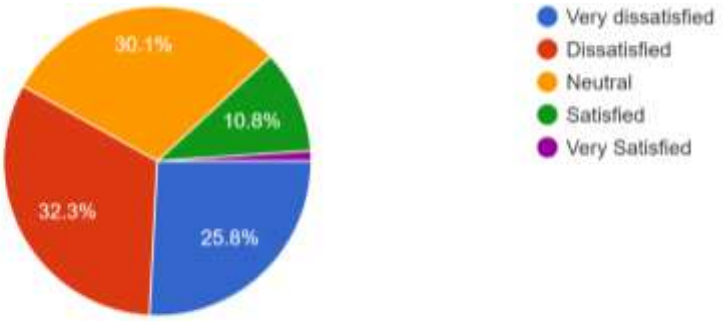

Chart 7: Being satisfied with security in the city where you live in your home country

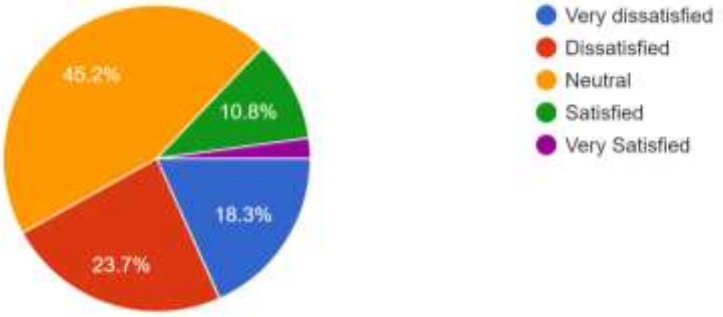

30.1% (chart 6) and 45.2% of responders (chart 7), feel neutral regarding to the quality of healthcare and being secure in the home countries. Regarding to the health care, 25.8% and 32.3% feel dissatisfied and very dissatisfied about healthcare in Durres and Prishtina (chart 6). Also, 23.7% and 18.3% of responders, feel dissatisfied and very dissatisfied with the security in the homeland (chart 7). The responses, represent the pessimistic feelings and representation of youth group, for the current life and everyday life.

Chart 8: Being satisfied with educational systems or the schools

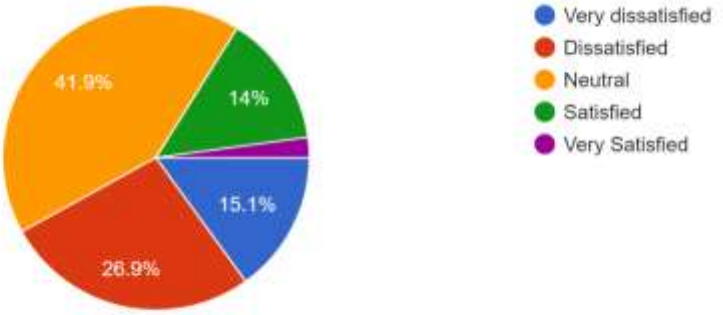

Chart 9: Being agree with education in university prepares students to get a job in the future

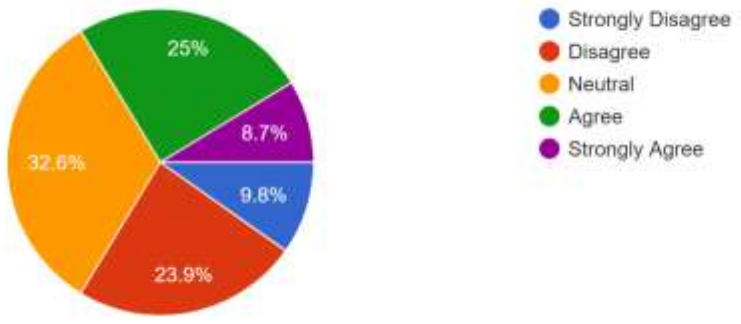

As shown in chart 8 and chart 9, university students responded that are neutral on being satisfied with educational system and schools (41.9%) and are neutral on being agree that university prepares them to get a job in the future (32.6 %). The other high distribution of responders is based on the being agree (25 %) and strongly agree (8.7 %) with education in university that prepares student to get jobs. Regarding to these distributions on the response, it is important to say that it is important factor to affect the student's current life and future life, in having professional skills gained from university for the labor market. The other following factors are preventing them on being insecure and develop the intention and motivation to emigrate.

- **Emigration pushing factors**

Chart 10: Believe in police

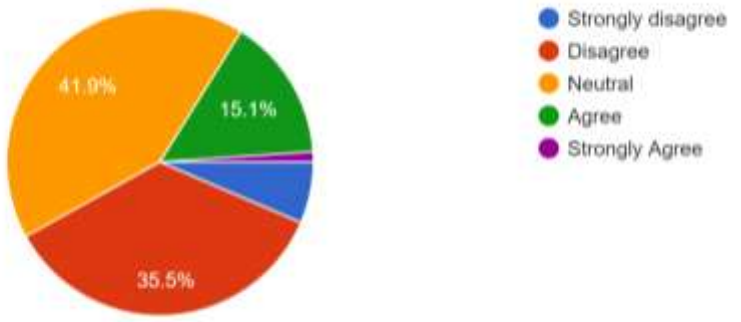

Security is one of the important issues of maintained the balance in the lifestyle. Expatiations of social actors from the everyday life have some dimensions, and one of them is security gained by governmental system according to policies, judiciary system, fair elections and freedom of expression that is media.

35.5% of the responders expressed the opinion that are disagree with believing in the police (chart 10) and 41.9% are neutral on believing or not believing the police.

Regarding to the judiciary system, 44.1% of responders and 22.6% are disagree and strongly disagree to believe (chart 11). This is very crucial issue, to maintain the protection of their rights in case they need it. This situation, is one of most crucial elements that influence on the lost of feeling of security and motivated the desire of youth to emigrate.

Chart 11: Believe in Judiciary system

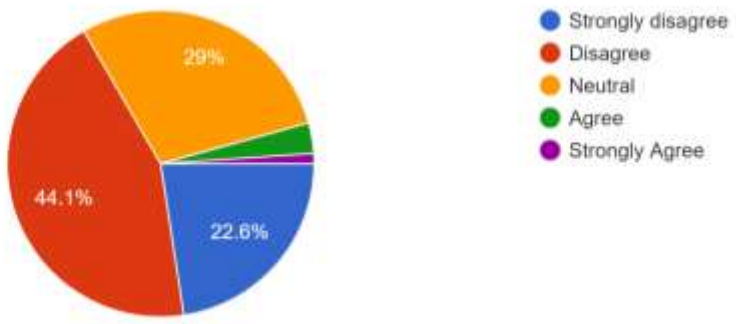

Chart 12: Believe in Government

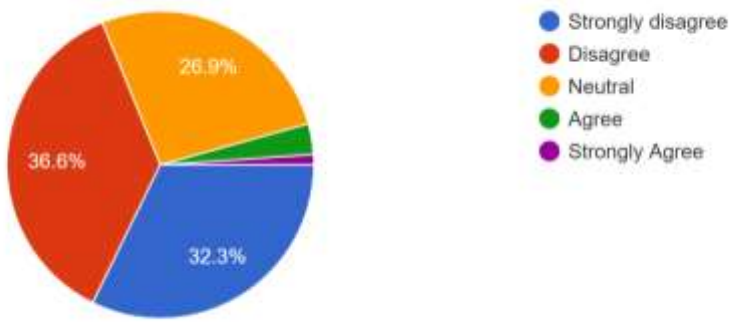

The low believes in government, political parties and fairness of election, reflect in society with social tensions, lack of optimism and motivate desire of leaving countries by the social actors.

As show in in this research, 36.6 % (disagree) ,32.3% (strongly disagree) and 26.9% (neutral) with believing in the government, are the responses of university students. These very high percentages, may categorized as the most rated factors that push young group of people to leave the home country. This is stimulating by the following lack of believe in political parties and fairness of election, where, 40.9 % and 38.7 %of responders are strongly dissagree and disagree with believing in political parties (chart 13). 34.4 % (strongly disagree) and 30.1% (disagree) of responders do not believe in fairness of election (chart 14).

Chart 13: Believe in Political Parties

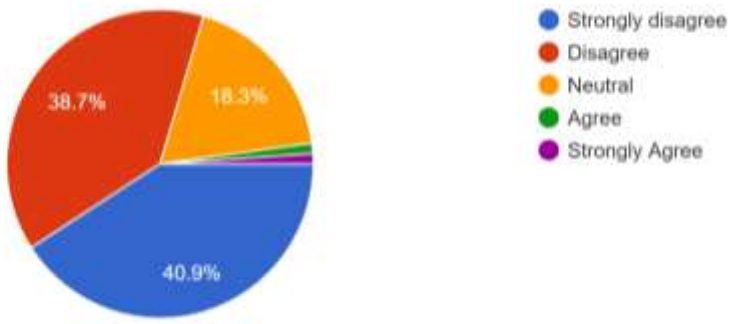

Chart 14: Believe in Fairness of election

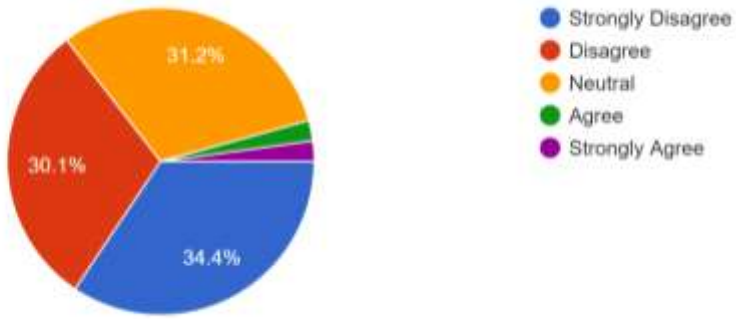

Chart 15: Agreeing with insecurity and hopeless affected desire and motivation to emigrate

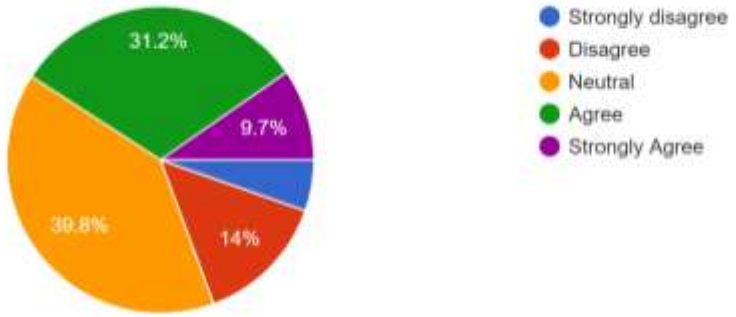

As shown in chart 15, students agree (31.2%) and strongly agree (9.7%) with insecurity and hopeless, that effected their desire and motivation to emigrate. Government, political parties, not fairness of political elections, judiciary system, and media, categorized as the primary group of pushing factors of emigration of Albanian and Kosovar university students.

Chart 16: Agreeing with desire of having sense of stability and perceptive in home country, for not emigrating

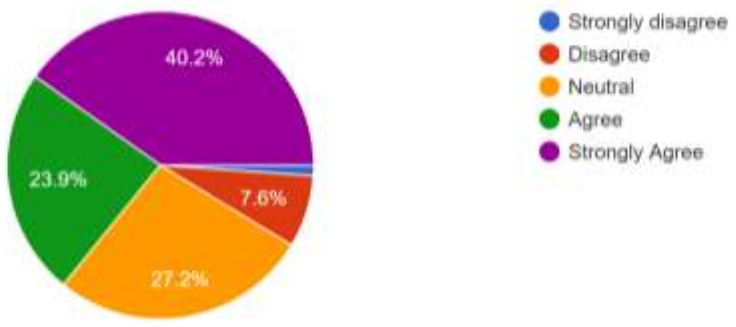

Chart 17: Agreeing with the want to live in a safe enviroment where no one will discriminate or violent rights (to not emigrate).

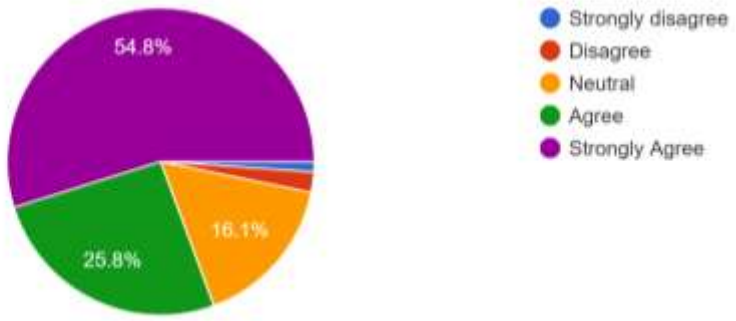

Chart 18: Agreeing with having more economical and political stability (to not emigrate)

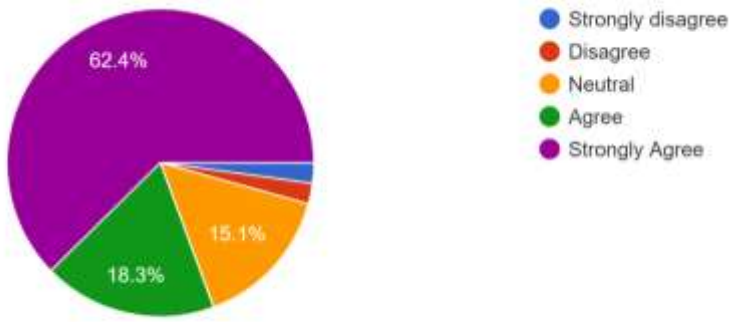

As shown in the chart 16 and chart 17, youth university are strongly agreeing, that if they have stability and perspective in home country (40.2%) and a safe environment where no one will discriminate and violent their rights (especially in front of law), (54.8%), will not emigrate. In Albania and Kosova, will be more economical and political stability, university youth responded that are strongly agree not to emigrate (62.4%) (chart 18).

CONCLUSION

Social anomies reflect on social cohesion and the development of society, whichinfluence the decision of individuals to emigrate. Consequently, the social structure can imbalances are formed, because by emigrating some of the family members, the family as an institution social complications and problems of the roles of other members are formed. Another dynamic that positively reflects the economic growth and development of well-being from remittances (remittances) of emigrants. This enables the development of the country and represents the social and economic impacts economic. These influences restore the economy and affect political stability. Factors whichhave dynamically influenced the very structure of Albanian and Kosova society. Government, political parties, not fairness of political elections, judiciary system, and media, categorized as the primary group of pushing factors of emigration of Albanian and Kosovar university students.

All the factors analyze in the study, tested hypothesis and the development of research questions, by focusing on the current social and political situation, and reflection in everyday life of university youth, reflect as as a social tension to the youth and decision to emigrate. Being not enough satisfied with life and social, political and economic potential influence on the modern social conflict, between everyday life and pull factors of emigration phenomenon of the university youth. Regarding to this research, emigration influence the demography, pushing the young dynamic group, and forming a huge gap in the society (for brain drain also). Economical situations, disability, labor market that do not do assessment according to th brain potential such as youth, feeling of being insecure in economic and political terms, forms social conflicts too. Influence of foreign policies, on brain gain and pulling youth as emigrant, is another dimension of this study.

REFERENCES

Stolley, Kathy S.; *The Basics of Sociology*; London: Greenwood Press,2005

Bauman, Zygmunt; *Küreselleşme*; İstanbul: Ayrıntı Kitabevi,1999

Likaj, Matilda;;*Gençliğin Kültür Ve Değerleri: Türk Ve Arnavut Gençliğinin Karşılaştırmalı Araştırması;* Master Tezi; Konya: Selcuk Universitesi,2008

Kritz ,Mary M.; Keely, Charles B.& Tomas, Silvano M.;;*Global Trends in Migration: Theory and Research on International Population Movements*; USA:The Center For migration Studies of New York,1981

Skryms, Brian;*Evolution and the Social Contract*; USA: University of Michigan,2007

Ikonomi, Luljeta;*E drejta Migratore*, Tiranw: IOM Press,2009

OSCE, *Për emigrimin e shtetasve shqiptarë për motive punësimi,* LIGJ Nr. 9668. Neni 17 datë 18.12.2006, http://www.osce.org/sq/albania/23700, (Citated on 01.11.2013)

Segal, Umma, A.; Elliot, Doreen;Nazneen ,S. Mayadas;, *Immigration worldwide, Policies, Practices and Trends*, Oxford University Press, 2010

Borjas, George.J.;, *Economic Theory and International Migration*; International Migration Review; Vol.23, f. 457-485, 1989

Massey, Douglas S.; *Why Does Immigration Occur? A Theoretical Synthesis*, Chapter 2 in Hirschiman; New York: Russell Sage Foundation,1999

Massey, Douglas S.; "*International Migration and Economic Development in Comparative;* New York: Russell Sage Foundation,1988

Lee, Everett. S.; *A Theory of Migration.* Journal of Demography; Vo.3; No:1; f. 47-57, 1966

Martin, Philip L., & Taylor, J. Edward; *The Anatomy of a Migration Hump*." in J-Development Strategy, Employment, and Migration: Insights from Models, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development,1996

Hatton, Timothy J., & Jeffrey G. Williamson; ;*The Age of Mass Migration: Causes and Impact*, New York: Oxford University Press.,1998

Haas, Hein de; Migration Transitions: *A Theoretical And Empirical Inquiry Into The Development Drives Of International Migratio*n; Working Papers; Paper 24,International Migration Institution; James Martin 21 Century; University of Oxford, 2010

Bausser,Thomas & Zimmermann, Klaus; '*Case of International Migration: A survey in Crossing Borders: Regional and Urban Perspectives on International Migration*; Edited by P.Gorter, P. Nijkamp and J.Poot, Aldershot: Ashtage Publications,1998

MİLLİ EĞİTİM DERGİSİNİN "TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA GÖÇMEN EĞİTİMİ" ÖZEL SAYISI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Doç. Dr., Bünyamin SARIKAYA[1]

[1] Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ORCID: 0000-0002-8393-7127

ÖZET

Dünyada insanlığın var oluşundan bu yana süregelen ancak son yıllarda daha fazla göz önünde olan ve dünyayı derinden etkileyen etmenlerden biri de yaşanan göçlerdir. Tarih boyunca insanlığın kaderini derinden etkileyen bu evrensel olay 21. yüzyılda teknolojik gelişmelerin de aracılığıyla etkisini daha hızlı gösterebilmektedir. Bu bağlamda göçler günümüzde ülkelerin demografik, ekonomik, sosyokültürel gibi birçok unsurunu yapısal anlamda etkileyebilmektedir. Türkiye de dünyada yaşanan bu olaydan fazlasıyla etkilenen ülkelerden biridir. Bu bağlamda Türkiye'nin en nitelikli akademik dergilerinden biri olan Milli Eğitim Dergisi 2021 yılında "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" isimli bir özel sayı yayımlamıştır. Çalışmanın temel amacı bu özel sayıda yer alan akademik makaleleri çeşitli açılardan incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemine göre yürütülmüş ve veriler doküman analizi tekniğine göre ele alınmıştır. Çalışma sonucunda bu özel sayıda göçmen eğitimiyle ilgili 52 akademik makalenin yer aldığı ve bunların 49'unun araştırma 3'ünün ise derleme makale olduğu; 49 makalenin yazım dilinin Türkçe, 3 makalenin yazım dilinin ise İngilizce olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan bu özel sayıda daha çok nitel araştırma yöntemine dayalı çalışmaların yapıldığı ve konu bağlamında daha çok göçmen öğrencilerin yaşantıları ve eğitsel durumlarıyla ilgili görüş alma konularında yapılan çalışmaların yer aldığı saptanmıştır. Ayrıca okul öncesi dönemdeki göçmen çocukların eğitimi ve yaşantıları, farklı ülkelerin göç ve eğitim konusundaki entegrasyonları ile ilgili konuların yer aldığı çalışmaların bulunduğu tespit edilmiştir. Çalışmada "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısının içerdiği makaleler aracılığıyla alanyazına önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmen, göçmen eğitimi

1. GİRİŞ

Eğitim, mültecilerin gittikleri ülkelerinde başarılı bir biçimde yaşamını ve sosyal uyumunu sağlamada en önemli unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, [UHNCR], 2020). Mültecilik kavramı genel olarak çevresel nedenler veya

savaş, etnik çatışmalar, iç savaşlar gibi olumsuz faktörler nedeniyle farklı bir ülkeye zorunlu olarak göç etme durumu olarak nitelendirilmektedir (Özkarslı, 2014).

Göç olgusundan etkilenen gruplardan biri de mülteci öğrencilerdir. "Mülteci öğrenciler, hem ait oldukları topraklardan ayrılma deneyimi hem de buna bağlı olarak travma yaşadıklarından ve şu anda yeni bir çevreye uyum sağlamaya çalışırken yeni bir dil edinimi ile de yüzleştiklerinden dolayı oldukça hassas ve özel bir durumdadırlar" (Hamilton ve Moore, 2019: 1).

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ([UNHCR], 2020) mültecilerin, sığındıkları ülkelerde eğitim hizmetlerinden yararlanmasının önemli olduğunu ifade etmekte ve mülteci eğitiminin önemli olduğunu şu açılardan belirtmektedir:

- Eğitim en temel insan hakkıdır.

- Eğitim, mülteci çocukları zorla silahlı gruplara katılmaktan, çocuk işçiliğinden, seks ticaretinin bir parçası olmaktan ve küçük yaşta zorla evliliklerden korur.

- Eğitim, mültecilerin üretken olmasına yarar, onlara doyurucu ve bağımsız bir hayat edinmeleri için bilgi ve beceriler kazandırır, onları güçlendirir.

- Eğitim, mültecilerin yaşamlarını ve topluluklarını yeniden oluşturmak için önemli fırsatlar sunar ve onların çabalarını destekler.

Göçmen ve mültecilerin dünyayı bu denli etkilediği çağda Türkiye'nin en nitelikli akademik dergilerinden biri olan Milli Eğitim Dergisi 2021 yılında bu konuya eğilmiş ve "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" isimli bir özel sayı yayımlamıştır. Çalışmanın temel amacı bu özel sayıda yer alan akademik makaleleri çeşitli açılardan incelemektir. Bu temel amaç bağlamında çalışmada yanıtı aranan problemler şunlardır:

Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin;

- Türlerine göre dağılımı nasıldır?

- Yazım dillerine göre dağılımı nasıldır?

- Araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

- Veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?

- Konu kapsamına göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal

ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma" (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 41) biçiminde tanımlanmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Çalışmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine göre toplanmıştır. Doküman incelemesi; "araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 189).

2.3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada toplanan veriler betimsel analize göre çözümlenmiştir. Bu analizde elde edilen veriler, önceden belirlenmiş başlıklar altında özetlenir ve yorumlanır. Amaç, elde edilen bulguları, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3. BULGULAR

Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin türlerine göre dağılımı Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin Türlerine Göre Dağılımı

Makale Türü	**f**
Araştırma Makalesi	49
Derleme Makale	3
Toplam	**52**

Çizelge 1 incelendiğinde Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin büyük çoğunluğunun araştırma makalesi olduğu görülmektedir.

Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin yazım dillerine göre dağılımı Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin Yazım Dillerine Göre Dağılımı

Yazım Dili	**f**
Türkçe	49
Yabancı Dil (İngilizce)	3
Toplam	**52**

Çizelge 2 incelendiğinde Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin yazım dillerinin büyük çoğunluğunun Türkçe olduğu görülmektedir. Yabancı dilde yazılan 3 makalenin yazım dili İngilizcedir.

Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin araştırma türlerine göre dağılımı Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin Araştırma Türlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	**f**
Nitel Yöntem	35
Nicel Yöntem	9
Karma Yöntem	4
Belirtilmemiş/Yok	4
Toplam	**52**

Çizelge 3 incelendiğinde Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin büyük çoğunluğunun nitel yöntemle (f=35) gerçekleştirildiği görülmektedir. Yönteminin belirtilmediği çalışma sayısı ise 4'tür.

Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin veri toplama araçlarına göre dağılımı Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	**f**
Görüşme formu	24
Çeşitli değerlendirme araçları/ölçekler/testler	15
Anket	6
Gözlem formu	5
Kayıt formu	2
Çoktan seçmeli test (Kelime alt testi)	1
Sosyometri	1
Toplam	**54**

Çizelge 4 incelendiğinde Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerde veri toplama araçları olarak en fazla görüşme formlarından (f=24) yararlanıldığı görülmektedir. Çeşitli değerlendirme araçları/ölçekler (tutum ölçekleri, beceri ölçekleri vb)/testler (başarı testi vb) ise 15 çalışmada kullanılmıştır.

Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerin konu kapsamına göre dağılımı Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Milli Eğitim Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" Özel Sayısında Yer Alan Makalelerin Konu Kapsamına Göre Dağılımı

Konu	f
Göçmen çocukların çeşitli eğitimleriyle (uzaktan eğitim, okuryazarlık becerileri, çokkültürlülük vb) ilgili öğretmen görüşleri	9
Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimleri/eğitimlerinde yaşanan sorunlar	6
Farklı ülkelerin göç ve eğitim konusundaki entegrasyonları	4
Çeşitli yöntem ve tekniklerin mülteci öğrencilerin eğitimlerine etkisi	4
Öğretmen adaylarının göçmen öğrencilere yönelik algıları	3
Göçmen çocukların eğitimlerinin ele alındığı çalışmaların analizi	3
Göçmen öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitime yönelik algıları	3
Mülteci öğrencilerin eğitimleriyle ilgili ailelerinin görüşleri	2
Göçmen öğrencilerin Türkçe öğreniminde yaşadıkları problemler	2
Türkiye'deki göçmen öğrencilerin okula uyum süreci	2
Göç ve mülteci konulu çocuk kitaplarının incelenmesi	2
Göçmen öğrencilere yabancı dil olarak Türkçenin uzaktan öğretimi	1
Dünyadaki dil eğitim politikaları	1
Okul öncesi dönemdeki göçmen çocukların eğitimi ve yaşantıları	1
Özel gereksinimli göçmen çocukların eğitimi ve yaşantıları	1
Sığınmacı öğrencilerin basına yansıması	1
Suriyeli öğrencilerin eğitimlerine yönelik ihtiyaçların belirlenmesi	1
Mülteci öğrencilerin çeşitli konulara yönelik algıları	1
Mültecilik temalı çocuk edebiyatı ürünlerinin incelenmesi	1
Suriyeli üniversite öğrencilerinin Türkiye'de üniversite deneyimleri	1
Almanya'daki Türklerin Türkçeye yönelik algıları	1
Türkiye'de uygulanan göçmen eğitimi politikalarının değerlendirilmesi	1
Öğretmenlerin göçmenlere yönelik tutumları	1

Çizelge 5'e göre Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerde en fazla göçmen çocukların çeşitli eğitimleriyle (uzaktan eğitim, okuryazarlık becerileri, çokkültürlülük vb) ilgili öğretmen görüşleri (f=9); Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimleri/eğitimlerinde yaşanan sorunlar (f=6); farklı ülkelerin göç ve eğitim konusundaki entegrasyonları (f=4); çeşitli yöntem ve tekniklerin mülteci öğrencilerin eğitimlerine etkisi (f=4); öğretmen adaylarının göçmen öğrencilere yönelik algıları (f=3); göçmen çocukların eğitimlerinin ele alındığı çalışmaların analizi (f=3); göçmen öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitime yönelik algıları (f=3) ile ilgili konuların yer aldığı çalışmalar bulunmaktadır.

4. SONUÇ

İnsanlığın tarihinden bu yana etkili olan olaylardan biri de göçlerdir. Öyle ki bu olay kavimlerin sona ermesine dahi neden olmuştur. "Bireylerin ya da grupların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir bölgeden başka bir bölgeye ya da bir yerleşim biriminden başka bir yerleşim birimine hareket etmesi şeklinde tanımlanabilen göç, insanlık tarihinin her döneminde yaşanmış toplumsal olgulardan bir tanesidir" (Gün ve Bayraktar, 2008). Öte yandan "Bu hareket, kısa surede sona ermesi muhtemel olmayan, sağlık hizmetleri, eğitim, istihdam olanakları, sosyal

refah vb. alanlarda düşük standartlara sahip ülkelerin vatandaşlarının yaşam koşullarının daha elverişli olduğu ülkelere taşınmasını kapsayan bir kültür haline gelen bir insan olgusudur" (Umukoro, Odey, ve Ndifon, 2020). 21. yüzyılda yaşanan göçler ise dünyayı çok çeşitli açılardan etkilemektedir. Etkilenen alanlardan biri de eğitim dünyasıdır. Şeker ve Aslan (2015)'a göre göç olgusu ve sebep olduğu entegrasyon modellerinin en önemli boyutlarından biri eğitimdir. Bu bağlamda Türkiye'nin en nitelikli akademik dergilerinden biri olan Milli Eğitim Dergisi bu konuya odaklanmak için 2021 yılında "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" isimli bir özel sayı yayımlamıştır. Bu çalışmada ilgili sayıdaki makaleler çeşitli açılardan incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bu özel sayıda yer alan makalelerin büyük çoğunluğunun araştırma makalesi olduğu tespit edilmiştir.

- Bu özel sayıda yer alan makalelerin yazım dillerinin büyük çoğunluğunun Türkçe olduğu ve yabancı dilde yazılan 3 makalenin yazım dilinin ise İngilizce olduğu belirlenmiştir.

- Makalelerin büyük çoğunluğunun nitel yöntemle gerçekleştirildiği saptanmıştır.

- Makalelerde veri toplama araçları olarak en fazla görüşme formlarından yararlanıldığı tespit edilmiştir.

- Milli Eğitim dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısında yer alan makalelerde en fazla göçmen çocukların çeşitli eğitimleriyle ilgili öğretmen görüşleri; Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimlerinde yaşanan sorunlar; farklı ülkelerin göç ve eğitim konusundaki entegrasyonları; çeşitli yöntem ve tekniklerin mülteci öğrencilerin eğitimlerine etkisi; öğretmen adaylarının göçmen öğrencilere yönelik algıları; göçmen çocukların eğitimlerinin ele alındığı çalışmaların analizi; göçmen öğrencilerin Türkiye'de aldıkları eğitime yönelik algıları ile ilgili konuların yer aldığı çalışmalar bulunduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak MEB Dergisinin "Türkiye'de ve Dünyada Göçmen Eğitimi" özel sayısının içerdiği makaleler aracılığıyla alanyazına önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği [UNHCR] (2020). *Figures at glance*. (Erişim adresi: https://www.unhcr.org/en-us/figures-at-a-glance.html adresinden 20 Ocak 2023 tarihinde erişilmiştir.

Gün, Z. ve Bayraktar, F. (2008). Türkiye'de iç göçün ergenlerin uyumundaki rolü. Türk Psikiyatri Dergisi, *19* (2), 167-176.

Hamilton, R. ve Moore, D. (2019). Mülteci çocuklara yönelik eğitim müdahaleleri: Teorik bakış açıları ve en iyi uygulama örnekleri. (Çev. ed., B. Olur ve G. Ocak). Pegem Akademi.

Özkarslı, F. (2014). *Suriye'den Türkiye'ye göç ve Suriyelilerin enformel istihdamı* (Mardin Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.

Şeker, B. D. ve Aslan, Z. (2015). Refugee children in the educational process: An social psychological assessment. *Journal of Theoretical Educational Science*, 8(1), 92.

Umukoro, G. M., Odey, V. E. ve Ndifon, M. M. (2020). Immigration, Otherness, Economic Mobility And Social Inclusion In The Homeland. *International Journal of Social Sciences and Education, 1(2)*, 105-108.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İKLİM KRİZİ VE İKLİM MÜLTECİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatike KOÇAR UZAN

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Eğirdir Meslek Yüksekokulu, Büro Hizmetleri ve Sekreterlik Bölümü, Isparta, ORCID:0000-0003-1012-240X

ÖZET

Göç olgusu, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlar tarihin farklı dönemlerinde çeşitli sebeplerle göç etmiştir. İnsanların bir yerden bir yere hareket etmesi göç olarak tanımlanabilir. Bireyler refah seviyelerini artırmak, ekonomik sebepler, savaş ortamından kaçmak, çevresel şartların olumsuzluğu sebebiyle göç hareketlerini gerçekleşebilir. İklim değişikliğinin olumsuz etkileri özellikle Sanayi Devriminden bu yana gözlemlenen bir durumdur. Sanayi Devrimi ile artan sanayileşmenin sonucu olarak fosil yakıtların kullanımının artması küresel ısınmayı beraberinde getirmiştir. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin temel sebebi olarak artan insan aktivitelerine bağlı olarak sera gazı emisyonunun artmasıdır. Küresel ısınma ve iklim değişikliğinin küresel ve bölgesel olarak yıkıcı etkileri vardır. Küresel ısınma ve iklim değişikliği tarım, orman alanları, temiz su kaynakları, biyolojik çeşitlilik, insan sağlığı gibi pek çok sorun oluşturabilmektedir. Ortaya çıkan iklim krizinin sonucu olarak iklim değişikliklerinden etkilenen insanlar, ülkelerini terk ederek başka ülkelere göç etmektedir. Küresel ısınma ve iklim krizine bağlı olarak ortaya çıkan göçlerin, diğer göçler gibi çok boyutlu ve karmaşık bir yapısı vardır. İklim mülteciliği, aşırı iklim olayları ve bu olayların neden olduğu çevresel tahribatlar yüzünden yaşadıkları bölgeler, yerlerden ayrılmak zorunda olan bireyler için kullanılan bir tanımlamadır. İklim mültecileri çevresel etkenler kaynaklı zorunlu ya da gönüllü olarak göç eden kişilerdir. Dünya Bankasının hazırladığı rapora göre iklim değişikliği 2050 yılına kadar 216 milyon kişinin bulundukları yerlerden başka yerlere göç etmesi öngörülmüştür. İklim krizine bağlı olarak meydana gelecek göç hareketleri önümüzdeki yıllarda çok tartışılan konular arasında yer alacaktır. Bu bağlamda çalışmanın amacı küresel ısınma ve iklim krizi ile ilgili genel bilgiler verilerek, iklim mültecisi kavramının ele alınmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Küresel Isınma, İklim Mültecisi.

ABSTRACT

THE CLIMATE CRISIS AND CLIMATE REFUGEES

The phenomenon of migration is as old as the history of humankind. People have migrated for several reasons at different periods of history. The movement of people from one place to another can be defined as migration. Individuals can make migration movements due to increasing their welfare levels, economic reasons, fleeing from the war environment, unfavorable environmental conditions. The negative effects of climate change have been observed especially since the Industrial Revolution. As a result of increasing industrialization with the Industrial Revolution, the increase in the use of fossil fuels has brought about global warming. The main cause of global warming and climate change is the increase in greenhouse gas emissions due to increasing human activities. Global warming and climate change have devastating effects globally and regionally. Global warming and climate change can create many problems such as agriculture, forest areas, clean water resources, biodiversity, human health. As a result of the emerging climate crisis, people affected by climate changes are leaving their countries and migrating to other countries. Migrations arising due to global warming and the climate crisis have a multidimensional and complex structure like other migrations. Climate refugee is a definition used for individuals who must leave the regions and places where they live due to extreme climate events and environmental destructions caused by these events. Climate refugees are people who migrate compulsorily or voluntarily due to environmental factors. According to the report prepared by the World Bank, 216 million people are projected to migrate from their current places to other places by 2050 due to climate change. The migration movements that will occur due to the climate crisis will be among the topics that will be discussed a lot in the coming years. In this context, the aim of the study is to provide general information about global warming and the climate crisis and to address the concept of climate refugee.

Keywords: Climate Change, Global Warming, Climate Refugee

GÖÇMEN TOPLULUKLARIN KİMLİK HAKLARI: 1988 ANAYASASI IŞIĞINDA BREZİLYA ÖRNEĞİ

Doktor Öğretim Üyesi, HAKAN KOLÇAK[1]

[1] Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, - ORCID ID: 0000-0003-1185-4055.

ÖZET

Kültürel hakların içerisinde sıralanan kimlik haklarının tanınması, azınlık grupların bir türü olan ulusal azınlıklar için hem kuramsal bakımdan savunulmakta hem de pratik açıdan talep edilmektedir. Bu bağlamda, ulusal azınlıkların alt türleri olarak tanımlanan yerli halklar, akraba topluluklar ve devletsiz milletler için kimlik haklarının tanınmasına yönelik somut anayasal adımlar; Avrupa'dan Okyanusya'ya, Amerika'dan Afrika ve Asya'ya kadar bütün kıtalarda yer alan devletlerce sıklıkla atılmaktadır. Ancak "*eski azınlıklar*" olarak nitelendirilen ulusal azınlıklar için benimsenen somut anayasal tutumun bir benzeri, "*yeni azınlıklar*" ya da "*kültürel azınlıklar*" şeklinde de tanımlanan göçmen topluluklar özelinde aynen benimsenmemektedir. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, göçmen toplulukların sayısı birçok devlette artış göstermektedir. Ekonomik, kültürel, siyasi ve çevresel etkenler başta olmak üzere pek çok dinamik unsur, bu artışın sebepleri arasında sıralanmaktadır. Kalıcı olarak göç ettikleri devlette yaşayan göçmen toplulukların nicel itibarla fazlalaşması, bu azınlık grupların kolektif hakları açısından sürdürülen anayasal tartışmaları da Almanya, Belçika, Finlandiya, İsveç ve Norveç gibi bazı devletlerde artırmaktadır. Mevzubahis tartışmaları zenginleştirici bir adım, göçmen toplulukların kimlik hakları yönünden kapsamlı düzenlemeler barındıran Brezilya örneğinin incelenmesiyle atılabilir. Bu adım, çalışmamız kapsamında atılmakta ve 1988 Anayasası doğrultusunda ihdas edilen bahse konu hak rejimi incelenmektedir. Anılan rejimin iki ayrı boyutu çalışmamızda tespit edilmekte; federal düzeydeki anayasal ilkelerin yanı sıra federe boyuttaki anayasal ve kanuni düzenlemeler tahlil edilmektedir. Alman, İtalyan ve diğer Avrupalı göçmen toplulukların, bahsi geçen düzenlemeler doğrultusunda kullanıcısı hâline geldiği kimlik hakları, biçim ve içerik yönünden çalışmamızda analize tabi tutulmakta; Brezilya örneğinin temel nitelikleri, diğer devletlerde sürdürülen anayasal tartışmalar ve müzakere süreçlerinde dikkate alınmak üzere ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel azınlıklar, göçmen topluluklar, kimlik hakları, kolektif haklar, Brezilya.

IDENTITY RIGHTS OF IMMIGRANT COMMUNITIES: THE BRAZILIAN EXAMPLE IN LIGHT OF THE 1988 CONSTITUTION

ABSTRACT

Recognising identity rights that are listed under the category of cultural rights is not only demanded by national minorities, a type of minority groups, it is also maintained by various right-based theories. In order to fulfil such demands, many states have taken concrete constitutional steps, bestowing numerous identity rights upon national minorities, namely indigenous peoples, kin communities and stateless nations that are regarded as "*old minorities*". A similar constitutional stride has not been made in order to vest identity rights in immigrant communities that are called "*new minorities*" or "*cultural minorities*". The number of immigrant communities have increased in many states because of economic, cultural, political, environmental and other factors, leading to constitutional debates in such states as Belgium, Finland, Norway and Sweden on how to recognise the collective rights of immigrant communities. It is possible to contribute to such debates via an analysis of the Brazilian example, which is based on the Constitution of 1988. This article seeks to make the contribution through scrutinising the Brazilian regime, allowing several immigrant communities – e.g. German, Italian and other European communities – to enjoy their identity rights. The article is aimed at understanding all basic characteristics of the Brazilian regime through an examination of not only national but also regional norms and acts in a formal manner as well as its contextual counterpart. It is eventually asserted that all states would benefit from the findings of this article where constitutional debates and negotiation processes are trying to comprehend how and why immigrant communities are granted their identity rights.

Keywords: Cultural minorities, immigrant communities, identity rights, collective rights, Brazil.

THE EFFECTS OF MIGRATION-INFORMATION CAMPAIGNS ON MIGRATION DECISIONS

Araş. Gör., KAAN YİĞENOĞLU[1]

[1] VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ, Erciş İşletme Fakültesi,

- ORCID ID: 0000-0002-1961-6601

ABSTRACT

One common human experience is emigration, or moving to another country. Some people move to find better jobs, education, and health care. Some people move to be closer to friends and family. Each year, millions of people move from one country to another. Most international migrants are Africans and Middle Easterners seeking better opportunities in other countries. This is primarily due to economic issues plaguing many African and Middle Eastern countries. Additionally, climate change has made some areas less able to support their current population levels. Consequently, many populations are moving to find better living conditions. Some countries have strict immigration policies, and they welcome incoming migrants with open arms. Other countries are less welcoming and have negative stereotypes about migrants that feed into national attitudes toward migration. Over the past several decades, Africa and the Middle East have seen a significant increase in the number of people moving internationally. This mass migration has caused major problems for many countries. Many solutions are needed to resolve this humanitarian issue. Developing countries are struggling to provide for and assist millions of new arrivals in need of help. While countries work to solve these mass migration issues, problems will only get worse without action. International organizations such as the United Nations (UN) also contribute to a global understanding of migration issues through information campaigns. In this study, answers were sought to the questions of the effect of information about destinations on migrants' decisions, the effect of information about migration on perceptions towards migrants, the role of information about migration in hosting migrants, the role of information campaigns on migration in the formation of policy support for migration, and finally, the effect of information about migration on attitudes towards migrants.

Keywords : Migration-information campaigns, migration decisions, migration process

İŞGÜCÜ ANLAŞMALARININ GÖLGESİNDE GÖÇ YOLCULUĞU: TÜRK DİASPORASI' NIN OLUŞUM SÜRECİ

Dr. Ahmet TOKMAK[1]

[1] Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID : 0000-0002-3902-5825

ÖZET

Anadolu' nun Türk yurdu olmasından bu yana geçen yüzlerce yıllık süreçte göç olgusu Türkler için önemini koruyan bir kavram olmaya devam etmiştir. Ülke içerisinde yaşanan göçler Cumhuriyet sonrası ekonomik ve sosyal imkanlar açısından kalkınan ülkenin temel bir gerçeği haline dönüşmüştür. Bu süreçte göç hareketliliğinin yönü çoğunlukla kırsal kesimlerden büyük kentlere çoğunlukla iş imkanlarının fazlalığı ve sosyal imkanlar sebebiyle gerçekleşmiştir. Yurtdışına göç ise 1960' lı yıllara kadar ülkenin önemli bir gündemi olmamıştır. Ancak 30 Ekim 1961 yılında Federal Almanya Cumhuriyeti ile imzalanan işgücü anlaşması ile başlayan süreç 1967 Ekim ayına kadar altı farklı Avrupa ülkesi ile imzalanan işgücü anlaşmaları ile devam etmiştir. İmzalan işgücü anlaşmaları ile Almanya başta olmak üzere, Avusturya, Belçika, Hollanda, Fransa ve Avustralya Milletler topluluğu ile imzalanan anlaşmalar sonucunda 800 bin kişinin üstünde Türk işçi bu ülkelere göç etmiştir. Devam eden yıllarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Katar, Libya, Ürdün, Azerbaycan ve Kuveyt ile işgücü anlaşmaları imzalanmaya devam etmiş farklı coğrafyalarda Türk diasporasının oluşum ve gelişim süreci devam etmiştir.

Bu çalışmada işgücü anlaşmaları ile Türk diasporasının oluşum sürecini başlatan Türk işçilerinin işgücü anlaşmaları doğrultusunda sahip oldukları sosyal ve ekonomik haklar anlaşma metinleri çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma nitel araştırma ilkeleri çerçevesinde doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti' nin taraf olduğu 12 işgücü anlaşması incelenmiştir.

Araştırmanın ana amacı doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranmıştır;

- İşçilerin gittikleri ülkelerde sahip olacakları sosyal, ekonomik ve kişisel haklar anlaşma metinlerinde nasıl ele alınmıştır?
- İşçiler ile ilgili ihtilaflı durumların çözümü için öngörülen süreç anlaşma metinlerinde nasıl ele alınmıştır?

- İşçilerin iş sözleşmelerinin iptali, ana vatana döndürülmesi, aile birleşimleri konuları anlaşma metinlerinde ne şekilde ele alımıştır?

Elde edilen veriler doğrultusunda işçilerin sahip olacakları her türlü hakkın anlaşma metinlerinde açıkça belirtildiği, açık bir şekilde ifade edilmeyen kısımlar için ise tâbi olunan ülkede geçerli olan kanunların temel teşkil edeceğinin ifade edildiği belirlenmiştir. Aile birleşimleri, sosyal haklar gibi konularda ise yıllar içerisinde ülkelerin, özelilikle Avrupa ülkelerinde zorlaştırıcı olmak üzere, farklı uygulamalar gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir.

Çalışma sonunda Türk diasporasının büyüyerek bugün ulaştığı gücün korunması ve yurtdışı ülkelerde yaşayan Türklerin teşkilatlı bir şekilde ana vatanları ile bağlantılarının korunabilmesi adına öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Türk Diasporası, İşgücü Anlaşmaları, İşçi Göçü, Göç, Ana Vatan

ABSTRACT

In the hundreds of years that have passed since Anatolia became a Turkish homeland, the phenomenon of migration has continued to be a concept that maintains its importance for Turks. Migration in the country has become a basic fact of the developed country in terms of economic and social opportunities after the Republic. In this process, the direction of migration mobility was mostly from rural areas to big cities, mostly due to the abundance of job opportunities and social opportunities. Migration abroad, on the other hand, did not become an important agenda of the country until the 1960s. However, the process that started with the labor agreement signed with the Federal Republic of Germany on October 30, 1961 continued with the labor agreements signed with six different European countries until October 1967. As a result of the labor agreements signed with Germany, Austria, Belgium, the Netherlands, France and the Commonwealth of Nations, more than 800,000 Turkish workers immigrated to these countries. In the following years, labor agreements continued to be signed with the Turkish Republic of Northern Cyprus, Qatar, Libya, Jordan, Azerbaijan and Kuwait, and the formation and development process of the Turkish diaspora continued in different geographies.

In this study, the social and economic rights of the Turkish workers, who started the formation process of the Turkish diaspora with the labor agreements, were tried to be examined within the framework of the agreement texts. The study was carried out with document analysis method within the framework of qualitative research principles. In this direction, 12 labor agreements to which the Republic of Turkey is a party were examined.

In line with the main purpose of the research, answers to the following sub-problems were sought;

- How are the social, economic and personal rights of the workers in the countries they go to be dealt with in the agreement texts?
- How is the process envisaged for the resolution of disputed situations related to workers handled in the agreement texts?
- How were the cancellation of the employment contracts of the workers, their return to their homeland, family reunifications handled in the agreement texts?

In line with the data obtained, it has been determined that all kinds of rights that the workers will have are clearly stated in the texts of the agreement, and for the parts that are not clearly expressed, the laws valid in the country to which they are subject will be the basis. It has been determined that countries have implemented different practices over the years on issues such as family reunification and social rights.

At the end of the study, suggestions were presented in order to protect the power that the Turkish diaspora has reached today by growing and to protect the connections of Turks living abroad with their homeland in an organized manner.

Keywords: Turkish Diaspora, Labor Agreements, Labor Migration, Migration, Homeland

KIRIM TÜRKLERİNİN ZORUNLU GÖÇÜ VE TARİHSEL OLARAK KIRIM TATAR DİASPORASI

Dr. Ahmet TOKMAK[1]

[1] Milli Eğitim Bakanlığı,

ORCID ID : 0000-0002-3902-5825

ÖZET

Ana vatanları olarak kabul ettikleri Karadeniz' in kuzey kesiminde yer alan Kırım yarımadasından Kırım Hanlığı' nın ilhakı sonucu zorunlu göçe tâbi tutulan Kırım Tatarları 1783 yılından bugüne vatan toprakları için verdikleri mücadeleyi devam ettirmektedirler. Kırım Tatarlarının bölgelerinden kitlesel olarak göç etmesine neden olaylar Osmanlı ve Rusya arasında yaşanan savaşlar ve yaşanan savaşların bölgesel sonuçları, 1944 yılında Stalin tarafından alınan zorunlu göç kararı olarak özetlenebilir. Alt faktörler tarihsel süreç boyunca farklı konular etrafında çeşitlenmiş olsa da yaşanan ekonomik sıkıntılar, kültürel faktörler ve Rus baskısı önemli nedenler olarak sayılabilir. Kırım Türkü olarak anılan ve ülkemizde bu şekilde kimliksel kabul görmüş olan Tatarlar ülkemizde olduğu gibi aynı zamanda yakın coğrafyalarda farklı ülkelere dağılmış durumdadırlar. Kimliksel aidiyetlerini Türklük üzerine inşa eden Tatarlar uluslararaası arenada da bu kimlikleriyle anılmaktadır. Vatanlarına duydukları özlem ve bağlılık ile Kırım topraklarına yönelik hak söylemlerini uluslararası boyutta dile getiren Kırım Türklerinin yaşadıkları bölgelerde kabul ve uyum durumlarına göre vatan topraklarına dönüş söylemleri değişmekle birlikte, Kırım Türklerinin vatan aidiyetinin ve bağlılılarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun izdüşümü olarak uluslararası anlamda diasporalarına yönelik teşklikatlanma yürütme çalışmaları gösterilebilir. Bu çalışmada vatan topraklarından koparılarak, yaşadıkları coğrafyayı terk etmek zorunda kalan Kırım Türklerinin, vatanlarına yönelik hak mücadeleleri ve söylemlerinin teşkilatlı bir yapısı olarak diaspora faaliyetleri ve Kırım Tatar diasporasının resmi bir kimlik kazanmasının tarihsel süreci ele alınmıştır. Çalışma nitel araştırma ilkeleri doğrultusunda yürütülmüş ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması sürecinde Kırım Türklerinin resmi statüde oluşturdukları kurumlar, kurum faaliyetleri, Kırım Türklerinin devletler statüsünde ele alınışı incelenmiştir. Elde edilen sonuçları doğrultusunda Kırım Türklerinin vatan topraklarına dönüş inancı taşımaya devam ettikleri, diaspora olarak resmi bir kimlik taşıdıkları ve uluslararası alanda bunun kabul gördüğü, kimliksel olarak Türk kimliğinden ayrı görülmedikleri ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler : Kırım, Kırım Türkleri, Zorunlu Göç, Kırım Tatar Diasporası

ABSTRACT

The Crimean Tatars, who were subjected to forced migration as a result of the annexation of the Crimean Khanate from the Crimean peninsula located in the northern part of the Black Sea, which they accept as their homeland, have been continuing their struggle for their homeland since 1783. The events that caused the mass migration of the Crimean Tatars from their regions, the wars between the Ottomans and Russia, and the regional consequences of the wars can be summarized as the forced migration decision taken by Stalin in 1944. Although the sub-factors have diversified around different issues throughout the historical process, economic problems, cultural factors and Russian pressure can be counted as important reasons. Tatars, who are known as Crimean Turks and have been accepted as an identity in this way in our country, are also scattered in different countries in nearby geographies. Tatars, who built their identity on Turkishness, are also known in the international arena with this identity. Although the discourses of the Crimean Turks, who express their longing and loyalty to their homeland and their right to the Crimean lands on an international scale, vary according to the acceptance and adaptation status in the regions where they live, it is seen that the Crimean Turks have a high level of belonging and loyalty to their homeland. As a reflection of this situation, it can be shown that the organization and execution activities for the diasporas in the international sense. In this study, the diaspora activities as an organized structure of the rights struggles and discourses of the Crimean Turks, who had to be separated from their homeland and left the geography they lived in, and the historical process of the Crimean Tatar diaspora gaining an official identity are discussed. The study was carried out in accordance with the principles of qualitative research and document analysis method was used. In the process of collecting the data, the institutions established by the Crimean Turks in official status, their institutional activities, the handling of the Crimean Turks in the status of states were examined. In line with the results obtained, it can be stated that the Crimean Turks continue to believe in returning to their homeland, they have an official identity as a diaspora and this is accepted in the international arena, and they are not seen as separate from the Turkish identity in terms of identity.

Keywords: Crimea, Crimean Turks, Forced Migration, Crimean Tatar Diaspora

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN BATI BALKAN ROTASINA YÖNELİK GÖÇ POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE 16 KASIM 2022 SIRBİSTAN, MACARİSTAN VE AVUSTURYA MUTABAKATININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi, İBRAHİM FEVZİ GÜVEN [1],
Arş. Gör., MEHMET ARİF TÜRKDOĞAN [2]
[1] KARABÜK ÜNİVERSİTESİ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
- ORCID: 0000-0001-8616-947X
[2] KARABÜK ÜNİVERSİTESİ, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
ORCID: 0000-0002-2720-5810

ÖZET

Çalışmada, Avrupa Birliği'nin (AB) Batı Balkan rotasında ortaya koyduğu göç politikaları ve bu rotadan Avrupa'ya yönelen göç akınının durdurulduğu kilit ülkelerden birisi olan Sırbistan'ın 16 Kasım 2022'de yasadışı göçle mücadele konusunda Avusturya ve Macaristan ile vardığı mutabakat ele alınacaktır. AB'nin 2015'te yaşanan göç dalgasında ön plana çıkan, 2016 yılı itibariyle büyük ölçüde kapatılan fakat son dönemlerde yeniden Avrupa'ya yönelen aktif rotalardan biri haline gelmeye başlayan Batı Balkan rotasına dair politikaları genel anlamda güvenlikleştirme, sınır rejimlerini sertleştirme ve 1990'lı yılların başından itibaren AB'nin en temel göç politikalarından biri olan göç hareketliliğini kaynak ülkelerde ya da transit üçüncü ülkelerde tutmayı amaçlayan dışsallaştırma politikası çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu bağlamda, AB sınırlarına girişte Batı Balkan rotasının son durağı olan Sırbistan, AB'nin göçü dışsallaştırma politikaları açısından önemli transit üçüncü ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Batı Balkan rotasının 2016 yılı itibariyle kapanması üzerine AB sınırlarına girebilenlerin sayısı önemli ölçüde azalırken, esas amaçları AB ülkelerine geçmek olmak olan binlerce sığınmacı ve göçmen Sırbistan içinde takılıp kalmıştır. Son dönemlerde Batı Balkan rotasında göç hareketliliğinde yeniden artış yaşanmaya başlamasıyla birlikte 16 Kasım 2022 tarihinde, Avusturya, Sırbistan ve Macaristan liderleri yasadışı göçü engellemek için iş birliğini güçlendirmeye yönelik bir mutabakat zaptı imzalamıştır. Üç ülkenin liderleri Batı Balkan rotasından AB'ye yönelen yasadışı göç hareketliliğindeki artışa dikkat çekerek 2015'te yaşanılandan daha kötü bir olası göçmen krizinden duydukları endişeleri ifade etmişlerdir. Varılan mutabakatın en dikkat çekici noktası, bu üç ülkenin Batı Balkan rotasından gelen yasadışı göçün karşılandığı cephe hattı olma konumundan kurtulmak için hattı daha güneye, Kuzey Makedonya'ya kaydırma amacını ortaya koymaları olmuştur. Buradan hareketle çalışmada, Sırbistan, Avusturya ve Macaristan'ın varmış oldukları üçlü mutabakatın AB'nin Batı Balkan rotasına yönelik dışsallaştırma politikaları çerçevesinde nasıl bir role sahip olabileceği sorusuna cevap aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Batı Balkan Rotası, Dışsallaştırma, Göç, Sırbistan

EVALUATION OF THE SERBIA, HUNGARY, AND AUSTRIA MEMORANDUM OF NOVEMBER 16, 2022, IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN UNION'S MIGRATION POLICIES ON THE WESTERN BALKAN ROUTE

ABSTRACT

The study will discuss the migration policies of the European Union (EU) on the Western Balkan route and the memorandum of understanding to fight irregular migration reached by Serbia, one of the key countries in stopping the migration flow to Europe through the Western Balkan route, Austria and Hungary on November 16, 2022. The EU's policies on the Western Balkan route, which came to the fore during the 2015 migration wave, was largely closed as of 2016 but has recently started to become one of the active routes to Europe again, are generally carried out within the framework of securitization, hardening border regimes, and externalization policy to keep migration mobility in source countries or countries of transit, which has been one of the main migration policies of the EU since the early 1990s. In that regard, Serbia, as the last stop of the Western Balkan route to the EU borders, stands out as one of the critical countries of transit in terms of the EU's externalization of migration policies. After the closing of the Western Balkan route in 2016, the number of asylum seekers and migrants who were able to enter the EU borders decreased significantly, while thousands of them, whose main objective was to cross to EU countries, were stranded in Serbia. On November 16, 2022, the leaders of Austria, Serbia, and Hungary signed a memorandum of understanding to strengthen cooperation to stop illegal migration following the recent resurgence of migration flows on the Western Balkan route. The three countries' leaders pointed to the increase in illegal migration flows through the Western Balkan route to the EU and expressed their concern about a potential migrant crisis worse than the one faced in 2015. The most remarkable point of the agreement was the ambition of these three countries to shift the line further south, to North Macedonia, to get away from being the frontline for illegal migration from the Western Balkan route. In this respect, the study will examine what role the tripartite agreement reached by Serbia, Austria, and Hungary can play in the externalization policies of the EU on the Western Balkan route.

Keywords: European Union, Externalization, Migration, Serbia, Western Balkan Route

1. AVRUPA BİRLİĞİNİN BATI BALKANLARA YÖNELİK GÖÇ POLİTİKASI: DIŞSALLAŞTIRMA

1.1. Avrupa Birliği'nin Göç Politikasında Dışsallaştırma Boyutu

AB ülkeleri, 1970'li yıllarda yaşanan büyük ekonomik krizlerin etkisiyle yasal göçmen işçi alımını büyük oranda sınırlandırsa da bu politika değişikliği günümüze kadar olan süreçte kitlesel göçmen hareketliliğinin Avrupa'ya yönelmesine engel olamamıştır. Yasadışı göçmenleri ve sığınmacıları Birlik sınırları dışında tutmak isteyen AB ülkeleri, 1990'lı yılların

başından itibaren, birbirinden farklı ulusal göç politikalarının neden olduğu sorunları önlemek adına göç ve sığınma politikalarını Birlik çerçevesine taşıyarak ortak bir göç ve sığınma politikası inşa etmeye çalışmıştır. Göç ve sığınma ile ilgili ortak politika yapım sürecinin ilk önemli yasal adımı 1992 tarihli Maastricht Antlaşması ile olmuş, sığınma ve göç politikalarıyla ilgili konular antlaşmanın üçüncü sütununda yer alan "adalet ve içişleri alanlarında işbirliği" başlığı altında bulunan K.1 maddesinde kendisine yer bulmuştur (Maastricht Antlaşması, 1992). AB bu düzenlemeyle göç ve sığınma politikalarının yapım sürecine dahil olsa da bu konudaki düzenlemelerin yasal bağlayıcılığının olmayışı ve AB'nin rolünün tavsiyeden öteye geçememesi, ortak bir göç ve sığınma politikası geliştirilmesi noktasında önemli bir engel olmuştur. Nitekim, 1999 tarihinde yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ile üçüncü sütunda önemli değişikliklere gidilmiş; sığınma ve göç ile ilgili konular IV. Başlık altında "Vize, Sığınma, Göç ve Kişilerin Serbest Dolaşımı ile İlgili Diğer Politikalar" ismiyle birinci sütuna aktarılmıştır. Böylelikle, sığınma ve göç ile ilgili politikaların yapımı yasal bağlayıcılığı olan topluluk araçlarıyla donatılmıştır (Kaunert ve Leonard, 2012: 1405). Bu adımın ardından AB ortak göç ve sığınma politikasının hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar hız kazanmış ve 1999 yılında toplanan Tampere Zirvesi'nde bu süreç resmiyet kazanmıştır. Zirvede, "Ortak bir Sığınma ve Göç Politikası" başlığı altında dört ana hedef belirlenmiştir. Bu hedefler:

- menşe ve transit üçüncü ülkelerle ortaklık,
- ortak bir Avrupa sığınma sistemi,
- üçüncü ülke vatandaşlarına adil muamele,
- göç akımının yönetimi

şeklinde sıralanmıştır (Tampere Kararları, 1999). Tampere Zirvesi kararları resmi olarak AB'nin ortak sığınma ve göç politikalarının temellerini attığı için oldukça önemlidir. Aynı zamanda, AB ortak göç politikalarının temelinde dışsallaştırmaya dayalı politikaların önemli bir yer tutacağını da gözler önüne sermektedir. Nitekim, göç hareketlerini kaynağında önlemeyi amaçlayan üçüncü ülkelere yönelik kalkınma temelli yardımlar ve yatırımların yanı sıra; sığınma, yasadışı göç ile mücadele ve geri gönderme konusunda kaynak ve transit üçüncü ülkelerle yakın işbirliği hedefleri açık bir şekilde Zirve sonuç bildirisinde yer almıştır (Tampere Kararları, 1999).

Göç çalışmalarında dışsallaştırma kavramı genellikle, sınır yönetimine yönelik sorumluluğun üçüncü ülkelere devredilmesi ve göç yönetiminin hedefte yer alan ülkelerin sınırlarının ötesinde başlatılması anlamında kullanılmaktadır (Üstübici, 2019). Diğer bir ifadeyle, hedef ülkelerin göçmen ve sığınmacıların sınırlarına erişimlerini engellemeye yönelik tüm politikalarını kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. Bu politikalar sadece geleneksel sınır kontrollerinden ibaret olmayıp, üçüncü ülkelerle işbirliği gerektiren ve göçün getirmiş olduğu sorumluluk ve külfetin nihayetinde bu ülkelere yüklenmesini amaçlayan politikalardır. Boswell, AB ortak göç politikasının dışsallaştırma boyutu çerçevesinde üçüncü ülkelere işbirliğinin iki farklı şekilde gerçekleştiğini savunmaktadır. İlk olarak, sınır kontrollerini güçlendirme, yasadışı göç, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı ile mücadele, yasadışı bir şekilde AB sınırlarına giren göçmenlerin geri gönderilmesi gibi geleneksel göç kontrolü politikaları kapsamında üçüncü ülkelerle işbirliği geliştirme amacı taşıyan politikalardır. Bu kapsamda, güvenli üçüncü ülke ve güvenli menşe ülke konseptleri, geri kabul antlaşmaları,

Eurodac sistemi ve Frontex uygulamaları başta olmak üzere, pek çok düzenleme düzensiz göçmenleri ve sığınmacıları Birlik sınırlarından uzak tutmayı amaçlayan politikalar kapsamında üçüncü ülkelerle işbirliğini gerektirmektedir. İkincisi, göçü kaynağında önlemeyi amaçlayan politikalardır. Bu politikalar genel olarak, sığınmacı ya da göçmeni göçe iten nedenleri önlemeyi ya da göç etmek istedikleri ülke tercihlerini değiştirmeyi amaçlayan politikalardır. Kalkınma yardımları, ticaretin ve doğrudan yabancı yatırımın arttırılması ve çeşitli dış politika araçları temelinde göçe kaynaklık eden ya da transit güzergahta yer alan ülkelerle işbirliği yapılarak göçmenlerin ülkelerinde kalmaları ya da komşu ülkelere göç etmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır (Boswell, 2003: 619-620).

AB, üçüncü ülkeleri bu tarz bir asimetrik işbirliği ilişkisine ikna edebilmek adına çeşitli politik ve ekonomik araçlar kullanmaktadır. AB'ye üyeliğin örtülü bir koşulu olarak sunulması, ilgili üçüncü ülke vatandaşlarına yönelik vize muafiyeti verilme vaatleri, çeşitli kalkınma temelli destekler ve fon aktarımı gibi araçlar vasıtasıyla üçüncü ülkeler işbirliği girişimi içine çekilmektedir (Bouteillet-Paquet, 2003: 364; Batır, 2017:595-596).

1.2. Batı Balkan Rotası

2015 yılının yaz aylarının başlarında Balkanlar kısa bir süre de olsa Avusturya, Almanya ve İsveç gibi kilit ülkeler tarafından açıklanan geçici karşılama politikaları ile göçmenler ve sığınmacıların kaçakçı ağlarına başvurmadan, geçici olarak organize edilmiş ulaşım araçları ve sivil inisiyatifler aracılığıyla Yunanistan'ın kuzeyinden Batı Avrupa'ya birkaç gün içinde geçebildikleri meşru bir geçiş koridoru olmuştur. Bu süreçte Sırbistan yönetimi de AB'ye ulaşmak için bu ülkeyi sadece bir geçiş güzergahı olarak kullanan göçmen ve sığınmacıları durdurmak için sert önlemler almamıştır. Fakat bu politikaların değişmesi uzun sürmemiş, Balkan rotasını sona erdirmek adına ilgili ülkeler tarafından önlemler alınmaya başlanmış ve rota meşruiyetini kaybederek güvenlikleştirilmiştir. Bu süreçte Bulgaristan, Türkiye'den gelen göç akınını durdurmak için sınıra duvar inşa etmiş, Macaristan, Sırbistan'dan gelenleri durdurmak için sınıra tel örgüler çekmiş; Avusturya, Slovenya ve Hırvatistan gibi diğer Avrupa ülkeleri de sıkı sınır kontrolü uygulamalarını benimsemişlerdir. Bu uygulamalar arasında Macaristan'ın 2015 temmuz ayından itibaren Sırbistan ile olan sınırına yaklaşık 4 metre boyunda ve 175 kilometre uzunluğunda tel örgüler çekerek sınırı göçmenlere kapatmaya başlaması çok tartışılmış, Belgrad yönetimi bu tel örgüleri Berlin Duvarı'na benzeterek eleştirmişse de Macaristan'ın sert tutumunda bir değişiklik olmamıştır (Çakmak, 2018: 385-386; Euronews, 2015). Sonuç olarak Balkan rotası, çok kısa bir süre içinde AB'ye doğru güvenli bir geçiş alanı olmaktan çıkıp, sınır kontrolleri, sert önlemler ve insani krizlerle anılan bir rotaya dönüşmüştür (Zoppi ve Puleri, 2022: 577; Bobić ve Šantić, 2020: s. 221).

Macaristan'ın Sırbistan ile olan sınırlarında göçmenlerin geçişini engellemeye yönelik daha katı bir sınır rejimini uygulamaya koymasının yanında, 2016 yılında AB ile Türkiye arasında sığınmacı krizi ile mücadele konusunda varılan anlaşma ve Sırbistan'ın göçmenlerin kendi topraklarından AB'ye geçişine müsamaha göstermeme yönünde bir politika benimsemeye başlaması gibi gelişmeler, Balkanlardaki göç güzergahının kapatılmasında önemli rol oynamıştır (Zsíros, 2018; Çakmak, 2018: 383; Zoppi ve Puleri, 2022: 578). Fakat yine de

Balkan rotasını kapatmak adına uygulanan politikalara rağmen göçmen ve sığınmacıların bu rotayı kullanarak AB'ye geçme girişimlerinin tam olarak önü alınabilmiş değildir (Zoppi ve Puleri, 2022: 577). AB'nin dışsallaştırmaya dayalı göç politikaları sonucu Balkan rotasından AB sınırlarına girebilenlerin sayısı önemli ölçüde azalırken, binlerce sığınmacı Batı Balkan rotasındaki en önemli transit ülkelerden biri olan Sırbistan içindeki sığınma ve geçici barınma merkezlerinde, merkezlere gitmeyenler ise Sırbistan içinde çeşitli harabelerde, terk edilmiş fabrikalarda zor koşullar altında yaşamlarını sürdürmekte ve AB sınırları içine girebilmenin yollarını aramaktadırlar (Çakmak, 2018: 383).

2016 yılında AB'nin aldığı önlemler sonucu büyük ölçüde kapatılan Batı Balkan rotasında son dönemlerde göç hareketlerinde artış yaşanmaya başladığı görülmektedir. Frontex'in yayınladığı istatistiklere göre sadece 2022 Eylül ayında bu rotayı kullanarak AB ülkelerine giden düzensiz göçmen sayısı bir yıl öncesinin iki katına ulaşarak 19.160 olmuştur. AB'ye yönelen düzensiz göç 2022'nin ilk dokuz ayında 2016'dan bu yana en yüksek seviyeye ulaşırken, toplam 228.240 düzensiz göçmen girişinin 106.396'sının[1] Batı Balkan rotasını kullandığı tespit edilmiştir (Frontex, 2022). Tüm bu rakamlar Batı Balkan rotasının Avrupa'ya yönelen ana göç yollarından biri olmaya devam ettiğini göstermektedir (Vasovic, 2022).

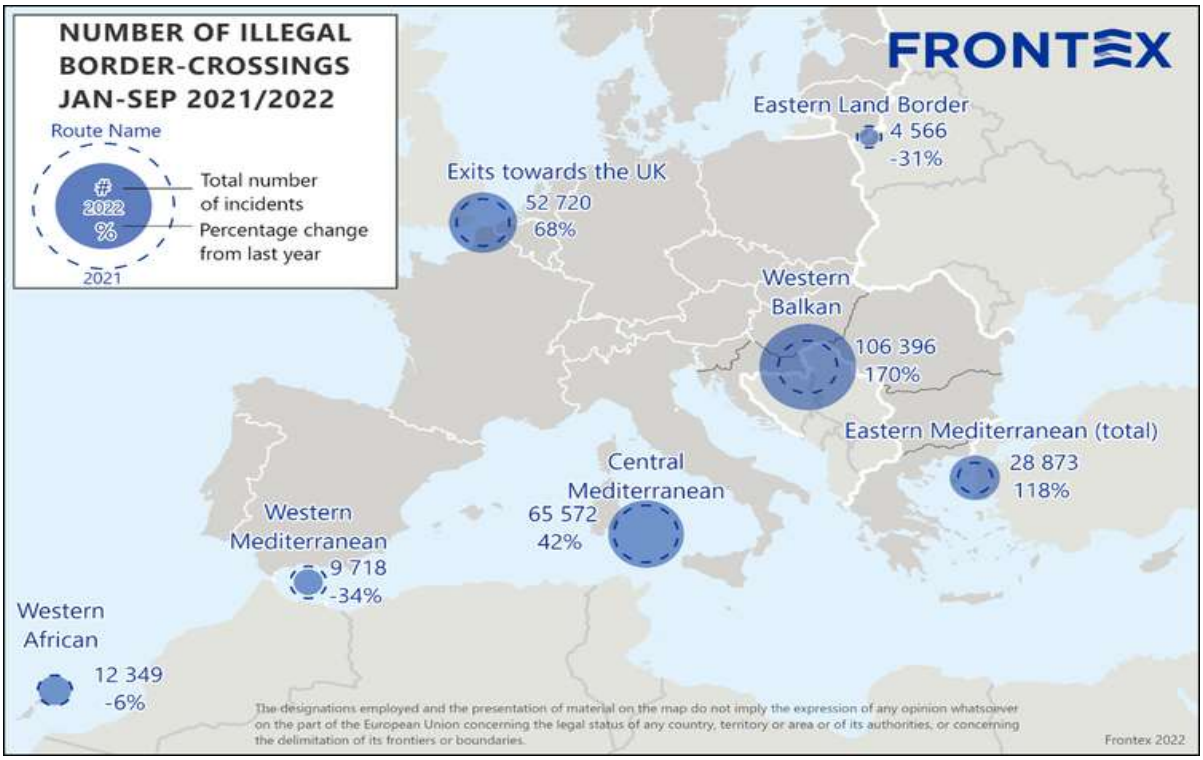

Görsel 1. Ocak-Eylül 2022 dönemi yasadışı sınır geçişlerinin 2021 verilerine göre artışı (Frontex, 2022).

[1] Batı Balkanlardaki yasadışı sınır geçişi sayısının bu denli yüksek olmasının bir sebebinin halihazırda Batı Balkanlar'da bulunan göçmenlerin tekrar tekrar geçiş girişimlerinde bulunması olabileceği yorumu yapılmaktadır (Frontex, 2022). Bir diğer ifadeyle söz konusu sayılar tespit edilen kişi sayısını değil, AB sınırlarına yönelen her bir girişimi göstermektedir.

Çizelge 1. Avrupa'ya Yönelen Göç Akışında Kullanılan Rotalar (Frontex, 2022)

Rota	Ocak-Eylül 2022 arası toplam yasadışı göçmen geçişi	Eylül 2022 yasadışı göçmen geçişi	Eylül 2021 rakamlarına göre Eylül 2022'deki artış oranı	Öne çıkan ülke vatandaşları
Batı Balkanlar	106396	19160	+ %100	Suriye, Afganistan, Türkiye
Orta Akdeniz	65572	7213	+ %5	Tunus, Mısır, Bangladeş
Doğu Akdeniz	28873	3340	+ %87	Suriye, Nijerya, Afganistan
Batı Afrika	12349	1807	- %53	Fas, Sahra Altı Afrika
Batı Akdeniz	9718	1404	- %66	Cezayir, Fas, Sudan
Doğu Sınırı	4566	382	- %12	Ukrayna, Irak, Belarus

2. BALKAN ROTASININ AB SINIRINDAKİ SON DURAĞI SIRBİSTAN

Sırbistan, Batı Balkan rotası üzerindeki kilit transit ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Göç krizinin tırmandığı 2015 yılında AB ülkelerine geçme amacıyla 600 bine yakın sığınmacı ve mültecinin Sırbistan'a giriş yaptığı, 2015'ten bu yana ise toplamda yaklaşık 1,5 milyon sığınmacı ve mültecinin Sırbistan üzerinden AB sınırlarına geçtiği tahmin edilmektedir. Üstelik kayıt altına alınamayan çok sayıda sığınmacı ve mültecinin varlığı hesaba katıldığında gerçek sayının bunun üzerinde olduğu yorumları yapılmaktadır. Sadece bu rakamlar bile Sırbistan'ın Temmuz 2015'ten bu yana içinde bulunduğu göçmen krizinin boyutlarını gözler önüne sermeye yeterlidir (Bobić ve Šantić, 2020: s. 226; Gazete Duvar, 2022). AB ülkelerinin 2015 yılındaki göçmen akınının ardından göç ve sınır politikalarını sıkılaştırmaları sonucu AB'ye yönelen göçün büyük bir kısmı AB'nın sınırlarında yer alan ülkelerde durdurulabilmiştir. AB'nin göçü yönetme görevini kendi sınırları dışına itme politikasının muhataplarından biri olan Sırbistan'da esas amaçları AB ülkelerine geçmek olmak olan binlerce yasadışı göçmen Sırbistan içinde takılıp kalmıştır (Çakmak, 2018: 384; Zoppi ve Puleri, 2022: 579).

Sırbistan her ne kadar resmi söylemlerde AB'ye yönelik göçte bir geçiş ülkesi olarak adlandırılsa da aynı zamanda Avrupa Birliğinin sınırlarına yönelen göçü azaltma amacıyla uyguladığı geri itme politikasında giderek bir tampon bölge haline gelmektedir. Böylece AB'nin kayıt ve sığınma başvurularını Birliğin sınırları dışındaki bölgelerde tutma politikası doğrultusunda, Sırbistan'ın göç için bir geçiş ülkesi olmanın ötesinde AB'ye yönelen göçün yönetildiği, karşılandığı bir tampon bölge olmaya doğru evrildiği söylenebilir (Ilse, 2020). Bu tampon olma durumunu, AB'nin dışsallaştırma temelli göç politikaları kapsamında Sırbistan'a yüklediği bir misyon olarak değerlendirmek mümkündür. Zira Sırbistan, vize serbestisi elde edebilmek ve AB'ye üyelik müzakerelerinde[2] yeni fasıllar açtırabilmek için yasal mevzuatlarını

[2] AB üyelik müzakereleri çerçevesinde üye ülkelerin özellikle, iltica, göç, vize rejimi, dış sınırlar ve Schengen anlaşması ile ilgili hükümleri içeren 24. Fasılı açtırabilmeleri için bu alandaki politikalarını AB ile uyumlu hale

ve kurumsal yapısını AB göç politikası ile uyumlu hale getirmesi gerektiğinden göç akınlarının yönetimi çerçevesinde AB ile işbirliği içerisinde hareket etme mecburiyetinde kalmaktadır (Bobić ve Šantić, 2020: s. 227-228).

Batı Balkan ülkeleri için 2020 yılında yayımlanan AB ilerleme raporlarından biri olan Sırbistan ile ilgili raporda, Sırbistan'ın göç akınlarının yönetilmesinde ve AB üye ülkeleriyle iş birliği halinde entegre sınır yönetim stratejisinin uygulanmasında bir geçiş ülkesi olarak yaptığı katkıya değinilmiştir (European Commission Serbia 2020 Report, 2020: 40). AB'nin, Birliğin göç politikasına yaptığı katkıdan dolayı Sırbistan'ı övdüğü bu raporla benzer tarihlerde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ise Eylül 2020'de Sırbistan'a gönderilen kişi sayısının 3115 olarak tespit etmiş ve 2016 yılından beri izlenen Sırbistan'a geri göndermeler içinde bu rakamın en yüksek aylık sayı olduğunu belirtmiştir (Ilse, 2020).

Sırbistan Göç ve Mülteciler Komiserliği'nin[3] paylaştığı 2019 yılına ait verilere göre Sırbistan'da 5 adet sığınma merkezi (*center for asylum*) ve 11 adet geçici barınma merkezi (*reception center*) bulunmaktadır. Ülkedeki sığınmacı ve mültecilerin çoğu Afganistan ve Suriye'den gelmekteyken, yoksulluk, istikrarsızlık ve şiddetten kaçarak Afrika ve Asya'dan bölgeye ulaşan göçmenler de söz konusudur (Hill, 2022).

Çizelge 2. Sırbistan'daki Sığınma Merkezleri (2019 verileri)

Merkezin Adı/Bulunduğu Yer	**Açılış Tarihi**	**Kapasitesi**	**Ocak 2019 verilerine göre tesisteki göçmen sayısı**
Banja Koviljaca	6 Aralık 2008	120 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 83 göçmen
Bogovadja	Haziran 2011	200 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 117 göçmen
Sjenica	Aralık 2013	250 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 201 göçmen
Tutin	16 Ocak 2014	100 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 164 göçmen
Krnjaca	Ağustos 2014	1000 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 589 göçmen

Kaynak: Sırbistan Göç ve Mülteciler Komiserliği, https://kirs.gov.rs/eng/asylum/asylum-and-reception-centers (Erişim tarihi: 23.01.2023).

getirmeleri gerekmektedir. AB için bir başka önemli transit üçüncü ülke olan Türkiye, adaylığının resmen ilan edildiği 1999 Helsinki Zirvesinden bu yana göç politikalarını AB göç politikası ile uyumlu hale getirmek için ciddi çalışmalar yürütmüş; başta 2013 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü gibi hukuki ve kurumsal yapılar bu sürecin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. bkz. (Türkdoğan, 2022: 290-296).

[3] https://kirs.gov.rs/eng/asylum/asylum-and-reception-centers (Erişim tarihi: 23.01.2023).

Çizelge 3. Sırbistan'daki Geçici Barınma Merkezleri (2019 verileri)

Merkezin Adı/Bulunduğu Yer	Açılış Tarihi	Kapasitesi	
Presevo	7 Temmuz 2015	1000 kişi	-
Obrenovac	18 Ocak 2017	-	Ortadoğu ülkelerinden 701 göçmen
Adasevci	11 Kasım 2015	-	Ortadoğu ülkelerinden 715 göçmen
Principovac	16 Eylül 2015	-	Ortadoğu ülkelerinden 373 göçmen
Sid Stanica	24 Kasım 2015	Geçici barınma için 200 kişi, uzun süre konaklama için 100 kişi	Ortadoğu ülkelerinden 173 göçmen
Pirot	19 Aralık 2016	192 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 173 göçmen
Bujanovac	19 Ekim 2016	220 yatak	Ortadoğu ülkelerinden 203 göçmen
Vranje	30 Mayıs 2017	250 kişi	
Divljana	31 Aralık 2016	280 yatak	Maliyetler nedeniyle faaliyetleri durma noktasına gelmiştir
Dimitrovgrad	1 Aralık 2016	86 kişi	Maliyetler nedeniyle faaliyetleri durma noktasına gelmiştir
Bosilegrad	19 Ekim 2016	60 kişi	-
Subotica	15 Kasım 2015	-	-
Sombor	6 Kasım 2016	-	-
Kikinda	5 Nisan 2017	240 yatak	-

Kaynak: Sırbistan Göç ve Mülteciler Komiserliği, https://kirs.gov.rs/eng/asylum/asylum-and-reception-centers (Erişim tarihi: 23.01.2023).

Avrupa'ya gitmek isterken Batı Balkan ülkelerinde kalan sığınmacıların çoğu oldukça zor koşullar altında yaşamlarını sürdürmektedirler. Bölgede AB'nin finanse ettiği Uluslararası Göç Örgütüne ait kamplarda bile elektrik ve suya sınırlı erişimin sağlanabildiği, kamplarda yaşayanların kış boyunca dondurucu soğuklara maruz kaldığı kötü koşullar söz konusudur (European Council on Refugees and Exiles, 2021). Bu kamplarda kalmak yerine AB ülkelerine girmek için girişimlerde bulunan ve sınırları yasadışı yollarla geçmeye çalışanlar ise AB sınırlarındaki resmi görevliler ya da çeşitli paramiliter gruplar tarafından darp edilme, kişisel eşyalarına el konulması gibi oldukça sert yöntemlerle geri itilmektedirler (Novak, 2019; Stojanovic, 2020; RiVolti ai Balcani, 2020: 14). Sırp polisi, Avrupa Birliği'ne ulaşmaya çalışan göçmenleri yakalayıp ülkede göçmenler için oluşturulmuş olan kamplara götürmektedir.

AB'nin çoğunluğu Afganistan ve Suriye'den gelen ve AB sınırlarına girmeye çalışan sığınmacı akınını durdurması için Sırbistan'a baskı yaptığı çeşitli sivil toplum gruplarınca dile getirilmiştir (Martinovic ve Furlong, 2022).

Sırbistan'daki göçmenlerin durumunu yakından takip eden kimi STK'lar, 23 Eylül 2020 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından açıklanan Avrupa Birliği Yeni Göç ve İltica Paktı'nın göçmenlere yönelik daha çok engelin inşa edilmesi ve daha fazla göçmenin AB sınırları dışına itilmesi amacını taşıdığı eleştirisinde bulunmuştur. STK temsilcilerine göre AB'nin yeni Pakt ile koruduğu göç politikası, Sırbistan gibi AB'nin sınır eşiğinde bulunan ülkelerde gergin ve agresif bir atmosferin oluşmasına neden olacaktır (Ilse, 2020). Böylece Yeni Göç ve İltica Paktı, AB'nin göç politikasının temelini oluşturan dışsallaştırma, geri gönderme ve caydırma unsurlarının varlığını koruduğunu göstermektedir (Digidiki ve Bhabha, 2020: 291). Sırbistan'ın da içinde bulunduğu Batı Balkan ülkeleri AB'nin göç politikalarının başarılı olabilmesi için oldukça önemli bir konumda bulunduğundan, Birliğin bu ülkelere yönelik yaklaşımında geri dönüşler, sınırların korunması ve Frontex gibi konular öne çıkmaktadır (Ilse, 2020). Bu çerçevede 2020 yılında oluşturulan yeni Pakt'ın, Birliğin uluslararası ortakları ile iş birliği içinde hareket etmekle ilgili 6.maddesinde[4] Batı Balkan ülkelerinin önemi vurgulanmıştır.

Sırbistan, Batı Balkan rotasındaki sığınmacı ve göçmen akınına yönelik olarak başlangıçta "mülteci dostu" denilebilecek insancıl (humanitarian) bir yaklaşım benimsemişken zamanla politikalarını tıpkı AB gibi göçün güvenlikleştirilmesi eksenine kaydırmıştır. Belgrad yönetiminin tutumundaki bu değişim, AB'den gelen sınır kontrollerinin güçlendirilmesi talepleri doğrultusunda gerçekleşmiş ve bu durum AB tarafından genişleme sürecindeki katılım müzakerelerinin bir parçası olarak sunulmuştur (Bobić ve Šantić, 2020: s. 220; 229). AB ile göç bağlamındaki ilişkilere Sırbistan cephesinden bakıldığında, Belgrad'ın göçü yönetebilmeyi başarmış bir geçiş ülkesi olarak kabul edilmenin getirilerinden memnun olduğu söylenebilir. Bunlar arasında AB tarafından takdir edilmenin siyasi getirileri olduğu gibi, AB'nin Sırbistan'daki sığınma ve geçici barınma merkezlerine önemli meblağlarda para aktarması sonucunda ekonomik getiriler de söz konusu olmaktadır (Ilse, 2020).

3. SIRBİSTAN, MACARİSTAN VE AVUSTURYA ÜÇLÜ MUTABAKATI

16 Kasım 2022'de Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic, Avusturya Başbakanı Karl Nehammer ve Macaristan Başbakanı Viktor Orban, Sırbistan'ın başkenti Belgrad'da bir araya gelerek yasadışı göçü engellemek için iş birliğini güçlendirmeye yönelik bir mutabakat zaptı imzalamıştır. Görüşmenin ardından ortak basın toplantısı düzenleyen liderler, AB'nin yasadışı göçü engelleme konusundaki önlemlerini başarısız bulduklarını açıkça belirtmişlerdir. Son zamanlarda yeniden hareketlenen Batı Balkan rotasındaki sığınmacı ve mülteci akınını durdurmakta yetersiz gördükleri AB'nin göç politikasına yönelik eleştirilerini ve 2015'te yaşanılandan daha kötü bir göç krizinin ortaya çıkmasından duydukları endişeleri dile getirmişlerdir (Hill, 2022; Ozturk, 2022; Perspektif, 2022).

[4] Avrupa Birliği Yeni Göç ve İltica Paktı'nın tam metnine ulaşmak için bkz: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1601287338054&uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN

Sırbistan, Macaristan ve Avusturya'yı yasadışı göçle mücadele konusunda bir araya gelmeye ve ortak hareket etmeye iten temel sebep, bu üç ülkenin Batı Balkan rotasındaki göç hareketlerinden en çok etkilenen ülkelerin başında gelmeleridir. Bir diğer ortak noktaları, göç dalgasının ülkelerine olumsuz etkilerinden kurtulmak istemeleri fakat bu konuda AB'nin göç politikalarını yasadışı göçü engellemede yetersiz bulmalarıdır. Son olarak, son dönemlerde Batı Balkan rotasının kullanılmasında yeniden artışlar meydana geldiğine dair göstergeler, Belgrad, Budapeşte ve Viyana yönetimlerini endişelendirmiş ve ortak bir tutum takınmaya yönlendirmiş gözükmektedir. Kendilerini Türkiye, Bulgaristan ve Kuzey Makedonya'dan Sırbistan'a geçen Batı Balkan rotasının cephe hattında gören bu üç ülke, yasadışı göçün karşılandığı cephe hattı olma konumundan kurtulmak istemektedirler. Bu nedenle Belgrad'da gerçekleşen ve mutabakat zaptı ile sonuçlanan görüşmede hattı daha güneye, Kuzey Makedonya-Sırbistan sınırına kaydırma isteğini ortaya koymuşlardır. Bu çerçevede, üç ülke arasındaki yeni mutabakat kapsamında Sırbistan'ın Kuzey Makedonya sınırına üç ülkenin iş birliğinde daha çok sınır polisi konuşlandırılması kararı alınmıştır (Vasovic, 2022).

Batı Balkan rotasından AB'ye girişlerin büyük ölçüde engellenmesi sonucunda transit üçüncü ülke konumunda olan Sırbistan içinde binlerce sığınmacı ve mültecinin adeta zorla alıkonulması, sığınmacı ve mülteciler için insani kriz boyutuna varan zor koşullar anlamına geldiği gibi Belgrad yönetimi için de giderek artan bir yük ve risk haline gelmeye başlamıştır (Bobić ve Šantić, 2020: s. 222). Bu durum, Sırbistan'ın göçü karşılayan cephe hattını Kuzey Makedonya sınırına kaydırmak istemesinin en önemli sebeplerinden biri olarak görülebilir. Zira Sırbistan lideri Vucic, mutabakat zaptı sonrası yapılan basın açıklamasında Sırbistan'ın sığınmacı ve göçmenlerin sıkışıp kaldığı bir durak yeri haline gelmesinden duydukları rahatsızlığı dile getirmiştir. Sırbistan'ı geçiş güzergahı olarak kullanan sığınmacı ve göçmenlerin en çok Kuzey Makedonya ve Bulgaristan sınırından geçerek geldiğinin altını çizen Vucic, Avusturya ve Macaristan'ın desteğiyle Sırbistan'a düzensiz göçmen akışını durdurmak için önlemler alacaklarını sözlerine eklemiştir (Perspektif, 2022). Mutabakattan yaklaşık bir ay sonra Macaristan Cumhurbaşkanı Katalin Novak'la Sırbistan-Macaristan sınırına gerçekleştirdikleri ziyaretin ardından yapılan basın toplantısında bu konuya tekrar değinen Vucic, göç sorunuyla mücadelede Avusturya ve Macaristan ile iş birliği içinde olduklarını, bu kapsamda bu ülkelerle ortak hareket ederek Sırbistan'ın Kuzey Makedonya ve Bulgaristan ile olan sınırlarını güçlendireceklerini ifade etmiştir. Macaristan Cumhurbaşkanı Novak ise Macaristan'a girmek isteyen düzensiz göçmenlerin çok büyük bir kısmının Macaristan-Sırbistan sınırını kullandığını belirterek sınırların göç akışına kapatılmasında iş birliğinin önemine dikkat çekmiş, bu çerçevede Kuzey Makedonya-Sırbistan sınırının korunmasında da ortak hareket edildiğini belirtmiştir (Biogradlija ve Yılmaz, 2022).

Vucic, mutabakat sonrası yaptığı açıklamalarda yasadışı göçmenlerin Sırbistan'ı ilk giriş ülkesi olarak kullanmalarını ve Batı Balkan rotasına dahil olarak AB'ye yönelmelerini engellemek için vize politikalarını Avrupa Birliği'ninkiyle uyumlu hale getireceklerini de duyurmuştur (Ratz, 2022). Düzensiz göçmen sayısının 2021 yılına göre iki kat arttığını belirten Sırp lider, bu artışın önüne geçebilmek adına atılan bir adım olarak Tunus ve Burundi'ye uyguladıkları vizesiz geçişi kaldırdıklarını ve yakın zamanda buna iki ülkenin daha ekleneceğini duyurmuştur. Nitekim bu açıklamanın üzerinden bir ay geçmeden, Tunus ve Burundi'yle birlikte en çok sığınmacı ve göçmenin geldiği diğer iki ülke olan Hindistan ve Gine-Bissau'ya

yönelik vize muafiyeti de kaldırılmış, böylece vize muafiyeti sayesinde bu ülkelerden Sırbistan'a serbestçe ulaşabilen ve buradan da Avrupa'ya geçmeye çalışanların önünün alınması amaçlanmıştır (Biogradlija ve Yılmaz, 2022). Sırbistan'ın vize politikalarındaki bu kararlarını kutlayan Avusturya lideri Nehammer, Belgrad yönetiminin "sığınma turizmini" durdurmak için gösterdiği çabalara minnettar olduklarını belirtmiştir (Vasovic, 2022).

Avrupa Birliği cephesinden bu yönde gelen eleştiriler ve Batı Balkan rotasındaki hareketliliğin artmasının getirdiği endişeler, Sırbistan'ı vize politikalarında değişikliğe gitmeye itmiş görünmektedir. Örneğin Sırbistan'ın Avusturya ve Macaristan ile imzaladığı mutabakattan yaklaşık bir ay önce Almanya içişleri bakanı Nancy Faeser, Sırbistan'ın Hindistan, Burundi, Tunus gibi ülkelere vize uygulamamasını eleştirmiş, bu ülkelerden Sırbistan'a vizesiz gelinebilmesinin Batı Balkan rotasındaki düzensiz göçü artırdığını, AB'ye yasa dışı yollarla girmeyi deneyebilecek pek çok kişiye Sırbistan'a kolayca ulaşma fırsatı sunduğunu öne sürmüştür (Ratz, 2022).

Batı Balkan rotasının AB sınırlarına ulaştığı Macaristan-Sırbistan sınırı, Avrupa'ya yönelen göçün karşılandığı en önemli sınır geçiş noktalarından birisidir. 2015 yılında sığınmacı ve göçmen akınını durdurmak için bu sınıra jiletli tel örgü çeken Macaristan, 2017 yılında olası bir göç akınından endişe ederek sınırın 150 kilometrelik bölümüne termal kamera, reflektör, gece görüş ve alarm sistemi gibi teknik cihazlarla donatılmış ikinci bir tel örgü inşa etmiştir (Euronews, 2017). Macaristan'ın göçü durdurmak için aldığı sert önlemlere rağmen göçmenler sınırı geçmek için Sırbistan-Macaristan sınırında tünel kazmak dahil çeşitli yöntemlere başvurarak AB sınırlarına girme çabalarını sürdürmüşlerdir (Ilse, 2020).

Macaristan Başbakanı Viktor Orban, Belgrad'daki mutabakat sonrası ortak basın toplantısında Macaristan'ın Avrupa'ya geçişte kullanılan ana sınır hatlarından biri olmasından duyduğu rahatsızlığı ve bunun önlenmesi gerektiği fikrini bir kez daha dile getirmiştir. Ülkesinin hem Ukrayna'daki savaş hem de Sırbistan'dan gelen sığınmacı ve göçmenler nedeniyle iki ayrı göç baskısı altında kaldığını belirten Orban, Batı Balkan rotası ile ilgili olarak, 2022 yılı içinde yaklaşık 250.000 yasadışı sınır geçiş girişimi kaydettiklerini, göçü yönetmek değil durdurmanın ve göçmenlere sınırı geçemeyeceklerini net bir şekilde göstermenin gerekli olduğunu sözlerine eklemiştir (Hill, 2022; Ozturk, 2022; Perspektif, 2022). Bu sözleriyle katı bir sınır rejimi uygulanmasının gerekliliği fikrini ortaya koyarak, göçmenlerin geçme şansı gördükleri sınırdan geçeceklerini, bu nedenle yapılması gerekenin sınırları geçilemeyecek hale getirmek olduğunu öne sürmüştür. Batı Balkan rotasından gelen göç akışını bir güvenlik sorunu olarak gören Macar lider, bu anlamda Sırbistan'ın Avrupa'nın güvenliğinde kilit ülke olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında, Sırbistan'ın AB üyeliği sürecine de desteğini ifade eden Orban, Sırbistan'ın AB üyesi olması durumunda yasadışı göçle mücadelede iş birliğinin daha etkili bir şekilde ortaya konulabileceğini belirtmiştir. Orban, Sırbistan'ın AB üyesi olmasını beklemeden göçün karşılandığı sınırların mümkün olduğunca güneye kaydırılması gerektiğini belirterek mutabakatın altında yatan temel amaçlardan birini ortaya koymuştur (Perspektif, 2022).

Macaristan ve Sırbistan gibi Avusturya da güney komşusu Slovenya'yla birlikte Batı Balkan rotasından gelen göç akışının karşılandığı ülkeden biridir (Bobić ve Šantić, 2020: s. 226). Bu nedenle, Sırbistan'ın bu göç akışını engellemek konusunda Macaristan ve Avusturya ile iş birliği içinde hareket etmeyi seçmesi Viyana yönetimi tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

Varılan mutabakatta Sırbistan-Kuzey Makedonya sınırından sığınmacı ve mülteci geçişini engellemek için birlikte hareket edilmesine karar verilirken, Avusturya başbakanı Karl Nehammer Avusturya'nın Sırp meslektaşlarına bu sınır hattında yardımcı olmak üzere 100 sınır polisini görevlendireceğini, bunun yanında çeşitli araçlar, termal görüş gözlüğü ve dronlar gibi teknik ekipman desteğinin sunulacağını söylemiştir (Vasovic, 2022; Perspektif, 2022). Nitekim mutabakattan önce de Avusturya yönetimi göç konusunda Sırbistan ile görüşmeler gerçekleştirmiş ve bu ülke üzerinden gelen sığınmacı ve göçmen akınını durdurmanın ve geri göndermenin yollarını aramaya başlamıştır. Örneğin 2020 yılında Avusturya'daki koalisyon hükümetinin, uyruklarından veyahut AB'ye nereden giriş yaptıklarından bağımsız olarak sığınma başvuruları reddedilen kişileri Sırbistan'a geri göndermek amacıyla Sırbistan'la ikili bir anlaşma akdettiği ortaya çıkmıştı (Ilse, 2020). Bundan yaklaşık iki yıl sonra ortaya çıkan Kasım 2022 mutabakatı ise bu kez Sırbistan'daki yasadışı göçmenlerin sınır dışı edilmesini gündeme getirerek, göç krizinin Sırbistan'da konumlanmasının da önüne geçilmesi yönünde bir amacı gözler önüne sermiştir (Perspektif, 2022).

4. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Batı Balkan rotasından Avrupa'ya yönelen göçün daha güneyde karşılanması, Sırbistan ile bu konuda üçlü mutabakata varan Avusturya ve Macaristan'ın sığınmacı ve göçmenler konusundaki genel tutum ve politikaları ile uyumlu gözükmektedir. AB'ye yönelen göçün AB içinde ilk karşılandığı ülkelerden olan ve bu göçü durdurmak için katı sınır rejimi uygulamaya başlayan bu iki ülkenin sığınmacı ve göçmenlerin kendi sınırlarından daha uzakta takılıp kalmasını çıkarlarına uygun görmesi şaşırtıcı değildir. Bu noktada, daha genel bir çerçeveden bakıldığında varılan mutabakatın AB'nin göçü dışsallaştırma politikalarına da hizmet ettiği söylenebilir. Bu üç ülke tarafından her ne kadar AB'nin göç politikaları göçü durdurmada etkisiz olmakla eleştirilse de mutabakatın göç dalgasını daha güneyde karşılama amacının AB'nin Batı Balkan rotasındaki politikalarıyla uyumlu olduğu söylenebilir. Zira Sırbistan'ın da içinde bulunduğu Batı Balkan ülkeleri AB'nin göç politikalarının başarılı olabilmesi için oldukça önemli bir konumda bulunduğundan, Birliğin bu ülkelere yönelik yaklaşımında geri dönüşler, sınırların korunması ve Frontex aracılığıyla sınır geçişlerinin önlenmesi gibi konular öne çıkmaktadır.

Balkanlardan AB sınırlarına giden yolda en önemli ülkelerden biri olan, sığınmacı ve göçmenlerin Avrupa sınırlarına ayak basmadan önceki son durağı konumundaki Sırbistan, Batı Balkan rotasındaki göçün yönetilmesi ya da durdurulması açısından kilit ülke konumundadır. Batı Balkan rotasındaki göç akınını durdurmaya yönelik atılacak adımların Sırbistan olmadan başarılı olma şansı oldukça zordur. Bu açıdan bakıldığında üçlü mutabakatın merkezinde yer alan ülkenin Sırbistan olması şaşırtıcı değildir. Macaristan ve Avusturya, yetersiz ve etkisiz buldukları AB göç politikalarını eleştiren bir söylem ortaya koyarak Sırbistan ile masaya oturmuşlarsa da varılan mutabakatın amaçlarının AB göç politikalarından ayrı düştüğü söylenemez. Bununla birlikte, hem AB'ye yönelen göçün karşılandığı ilk ülkelerden olmaları, hem de Avrupa'da yükselen aşırı sağ ve göçmen karşıtlığının önde gelen örneklerinden olmaları nedeniyle, Macaristan ve Avusturya'nın Sırbistan üzerinden gelen göç akınından en çok

rahatsız olan AB ülkelerinin başında gelmekte olduğu söylenebilir. Nitekim bu ülkelerin AB'nin göç politikalarını yetersiz bulup Sırbistan ile göçü engelleme ve daha güneye doğru dışsallaştırma amacıyla masaya oturmayı gerekli görmeleri bunun en önemli göstergelerindendir.

Mutabakatın ne gibi sonuçlar doğuracağı, göçün Macaristan-Sırbistan sınırında değil Sırbistan-Kuzey Makedonya ya da Sırbistan-Bulgaristan sınırında karşılanmaya başlamasını sağlayıp sağlayamayacağı henüz soru işareti olarak kalmaktadır. Bununla birlikte, geçtiğimiz aylarda AB tarafından Bulgaristan'ın Schengen bölgesine katılımının reddedilmesi, söz konusu sınır hatlarında yaşanılan göç akışını ilgilendiren bir gelişme olarak yorumlanabilir. Gerek Bulgaristan'ın Schengen bölgesine katılımı durumunda bunun Batı Balkan rotasına ne gibi etkileri olacağı, gerekse çalışmada ele alınan üçlü mutabakat ülkelerinin Avrupa'ya bu rotadan yönelen göçün cephe hattını güneye kaydırmakta başarılı olup olamayacaklarına dair tartışmalar, gelecekte yapılacak çalışmaların konusu olabilecek öneriler olarak sunulabilir.

KAYNAKLAR

Batır, Kerem, (2017). "Avrupa Birliği'nin Geri Kabul Anlaşmaları: Türkiye İle AB Arasında İmzalanan Geri Kabul Anlaşması Çerçevesinde Hukuki Bir Değerlendirme". *Yönetim Bilimleri Dergisi*, *15*(30), ss. 585-604.

Biogradlija, Lejla ve Mehmet Yılmaz (2022), "Sırbistan yasa dışı göçle mücadele kapsamında 4 ülkeye yönelik vize muafiyetini kaldırdı", https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sirbistan-yasa-disi-gocle-mucadele-kapsaminda-4-ulkeye-yonelik-vize-muafiyetini-kaldirdi/2764991 (Son Erişim: 18.01.2023).

Bobić, Mirjana, and Danica Šantić (2020), "Forced migrations and externalization of European Union border control: Serbia on the Balkan migration route", *International Migration*, 58(3), 2020, pp. 220– 234.

Boswell, Christina, (2003). "The 'External Dimension' of EU Immigration and Asylum Policy" *International Affairs*, Sayı 79(3), ss.619-638.

Bouteillet-Paquet, Daphne, (2003). "Passing the Buck: A Critical Analysis of the Readmission Policy Implemented by the European Union and Its Member States", *European Journal of Migration and Law*, Sayı 5, ss.359-377.

RiVolti ai Balcani (2020), The Balkan route: migrants without rights in the heart of Europe, https://www.asgi.it/wp-content/uploads/2020/09/The-Balkan-Route-Report-2020-by-_-Rivolti-ai-Balcani_-italian-network.pdf (Son Erişim: 13.01.2023).

Çakmak, Serdar. "Türkiye–Balkanlar rotasında sığınmacı ve mülteci krizi (2011-2017)." Bölgesel Araştırmalar Dergisi 2.2 (2018): 366-397.

Digidiki, Vasileia ve Jacqueline Bhabha (2020). "EU migration pact fails to address human rights concerns in Lesvos, Greece", Health and Human Rights Journal, Vol. 22, No: 2, ss. 291-296.

Euronews (2015), "Macaristan'ın sınıra duvar planına Sırbistan'dan tepki", https://tr.euronews.com/2015/06/19/macaristan-in-sinira-duvar-planina-sirbistan-dan-tepki, (Son Erişim: 10.01.2023).

Euronews (2017), "Macaristan, Sırbistan sınırına 'akıllı tel örgü' çekti", https://tr.euronews.com/2017/04/28/macaristan-sirbistan-sinirina-akilli-tel-orgu-cekti (Son Erişim: 16.01.2023).

European Commission Serbia 2020 Report (2020), https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2020-10/serbia_report_2020.pdf, (Son Erişim: 10.01.2023).

European Council on Refugees and Exiles (2021), "Balkan Route: life-threatening conditions for people trapped in Bosnia as temperatures fall", https://ecre.org/balkan-route-life-threatening-conditions-for-people-trapped-in-bosnia-as-temperatures-fall/ (Son Erişim: 13.01.2023).

Frontex (2022), "EU external borders in September", https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/eu-external-borders-in-september-vlgp1C (Son Erişim: 12.01.2023).

Gazete Duvar (2022), "Sırbistan'da mülteciler: Arap, Kürt ve Türkler harabelerde yaşıyor", https://www.gazeteduvar.com.tr/sirbistanda-multeciler-arap-kurt-ve-turkler-harabelerde-yasiyor-haber-1591827 (Son Erişim: 23.01.2023).

Hill, Thomas (2022). "Austria, Serbia and Hungary strike migration deal, saying EU measures have failed", Euronews, https://www.euronews.com/2022/11/17/austria-serbia-and-hungary-strike-migration-deal-saying-eu-measures-have-failed (Son Erişim: 11.01.2023).

Ilse, Simon (2020). "Sırbistan'dan gözlemler: Sırbistan, AB'nin hukuka aykırı geri itme politikası için bir tampon bölge mi?", Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği, https://tr.boell.org/tr/2020/10/12/sirbistandan-gozlemler-sirbistan-abnin-hukuka-aykiri-geri-itme-politikasi-icin-bir, (Son Erişim: 10.01.2023).

IOM (International organization for migration) (2019), "Mixed Migration Flows in the Mediterranean and Beyond (February 2019)", file:///C:/Users/User/Downloads/Flows%20Compilation%20Report_February_2019_Final2.pdf (Son Erişim: 16.01.2023).

Kaunert, Christian ve Léonard, Sarah. (2012). "The Development of The EU Asylum Policy: Venue-Shopping in Perspective", *Journal of European Public Policy*, Sayı 19(9), ss. 1396-1413.

Maastricht Antlaşması (1992), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT (Son Erişim: 13.01.2023).

Martinovic, Iva ve Ray Furlong (2022), "Serbia Cracks Down On Refugees And Migrants Amid EU 'Pressure'", Radio Free Europe/Radio Liberty, https://www.rferl.org/a/serbia-refugees-migrants-eu/32169521.html (Son Erişim: 23.01.2023).

Novak, Marja (2019), "Slovenia backs ban on paramilitary groups after militia patrol border",

Reuters, https://www.reuters.com/article/us-slovenia-paramilitary-idUSKBN1Y01IX (Son Erişim: 13.01.2023).

Ozturk, Talha (2022), "Serbia detains over 600 in operation against irregular migrants", Anadolu Agency, https://www.aa.com.tr/en/europe/serbia-detains-over-600-in-operation-against-irregular-migrants/2748204 (Son Erişim: 11.01.2023).

Perspektif (2022), "Sırbistan, Avusturya ve Macaristan'dan Düzensiz Göç Mutabakatı", https://perspektif.eu/2022/11/17/sirbistan-avusturya-ve-macaristandan-duzensiz-goc-mutabakati/ (Son Erişim: 18.01.2023).

Ratz, Alexander (2022), "Germany extends checks at Austrian border as migrant numbers rise", Reuters, https://www.reuters.com/world/europe/germany-extends-checks-austrian-border-migrant-numbers-rise-2022-10-11/ (Son Erişim: 13.01.2023).

Sırbistan Göç ve Mülteciler Komiserliği (Commissariat for Refugees and Migration Republic of Serbia) (2022), https://kirs.gov.rs/eng/asylum/asylum-and-reception-centers (Son Erişim: 23.01.2023).

Stojanovic, Milica (2020), "Serbia Restricts Movement for Migrants, Asylum-Seekers", Balkan Insight, https://balkaninsight.com/2020/03/17/serbia-restricts-movement-for-migrants-asylum-seekers/ (Son Erişim: 13.01.2023).

Tampere Zirvesi Kararları (1999), https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm (Son Erişim: 13.01.2023).

Türkdoğan, Mehmet Arif (2022), "Avrupa Birliği'nin Göç Politikası ve Türkiye ile İlişkilerinde Göç Sorunu", M. Dalar- İ. Sağsen içinde, *Avrupa Birliği'nin Küresel ve Bölgesel Politikaları,* Nobel, 267-301.

Üstübici, Ayşen. (2019). "The Impact of Externalized Migration Governance on Turkey: Technocratic Migration Governance and The Production of Differentiated Legal Status". *Comparative Migration Studies.* Sayı 7(46), Springer Open Access.

Vasovic, Aleksandar (2022), "Serbia, Hungary and Austria agree to bolster fight against illegal migrations", Reuters, https://www.reuters.com/world/europe/serbia-hungary-austria-agree-bolster-fight-against-illegal-migrations-2022-11-16/ (Son Erişim: 13.01.2023).

Zoppi, Marco ve Marco Puleri (2022), "The Balkan Route (and Its Afterlife): The New Normal in the European Politics of Migration", *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, Vol. 24, No. 3, 576-593.

Zsíros, Sándor (2018), "Sırbistan'da mahsur kalan sığınmacılar", Euronews, https://tr.euronews.com/my-europe/2018/05/15/s-rbistan-da-mahsur-kalan-s-g-nmac-lar, (Son Erişim: 10.01.2023).

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİK SÜRECİ UYUM ÇERÇEVESİNDE AB VE TÜRKİYE GÖÇ STRATEJİK PLANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

İsmail Mursül[1]

ÖZET

Türkiye, 1987 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üyelik başvurusunda bulunmuş ve 1999 yılında aday olarak kabul edilmiştir. 2005 yılında ise tam üyelik müzakerelerine başlamıştır. 2016 yılına kadar 35 fasıldan 16'sı açılmış ve sadece bilim ve araştırma fasılı geçici olarak kapatılmıştır. Göç konusu ise henüz açılmamış olan 24. adalet, özgürlük ve güvenlik fasılı altında önemli bir yer tutmaktadır. Bu sebeple 2003 yılında İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı hazırlanmıştır. Bunun amacı, Türkiye'nin göç mevzuatını AB müktesebatına uyumlu hale getirmektir. Bunun üzerine 11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı resmî gazete ile Göç İdaresi kurulmuştur ve 6458 sayılı Yabacılar ve Uluslararası Koruma Kanununa dayanarak Türkiye'deki göç sistemi yürütülmeye başlanmıştır. Ülkede artan düzensiz göçlerle kurumun önemi daha da artmıştır. Bu çalışmada Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan ve 2019 ile 2023 yılları arasını kapsayan 2. stratejik plan ile AB Göç ve İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2020 ile 2024 yılları arasını kapsayan stratejik planlar karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmanın sonucunda Türkiye'nin göç stratejik planının Avrupa Birliği ile kısmen uyumlu olduğu ve benzer amaç ve hedefler benimsediği görülmüştür. Ayrıca Türkiye göç stratejik planının Avrupa Birliği temel değerlerinden insan haklarına yüksek önem verdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Göç İdaresi, Stratejik plan, Türkiye

1. GİRİŞ

İnsanların yurt olarak belledikleri yerlerden başka yerlere taşınarak orada yeni bir hayat kurmaları göç etmeleri ile mümkündür. Özellikle ülkeler arası göç değişik sonuçlar doğurabilir. Bu sebeple göçün başlangıcından bitimine kadar iyi bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Hatta göç yönetimi göç tamamlanıp yeni ülkeye taşınmasıyla da bitmemektedir. Göç edenlerin yeni topluma uyum sağlamaları, geçimlerini sağlayacak iş bulmaları, eğitim almaları gibi birçok konunun çözüme kavuşması gerekmektedir. Bu durumun karmaşık yapısı göç yönetiminin stratejik bir biçimde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye 1999 yılındaki Helsinki zirvesi ile Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik sürecine başlamıştır. Bu zamandan bu yana üyelik müzakereleri sürmektedir. Toplam 35 fasıldan sadece 16'sı açılmış, bunlardan da sadece bir tanesi kapatılabilmiştir. Türkiye üyelik sürecinde AB'ye uyum çerçevesinde birçok yasa çıkarmış ve birçok yeni kurumun kuruluşunu gerçekleştirmiştir. Bu kurumlardan bir tanesi de Göç İdaresi Başkanlığı'dır.

Türkiye'nin AB'ye aday bir ülke olması ve müzakerelerinin devam ediyor olması göç konusunda da bir uyum çabası içerisinde olmasını gerektirmektedir. Bu sebeple bu çalışmada

[1] Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Öğrenci No: 4030540060, i.mursul@gmail.com, https://orcid.org/0000-0003-3107-1656

AB ve Türkiye'nin göç stratejik planlarının karşılaştırması yapılarak Türkiye'nin göç stratejik planının AB'ninki ile ne kadar uyumlu olduğuna bakılmıştır.

Bu çerçevede öncelikle amaca yönelik bilgi sahibi olabilmek adına kavramsal çerçeve ortaya konmuştur. bu bağlamda stratejik göç yönetiminden, Türkiye'nin AB üyelik sürecinden ve Göç İdaresi Başkanlığı'ndan bahsedilmiştir. Sonraki bölümde ise analizde kullanılan yöntemlerden kısaca bahsedilmiştir. Ardından analiz yapılarak bulgular ortaya konmuştur. çalışmanın sonunda ise bulgulardan elde edilenler tartışılmış ve sonuçlar ortaya konularak gelecek çalışmalar için tavsiyelerde bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın çıkarımına yönelik olarak bilinmesi gereken kavramlardan bahsedilecektir. Öncelikle stratejik göç yönetiminden bahsedilerek karşılaştırmada temel alınan esas kavram hakkında bilgi verilecektir. Sonrasında Türkiye'nin AB üyelik süreci hakkında kısaca bilgilendirme yapılarak neden AB üyelik sürecinde uyuma ihtiyaç olduğu aktarılacaktır. Bu bölümün sonunda ise Göç İdaresi Başkanlığı hakkında bilgi verilecektir.

2.1.Stratejik Göç Yönetimi

Göçün sözlük anlamı "ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" olarak geçmektedir (Türk Dil Kurumu, 2019). Bu tanımdan da görüldüğü üzere göç çok boyutlu bir durumdur. Göç, iktisadi, sosyolojik ve siyasi bir olgudur ve bu sebeple tüm boyutlarıyla ele alınması gerekmektedir. Bu da göçün stratejik yönetim anlayışıyla yönetilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Öztürk ve Tekiner, 2017, s. 148).

Stratejik yönetimin amacı örgütleri beklenmedik olayların olumsuz etkilerinden korumak, devamlılığını sağlamak ve çevresine uyumu sürekli hale getirmektir (Maviş, 1988, s. 135). Stratejik yönetim uzun dönemli bir yönetim modelidir, geleceğe yönelik hedefler barındırır, gelişmeyi ve sürekliliği amaçlar, çek fazla değişken ve kaynak barındırır, yenilikçi ve esnek olmalıdır, katılımcı bir şekilde uygulanmalıdır ve uzun vadede yüksek risk içerir (Dinçer, 2007, s. 38). Stratejik yönetim için öncelikle örgütte bir stratejik bilincin oluşması gerekir. Ardından stratejistler tarafından stratejik yönetim sürecine geçilebilir. Öncelikle veri ve bilgi toplama aşaması bulunmaktadır. Bu aşamada elde edilen veriler ve bilgiler ikinci aşamada analiz edilir ve bu analize göre stratejiler belirlenir. Sonrasında bu stratejiler arasından seçim yapılır ve seçilen stratejiler uygulanır ve uygulama sırasında ve sonrasında kontrol edilir (Ülgen ve Mirze, 2020, s. 12).

Göç yönetimi göçten önce başlayarak göçmenlerin ülkeye gelmeden önceki hukuki uygulamaları da kapsayan kontroller ve önlemler bütünüdür. Göç sonrasında ise göç eden topluluğun ihtiyaçlarının karşılanmasını, yeni geldikleri toplulukla uyum ve entegrasyonunun sağlanmasını da içermektedir (Kabakuşak, 2015, s. 257). Klasik yönetim yaklaşımıyla ele alındığında göç yönetiminde olumsuz sonuçlar görülmüştür. Bu olumsuzlukları engellemek için çok yönlü ve çok kapsamlı bir göç yönetim sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Anlık verilere sıkışıp kalmak yerine göç yönetiminde geleceği de gören bir stratejik yönetim anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Göçten sorumlu örgütlerin değişen çevreye uyum sağlayabilmesi, fırsatları ve

tehditleri öngörerek değerlendirebilmesi, güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek ona uygun hareket etmesi göç yönetiminin olumsuzluklarını olumluya çevirerek zararı asgari düzeye indirebilecektir. Bu da göç olgusunun stratejik yönetimiyle mümkündür (Öztürk ve Tekiner, 2017, ss. 151–153).

2.2.Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyelik Süreci

Türkiye ilk olarak 1959 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) üye olmak için başvurmuştur. Ankara'da imzalanan Ortaklık Anlaşmasıyla gelecekteki bir tarihte Türkiye'nin AET'ye tam üyeliği mümkün hale gelmiştir. Ancak 1982 yılında AET tarafından bu anlaşma askıya alındı ve 1987 yılında tekrar yürürlüğe konularak Türkiye tam üyelik başvurusunu yeniledi. Bu başvuru AB'nin 1992 yılına kadar genişlemeyi düşünmediği cevabıyla karşılanmıştır. Buna rağmen 1995 yılında AB ile Türkiye arasında tam üyelik yolunda önemli bir adım olan Gümrük Birliği anlaşması imzalanmıştır (Sarıgil, 2009, s. 191).

Türkiye Avrupa Birliği'ne 1999 yılındaki Helsinki zirvesiyle aday olmuştur. Müzakere görüşmelerine ise 03.10.2005 tarihinde başlamıştır ve üyeliğe kabul edilen kendinden sonra aday olan ülkeler olmasına rağmen bugüne kadar hala üye olamamıştır (Arslantaş, 2018, s. 266). Katılım müzakereleri sürecinde 35 fasıldan 16'sı açılmış ve bunlardan sadece Bilim ve Araştırma faslı geçici olarak kapatılmıştır (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2016).

Türkiye'nin AB üyeliği kapsamında 2005 yılında İltica ve Göç Alanındaki AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı yürürlüğe girmiştir. Bu plan dahilinde AB'nin yasadışı göçü önleme ve yasadışı göçle mücadeleyi güçlendirme uygulamaları Türkiye için de kabul edilmiştir. Yine bu plan dahilinde sığınmacı başvurularının değerlendirilmesi ve onlar için gerekli sosyal desteklerin sağlanması da amaçlanmıştır. Bu amaçları ve uygulamaları gerçekleştirecek bir örgütün kurularak bu alandaki yatırım ve politikaları yönetmesi görevini üstlenmesi de bu planın bir parçasıdır (Özkan ve Köse, 2017, s. 255).

2.3.Göç İdaresi Başkanlığı

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 28615 sayılı ve 11.04.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6458 numaralı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 103. Maddesi gereği ile kurulmuştur (Resmi Gazete, 2013). Daha sonra yapılan anayasa değişikliğine uyum sağlaması için bu kanunun Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmasına dair olan maddesi 09.07.2018 tarihinde 30473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 703 numaralı kanun hükmünde kararname ile yürürlükten kaldırılmıştır (Resmi Gazete, 2018a). 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kuruluşu yeniden düzenlenmiştir (Resmi Gazete, 2018b). En son olarak da 29.10.2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 85 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile genel müdürlük olan Göç İdaresi'nin statüsü Başkanlık olarak değiştirilmiştir (Resmi Gazete, 2021).

Göç İdaresi Başkanlığı'nın görevlerinin en başında Cumhurbaşkanınca belirlenen ülkenin göç politika ve stratejilerinin uygulanmasını sağlayarak bunları koordine etmektir. Bir başka görevi de göçle ilgili iş ve işlemleri yürüterek göç edenlerin uyum süreci içerisinde ihtiyaç duyduğu gereklilikleri yerine getirmektir. Ayrıca insan ticaretinden mağdur olanlar

varsa onların korunmasını sağlamak, ülkede bulunan vatansız kişilerin tespit edilerek gerekli işlemleri yapmak, geçici koruma hükmü kapsamında olan kişilerle ilgili gerekli işleri yapmak da Başkanlığın bir başka görevidir. Düzensiz göçle mücadele ile ilgili faaliyetlerin koordinasyonunun yapılmasını, tedbirlerin geliştirilmesini ve uygulanmasını da Göç İdaresi Başkanlığı yapar. Yine Göç İdaresi Başkanlığı göçle alanına yönelik projelerin programlanmasında, değerlendirilmesinde, onaylanmasında ve bu projelerin uygulanmasının denetlenmesinde görev almaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022).

3. YÖNTEM

Bu çalışmada esas olarak üç farklı analiz yöntemi eş zamanlı olarak kullanılmıştır. Bunlar doküman analizi, betimsel içerik analizi ve içerik analizidir.

Çalışmanın esas amacı Türkiye'nin ve AB'nin hazırlamış olduğu stratejik planlarının karşılaştırılmasıdır. Bu karşılaştırma yapmak için iki farklı doküman olan stratejik planlar ele alınmıştır. Dolayısıyla dokümanlar incelendiğinden dolayı analiz yöntemi de doğal olarak doküman analizi olmaktadır. Doküman analizinin en önemli ilkesi tarafsızlıktır. Doküman analizi yapan araştırmacı objektif olmalıdır. Analiz sonucunda elde ettiği sonucun bir başkası tarafından analiz edildiğinde de aynı sonucu vermesi durumunda doküman analizi güvenilir olarak kabul edilebilir. Doküman analizinde süreç genellikle okuma ve yorumlama şeklinde gerçekleşmektedir (Kıral, 2020).

Betimsel içerik analizi ise karşılaştırmalarda çokça görülen bir analiz yöntemidir. Betimsel analizde bulgular incelenerek düzenlenir ve yorumlanır. Bu yorumlar yapılırken araştırmacının objektif olması gerekmektedir. Burada yorumdan kasıt araştırmacının okuduklarını veya gördüklerini betimlemesidir (Akgül, y.y.). Özellikle karşılaştırmalarda bu analiz yöntemi kullanılabilir. Bu çalışmada da iki stratejik plan içerik olarak incelenmiş ve betimlenerek analiz edilmiştir.

İçerik analizi ise yazılmış olanların nicelleştirilmesidir. İçerik analizinde bir metnin içeriği kategorileştirilerek bu kategorilerden ne sıklıkla bahsedildiği bulunur. Burada amaç verilerin taşıdığı mesajlardır. Yine bu analiz yönteminde de araştırmacının objektifliği önem arz etmektedir. Araştırmanın amacına uygun kategoriler belirlenerek elde edilen sonuçların tarafsız bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir (Hepkul, 2002, s. 2). Bu çalışmada kategori olarak AB'nin temel değerleri ele alınmış ve onların iki stratejik plandaki kullanım sıklıkları analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu çalışmanın esası Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye göç stratejik planı ile Avrupa Birliği Göç ve İç İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan AB göç stratejik planları Türkiye'nin AB üyelik süreci uyum çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Öncesinde biçimsel olarak iki plan karşılaştırılmıştır. Sonrasında ise iki planın vizyon ve misyonları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmadan sonra ise amaç ve hedefler performans göstergeleriyle beraber karşılaştırılmıştır. En sonda ise AB'nin temel değerleri anahtar kelime olarak ele alınmış ve iki planda kullanım sıklıkları karşılaştırılmıştır.

4.1. Göç Stratejik Planlarının Biçimsel Karşılaştırması

Öncelikle AB stratejik planı ile Türkiye stratejik planlarının biçimsel olarak karşılaştırması yapıldığında Avrupa Birliği Göç ve İç İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanan AB göç stratejik planı 48 sayfadan oluşurken Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye Göç stratejik planı 96 sayfadan oluşmaktadır. AB göç stratejik planı giriş bölümü, AB komisyonunun önceliklerini ortaya koymak adlı birinci bölüm ve yönetimi modernize etmek adlı ikinci bölümden oluşmaktadır. Bunların dışında en sonda performans hedeflerini açıklayan tabloların olduğu ekler bölümü bulunmaktadır (European Commission, 2020, s. 2). Türkiye göç stratejik planında ise giriş bölümü, stratejik plan hazırlık sürecinden bahseden bir bölüm, durum analizi bölümü, geleceğe yönelim başlıklı bir bölüm, maliyet değerlendirme, izleme ve değerlendirme bölümü ve stratejik plan çalışma gurubu hakkında olmak üzere toplamda 6 bölüm bulunmaktadır. Bunların dışında ek olarak bakanın ve genel müdürün sunuşu bölümleri de stratejik planın en başında bulunmaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 10, 11).

Türkiye'nin göç stratejik planı daha geleneksel stratejik plan yapısındadır. Özellikle durum analizi bölümünde bu planı hazırlamaya iten tarihsel süreçten bahsedilmiştir. Sonrasında ülkenin mevzuatı incelenerek yasal olarak hangi yükümlülüklerin olduğu analiz edilmiştir. Bu bölümde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kanunla belirlenen görev ve yetkilerinden bahsedilmiştir ve konuyla alakalı tüm yönetmeliklere yer verilmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 35). Bir sonraki alt başlıkta da üst politika belgelerinin neler olduğuna bakılmıştır. Bunlar Türkiye'nin üst politika belgeleri ile uluslararası sözleşmeleri kapsayan uluslararası politika belgeleridir. Faaliyet alanları ve sunulan hizmetler de bu stratejik planda durum analizi bölümünde tanımlanmıştır. Bunlar düzenli göç, düzensiz göç, uluslararası koruma, insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması, uyum ve iletişim ve kurumsal kapasitedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 38, 39). Bu bölümün devamında iç ve dış paydaşlar belirlenmiş ve iç ve dış çevre analizleri yapılmıştır. Bu bölümün sonunda ise SWOT analizi yapılarak güçlü yönler ve zayıf yönler belirlenmiştir ve fırsatlarla tehditler ortaya konmuştur (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 52, 53).

Türkiye göç stratejik planında üçüncü bölümde geleceğe yönelim tartışılmıştır. Bu bölümde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün vizyonu ve misyonu belirlenmiş ve temel değerleri ortaya konmuştur. Sonrasında ise amaç ve hedefler belirlenmiştir ve temel performans göstergelerine karar verilmiştir. Amaçları faaliyet alanlarıyla uyumlu bir şekilde 6 ana başlığa ayırarak bu başlıklara uygun 19 hedef belirlenmiştir. Yine her hedefe uygun bir şekilde performans göstergeleri de ayrıca ortaya konmuştur (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 57, 58). Bu bölümün sonunda ise her hedeften sorumlu olan birimlerle işbirliği yapılacak birimlerin gösterildiği bir tablo sunulmuştur (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 85).

Türkiye göç stratejik planında bu amaç ve hedeflerin her birinin ayrı ayrı gerçekleştirilmesi için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurumunun izlemesi gereken stratejilerin ihtiyaç duyacağı maliyetler dördüncü bölümde tablo halinde sunulmuştur (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 88, 89). Türkiye göç stratejik planının beşinci ve altıncı bölümlerinde stratejik planın uygulanmasının ve sonucunun izlenmesinin ve kontrolünün nasıl ve kimler tarafından yapılacağı belirtilmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 92–96).

Türkiye göç stratejik planının en başında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün de bağlı olduğu İç İşleri Bakanı'nın ve Göç İdaresi Genel Müdürü'nün bir sunuşu bulunmaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 7, 8). Bu sunuşlar stratejik plana olan üst yönetim desteğini göstermektedir.

Avrupa Birliği göç stratejik planının başında bir sayfalık kısa bir giriş yaparak birinci ve ikinci bölümde nelere değineceğinden bahsetmektedir (European Commission, 2020, s. 3). İkinci bölümün başında ise vizyon ve misyonunu belirlemiştir. Sonrasında işletim bağlamı alt başlığı altında paydaşlardan bahsederek bakanlığın yapısını ortaya koymuştur (European Commission, 2020, ss. 3, 4). Bir sonraki alt başlıkta da stratejik hedefler ve nasıl ulaşılacağı ile ilgili bilgiler verilmiştir (European Commission, 2020, ss. 4–28). Bu bölümün son başlığında temel performans göstergeleri ortaya konmuştur (European Commission, 2020, s. 28).

Avrupa Birliği göç stratejik planının ikinci bölümü "yönetimin modernleştirilmesi" başlığını taşımaktadır. Alt başlıklar insan kaynakları yönetimi, finansal yönetimin emniyeti, yolsuzluk risk yönetimi, dijital dönüşüm ve bilgi yönetimi, emniyet ortamı yönetimi konularını içermektedir. Her konu başlığında bu konuda belirlenen hedeflerden bahsedilmektedir ve bu hedeflere ulaşmak için kurulan stratejiler ortaya konmaktadır (European Commission, 2020, ss. 29–36).

Avrupa Birliği göç stratejik planının en sonunda ise ekler başlığı altında temel performans göstergeleri bulunmaktadır. Burada yine stratejik planın geneline uygun olarak stratejik ve yönetimin modernleştirilmesi temel performans göstergeleri ayrı ayrı iki bölümde açıklanmıştır (European Commission, 2020, ss. 37–48).

4.2.Göç Stratejik Planlarına Göre Vizyon ve Misyon Karşılaştırması

Türkiye göç stratejik planında ortaya konan vizyon "göç yönetim sistemimizi milli menfaatlerimiz temelinde insan odaklı politikalarla geliştirmek ve sürdürmek" olarak belirlenmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 56). Avrupa Birliği'nin göç stratejik planında ise vizyon "insanların haklarının ve özgürlüklerinin tadını çıkarabilecekleri açık ve güvenli bir Avrupa" olarak belirlenmiştir (European Commission, 2020, s. 4). İki vizyonda da odak noktasının insan olduğu görülmektedir. Türkiye'nin vizyonunda milli menfaatler ön plana çıkarken AB'nin vizyonunda hak ve özgürlükler vurgulanmıştır.

Türkiye göç stratejik planında misyon "ülkemizin tarihsel birikimi ile ulusal ve uluslararası mevzuat çerçevesinde yabancıların göç alanına ilişkin tüm iş ve işlemlerini insan odaklı milli politikalarla yürütmek, ülkemizle karşılıklı uyumlarını sağlamak" olarak belirlenmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 56). Avrupa Birliği göç stratejik planında ise misyonlarının "göç ve güvenliği hedefleyen stratejilerle vizyonun desteklenmesi" olduğu yazmaktadır. Bu da AB seviyesinde kuralların geliştirilmesi, gözlenmesi ve uygulanması noktasında destek sağlanarak gerçekleşebilecektir. Bu kurallar insan haysiyeti, özgürlük, demokrasi, eşitlik, yasalara uygunluk ve insan haklarına saygı temelinde şekillenmektedir (European Commission, 2020, s. 4).

Türkiye göç stratejik planında belirtilen temel değerlerin bakıldığında insan hakları odaklılık, özgürlük ve güvenlik dengesi, güvenilirlik, çözüm odaklılık, yeniliğe açıklık, katılımcı yönetim anlayışı, tutarlılık ve öngörülebilirlik, hesap verilebilirlik ve şeffaflık,

verimlilik, meslek etiği bilinci ve liyakat olduğu görülmektedir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 56). Avrupa Birliği göç stratejik planında ise temel değerleri insanların ve fikirlerin çeşitliliği, güvene dayalı saygılı bir çalışma çevresini teşvik, şeffaflık, bilginin dağarcığının ve tecrübenin paylaşımı olarak ortaya koymuştur (European Commission, 2020, s. 4). Buna bakıldığında iki tarafın da birbirine benzer temel değerlere sahip olduğu söylenebilir.

4.3.Göç Stratejik Planların Amaç ve Hedeflerinin Karşılaştırılması

Türkiye göç stratejik planında 6 ana stratejik amaç belirlemiştir. Bunlar yönetilebilir düzenli göç, düzensiz göçle mücadele, etkin uluslararası koruma mekanizması, insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması, karşılıklı uyum ve iletişim, güçlü kurumsal kapasitedir. Her bir amaç için de alt hedefler belirlenmiştir. Belirlenen hedeflerin her biri için de ayrı ayrı temel performans göstergeleri belirlenmiştir. AB göç stratejik planıyla karşılaştırma yapılmak istendiği için her birine tek tek bakmak gerekmektedir.

Yönetilebilir düzenli göç stratejik hedefi aslında yabancıların düzenli göç kapsamındaki iş ve işlemlerinin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Bu hedef için üç amaç belirlenmiştir. Bunlardan ilki ülkeye giriş ve vize işlemlerinin etkinliğini arttırmaktır. Bu amacın performans göstergeleri olarak da sonuçlandırılan ön izne tabi vize sayısı ve görüş verilen çalışma izni/vizesi sayısı belirlenmiştir. İkinci hedef ise ikamet izni işlemlerini daha hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleştirmektir. Bu hedefin performans göstergeleri ise aktif ikamet izni başvuru sayısı ile e-ikamet ile yapılan başvuru sayısı belirlenmiştir. Üçüncü hedef olarak da iskana dair işlemlerin etkinliğinin arttırılmasını sağlamak belirlenmiştir. Bu hedef için performans göstergeleri de iskan kanunu kapsamında sonuçlandırılan ortalama göçmen başvuru sayısı ile ilgili kurum ve kuruluşlarla gerçekleştirilen faaliyetlerin gerçekleşme oranları belirlenmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 61–63).

Düzensiz göçle mücadele hedefi ayrıntılandırıldığında "düzensiz göçte temel insan hak ve özgürlüklerine saygılı, uluslararası standartlara uygun, en iyi örneklerle ve güncel gelişmelerle göç yönetimine ilişkin tüm unsurların sürekli gözden geçirildiği, proaktif bir göç yönetimi oluşturmak" olarak görülebilir. Bu amaç 3 adet alt hedefe bölünmüştür. İlk hedef olarak "düzensiz göçle mücadele edilebilmesi ve sınır dışı etme mekanizmasının işletilebilmesi amacıyla ilgili paydaşlar arasında koordinasyon sağlayarak etkinliği arttırmak" belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri ise iş birliğini arttırıcı etkinlik sayısı, elektronik olarak veri entegrasyonu yapılan kurum sayısı ve oluşturulan/değiştirilen mevzuat sayısı belirlenmiştir. İkinci olarak da "geri kabul kapsamında yürütülen tüm iş ve işlemleri uluslararası hukuk ve insan hakları normları çerçevesinde yürütmek" hedeflenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri geri kabul başvurularının yanıtlanma oranı ile oluşturulan/değiştirilen mevzuat sayısı belirlenmiştir. Son olarak ise "ulusal ve uluslararası hukuk çerçevesinde düzensiz göçmenlerin gönüllü ve güvenli geri dönüş sayılarını artırabilecek bir sistem oluşturmak" hedeflenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri ise işbirliği yapılan paydaş sayısı, gönüllü ve güvenli geri dönüşlerdeki artış oranı ve oluşturulan/değiştirilen mevzuat sayısı belirlenmiştir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 67, 68).

Etkin uluslararası koruma mekanizması stratejik amacı esasında "ülkemizden gerek bireysel gerekse kitlesel olarak koruma talep eden yabancıların tüm iş ve işlemlerini uluslararası

temel insan haklarını güvence altına alarak etkin bir şekilde gerçekleştirmek" anlamına gelmektedir. Bu stratejik amaç iki alt hedefe ayrılmıştır. Bunlardan ilki "ülkemizden bireysel olarak koruma talep eden uluslararası koruma kapsamındaki yabancıların statü belirleme işlemlerini güncel gelişmeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda insan odaklı olarak etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmek" olarak belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri sonuçlandırılan başvuru sayısı ile sonuçlandırılan başvuru sayısının toplam başvuru sayısına oranıdır. Diğer hedef ise "ülkemizde kitlesel olarak geçici koruma kapsamında bulunan yabancılara yönelik iş ve hizmetlere erişimi güncel gelişmeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda insan odaklı olarak etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmek" olarak belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri ise geçici koruma kapsamında kayıtları güncellenen yabancı sayısı ve tespit edilen özel ihtiyaç sahibi sayısıdır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, s. 72).

İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması stratejik amacı "İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında uluslararası hukuk perspektifiyle mağdur odaklı etkin bir koruma ve mücadele sistemi geliştirmek" olarak tanımlanmıştır. Üç adet alt hedef belirlenmiştir. Birinci hedef "insan ticaretine ilişkin kapsamlı ve mağdur odaklı bir yaklaşım geliştirilerek mağdur tespit sürecini iyileştirmektir." Gerçekleştirilen muhtemel insan ticareti mağdur mülakat sayısı, tanımlanan insan ticareti mağdur sayısı ve Yapılan farkındalık çalışmalarının sayısı bu hedefin temel performans göstergeleridir. İkinci hedef "İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında yasal ve idari kapasiteyi güçlendirmek" olarak belirlenmiştir. Temel performans göstergeleri eğitim verilen kişi sayısı ve hedefe yönelik ulusal ve uluslararası gerçekleştirilen yasal düzenlemeler, anlaşmalar, protokoller ve değişikliklerdir. Üçüncü hedef ise "yerel yönetimlerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla (STK) iş birliği içerisinde insan ticareti mağdurlarına destek hizmetlerini artırmak" olarak belirlenmiştir. Sığınma evi sayısı, gönüllü ve güvenli geri dönüş programından yararlanan mağdurların tanımlanan mağdurlara oranı ve iş birliği yapılan yerel yönetim ve STK sayısı temel performans göstergeleridir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 75, 76).

Beşinci stratejik amaç olan karşılıklı uyum ve iletişim "Ülkemizdeki yabancıların toplumla olan karşılıklı uyumlarını desteklemek" anlamına gelmektedir. Dört alt stratejik hedefe bölünmüştür. "Müstakil bir uyum eğitim programının oluşturulmasını, yabancıların uyumlarını sağlamak amacıyla kursların yaygınlaştırılmasını ve kurslara katılım oranının artırılmasını desteklemek" ilk hedeftir. Bu hedefin temel performans göstergeleri kurslardan faydalanan yabancı sayısı, uyum etkinliklerine katılan yabancı sayısı ve uyuma yönelik etkinlik sayısı olarak belirlenmiştir. İkinci hedef ise "başta çocuklar olmak üzere ülkemizde yasal olarak bulunan tüm yabancıların uyum süreçlerini desteklemek" olarak belirlenmiştir. Bu hedef için belirlenen temel performans göstergeleri uyum için kullanılan araç sayısı, uyum faaliyetleri kapsamında ulaşılan çocuk sayısı ve çocuklara dağıtılan uyum materyali sayısıdır. Üçüncü olarak "uyum konusunda ilgili tüm paydaşlar ile koordinasyonu sağlayarak etkili bir uyum sürecini geliştirmek ve uygulamak" hedeflenmiştir. Göç ve uyum konularında Gerçekleştirilen bilgilendirme toplantılarının sayısı ve aktif rol alan kurumlarla gerçekleştirilen koordinasyon toplantıları ve çalıştayların sayısı temel performans göstergeleri olarak belirlenmiştir. "Genel Müdürlüğümüzün görev alanına giren konular hakkında kamuoyunu düzenli olarak bilgilendirmek" ise dördüncü alt hedef olarak belirlenmiştir. Yabancılar iletişim merkezi YİMER 157'de cevaplanan çağrı sayısı, kurulan göç danışma merkezi sayısı ve bilgilendirme

materyallerinin sayısı ise bu hedefin temel performans göstergeleridir (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 79, 80).

Son stratejik amaç güçlü kurumsal kapasite olarak adlandırılmış olup "kaynakları ekonomik ve verimli kullanan, yönetim ve organizasyon yapısını sürekli iyileştiren etkin bir kurumsal yapı oluşturmak" olarak tanımlanmıştır. Dört adet alt stratejik hedefe bölünmüştür. Bunlardan ilki "kurum misyonuna yönelik beşerî ve fiziki kaynakların yapısını ve niteliğini geliştirmek" olarak belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri personel sayısının artış oranı, yayınlanan Göç Araştırmaları Dergisi sayısı ve gerçekleştirilen hizmet içi eğitim sayısı belirlenmiştir. İkinci olarak "genel müdürlük ve taşra teşkilatının fiziki, teknolojik, hukuki ve destek hizmetleri yapısını geliştirmek" hedefi belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri kurumun yatırım bütçesi, genel müdürlüğe bağlı geri gönderme merkezlerinin toplam kapasitesi, genel müdürlük merkez ve taşra teşkilatındaki teknolojik kaynakların artış oranı ve kazanılan dava sayısının toplam dava sayısına oranıdır. Üçüncü stratejik hedef "stratejik yönetim anlayışına dayanan yönetim ve organizasyon yapısını tamamlamak" olarak belirlenmiştir. Stratejik yönetim konusunda verilen eğitim sayısı, iç kontrol eylem planındaki eylemlerin gerçekleştirilme oranı ve göç kurulunca alınan karar sayısı bu hedefin temel performans göstergeleridir. Bu stratejik amacın son stratejik hedefi ise "kurumun vizyonuna yönelik mali kaynaklarını çeşitlendirmek, faaliyetlerini projelendirmek ve bu konudaki kapasitesini artırmak" olarak belirlenmiştir. Bu hedefin temel performans göstergeleri de uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından mali destek sağlanan ve tamamlanan proje sayısı, yabancı ülke, kurum ve kuruluşlarla yapılan etkinlik sayısı ve yararlanılan fon miktarıdır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018, ss. 83, 84).

Avrupa Birliği tarafından hazırlanan stratejik planda ise amaç ve hedefler de planın bölümlerine göre iki kısma ayrılmıştır. Bunlar stratejik hedefler ve yönetimin modernleştirilmesi hedeflerdir. Stratejik amaçların en başında Avrupa Birliği'nin genel amacı olan Avrupalı yaşam tarzını geliştirmek olarak açıklamıştır. Sonraki özel stratejik amaçlarını da bu amaca uyumlu hale getirmiştir. Bu genel amaçlar için de beş adet temel performans göstergesi belirlemiştir. Bunlardan ilki terör saldırısı mağdurlarının sayısını azaltmaktır. İkinci temel performans göstergesi ise mültecilik başvurusu sahiplerinin kabullenilmesinin yakınsama oranıdır. Bu performans göstergesinde amaç tüm üye ülkelerdeki mültecilik başvurularının şeffaf ve eşitlikçi zeminde değerlendirilmesidir. Benzer ülkeden gelen başvuruların kabul edilme oranının yüksek olduğu görülmektedir. Hedef bu oranın azaltılarak daha geniş bir zeminde çeşitlilik oluşturulmasının sağlanmasıdır. Üçüncü temel performans göstergesi AB vatandaşlarıyla üçüncü ülke vatandaşlarının istihdam oranları arasındaki farktır. Hedef göçmenlerin niteliklerinin arttırılarak işgücüne katılımlarının sağlanması ve bu farkın azaltılmasıdır. Dördüncü temel performans göstergesi ise AB'de kalma hakkı olmayan göçmenlerin geri gönderilmesidir. Bu genel stratejik amacın son temel performans göstergesi ise düzenli, güvenli, kurala uygun ve sorumlu göçün ve insan hareketlerinin sağlanmasının kolaylaştırılması için üçüncü taraf ülkelerle politikaların geliştirilmesidir (European Commission, 2020, ss. 37, 38).

Genel stratejik amaçtan sonra dört adet özel stratejik amaç belirlenmiştir. Bunlar güçlendirilmiş iç güvenlik, etkin bir mülteci ve göç yönetimi politikası, serbest dolaşım için

tam işlevsel alan ve paydaş ülkelerle daha güçlü iş birliğidir. Tüm bu amaçların genel stratejik amaç olan Avrupalı yaşam tarzını geliştirmek ile uyumlu olması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Bu hedeflerden ilki olan güçlendirilmiş iç güvenlik stratejik amacı altı adet temel performans göstergesi belirlenmiştir. İlk performans göstergesi teröre karşı korumayı destekleyerek çevrimiçi terör içerik adreslerini barındıran şirketlerin sayısını azaltmaktır. Bu tür forum tarzı internet siteleri ile iş birliği yaparak terörle alakalı içerikleri azaltmak hedeflenmektedir. Bu tür iş birliği yapılan sitelerin sayısının arttırılması hedeflenmiştir. İkinci performans göstergesi üye ülkelerde ateşli silahlar odak noktası birimleri kurularak bu birimler vasıtasıyla yasal olmayan silah barındırma ve kullanımını azaltarak terör ve organize suçlarla mücadeleyi teşvik etmektir. 2019 itibariyle 19 üye ülkede bu türden bir yapılanma varken bu tür birimlerin tüm üye ülkelerde kurulması hedeflenmiştir. Bu sayede yasal olmayan ateşli silahların sayısında azalış elde edilerek güvenlik tehdidi azaltılacaktır. Yetkili hukuki makamlarla iş birliğini ve bilgi alışverişini arttırmak da bir diğer temel performans göstergesi olarak belirlenmiştir. Doğru bilgi alışverişi ve istihbarat paylaşımı suçluların serbest dolaşımını zorlaştıracağı beklenmektedir. Dördüncü temel performans göstergesi dijital çağa ayak uyduran bir güvenlik politikası oluşturarak Avrupa Siber Suçlar Merkezi ile ortaklaşa operasyonların sayısını arttırmaktır. Merkezi ve özerk kuruluşların araştırmalarındaki iş birliğinin güçlendirilmesi ise beşinci temel performans göstergesidir. FRONTEX anlaşmasıyla özerk bölgelerdeki organizasyonlarla yapılacak olan iş birliği projelerinin sayısının arttırılması hedeflenmektedir. Son performans göstergesi de basitleştirme gerektiren mevzuatın güncellenmesi gerekliliğidir. Bunlar ihtiyaç durumuna göre yapılacaktır (European Commission, 2020, ss. 38–40).

İkinci özel stratejik amaç etkin mülteci ve göç yönetimi politikası oluşturmak olarak belirlenmiştir. Bu amaç için de 6 adet temel performans göstergesi belirlenmiştir. İlk gösterge 6 aydan uzun bir süredir beklemede kalan mültecilik başvurularının öncelikli olarak sonuçlandırılarak mülteci politikasının etkin hale getirilmesidir. 6 aydan uzun süredir bekleyen başvurularda kayda değer bir azalma hedeflenmiştir. Dayanışmaya dayalı bir göç ve mülteci politikası oluşturmak için mültecilere, göçmenlere ve entegrasyona özel olarak ayrılan fonlardan daha fazla insanın veya şirketin yararlanması bu hedef için bir temel performans göstergesi olarak belirlenmiştir. Gerçek yasal geçiş yolu ile üye ülkelere yerleştirilen kişi sayısı diğer bir performans göstergesidir. Hedef bu yasal yollarla mülteci kabulü ve insanların AB üyesi ülkelere yerleşmesinin artmasıdır. Diğer performans göstergesi de sağlanan entegrasyon desteklerinin etkinliğini gösteren mülteci, göçmen ve entegrasyon fonları tarafından desteklenen entegrasyon etkinliklerine katılan kişi sayısıdır. Yıllara göre bu sayının arttırılması hedeflenmiştir. Bu stratejik amacın hedeflerinden biri de göçmen dolandırıcılığını azaltmaktır. Buradaki performans göstergesi de Europol tarafından desteklenen göçmen dolandırıcılığı denetimlerinin artmasıdır. Son performans göstergesi de basitleştirme gerektiren mevzuatın güncellenmesi gerekliliğidir. Bunlar bir önceki amaçtaki gibi ihtiyaç durumuna göre yapılacaktır (European Commission, 2020, ss. 41, 42).

Üçüncü özel stratejik amaç serbest dolaşım için tam işlevsel alandır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için dört adet alt stratejik hedef ve performans göstergesi belirlenmiştir. İyi

korunmuş dış sınırlar alt hedefi için kademeli bir şekilde Avrupa Sınır ve Sahil Güvenlik Birliği'nin kurulmasıdır. Zamanla bu birliğin personel sayısının 10.000'e ulaşması hedeflenmektedir. Diğer alt stratejik hedef Schengen kurallarının etkin bir şekilde uygulamaya konmasıdır. Bu hedefte performans göstergesi Schengen değerlendirme mekanizmasındaki aksaklık sayılarıdır. 2024 yılındaki hedef 2019 yılındaki aksaklık sayısının %25'i kadarına azaltmaktır. Uzun vadede ise bu aksaklıkların sıfır olması hedeflenmektedir. Diğer hedef ve performans göstergesi ise iç sınır kontrolü yapan üye ülke sayısının azaltılmasıdır. Son performans göstergesi de basitleştirme gerektiren mevzuatın güncellenmesi gerekliliğidir. Bunlar önceki diğer amaçlardaki gibi ihtiyaç durumuna göre yapılacaktır (European Commission, 2020, ss. 43, 44).

Son özel stratejik amaç ise paydaş ülkelerle daha güçlü iş birliğidir. Bu amaç için 5 adet alt hedef ve temel performans göstergesi belirlenmiştir. İlki paydaş ülkelerle daha yakın temastır ve Avrupa Göç İrtibat Ofislerinin ve Göç İrtibat Ofislerinin paydaş ülkelerde sayıca arttırılması hedeflenmektedir. Diğer bir stratejik alt hedef ve performans göstergesi ise göçle alakalı anlaşmaların pazarlığının yapılarak imzalanmasıdır. Hedef paydaş ülkelerle bu çeşit anlaşma sayısının arttırılmasıdır. Diğer hedef ise Europol ve Frontex'in paydaş ülkelerdeki düzenlemelerinin ve anlaşmalarının sayılarının arttırılmasıdır. Dördüncü alt stratejik hedef ise üçüncü taraf ülkelerle istihbarat paylaşımının arttırılmasıdır. Performans göstergesi olarak da havayolu taşımacılığındaki PNR verilerinin karşılıklı takas sayısı belirlenmiştir. Bu takasın ve paylaşımın arttırılması hedeflenmiştir. Son performans göstergesi de basitleştirme gerektiren mevzuatın güncellenmesi gerekliliğidir. Bunlar önceki diğer amaçlardaki gibi ihtiyaç durumuna göre yapılacaktır (European Commission, 2020, ss. 44, 45).

Bölüm 2'deki yönetimsel amaçlar ise insan kaynakları yönetimi, finansal yönetimin emniyeti, yolsuzluk risk yönetimi, dijital dönüşüm ve bilgi yönetimi konularını kapsamaktadır. İnsan kaynakları yönetimi amaçlarının hedefleri orta kademe yöneticilerinde cinsiyet eşitliliğini sağlamak, yani kadın yönetici sayısının erkek yönetici sayısına eşitlemek ve bakanlık personelinin bağlılıklarını arttırmaktır. Bağlılık artışı hedefinin performans göstergesi olarak anket yapılarak sonuçlarda bağlılık oranlarında 2018 yılına göre artış sağlanmasıdır. Finansal yönetim amacının alt hedefi ise kaynakların finansal risk emniyeti prensiplerine uygun bir şekilde kullanılarak maliyet etkinliği kontrolü sağlanarak yasal bir şekilde gerekli garantiyi elde etmektir. Temel performans göstergesi de kapanıştaki tahmin edilen riskin tutarlı olmasıdır. Yolsuzluk risk yönetimi amacının alt hedefi ise yolsuzluğun önlenmesi, saptanması ve düzeltilmesidir. Performans göstergesi bakanlığın yolsuzlukla mücadele stratejisinin tüm stratejik plan hayat döngüsünün bir parçası olacak şekilde bütünleştirmek ve Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu tavsiyeleri ile bütünleştirmek olarak belirlenmiştir. Dijital dönüşüm ve bilgi yönetimi amacının alt hedefi ise yönetim süreçlerinin gerçekten dijital hale dönüştürülmüş, kullanıcı odaklı ve veri etkin bir komisyona ilerletecek şekilde daha iyi politika şekillendirici bilgi yönetimi için yenilikçi, güvenilir dijital çözümlerin kullanılmasıdır. Performans göstergeleri ise en önemli bilgi işlem çözümlerinin dijital strateji prensiplerine uyumluluk derecesi, anahtar veri varlığının veri yönetimi için kurumsal prensiplerine uygun hale getirilme oranı ve veri koruma uyumluluğu için farkındalık etkinliklerine katılan personel sayısı olarak belirlenmiştir.

4.4. Göç Stratejik Planlarının AB Temel Değerler Anahtar Kelimelerinin Kullanımının Karşılaştırması

Avrupa Birliği'nin temel değerleri insan onuru, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve azınlıklara mensup kişilerin hakları da dahil olmak üzere insan haklarına saygıdır (Avrupa Birliği Başkanlığı, 2020). Bu sebeple özellikle Avrupa Birliği'nin göç stratejik planında bu değerlere vurgu yapılması beklenmektedir. Türkiye göç stratejik planında da Avrupa Birliği'ne üyelik kapsamında benzer değerlerin dikkate alınacağı beklenmektedir. Tablo 1'de bu değerlerin göç stratejik planlarında kaç kez değinildiği görülmektedir. bu tabloda hukukun üstünlüğü ilkesi anahtar kelime olarak hukuk, yasal kelimeleri şeklinde taranmıştır.

Çizelge 1. Göç stratejik planlarında AB temel değerlerinin geçme sıklığı

Temel Değer	Türkiye Göç Stratejik Planında değinme sayısı	AB Göç Stratejik Planında Değinme Sayısı
İnsan onuru	1	1
Demokrasi	1	3
Eşitlik	0	8
Hukuk/yasal	46	91
İnsan hakları	22	9
Özgürlük	8	5

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye göç stratejik planının kitabına uygun denebilecek bir şekilde bir ders kitabından örnek alınmış şekilde hazırlandığı görülmektedir. bir stratejik planın tüm aşamaları görülmektedir. bunun yanı sıra AB stratejik planı ise bir stratejik planın tüm unsurlarını taşısa bile daha karmaşık bir şekilde hazırlanmıştır. Bu durum Türkiye'nin bu işi hazırlık aşamasında daha fazla ciddiye aldığını göstermektedir.

Biçimsel açıdan Türkiye ve AB göç stratejik planlarının karşılaştırılmasında en çok göze çarpan unsur Türkiye stratejik planında durum analizinin ayrı bir başlık altında yapılarak iç ve dış analizin ayrıntılı bir biçimde yapılması buna karşın AB göç stratejik planında bu analizin ayrı bir bölüm halinde yapılmayarak her bölümün içerisinde bahsedilmiştir. Yine Türkiye göç stratejik planında SWOT analizi yapılarak güçlü ve zayıf yönlerle birlikte fırsatlar ve tehditler ortaya konarken AB göç stratejik planında böyle bir analiz bulunmamaktadır. Biçimsel karşılaştırmaya bakılarak tümden düşünüldüğünde Türkiye'nin stratejik planının AB'nin stratejik planından daha profesyonel ve kitabına uygun yapıldığı görülebilir. Bu da Türkiye'nin bu stratejik plana AB'ye göre daha fazla önem verdiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye ve AB'nin göç stratejik planlarının vizyonları karşılaştırıldığında AB vizyonunun AB'nin temel değerlerinden olan insan haklarına ve özgürlüklere değindiği görülmektedir. Buna karşılık Türkiye'nin vizyonunda sadece insan odaklılıktan bahsedilmektedir. Yine her iki ülke de vizyonunda kendi menfaatlerine yer vermiştir. Misyonların karşılaştırılmasında ise AB sadece vizyona ulaşma yolundan bahsederken Türkiye milli hassasiyetlerinin insan odaklı yaklaşımlarla ele alınacağını ortaya koymaktadır. Ancak AB stratejik planında AB temel değerlerini bu stratejik planın uygulama temel değerleri olarak alırken Türkiye stratejik planında sadece insan hakları ve özgürlük temel değer olarak

algılanmaktadır. Hatta buradaki özgürlüğe değinme özgürlük güvenlik dengesinin kurulması olarak geçmektedir.

Amaç ve hedefler açısından iki stratejik planın karşılaştırılması biraz daha karmaşıktır. AB'nin tüm özel stratejik amaçları tek genel stratejik amaç olan Avrupalı yaşam tarzının geliştirilmesine hizmet etmektedir. Etkin bir düzenli göç ve düzensiz göçün engellenmesi ortak amaçlar olarak görülebilir. Ayrıca uyum konusu da iki tarafın stratejik hedeflerindendir. Hem AB hem de Türkiye uyum konusunu çok ciddiye alarak geniş bir kaynak ayırmıştır ve belirli projeler oluşturmak istemektedir. Ayrıca etkin uluslararası iş birliği de yine ortak amaçlardandır. Yönetimsel amaçlara bakıldığında hukuki ve teknolojik altyapı amaçları benzeşmektedir. Her iki taraf da mevzuatında güncellemeler yaparak iyileştirmeyi amaçlamaktadır ve dijital çağa ayak uydurmak için teknolojisini yenilemek hedefindedir. Bu ortak amaç hedeflerin dışında bakıldığında AB tüm hedeflerini temel değerlerine uygun belirlemiştir. Türkiye'nin amaç ve hedeflerine bakıldığındaysa yine insan odaklılığa vurgu yapıldığı görülmektedir. bunun yanında insan haklarına ve yasalara uygunluk da önemli görülmektedir. ancak özgürlük konusunda daha katı bir tutum izlenmektedir. Bu amaç ve hedeflerin ve hatta performans göstergelerinin karşılaştırması yapıldığında Türkiye'nin bunları belirlemesinde AB üyelik sürecinde AB politika ve kurallarına uyum sağlama niyeti kısmen görülmektedir. Yine de göçle ilgili amaç ve hedeflerinde evrensel bakış açısı yerine milli hassasiyetlerin ve iç politik göstergelerin daha çok düşünüldüğü görülmektedir.

AB temel değerlerin kullanım sıklığına göre karşılaştırma yapıldığında ise Türkiye'nin göç stratejik planında insan haklarının ve özgürlüğün daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Her ne kadar özgürlük kelimesi AB'nin göç stratejik planına nazaran daha fazla kullanılmış olsa da temel değer olarak özgürlük yerine özgürlük güvenlik dengesini benimsemiş olması daha özgürlükçü bir stratejik plan olmadığını göstermektedir. İnsan kaynaklarından ise 22'ye 9 olarak iki katından fazla bir oranda kullanılmıştır. Bu durumda AB'nin temel değerleri olan insan haklarına Türkiye'nin göç perspektifi açısından olumlu baktığı manasına gelmektedir. Bunların dışında diğer temel değerler her ne kadar AB göç stratejik planı yarı yarıya daha kısa olsa da daha sık kullanılmıştır. Bu durum da Türkiye'nin göç perspektifinde AB temel değerlerine insan hakları dışında AB kadar önem vermediği sonucunu ortaya koymaktadır.

İlerleyen zamanlarda bu çalışmada karşılaştırılan göç stratejik planlarının süreleri dolduğunda ne kadarının gerçekleşip gerçekleşmediği incelenebilir. Ayrıca Türkiye dışındaki diğer AB aday ülkelerinin de göç stratejik planlarının karşılaştırılması bu çalışmanın sonuçlarının daha iyi yorumlanmasını sağlayacaktır.

6. KAYNAKÇA

Akgül, M. (y.y.). Nitel Araştırmada Veri Analizi: Betimsel ve İçerik Analizi. *Araştırma Yöntem ve Teknikleri II* içinde . Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.

Arslantaş, E. (2018). Türkiye'nin AB tam üyelik alternatifleri. *Akademik Bakış Dergisi*, (65), 265–278.

Avrupa Birliği Başkanlığı. (2016). *Katılım müzakerelerinde mevcut durum*. https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/katilim_muzakerelerinde_mevcut_durum_karti-_08072019-_tr.pdf adresinden erişildi.

Avrupa Birliği Başkanlığı. (2020). AB Yapısı ve İşleyişi. 3 Temmuz 2022 tarihinde https://www.ab.gov.tr/bir-bakista-ab_3.html adresinden erişildi.

Dinçer, Ö. (2007). *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*. (R. Gürtuna, Ed.) (8. bs.). İstanbul: Alfa Yayınları.

European Commission. (2020). *Strategic Plan 2020-2024 DG Migration and Home Affairs*. https://ec.europa.eu/info/system/files/home_sp_2020_2024_en.pdf adresinden erişildi.

Göç İdaresi Başkanlığı. (2022). Başkanlık. 4 Temmuz 2022 tarihinde https://www.goc.gov.tr/baskanligin-gorevleri adresinden erişildi.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2018). *Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 2019-2023 Stratejik Planı*. Ankara. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Mali-Tablolar/STRATEJIK-PLAN-2019-2023/Stratejik-Plan-2019_2023.pdf adresinden erişildi.

Hepkul, A. (2002). Bir sosyal bilim araştırma yöntemi olarak içerik analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *18*(1), 1–12. https://dergipark.org.tr/tr/pub/anadoluibfd/issue/48381/612689 adresinden erişildi.

Kabakuşak, D. (2015). Küresel göç yönetişimi çerçevesinde Türkiye'de göç olgusunun kurumsallaşması. *Yerelden küresele: sosyal bilimlerde yeni yaklaşımlar* içinde (ss. 254–266). Artvin: Artvin Çoruh Üniversitesi.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*(15), 170–189. https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/54983/727462 adresinden erişildi.

Maviş, F. (1988). Stratejik yönetim modeli. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *6*(2), 91–106. https://dergipark.org.tr/tr/pub/anadoluibfd/issue/55077/756115 adresinden erişildi.

Özkan, A. ve Köse, Ş. (2017). Avrupa Birliği'nin Göç Politikaları ve Türk Kamu Yönetiminde Göç Reformları. A. Yatkın (Ed.), *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu* içinde (ss. 252–265). Elazığ: Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

Öztürk, C. ve Tekiner, M. A. (2017). Stratejik göç yönetimi çerçevesinde Türkiye'de Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün konumu. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, *19*(1), 143–159.

Resmi Gazete. (2013, 11 Nisan). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. *Resmi Gazete*. Ankara. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6458.pdf adresinden erişildi.

Resmi Gazete. (2018a, 9 Temmuz). Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. *Resmi Gazete*. Ankara. https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.703.pdf adresinden erişildi.

Resmi Gazete. (2018b, 15 Temmuz). Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.

Resmi Gazete. Ankara. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/19.5.4.pdf adresinden erişildi.

Resmi Gazete. (2021, 29 Ekim). Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. *Resmi Gazete*. Ankara. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/10/20211029-35.pdf adresinden erişildi.

Sarıgil, Z. (2009). AB vizyonları ve Türkiye ' nin AB üyeliği. *Liberal Düşünce Dergisi*, (50), 191–212. https://dergipark.org.tr/tr/pub/liberal/issue/48194/609916 adresinden erişildi.

Türk Dil Kurumu. (2019). Göç. *Güncel Türkçe Sözlük*. 3 Temmuz 2022 tarihinde https://sozluk.gov.tr/ adresinden erişildi.

Ülgen, H. ve Mirze, K. S. (2020). *İşletmelerde Stratejik Yönetim* (10. bs.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.

The Methodology of Out-Migration in Georgia

Shorena Tsiklauri

Ilia State University, Institute of Demography and Sociology, Ilia State University, Tbilisi, Georgia

Abstract:

Out-migration is an important issue for Georgia as well as since independence has loosed due to emigration one fifth of its population. During Soviet time out-migration from USSR was almost impossible and one of the most important instruments in regulating population movement within the Soviet Union was the system of compulsory residential registrations, so-called “propiska”. Since independent here was not any regulation for migration from Georgia. The majorities of Georgian migrants go abroad by tourist visa and then overstay, becoming the irregular labor migrants. The official statistics on migration published for this period was based on the administrative system of population registration, were insignificant in terms of numbers and did not represent the real scope of these migration movements. This paper discusses the data quality and methodology of migration statistics in Georgia and we are going to answer the questions: what is the real reason of increasing immigration flows according to the official numbers since 2000s?

Keywords: Data quality, Georgia, methodology, out-migration, policy.

GREEN BRIDGES AND THEIR MIGRATION POTENTIAL

Jaroslav Žák, Aleš Florian

Department of Civil Engineering, The Institute of Technology and Businesses in Czech Republic

Abstract:

Green bridges enable wildlife to pass through linear structures, especially freeways. The term migration potential is used to quantify their functionality. The proposed methodology for determining migration potential eliminates the mathematical, systematic and ecological inaccuracies of previous methodologies and provides a reliable tool for designers and environmentalists. The methodology is suited especially to medium-sized and large mammals, is mathematically correct, and its correspondence with reality was tested by monitoring existing green bridges.

Keywords: Green bridges, migration potential, partial probabilities, wildlife migration.

LABOUR MIGRATION IN RUSSIA IN THE CONTEXT OF RUSSIA'S NATIONAL SECURITY PROBLEM

A. V. Dolzhikova

Vice Rector for Supplementary Education, Peoples' Friendship University of Russia

Abstract:

The article deals with the problems of labour migration in the Russian Federation in the context of Russia's national security, provides the typology of migrants residing in the territory of the Russian Federation and analyzes the risk factors. The author considers the structure of migration flows and the terms of legal, economic and socio-cultural adaptation of migrants in the Russian Federation. In this connection, the status of the Russian migration legislation, the concept of the comprehensive exam in Russian as a foreign language, history of Russia and the basics of the Russian Federation legislation for foreign citizens which was introduced in Russia on January 1, 2015, are analyzed. The article discloses its role as the adaptation strategy and the factor of Russia's migration security.

Keywords: Comprehensive exam, migration policy, migration legislation, Russia's national security.

Migration among Multicities

Ming Guan

Director of management science and engineering in Xuchang University

Abstract:

This paper proposes a simple model of economic geography within the Dixit-Stiglitz-Iceberg framework that may be used to analyze migration patterns among three cities. The cost–benefit tradeoffs affecting incentives for three types of migration, including echelon migration, are discussed. This paper develops a tractable, heterogeneous-agent, general equilibrium model, where agents share constant human capital, and explores the relationship between the benefits of echelon migration and gross human capital. Using Chinese numerical solutions, we study the manifestation of echelon migration and how it responds to changes in transportation cost and elasticity of substitution. Numerical results demonstrate that (i) there are positive relationships between a migration-s benefit-and-wage ratio, (ii) there are positive relationships between gross human capital ratios and wage ratios as to origin and destination, and (iii) we identify 13 varieties of human capital convergence among cities. In particular, this model predicts population shock resulting from the processes of migration choice and echelon migration.

Keywords: Dixit-Stiglitz-Iceberg framework, elasticity , echelonmigration, trade-off

Sri Lanka – Middle East Labour Migration Corridor: Trends, Patterns and Structural Changes

Dinesha Siriwardhane, Indralal De Silva, Sampath Amaratunge

Department of Business Economics, University of Sri Jayewardenepura, Gangodawila, Nugegoda, Sri Lanka

Abstract:

Objective of this study is to explore the recent trends, patterns and the structural changes in the labour migration from Sri Lanka to Middle East countries and to discuss the possible impacts of those changes on the remittance flow. Study uses secondary data published by Sri Lanka Bureau of Foreign Employment and Central Bank. Thematic analysis of the secondary data revealed that the migration for labour has increased rapidly during past decades. Parallel with that the gender and the skill composition of the migration flow has been changing. Similarly, the destinations for male migration have changed over the period. These show positive implications on the international remittance receipts to the country.

Keywords: Labour migration, Remittances, Middle East, Sri Lanka.

Repatriates in the Kazakhstan: The Problems of Migration and Adaptation to the Historic Homeland

B.K. Kalshabayeva, A.S. Seisenbayeva

Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, CO 050047 Kazakhstan

Abstract:

The article is devoted to Kazakh repatriates and their migration to Kazakhstan as historical homeland, and also addresses the problem of migrants- adaptation in the republic, particularly in Almaty oblast (region). The authors used up-to-date statictics and materials of the Department of Migration Committee to analyze the newcomers- number and features of the repatriate-s location in this oblast. Having studied this region they were able to identify the main reasons why Kazakh Diaspora in Central Asia, Iran, Avganistana and Turkey is eager to come back to their historic homeland along with repatriates adaptation to the republic.

Keywords: Kazakh diaspora, repatriates, migration, adaptation, Central Asia, Iran, Avganistan, Migration Committee.

Data Migration Methodology from Relational to NoSQL Databases

Mohamed Hanine, Abdesadik Bendarag, Omar Boutkhoum

Safi Cadi Ayyad University, Morocco

Abstract:

Currently, the field of data migration is very topical. As the number of applications developed rapidly, the ever-increasing volume of data collected has driven the architectural migration from Relational Database Management System (RDBMS) to NoSQL (Not Only SQL) database. This very recent technology is important enough in the field of database management. The main aim of this paper is to present a methodology for data migration from RDBMS to NoSQL database. To illustrate this methodology, we implement a software prototype using MySQL as a RDBMS and MongoDB as a NoSQL database. Although this is a hard engineering work, our results show that the proposed methodology can successfully accomplish the goal of this study.

Keywords: Data Migration, MySQL, RDBMS, NoSQL, MongoDB.

Household Level Determinants of Rural-Urban Migration in Bangladesh

Shamima Akhter, Siegfried Bauer

Justus Liebig University, Giessen Germany, on leave from Assistant Professor, Department of Agricultural Economics, Bangladesh Agricultural University, Mymensingh Bangladesh

Abstract:

The aim of this study is to analyze the migration process of the rural population of Bangladesh. Heckman Probit model with sample selection was applied in this paper to explore the determinants of migration and intensity of migration at farm household level. The farm survey was conducted in the central part of Bangladesh on 160 farm households with migrant and on 154 farm households without migrant including a total of 316 farm households. The results from the applied model revealed that main determinants of migration at farm household level are household age, economically active males and females, number of young and old dependent members in the household and agricultural land holding. On the other hand the main determinants of intensity of migration are availability of economically adult male in the household, number of young dependents and agricultural land holding.

Keywords: Determinants, Heckman Probit Model, Migration, Rural- Urban.

MIGRATION OF A DROP IN SIMPLE SHEAR FLOW AT FINITE REYNOLDS NUMBERS: SIZE AND VISCOSITY RATIO EFFECTS

M. Bayareh, S. Mortazavi

Islamic Azad University (IAU), Branch of Lamerd, Iran

Abstract:

The migration of a deformable drop in simple shear flow at finite Reynolds numbers is investigated numerically by solving the full Navier-Stokes equations using a finite difference/front tracking method. The objectives of this study are to examine the effectiveness of the present approach to predict the migration of a drop in a shear flow and to investigate the behavior of the drop migration with different drop sizes and non-unity viscosity ratios. It is shown that the drop deformation depends strongly on the capillary number, so that; the proper non-dimensional number for the interfacial tension is the capillary number. The rate of migration increased with increasing the drop radius. In other words, the required time for drop migration to the centreline decreases. As the viscosity ratio increases, the drop rotates more slowly and the lubrication force becomes stronger. The increased lubrication force makes it easier for the drop to migrate to the centre of the channel. The migration velocity of the drop vanishes as the drop reaches the centreline under viscosity ratio of one and non-unity viscosity ratios. To validate the present calculations, some typical results are compared with available experimental and theoretical data.

Keywords: drop migration, shear flow, front-tracking method, finite difference method.

Using Music in the Classroom to Help Syrian Refugees Deal with Post-War Trauma

VARTAN AGOPIAN

Department of Music at the Faculty of Education at Charles University, Prague, Czech Republic and the Department of Psychology at the University of New York in Prague

Abstract:

Millions of Syrian families have been displaced since the beginning of the Syrian war, and the negative effects of post-war trauma have shown detrimental effects on the mental health of refugee children. While educational strategies have focused on vocational training and academic achievement, little has been done to include music in the school curriculum to help these children improve their mental health. The literature of music education and psychology, on the other hand, shows the positive effects of music on traumatized children, especially when it comes to dealing with stress. This paper presents a brief literature review of trauma, music therapy, and music in the classroom, after having introduced the Syrian war and refugee situation. Furthermore, the paper highlights the benefits of using music with traumatized children from the literature and offers strategies for teachers (such as singing, playing an instrument, songwriting, and others) to include music in their classrooms to help Syrian refugee children deal with post-war trauma.

Keywords: Children, music, refugees, Syria, war.

LEGAL THEORIES UNDERPINNING ACCESS TO JUSTICE FOR VICTIMS OF SEXUAL VIOLENCE IN REFUGEE CAMPS IN AFRICA

O. E. EBERECHI, G. P. STEVENS

Faculty of Law, University of Pretoria, 0002 Pretoria, South Africa

Abstract:

Legal theory has been referred to as the explanation of why things do or do not happen. It also describes situations and why they ensue. It provides a normative framework by which things are regulated and a foundation for the establishment of legal mechanisms/institutions that can bring about a desired change in a society. Furthermore, it offers recommendations in resolving practical problems and describes what the law is, what the law ought to be and defines the legal landscape generally. Some legal theories provide a universal standard, e.g. human rights, while others are capable of organizing and streamlining the collective use, and, by extension, bring order to society. Legal theory is used to explain how the world works and how it does not work. This paper will argue for the application of the principles of legal theory in the achievement of access to justice for female victims of sexual violence in refugee camps in Africa through the analysis of legal theories underpinning the access to justice for these women. It is a known fact that female refugees in camps in Africa often experience some form of sexual violation. The perpetrators of these incidents may never be apprehended, prosecuted, convicted or sentenced. Where prosecution does occur, the perpetrators are either acquitted as a result of poor investigation, inept prosecution, a lack of evidence, or the case may be dismissed owing to tardiness on the part of the prosecutor, which accounts for the culture of impunity in refugee camps. In other words, victims do not have access to the justice that could ameliorate the plight of the victims. There is, thus, a need for a legal framework that will facilitate access to justice for these victims. This paper will start with an introduction, and be followed by the definition of legal theory, its functions and its application in law. Secondly, it will provide a brief explanation of the problems faced by female refugees who are victims of sexual violence in refugee camps in Africa. Thirdly, it will embark on an analysis of theories which will be a help to an understanding of the precarious situation of female refugees, why they are violated, the need for access to justice for these victims, and the principles of legal theory in its usefulness in resolving access to justice for these victims.

Keywords: Access to justice, underpinning legal theory, refugee, sexual violence.

THE USE OF MOBILE PHONES BY REFUGEES TO CREATE SOCIAL CONNECTEDNESS: A LITERATURE REVIEW

Sarah Vuningoma, Maria Rosa Lorini, Wallace Chigona

University of Cape Town, Rondebosch 7701, South Africa

Abstract:

Mobile phones are one of the main tools for promoting the wellbeing of people and supporting the integration of communities on the margins such as refugees. Information and Communication Technology has the potential to contribute towards reducing isolation, loneliness, and to assist in improving interpersonal relations and fostering acculturation processes. Therefore, the use of mobile phones by refugees might contribute to their social connectedness. This paper aims to demonstrate how existing literature has shown how the use of mobile phones by refugees should engender social connectedness amongst the refugees. Data for the study are drawn from existing literature; we searched a number of electronic databases for papers published between 2010 and 2019. The main findings of the study relate to the use of mobile phones by refugees to (i) create a sense of belonging, (ii) maintain relationships, and (iii) advance the acculturation process. The analysis highlighted a gap in the research over refugees and social connectedness. In particular, further studies should consider evaluating the differences between those who have a refugee permit, those who are waiting for the refugee permit, and those whose request was denied.

Keywords: Belonging, mobile phones, refugees, social connectedness.

Tracing Syrian Refugees Urban Mobilities: The Case of Egypt and Canada

N. Elgendy, N. Hussein

Assistant Professor in Architecture and Urban Design, in the Architecture Department, Cairo University, Cairo- Egypt

Master's degree student in Architectural studies, in the Architecture Department, Cairo University, Cairo- Egypt

Abstract:

The current Syrian crisis has caused unprecedented practices of global mobility. The process of forced eviction and the resettlement of refugees could be seen through the insights of the "new mobilities paradigm". The mobility of refugees in terms of meaning and practice is a subject that calls for further studies. There is a need for the development of an approach to human mobility to understand a practice that is turning into a phenomenon in the 21st century. This paper aims at studying, from a qualitative point of view, the process of movement within the six constituents of mobility defined as the first phase of the journey of a refugee. The second phase would include the process of settling in and re-defining the host country as new "home" to refugees. The change in the refugee state of mind and crossing the physical and mental borders from a "foreigner" to a citizen is encouraged by both the governmental policies and the local communities' efforts to embrace these newcomers. The paper would focus on these policies of social and economic integration. The concept of integration connotes the idea that refugees would enjoy the opportunities, rights and services available to the citizens of the refugee's new community. So, this paper examines this concept through showcasing the two hosting countries of Canada and Egypt, as they provide two contrasting situations in terms of cultural, geographical, economic and political backgrounds. The analysis would highlight the specific policies defined towards the refugees including the mass communication, media calls, and access to employment. This research is part of a qualitative research project on the process of Urban Mobility practiced by the Syrian Refugees, drawing on conversational interviews with new-settlers who have moved to the different hosting countries, from their *home* in Syria. It explores these immigrants' practical and emotional relationships with the process of movement and settlement. It uses the conversational interviews as a tool to document analysis and draw relationships in an attempt to establish an understanding of the factors that contribute to the new-settlers feeling of home and integration within the new community.

Keywords: Mobility, refugees, home, integration.

Context, Challenges, Constraints and Strategies of Non-Profit Organisations in Responding to the Needs of Asylum Seekers and Refugees in Cape Town, South Africa

C. O'Brien, Chloe Reiss

University of Cape Town , South Africa

Abstract:

While South Africa has been the chosen host country for over 1,2 million asylum seekers/refugees it has at the same time, been struggling to address the needs of its own people who are still trapped in poverty with little prospects of employment. This limited exploratory, qualitative study was undertaken in Cape Town with a purposive sample of 21 key personnel from various NPOs providing a service to asylum seekers/refugees. Individual in-depth face to face interviews were carried out and the main findings were: Some of the officials at the Department of Home Affairs, health personnel, landlords, school principals, employers, bank officials and police officers were prejudicial in their practices towards asylum seekers/ refugees. The major constraints experienced by NPOs in this study were linked to a lack of funding and minimal government support, strained relationship with the Department of Home Affairs and difficulties in accessing refugees. And finally, the strategies adopted by these NPOs included networking with other service providers, engaging in advocacy, raising community awareness and liaising with government. Thus, more focused intervention strategies are needed to build social cohesion, address prejudices which fuels xenophobic attacks and raise awareness/educate various sectors about refugee rights. Given this burgeoning global problem, social work education and training should include curriculum content on migrant issues. Furthermore, larger studies using mixed methodology approaches would yield more nuanced data and provide for more strategic interventions.

Keywords: Refugees and asylum seekers, non-profit organisations, refugee challenges, constraints of service delivery.

ILLICIT RETURN PRACTICES OF IRREGULAR MIGRANTS FROM GREECE TO TURKEY

Enkelejda Koka, Denard Veshi

University of New York Tirana, Albania

Abstract:

Since 2011, in the name of 'humanitarianism' and deaths in the Mediterranean Sea, the legal and political justification delivered by Greece to manage the refugee crisis is pre-emptive interception. Although part of the EU, Greece adopted its own strategy. These practices have also created high risks for migrants generally resulting in non-rescue episodes and push-back practices having lethal consequences to the life of the irregular migrant. Thus, this article provides an analysis of the Greek 'compassionate border work' policy, a practice known as push-back. It is argued that these push-back practices violate international obligations, notably the 'right to life', the 'duty to search and rescue', the prohibition of inhuman or degrading treatment or punishment and the principle of *non-refoulement*.

Keywords: Greece, migrants, push-back policy, violation of international law.

Security, Securitization and Human Capital: The New Wave of Canadian Immigration Laws

Robert M. Russo

PhD Student in the Faculty of Law, University of British Columbia, Canada

Abstract:

This paper analyzes the linkage between migration, economic globalization and terrorism concerns. On a broad level, I analyze Canadian economic and political considerations, searching for causal relationships between political and economic actors on the one hand, and Canadian immigration law on the other. Specifically, the paper argues that there are contradictory impulses affecting state sovereignty. These impulses are are currently being played out in the field of Canadian immigration law through several proposed changes to Canada-s Immigration and Refugee Protection Act (IRPA). These changes reflect an ideological conception of sovereignty that is intrinsically connected with decision-making capacity centered on an individual. This conception of sovereign decision-making views Parliamentary debate and bureaucratic inefficiencies as both equally responsible for delaying essential decisions relating to the protection of state sovereignty, economic benefits and immigration control This paper discusses these concepts in relation to Canadian immigration policy under Canadian governments over the past twenty five years.

Keywords: Globalization, immigration law, security, anti-terrorism.

The Mediating Role of Level of Education and Income on the Relationship between Political Ideology and Attitude towards Immigration

Zohreh Bang Tavakoli, Shuktika Chatterjee

Abstract:

This study is investigating the impact of ideological structures in terms of conservative and liberal on shaping immigration acceptance attitudes under the contribution of socio-economic status. According to motivated reasoning theory, political ideology is identified as a recurrent impact on the formation of attitude, while conservatives tend to express more hostility toward immigrants in comparison to liberals which are proposed to be more tolerant towards immigrants. Our finding suggests that political ideology will structure individual attitudes when citizens socio-economic vulnerability and level of education are low enough to consider immigrants as a threat. Therefore, economic vulnerability is proposed to weaken the ideological predispositions' resistance. There has been some threats and factors such as level of education and economic condition proposed by group competition theory and labor market competition theory as fundamental factors which can strengthen or weaken the effects of political ideology on individuals' attitudes towards immigration; those mechanisms for liberals and conservatives will be operated differently.

Keywords: Conservative, immigration, liberal, political ideology.

Swedish: Being or Becoming? Immigration, National Identity and the Democratic State

Hans Lödén

Dept of Political and Historical Studies, University of Karlstad, Sweden

Abstract:

This article discusses superordinate national identity as a means for immigrants integration into democratic polities. It is suggested that a superordinate national identity perceived as inclusive, by immigrants and by the native population, would be conducive to such integration. Command of the dominant language of society is seen as most important of the inclusive criteria. Other such criteria are respect of the country's political institutions and feelings of belonging to the country where you live. The argument is supported by data, showing a majority in favour of inclusive criteria for 'Swedishness', from a recent study among 1000 secondary school students of 'Swedish' and non-'Swedish' backgrounds.

Keywords: Democratic state, exclusion, immigration, inclusion, superordinate national identity, Sweden.

Regional Differences in the Effect of Immigration on Poverty Rates in Spain

E. Bárcena-Martín, S. Pérez-Moreno

University of Malaga, Department Statistics and Econometrics 68, Campus El Ejido, E-29071 Málaga, Spain.

Abstract:

This paper explores the extent of the gap in poverty rates between immigrant and native households in Spanish regions and assess to what extent regional differences in individual and contextual characteristics can explain the divergences in such a gap. By using multilevel techniques and European Union Survey on Income and Living Conditions, we estimate immigrant households experiments an increase of 76 per cent in the odds of being poor compared with a native one when we control by individual variables. In relation to regional differences in the risk of poverty, regionallevel variables have higher effect in the reduction of these differences than individual variables.

Keywords: Immigration, Multilevel Analysis, Poverty, Spanish Regions

Immigration and Gender Equality – An Analysis of the Labor Market Characteristics of Turkish Migrants Living in Germany

C. Asarkaya, S. Z. Siretioglu Girgin

Vienna University of Technology, Institute for Mathematical Methods in Economics, Austria

Abstract:

Turkish migrants constitute the largest group among people with migration background living in Germany. Turkish women's labor market participation is of significant importance for their social and economic integration to the German society. This paper thus aims to investigate their labor market positions. Turkish migrant women participate less in the labor market compared to men, and are responsible for most of the housework, child care, and elderly care. This is due to their traditional roles in the family, educational level, insufficient knowledge of German language, and insufficient professional experience. We strongly recommend that wide-reaching integration policies for women are formulated, so as to encourage participation of not only migrant women but also their husbands, fathers and/or brothers, and natives.

Keywords: Empowerment, Germany, Labor Market, Migration, Turkish, Women.

Development of Personal and Social Identity in Immigrant Deaf Adolescents

Marialuisa Gennari, Giancarlo Tamanza, Ilaria Montanari
Senior Researcher in Clinical Psychology at Catholic University of Milan, Italy
Associated Professor in Clinical Psichology at Catholic University of Milan, Italy
Psychologist and Family Mediator, PhD, lecturer in Clinical Psychology at Catholic University of Brescia,

Abstract:

Identity development in adolescence is characterized by many risks and challenges, and becomes even more complex by the situation of migration and deafness. In particular, the condition of the second generation of migrant adolescents involves the comparison between the family context in which everybody speaks a language and deals with a specific culture (usually parents' and relatives' original culture), the social context (school, peer groups, sports groups), where a foreign language is spoken and a new culture is faced, and finally in the context of the "deaf" world. It is a dialectic involving unsolved differences that have to be treated in a discontinuous process, which will give complex outcomes and chances depending on the process of elaboration of the themes of growth and development, culture and deafness. This paper aims to underline the problems and opportunities for each issue which immigrant deaf adolescents must deal with. In particular, it will highlight the importance of a multifactorial approach for the analysis of personal resources (both intra-psychic and relational); the level of integration of the family of origin in the migration context; the elaboration of the migration event, and finally, the tractability of the condition of deafness. Some psycho-educational support objectives will be also highlighted for the identity development of deaf immigrant adolescents, with particular emphasis on the construction of the adolescents' useful abilities to decode complex emotions, to develop self-esteem and to get critical thoughts about the inevitable attempts to build their identity. Remarkably, and of importance, the construction of flexible settings which support adolescents in a supple, "decentralized" way in order to avoid the regressive defenses that do not allow for the development of an authentic self.

Keywords: Immigrant deaf adolescents, identity development, personal and social challenges, psycho-educational support.

Four Decades of Greek Artistic Presence in Paris (1970-2010): Theory and Interpretation

Sapfo A. Mortaki

Harokopio University of Athens, Greece

Abstract:

This article examines the presence of Greek immigrant artists (painters and sculptors) in Paris during 1970-2010. The aim is to highlight their presence in the French capital through archival research in the daily and periodical press as well as present the impact of their artistic activity on the French intellectual life and society. At the same time, their contribution to the development of cultural life in Greece becomes apparent. The integration of those migrant artists into an environment of cultural coexistence and the understanding of the social phenomenon of their migration, in the context of postmodernity, are being investigated. The cultural relations between the two countries are studied in the context of support mechanisms, such as the Greek community, cultural institutions, museums and galleries. The recognition of the Greek artists by the French society and the social dimension in the context of their activity in Paris, are discussed in terms of the assimilation theory. Since the 1970s, and especially since the fall of the dictatorship in Greece, in opposition to the prior situation, artists' contacts with their homeland have been significantly enhanced, with most of them now travelling to Paris, while others work in parallel in both countries. As a result, not only do the stages of the development of their work through their pursuits become visible, but, most importantly, the artistic world becomes informed about the multifaceted expression of art through the succession of various contemporary currents. Thus, the participation of Greek artists in the international cultural landscape is demonstrated.

Keywords: Artistic migration, cultural impact, Greek artists, postmodernity, theory of assimilation.

The Intersubjective Dynamic Regarding Commercial Failures of Foreign Migration of Brands in Food Industry

Philippe Fauquet-Alekhine, Elena Fauquet-Alekhine-Pavlovskaia

Ecole Superieure d'Agriculture d'Angers (France) and researcher at the Lab. of Research for science of Agronomy & Biology, Montagret (France)

Abstract:

On the basis of questionnaires and interviews of two samples of subjects (French and Anglo-Saxon) for which two food products were presented (one of the subject's country and one of the foreign country), we have shown how consumers could be sensitive to the label or brand written on the package of the food product. Furthermore, in the light of Intersubjectivity theory, we have shown the necessity for the consumer to find congruence between the direct and meta perspective towards the product for which the producer and especially the marketer is responsible. Taking into account these findings may help to avoid the commercial failure of a brand while exported abroad.

Keywords: Brand, failure, food industry.

Can We Secure Security?

Dominykas Broga

University of Manchester, Manchester, M13 9PL, UK

Abstract:

Until recently it would have been unusual to consider classifying population movements and refugees as security problem. However, efforts at shaping our world to make ourselves secure have paradoxically led to ever greater insecurity. The feeling of uncertainty, pertinent throughout all discourses of security, has led to the creation of security production into seemingly benign routines of everyday life. Yet, the paper argues, neither of security discourses accounted for, disclosed and challenged the fundamental aporias embedded in Western security narratives. In turn, the paper aims to unpick the conventional security wisdom, which is haunted with strong ontologies, embedded in the politics of Orientalism, and (in)security nexus. The paper concludes that current security affair conceals the integral impossibility of fulfilling its very own promise of assured security. The paper also provides suggestions about alternative security discourse based on mutual dialogue.

Keywords: Identity, (in)security, migration, ontology

The Global Crisis, Remittance Transfers, and Livelihoods of the Poor

Craig Loschmann

Economics Department, Universidad de Navarra, Espana

Abstract:

With the global financial crisis turning into what more and more appears to be a prolonged “Great Recession", we are witnessing marked reductions in remittance transfers to developing countries with the likely possibility that overall flows will decline even further in the near future. With countless families reliant on remittance inflows as a source of income maintaining their economic livelihood, a reduction would put many at risk of falling below or deeper into poverty. Recognizing the importance of remittance inflows as a lifeline to the poor, policy should aim to (1) reduce the barriers to remit in both sending and receiving nations thus easing the decline in transfers; (2) leverage the development impacts of remittances; and (3) buffer vulnerable groups dependent on remittance transfers as a source of livelihood through sound countercyclical macroeconomic policies.

Keywords: crisis, migration, remittance, livelihood.

Family Relationships and Coping with the Stress of Young People from Migrant Families with Cerebral Palsy

A. Gagat-Matuła

Abstract:

The aim of this article is to present a relation between family relationships and styles of approach to coping with stress among young people from migrant families with cerebral palsy. The study involved 70 persons (with cerebral palsy in the standard intellectual capacity) from families, in which at least one of parents is a migrant. To measure the level of communication in the family, the Family Relationships Questionnaire (FRQ) was employed, while the styles of coping with stress was investigated with the CISS Questionnaire. The relation between family relationships and styles of coping with stressful situations of the respondents was investigated. It was shown that there is an affiliation between the emotion-oriented style of coping with the stress and the variable of "communication in my family". Moreover, it was demonstrated that there is a linkage between the task-oriented style of coping with the stress and the variable of "maternal control in mother-child relationship". Young people with CP subjected to overprotection and control from their mothers in problem situations tend to focus on their own emotions instead of trying to undertake constructive actions. Excessive control in daily life by mothers results in passivity and a lack of motivation to cope with difficult situations.

Keywords: Young people with cerebral palsy, family relationships, styles of coping with stress, migration.

THROUGH THE LENS OF FORCED DISPLACEMENT: REFUGEE WOMEN'S RIGHTS AS HUMAN RIGHTS

Pearl K. Atuhaire, Sylvia Kaye

Durban University Of Technology – South Africa

Abstract:

While the need for equal access to civil, political as well as economic, social and cultural rights is clear under the international law, the adoption of the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination against women in 1979 made this even clearer. Despite this positive progress, the abuse of refugee women's rights is one of the basic underlying root causes of their marginalisation and violence in their countries of asylum. This paper presents a critical review on the development of refugee women's rights at the international levels and national levels. It provides an array of scholarly literature on this issue and examines the measures taken by the international community to curb the problem of violence against women in their various provisions through the instruments set. It is cognizant of the fact that even if conflict affects both refugee women and men, the effects on women refugees are deep-reaching, due to the cultural strongholds they face. An important aspect of this paper is that it is conceptualised against the fact that refugee women face the problem of sexual and gender based first as refugees and second as women, yet, their rights are stumbled upon. Often times they have been rendered "worthless victims" who are only in need of humanitarian assistance than active participants committed to change their plight through their participation in political, economic and social participation in their societies. Scholars have taken notice of the fact that women's rights in refugee settings have been marginalized and call for a need to incorporate their perspectives in the planning and management of refugee settings in which they live. Underpinning this discussion is feminism theory which gives a clear understanding of the root cause of refugee women's problems. Finally, this paper suggests that these policies should be translated into action at local, national international and regional levels to ensure sustainable peace.

Keywords: Feminism theory, human rights, refugee women, sexual and gender based violence.

Migration Aspect in the Realization of the Chinese “Going Out Policy” Strategy

Nazira B. Boldurukova ,

Department of Political Science, L.N. Gumilyov Eurasian National University as PhD student, Kazakhstan

Abstract:

The article examines the potential of the Chinese diaspora abroad. Investigate the influence of the highest in the People's Republic of foreign economic strategy of "Going to the outside" on the investment activity of Chinese enterprises abroad, the export of labor.

Keywords: China, migrants, reform, economic strategy, migration policy, huaqiao.

Smuggling of Migrants as an Influential Factor on National Security, Economic and Social Life

Jordan Georgiev Deliversky

chief assistant professor at the Department of National Security - University of Library Studies and Information Technologies, Bulgaria

Abstract:

Human trafficking and smuggling of migrants are criminal activities, which are on the rise over recent years. The number of legal migrants arrived in Europe from outside the European Union are far less than those who want to come and settle in Europe. The objective of this paper is to present the impact on economic and social life of significant measures influencing the smuggling of migrants. The analysis is focused on various complex factors which have multiple origins and are highly influential as regard to the process of migration and the smuggling of migrants. The smuggling of migrants is a criminal activity, directly related to migration. The main results show that often the routes chosen for smuggling of migrants are circuitous, as smugglers carefully avoid strictly controlled roads, checkpoints, and countries or jurisdictions where there is efficiency of justice, with particular emphasis on the law on trafficking of persons and smuggling of migrants.

Keywords: Corruption, migration, security, smuggling.

Gender Dimension of Migrations Influenced by Genocide and Feminicides around the Globe

Lejla Mušić

Assist. Prof. Dr. Lejla Mušić is with the University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Abstract:

Gender dimension of migration analyzes the intersection in between the world statistics on male and female migrations, around the world, involving the questions of youth migrations. Comparative analyses of world migration statistics as methodology offer the insight into the position of women in labor market around world. There are different forms of youth debris in contemporary world. The main problems are illegal migration, feminization of poverty, kidnapping the girls in Nigeria, femicides in Juarez and Mexico. Illegal migrations involve forced labor, rape and prostitution. Transgender youth share ideas through the online media (anti-bullying videos) and develop their own styles such as anarcho-punk, rave, or rock. Therefore, the stronger gender equality laws and laws for protection of women on work should be enforced.

Keywords: Hyper feminization, rape, gangs of girls, rent boys masculinities, Varoç in Istanbul.

Migration from Commercial to in-House Developed Learning Management Systems

Lejla A. Bexheti, Visar S. Shehu, Adrian A. Besimi

lecturer with the Department of Contemporary Sciences and Technologies at South East European University, Ilindenska b.b. 1200 Tetovo, Macedonia

Abstract:

The Learning Management Systems present learning environment which offers a collection of e-learning tools in a package that allows a common interface and information sharing among the tools. South East European University initial experience in LMS was with the usage of the commercial LMS-ANGEL. After a three year experience on ANGEL usage because of expenses that were very high it was decided to develop our own software. As part of the research project team for the in-house design and development of the new LMS, we primarily had to select the features that would cover our needs and also comply with the actual trends in the area of software development, and then design and develop the system. In this paper we present the process of LMS in-house development for South East European University, its architecture, conception and strengths with a special accent on the process of migration and integration with other enterprise applications.

Keywords: e-learning tools, LMS, migration, user feedback.

Data Migration between Document-Oriented and Relational Databases

Bogdan Walek, Cyril Klimes

Department of Informatics and Computers, University of Ostrava, Czech Republic

Abstract:

Current tools for data migration between documentoriented and relational databases have several disadvantages. We propose a new approach for data migration between documentoriented and relational databases. During data migration the relational schema of the target (relational database) is automatically created from collection of XML documents. Proposed approach is verified on data migration between document-oriented database IBM Lotus/ Notes Domino and relational database implemented in relational database management system (RDBMS) MySQL.

Keywords: data migration, database, document-oriented database, XML, relational schema

Social Support and Quality of Life of Youth Suffering from Cerebral Palsy Temporarily Orphaned Due to Emigration of a Parent

A. Gagat-Matuła

Ph.D. of Special Needs Education Pedagogical University of Cracow, Krakow Poland

Abstract:

The article is concerned in the issue of social support and quality of life of youth suffering from cerebral palsy, who are temporarily orphaned due to the emigration of a parent. Migration causes multi-aspect consequences in various spheres of life. They are particularly severe for the functioning of families. Temporal parting of parents and children, especially the disabled, is a difficult situation. In this case, the family structure is changed, as well as the quality of life of its members. Children can handle migration parting in a better or worse way; these can be divided into properly functioning and manifesting behaviour disorders. In conditions of the progressing phenomenon of labour migration of Poles and a wide spectrum of consequences for the whole social life, it is essential to undertake actions aimed at support of migrants and their families. This article focuses mainly on social support and quality of families members, of which, are the labour migrants perceived by youth suffering from cerebral palsy. The quantitative method was used in this study. In the study, the Satisfaction with Life Scale (SWLS) by Diener, was used. The analysed group consisted of 50 persons (37 girls and 13 boys), aged 16 years to 18 years, whose parents are labour migrants. The results indicate that the quality of life and social support for youth suffering from cerebral palsy who are temporarily orphaned is at a low and average level.

Keywords: Social support, quality of life, migration, cerebral palsy.

Measures for Limiting Corruption upon Migration Wave in Europe

Jordan Georgiev Deliversky

Department of National Security - State University of Library Studies and Information Technologies Address: 119 Tsarigradsko Shose Bvld., 1784 Sofia, Bulgaria

Abstract:

Fight against migrant smuggling has been put as a priority issues at the European Union policy agenda for more than a decade. The trafficked person, who has been targeted as the object of criminal exploitation, is specifically unique for human trafficking. Generally, the beginning of human trafficking activities is related to profit from the victim's exploitation. The objective of this paper is to present measures that could result in the limitation of corruption mainly through analyzing the existing legislation framework against corruption in Europe. The analysis is focused on exploring the multiple origins of factors influencing migration processes in Europe, as corruption could be characterized as one of the most significant reasons for refugees to flee their countries. The main results show that law enforcement must turn the focus on the financing of the organized crime groups that are involved in migrant smuggling activities. Corruption has a significant role in managing smuggling operations and in particular when criminal organizations and networks are involved. Illegal migrants and refugees usually represent significant sources of additional income for officials involved in the process of boarding protection and immigration control within the European Union borders.

Keywords: Corruption, influence, human smuggling, legislation, migration.

Urban and Rural Population Pyramids in Georgia Since 1950s

Shorena Tsiklauri, Avtandil Sulaberidze, Nino Gomelauri

Deparment of Demography and Sociology, Ilia State University, Tbilisi, Georgia,

Abstract:

In the years followed independence, an economic crisis and some conflicts led to the displacement of many people inside Georgia. The growing poverty, unemployment, low income and its unequal distribution limited access to basic social service have had a clear direct impact on Georgian population dynamics and its age-sex structure. Factors influencing the changing population age structure and urbanization include mortality, fertility, migration and expansion of urban. In this paper presents the main factors of changing the distribution by urban and rural areas. How different are the urban and rural age and sex structures? Does Georgia have the same age-sex structure among their urban and rural populations since 1950s?

Keywords: Age and sex structure of population, Georgia, migration, urban-rural population.

Myths of Thangal Origin from an Anthropological Perspective

Monoranjan Maibam, Arundhati Maibam, Bojen Akoijam

College of Science, Imphal, India

Abstract:

Myths may be understood as a special kind of literature though not found in written form. Through myths, anthropologists make attempts to describe a world which members of a literate society can barely imagine. Mythical stories about origin of numerous ethnic and tribal communities have helped in tracing their route of migration and the long journey undertaken before arriving at their present places of settlement. This study intends to highlight the myths associated with the origin of the Thangal tribe of Manipur from an anthropological perspective and interpret the stories in the context of evolution, migration and relationship with other neighbouring groups. Fieldwork was conducted using an interview guide to collect primary data and published literatures were consulted for secondary data. The result show two popular versions of origin myths are found among the Thangal- first is origin from a cave at Makhel located in the Maram area and second is the belief that the Thangal, the Tangkhul and the Meitei are brothers who emerged out of a cave long ago. In conclusion, the origin myths of the Thangal may be confirmed and established through archaeological findings in the form of artefacts. Mention of erection of memorial stones in the second version is a good clue to start an archaeological survey of the sites which are believed to have been once occupied by the people.

Keywords: Anthropology, migration, myth, Thangal.

Consideration Factors of Moving to a New Destination for Coastland Residents Under Global Warming

Ya-Fen Lee, Yun-Yao Chi, Cing-Hong Hung

epartment of Leisure Recreation and Travel Management, Toko University, Chia-Yi, Taiwa

Abstract:

Because of the global warming and the rising sea level, residents living in southwestern coastland, Taiwan are faced with the submerged land and may move to higher elevation area. It is desirable to discuss the key consideration factor for selecting the migration location under five dimensions of ฉ security", "health", "convenience", "comfort" and "socio-economic" based on the document reviews. This paper uses the Structural Equation Modeling (SEM) and the questionnaire survey. The analysis results show that the convenience is the most key factor for residents in Taiwan.

Keywords: Global warming, migration, structural equation modelling, questionnaire survey.

A Methodology for Data Migration between Different Database Management Systems

Bogdan Walek, Cyril Klimes

Department of Informatics and Computers, University of Ostrava, Ostrava, Czech Republic

Abstract:

In present days the area of data migration is very topical. Current tools for data migration in the area of relational database have several disadvantages that are presented in this paper. We propose a methodology for data migration of the database tables and their data between various types of relational database systems (RDBMS). The proposed methodology contains an expert system. The expert system contains a knowledge base that is composed of IFTHEN rules and based on the input data suggests appropriate data types of columns of database tables. The proposed tool, which contains an expert system, also includes the possibility of optimizing the data types in the target RDBMS database tables based on processed data of the source RDBMS database tables. The proposed expert system is shown on data migration of selected database of the source RDBMS to the target RDBMS.

Keywords: Expert system, fuzzy, data migration, database, relational database, data type, relational database management system.

The Nexus between Migration and Human Security: The Case of Ethiopian Female Migration to Sudan

Anwar Hassen Tsega

Researcher. Sudan

Abstract:

International labor migration is an integral part of the modern globalized world. However, the phenomenon has its roots in some earlier periods in human history. This paper discusses the relatively new phenomenon of female migration in Africa. In the past, African women migrants were only spouses or dependent family members. But as modernity swept most African societies, with rising unemployment rates, there is evidence everywhere in Africa that women labor migration is a growing phenomenon that deserves to be understood in the context of human security research. This work explores these issues further, focusing on the experience of Ethiopian women labor migrants to Sudan. The migration of Ethiopian people to Sudan is historical; nevertheless, labor migration mainly started since the discovery and subsequent exploration of oil in the Sudan. While the paper is concerned with the human security aspect of the migrant workers, we need to be certain that the migration process will provide with a decent wage, good working conditions, the necessary social security coverage, and labor protection as a whole. However, migration to Sudan is not always safe and female migrants become subject to violence at the hands of brokers, employers and migration officials. For this matter, the paper argued that identifying the vulnerable stages and major problem facing female migrant workers at various stages of migration is a prerequisite to combat the problem and secure the lives of the migrant workers. The major problems female migrants face include extra degrees of gender-based violence, underpayment, various forms of abuse like verbal, physical and sexual and other forms of torture which include beating and slaps. This peculiar situation could be attributed to the fact that most of these women are irregular migrants and fall under the category of unskilled and/or illiterate migrants.

Keywords: Labor migration, human security, trafficking, smuggling, Ethiopia, Sudan.

Migration and Unemployment Duration: The Case of the OECD Countries

Vincent Fromentin

University of Lorraine, Cerefige, France

Abstract:

This paper examines whether or not immigration has a positive influence on the duration of unemployment, in a macroeconomic perspective. We analyse also whether the degree of labor market integration can influence migration. The integration of immigrants into the labor market is a recurrence theme in the work on the economic consequences of immigration. However, to our knowledge, no researchers have studied the impact of immigration on unemployment duration, and vice versa. With two methodology of research (panel estimations (OLS and 2SLS) and panel cointegration techniques), we show that migration seems to influence positively the short-term unemployment and negatively long-term unemployment, for 14 OECD destination countries. In addition, immigration seems to be conditioned by the structural and institutional characteristics of the labour market.

Keywords: international migration, unemployment duration, OECD countries, panel data

PROBLEMS OF YOUTH EMPLOYMENT IN AGRICULTURAL SECTOR OF GEORGIA AND CAUSES OF MIGRATION

E. Kharaishvili, M. Chavleishvili, M. Lobzhanidze, N. Damenia, N. Sagareishvili

Department of Microeconomics, with the Faculty of Economics and Business, Iv. Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi, Georgia

Abstract:

The article substantiates that youth employment in Georgia, especially in the agricultural sector, is an acute socio-economic problem. The paper analyzes the indicators of youth employment and unemployment rates by age and gender in the agriculture sector. Research revealed that over the past decade, the unemployment rate in rural areas has decreased; however, the problem of unemployment is more sensitive than in the city in this field. The article established youth unemployment rates in rural areas; it assesses labor and educational migration causes. Based on the survey, there are proposed findings and recommendations of the agricultural sector about improving youth employment, reducing unemployment rate, reaching migration processes optimization.

Keywords: Agricultural education, the agricultural sector, unemployment rate, youth employment, youth migration.

International Migration of Highly Skilled Indian Professionals: A Case Study of Indian IT Professionals in Japan, Preliminary Results

Rimpi Rani

Kyushu University, Japan

Abstract:

In the 2000s, a new migration trend of highly skilled Indian professionals towards Japan has appeared. This paper examines the factors that set off the incoming of highly skilled Indian professionals in Japan, mainly focusing on IT professionals' immigration, and the reasons of the increase in their number. It investigates the influence of four factors: The Japanese immigration policy, the bilateral relations between India and Japan, the higher education system in India and the American H-1B visa policy with its cap system. This study concludes that increased and continuous supply of highly skilled Indian professionals have intensified the competition for migration to traditional destinations like the USA. This led Indian professionals to consider other options such as Japan.

Keywords: International migration, India, Japan, highly skilled professionals.

Demographic Progression in the Zlin Region

Z. Charvat

Abstract:

This paper considers the Zlin region in terms of the demographic conditions of the region - in particular the residential structure and the educational background of the inhabitants. The paper also considers migration of the population within the Zlin region. Migration is of importance in terms of conservation of the working potential of the region.

Keywords: Demographic structure, migration, inhabitants, residential structure, age structure, learning structure, Zlin region.

The American Dream, Immigration, and Social Philosophy

Muhammet Özdemir*
Burcu Gezer Şen*

Öz:

Amerikan Rüyası, Göç ve Toplumsal Felsefe

Bu bildiride tüm dünyada etkili olan göç olgusu ile bir toplumda sistematik düşünce üretme girişimleri arasındaki ilişki Amerikan rüyası üzerinden incelenmektedir. Çağdaşlaşma ile Amerikan rüyası arasında öykü ve amaç birliği bulunmaktadır. Demokrasi, küreselleşme, bireyselleşme, finans ekonomisi, tüketim toplumu ve birçok hak grubu Amerika Birleşik Devletleri'nin 20. yüzyıldaki serencamı bilinmeksizin doğru anlaşılamaz. İyi bir gelecek umudu, refaha dayalı bir yaşam, kendini gerçekleştirme ve mutluluk hayali, Amerikan rüyasının bileşenleridir. 16. yüzyılda İspanya'dan, 17. yüzyılda İngiltere'den, 19. yüzyılda Avrupa'dan Amerika'ya doğru yapılan göçlere 20. yüzyılda Afrika ve Asya milletleri de katılmışlardır. Söz konusu göçler bir taraftan özgür ABD'yi vücuda getirmiş, diğer taraftan bu ülke kendini yeni nitelikli göçlerle geliştirmeye devam etmiştir. Post-kolonyal teori çerçevesinde bakıldığında, daha önce sömürgeleştirilmiş bir coğrafya iken göçlerle sömürgeci bir coğrafya olmaya doğru evrilen ABD kendi kültürünü tüm dünyaya pazarlamıştır. Günümüzde insan hakları, kadın hakları, dinsel haklar, hayvan hakları ve etnik haklar Amerikan bireyciliği olmaksızın doğru anlaşılamazlar. 20. yüzyılın ikinci yarısında tüm dünya ülkelerinde büyükşehirleşme ve göç hareketleri yaşanmaya başlamıştır. Nihayet şu anda kent içinde, ülke içinde ve uluslararası göç hareketleri insana ve doğaya ait her şeyi temelden etkilemektedir.

Amerika'ya yönelmiş göç hareketlerini doğru yönetebilmeyle ilgili bilinçli bir politika mevcuttur. ABD'nin 26. Başkanı Theodore Roosevelt'in göçlerle büyüyen bir ülkeden söz etmiş olması anlamlıdır. Bu ülke, doğru göç politikasıyla bir taraftan nitelikli insanları bünyesine katmakta, diğer taraftan post-kolonyalizm gibi göçmenleri bilinçlendiren felsefi akımlar yaratmaktadır. Charles Sanders Peirce, William James ve John Dewey'in deneyimleri ve bireyciliği esas alan pragmatist felsefeyi varlığa getirmeleri doğrudan bu göçlerin ABD'ye kazandırdığı deneyimlerle ilgilidir. Günümüzde Kanada ve Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş toplumların neredeyse tamamı ABD'nin göç politikasını örnek almaya çalışmaktadır. Göç politikaları konusunda Türkiye de açık fikirli davranmaktadır. Ama Türkiye'nin içindeki göç hareketleri ve bu ülkeye dışarıdan gelen göçlerde bir planlama ve nitelik arayışı eksik kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye'de sosyal bir düşünsel hareketliliğin oluşumu yerine insanların aidiyet ve lokasyonlarını olumsuz etkileyen bir bilinç durumu görünür olabilmektedir. Göç dikkatli yönetilmediğinde yerli insanların göçmen psikolojisine katılmaları gibi bir risk söz konusu olabilmektedir. Niteliksiz göçmenlerin Türkiye'yi bir köprü gibi geçici ve araçsal kullanmalarının neticesinde Türkiye vatandaşlarının aidiyet ve planlamaları da bozulabilmektedir. Bu durum, kurallı toplumsal bir düzen ve bu düzeni esas alarak yaşayan insanlar yerine kendi kişisel amaçlarına göre kuralları eğip bükebilen insan bilinçlerini koşullayabilmektedir. Sözgelimi Japonya benzeri bir durumu yaşamamak için ülke

* Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Yörük Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi, orcid.org/0000-0001-8465-1924.
* Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, orcid.org/0000-0003-3782-2377 .

içinde sıkı göçmenlik kuralları icat etmiş ve yürürlüğe koymuştur. Amerikan rüyası kendine gelen nitelikli insanlara emekleri oranında güvence verebildiği için çağdaşlaşmayı etkilemiştir. Kendi içindeki insana yatırımı az olan bir Amerikan rüyası dünyanın hiçbir yerinden nitelikli insanı çekemez. Günümüzde ABD, sosyal demokrasinin başarılı bir örneği olan Kanada'dan bile önemli oranda göçmen almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Amerikan Rüyası, Göç, Toplum Felsefesi, Post-kolonyalizm, Kentleşme.

Abstract:

The American Dream, Immigration, and Social Philosophy

In this paper, the relationship between the phenomenon of immigration, which is effective all over the world, and the attempts to produce systematic thought in a society is examined through the American dream. There is a unity of story and purpose between the contemporary modernization and the American dream. Democracy, globalization, individualization, the financial economy, the consumer society, and many groups of the rights cannot be properly understood without knowing the story of the United States of America in the 20th century. Hope for a good future, a life of well-being, self-realization and the dream of happiness are the components of the American dream. In the 20th century, African and Asian nations joined the migrations from Spain in the 16th century, from England in the 17th century, and from Europe in the 19th century to America. These migrations, on the one hand, brought about the free USA, and on the other hand, this country continued to develop itself with new qualified migrations. When viewed within the framework of post-colonial theory, the USA, which was a colonized geography before, evolved into a colonialist geography with migrations, and marketed its own culture to the whole world. Today, human rights, women's rights, religious rights, animal rights, and ethnic rights cannot be properly understood without American individualism. In the second half of the 20th century, metropolitanization and migration movements began to occur in all countries of the world. Finally, migration movements within the same city, within the same country and within the international area affect everything that belongs to human and nature.

There is a conscious policy regarding the correct management of immigration movements towards America. It is significant that Theodore Roosevelt, the 26th President of the USA, talked about a country that grew with immigration. With the efficient immigration policy, this country, on the one hand, incorporates qualified people, and on the other hand, creates philosophical movements such as post-colonialism that raise the awareness of immigrants. Charles Sanders Peirce, William James, and John Dewey have invented a philosophy which is based on the experiences and individuality. This is pragmatist philosophy and its individualism is directly related to the experiences which these immigrations brought to the United States. Today, almost all of the developed societies, especially Canada and Western European countries, try to imitate the immigration policy of the USA. Turkey also acts with an open-minded on immigration policies. However, there is a lack of planning and a search for qualifications in the migration movements inside Turkey and the migrations coming from abroad to this country. For this reason, instead of the formation of a social intellectual activity in Turkey, an event of consciousness that negatively affects people's belonging and location may be visible. When migration is not managed carefully, there may be a risk that

indigenous people participate in immigrant psychology. As a result of the temporary and instrumental use of Turkey as a bridge by unqualified immigrants, the belonging and planning of Turkish citizens may be disrupted. This situation can condition the consciousness of people who can bend the rules according to their own personal goals instead of a social order and people living on the basis of this order. For example, in order not to occure the similar negative experiences in Japan, it has invented and enacted strict immigration rules within the country. The American dream has influenced modernization as it can provide assurance to qualified people in proportion to their efforts. An American dream with little investment in people within itself cannot attract qualified people from anywhere in the world. Today, the USA receives a significant number of immigrants even from Canada, which is a successful example of social democracy.

Key Words: American Dream, Immigration, Social Philosophy, Post-colonialism, Urbanization.

Introduction

One of the most important examples of social phenomenon proving that time counting human life is priceless is migration. Because while the migration saves the immigrant people time to develop, it wastes time for the societies they join. Many things in the human life can be brought back, but the lost time cannot be brought back. For this reason, the developed societies throughout the history have tried to control the migration movements at a certain follow-up distance. Today, mass migration movements are experienced all over the world. There are many reasons for these migration movements. The American dream is inspiring, both for being the foremost of these reasons and for having the most conscious immigration policy in modern and contemporary times. The United States of America was established by the immigration which occurred between 17-19th centuries and continues to develop itself with the immigration. Meanwhile, exporting the migration culture to the whole world and earning commercial income from it, USA is a country that never wastes time on this issue due to its migration experiences which had been previously centuries. With this position, the social thought in the USA can find an environment for development. Because the stability and the continuity necessary for the social thought can be maintained. But the other geographies and the societies do not seem so lucky. This paper focuses on the history and the globalization of the American dream, besides the relations between the global migration movements and the conditions of philosophizing in a society. When the American dream, which corresponds to sharing time without wasting time, is understood correctly, many developing societies can get rid of the handicap of constantly starting their lives again due to the immigration.

The History of American Dream and Its Globalization

The concept, word and term ‘the American dream’ was first used by James Truslow Adams in 1931. In his book The Epic of America, published in 1931, Adams tells the story of the British Puritan lawyer and businessman John Winthrop. Winthrop attempted to found the Massachusetts Bay Company in 1628-1630. This event in the 17th century later influenced all of American history. Firstly, America took a form, a dream emerged, and then in the 20th century, all the nations of the world tried to join this dream. Winthrop tried and succeeded in establishing a new life in a new geography. This success story is not without cost, without

hassle and without pain. After all, the life also exists with everything and it is so meaningful. Winthrop's past story and today's stories of wealthy business people such as Robert Kyosaki overlap. The American dream is an entrepreneurial myth and Adams tries to explain it. Because in a new history that started with Winthrop, people were able to evaluate their chances of success regardless of their ancestry, ethnicity, religion, gender and color. The American dream that Adams talks about is the common dream of all people today. Today, everyone is an immigrant in some way. Because the world is experiencing a great migration movement and everyone is affected by it in some way (Adams, 2012).

The history of the USA is a history of different rivalries, the freedom war and struggles. This history has evolved into a different phase since George Washington, first the commander-in-chief of the continental army in the American War of Independence and then the first president of the USA. The USA, which has managed to become an independent state while it was a colonized geography before, has become a superpower and neo-colonial country in time. Post-colonial theory, which corresponds to a new awareness in the social sciences in terms of the world societies that have known themselves with their colonial experiences and the migration movements, is essentially a theory created to tell exactly this story. Because post-colonial theory, which includes the period after modern classical colonialism, is concerned with the self-discovery practices of each third world society. The pioneer of this practice is the USA, and the prefix post- in the term post-colonial probably implies the criticism of Eurocentric colonialism, which was abolished by American neo-colonialism in its new sense. When approached from the point of view of post-colonial theory, the American dream includes the hope and the effort, especially for societies that have achieved their national independence after the 1955 Bandung Conference. In this context, the history of the USA can be read and understood as the history of the self-realized person (Gilbert, 2009; Lee, 2006).

Today, the American dream and history is a common source of inspiration for the individuals and the societies around the world who want to be successful based solely on their own experiences and efforts. The reason for this is the successful outcome of the entrepreneurship that started with John Winthrop. Similar experiences have been repeated maybe by thousands of times over the centuries in 18-19th. We do not describe other entrepreneurial and policy experiences here, as our aim is to include the relations between the ideas that fed and produced positively and contemporary immigration movements rather than the details of American history. With Winthrop, Puritan principles of life (ethics) began to attract attention all over the world. There are studies that identify the women's rights movement (feminism), the religious liberties, the ethnic rights, the animal rights, the human rights, the multiculturalism, the modernity and the democracy with Puritan life principles. According to them, the American dream is valuable because it makes all these possible, and the whole world is trying to emulate this dream. Indeed, we cannot imagine popular American culture and any contemporary democratic rights without the American dream and its history (Cullen, 2003). The fact that the USA remained the only superpower in the world, especially after 1989, paved the way for the globalization of popular American culture based on the immigration. Today, the effects of the American dream can be felt in every context from everyday life to the social organization and the planning the state. The most important gain of this dream is the increase in the respect for the differences in the world and the increase in the immigration and a serious improvement in the self-confidence of human individuals. The most important disadvantage of

the dream is the disappointment experienced by some people who follow their personal dreams and the increase in the number of countries whose the social order is disrupted due to the immigrant mobility. Requiem for a Dream, released in 2000, deals with the cost of the American dream to the individuals and the societies (Gold, 2020). Accordingly, the negative aspects of the American dream, which started to die after the 44th President of the United States, Barack Hussein Obama, come to the fore. According to the some researchers, the biggest reason for this is the mass migrations around the world that cannot be controlled and especially originating from the Third World or the developing economy countries (Huffington, 2011).

The Impact of Global Migration Mobility on Institutional Thinking

There is a kind of inverse proportion relationship between the global migration mobility and the institutional thinking. The migration philosophically means that the people's experiences contain a large sense of impermanence. The institutional thinking or systematic philosophy means the developed systematic thinking that is largely dependent on a sense of the permanence. The conditions of these two human experiences are different. The humans may perceive everything depending on their feelings of temporariness and permanentness. That's why any imigrant person who has perceived all of the places, all of the moments and all of the experiences by means of the temporariness can only think about the temporar problems and the solutions. It is not easy for the human subject, whose problem perception and solution idea is temporary, to produce the institutional thought. For this reason, it can be predicted that the mass migration mobility, which is effective all over the world, may adversely affect the institutional thinking initiatives (Higgins, 2013; Hudson, 1986).

It is not easy to bring the immigrant people, whose understanding of the knowledge, the wealth, the morality, the politics, the aesthetics and the religion may vary, together in a common and objective context. For the immigrants, the many things are relative. Because each immigrant individual has different experiences from the other. The knowledge and the values can become purely relative, especially when the proportion of the immigrants is greater than that of the indigenous inhabitants of a region. The abundance of the relative knowledge, the relative morality, the relative politics and the relative value understanding stems from the diversity of immigrant human individuals and experiences. Like the knowledge and the science, the philosophy is based on the generalizable experiences. When the possibility of generalization becomes difficult and the possibility of thinking with concepts decreases, the production of the institutional thought is postponed. Almost every experience in the migration movements is unique and only the general provisions on the migration and the transience can be mentioned. Accordingly, it is difficult to imagine the mass migration movements and the institutional thinking together. Perhaps the institutional thinking becomes possible after the immigrant people have adopted a region and lived there for at least two generations. Before the third generation, it is very difficult for generalizations to be reliable and for conceptual thinking to begin (Kaynar & Ak, 2018).

In the globalizing world order, the importance of the phenomenon of migration is increasing. Regional, local and global developments have a significant impact on international migration. Migration means that people leave their place of residence and go to other regions and settle there permanently or temporarily in hopes of working and finding better living

opportunities. Migration is the movement of people from one place to another for a long or short period of time, for a certain purpose and for different reasons. In the process of globalization, developed countries gain superiority in the control of technology, production, raw materials, capital and labor. As a result of this, it is claimed that the workforce is displaced from the periphery to the core countries. People, institutions, goods and services circulate beyond the borders of countries. This mobility is not only from underdeveloped countries to developed countries. There is also migration from developed countries to other countries. The encounter of different cultures can cause both harmony and conflict. However, it can be said that the majority of migrations lead to the fusion of different cultures globally (Zhanadilova, 2018).

Although international migration is a phenomenon dating back to ancient times, its emergence in Turkey and its importance as a research area is new. Although migration continues uninterruptedly, both the sending and receiving countries do not regard migration as a permanent phenomenon. Immigrants will be guests when the host is available or when they need it, and when they are not available, they will be in the position of those whose hospitality request is not accepted. Of course, there will be a period of stay and guests will return to their homes when their stay period is over. Considering the value given to the guests, although the level of them differs from society to society, it will be understood that in many cases and at certain times, immigrants are not seen as much different than a tool and machine necessary for production, rather than being seen as guests. The thought of a time about the end of migration has now changed and it has come to the point that the migration continues by changing its form. Today, the world has turned into an era of migration, which takes place in the form of forcibly displaced people from international migration at such a point, and where refugees are concentrated (Erbaş, 2019).

In addition to international migration and the quantity and quality of immigrants, who are the main actors of this phenomenon, both immigration and the perception of immigrants have had their share of these radical changes. Immigrants, who have met the labor needs of many countries, especially developed countries, throughout the centuries from industrialization to the globalization process have brought radical changes in the world in a short period of forty years. The breadth and depth of its scope has precluded the emergence of a single, general theory of explaining the causes and consequences of international migration. Thought systems at different poles in terms of economy and politics have theorized and tried to make sense of the phenomenon of international migration with different dimensions. Therefore, it has been taken into account that each theory evaluates international migration with its own understanding, and it has been tried to obtain a holistic approach as much as possible by trying to explain its deficiencies with other theories. As a matter of fact, it is quite reasonable to follow such a path when trying to explain the phenomenon of international migration, which has become increasingly multidimensional with different actors and factors such as labor, capital, state, individual, society and international relations. Ravenstein's work, published under the title The Laws of Immigration, is the first known work on immigration. In his study, Ravenstein tried to reveal the generally accepted laws of the phenomenon of migration by examining the basic mechanisms of the migration process. Ravenstein, in his work The Laws of Immigration, describing the development of global migration movements noted that most immigrants move only a short distance and towards centers of assimilation. In this work, it is emphasized that

every major migration flow produces a balancing counter current. In addition, it is stated that immigrants traveling long distances generally prefer one of the big trade or industrial centers, the locals of the towns are less immigrant than those in the rural areas of the country, and women are more immigrants than men. Everett S. Lee, whose push-pull theory defines the phenomenon of migration as the movement from a center to a target regardless of the distance or proximity of the distance, the difficulty or ease of the action, and the permanent or temporary changes in the place of residence, stated in the same study the four basic factors of migration. These factors are location related factors, destination related factors, intrusive barriers and individual factors. The center-periphery theory, which is widely used today, and which explains the migration from developing (periphery) countries to developed (centre) countries, and which is also called world systems, was developed by Immanuel Wallerstein in 1974. The bipartisan labor market theory argues that international migration movements result from the demand for labor within the structure of industrialized societies. The competitive environment created by globalization reveals a bipolar structure between developed and developing countries. Migration systems theory has been developed in an effort to examine the migration process in a more systematic way, instead of trying to explain it by focusing only on economic reasons or inequalities between societies. Network theory explains migration as a phenomenon that continues as a self-sustaining process after it has emerged, putting the individual aspect of migration into the foreground and while doing this, unlike the neo-classical individual model, it includes the social-psychological evaluations of immigrants instead of the economic cause-effect relationship of migration. According to this theory, the relationships that immigrants establish with their families, friends and relatives in their countries lead to migration channels, and the social capital created by these relationships allows immigrants to overcome possible problems they will encounter during the migration process (Çağlayan, 2006; Köşk & Özbek, 2017; Ravenstein, 1885).

The phenomenon of international migration is a phenomenon that should be considered together with its economic, political, sociocultural and demographic dimensions. Migration can be defined as the movement of a person from one settlement (country, city, town, village) to another, either completely or temporarily, in order to spend a future part of his life. Migration is a difficult policy area to move to the supranational level because it is a multifaceted phenomenon with political, socio-cultural and demographic dimensions as well as its economic dimension. People are at the center of migration. Both the migrating person and the receiving country and the people in that country are directly affected by this mobility. This situation makes it difficult to organize migration only on the axis of economic reasons. On the other hand, international migration is becoming an increasingly politicized policy area (Şemşit, 2018).

States are often associated with citizenship and national borders, as immigration policy is fundamentally about distinguishing between citizens and foreigners. Bauman argues that it requires the emergence of a global society. It is stated that the mobility created by globalization has become the strongest stratification factor. Given the unequal distribution of wealth among countries, all countries benefit from widespread mobility opportunities. The rich in countries contribute more to their privileged status, and wherever they come from, the poor are trapped in the disadvantaged parts of their countries. Those targeted by a global talent hunt are given greater rights and benefit more from access to migration opportunities (Bauman, 1998).

Global migration has become a key focus of global governance efforts. The links between regions and global factors are frequently studied. There is an effort to reach a global consensus on migration routes for safe and orderly migration, improving immigrant rights or protecting refugees. Human migration and mobility continues to affect all societies in the world for centuries. Migration and human mobility have changed significantly over time. The current United Nations global estimate shows that there are approximately 281 million international migrants in the world in 2020, equivalent to 3.6 percent of the global population. Although the number is very large, it is stated that this ratio constitutes a small minority of the world's population and it is emphasized that staying in the country of birth of the individual continues to be the norm with an overwhelming majority. The Global Risk Report 2023 identifies large-scale involuntary migration among global risks in the short term (two years) and long term (ten years). The lack of opportunities for economic advancement, natural or man-made disasters, persistent discrimination and persecution, and large-scale involuntary migration and displacement across or within borders resulting from intra-state or interstate conflicts are cited as global risks (IOM, 2022; Lavenex & Piper, 2022; WEF, 2023).

USA and Turkey Comparison

The American dream has affected Turkey as well as all other countries in the world. It can be said that among the nations of the world, even England was influenced by the American dream and the traditions of the Royal Family have begun to fail due to the popular reflections of this dream. Turkey has been also affected by this dream in its own social conditions. There has been a serious migration mobility and adaptation to the popular American culture in Turkey. It can be understood that the acception the many groups of contemporary rights and the democratization are because of this effect. The capitalization experiences or the adaptation processes to the consumer society are all about importing the popular American culture. In the past, during the struggle against communism, besides Greece Turkey's position against the Socialist Soviet rule in the region is somewhat related to this (Doenecke, 2004). However, Turkey has not been able to demonstrate adequate performance in terms of the migration policies and the correct management of the immigrants. This is because Turkey has not selected the immigrants like seen in the United States based on its necessity of qualified people and job requirements at its hand. In addition, the balance between the population of immigrants and the local native people population in the places of migration is not taken into consideration. While the population of those who migrate to the region every 50 years should not be more than 30% compared to the local population, this rate has not been taken into account. In addition, the immigrants coming to Turkey see the country as a bridge and leave this country after gaining sufficient qualifications for transition to Europe. This situation wastes time for Turkey and damages the country's prestige among the immigrants (Deniz, 2014).

When comparing America and Turkey, it is also determined that the USA has lucky opportunities in comparison to the other countries in the world. Because the USA is based on a social experience in its past which has contained the immigration and forces the world to participate in this experience. It can be stated that the economic, the social and the cultural gains of the USA are largely dependent on the world migration mobility. Although Turkey pays for its migration experiences, it is a country that mostly experiences disadvantages. In this context, the adaptation to popular American culture has come at a heavy cost to Turkey as well

as to other countries in the world. Today, the social will has a hesitation about this. Will Turkey continue on its way with the American dream that includes contemporary democratic values, or is it necessary to make a change with a new route that does not exclude the American dream? Considering that there is a dense population of immigrants all over Turkey and the social and cultural communication practices of the city of Istanbul have changed suddenly, it can be realized that such a change of rota is unlikely. At a time when the American dream is starting to update itself, Turkey also needs to update its own immigration policies.

Society emerges as a structure that includes global fluidity, permeability and changes in the modern paradigm. Global migration mobility is developing on the basis of the center-periphery relationship in the contemporary social plane. Due to the attractive factors of the central countries, there are individual and collective migration flows from neighboring countries. From this point of view, when the 21st century migration movements are taken into account, the global migration mobility takes place towards the European countries and the USA, which are at the center. Due to their central location and the limited life opportunities of the surrounding countries, migration mobility has gained an inexhaustible dimension. At the same time, the multidimensional appearance of today's migration movements is realized as immigration to developing countries, European countries and the USA, apart from the usual reasons. The fragmentation brought about by digitalization in the labor market and business networks, the ease of transportation on a global scale and the loss of importance of spatial structure with online platforms have lost the visibility of migrations, left behind and diversified the reasons for migration (Koca Peker, 2022).

For the United States, the contradictory impulses to both welcome and exclude immigrants reflect and reinforce Americans' long-standing ambivalence towards immigration. Periods of reform and progress were overshadowed by periods of restriction and exclusion. While approximately 85 percent of foreign nationals living in the USA came from Europe and Canada in 1960, this share decreased to 13 percent in 2016. It is argued that there is a link between democratization and liberalization of immigration policy. Policy restrictiveness reached its peak in the 1970s and 1980s, a period dominated by autocratic regimes. Since then, states have adopted liberal and human rights-oriented immigration policies. The popular notion that south-to-north migration is driven primarily by poverty in the sending countries ignores the evidence that most migration neither comes from the poorest countries nor is it undertaken by the poorest segments of the population. In fact, it is stated that the opposite is the case. Middle-income countries tend to be the most immigrating countries, and international migrants come predominantly from the relatively better-off segments of their population of origin. Furthermore, most of those fleeing civil wars and human rights violations are forcibly displaced within their own country or seek refuge in a nearby country. It is seen that it draws more attention to the asylum seekers who create public debate by immigrating to the stable, safe and secure countries of the West. The number of people coming to the doors of the rich world is increasing. In 2015-2016, more than one million immigrants from Syria and other Middle Eastern and Asian countries wanted to enter the European Union, and since 2018, caravans of immigrants from Central American countries approached the US-Mexico border. Most asylum seekers come from low-income countries grappling with civil wars, civil strife and human rights abuses (de Haas et al., 2019; Hatton, 2020; Ueda, 2006).

In terms of migration routes and transit countries, Turkey occupies a central place due to its geopolitical position. It should be noted that many asylum seekers or immigrants, especially from Asian, Middle Eastern and African continent countries, still use Turkey as a transit country and a geography where they can migrate. International migration, which means people's permanent or temporary transition from their countries of residence to other countries for political, social or economic reasons, has various economic consequences for countries of immigration, transit countries and host countries. Due to its geographical location, many asylum seekers and immigrants from Asian, Middle Eastern and African countries come to Turkey as both transit and host countries. Turkey, which hosts more than 3.5 million refugees in the world, continues to pass the biggest migration test in its history. Although refugees create negative effects for the country's economy in the short term, it is thought that migration provides positive contributions to the country's economy in the long term, thanks to the smart and strategic policies that countries will implement (Ünsal, 2019).

When examined historically, the first mass migration wave to Turkey took place in 1923 within the framework of the Turkish-Greek exchange. With this migration movement, 395,000 immigrants from Greece came to Turkey between 1922 and 1938. Another important migration movement is the mass migration to Turkey from Yugoslavia. The third wave of immigration to Turkey was experienced in 1979, when approximately 1 million immigrants came to Turkey after the Iranian Islamic Revolution. Another great wave of immigration to Anatolia came from Bulgaria. Especially in 1989, more than 300 thousand Bulgarian Turks and Pomaks, who were Muslim Slavs, immigrated from Bulgaria to Turkey massively. In the following period, approximately half a million immigrants took refuge in Turkey from Northern Iraq in 1991 due to the Gulf War. The last mass migration to Turkey started with the arrival of Syrians in 2011 and due to the instability in Syria, forced arrivals continue partially. Turkey grants temporary protection status to mass incoming Syrians. In other words, from the beginning of the 1920s to the present, Turkey has been the target country of the mass immigrants who formed the former Ottoman subjects at different times. The international migration policy in Turkey is being restructured by being influenced by the political, economic and social transformations experienced in the light of national and international developments. Turkey is trying to create its own international migration policy in the process with the effect of both internal and external Dynamics (Polat, 2021).

Conclusion

In the historical process from the existence of humanity to the present, there are some phenomena that both preserve their existence and undergo changes. One of these phenomena is the phenomenon of migration. In the age we live in, the most fundamental change that has changed the phenomenon of migration and deepened its layered structure has been globalization. When we look at all these concepts related to migration and migration, it is seen that the reason for the increase and complexity of the concepts is the desire to fit migration into certain patterns in the globalization process we live in. International migration is an important feature of globalization. Migration is a long-standing structural feature of globalization. When the theoretical dimension of international migration is examined, it can be said that international migration has expanded, deepened and accelerated from Ravenstein to the present day. Migration is accepted as a movement that affects all societies. There are significant

changes in migration movements from past to present. Increasingly, global migration movements are essential to global history and global studies. The acceleration of globalization makes it easier for immigrants to maintain their ties with the homeland and thus to practice cultural permanence.

In this paper, the mass migration movements that are effective all over the world have been analyzed with the concepts of American dream and social philosophy together. The American dream and the USA are largely based on the immigration movements and the entrepreneurship of the immigrants. John Winthrop's story of entrepreneurship in the 17th century and his success in the Massachusetts Bay Colony started a process that could make the American freedom movements possible in the 18th century. The liberation process triggered all entrepreneurship in the 20th century. The characteristics of popular American culture mostly overlap with the economic and psychological needs of the immigrants. The American dream and the popular American culture have disadvantages as well as the advantages. The US has been using the phenomena of the immigration as a source of commercial income and for cultural exports.

References

Adams, J. T. (2012). The Epic of America. Routledge.

Bauman, Z. (1998). Globalization: The Human Consequences. Columbia University Press.

Çağlayan, S. (2006). Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17, 67–91.

Cullen, J. (2003). The American Dream: A Short History of an Idea That Shaped a Nation. Oxford University Press.

de Haas, H., Czaika, M., Flahaux, M. L., Mahendra, E., Natter, K., Vezzoli, S., & Villares-Varela, M. (2019). International Migration: Trends, Determinants, and Policy Effects. Population and Development Review, 45(4), 885–922. https://doi.org/10.1111/padr.12291

Deniz, T. (2014). Uluslar arası göç sorunu perspektifinde Türkiye. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 181(181), 175-204., 181, 175–204.

Doenecke, J. D. (2004). Foreign Policy. In A Companion to 20th-Century America (pp. 317–335). Blackwell Publishing.

Erbaş, H. (2019). Gidişlerden Kaçışlara Göç ve Göçmenler (Kuram, Yöntem ve Alan Yazıları). Phoenix Yayınevi.

Gilbert, M. (2009). The Routledge Atlas of American History. Routledge. www.martingilbert.com

Gold, E. (2020). Finding the American Dream. Cranberry Press.

Hatton, T. J. (2020). Asylum migration to the developed world: Persecution, incentives, and policy. Journal of Economic Perspectives, 34(1), 75–93. https://doi.org/10.1257/JEP.34.1.75

Higgins, P. W. (2013). Immigration Justice. Edinburgh University Press.

Hudson, J. L. (1986). The Philosophy of Immigration. The Journal of Libertarian Studies, VIII(1), 51–62.

Huffington, A. (2011). Third World America: How Our Politicians are Abandoning the Middle Class and Betraying the American Dream. Crown Publishers.

IOM. (2022). World Migration Report 2022. United Nations.

Kaynar, M. K., & Ak, G. (2018). Modern Siyaset Teorisinde İbn Haldun ve Asabiyet Düşüncesi. ASOS Journal The Journal of Academic Social Science, 6(66), 184–190. https://doi.org/10.52642/susbed.902524

Koca Peker, Ş. N. (2022). Changing Migration Mobility and Migration Policies During the Covid-19 Process. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi / Journal of Social Policy Conferences, 83(0), 179–195. https://doi.org/10.26650/jspc.2022.83.1071977

Köşk, U. C., & Özbek, Ç. (2017). Küreselleşme ve Uluslararası Göç İlişkisinde Değişen Göçmen Algısı. Researcher: Social Science Studies, 5(8), 247–265.

Lavenex, S., & Piper, N. (2022). Regions and global migration governance: perspectives 'from above', 'from below' and 'from beyond.' Journal of Ethnic and Migration Studies, 48(12), 2837–2854. https://doi.org/10.1080/1369183X.2021.1972564

Lee, E. (2006). A Nation of Immigrants and a Gatekeeping Nation: American Immigration Law and Policy. In A Companion to American Immigration (pp. 5–35). Wiley-Blackwell Publishing.

Polat, Y. (2021). Türkiye'nin uluslararası göç politikasına tarihsel bir bakış. Journal of Awareness, 6(2), 145–160. https://doi.org/10.26809/joa.6.2.05

Ravenstein, E. G. (1885). The laws of migration. Journal of the Statistical Society of London, 48, 167–235.

Şemşit, S. (2018). Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış. Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 25(1), 269–289. https://doi.org/10.18657/yonveek.407308

Ueda, R. (2006). A Companion to American Immigration. Blackwell Publishing.

Ünsal, A. (2019). Uluslararası göç kavramı ve uluslararası göçün ülke ekonomileri üzerinde muhtemel etkileri. Selçuk Üniversitesi Teknik Araştırmalar Dergisi, 18, 50–61.

Wang, Y. (2020). Exploring the Realization of the American Dream-Taking the Pursuit of Happiness as an Example. Advances in Social Science, Education and Humanities Research, 445, 32–36.

WEF. (2023). The Global Risks Report 2023. World Economic Forum. www.weforum.org

Zhanadilova, A. (2018). Farklı kuramlar çerçevesinde uluslararası göç sorunu. Muhakeme Dergisi, 1(2), 116–122. www.dergipark.gov.tr/muhakeme